

ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ

ਪ੍ਰੋ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ
ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ

ਲੇਖਕ
ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆ

ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

GURU RAMDASS RAG RATNAVLI (PUNJABI)

by

PROF. TARA SINGH (LATE)
Gurmat Sangeetacharya

Editor

DR. GURNAM SINGH
Reader, Department of Music
Punjabi University, Patiala—147002

ISBN 81-7380-167-3

1995
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : 550
ਮੁੱਲ : 280-00 ਰੁਪਏ

ਡਾ. ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਰੈਸ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਛਪੀ ।

ਵਿਭਾਗੀ ਸ਼ਬਦ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਆਪਣੇ ਮੌਲਿਕ ਗੁਣਾਂ ਸਦਕਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀਨ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਿਖੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰੂਪ (ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ) ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰੋਢ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਅਨੇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕ੍ਰਿਰਿਆਤਮਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕਤਾ ਨਾਲ ਨਿਕਟ ਸਾਂਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਨਾਮ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰਨ ਨਿਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ।

ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਰਾਗਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਰਲਿਪੀ ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਅਤੇ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਸਾਡੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਰਲਿਪੀ ਰੂਪ ਆਪ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਿਥੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਰੋਤ ਪੁਸਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਥੇ ਸਮੂਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਅਨੂਠਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਇਹ ਉਤਮ ਨਮੂਨਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੰਗਲਮਈ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ
ਮੁਖੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ।

ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਤਾਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. **ਤਿੰਨ ਤਾਲ :-** ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਤਬਲੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਲ ਹੈ । ਇਸ ਦੀਆਂ 16 ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨ ਮਾਤਰਾਂ ਭਾਵ ਚਾਰ, ਚਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਸਮ, ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ, ਨੌਵੀਂ ਉਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਤੀਜੀ ਤਾਲੀ ਹੈ ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
ਤਾਲੀ	X				2				0				3			

2. **ਤਾਲ ਰੂਪਕ :-** ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਸੱਤ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਭਾਗ ਹਨ । ਪਹਿਲੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਤਿੰਨ, ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਦੋ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ । ਇਸ ਤਾਲ ਦਾ ਸਮ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਚੌਥੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਤੀਜੀ ਤਾਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ	ਤੀ	ਤੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲੀ	X			2		3	

3. **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ:-** ਇਹ ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਦੋ ਵਿਭਾਗ, ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਨਾ
ਤਾਲੀ	X			0		

4. ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ:- ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ । ਇਸਨੂੰ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ, ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਮ, ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ, ਖਾਲੀ, ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਤਾਲੀ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਬੋਲ	ਧਾ	ਗੇ	ਨਾ	ਤੀਂ	ਨਾ	ਕੇ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਤਾਲੀ			2		0		3	

5. ਇੱਕ ਤਾਲ :- ਇੱਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ਿਆਲ-ਗਾਇਕੀ ਲਈ ਇਸ ਤਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਾਲ ਨੂੰ ਦੋ, ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ 6 ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ, ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਾਲ ਤਬਲੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕਿਟ	ਧੀਂ	ਨਾ
ਤਾਲੀ	X		0		2		0		3		4	

6. ਚਾਰ ਤਾਲ :- ਇਹ ਪਖਾਵਜ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਧਰੁਪਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕ-ਤਾਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬੋਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਅੰਤਰ ਹੈ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ, ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ 6 ਵਿਭਾਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ, ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਤਾਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲੀ	X		0		2		0		3		4	

7 **ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲ** :—ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲ ਵਿੱਚ 14 ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ, ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ 7 ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ, ਤੀਜੀ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰਵੀਂ ਤੇ ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਤਾਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ ਅਤੇ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਤਾਲੀ	×		2		0		3		0		4		0	

8. **ਸੂਲ-ਤਾਲ** :—ਸੂਲਤਾਲ ਪਖਾਵਜ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 10 ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ। ਦੋ, ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਭਾਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ, ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ, ਤੀਜੀ ਤਾਲੀ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ, ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਰੂਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤ	ਗਦੀ	ਗਨ
ਤਾਲੀ	×		0		2		3		0	

9. **ਧਮਾਰ**:— ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿੱਚ 14 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਪੰਜ, ਦੋ, ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਉੱਤੇ ਸਮ, ਛੇਵੀਂ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ, ਗਿਆਰਵੀਂ ਤੇ ਤੀਜੀ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਖਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਰੂਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਕ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਗ	ਤਿ	ਟ	ਤਿ	ਟ	ਤਾ	ऽ
ਤਾਲੀ	×					2		0			3			

10. **ਝਪਤਾਲ** :— ਝਪਤਾਲ ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਦਸ ਮਾਂਤਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦਸ. ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ, ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ, ਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਵਿਭਾਗ

ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ, ਤੀਜੀ, ਅੱਠਵੀਂ ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੈ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ	ਧੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ	ਤੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲੀ	×		2			0		3		

11. **ਦੀਪਚੰਦੀ** :—ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 14 ਮਾਤਰਾਂ ਹਨ। ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲੈ ਕੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਚਾਲ ਕੁਝ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਪਚੰਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਖਾਲੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਤਾਲੀ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਤਾਲੀ ਗਿਆਰਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਠੁਮਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰੀ ਆਦਿ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਾਤਰਾਂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧੀਂ	s	ਧਾ	ਗੇ	ਤੀਂ	s	ਤਾ	ਤੀ	s	ਧਾ	ਗੇ	ਧੀਂ	s
ਤਾਲੀ	×			2				0			3			

ਰਾਗੁ ਸਿਰੀ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰੀ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ, ਮਧੁਰ ਅਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਰਬਾਬ ਦੀ ਮਧੁਰ ਝਣਕਾਰ ਨਾਲ "ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਊਸਰਹਿ ਰਤਨੀ ਤ ਹੋਹਿ ਜੜਾਉ ॥ ਕਸਤੂਰਿ ਕੁੰਗੂ ਅਗਰਿ ਚੰਦਨਿ ਲੀਪਿ ਆਵੈ ਚਾਉ ॥" (ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੧) ਸ਼ਬਦ ਇਸੇ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਂਵਿਆ। ਕਰਤਾਰੀ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਧਨੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗ ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਰਾਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਥਮ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ :

"ਰਾਗਾਂ ਵਿਚਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗੁ ਹੈ ਜੇ ਸਚਿ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥" (ਵਾਰ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ ੩)

ਇਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਰਬੋਤਮ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਰਾਗਨ ਮੇਂ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਪਾਰਸ ਪਖਯਾਨ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਥਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਮਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੁਰਖ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਓਅੰਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਥਨ ਹੈ "ਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਪੰਜ ਮੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਪਾਰਵਤੀ ਦੇ "ਸ੍ਰੀ" ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਛੇਵੇਂ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ "ਸ੍ਰੀ" ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਜਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਚਾਈ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਅੰਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਗੱਲ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ।

ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪਰਿਚਤ ਹਨ ਕਿ ਭਰਤ ਦੇ ਨਾਟਯ ਸ਼ਾਸਤਰ ਗ੍ਰੰਥ (ਚੌਥੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ) ਤੋਂ 1813 ਈ: ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸੁਰ ਸਪਤਕ ਉਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਰ ਸਪਤਕ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਹਰਣ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਵਾਲੇ ਥਾਟ ਨੂੰ "ਖਰਹਰ ਪ੍ਰਿਆ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ-ਰਾਮਾਮਾਤਯ, ਸੋਮਨਾਥ, ਵਿਅੰਕਟਮਖੀ, ਤੁਲਾਜੀ, ਪੁੰਡਰੀਕ, ਆਦਿ ਖਰਹਰਪ੍ਰਿਅ ਨੂੰ "ਸ੍ਰੀ ਮੇਲ" (ਥਾਟ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵੀ.ਐਨ. ਭਾਤਖੰਡੇ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ

"ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, "ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਸਾਂ। ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਰੇ ਗ਼ੁ ਰੇ ਸਾ।" (ਭਾਤਖੰਡੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਭਾਗ ਤੀਸਰਾ, ਪੰਨਾ ੪੪)

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਕਰਤਾਰੀ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਘੋਖਵਾਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਰਾਗ (ਸਿਰੀ) ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਲਗਭਗ ਦੋ-ਢਾਈ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਇਕ ਰੌਚਿਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਚਾਹੇ ਕਾਫ਼ੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਰਖੋ ਜਾਂ ਪੂਰਵੀ ਵਿਚ, ਚਲਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਮਧਿਅਮ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਉਪਰ ਵਿਆਖੀ ਜੁਗਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ ਕਰਕੇ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਸਰੂਪ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਸਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹਨ।

ਆਧੁਨਿਕ ਥਾਟ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਾਦ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਵਕਰ ਗੀਤ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ, ਕਈ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦੀ ਭਾਵ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਡਜ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਰਾਗ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ, ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸੰਝ ਵੇਲੇ (ਸੂਰਜ ਛਿਪਣ ਵੇਲੇ) ਗਾਇਆ-ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗਾਇਕ ਹੀ ਕਲਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਓ ਦੇ ਸੁਰ ਸ਼ਡਜ, ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ "ਰ਼ੇ ਪ" ਅਪੇ ਪ ਰ਼ੇ" ਸੁਰ-ਸੰਗਤੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਸੁਰ

ਸਾ ਗ ਪ ਨੀ
ਸੰਗਤੀਆਂ, ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਰੇ ਰੇ ਸਾ" ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਧ ਧ ਪ" ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਅਤਿਅੰਤ ਸੁਤੀ ਮਨੋਹਰ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ, ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਹਰੇਕ ਸ਼ੈਲੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪੂਰਣ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾ ਗ
ਆਰੋਹ : ਸਾ. ਰੇ ਰੇ, ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ
ਗ
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧੁਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਰੇ. ਸਾ
ਸਾ ਗ
ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਰੇ ਗ ਰੇ, ਸਾ, ਰੇ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ :

1. (ਸਾ) ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੇ ਪ ਨੀ ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਨੀ ਧ ਪ,
ਪ ਧ ਪ ਪ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਸਾ ਗ ਰੇ ਰੇ, ਮ ਗ ਰੇ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ।
ਨੀ ਰੇ ਗ, ਗ ਰੇ ਰੇ ਮ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਪ, ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ, ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ,
ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ0, ਰੇ ਪ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ।

2. ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਰੇ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ,
ਪ ਧ ਪ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਪ ਪ, ਮਪ,
ਰੇ ਪ ਮ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ।
ਮ ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁਪ, ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਪ ਮ ਪ
ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਸਾ।

3. ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ, ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਪ ਪ
ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਮਂ
ਗਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਪਂ, ਮ ਗਂ ਰੇਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਰੇਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਰੇਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਪ,
ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਰੇ, ਸਾ।

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਿਰਹੁ ਅਤਿ ਅਗਲਾ ਕਿਉ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮਿਲੈ ਘਰਿ ਆਇ ॥
ਜਾ ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਿ ਦੇਖਿਐ ਦੁਖੁ ਜਾਇ ॥
ਜਾਇ ਪੁਛਾ ਤਿਨ ਸਜਣਾ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਇ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ ਮੈ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਹਮ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਸਰਣਾਗਤੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲੇ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਹਰਿਨਾਮ ਕਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਮਿਲਾਵੈ ਸੋਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬੁਝਿਆ ਗੁਰ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਹਉ ਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਢਹਿ ਪਵਾ ਕਰਿ ਦਇਆ ਮੇਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥੨॥
ਮਨ ਹਠਿ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ ਕਰਿ ਉਪਾਵ ਥਕੇ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਸਹਸ ਸਿਆਣਪ ਕਰਿ ਰਹੇ ਮਨਿ ਕੋਰੈ ਰੰਗੁ ਨ ਹੋਇ ॥
ਕੂੜਿ ਕਪਟਿ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਓ ਜੋ ਬੀਜੈ ਖਾਵੈ ਸੋਇ ॥੩॥
ਸਭਨਾ ਤੇਰੀ ਆਸ ਪ੍ਰਭੁ ਸਭ ਜੀਅ ਤੇਰੇ ਤੂੰ ਰਾਸਿ ॥
ਪ੍ਰਭ ਤੁਧਹੁ ਖਾਲੀ ਕੋ ਨਹੀ ਦਰਿ ਗੁਰਮੁਖਾ ਨੋ ਸਾਬਾਸਿ ॥
ਬਿਖੁ ਭਉਜਲ ਡੁਬਦੇ ਕਢਿ ਲੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੯)

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :—ਗ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
		ਮੇ	s ਰੇ ਸ ਤਿ ਗੁ
ਰੁ ਪ — ਪ	ਮਪ ਪਧੁ ਮਗ ਗਰੇ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਰਾ s s ਮੈ	ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵ ਰੁਨ	ਕੋ s ਇ s	ਹਮ ਮੂ ਰ ਖ
ਰੇ ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	— ਰੇਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਨੀ ਧੁ ਪ — ਪਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ
ਮੁਗ ਧ ਸ ਰ	s ਣਾ s s s ਗ s	ਤੀ s s ਕਰਿ	ਕਿ ਰ ਪਾ s
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ ਧੁਮੇ ਗਰੇ	ਗ ਰੇ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ	
ਮੇ s ਲੇ s	ਹ s s s ਰਿ s ਸੋਂ s	s s s ਇ s	

	ਅੰਤਰਾ	ਪ ਪਪ ਪਪ	ਮਪ ਧੁ ਮ ਪ
		ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ	ਬਿਰ ਹੁ ਅਤਿ
— ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਗਾਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
s ਅ s ss ਗ	ਲਾ s s s	ਕਿਉ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਿ	ਲੈ s ਘਰਿ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	— ਪ ਮ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇ ਸਾਂ
ਆ s ss ss	s s s ਇ	s ਜਾ ਦੇ s	ਖਾs s s ਪ੍ਰਭਿ
— ਸਾਂਨੀ ਰੇਂ ਨੀ	ਧੁ ਧੁ ਪ —	ਪਪ ਮ ਪ ਸਾਂ ਨੀ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ
s ਆ s s ਪ	ਣਾ s s s	ਪ੍ਰਭਿ ਦੇs s ਖਿ	ਐ s ਦੁ ਖੁ
ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਗ	ਗਰੇ ਗਰੇ ਸਾ ਸਾ	— ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਰੇਮ ਰੇਪ ਮਧੁ ਪ
ਜਾ s s s	s s s s s ਇ	s ਜਾ s ਇ ਪੁ	ਛਾਂs s s ਤਿs ਨ
ਰੇ ਮ ਪਧੁ ਮ ਪ	ਨੀ ਧੁ ਪ ਪਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸ s s s s ਜ	ਣਾ s s ਪ੍ਰਭੁ	ਕਿ ਤ ਬਿ ਧਿ	ਮਿ ਲੈ s ਮਿ
ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਪ ਨੀਨੀ ਧੁਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਰੇਸਾ	
ਲਾ s ss s s ss	s s s s s s s s	s s s s ਇ s	

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪

ਦਿਨਸੁ ਚੜੈ ਫਿਰਿ ਆਥਵੈ ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ ਜਾਇ ॥
ਆਂਵ ਘਟੈ ਨਰੁ ਨਾ ਬੁਝੈ ਨਿਤਿ ਮੂਸਾ ਲਾਜੁ ਟੁਕਾਇ ॥
ਗੁੜੁ ਮਿਠਾ ਮਾਇਆ ਪਸਰਿਆ ਮਨਮੁਖੁ ਲਗਿ ਮਾਖੀ ਪਚੈ ਪਚਾਇ ॥੧॥
ਭਾਈ ਰੇ ਮੈ ਮੀਤੁ ਸਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥
ਪੁਤੁ ਕਲਤੁ ਮੋਹੁ ਬਿਖੁ ਹੈ ਅੰਤਿ ਬੇਲੀ ਕੋਇ ਨ ਹੋਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਉਬਰੇ ਅਲਿਪਤੁ ਰਹੇ ਸਰਣਾਇ ॥
ਓਨੀ ਚਲਣ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲਿਆ ਹਰਿ ਖਰਚੁ ਲੀਆ ਪਤਿ ਪਾਇ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਦਰਗਹ ਮੰਨੀਅਹਿ ਹਰਿ ਆਪੇ ਲਏ ਗਲਿ ਲਾਇ ॥੨॥
ਗੁਰਮੁਖਾ ਨੋ ਪੰਥੁ ਪਰਗਟਾ ਦਰਿ ਠਾਕ ਨ ਕੋਈ ਪਾਇ ॥
ਹਰਿਨਾਮੁ ਸਲਾਹਨਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਨਾਮਿ ਰਹਨਿ ਲਿਵਲਾਇ ॥
ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਦਰਿ ਵਜਦੇ ਦਰਿ ਸਚੈ ਸੋਭਾ ਪਾਇ ॥੩॥
ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿਆ ਤਿਨਾ ਸਭ ਕੋ ਕਹੈ ਸਾਬਾਸਿ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮੈ ਜਾਚਿਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ॥
ਨਾਨਕ ਭਾਗ ਵਡੇ ਤਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਾ ਜਿਨ ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੧)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ (ਕਾਫੀ ਅੰਗ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :				—		ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ
									ਰੇ	ਮ	ਗੁ	s		ਭਾs	sਈ
ਪ	—	—	ਪ	ਰੇਮ	ਮਧ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਮਗੁ	—	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਰੇ
ਰੇ	s	s	ਮੈ	ਮੀ s	ss	ਤੁ	ਸ	ਖਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ,	ਸੋ	ਇ	ਪੁ	ਤੁ	ਕ
ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ਼	—	ਧ਼	ਮ਼	ਪ਼	ਪ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨੀ
ਲ	ਤੁ	ਮੋ	ਹੁ	s	ਬਿ	s	ਖੁ	ਹੈs	ss	ਅੰ	ਤਿ	ਬੇ	s	ਲੀ	s
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਰੇਗ਼	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	—			
ਕੋ	s	ਇ	ਨ	ਹੋs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਇs	s			

		ਅੰਤਰਾ :	— ਮਮ ਮ ਮ
			s ਦਿਨ ਸੁ ਚ
ਪ਼ — ਨੀ ਨੀ	— ਸਾਂ — ਨੀ	ਸਾਂ — — —	ਪਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ
ੜੇ s ਫਿ ਰਿ	s ਆ s ਥ	ਵੇ s s s	ਰੇ s ss ਣਿ ਸ
ਗ਼ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ — — —	ਸਾਂ — — —ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ
ਬਾ s ਈ s	ਜਾ s s s	s s s ਇ	ਆਂ s ਵ ਘ
ਰ — ਰੇਂ ਪਂ	ਰੇਂ — ਮਂ ਗੁਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਟ s ਨ ਰੁ	ਨਾ s s ਬੁ	ਝੈ s ਨਿ ਤਿ	ਮੁ s ss ਸਾ s
ਨੀ — ਧ ਧ	ਪ — — —	— ਪ ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਧ ਮ ਪ
ਲਾ s ਜੁ ਟੁ	ਕਾ s s s	s ਇ ਗੁ ੜੁ	ਮਿs ਠਾs ss
ਨੀ — ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ — ਧਧ ਪਪ	ਧ ਮ ਪ ਪ
ਮਾ s ਇਆ s	ਪ s ਸ s ss ਰਿ	ਆ s ਮਨ ਮੁਖੁ	ਲ ਗਿ ਮਾ ਖੀ
ਰੇ ਮਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇਮ ਪਧ ਮਪ ਸਾਂ	ਨੀਧ ਪਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ
ਪ ਚੇs s ਪ	ਚਾs ss ss ss	ਇs ss ss ss	ss

ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੪

ਹਉ ਪੰਥੁ ਦਸਾਈ ਨਿਤ ਖੜੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਦਸੇ ਤਿਨਿ ਜਾਉ ॥
ਜਿਨੀ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਰਾਵਿਆ ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਲਾਗਿ ਫਿਰਾਉ ॥
ਕਰਿ ਮਿੰਨਤਿ ਕਰਿ ਜੋਦੜੀ ਮੈ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲਣੈ ਕਾ ਚਾਉ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਜਨਾ ਕੋਈ ਮੋਕਉ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇ ॥
ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਆ ਦਿਖਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੋਇ ਨਿਮਾਣੀ ਢਹਿ ਪਵਾ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
ਨਿਮਾਣਿਆ ਗੁਰੁ ਮਾਣੁ ਹੈ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰੇ ਸਾਬਾਸਿ ॥
ਹਉ ਗੁਰੁ ਸਾਲਾਹਿ ਨ ਰਜਊ ਮੈ ਮੇਲੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁਪਾਸਿ ॥੨॥

ਸਤਿਗੁਰ ਨੋ ਸਭੁ ਕੋ ਲੋਚਦਾ ਜੇਤਾ ਜਗਤੁ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਬਿਨੁ ਭਾਗਾ ਦਰਸਨੁ ਨ ਥੀਐ ਭਾਗਹੀਣ ਬਹਿ ਰੋਇ ॥
ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਣਾ ਸੋ ਥੀਆ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿਆ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ ॥੩॥
ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪਿ ਹਰਿ ਆਪੇ ਮੇਲਿਮਿਲਾਇ ॥
ਆਪਿ ਦਇਆਕਰਿ ਮੇਲਸੀ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪੀਛੈ ਪਾਇ ॥
ਸਭੁ ਜਗਜੀਵਨੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ਹੈ ਨਾਨਕ ਜਲੁ ਜਲਹਿ ਸਮਾਇ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੧)

ਸਿਰੀ ਰਾਗ **ਇਕ ਤਾਲ**

X		O		2		O		3		4	
				ਸਥਾਈ :		—	ਮੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
						s	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	ਈ	ਜ
ਪ	—	—	—	ਪ	ਪੱ	ਪ	ਪ	ਰੇ ਮ	ਪ ਧ	ਮੇ	ਗ
ਨਾ	s	s	s	ਕੋ	ਈ	ਮੋ	ਕਉ	ਹ s	ਰਿ s	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਰੇ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਮੇ	s	ਲਿ	ਮਿ	ਲਾ	s	ਇ	ਹਉ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ
ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ਼	ਮਪ਼	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ
ਵਿ s	ਟਹੁ	s	s	s	ਵਾs	s s	ਰਿ	ਆ	s	ਜਿ	ਨਿ
ਰੇ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਮੇ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ
ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਦੀ	ਆ	s	ਦਿ	ਖਾs	s s	s s	s s
ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ					
s s	s s	s s	s s	s s	s s	ਇs					

ਅੰਤਰਾ

X		0		2		0		3		4	
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—
ਹਉ	ਪੰ	ਥੁ	ਦ	ਸਾ	ਈ	ਨਿ	ਤ	ਖ	ੜੀ	s	s

X		0		2		0		3		4	
ਨੀ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ
ਕੋ	ਈ	ਪ੍ਰਭੁ	ਦ	ਸੇ	ਤਿਨਿ	ਜਾs	ss	s	ਉ	s	s
ਪਪ	ਮ	ਧ	ਪ	—	ਪ	ਮਪ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਪ
ਜਿਨੀ	ਮੇ	ਰਾ	ਪਿਆ	s	ਰਾ	ਰਾs	ss	ਵਿ	ਆ	s	ਤਿਨ
ਮਪ	ਨੀਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧ	ਮਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਸਾ
ਪੀs	ss	ਛੈ	ਲਾ	ਗਿ	ਫਿ	ਰਾs	s	ss	ਉ	s	ss
ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਰੇ	ਧ	ਪ	—	—
ਕ	ਰਿ	ਮਿੰ	ਨਤਿ	ਕ	ਰਿ	ਜੋs	s	ਦ	ੜੀ	s	s
ਮਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ
ਮੈs	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਮਿ	ਲ	ਣੈ	ਕਾs	ss	ss	ss	ਚਾs	ss
ਧਪ	ਮਪ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ					
ss	ss	ss	ss	ਉs	ss	ss					

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪

ਪਹਿਲੈ ਪਹਿਰੈ ਰੈਣਿ ਕੈ ਵਣਜਾਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਉਦਰ ਮੰਝਾਰਿ ॥
ਹਰਿ ਧਿਆਵੈ ਹਰਿ ਉਚਰੈ ਵਣਜਾਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਮਾਰਿ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੇ ਆਰਾਧੇ ਵਿਚਿ ਅਗਨੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜੀਵਿਆ ॥
ਬਾਹਰਿ ਜਨਮੁ ਭਇਆ ਮੁਖਿ ਲਾਗਾ ਸਰਸੇ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਥੀਵਿਆ ॥
ਜਿਸ ਕੀ ਵਸਤੁ ਤਿਸੁ ਚੇਤਹੁ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕਰਿ ਹਿਰਦੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੀਚਾਰਿ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪਹਿਲੈ ਪਹਿਰੈ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੬)

ਸਿਰੀ ਰਾਗ **ਰੂਪਕ ਤਾਲ**

X	2	3	X	2	3
		ਸਥਾਈ			
ਮ ਪ ਪ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ —	ਰੇਂ — ਰੇਂ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ
ਪ ਹਿ ਲੈ	ਪ ਹਿ	ਰੈ s	ਰੈ s ਣਿ	ਕੇ s	ਵ ਣ
ਨੀ ਨੀ ਨੀਰੇਂ	ਨੀ ਧੁ	ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ	ਗ ਰੇ
ਜਾ ਰਿ ਆs	ਮਿ ਤ੍ਰਾ	ਹ ਰਿ	ਪਾs s ਇਆ	ਉ ਦ	ਰ ਮੰ
ਧੁ ਮਗ ਰੇਗ	ਰੇ —	ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ
ਝਾ ss ss	s s	s ਰਿ	ਹ ਰਿ ਧਿਆ	ਵੈ s	ਹ ਰਿ
ਨੀਰੇ ਗ ਰੇ	s —	ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਨੀ ਰੇ	ਨੀ ਧੁ	ਪ —
ਉs sਚ	ਰੈ s	ਵ ਣ	ਜਾ ਰਿ ਆ	ਮਿ s	ਤ੍ਰਾ s
ਮਪ ਨੀ ਸਾ	ਰੇ ਪ	ਪ ਪ	ਮਗ ਰੇਮ ਧੁ	ਮਗ ਰੇਗ	ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ
ਹਰਿ ਹਰਿ	ਨਾ s	ਮੁ ਸ	ਮਾs ss s	ss ss	ss ਰਿs
		ਅੰਤਰਾ			
ਪਪ ਪਪ	ਧੁਪ ਮਪ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਰੇਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਹਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾs ss	ਮੁ ਜ	ਪੇ s ਆ	ਰਾ s	ਧੇ ਵਿਚਿ
ਨੀਰੇਂ ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ	ਧੁ ਪ
ਅਗ ਨੀ s	ਹ ਰਿ	ਜ ਪਿ	ਜੀs s ਵਿ	ਆ s	s s
ਮਪ ਸਾਂ ਨੀ	ਧੁ ਧੁ	ਪ ਪ	ਮਧੁ ਮਗ ਰੇਗ	ਰੇ —	ਸਾ —
ਬਾs ਹ ਰਿ	ਜ ਠ	ਮੁ ਭ	ਇਆ ss ਮੁਖਿ	ਲਾ s	ਗਾ s
ਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਪ ਧੁ	ਪ ਪ	ਮਪਨੀਸਾਂਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ	ਮਗਾ ਰੇਸਾ
ਸ ਰ ਸੇ	ਪਿ ਤਾ	ਮਾ ਤਾ	ਥੀs ss ss	ss ਵਿs	ਆs ss

●●●

ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨ ਛੰਤ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੁਧ ਇਆਣੀ ਪੇਈਅੜੈ ਕਿਉ ਕਰਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਪਿਖੈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਪਨੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਹੁਰੜੈ ਕੰਮ ਸਿਖੈ ॥
ਸਾਹੁਰੜੈ ਕੰਮ ਸਿਖੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਦਾ ਧਿਆਏ ॥
ਸਹੀਆ ਵਿਚਿ ਫਿਰੈ ਸੁਹੇਲੀ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਬਾਹ ਲੁਡਾਏ ॥
ਲੇਖਾ ਧਰਮਰਾਇ ਕੀ ਬਾਕੀ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਿਰਖੈ ॥
ਮੁੰਧ ਇਆਣੀ ਪੇਈਅੜੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰ ਦਰਸਨੁ ਦਿਖੈ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੮)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ — **ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ**

X			O			X			O		
						ਸਥਾਈ					
ਸਾ	ਰ	ਸਾ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਪ	—	—
ਮੁੰ	s	ਧ	ਇਆ	s	ਣੀ	ਪੇ	ਈ	ਅ	ੜੈ	s	s
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਕਿਉ	s	ਕਰਿ	ਹ	s	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪਿ	ਖੈ	s
ਨੀਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	—
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	s	s
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਪ	—	ਰੇਗ	ਰੇ	ਸਾ	s
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਸਾ	ਹੁ	ਰ	ੜੈ	s	ਕੰਮ	ਸਿ	ਖੈ	s
						ਅੰਤਰਾ					
ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸਾ	ਹੁ	ਰ	ੜੈs	ਕ	ਮ	ਸਿ	ਖੈ	s	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ

ਨੀਰੇਂ	ਮ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਸ	ਦਾ	s	ਧਿਆ	ss	s	ਏ	s	s
ਮਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮਧੁ	ਮਗ	ਰੇਂਮ	ਗਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾਸਾ
ਸs	ਹੀ	ਆ	ਵਿ	ਚਿ	ਢਿ	ਰੈs	ss	ਸੁs	ਹੋs	sਲੀ	ਹਰਿ
ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ
ਦ	ਰ	ਗਹ	ਬਾ	ਹ	ਲੁ	ਡਾs	ss	ss	ਏs	ss	ss

ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਵੀਆਹੁ ਹੋਆ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਗੁਰਮੁਖੇ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥
ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਕਟਿਆ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਪ੍ਰਚੰਡੁ ਬਲਾਇਆ ॥
ਬਲਿਆ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਬਿਨਸਿਆ ਹਰਿ ਰਤਨੁ ਪਦਾਰਥੁ ਲਾਧਾ ॥
ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਗਇਆ ਦੁਖੁ ਲਾਥਾ ਆਪੁ ਆਪੈ ਗੁਰਮਤਿ ਖਾਧਾ ॥
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਾ ਕਦੇ ਮਰੈ ਨ ਜਾਇਆ ॥
ਵੀਆਹੁ ਹੋਆ ਮੇਰੇ ਬਾਬੋਲਾ ਗੁਰਮੁਖੇ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੮)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ — **ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ**

X				0				X							
				ਸਥਾਈ										ਸਾ	ਰੇ
														ਵੀ	s
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਪ	ਪ	—	ਮ	—	ਧੁ	ਪ	—	—	—
ਆ	s	ਹੁ	ਹੋ	ਆ	s	ਮੇ	ਰੇ	s	ਬਾ	s	ਬੁ	ਲਾ	s	s	s
ਮ	ਧੁ	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸਾ	—	—	—	ਸਾ	ਸਾ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	s	ਖੇ	s	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	s	ਇਆ	s	s	s	ਅ	ਗਿ

ਰੇ̱	—	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	—	ਰੇ̱	—	—	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾ	ਰੇ̱
ਆ	ऽ	ਨੁ	ਅੰ	ਧੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਕ	ऽ	ਟਿ	ਆ	ऽ	ਗੁ	ਰ
ਧ਼̱	—	ਧ̱	ਧ̱	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	—	—	ਸਾ	—	—	—	—
ਗਿਆ	ऽ	ਨੁ	ਪ੍ਰ	ਚੰ	ऽ	ਡੁ	ਬ	ਲਾ	ऽ	ਇ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਬਲਿ	ਆ	ਗੁ	ਰ	ਗਿਆ	ऽ	ਨੁ	ਅੰ	ਧੇ	ऽ	ਰਾ	ਬਿ	ਨ	ਸਿ	ਆ	ਹਰਿ
ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਮ̍	ਗਂ	ਰੇ̱ਂ	-	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	—	—	—	—
ਰ	ਤ	ਨੁ	ਪ	ਦਾ	ऽ	ਰ	ਥ	ਲਾ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੀ	—	ਨੀ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਧ̱	ਪ	ਪ
ਹਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ਗੁ	ਗ	ਇਆ	ऽ	ਦੁ	ਖੁ	ਲਾ	ਥਾ	ਆ	ਪੁ
ਮ̍	—	—	ਧ̱	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	—	ਸਾ	—	—	—		
ਆ	ऽ	ऽ	ਪੇ	ਗ	ਹ	ਮ	ਤਿ	ਖਾ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ		

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਹਰਿ ਜਨ ਮਿਲਿ ਜੰਞ ਸੁਹੰਦੀ ॥
ਪੇਵਕੜੈ ਹਰਿ ਜਪਿ ਸੁਹੇਲੀ ਵਿਚਿ ਸਾਹੁਰੜੈ ਖਰੀ ਸੋਹੰਦੀ ॥
ਸਾਹੁਰੜੈ ਵਿਚਿ ਖਰੀ ਸੋਹੰਦੀ ਜਿਨਿ ਪੇਵਕੜੈ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿਆ ॥
ਸਭੁ ਸਫਲਿਓ ਜਨਮੁ ਤਿਨਾ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿਨਾ ਮਨੁ ਜਿਣਿ ਪਾਸਾ ਢਾਲਿਆ ॥
ਹਰਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਕਾਰਜੁ ਸੋਹਿਆ ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਪੁਰਖੁ ਅਨੰਦੀ ॥
ਹਰਿ ਸਤ ਸਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਬੋਲਾ ਹਰਿਜਨ ਮਿਲਿ ਜੰਞ ਸੋਹੰਦੀ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੮)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
				ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ
					ਹੈs ਰਿ s
ਰੇ ਪ਼ ਪ	ਪ —	ਪ ਪ	ਪਮ ਮ ਧੁ	ਪ —	ਪ ਪ
ਸ ਤ ਸ	ਤੇ s	ਮੇ ਰੇ	ਬਾs s ਬੂ	ਲਾ s	ਹ ਰਿ
ਮਮ ਧੁ ਮ	ਰੇ —	ਗ ਰੇ	ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ	ਸਾ —	— —
ਜਨ ਮਿਲਿ	ਜ s	ਵ ਸੁ	ਹੰ s s	ਦੀ s	s s
ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ ਗਗ	ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਧੁ —	ਪ਼ ਪ਼ ਪ਼
ਪੇ ਵ ਕ	ੜੈs ss	ਹ ਰਿ	ਜ ਪਿ ਸੁ	ਹੇ s	ਲੀ ਵਿ ਚਿ
ਪ਼ਪ਼ ਪਪ	ਮਪ ਧੁ	ਮ ਗ	ਰੇ — ਗਰੇ	ਸਾ —	— —
ਸਾਹੁ ਰੜੇ	ਖs ਰੀ	s ਸੋ	ਹੰ s ss	ਦੀ s	s s
				ਅੰਤਰਾ :	
ਪ ਪ ਪ਼	ਧੁਪ ਮਪ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਸਾ ਹੁ ਰ	ੜੈs ss	ਵਿ ਚਿ	ਖ ਰੀ ਸੋ	ਹ s	ਦੀ ਜਿਨਿ
ਨੀ ਰੇਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ — ਰੇਂ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ
ਪੇਵ ਕ ੜੇ	ਨਾ s	ਮੁ ਸ	ਮਾ s ਲਿ	ਆ s	ਸ ਭੁ
ਨੀ ਨੀ ਰੇਂ	ਨੀ ਧੁ	ਪ ਪ	ਮ — ਧੁ	ਪਪ ਪਪ	ਪ ਪ
ਸ ਫ ਲਿਓ	ਜ ਨ	ਮੁ ਤਿ	ਨਾ s ਦਾ	ਗੁਰ ਮੁਖਿ	ਜਿ ਨਾ
ਮਪ ਧੁ ਮ	ਗ ਰੇ	ਪ —	ਰੇ ਗ ਰੇ	ਸਾ —	
ਮਨੁ ਜਿ ਣਿ	ਪਾ s	ਸਾ s	ਦਾ s ਲਿ	ਆ s	

●●●

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਦਾਨੁ ਮੈ ਦਾਜੋ ॥
ਹਰਿ ਕਪੜੋ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਦੇਵਹੁ ਜਿਤੁ ਸਵਰੈ ਮੇਰਾ ਕਾਜੋ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਕਾਜੁ ਸੁਹੇਲਾ ਗੁਰਿ ਸਤਿ ਗੁਰਿ ਦਾਨੁ ਦਿਵਾਇਆ ॥
ਖੰਡਿ ਵਰਭੰਡਿ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਹੋਈ ਇਹੁ ਦਾਨੁ ਨ ਰਲੈ ਰਲਾਇਆ ॥
ਹੋਰਿ ਮਨਮੁਖ ਦਾਜੁ ਜਿ ਰਖਿ ਦਿਖਾਲਹਿ ਸੁ ਕੂੜੁ ਅਹੰਕਾਰੁ ਕਚੁ ਪਾਜੋ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਦਾਨੁ ਮੈ ਦਾਜੋ ॥ ੩ ॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੮-੭੯)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
		ਸਥਾਈ :			
ਰੇਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਨੀ —	ਸਾਂ —	ਰੇਂ — ਰੇਂ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ
ਹਰਿ ਪ੍ਰੁs ਭs	ਮੇ s	ਰੇ s	ਬਾ s ਬੁ	ਲਾ s	ਹ ਰਿ
ਨੀ — ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇ	ਨੀ ਧੁ	ਪ ਮ ਧੁ	ਪ —	— —
ਦੇ s ਵਹੁ	ਦਾs ਨੁ	ਮੈ s	ਦਾ s s	ਜੋ s	s s
ਪ ਪ ਪ	ਧੁ ਪ	ਮ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ	ਧੁ —	ਪ ਪਪ
ਹਰਿ ਕ ਪ	ੜੋ s	ਹ ਰਿ	ਸੋs ss ਭਾs	ਦੇ —	ਵਹੁ ਜਿਤੁ
ਮਧੁ ਮਗ ਰੇ	ਪ —	ਪ —	ਰੇ ਗ ਰੇ	ਸਾ —	— —
ਸs ਵs ਰੈ	ਮੇ s	ਰਾ s	ਕਾ s s	ਜੋ s	s s
		ਅੰਤਰਾ :			
ਪਪ ਪ ਪ	ਮ ਪ	ਨੀ —	ਸਾਂ-ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਹਰਿ ਹ ਰਿ	ਭ ਗ	ਤੀ s	ਕਾ sਜੁ ਸੁ	ਹੇ s	ਲਾ ਗੁਰਿ
ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ ਮਂ	ਰਾ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ	ਰੇ ਨੀ	ਧੁ ਪ
ਸਤਿ ਗੁ ਰਿ	ਦਾ s	ਨੁ ਦਿ	ਵਾs ss ss	ਇਆ s	s s
ਮ ਪ ਪਪ	ਮਪ ਸਾਂਨੀਂ	ਧੁ ਪ	ਮਧੁ ਮਗ ਰੇਗ	ਰੇ —	ਸਾ ਸਾਸਾ
ਖੰ ਡ ਬਰ	ਭੰs ਡs	ਹ ਰਿ	ਸੋs ss ਭਾs	ਹੋ s	ਈ ਇਹੁ
ਸਾਂਰੇ ਸਾ ਪ	ਮੇ ਧੁ	ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਪਮ	ਗਰੇ ਸਾ
ਦਾs ਨੁ ਨ	ਰ ਲੈ	s ਰ	ਲਾs ss ss	ਇਆ ss	ss s

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਹਰਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਮੇਰੇ ਬਾਬੋਲਾ ਪਿਰ ਮਿਲਿ ਧਨ ਵੇਲ ਵਧੰਦੀ ॥
ਹਰਿ ਜੁਗਹ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਜੁਗਹ ਜੁਗੋ ਸਦ ਪੀੜੀ ਗੁਰੂ ਚਲੰਦੀ ॥
ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਪੀੜੀ ਚਲੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਿਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥
ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨ ਕਬਹੀ ਬਿਨਸੈ ਜਾਵੈ ਨਿਤ ਦੇਵੈ ਚੜੈ ਸਵਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਸੰਤ ਹਰਿ ਏਕੋ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੋਹੰਦੀ ॥
ਹਰਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਮੇਰੇ ਬਾਬੁਲਾ ਪਿਰ ਮਿਲਿ ਧਨ ਵੇਲ ਵਧੰਦੀ ॥੫॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੯)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ **ਇਕ ਤਾਲ**

×		0		2		3		3		4	
								ਸਥਾਈ :		ਮ॑	ਪ
										ਹ	ਰਿ
ਨ਼ੀਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	—	ਧ̱	ਪ	ਪ	ਪ
ਰਾs	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਮੇ	ਰੇ	ਬਾ	s	ਬੋ	ਲਾ	ਪਿ	ਰ
ਮ॑ਧ̱	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਮ॑ਗ	ਰੇ̱	ਗਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾਰੇ̱	ਸਾ
ਮਿਲਿ	ਧ	ਨ	ਵੇ	ਲ	ਵ	ਧੰ	ss	ਦੀ	s	ਹs	ਰਿ
ਰੇ̱	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ̱	ਮ॑	ਗਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾਂ	ਮ਼॑	ਪ਼
ਜੁ	ਗਹ	ਜੁ	ਗੋ	ਜੁ	ਗ	ਜੁs	ਗਹ	ਜੁ	ਗੋ	ਸ	ਦ
ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਰੇ̱ਪ਼	ਮ॑ਧ̱	ਪ	ਧ਼ਧ̱	ਮ॑ਗ	ਰੇ̱ਗ	ਰੇ̱ਸਾ		
ਪੀs	s	ੜੀ	ਗੁs	ਰੂs	ਚ	ਲੈਂs	ss	ਦੀs	ss		
								ਅੰਤਰਾ :			
ਮ॑ ਮ॑	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਜੁਗਿ	ਜੁ	ਗਿ	ਪੀ	ੜੀ	ਚ	ਲੈ	ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਕੀ	ਜਿ	ਨੀ

ਰੇਂਰੇਂ ਰੇਂ	ਮੰ ਗੰ	ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ —	ਰੇਂ ਸਾਂ	— ਸਾਂਸਾਂ
ਗੁਰ ਮੁ	ਖਿ ਨਾ	s ਮ	ਧਿਆ s	ਇ ਆ	s ਹਰਿ
ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂਪੰ	ਪੰ ਮੰਗੰ	ਗੁਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ.	ਨੀ ਧੁ	ਪ ਪਪ
ਪੁਰ ਖੁ s	ਨ ਕs	ਬs ਹੀs	ਬਿs ਨ	ਸੈ ਜਾ	ਵੈ ਨਿਤ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਧੁ	ਪ ਪ	ਧੁਧੁ ਮਗ	ਰੇਗ ਰੇਸਾ	
ਦੇs s s	ਵੈ ਚ	ੜੇ ਸ	ਵਾs ss	ਇਆ ss	

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪

ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਇ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਪਾਰਿ ਲਘਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਆਪੁ ਉਪਾਇਦਾ ਹਰਿ ਆਪੇ ਦੇਵੈ ਲੇਇ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇਦਾ ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੀ ਮਤਿ ਦੇਇ ॥
ਗੁਰਮੁਖਾ ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ ਹੈ ਵਿਰਲੇ ਕੇਈ ਕੇਇ ॥
ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਿਨ ਕਉ ਜਿਨ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਗੁਰਮਤੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਮਲੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਵੁਠੜਾ ਹੇ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੨)

ਸਿਰੀ ਰਾਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

	×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਰੇਮ ਪਧੁ ਮਪ ਧੁਮ	ਗਰੇ ਗਰੇ ਸਾ ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ ਰੇਮ ਪਮ	
	ਮs ਨs ਹs ਰਿs	ਹs ss ਰਿ ਪ੍ਰੀs	ss ਤਿs s ਲ	

ਪ — — ਪ	ਮਪ ਧੁ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ
ਗਾ s s ਇ	ਵs ਡ ਭਾ s	ਗੀ s ਹ ਰਿ	ਪਾs s s s
ਧ਼ੁ — ਪ਼ ਪ਼	ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇਪ ਮਧੁ ਪ ਪ	ਨੀਧੁ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ
ਇਆ s ਗੁ ਰ	ਸ ਬ ਦੀ s	ਪਾs ss ਰ ਲ	ਘਾs ss ss ss
ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਇs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਪ — ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ — — ਰੇਂ
	ਹਰਿ ਆ s ਪੇ	ਆs ss ਪ੍ਰ ਉ	ਪਾ s s ਇ
ਸਾਂ — — —	ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂ — ਪਂ	ਮਂ ਗਂ ਰੇ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾ
ਦਾ s s s	ਹਰਿ ਆ s ਪੇ	ਦੇ s ਵੈ s	ਲੇs ss ss
ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਪਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਗ ਰੇ
s s s ਇ	ਹਰਿ ਆs ss ਪੇ	ਭ ਰ ਮਿ ਭੁ	ਲਾ s s ਇ
ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਰੇ — ਰੇਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ
ਦਾ s s s	ਹਰਿ ਆ s ਪੇ	ਹੀ s ਮ ਤਿ	ਦੇs ss ss ss
ਨੀਧੁ ਪਮ ਗਰੇ ਸਾ			
ss ss ss ਇ			

●●●

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਵਣਜਾਰਾ

ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਗਾ ਚਾਉ ॥
ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਨਾਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਜੋਬਨਿ ਸਾਸੁ ਹੈ ਤਬ ਲਗੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥
ਚਲਦਿਆ ਨਾਲਿ ਹਰਿ ਚਲਸੀ ਹਰਿ ਅੰਤੇ ਲਏ ਛਡਾਇ ॥
ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਿਨ ਕਉ ਜਿਨ ਹਰਿ ਮਨਿ ਵੁਠਾ ਆਇ ॥
ਜਿਨੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਚੇਤਿਓ ਸੇ ਅੰਤਿ ਗਏ ਪਛੁਤਾਇ ॥
ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਲਿਖਿਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੨)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਸਾਂ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਰੇਮ ਪਾਧ ਮ ਪ
	ਮ ਨਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਲs ss ਗਾ s
ਰੇ — ਮ ਗੁ	ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਰੇਮ ਪਧ ਮ ਪ
ਚਾ s s s	ਉ s ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਲs ss ਗਾ s
ਰੇ - ਮ ਗੁ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼
ਚਾ s s s	ਉ s s s	ਗੁ ਰਿ ਪ੍ਰs s	ਰੈ s s s
ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ	ਪ਼ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਰੇ ਰੇਰੇ	ਰੇ ਰੇ ਰੇਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਨਾ s ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ੜਾs ss ਇਆ ਹਰਿ	ਮਿ ਲਿ ਆ s	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ
ਸਾਂਨ਼ੀ ਧਮ ਪਸਾਂ ਨੀਧ	ਪਮ ਗੁਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ		
ਨਾs ss ss ss	ss ss ਉ ਮਨਿ		
	ਅੰਤਰਾ :	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਪ
		ਜ ਬ ਲ ਗੁ	ਜੋ s ਬ ਨਿ
— ਪਨੀ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ — — —	ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਮੰਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
s ਸਾs s ਸੁ	ਹੈ s s s	ਤ ਬ ਲ ਗੁ	ਨਾs ss s ਮੁ

ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	—	ਰੇਮ	ਪਧ	ਮ	ਪ
ਧਿਆ	ss	s	s	ਇ	s	s	s	ਚ	ਲ	ਦਿਆ	s	ਨਾs	sਲਿ	ਹ	ਰਿ
—	ਧ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇ	—	ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ
s	ਚ	s	ਲ	ਸੀ	s	s	ਹਰਿ	ਅੰ	s	ਤੇ	s	ਲ	s	ਏ	ਛ
ਨ਼ੀਧ	ਮਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ								
ਡਾs	ss	s	ss	ss	ss	ਇ	ਮਨਿ								

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪ ਵਣਜਾਰਾ

ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਤਿ ॥
ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣਿਆ ਸਭ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇ ਉਤਪਤਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਸੇ ਆਇ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
ਸੇਵਕ ਭਾਇ ਵਣਜਾਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਗੁਰ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਣਜੁ ਵਾਪਾਰੀਆ ਜਿਨ ਵਖਰੁ ਲਦਿਅੜਾ ਹਰਿ ਰਾਸਿ ॥
ਗੁਰਮੁਖਾ ਦਰਿ ਮੁਖ ਉਜਲੇ ਸੇ ਆਇ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਪਾਸਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਜਿਨਾ ਆਪਿ ਤੁਠਾ ਗੁਣ ਤਾਸਿ ॥੬॥
ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ॥
ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਤਿਨ੍ਹਾ ਗੁਰਮੁਖਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਿਨਾ ਰਹਿਰਾਸਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੨)

ਸਿਰੀ ਰਾਗ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) — **ਇਕ ਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
						ਸਥਾਈ :				ਸਾਰੇ	ਸਾ
										ਹs	ਰਿ
ਰੇ	ਪ	ਪ	—	ਰੇਮ	ਪਧ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਗੁ,	ਰੇਸਾ	ਰੇ
ਧਿਆ	s	ਵਹੁ	s	ਹs	ਰਿs	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸ	ਤਿ,	ਹs	ਰਿ

ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਰੇਮ	ਪਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪਪ
ਗੁ	ਰ	ਬ	ਚ	ਨ੍ਹੀs	ss	ਹਰਿ	ਪ੍ਰਭੁ	ਜਾ	ਣਿ	ਆ	ਸਭ
ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੇਸਾ	ਰੇ
ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਤੇ	s	ਉ	ਤ	ਪ	ਤਿ	ਹs	ਰਿ

ਅੰਤਰਾ :

ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਜਿ	ਨ	ਕਉ	s	ਪੂ	s	ਰ	ਬਿ	ਲਿ	ਖਿ	ਆ	ਸੇ
ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਆs	ss	ਇ	ਮਿ	ਲੈ	s	ਗੁ	ਰ	ਪਾ	s	s	ਸਿ
ਮਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪਪ
ਸੇs	ਵ	ਕ	ਭਾ	ਇ	ਵਣ	ਜਾs	s	ਰਿਆ	ਮਿ	ਤ੍ਰ	ਗੁਰਿ
ਰੇਰੇ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗੁਰੇ		
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾs	ss	ਮੁ	ਪ੍ਰ	ਗਾs	ss	ਸਿs		

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਮ ਰਹਾਉ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਬਣਾਓ ।

X		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :						ਮ	ਪ
										ਹ	ਰਿ
ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	-ਪ	ਪ	ਪ
ਧਿਆ	ss	ਵਹੁ	s	ਸਾs	ss	ਸਿ	ਗਿ	ਰਾ	sਸਿ	ਮ	ਨਿ
ਧਪ	ਮਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਮਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਸਾ
ਪ੍ਰੀs	ss	ਤਿ	ਲ	ਗੀ	s	ਤਿs	ਨਾs	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਾ	ਹਰਿ
ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਧਪ,	ਮ	ਪ
ਨਾ	s	ਮੁ	ਜਿ	ਨਾs		ਰs	ਹਿs	ਰਾs	ਸਿs,	ਹ	ਰਿ

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪਉੜੀ

ਕੀਤਾ ਲੋੜੀਐ ਕੰਮੁ ਸੁ ਹਰਿ ਪਹਿ ਆਖੀਐ ॥
ਕਾਰਜੁ ਦੇਇ ਸਵਾਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਚੁ ਸਾਖੀਐ ॥
ਸੰਤਾ ਸੰਗਿ ਨਿਧਾਨੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਚਾਖੀਐ ॥
ਭੈ ਭੰਜਨ ਮਿਹਰਵਾਨ ਦਾਸ ਕੀ ਰਾਖੀਐ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਅਲਖੁ ਪ੍ਰਭੁ ਲਾਖੀਐ ॥ ੨੦ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੧)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
		ਸਥਾਈ :			
ਸਾ — ਸਾ	ਰੇ —	ਮ ਮ	ਪ ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਧ	ਮ ਪ
ਕੀ s ਤਾ	ਲੋ s	ੜੀ ਅ	ਕੰ ਮੁ ਸੁ	ਹs ਰਿs	ਪ ਹਿ
ਰੇ ਗੁ ਰੇ	ਰੇ ਸਾ	— —	ਸਾ ਸਾ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਧ਼	ਮ਼ ਪ਼
ਆ s ਖੀ	ਐ s	s s	ਕਾ ਰ ਜੁ	ਦੇ s	ਇ ਸ
ਪ਼ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਰੇਰੇ	ਰ ਰੇ	ਰੇ ਪ	ਰੇਗੁ ਰੇ	ਰੇ ਸਾ	— —
ਵਾs sਰਿ ਸਤਿ	ਗੁ ਰ	ਸ ਚੁ	ਸਾ s ਖੀ	ਐ s	s s
ਰੇ ਮ ਮ	ਪ —	ਮ ਨੀ	ਧ ਪ ਪ	ਮ ਪ	ਨੀ ਸਾਂ
ਸੰ s ਤਾ	ਸੰ s	ਗਿ ਨਿ	ਧਾ s ਨੁ	ਅੰ s	ਮ੍ਰਿ ਤੁ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਮ	ਗੁਰੇ ਸਾ			
ਚਾs ss s	ਖੀs ਐs	ss s			

		ਅੰਤਰਾ :	ਮ – ਮ	ਪ ਪ	ਨੀ ਨੀ
			ਭੈ s ਭੰ	ਜ ਨ	ਮਿਹ ਰ
ਸਾਂ — ਨੀ	ਸਾਂ —ਸਾਂ	ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ	ਰੇ —	— —
ਵਾ s ਨ	ਦਾ sਸ	ਕੀ s	ਰਾs ss ਖੀ	ਐ s	s s
ਰੇਂ ਰੇਂ ਪਂ	ਰੇਂ ਗੁਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਧ ਧ	ਪ ਪ
ਨਾ ਨ ਕ	ਹ ਰਿ	ਗੁ ਣ	ਗਾ ਇ ਅ	ਲ ਖੁ	ਪ੍ਰ ਭੁ
ਧਪ ਮਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਮ	ਗੁਰੇ ਸਾ			
ਲਾs ss ਖੀ	ਐs ss	ss s			

ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪਉੜੀ

ਹਉ ਢਾਢੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਖਸਮ ਕਾ ਹਰਿ ਕੈ ਦਰਿ ਆਇਆ ॥
ਹਰਿ ਅੰਦਰਿ ਸੁਣੀ ਪੂਕਾਰ ਢਾਢੀ ਮੁਖਿ ਲਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਪੁਛਿਆ ਢਾਢੀ ਸਦ ਕੈ ਕਿਤੁ ਅਰਥਿ ਤੂੰ ਆਇਆ ॥
ਨਿਤ ਦੇਵਹੁ ਦਾਨੁ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥
ਹਰਿ ਦਾਤੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ ਨਾਨਕੁ ਪੈਨਾਇਆ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੧)

ਰਾਗ ਸਿਰੀ — **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X	0	X	0
		ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਮ ਹਉ s
ਪ — ਪ —	ਪ ਮ ਮਧ ਪ	ਰੇ ਮਗੁ — ਗੁ	ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਰੇ
ਢਾ s ਢੀ s	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰs ਭੁ	ਖ ਸs s ਮ	ਕਾ s ਹ ਰਿ

ਨ਼ੀ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼	ਨ਼ੀ — ਸਾ —	— — — —	— — ਸਾ ਸਾ
ਕੈ s ਦ ਰਿ	ਆ s ਇਆ s	s s s s	s s ਹ ਰਿ
ਰੇ — ਮ ਮ	ਪ ਪ ਮ ਧ	ਧ ਪ — —	— — ਪ ਪ
ਅੰ s ਦ ਰਿ	ਸੁ ਣੀ s ਪੁ	ਕਾ s s s	s s ਰ ਦਾ
ਧਪ ਮਪ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਮਧ ਪ —	— — — —	— — ਮ ਪ
ਢੀs ss ਮੁ ਖਿ	ਲਾs ss ਇਆ s	s s s s	s s ਹ ਰਿ
ਨੀ ਨੀ ਨੀ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	— ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਰੇ
ਪੁ ਛਿ ਆ s	ਵਾ s ਢੀ s	s ਸs ss ਦਿ	ਕੈ s ਕਿ ਤੁ
ਨ਼ੀ ਧ ਮ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ —	— — ਸਾ ਸਾ
ਅ ਰ ਬਿ ਤੂੰ s	ਆs ss s s	ਦਿ ਆ s s	s s ਕਿ ਤ
ਰੇਮ ਪਧ ਮਪ	ਰੇ ਗੁ ਰ ਸਾ	— — — —	— —
ਅਰ ਬਿs ਤੂੰ s	ਆ s ਇਆ s	s s s s	s s
		ਅੰਤਰਾ :	— — ਰੇ ਮ s s ਨਿ ਤ
ਪ — ਪ —	ਧਪ ਮਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਦੇ s ਵਹੁ s	ਦਾs ss ਨੁ ਦਇ	ਆ s s ਲ	ਪ੍ਰ ਭ ਹ ਰਿ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	— — ਪ ਪ
ਨਾs ss s ਮੁ	ਧਿਆ s ss ss	s s s s	s s ਹ ਰਿ
ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਧਧ ਮਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	— — — ਪ
ਦਾ ਤੈ ਹ ਰਿ	ਨਾs ss ਮੁ ਜ	ਪਾ s ਇਆ s	s s s ਨਾ
ਰੇਮ ਪਧ ਮ ਪ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	— — — —	— —
ਨs ਕੁs ਪੈ s	ਨਾ s ਇਆ s	s s s s	s s

●●●

ਰਾਗ ਮਾਝ

ਮਾਝ, ਇਕ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਦੱਖਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮੱਤ ਨੇ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ।

ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂੰ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਰਾਗ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮ ਬੱਧ ਕਰਕੇ ਕਲਾਸਿਕੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ—ਮੁਲਤਾਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਲੋਕ ਧੁਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਕਲਿੰਗ ਤੋਂ ਕਾਲਿੰਗੜਾ' ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਬੰਗਾਲ ਭੈਰਵ, ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਸ਼ੌਰਾਸ਼ਟਰ ਟੰਕ, ਤਿਲੰਗਾਨਾਂ ਤੋਂ ਤਿਲੰਗ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਾਝੇ ਦੀ ਲੋਕ ਧੁਨ ਤੋਂ ਮਾਝ ਰਾਗ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ। ਮਾਝ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰੂਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਝ ਰਾਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਅਨੂਪਮ ਦੇਣ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮਾਝ ਰਾਗ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਵੀ ਬੜੀ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਨਾਲ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਮਾਝ ਦੀ ਵਾਰ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ।

"ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ ਤਥਾ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥"

ਮਲਕ ਮੁਰੀਦ ਤਥਾ ਚੰਦ੍ਰਹੜਾ ਕੀ ਧੁਨੀ ਗਾਵਣੀ ॥"

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਝ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਰਗੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ ਇਕ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਦਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ ਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ, ਗਾਇਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਗਵਾਲੀਅਰ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਮਾਝ ਰਾਗ, ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਗੰਧਾਰ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਵਕਰ ਰੀਤ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ *ਔਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ* ਹੈ। ਮਾਝ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ੀ, ਦੇਸ, ਸਾਰੰਗ, ਤਿਲਕ ਕਾਮੋਦ, ਕਾਫ਼ੀ, ਜੈਜੈਵੰਤੀ, ਮਾਲਗੂੰਜੀ, ਮਲ੍ਹਾਰ ਆਦਿ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ "ਰੇ ਪ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਦਾ ਘੋਖਵਾਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਰਾਗ ਆਪਣੇ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਡੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ : "ਇਹ *ਰਾਗ* ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨ *ਰਾਗਣੀ* ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੇ ਦੇਸ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੋਣ ਤੇ ਦੇਸੀ ਸੰਕੀਰਣ ਹੈ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ, ਮਧਮਾਧਵੀ, ਮਲਾਰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਬਣੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮੱਤ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 24)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਾਝ ਰਾਗ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ : "ਸੁਰ ਤਾਲ ਸੰਬੂਹ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੋਰਠ, ਬਿਲਾਵਲ, ਸਾਰੰਗ, ਧਨਾਸਰੀ, ਨਟ ਪੰਜੇ ਮਿਲਨੇ ਕਰਕੇ *ਮਾਝ ਰਾਗ* ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਇਸਨੂੰ ਰਾਗਨੀ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 19)

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਮਾਝ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਗਣੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਵਚਿੱਤਰ ਗੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਝ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਰਾਗ-ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁੱਤਰ। ਸਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਗ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਗੁੰਦਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀਆਂ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤਕ ਰਸਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਝ ਰਾਗ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਣ ਵਿਚ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗ ਦਾਨ ਹੈ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ ਰੇ, ਮ, ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : —ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧਪ, ਧਮ ਗਮ, ਰੇਪ, ਗੁਰੇਗੁ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇਪ, ਮ ਗੁ, ਰੇਗੁ ਸਾਰੇ, ਨ਼ੀਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਾਗ ਮਾਝ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਨੀ ਨੀਸਾ, ਨੀਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਰੇ ਪ, ਗ ਗ

ਰੇ ਮ ਪ, ਧਪ ਮਪ ਗ ਮ ਰੇ ਪ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਸਾ

ਨੀਸਾ ਰੇ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਮ ਗਰੇ ਗਂ ਰੇ, ਗ ਰੇਗ ਸਾਰੇ ਨੀ ਨੀ ਸਾ ।

2. ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਗਰੇ, ਰੇ ਗ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਮ
ਪ ਧ ਮ ਪ, ਰੇਪ ਗ ਰੇ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਮਪ, ਧ ਮ ਗ ਰੇਪ, ਗਰੇ
ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਮ ਰੇ ਪ ਗ ਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਗਰੇ ਗ ਸਾਰੇ ਨੀ ਸਾ,
ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾ ।

3. ਸਾਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ
ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ, ਪ ਨੀਸਾ, ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ

ਗਂ ਰੇਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਗਂ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ, ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ ਗ ਮਂ ਗ ਰੇਂ, ਰੇਂ ਪਂ ਗ ਰੇਂ ਗਂ
ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਧ
ਪ ਧ ਪ ਮ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰੇ ਪ ਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ ।

ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੈ ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਿਧਿ ਪਾਈ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮਤਿ ਚਲੈ ਜੀਉ ॥੧॥
ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਖਰਚੁ ਲਇਆ ਬੰਨਿਪਲੈ ॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਣ ਸਖਾਈ ਸਦਾ ਨਾਲਿ ਚਲੈ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਿੜਾਇਆ ਹਰਿ ਨਿਹਚਲੁ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਲੈ ਜੀਉ ॥੨॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਰਾਇਆ ॥ ਕੋਈ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਜੀਵਾਇਆ॥
ਹਉ ਰਹਿ ਨ ਸਕਾ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾ ਮੈ ਨੀਰੁ ਵਹੇ ਵਹਿ ਚਲੈ ਜੀਉ ॥੩॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਤ੍ਰੁ ਮੇਰਾ ਬਾਲ ਸਖਾਈ ॥ ਹਉ ਰਹਿ ਨ ਸਕਾ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਲੈ ਜੀਉ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੪)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
			ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਧ ਪ ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਧ ਮ ਪ	ਮਗ ਮ ਗੁ ਰੇ	— ਰੇ ਪ ਪ
ਨਾ s ਮੁ ਮੈ	ਹs ਰਿ s ਮਨਿ	ਭਾ s s ਇਆ s	s ਵ ਡ ਭਾ
ਮਗ ਮ ਗੁ ਰੇ	ਪ ਗੁ ਰੇਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ —	ਸਾਸ ਸਾ ਸਾ ਰੇ
ਗੀ s s ਹ ਰਿ	s ਨਾ s s ਮੁ	ਧਿਆ s ਇਆ s	ਗੁ ਰਿ ਪੂ s
ਨ਼ੀ — ਧ਼ ਪ਼	ਧ਼ ਮ਼ ਮ਼ ਪ਼	ਨ਼ੀ — ਸਾ —	ਸਾ ਰੇਰੇ ਮ —
ਰੇ s ਹ ਰਿ	ਨਾ ਮ ਸਿ ਧਿ	ਪਾ s ਈ s	ਕੋ ਵਿਰ ਲਾ s
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਪਧ ਮਪ ਸਾਂ ਪ	ਮਗ ਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਚs ਲੈs s s	ਜੀs s ਉs ss	s s ਹਰਿ ਹਰਿ
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮਮ ਮਮ
			ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ ਧ ਮ ਪ
ਖ ਰ ਚੁ ਲਿ	ਇਆ s ਬ ਨਿ	ਪs s ਲੈ ਮੇਰਾ	ਪ੍ਰਾ s ਣ ਸ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਗੁਂ ਰੇਂ ਗੁਂ ਸਾਂ	ਸਾਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ —
ਖਾs ss ਈ ਸ	ਦ s ਨਾ ਲਿ	ਚ s s ਲੈ s	ਗੁ ਰਿ ਪੂ s
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨ਼ੀ ਧਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ	ਮਗਾ ਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ ਰੇਮ ਪ ਨੀ
ਰੇs ss ਹ ਰਿs	ਨਾs ss ਮੁ ਦਿ	ੜਾs s ਇਆ ss	ਹਰਿ ਨਿਹ ਚ ਲੁ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ ਧਪ	ਮਗਾ ਮਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਰੇ ਮ ਪ
ਹ ਰਿ ਧ ਨੁ	ਪs ਲੈs ss ss	ਜੀs ss ਉs ss	ss ਹਰਿ ਹਰਿ

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਮਧੁ ਸੂਦਨ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤਨ ਪ੍ਰਾਨਾ ॥ ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰ ਨ ਜਾਨਾ ॥
ਕੋਈ ਸਜਣੁ ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਵਡਭਾਗੀ ਮੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਆਰਾ ਦਸੈ ਜੀਉ ॥੧॥
ਹਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਖੋਜੀ ਭਾਲਿ ਭਾਲਾਈ ॥ ਕਿਉ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮਿਲੈ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਖੋਜੁ ਦਸਾਈ ਵਿਚਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਵਸੈ ਜੀਉ ॥੨॥
ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਖਵਾਲਾ ॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਦੀਨ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ॥
ਮੇਰਾ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਗੁਰ ਜਲ ਮਿਲਿ ਕਮਲੁ ਵਿਗਸੈ ਜੀਉ ॥੩॥
ਮੈ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਦੇਖੇ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤਨਿ ਵੇਦਨ ਗੁਰ ਬਿਰਹੁ ਲਗਾਵੈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਰਹਸੈ ਜੀਉ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੪)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਰੇ	ਮ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ
		ਮ	ਧੁ ਸੂs ss ਦ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਮਪ ਨ਼ੀ ਧ	ਮਗ ਮ ਗੁਰੇ ਹੇ	ਰੇ ਪ ਪ ਪ
ਨ s ਮੇ ਰੇ	ਮs ਨs ਤ ਨ	ਪ੍ਰਾs s ਨਾs ਤਉ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ
ਮਗਾ ਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਪ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇਰੇ ਨ਼ੀਨ਼ੀ
ਦੂs s ਜਾs ss	s ਅਵ ਰੁ ਨ	ਜਾ s ਨਾ ਕੋਈ	ਸs ss ਜ ਣੁ
ਧ਼ — ਪ਼ --	— ਪ਼ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼	ਨ਼ੀ — ਸਾ ...	ਸਾ ਰੇਰੇ ਮ ਮ
ਸੰ s ਤੁ s	s ਮਿਲੈ ਵ ਡ	ਭਾ s ਗੀ s	ਮੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ
ਰੇਮ ਪਧ ਮ ਪ	ਨ਼ੀਧ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਮ ਗੁਰੇ	
ਪਿਆ ss ਰਾ s	ਦs ਸੈs ss ss	ਜੀs ss ਉs	

		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮਮ ਮ ਮ
			ਹਉ ਮਨੁ ਤਨੁ
ਪ — ਨੀ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮੰ ਗੰ ਮੰ
ਖੋ s ਜੀ s	ਭਾ s ਲਿ ਭ	ਲਾs s ਈ ਕਿਉ	ਪਿਆ ss ਰਾ ਪ੍ਰੀ
ਗੁ ਗੁ ਰੇਂ ਸਾਂ	— ਗੁਰੇ ਗੁ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਤ ਮੁ ਮਿ ਲੈ	s ਮੈਂs ਰੀ s	ਮਾ s ਈ s	ਮਿ ਲਿ ਸ ਤੁ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀ ਨੀ	ਧ ਮ ਪਧ ਮਪ	ਮਗੁ ਮ ਗੁ ਰੇ	ਸਾਸਾ ਰੇਮ ਪ ਨੀ
ਸੰs ss ਗ ਤਿ	ਖੋ s ਜੁs ਦs	ਸਾs s ਈ s	ਵਿਚਿ ਸੰs ਗ ਤਿ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਧ ਮਪ	ਮਗ ਮ ਗੁਰੇ	
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਵs ਸੈਂs ss ss	ਜੀs s ਉs	

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿਗੁਣ ਪੜੀਐ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗੁਣੀਐ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕਥਾ ਨਿਤ ਸੁਣੀਐ ॥
ਮਿਲਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ਜਗੁ ਭਉਜਲੁ ਦੁਤਰੁ ਤਰੀਐ ਜੀਉ ॥੧॥
ਆਉ ਸਖੀ ਹਰਿ ਮੇਲੁ ਕਰੇਹਾ ॥ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਾ ਮੈ ਦੇਇ ਸਨੇਹਾ ॥
ਮੇਰਾ ਮਿਤ੍ਰੁ ਸਖਾ ਸੋ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਭਾਈ ਮੈ ਦਸੇ ਹਰਿ ਨਰਹਰੀਐ ਜੀਉ ॥੨॥
ਮੇਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਜਾਣੈ ॥ ਹਉ ਰਹਿ ਨ ਸਕਾ ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਵਖਾਣੇ ॥
ਮੈ ਅਉਖਧੁ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦੀਜੈ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਉਧਰੀਐ ਜੀਉ ॥੩॥
ਹਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਬੂੰਦ ਮੁਖਿ ਪਾਈ ॥
ਹਰਿ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਮ ਜਲ ਕੇ ਮੀਨੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਜਲ ਬਿਨੁ ਮਰੀਐ ਜੀਉ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੫)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਗ) — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਰੇ ਮ ਪ
			ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ
ਨ਼ੀ ਧ ਪ —	ਮਪ ਧ ਪਮ ਪ	ਮਗ ਮ ਗੁ ਰੇ	ਰੇ ਪ ਪ ਪ
ਪ ੜੀ ਐ s	ਹs ਰਿ ਗੁs ਣ	ਗੁs ਣੀ ਐ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਮਗ ਮ ਗੁ ਰੇ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ —	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
ਨਾs s ਮ ਕ	ਥਾ s ਨਿ ਤ	ਸੁ ਣੀ ਐ s	ਮਿ ਲਿ ਸ ਤ
ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਪ	ਪਪ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂਰੇਂ
ਸੰs ss ਗ ਤਿ	ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ	ਗਾ s ਏ s	ਜਗੁ ਭਉ ss ਜਲੁ
ਨ਼ੀ — ਧ ਪ	ਨ਼ੀਧ ਮਪ ਧਮ ਗੁਰੇ	ਰੇਪ ਗੁਰੇ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਰੇ ਮ ਪ
ਦੂ s ਤ ਰੁ	ਤs ਰੀs ਐs ss	ਜੀs ss ਉs ss	ss ਹਰਿ ਗੁ ਣ
		ਅੰਤਰਾ :	— ਮ ਮ ਮ
			s ਆ ਉ ਸ
ਪ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਖੀ s ਹ ਰਿ	ਮੇ s ਲੁ ਕ	ਰੇ s ਹਾ ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰੀ s ਤ ਮ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂ	ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ — ਸਾਂ —	ਪਪ ਪਧ ਮ ਪ
ਕਾs ss ਮੈ s	ਦੇ s ਇ ਸ	ਨੇ s ਹਾ s	ਮੇਰਾ ਮਿs ਤ੍ਰ ਸ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨ਼ੀਧ ਮਪ ਨ਼ੀ ਧ	ਮਗ ਮ ਗੁਂ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਮ —
ਖਾs ss ਸੋ s	ਪ੍ਰੀs ss ਤ ਮੁ	ਭਾs s ਈ s	ਮੈ ਦ ਸੇ s
ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ	ਮਪ ਧਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾਂ
ਹ ਰਿ ਨ ਰ	ਹs ਰੀs ਐs ss	ਜੀs ss ਉs ss	ss

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿਜਨ ਸੰਤ ਮਿਲਹ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦਸਹੁ ਮੈ ਭੁਖ ਲਗਾਈ ॥
ਮੇਰੀ ਸਰਧਾ ਪੂਰਿ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾਤੇ ॥ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਮਨੁ ਭੀਜੈ ਜੀਉ ॥੧॥
ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਿ ਬੋਲੀ ਹਰਿ ਬਾਣੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਾਣੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ਜੀਉ ॥੨॥
ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ਭਾਗਹੀਨ ਭ੍ਰਮਿ ਚੋਟਾ ਖਾਵਹਿ ॥
ਬਿਨੁ ਭਾਗਾ ਸਤਸੰਗੁ ਨ ਲਭੈ ਬਿਨੁ ਸੰਗਤਿ ਮੈਲੁ ਭਰੀਜੈ ਜੀਉ ॥੩॥
ਮੈ ਆਇ ਮਿਲਹੁ ਜਗਜੀਵਨ ਪਿਆਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਇਆ ਮਨਿ ਧਾਰੇ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਮੀਠਾ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਭੀਜੈ ਜੀਉ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੫)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਖਮਾਜ ਅੰਗ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :		ਸਾਂਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
								ਹs	ਰਿs	ਜs	ਨs	ਸੰ	s	ਤ	ਮਿ
ਨ਼ੀ	—	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ̱	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਪ
ਲਹੁ	s	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	s	ਈ	s	ਮੇਰਾ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਦ	ਸਹੁ	s	ਮੈ
ਧਪ	ਮਪ	ਧ	ਨ̱ੀ	ਨ̱ੀਧ	ਪਧ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਭੁs	ss	ਖ	ਲ	ਗਾs	ss	ਈ	s	ਮੇਰੀ	ਸ	ਰ	ਧਾ	ਪੂ	sਰਿ	ਜ	ਗ
ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ̱ੀ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਪਧ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧਪ
ਜੀs	ss	ਵ	ਨ	ਦਾ	s	ਤੇ	s	ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨਿ	ਮ	ਨਿs
ਧਪ	ਮਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ								
ਭੀs	ss	ਜੈ	s	ਜੀ	s	ਉ	s								
						ਅੰਤਰਾ :		ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	ਨੀ
								ਮਿ	ਲਿ	ਸ	ਤ	ਸੰ	s	ਗਿ	ਬੋ

ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗੁਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ — ਸਾਂ
ਲੀ s ਹ ਰਿ	ਬਾs s ਣੀ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ ਥਾ s ਮੇ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੁੀ ਨੁੀ ਧ ਪ	ਪ ਧ ਮ ਪ	ਗਮ ਪਸਾਂ ਨੁੀ ਧ
ਰੈ s ਮs ਨਿs	ਭਾ s ਣੀ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਅੰs ss ਮ੍ਰਿ ਤੁ
ਪ ਧ ਮ ਪ	ਗ — ਰੇ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਨੁੀਸਾ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਹ ਰਿ ਮ ਨਿ	ਭਾ s ਵੈ s	ਮਿਲਿ ਸਤਿ ਗੁ ਰ	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤੁ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੁੀਧ ਪਧ	ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਪੀs ss ਜੈs ss	ਜੀs ss ਉs ss		

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥ ਮਨੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਆਇਆ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੋਲੀ ਮਨ ਹਰਿ ਰਸਿ ਟੁਲਿ ਟੁਲਿ ਪਉਦਾ ਜੀਉ ॥੧॥
ਆਵਹੁ ਸੰਤ ਮੈ ਗਲਿ ਮੇਲਾਈਐ ॥ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਮੈ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈਐ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਹੁ ਮਨੁ ਦੇਵਾ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੁਖਿ ਚਉਦਾ ਜੀਉ ॥੨॥
ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਮਿਲਾਇਆ ॥ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਰਸੁ ਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥
ਭਾਗ ਹੀਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ਮਨਮੁਖੁ ਗਰਭ ਜੂਨੀ ਨਿਤਿ ਪਉਦਾ ਜੀਉ ॥੩॥
ਆਪਿ ਦਇਆਲਿ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ॥ ਮਲੁ ਹਉਮੈ ਬਿਖਿਆ ਸਭ ਨਿਵਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਹਟ ਪਟਣ ਵਿਚਿ ਕਾਇਆ ਹਰਿ ਲੈਂਦੇ ਗੁਰ ਮੁਖਿ ਸਉਦਾ ਜੀਉ ॥੪॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੫)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਖਮਾਜ ਅੰਗ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ
			ਹs ਰਿs ਗ ਰ

ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਪ਼ ਨ਼ੀ
ਗਿਆ ਨੁ ਹਰਿ	ਰS ਸੁS ਹ ਰਿ	ਪਾ S ਇਆ S	ਮਨੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ
ਸਾ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਗ ਮਪ ਗਮ ਪਧ	ਨ਼ੀ ਧ ਪ —	ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਧ
ਰਾ ਤਾ ਹ ਰਿ	ਰS ਸੁS ਪੀS SS	ਆ S ਇਆ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰਾਂ
ਨਾ ਮੁ ਮੁ ਖਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਬੋ S ਲੀ S	ਹ ਰਿ ਰ ਸਿ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾ ਰੇਂਰੇ ਨ਼ੀਧ	ਮਪ ਧਮ ਗਰੇ ਸਨ਼ੀ	
ਟੁ ਲਿ ਟੁ ਲਿ	ਪਉ SS ਦਾS SS	ਜੀS SS ਉS SS	
		ਅੰਤਰਾ :	ਨ਼ੀ — ਧ ਪ
			ਆ S ਵਹੁ S
ਮਪ ਧ ਗ ਮ	ਪ ਪ. ਨੀ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਪ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਗੁਂ
ਸੰS ਤ ਮੈ S	ਗ ਲਿ ਮੇ S	ਲਾ S ਈਐ S	ਮੇ ਰੇ ਪ੍ਰੀ S
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਨੀ ਸਾਂ ਗੁਂਮਂ ਪ
ਤ ਮ ਕੀ ਮੈ	ਕS ਥਾS S ਸੁ	ਣਾ S ਈਐ S	ਹ ਰਿ ਕੇS S
ਮ਼ — ਗੁਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ — ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਨੀਨੀ ਨੀ —
ਸੰ S ਤ ਮਿS	ਲਹੁ S ਮ ਨੁ	ਦੇ S ਵਾ S	ਜੋ ਗੁਰ ਬਾS
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ ਪਸ	ਮਪ ਧਮ ਗਰੇ ਸਾਨ਼ੀ	
ਣੀ S ਮੁ ਖਿ	ਚਉ SS ਦਾS SS	ਜੀS SS ਉS SS	

●●●

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ॥ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਮਨਿ ਨਾਮੁ ਵਸਾਈ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਸੁਆਮੀ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਰਸੁ ਕੀਚੈ ਜੀਉ ॥੧॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਹਰਿ ਜਨ ਜਿਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਤਾ ॥ ਜਾਇ ਪੁਛਾ ਜਨ ਹਰਿ ਕੀ ਬਾਤਾ ॥
ਪਾਵ ਮਲੋਵਾ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਾ ॥ ਮਿਲਿ ਹਰਿਜਨ ਹਰਿਰਸੁ ਪੀਚੈ ਜੀਉ ॥ ੨ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਤੈ ਨਾਮੁ ਦਿੜਾਇਆ ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਸਚੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬੋਲੀ ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਲੀਚੈ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਤਪੁਰਖੁ ਮਿਲਾਈਐ ॥ ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣੀ ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਪਰੀਚੈ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥੬॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੫)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਾ ਗ ਮ ਮ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧਮ
		ਹਰਿ ਗੁ ਣ ਗੋ	ਵਿੰs ਦs ਹ ਰਿs
ਧ — — ਪ	ਗ ਰੇਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਗ ਮ ਮ
ਨਾ s s ਮੁ	ਧਿਆ ss ਈ s	ਮਿ ਲਿ ਸੰ s	ਗ ਤਿ ਮ ਨਿ
ਮਪ ਮਪ ਗ ਰੇਸਾ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਗ ਮ	ਧ ਪ ਮ ਮ
ਨਾs ss ਮੁ ਵs	ਸਾ s ਈ s	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਅ ਗ ਮ ਅ
ਧਪ ਮਪ ਗ ਮ	ਗਮ ਧਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਮ ਪ ਗ ਗ
ਗੋs ss ਚ ਰ	ਸੁਆ ss ਮੀ ਮਿਲਿ	ਸs ਤਿs ਗੁ ਰ	ਹ ਰਿ ਰ ਸੁ
ਗਮ ਧਨੀ ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਸ	ਪਧ ਮਪ ਗਗ ਰੇਸਾ		
ਕੀs ss ਚੈs ss	ਜੀs ss ਉs ss		

	ਅੰਤਰਾ :	ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਧ ਪ ਮ ਗ
		ਧ ਨੁ ਧ ਨੁ	ਹ ਰਿ ਜ ਨ
ਮਮ ਗਮ ਧ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਗੁੰ ਮੰ ਮੰ
ਜਿਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਜਾ ऽ ਤਾ ऽ	ਜਾ ऽ ਇ ਪੁ	ਛਾ ऽ ਜ ਨ
ਗਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ —	— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾ ਨੀ ਧ
ਹ ਰਿ ਕੀ ऽ	ਬਾ ऽ ਤਾ ऽ	ऽ ਪਾ ਵ ਮ	ਲੋਂऽ ऽऽ ਵਾ ऽ
— ਮਪ ਗ ਮ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ —	ਸਾਸਾ ਸਨੀ ਧ ਨੀ	ਸਾ ਗ ਮ ਮ
ऽ ਮਲਿ ਮ ਲਿ	ਧੋऽ ऽऽ ਵਾ ऽ	ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਜ ਨ	ਹ ਰਿ ਰ ਸੁ
ਗਮ ਧਨੀ ਸਾਂਨੀ ਧਮ	ਮਪ ਗਗ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਪੀऽ ऽऽ ਚੈऽ ऽऽ	ਜੀऽ ऽऽ ਉऽ ऽऽ		

• • •

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਆਵਹੁ ਭੈਣੇ ਤੁਸੀ ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੀਆ ॥ ਜੋ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦਸੇ ਤਿਸ ਕੈ ਹਉ ਵਾਰੀਆ ॥
ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਲਧਾ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਘੁਮਾਈਆ ਜੀਉ ॥੧॥
ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਤਹ ਸੁਆਮੀ ॥ ਤੂ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਵਿਆ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ਦਿਖਾਲਿਆ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਸਦ ਵਾਰਿਆ ਜੀਉ ॥੨॥
ਏਕੋ ਪਵਣੁ ਮਾਟੀ ਸਭ ਏਕਾ ਸਭ ਏਕਾ ਜੋਤਿ ਸਬਾਈਆ ॥
ਸਭ ਇਕਾ ਜੋਤਿ ਵਰਤੈ ਭਿਨਿ ਭਿਨਿ ਨ ਰਲਈ ਕਿਸੈ ਦੀ ਰਲਾਈਆ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਇਕੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਤਾਇਆ ਜੀਉ ॥੩॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਕੈ ਮਨਿ ਪਿਆਰੀ ਭਾਣੀ ॥
ਉਪਦੇਸੁ ਕਰੇ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਰਉਪਕਾਰੀਆ ਜੀਉ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੬)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ)

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :			ਗ	ਮ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ
											ਆ	s	ਵਹੁ	s s	ਭੇ
ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ	ਗ	ਮ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ
ਣੇ	s	ਤੁ	ਸੀ	ਮਿ	ਲਹੁ	s	s	ਪਿਆ	ਰੀs	ਆs	ਆ	s	ਵਹੁ	s s	ਭੇ
ਸਾਂ	—	—	—	—	—	—	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	—	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ
ਣੇ	s	s	s	s	s	s	ਜੋ	s	ਮੇ	s	ਰਾ	ਪ੍ਰੀ	s	ਤ	ਮ
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਨੀ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਨੀ
ਦ	ਸੇ	ਤਿ	ਸ	ਕੇ	s	ਹਉ	s	ਵਾ	ਰੀ	ਆ	s	ਮਿ	ਲਿ	ਸ	ਤ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਧਮ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ
ਸੰ	s	ਗ	ਤਿ	s	ਲਧਾ	ਹ	ਰਿ	ਸ	ਜ	ਣ	ਹਉ	ਸ s	ਤਿs	ਗੁ	ਰ
ਮਪ	ਗ	—	ਮ	ਗਮ ਧਨੀ	ਸਾਂ ਨੀਧ	ਪਮ		ਗਗ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ					
ਵਿs	ਟਹੁ	s	ਘੁ	ਮਾ ss	s ਈਆ	ss		ਜੀs	ਉs	s s					
								ਅੰਤਰਾ :				ਨੀ	ਧ	ਧ	ਮ
												ਜ	ਹ	ਜ	ਹ
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਗ ਮ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾ	—	ਸਾਂ	ਧਮ	ਧ	ਨੀ
ਦੇ	s	ਖਾ	s	s	ਤ ਹ	ਤ	ਹ	ਸੁਆ	s	ਮੀ	s	ਤੂ	ਘਟਿ		ਘਟਿ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ
ਰ	ਵਿ	ਆ	s	ਅੰ	s	ਤ	ਰ	ਜਾ	s	ਮੀ	s	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	s
ਸਾਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ
ਰੈ	s	ਹ	ਰਿ	s	ਨਾ	ਲਿ	ਦਿ	ਖਾ	s	ਲਿਆ	ਹਉ	ਸs	ਤਿs	ਗੁ	ਰ
ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗਮ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ					
ਵਿ	ਟਹੁ	ਸ	ਦ	ਵਾs	ss	ਰਿਆ	ss	ਜੀs	ss	ਉs					

• • •

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਅਪਰੰਪਰੁ ਆਪੇ ॥ ਆਪੇ ਥਾਪੇ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪੇ ॥
ਸਭ ਮਹਿ ਵਰਤੈ ਏਕੋ ਸੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ੧ ॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਜੀਉ ਵਾਰੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਣਿਆ ॥
ਤਿਸੁ ਰੂਪੁ ਨ ਰੇਖਿਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਦੇਖਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਵਣਿਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੂ ਦਇਆਲੁ ਕਿਰਪਾਲੁ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥
ਗੁਰੁ ਪਰਸਾਦੁ ਕਰੇ ਨਾਮੁ ਦੇਵੈ ਨਾਮੇ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵਣਿਆ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਆਪੇ ਸਚਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥ ਭਗਤੀ ਭਰੇ ਤੇਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਮਨੁ ਭੀਜੈ ਸਹਜਿ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਵਣਿਆ ॥ ੩ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ ॥
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਜਾਚਾ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਤੂੰ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ੪ ॥
ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਮਿਤਿ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ॥ ਅਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਤੂੰ ਲੈਹਿ ਮਿਲਾਈ ॥
ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਧਿਆਈਐ ਸਬਦੁ ਸੇਵਿ ਸੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ੫ ॥
ਰਸਨਾ ਗੁਣਵੰਤੀ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹੇ ਸਚੇ ਭਾਵੈ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦਾ ਰਹੈ ਰੰਗਿ ਰਾਤੀ ਮਿਲਿ ਸਚੇ ਸੋਭਾ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ੬ ॥
ਮਨਮੁਖੁ ਕਰਮ ਕਰੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥ ਜੂਐ ਜਨਮੁ ਸਭ ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ ॥
ਅੰਤਰਿ ਲੋਭੁ ਮਹਾ ਗੁਬਾਰਾ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਆਵਣ ਜਾਵਣਿਆ ॥ ੭ ॥
ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਆਪਿ ਲਿਖਤੁ ਧੁਰਿ ਪਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਭਉ ਭੰਜਨੁ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਸੁਖੁ ਪਾਵਣਿਆ ॥ ੮ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯)

ਰਾਗ ਮਾਝ (ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ) — **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X	O	X	O
	ਸਥਾਈ		
— ਗਮਧਨੀ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ — — —	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇ ਰੇ —	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਨੀ ਧ
s ਹਉ ss s ਵਾ	ਰੀ s s s	ਜੀ s ss ਉ s	ਵਾs ss ਰੀ s
— ਨੀ ਪ ਮ	ਮ ਪ ਗ ਮ	— ਨੀਧ ਨ ਨੀ	ਸਾਂ — — —
s ਨਿਰੰ ਕਾ ਰੀ	ਨਾ s s ਮੁ	s ਧਿਆ ਵ ਣਿ	ਆ s s s
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾ ਰੇਸਾਂ ਨੀ ਧ	— ਨੀਧ ਪ ਮ	ਮ ਪ ਪ ਗ
ਤਿਸੁ ਰੂ ਪੁ ਨ	ਰੇ s ss ਖਿਆ s	s ਘਟਿ ਘਟਿ	ਦੇ s ਖਿਆ s

— ਗ ਗ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾਂ —	ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ	ਸਾ — — —
s ਗੁਰ ਮੁ ਖਿ	ਅ ਲ ਖੁ s	ਲ ਖਾs ਵ ਣਿ	ਆ s s s

ਅੰਤਰਾ

— ਗ ਮ ਮ	ਧ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਰੇਂ ਸਾਂ —
s ਆਦਿ ਪੁ	ਰ ਖੁ ਅ ਪ	ਰੰ s ਪ ਰੁ	ਆs ss ਪੇ s
— ਧ ਮ ਧ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ —	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧ ਮ
s ਆ ਪੇ s	ਬਾ s ss ਪੇ s	ਬਾs ss ਪਿ ਉ	ਬਾs ss ਪੇ s
— ਨੀ ਧ ਪ	ਮ ਪ ਪ ਗ	— ਸਾਗ ਮਪ ਮ	ਪ ਗ ਗ —
s ਸ ਭ ਮ ਹਿ	ਵ ਰ ਤੇ s	s ਏs ss ਕੋ	ਸੋ s ਈ s
— ਧਮ ਮ ਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਸਾ	— ਸਾਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ	ਸਾ — — —
s ਗੁਰ ਮੁ ਖਿ	ਸੋ ss ਭਾ s	s ਪਾs ਵ ਣਿ	ਆ s s s

• • •

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਗਉੜੀ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ 22 ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸੰਗੀਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਉੜੀ ਦੇ "ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ" ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਉੜੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਸ਼ ਜਾਂ ਅੰਗ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਦਾ ਆਵੱਸ਼ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਉੜੀ ਦੇ "ਰਾਗਾਂਗ-ਰਾਗ" ਜਾਂ ਗਉੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮਰਿਯਾਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਪੂਰਵ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ "ਗਉੜੀ" ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵੀਕਾਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ "ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ" ਹੈ।

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਡਜ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ, ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਜਾਂ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾਗ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਮ, ਧ ਗ ਮਗ, ਮਗ, ਰੇ ਸਾਂ :

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਨੀ ਧ, ਮ ਧ, ਗ ਮ ਗ, ਮਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ, ਧ਼ ਨ਼ੀ ਮ਼ਧ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ
   ਮਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮ ਮ ਗ,
   ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਗ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਧ, ਮ ਧ, ਗ ਮ ਗ,
   ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਮਧ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮਧ ਨੀ ਮ ਧ ਮ ਨੀ, ਨੀ ਧ ਮ ਧ
   ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਨ ਮ ਧ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਗ,
   ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

3. ਮ ਗ, ਮ ਧ, ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ,

ਨੀ ਸਾਂ ਗ, ਗ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾ ਗਂ ਮਂ ਮ ਗ. ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ

ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਗ ਮ ਗ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਨੀ

ਮ ਧ ਗ ਮ ਧ ਨਗ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਚਉਥਾ ਚਉਪਦੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪੰਡਿਤੁ ਸਾਸਤੁ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਪੜਿਆ ॥ ਜੋਗੀ ਗੋਰਖੁ ਗੋਰਖੁ ਕਰਿਆ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਪੜਿਆ ॥੧॥
ਨਾ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਗਤਿ ਰਾਮ ਹਮਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤਰੁ ਭਉਜਲੁ ਤੂ ਤਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੰਨਿਆਸੀ ਬਿਭੂਤ ਲਾਇ ਦੇਹ ਸਵਾਰੀ ॥ ਪਰਤ੍ਰਿਆ ਤਿਆਗੁ ਕਰੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਹਰਿ ਆਸ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਖਤ੍ਰੀ ਕਰਮ ਕਰੇ ਸੂਰਤਣੁ ਪਾਵੈ ॥ ਸੂਦੁ ਵੈਸੁ ਪਰ ਕਿਰਤਿ ਕਮਾਵੈ ॥
ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਛਡਾਵੈ ॥ ੩ ॥
ਸਭ ਤੇਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਤੂ ਆਪਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ॥
ਮੈਂ ਅੰਧੁਲੇ ਹਰਿ ਟੇਕ ਟਿਕਾਈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੩)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ (ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :		ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
								ਨਾs	ss	ਜਾ	ਨਾ	ਕਿਆ	s	ਗ	ਤਿ
ਨ਼ੀ	—	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ	—	ਰੇਮ	ਪਧ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਰਾ	s	ਮ	ਹ	ਮਾ	s	ਰੀ	s	ਨਾs	ss	ਜਾ	ਨਾ	ਕਿਆ	s	ਗ	ਤਿ

ਰੇ ਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ ਧੁ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਹ ਰਿ ਭ ਜੁ	ਮ ਨ ਮੇ ਰੇ	ਤ ਰੁ ਭ ਵ	ਜ ਲੁ ਤੂ s
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਧੁ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਤਾs ss ss ss	ਹੀs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਰੇ ਮ
		ਪੰ s ਡਿ ਤੁ	ਸਾs ss ਸ ਤ
ਪ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨੀ — ਰੇਂ ਮੰ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸਿ s ਮ੍ਰਿ ਤਿ	ਪ ੜਿ ਆ s	ਜੋ s ਗੀ s	ਗੋ s ਰ ਖੁ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਗੋs ss ਰ ਖੁ	ਕ ਰਿ ਆ s	ਮs ss ਮੁ s	ਰ ਖ ਹ ਰਿ
ਧੁਪ ਮਪ ਰੇਮ ਪਨੀ	ਧੁਪ ਮਰੇ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ		
ਹs ਰਿs ਜs ਬੁs	ਪs ੜਿs ਆs ss		

• • •

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਨਿਰਗੁਣ ਕਥਾ ਕਥਾ ਹੈ ਹਰਿ ਕੀ ॥ ਭਜੁ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਜਨ ਕੀ ॥
ਤਰੁ ਭਉਜਲੁ ਅਕਥ ਕਥਾ ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਕੀ ॥ ੧ ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮੇਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਰਸੁ ਰਸਨਾਂ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਜਨ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥ ਤਿਨ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ਕਰਹੁ ਹਮ ਰਾਮਾ ॥
ਜਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਊਤਮ ਕਾਮਾ ॥ ੨ ॥
ਜੋ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵੈ ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਹਮਰੈ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਭਾਵੈ ॥
ਜਨ ਪਗ ਰੇਣੁ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਵੈ ॥ ੩ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨਿਆਈ ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਲਿਖਤੁ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਪਾਈ ॥
ਤੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਮਾਈ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੪)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

	×				2				0				3			
ਸਥਾਈ :					ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਨੀਧੁ	ਪਧੁ	ਪਮੰ	ਰੇਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀ	ਨੀ	—	ਰੇ
					ਗੌਂs	ss	ਬਿੰs	ਦs	ਸs	ਤs	ਸੰs	ss	ਗ	ਤਿ	s	ਮਿ
	ਸਾ	—	—	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਲਾ	s	s	ਇ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸੁ	ਰ	ਸ	ਨਾ	ਰਾs	ss	ਮ	ਗੁ	ਨ
	ਰੇਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ								
	ਗਾs	ss	ss	ss	ਇs	ss	ss	ss								
ਅੰਤਰਾ :									ਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਰੇ	ਮ
									ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਣ	ਕs	ਥਾs	s	ਕ
	ਪ	—	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਮੰ	—	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਥਾ	s	ਹੈ	s	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	s	ਭ	ਜੁ	ਮਿ	ਲਿ	ਸਾ	s	ਧੂ	s
	ਸਾਂਰੇ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਧੁਪੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨੀ
	ਸੰs	ss	ਗ	ਤਿ	ਜ	ਨ	ਕੀ	s	ਤਰੁ	ਭਉ	ਜ	ਲੁ	ਅਕ	s	ਥ	ਕ
	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਧੁ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ								
	ਥਾ	s	ਸੁ	ਨਿ	ਹs	ਰਿs	ਕੀs	ss								

• • •

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮਾਤਾ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੇ ਪੁਤੁ ਖਾਇ ॥ ਮੀਨੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਈ ਜਲਿ ਨਾਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੁਰਸਿਖ ਮੁਖਿ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥
ਤੇ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਹਮ ਪਿਆਰੇ ॥
ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਦੁਖ ਜਾਹਿ ਹਮਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਉ ਮਿਲਿ ਬਛਰੇ ਗਊ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਵੈ ॥ ਕਾਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਾ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਵੈ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਵੈ ॥ ੨ ॥
ਸਾਰਿੰਗ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਸੈ ਜਲਧਾਰਾ ॥ ਨਰਪਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਇਆ ਦੇਖਿ ਪਸਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਪੈ ਨਿਰੰਕਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਨਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਇਆ ਧਨੁ ਖਾਟੇ ॥ ਗੁਰਸਿਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਗਲਾਟੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਾਧ ਪਗ ਚਾਟੇ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੪)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਮ ਰੇਸਾ ਰੇਮ ਪਧੁ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ
		ਤੇs ss ਹs ਰਿs	ਜ ਨ ਮੇ s
ਨ਼ੀ — ਨ਼ੀ ਰੇ	ਸਾ — ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਰੇ	ਰੇਮ ਪਧ ਪ ਪ
ਲਹੁ s ਹ ਮ	ਪਿਆ s ਰੇ s	ਜਿ ਨ ਮਿ ਲ	ਆs ss ਦੁ ਖ
ਨੀਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ		
ਜਾs ss ਹਿs ਹs	ਮਾs ss ਰੇs ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਪ —	ਧੁਪ ਮਪ ਨੀ ਨੀ
		ਮਾ s ਤਾ s	ਪ੍ਰੀs ss ਤਿ ਕ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇ s ਪੁ ਤੁ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ — ਖਾ s ਇ s	ਨੀ — ਰੇਂ ਮਂ ਮੀ s ਨੇ s	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ ਪ੍ਰੀ s ਤ ਭ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ —ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਈs ss ਜ ਲਿ	ਨਾ s ਇ s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਪ੍ਰੀ sਤਿ ਗੁ ਰ
ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮਮ ਰੇਸਾ		
ਸਿ ਖ ਮੁ ਖਿ	ਪਾs ss ਇs ss		

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਭੀਖਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭੀਖ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇ ॥ ਭੂਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਵੈ ਅੰਨੁ ਖਾਇ ।
ਗੁਰਸਿਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਅਘਾਇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਦੇਹੁ ਹਰਿ ਆਸ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਲੋਚ ਪੂਰਿ ਹਮਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਚਕਵੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੂਰਜੁ ਮੁਖਿ ਲਾਗੈ ॥ ਮਿਲੈ ਪਿਆਰੇ ਸਭ ਦੁਖ ਤਿਆਗੈ ॥
ਗੁਰਸਿਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੁਰੂ ਮੁਖਿ ਲਾਗੈ ॥ ੨ ॥
ਬਛਰੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਖੀਰੁ ਮੁਖਿ ਖਾਇ ॥ ਹਿਰਦੈ ਬਿਗਸੈ ਦੇਖੈ ਮਾਇ ॥
ਗੁਰਸਿਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੁਰੂ ਮੁਖਿ ਲਾਇ ॥ ੩ ॥
ਹੋਰੁ ਸਭ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਕਾਚਾ ॥ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਕੂਰਾ ਕਚੁ ਪਾਚਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਗੁਰੁ ਸਾਚਾ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੪)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ : ਪਪ	ਪਮ ਰੇ̱ਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਮ ਰੇ̱ ਸਾਰੇ̱ ਨੀਸਾ
	ਹਰਿ	ਦs ਰs ਸs ਨੁs	ਦੇ ਹੁ ਹs ਰਿs
ਰੇ̱ ਪ ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ —	ਰੇ̱ ਰੇ̱ ਮ ਪ	ਨੀ ਧੁ — ਪ
ਆ s ਸ ਤੁ	ਮਾ s ਰੀ s	ਕ ਰਿ ਕਿ ਰ	ਪਾ ਲੋ s ਚ
ਧੁਪ ਮਪ ਧੁ ਮ	ਰੇ̱ — ਸਾ —		
ਪੂs ss ਰਿ ਹ	ਮਾ s ਰੀ s		
	ਅੰਤਰਾ :	ਧੁਪ ਮਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾ ਨੀ ਸਾਂ
		ਭੀs ss ਖ ਕ	ਭੀs ss ਖ ਭੀ
— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਰੇ̱ਂ ਸਾ —	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ ਰੇ̱ਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
s ਖ ਪ੍ਰ ਭ	ਪਾs s ਇ s	ਭੂ s ਖੇ s	ਪ੍ਰੀ s ਤਿ ਭ
ਨੀ ਸਾ ਰੇ̱ਂ ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਰੇ̱ਂ	ਮਂ ਰੇ̱ਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਏ s ਅੰ ਨੁ	ਖਾ s ਇ s	ਗੁ ਰ ਸਿ ਖ	ਪ੍ਰੀ sਤਿ ਗੁ ਰ
ਰੇ̱ਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇ̱ਂਰੇ̱ਂ ਸ	ਧੁਪ ਮਧੁ ਮਮ ਰੇ̱ਸਾ		
ਮਿs ਲਿs ਅs ss	ਘਾs ss ਇs ss		

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਹੈ ਬਣੀ ॥ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਹਰਿ ਧਣੀ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਛੂਟੀ ਘਣੀ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰਸਿਖ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
ਹਰਿ ਬੋਲਤ ਸਭ ਪਾਪ ਲਹਿ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਤਬ ਮਨੁ ਵਸਿ ਆਇਆ ॥ ਧਾਵਤ ਪੰਚ ਰਹੇ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਨਗਰੀ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪਗ ਧੂਰਿ ਜਿਨਾ ਮੁਖਿ ਲਾਈ ॥ ਤਿਨ ਕੂੜ ਤਿਆਗੇ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥
ਤੇ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਮੁਖ ਊਜਲ ਭਾਈ ॥ ੩ ॥
ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਆਪਿ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ॥ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਬਲਭਦ੍ਰ ਗੁਰ ਪਗ ਲਗ ਧਿਆਵੈ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਤਰਾਵੈ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੫)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :				ਸਾ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਧਨੀ	ਧਮ	ਧਮ	ਗਮ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਰੇ
				ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ਖ	ਹs	ਰਿs	ਬੋs	ss	ਲਹੁ	ss	ਮੇ	ਰੇ
ਸਾ	—	ਸਾ	—	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧ
ਭਾ	s	ਈ	s	ਹ	ਰਿ	ਬੋ	s	ਲ	ਤ	ਸ	ਭ	ਪਾs	ਪs	ਲ	ਹਿ
ਨੀਧ	ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰਾ	ਗ	ਮ								
ਜਾs	ss	ਈs	ss	ss	ਗੁਰ	ਸਿਖ									
ਅੰਤਰਾ :				ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
				ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸੇs	ss	ਵ	ਸ	ਫ	ਲ	ਹੈ	s
ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧਨੀ	ਮਧ	ਨੀ	ਧ
ਬ	ਣੀ	s	s	ਜਿ	ਤੁ	ਮਿ	ਲਿ	ਹs	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿਆ	ਇਆ	ਹ	ਰਿ

ਮ ਧ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਂ	ਗ ਮ ਧ ਨੀ	ਸਾਨੀ ਧਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਂਨੀ
ਧ ਣੀ s s	ਤਿ ਨ ਪੀ ਛੈ	ਛੂ s ਟੀ ਘ	ਣੀs ss ss ss
ਧਮ ਗਮ ਗਰੇ ਸਾ			
ss ss ss s			

• • •

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਆਪੇ ਜੋਗੀ ਡੰਡਾਧਾਰੀ ॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਬਨਵਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਤਪੁ ਤਾਪੈ ਲਾਇ ਤਾਰੀ ॥੧॥
ਮੇਰਾ ਮੇਰਾ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥
ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਦੂਰਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਆਪੇ ॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਵੇਖੈ ਵਿਗਸੈ ਆਪੇ ॥
ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਪਾਇ ਆਪੇ ਹਰਿ ਜਾਪੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਸਾਰਿੰਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ ॥ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਪਿ ਪੀਆਵਣਹਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਆਪਿ ਕਰੇ ਆਪੇ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਬੇੜੀ ਤੁਲਹਾ ਤਾਰਾ ॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਗੁਰਮਤੀ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਨਾਨਕ ਪਾਵੈ ਪਾਰਾ ॥੪॥੬॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੫)

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀਧ	ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ
		ਐਂs ਸਾs ਮੇਂs ਰਾs	ਰਾs ss ਮs ਰs
ਗ — ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਨੀ ਸਾ ਸਾ	ਗ — ਮ ਧ
ਹਿਆ s ਭ ਰ	ਪੂ s s ਰਿ	ਨਿ ਕ ਟਿ ਵ	ਸੈ s ਨਾ s
ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਮਗ		
ਹੀs ss ਹ ਰਿ	ਦੂs ss ss ਰਿs		

					ਅੰਤਰਾ :			ਨੀ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਧ	—
								ਹ	ਰਿ	ਆ	ਪੇ	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਾਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਡੰऽ	ऽऽ	ਡਾ	ऽ	ਧਾऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਪੇ	ਰ	ਵਿ	ਰ	ਹਿ
ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧ
ਇਆ	ऽ	ਬ	ਨ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਪੇ	ਤ	ਪ	ਤਾ	ऽ
ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ								
ਪੇऽ	ऽऽ	ਲਾ	ਇ	ਤਾऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ								

●●●

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ ਇਕ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਵੇਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਔਡਵ ਹੈ। ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੀ ਇਸ ਵੰਨਗੀ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਰੇ ਮ ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ। ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਧੁ ਮ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀਧ਼ੁ ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣ (ਪੂਰਵੀ ਅੰਗ)

ਆਰੋਹ : ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਸ ਨ਼ੀ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇਰੇ ਸਾਨ਼ੀਸਾਂ

ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਧ਼ੁ ਮ਼, ਮ਼ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਮ਼ ਧ਼ੁ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ ਧੁ ਧੁ ਮ, ਸਾਰੇ

ਮ ਮ ਧੁ, ਧੁ ਧੁ ਮ, ਮ ਰੇ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਮਮ ਰੇ ਮ ਰੇ ਧੁ ਮ, ਮਮ ਰੇਸਾ ਸਾਰੇ ਮਮ ਧੁ ਧੁ ਮ,

ਸਾਰੇ ਮਮ ਰੇ ਮ ਰੇ ਧੁ ਮ ਨੀ ਧੁ ਮ, ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧ਼ੁਨ਼ੀ, ਮ ਧੁ ਰੇ ਧੁ ਮ, ਧੁਮ ਰੇਮ ਧੁ ਮ

ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

3. ਸਾਰੇ ਮਮ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਮ ਮ ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂਨ਼ੀ ਧੁਮ ਧੁਨ਼ੀ ਮਧੁ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਮ ਧੁ ਮ ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਨ਼ੀ ਧੁਮ ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਮ ਨ਼ੀ ਧੁ, ਮ ਧੁ ਮ ਨ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਰੇ ਧੁ ਮ, ਸਾ ਮ ਰੇ, ਧੁ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੪

ਸਾਹੁ ਹਮਾਰਾ ਤੂੰ ਧਣੀ ਜੈਸੀ ਤੂੰ ਰਾਸਿ ਦੇਹਿ ਤੈਸੀ ਹਮ ਲੇਹਿ ॥
ਹਰਿਨਾਮੁ ਵਣੰਜਹ ਰੰਗ ਸਿਉ ਜੇ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਹੋਇ ਦੇਹਿ ॥ ੧ ॥

ਹਮ ਵਣਜਾਰੇ ਰਾਮ ਕੇ ॥ ਹਰਿ ਵਣਜੁ ਕਰਾਵੈ ਦੇ ਰਾਸਿ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਲਾਹਾ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਧਨੁ ਖਟਿਆ ਹਰਿ ਸਚੇ ਸਾਹ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਵਖਰੁ ਲਦਿਆ ਜਮੁ ਜਾਗਾਤੀ ਨੇੜਿ ਨ ਆਇਆ ॥ ੨ ॥
ਹੋਰੁ ਵਣਜੁ ਕਰਹਿ ਵਾਪਾਰੀਏ ਅਨਤ ਤਰੰਗੀ ਦੁਖੁ ਮਾਇਆ ॥
ਓਇ ਜੇਹੈ ਵਣਜਿ ਹਰਿ ਲਾਇਆ ਫਲੁ ਤੇਹਾ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਵਣਜੁ ਸੋ ਜਨੁ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਾਹੁ ਹਰਿ ਸੇਵਿਆ ਫਿਰਿ ਲੇਖਾ ਮੂਲਿ ਨ ਲੇਈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੫)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ (ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ ਸਾ —
		ਹ ਮ ਵ ਣ	ਜਾs ss ਰੇ s
ਨੀ ਧੁ ਸਾ ਨੀ	ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਗ	ਗਮ ਪ ਪ —
ਰਾ s s ਮ	ਕੇ s ਹ ਰਿ	ਵ ਣ ਜੁ ਕ	ਰਾs s ਵੈ s
ਧੁਪ ਮਧੁ ਨੀਨੀ ਧੁਪ	ਮਰਾ ਰੇਗ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ		
ਰਾs ss ss ਸਿs	ਰੇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਗ ਗ	ਮ — ਧੁ —
		ਸਾ s ਹੁ ਹ	ਮਾ s ਰਾ s
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ — ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਤੂੰs ss s ਧ	ਣੀ s s s	ਜੈ ਸੀ ਤੂੰ s	ਰਾ ਸਿ ਦੇ ਹਿ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ — ਧੁ ਪਪ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਤੈs ਸੀs ਹ ਮ	ਲੇ s ਹਿ ਹਰਿ	ਨਾs ss ਮੁ ਵ	ਣੰs s ਜ ਹ

ਮ ਗ ਰੇ ਗ	ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਨੀਰੇ ਗਪ ਮ ਧੁ	ਪ ਪ ਪ ਪ
ਰੰ s s ਗ	ਜਿਉ s s ਜੇ	ਆs ss ਪਿ ਦਇ	ਆ ਲੁ ਹੋ ਇ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ		
ਦੇs ss ss ss	ss ss ss ਹਿs		

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮਰੈ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਹਰਿ ਆਸ ਨਿਤ ਕਿਉ ਦੇਖਾ ਹਰਿ ਦਰਸੁ ਤੁਮਾਰਾ ॥
ਜਿਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਸੋ ਜਾਣਤਾ ਹਮਰੈ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਹਰਿ ਬਹੁਤੁ ਪਿਆਰਾ ॥
ਹਉ ਕੁਰਬਾਨੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਜਿਨਿ ਵਿਛੁੜਿਆ ਮੇਲਿਆ ਮੇਰਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਹਮ ਪਾਪੀ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਹਰਿ ਦੁਆਰਿ ॥
ਮਤੁ ਨਿਰਗੁਣ ਹਮ ਮੇਲੈ ਕਬਹੂੰ ਅਪੁਨੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰੇ ਅਵਗੁਣ ਬਹੁਤੁ ਬਹੁਤੁ ਹੈ ਬਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ਹਰਿ ਗਣਤ ਨ ਆਵੈ ॥
ਤੂੰ ਗੁਣਵੰਤਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਇਆਲੁ ਹਰਿ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਲੈਹਿ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ॥
ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ ਰਾਖੇ ਗੁਰ ਸੰਗਤੀ ਉਪਦੇਸੁ ਦੀਓ ਹਰਿਨਾਮੁ ਛਡਾਵੈ ॥ ੨ ॥
ਤੁਮਰੇ ਗੁਣ ਕਿਆ ਕਹਾ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ ਜਬ ਗੁਰੁ ਬੋਲਹ ਤਬ ਬਿਸਮੁ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥
ਹਮ ਜੈਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਅਵਰੁ ਕੋਈ ਰਾਖੈ ਜੈਸੇ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰਿ ਰਾਖਿ ਲੀਏ ਛਡਾਇ ॥
ਤੂੰ ਗੁਰੁ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਗੁਰੁ ਮਾਤਾ ਤੂੰ ਗੁਰੁ ਬੰਧਪੁ ਮੇਰਾ ਸਖਾ ਸਖਾਇ ॥ ੩ ॥
ਜੋ ਹਮਰੀ ਬਿਧਿ ਹੋਤੀ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ ਸਾ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹਰਿ ਜਾਣਹੁ ਆਪੇ ॥
ਹਮ ਰੁਲਤੇ ਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨ ਪੂਛਤਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਕੀਰੇ ਹਮ ਥਾਪੇ ॥
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੇਰਾ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿਐ ਚੂਕੇ ਸਭਿ ਸੋਗ ਸੰਤਾਪੇ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੭)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ) **ਇਕਤਾਲ**

X	0	2	0	3	4
			ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਮਮ	ਰੇ ਸਾ
				ਮੈਂs ss	ਰੇ s

ਰੇ — ਰੇ	ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਮ	ਮ —	ਰੇਮ ਧੁਨੀ	ਧੁ ਮ
ਰਾ sਮ	ਹ ਮ	ਪਾ s	ਪੀ s	ਸs ਰs	ਣਿ ਪ
ਧੁਮ ਰੇਮ	ਧੁ ਮ	ਰੇ ਰੇ	ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ
ਰੇs ss	ਹ ਰਿ	ਦੁਆ	s ਰਿ	ਮ ਤੁ	ਨਿ ਰ
ਸਾਰੇ ਮਮ	ਰੇ ਸਾ	ਨੀ ਧੁ	ਮ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾ	ਸਾ —
ਗੁs ਣs	ਹ ਮ	ਮੇ s	ਲੈ s	ਕs ਬs	ਹੂ s
ਸਾ ਰੇ	ਮ —	ਧੁ ਮ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ
ਅ ਪੁ	ਨੀ s	ਕਿ ਰ	ਪਾs ss	ਧਾs ss	s s
ਧੁਮ ਰੇਮ	ਨੀਨੀ ਧੁਮ	ਰੇਮ ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ		
ss ss	ss ss	ss ss	ss ਰਿs		
		ਅੰਤਰਾ :	ਧੁ ਮ	ਮ ਧੁਧੁ	ਨੀ ਨੀ
			ਹ ਮ	ਰੈ ਮਨਿ	ਚਿ ਤਿ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਮਂ ਮਂ
ਆs ss	ਸ ਨਿ	ਤ ਕਿਉ	ਦੇ ਖਾ	ਹਰਿ ਦਰ	ਸੁ ਤੁ
ਰੇਂ —	— ਸਾਂ	— ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਧੁ
ਮਾ s	s ਰਾ	s ਜਿਨਿ	ਪ੍ਰੀs ss	ਤਿ ਲਾ	ਈ ਸੋ
ਮ ਨੀ	ਧੁ ਮ	ਮਮ ਮ	ਧੁਧੁ ਮ	ਮ ਰੇ	ਮ ਰੇ
ਜਾ s	ਣ ਤਾ	ਹਮ ਰੈ	ਮਨਿ ਚਿਤਿ	ਹਰਿ ਬ	ਹੁ ਤੁ
ਸਰੇ ਮਮ	ਰੇ ਸਾ	— —	ਸਾ ਰੇ	ਸਾਸਾ ਰੇ	ਮ ਰੇ
ਪਿਆ ss	s ਰਾ	s s	ਹਉ s	ਕੁਰ ਬਾ	ਨੀ ਗੁਰ
ਰੇਮ ਧੁਨੀ	ਧੁ ਮ	— ਮਮ	ਮ ਧੁ	ਧੁ ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ ਸਾਂਸਾ
ਆs ss	ਪ ਣੇ	s ਜਿਨਿ	ਵਿ ਛੁ	ੜਿਆ ਮੇs	ਲਿਆ ਮੇਰਾ

ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਮ	ਧੁਮ	ਰੇਮ	ਰੇਸਾ		
ਸਿਰ	ਜS	ਣ	ਹਾS	SS	SS	ਰਾS	SS		

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੪

ਕੰਚਨ ਨਾਰੀ ਮਹਿ ਜੀਉ ਲੁਭਤੁ ਹੈ ਮੋਹੁ ਮੀਠਾ ਮਾਇਆ ॥
ਘਰ ਮੰਦਰ ਘੋੜੇ ਖੁਸੀ ਮਨੁ ਅਨਰਸਿ ਲਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਕਿਉ ਛੂਟਾ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਇਹ ਨੀਚ ਕਰਮ ਹਰਿ ਮੇਰੇ ॥
ਗੁਣਵੰਤਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਇਆਲੁ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਬਖਸਿ ਅਵਗਣ ਸਭਿ ਮੇਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਿਛੁ ਰੂਪੁ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਜਾਤਿ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਢੰਗੁ ਨ ਮੇਰਾ ॥
ਕਿਆ ਮੁਹੁ ਲੈ ਬੋਲਹ ਗੁਣ ਬਿਹੂਨ ਨਾਮੁ ਜਪਿਆ ਨ ਤੇਰਾ ॥
ਹਮ ਪਾਪੀ ਸੰਗਿ ਗੁਰ ਉਬਰੇ ਪੁੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇਰਾ ॥੨॥
ਸਭੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਮੁਖੁ ਨਕੁ ਦੀਆ ਵਰਤਣ ਕਉ ਪਾਣੀ ॥
ਅੰਨੁ ਖਾਣਾ ਕਪੜੁ ਪੈਨਣੁ ਦੀਆ ਰਸ ਅਨਿ ਭੋਗਾਣੀ ॥
ਜਿਨਿ ਦੀਏ ਸੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਪਸੂ ਹਉ ਕਰਿ ਜਾਣੀ ॥੩॥
ਸਭੁ ਕੀਤਾ ਤੇਰਾ ਵਰਤਦਾ ਤੂੰ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ॥
ਹਮ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰੇ ਕਿਆ ਕਰਹ ਸਭੁ ਖੇਲੁ ਤੁਮ ਸੁਆਮੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਾਟਿ ਵਿਹਾਝਿਆ ਹਰਿ ਗੁਲਮ ਗੁਲਾਮੀ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੭)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ) **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X				O				X				O			
												ਸਥਾਈ :		ਸਾ	ਰੇ
														ਮੇ	ਰੇ
ਮ	—	—	—	—	—ਮ	ਮ	ਮ	ਰੇਮ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਰੇ
ਰਾ	S	S	S	S	Sਮ	ਇ	ਹ	ਨੀS	SS	ਚ	ਕ	ਰ	ਮ	ਹ	ਰਿ

ਸਾ	—	ਸਾ	—	—	—	—	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਮ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ
ਮੇ	s	ਰੇ	s	s	s	s	s	ਗੁ	ਣ	ਵੰs	s	ਤਾ	s	ਹ	ਰਿ
ਰੇ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਸਾ	—	—	—	—	ਸਾ
ਹ	ਰਿ	ਦਇ	ਆ	s	ਲੁ	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	s	s	s	ਬ
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ	—	—	—	ਸਾ	ਰੇ
ਖ	ਸਿ	ਅ	ਵ	ਗ	ਣ	ਸ	ਭਿ	ਮੇ	s	ਰੇ	s	s	s	ਮੇ	ਰੇ

ਅੰਤਰਾ :

ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਕੰ	ਚ	ਨ	ਨਾ	ਰੀ	s	ਮ	ਹਿ	ਜੀ	s	ਉ	ਲੁ	ਭ	ਤੁ	ਹੈ	s
—	ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਮੰਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	—	—
s	ਮੋ	s	ਹੁ	ਮੀs	ss	ਠਾ	s	s	ਮਾs	s	s	ਇਆ	s	s	s
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਧ	—	ਮ	—	—	ਨੀ	ਧੁ	—	ਮ	ਮ
ਘ	ਰ	ਮੰs	s	ਦ	ਰ	ਘੋ	s	ਝੇ	s	s	ਖੁ	ਸੀ	s	ਮ	ਨੁ
ਧੁਮ	ਰੇਮ	ਧ	ਮ	ਰੇ	—	ਸਾਨੀ	ਰੇ	ਸਾ	—	—	—	—	—	—	—
ਅs	ਨਿs	ਰਸਿ	ਲਾ	ਲਾ	s	ss	s	ਇਆ	s	s	s	s	s	s	s
ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਮ	s	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂ
ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	s	ਚਿ	ਤਿ	ਨ	ਆs	ss	s	ਵ	ਈ	s	s	ਕਿਉ
ਸਾਰੇਂ	ਮੰਮੰ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਮ	ਰੇਮ	ਧੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ		
ਛੂs	ss	ਟਾ	ਮੇ	ਰੇ	s	ਹ	ਰਿ	ਰਾs	ss	s	s	ਇਆ	s		

●●●

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਉ ਜਨਨੀ ਸੁਤੁ ਜਣਿ ਪਾਲਤੀ ਰਾਖੈ ਨਦਰਿ ਮਝਾਰਿ ॥
ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਮੁਖਿ ਦੇ ਗਿਰਾਸੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪੋਚਾਰਿ ॥
ਤਿਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਗੁਰਸਿਖ ਰਾਖਤਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰਿ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹੈ ਇਆਣੇ ॥
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਧਾ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਉਪਦੇਸੁ ਦੇ ਕੀਏ ਸਿਆਣੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੈਸੀ ਗਗਨਿ ਫਿਰੰਤੀ ਊਡਤੀ ਕਪਰੇ ਬਾਗੇ ਵਾਲੀ ॥
ਓਹ ਰਾਖੈ ਚੀਤੁ ਪੀਛੈ ਬਿਚਿ ਬਚਰੇ ਨਿਤ ਹਿਰਦੈ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੀ ॥
ਤਿਉ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੀ ਗੁਰੁਸਿਖ ਰਖੈ ਜੀਅ ਨਾਲੀ ॥੨॥
ਜੈਸੇ ਕਾਤੀ ਤੀਸ ਬਤੀਸ ਹੈ ਵਿਚਿ ਰਾਖੈ ਰਸਨਾ ਮਾਸ ਰਤੁ ਕੇਰੀ ॥
ਕੋਈ ਜਾਣਹੁ ਮਾਸ ਕਾਤੀ ਕੈ ਕਿਛੁ ਹਾਥਿ ਹੈ ਸਭ ਵਸ ਗਤਿ ਹੈ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ॥
ਤਿਉ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਨਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰਹਿ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਪੈਜ ਜਨ ਕੇਰੀ ॥੩॥
ਭਾਈ ਮਤ ਕੋਈ ਜਾਣਹੁ ਕਿਸੀ ਕੈ ਕਿਛੁ ਹਾਥਿ ਹੈ ਸਭ ਕਰੇ ਕਰਾਇਆ ॥
ਜਰਾ ਮਰਾ ਤਾਪ ਸਿਰਤਿ ਸਾਪੁ ਹੈ ਸਭੁ ਹਰਿ ਕੈ ਵਸਿ ਹੈ ਕੋਈ ਲਾਗਿ ਨ ਸਕੈ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾ ਲਾਇਆ ॥
ਐਸਾ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਨਿਤਿ ਧਿਆਵਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ॥
ਜੋ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰਿ ਲਏ ਛਡਾਇਆ ॥੪॥੭॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੮)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ) — **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X				0				X				0			
				ਸਥਾਈ :											
—	ਸਾਰੇ	ਮ	ਰੇ	ਮ	—	—	—	ਮ	ਧੁਮ	ਰੇ	ਮ	ਧੁ	—	—	—
ऽ	ਮੇऽ	ऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਮੇऽ	ऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਮਨੁੀ	ਧੁ	ਮ
ਮ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽਮ	ਹ	ਮ	ਬਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਹऽ	ਰਿऽ	ਪ੍ਰ	ਭ
ਰੇ	—	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ
ਕੇ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਇਆ	ਣੇ	ਧੰ	ਨੁ	ਧੰ	ऽ	ਨੁ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਗੁ	ਰੂ

ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਧੁ ਮ ਧੁ —	— — — —	— — ਮ ਮ
ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਪਾ s ਧਾ s	s s s s	s s ਜਿ ਨਿ
ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ	ਧੁਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਧੁਮ ਧੁਮ ਰੇ ਸਾ
ਹ ਰਿ ਉ ਪ	ਦੇs s ਸੁ ਦੇ	ਕੀs ਏs s s	ਸਿਆ ss ਣੇ s
	ਅੰਤਰਾ :		
ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ	— ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ — — —
ਜਿਉ ਜ ਨ ਨੀ	ਸੁ ਤੁ ਜ ਨ	s ਪਾs ss ਲ	ਤੀ s s s
ਸਾਂਰੇਂ ਮਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਮ	ਸਾਂ — — —	— — — ਸਾਂ
ਰਾs ss ਖੈ s	ਨ ਦ ਰਿ ਮ	ਝ s s s	s s s ਰਿ
ਨੀਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਧੁ ਮ ਮ	ਰੇਮ ਧੁਨੀ ਮ ਨੀ	ਧੁ ਮ ਮ ਮ
ਅੰs ss ਤs ਰਿs	ਬਾ ਹਰਿ ਮੁ ਖਿ	ਦੇs ss s ਗਿ	ਰਾ ਸੁ ਖਿ ਨੁ
ਧੁਮ ਰੇਮ ਧੁ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ	ਮ ਮ ਮ ਮ
ਖਿੁs ਨੁs ਪ s	ਚਾ s ਰਿ ਤਿਉ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਗੁ ਰ ਸਿ ਖ
ਧੁਧੁ ਮਧੁ ਰੇਸ ਧੁਨੀ	ਧੁ ਮ ਮ ਮ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀਰੇਂ	ਨੀਧੁ ਮਧੁ ਮਮ ਰੇਸਾ
ਰਾs ss ss ਖs	ਤਾ s ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰੀs ss s ਤਿs	ਪਿਆ ss ss ਰਿs

●●●

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਸੁ ਮਿਲਿਐ ਮਨਿ ਹੋਇ ਅਨੰਦੁ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੀਐ ॥
ਮਨ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਹਰਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਲਹੀਐ ॥
ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆਰਾ ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਮਿਲੈ ॥
ਹਉ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਕਰੀ ਨਮਸਕਾਰੁ ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਕਿਉ ਮਿਲੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਮੇਲਿਆ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ॥
ਇਛ ਪੁੰਨੀ ਜਨ ਕੇਰੀਆ ਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਾ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁਣੈ ਤਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ॥
ਤੋਟਾ ਮੂਲਿ ਨ ਆਵਈ ਹਰਿ ਲਾਭ ਨਿਤਿ ਦ੍ਰਿੜੀਐ ॥ ੩ ॥
ਜਿਸ ਕਉ ਰਿਦੈ ਵਿਗਾਸੁ ਹੈ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਉਧਰੈ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਾਹੀ ॥ ੪ ॥ ੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੮)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ : ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ	ਰੇਮ ਧੁਨੀ ਧੁ ਮ	ਧੁ ਮ ਰੇ ਰੇ
ਮੇ ਰਾ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਪਿਆ ss ਰਾ ਕਿ	ਤੁ ਬਿ ਧਿ ਮਿ
ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨੀ ਧੁ ਮ	ਮਧੁ ਨੀਸਾ ਨੀ ਸਾ
ਲੈ s ਹ ਉ	ਖਿs ਨੁ ਖਿ ਨੁ	ਕ ਰੀ s s	ਨs ਮs ਸ ਕਾ
— ਸਾ ਸਾ ਰੇ	ਮ ਮ ਨੀਨੀ ਧੁਮ	ਧੁਨੀ ਸਾਂ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁਨੀ ਧੁਮ
s ਰੁ ਮੇ ਰਾ	ਗੁ ਰੁ ਪੂs ss	ਰਾs s ਕਿਉ ss	s ਮਿ ਲੈs ss
ਰੇਮ ਰੇਸਾ			
ss ss			

ਅੰਤਰਾ :	ਧ ਧ ਮ ਮ	ਧ — ਨੀ ਨੀ	ਧਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ
	ਜਿ ਸੁ ਮਿ ਲਿ	ਐ s ਮ ਨਿ	ਹੋs ਇ ਅ ਨੰ
— ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਮਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਧ — ਮ —
s ਦੁ ਸੋ s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਕੋs ਹੀs s s	ਐ s s s
ਮ ਧ ਮਧ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਮ —	ਧ ਮ ਮ ਰੇ	— ਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਮ ਨ ਕੀs ss	ਦੁ ਬਿ ਧਾ s	ਬਿ ਨ ਸਿ ਜਾ	s ਇ ਹ ਰਿ
— ਸਾ ਰੇ ਮ	ਧ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ ਧਮ ਧਮ ਰੇਮ
s ਪ ਰ ਮ	ਪ ਦੁ ਲ ਹੀ	s s ਐs ss	ss ss ss ss
ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ			
ss ss			

●●●

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਗਉੜੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਦੇ ਮਧੁਰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਵਕਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਸੱਤ ਹੀ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਪ, ਮ ਗ ਮਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. (ਸ), ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ਼, ਮ ਪ਼ ਧੁ ਪ਼, ਮ ਧੁ ਨ਼ੀ,
ਮ ਧੁ ਮ਼ ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ, ਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ; ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਗ, ਧੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ,
ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ ਰੇ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ ਸਾ
ਨੀ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ,
ਨ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਨ਼ੀ ਮ ਮ ਗ, ਰੇ ਮ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਪ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ
ਰੇ ਮ ਗ, ਰੇ, ਗ ਪ, ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਰੇ, ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਮ ਗ,
ਰੇ ਗ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ,
ਪ ਮ ਗ, ਮ ਰੇ ਮ ਗ. ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

3 ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਧੁ ਨੀ, ਮ ਧੁ ਨੀ, ਮ ਧੁ ਨ਼ੀ ਰੇਂ ਸਾਂ,

ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਨੀ, ਮ ਧੁ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾ, ਨੀ ਧੁ ਨੀ, ਨੀ ਰੇ ਗਂ ਰੇਂ

ਮ ਗਂ, ਮ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਧੁ ਪ,

ਮ ਪ ਧੁ ਪ ਮ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਪ, ਮ ਗ, ਪ ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਰੇ,

ਮ ਗ. ਰੇ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਮਹਲਾ ੪ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਹਰਿ ਦਇਆਲਿ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨੀ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਬੋਲੀ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗੁ ਭਇਆ ਅਤਿ ਗੂੜਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਭੀਨੀ ਮੇਰੀ ਚੋਲੀ ॥
ਅਪੁਨੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਉ ਗੋਲੀ ॥
ਜਬ ਹਮ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਕਰਿ ਦੀਨੋ ਜਗਤੁ ਸਭੁ ਗੋਲ ਅਮੋਲੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰਹੁ ਬਿਬੇਕੁ ਸੰਤ ਜਨ ਭਾਈ ਖੋਜਿ ਹਿਰਦੈ ਦੇਖਿ ਢੰਢੋਲੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੂਪੁ ਸਭ ਜੋਤਿ ਸਬਾਈ ਹਰਿ ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਹਰਿ ਕੋਲੀ ॥੨॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਸਭ ਜਗ ਕੈ ਅਪਰੰਪਰ ਪੁਰਖੁ ਅਤੋਲੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਗਟੁ ਕੀਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਸਿਰੁ ਵੇਚਿਓ ਗੁਰ ਪਹਿ ਮੋਲੀ ॥੩॥
ਹਰਿ ਜੀ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਤੁਮ ਸਰਣਾਗਤਿ ਤੁਮ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡੋਲੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰ ਵੇਚੋਲੀ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੯੮)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ — **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਬਾਈ :	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਗਮ ਪਸੁ ਪਮ ਗਮ	ਗਰੇ ਗਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਰੇ
	ਅ ਪੁ ਨੇ s	ਹs ਰਿs ਪ੍ਰs ਭਿs	ਕੀs ss ਹਉs ss
ਸਾ — ਸਾ —	ਮਗ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ	ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ ਨ਼ੀ
ਗੋ s ਲੀ s	ਜ ਬ ਹ ਮ	ਹਰਿ ਸੇs ss	ਤੀ s ਮ ਨੁ
ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਨ਼ੀਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਮ ਪ ਪ	ਗਮ ਧੁਨੀ ਰੇਨੀ ਧੁਪ
ਮਾ s ਨਿਆ s	ਕਰਿ ਦੀs ਨੋ ਜ	ਗ ਤੁ ਸ ਭੁ	ਗੋs ss ਲs ਅs
ਮਗ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਮੋs ss ਲੀs ss			

ਅੰਤਰਾ :	— ਮ ਗ ਗ	ਮ — ਧੁ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾ ਸਾਂ ਸਾਂ
	s ਹਰਿ ਦਇ	ਆ s ਲਿ ਦਇ	ਆs ss ਪ੍ਰ ਭ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਰਾਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ
ਕੀ s ਨੀ s	ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤ ਨਿ	ਮੁ ਖਿ ਹ ਰਿ	ਬੋs ss s s
ਧੁਨੀ ਧੁਸਾ ਨੀ —	ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਧੁ ਨੀਸਾ ਨੀ ਧੁ	ਪਮ ਮਪ ਮੇ ਗ
ਲੀs ss s s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਰੰs ss ਗੁ ਭ	ਇਆ ss ਅ ਤਿ
ਰੇ ਸ ਗ —	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਨੀ ਰੇ ਗ ਪ	ਗਮ ਧੁਨੀ ਰੇਂਨੀ ਧ ਪ
ਗੂ s ੜਾ s	ਹ ਰਿ ਰੰ ਗੁ	ਭੀ ਨੀ ਮੇ ਰੀ	ਚੋਂs ss ss ss
ਮਗ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਲੀs ss ss ss			

ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਗ ਜੀਵਨ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ ਜਗਦੀਸੁਰ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤੇ ॥
ਜਿਤੁ ਮਾਰਗਿ ਤੁਮ ਪ੍ਰੇਰਹੁ ਸੁਆਮੀ ਤਿਤੁ ਮਾਰਗਿ ਹਮ ਜਾਤੇ ॥੧॥
ਰਾਮ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਰਾਤੇ ॥
ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਾਮੁ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਰਾਮੇ ਨਾਮਿ ਸਮਾਤੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਗਿ ਅਵਖਧੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸਾਤੇ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਦੋਖ ਸਭਿ ਬਿਨਸੇ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਖਾਤੇ ॥੨॥
ਜਿਨ ਕਉ ਲਿਖਤੁ ਲਿਖੇ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਤੇ ਗੁਰ ਸੰਤੋਖ ਸਰਿ ਨਾਤੇ ॥
ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਈ ਸਭ ਤਿਨ ਕੀ ਜੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ॥੩॥
ਰਾਮ ਤੁਮ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ ਪ੍ਰਭੁ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਜੇਵਡ ਅਵਰੁ ਨ ਦਾਤੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਮੁ ਲਏ ਤਾਂ ਜੀਵੈ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ॥੪॥ ੨॥

(ਗੁ: ਗ੍ਰੰ: ਪੰਨਾ ੧੬੯)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਰੁੇ ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗ ਮ ਗ ਰੁੇ	ਗ ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਰੁੇ
	ਰਾS SS SS SS	ਮੇ ਰਾ ਮ ਨੁ	ਹ ਰਿ ਸੇ ਤੀ
ਸਾ — ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀਰੁੇ ਗ	ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਂਰੁੇ ਨ਼ੀਸਾ ਨ਼ੀ ਧੁ਼
ਰਾ S ਤੇ S	ਸ ਤ ਸੰS S	ਗ ਤਿ ਮਿ ਲਿ	ਰਾS ਮੁS ਰ ਸੁ
ਧੁ਼ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾਸਾ	ਨੀ ਰੁੇ ਗਗ ਰੁੇਗ	ਗਮ ਪਧੁ ਮ ਪ	ਗਮ ਧੁਨੀ ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ
ਪਾ S ਇਆ ਹਰਿ	ਰਾ S ਮੈS SS	ਨਾS SS ਮਿ ਸ	ਮਾS SS SS SS
ਮਗ ਮਗ ਰੁੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ਤੇS SS SS SS			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਧੁਪ ਮਪ	ਮ ਗ ਮ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਜ ਗ ਜੀS SS	ਵ ਨ ਅ ਪ	ਰੰS SS ਪ ਰ
ਨ਼ੀ ਰੁੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਰੁੇਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੁੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ
ਸੁ ਆ S ਮੀ ਜਗ	ਦੀ S ਸੁ ਰ	ਪੁ ਰ ਖੁ ਬਿ	ਧਾS SS S S
ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ —	ਨੀ ਨੀ ਧੁਨੀ ਰੁੇਂਨੀ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗ ਮ
S S ਤੇ S	ਜਿ ਤੁ ਮਾS SS	ਰ ਗਿ ਤੁ ਮ	ਪ੍ਰੁS SS ਰ ਹੁ
ਰੁੇ ਮ ਗ —	ਨ਼ੀ ਰੁੇ ਗਗ ਰੁੇਗ	ਮ ਧੁ ਪ ਧ	ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਧੁਨੀ
ਸੁਆ S ਮੀ S	ਤਿ ਤੁ ਮS SS	ਰ ਗਿ ਹ ਮ	ਜਾS SS SS SS
ਰੁੇਂਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁੇਸਾ			
ਤੇS SS SS SS			

ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪

ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਰਾਚੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਬਚਨੁ ਦੀਓ ਅਤਿ ਨਿਰਮਲੁ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨੁ ਮਾਚੇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਬੇਧਿ ਲੀਓ ਹਰਿ ਸਾਚੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਹ ਕਾਲ ਕੈ ਮੁਖਿ ਜਗਤੁ ਸਭੁ ਗ੍ਰਸਿਆ । ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਹਰ ਹਮ ਬਾਚੇ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਤੇ ਸਾਕਤ ਮੂੜ ਨਰ ਕਾਚੇ ॥
ਤਿਨ ਕਉ ਜਨਮੁ ਮਰਣੁ ਅਤਿ ਭਾਰੀ ਵਿਚਿ ਵਿਸਟਾ ਮਰਿ ਮਰਿ ਪਾਚੇ ॥ ੨ ॥
ਤੁਮ ਦਇਆਲ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਮੋਕਉ ਦੀਜੈ ਦਾਨੁ ਹਰਿ ਹਮ ਜਾਚੇ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਦਾਸ ਦਾਸ ਹਮ ਕੀਜੈ ਮਨੁ ਨਿਰਤਿ ਕਰੇ ਕਰਿ ਨਾਚੇ ॥ ੩ ॥
ਆਪੇ ਸਾਹ ਵਡੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਵਣਜਾਰੇ ਹਹਿ ਤਾ ਚੇ ॥
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਜੀਉ ਰਾਸਿ ਸਭ ਤੇਰੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸਾਚੇ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੬੯)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
ਸਥਾਈ : ਗਮ ਪਧੁ	ਪ ਮ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਮ ਗ	ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ
ਰਾs ਮs	ਮੇ ਰਾ ਮ ਨੁ	ਤ ਨੁ ਬੇ ਧਿ	ਲੀ ਓ ਹ ਰਿ
ਸਾ ਸਾ, — —	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਮ ਪ ਪ	ਗ ਮ ਗ ਪ
ਸਾ ਚੇ, s s	ਜਿ ਹ ਕਾ ਲ	ਕੇ ਮੁs ਖਿ ਜ	ਗ ਤ ਸ ਭੁ
ਮ ਧੁ ਪ ਪਪ	ਮ ਗ ਮ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਗ੍ਰਸਿਆ ਗੁਰ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਕੈs ਬs ਚ ਨ	ਹ ਰਿ ਹ ਮ
ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਬਾs ਚੇs			

ਅੰਤਰਾ :				ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਕ	ਰਹੁ	s	ਕ੍ਰਿ	ਪ	s	ਜ	ਗ	ਜੀs	ss	ਵ	ਨ
ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਮ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਨੀ
ਦਾ	s	ਤੇ	s	ਮੇ	s	ਰਾ	s	ਮ	ਨੁ	ਹs	ਰs	ਸੇ	s	ਭੀ	s
ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ
ਰਾ	s	ਚੇ	s	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਬs	ਚs	ਨੁ	ਦੀ	ੳ	s	ਅ	ਤਿ
ਪ	ਮ	ਗ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾ	ਨੀ	ਨੀਰੇ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ
ਨਿ	ਰ	ਮਲੁ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹਰਿ		ਹ	ਰਿ	ਮ	ਨੁ	ਮਾs	ss	se	ss
ਗਰੇ	ਸਾ														
ਚੇs	s														

• • •

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪

ਕਾਮਿ ਕਰੋਧਿ ਨਗਰੁ ਬਹੁ ਭਰਿਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਖੰਡਲ ਖੰਡਾ ਹੇ ॥
ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਤ ਲਿਖੇ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਮਨਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਮੰਡਲ ਮੰਡਾ ਹੇ ॥ ੧ ॥
ਕਰਿ ਸਾਧੂ ਅੰਜੁਲੀ ਪੁੰਨੁ ਵਡਾ ਹੇ ॥ ਕਰਿ ਡੰਡਉਤ ਪੁਨੁ ਵਡੀ ਹੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਕਤ ਹਰਿ ਰਸ ਸਾਦੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ਤਿਨ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਕੰਡਾ ਹੇ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਚਲਹਿ ਚੁਭੈ ਦੁਖੁ ਪਾਵਹਿ ਜਮਕਾਲੁ ਸਹਹਿ ਸਿਰ ਡੰਡਾ ਹੇ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੇ ਦੁਖੁ ਜਨਮ ਮਰਣ ਭਵ ਖੰਡਾ ਹੇ ॥
ਅਬਿਨਾਸੀ ਪੁਰਖੁ ਪਾਇਆ ਪਰਮੇਸਰ ਬਹੁ ਸੋਭ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾ ਹੇ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਗਰੀਬ ਮਸਕੀਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਹਰਿ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਵਡ ਵਡਾ ਹੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਟੇਕ ਹੈ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਮੰਡਾ ਹੇ ॥ ੪ ॥ ੮ ॥ ੨੨ ॥ ੬੦ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੭੧)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਮ ਗ ਰੇ ਮ	ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ ਸਾ ਸਾ
		ਕ ਰਿ ਸਾ ਧੂ	ਅੰਙ ਜੁਙ ਲੀ ਙ
ਨੀ ਧ ਸਾ ਨੀ	ਰੇ — ਸਾ —	ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਗਮ	ਪ ਮ ਪ ਪ
ਪੁੰ ਙ ਨੁ ਵ	ਡਾ ਙ ਹੇ ਙ	ਕ ਰਿ ਡੰ ਡਉ	ਙ ਤ ਪੁ ਨੁ
ਮ ਗ ਰੇ ਮ	ਗ — — —		
ਵ ਡਾ ਙ ਙ	ਹੇ ਙ ਙ ਙ		
	ਅੰਤਰਾ :	— ਮ ਗ ਗ	ਮ — ਧ ਧ
		ਙ ਕਾ ਙ ਮਿ	ਕ ਰੋ ਙ ਧਿ ਨ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	— ਨੀਰੇਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਗ ਰੁ ਬ ਹੁ	ਭ ਰਿ ਆ ਙ	ਙ ਮਿਲਿ ਸਾ ਧੂ	ਖੰ ਙ ਡ ਲ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਨੀ — ਧ ਪ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧਨੀ	ਧ ਪ ਪ ਪ
ਖੰਙ ਙਙ ਡਾ ਙ	ਹੇ ਙ ਙ ਙ	ਪੂਙ ਙਙ ਰਬਿ ਙ	ਲਿ ਖ ਤ ਲਿ
ਮ ਗ ਮ ਰੇ	ਰੇ ਮ ਗ —	ਰੇਸਾ ਨੀਰੇ ਗ ਪ	ਮ ਧ ਪ ਪ
ਖੇ ਙ ਗੁ ਰਿ	ਪਾ ਙ ਇਆ ਙ	ਮਨਿ ਹਰਿ ਲਿ ਵ	ਮੰ ਙ ਡ ਲ
ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਮੰਙ ਙਙ ਡਾਙ ਙਙ	ਹੇਙ ਙਙ ਙਙ ਙਙ		

• • •

ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰਮਤਿ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਗੁਰਮਤਿ ਮਨੂਆ ਗਾਵੈ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥੧॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਨੁ ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥
ਹਮ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਹ ਪਾਵ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ॥੨॥
ਹਿਰਦੈ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਜਿਹਵਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥
ਮਨ ਰਸਕਿ ਰਸਕਿ ਹਰਿ ਰਸਿ ਆਘਾਨੇ ਫਿਰਿ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭੂਖ ਲਗਾਵੈ ॥੩॥
ਕੋਈ ਕਰੈ ਉਪਾਵ ਅਨੇਕ ਬਹੁ ਤੇਰੇ ਬਿਨੁ ਕਿਰਪਾ ਨਾਮੁ ਨਾ ਪਾਵੈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ: ਪੰਨਾ ੧੭੨)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ — **ਇਕਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
		ਸਥਾਈ :		ਮ	ਰਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਸਾ	ਨ਼ੀ
				ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ
ਰੇ	—	ਸਾ	—								
ਲਾ	s	ਵੈ	s								
		ਅੰਤਰਾ :									
ਮ	ਗ	ਗ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਬਾs	ss	ਜੈ	ਸਬ	ਦੁ	ਅ	ਨਾ	ਹ	ਦੁ
ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ	ਧਸਾਂ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ
ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਮ	ਨੂ	ਆ	ਗਾ	ss	ss	ਵੈ	s	s
ਮ	ਧ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਸਾ
ਵ	ਡ	ਭਾs	ਗੀ	ਗੁ	ਰ	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪਾ	ਇਆ	ਧਨ
ਨੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਧਨੀ	ਰੇਂਨੀ
ਧੰ	s	ਨੁ	ਗੁ	ਰੂ	s	ਲਿ	ਵ	ਲਾs	ss	ss	ss
ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ								
ਵੈs	ss	ss	s s								

• • •

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ

ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਸ਼ੁੱਧ, ਛਾਇਆਲਗ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਣ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਛਾਇਆਲਗ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਕ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ। ਮਾਝ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨਾਗ ਗਉੜੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਧੁਨਿਕ 10 ਥਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦਾ। ਥਾਟ-ਉਪ-ਥਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਪੂਰਵੀ ਅਤੇ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਰਿਸ਼ਭ, ਦੋ ਗੰਧਾਰ, ਦੋ ਮਧਿਅਮ, ਦੋ ਧੈਵਤ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਬੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਸਪਤਕ ਦੇ 12 ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕਲਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤ ਹੀ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਇਕ ਅਤਿਅੰਤ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਰੇ੍ ਰੇ੍ ਰੇ੍ ਮਪ, ਮਪ ਧੁ੍ਪ, ਮਪ ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ੍ ਧ ਪ, ਧੁ੍ ਪ ਮਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗੁ੍ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀਧੁ੍ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਰੇ੍ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਰੇ੍ ਮ ਪ, ਧੁ੍ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗੁ੍ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ੍ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ੍ ਸਾ ਸਾ ਨੀ੍ ਧੁ੍ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਰੇ੍ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ੍ ਧ਼ ਪ਼ ਧੁ੍ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਗ਼,
ਰੇ੍ ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ੍ ਮ਼ ਪ, ਰੇ੍ ਰੇ੍ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗੁ੍ ਰੇ ਸਾ,
ਰੇ੍ ਰੇ੍ ਸਾ ਨ਼ੀ ਨੀ ਸਾ ਰੇ੍ ਮ ਪ, ਰੇ੍ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਰੇ੍ ਮ ਪ ਧੁ੍ ਮ ਪ, ਧੁ੍ ਧੁ੍ ਪ ਧੁ੍ ਪ ਮ ਪ,
ਮ ਗ, ਮ ਗੁ੍ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ੍ ਧ਼ ਪ਼, ਮਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨੀ ਧੁ੍ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਰੇ੍ ਸਾ।

2. ਸਾ ਰੇ੍ ਮ ਪ, ਰੇ੍ ਰੇ੍ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ੍ ਧ੍ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਧ੍ ਪ

ਮ ਪ ਧ੍ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰੇ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ੍ ਰੇ ਸਾ ਰੇ੍ ਮਪ, ਮਪ ਨੀ੍ ਨੀ ਸਾਂ,

ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇ੍ਂ ਰੇ੍ਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ੍ ਧ ਪ. ਧ੍ ਧ੍ ਪ ਮਪ, ਮ ਪ ਗ, ਮ ਗ੍ ਰੇਂ ਸਾਂ,

ਨੀ੍ ਧ੍ ਸਾ ਨੀ੍ ਰੇ੍ ਸਾ, ਨੀ੍ ਨੀ੍ ਰੇ੍ ਸਾ।

3. ਪ ਪ, ਮਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ੍ ਧ ਪ, ਮਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾ,

ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਗ੍ਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ੍ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ੍ ਮ

ਮਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਰੇ੍ ਮ ਪ੍ ਮ੍ ਗਂ, ਮਂ ਗ੍ਂ ਰੇ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ

ਨੀ੍ ਨੀ੍ ਧ ਪ, ਮਪ ਧ੍ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ੍, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ੍ ਧ੍ ਪ੍, ਮ੍ ਪ੍ ਨੀ੍ ਨੀ੍ ਨੀ

ਸਾ, ਨੀ੍ ਨੀ੍ ਰੇ੍ ਸਾ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਿੰਦੂ ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਕਰੰਮਾ ॥ ਮਤਿ ਮਾਤਾ ਮਤਿ ਜੀਉ ਨਾਮੁ ਮੁਖਿ ਰਾਮਾ ॥
ਸੰਤੋਖੁ ਪਿਤਾ ਕਰਿ ਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਅਜਨਮਾ ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਮਿਲੁ ਰਾਮਾ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰੁ ਜੋਗੀ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ ਜੀਉ ॥ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਰਤੜਾ ਸਦਾ ਨਿਰਬਾਣੀ ਜੀਉ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਮਿਲੁ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਣੀ ਜੀਉ ॥ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਭਿੰਨਾ ॥ ੨ ॥
ਆਵਹੁ ਸੰਤਹੁ ਮਿਲਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ ॥ ਵਿਚਿ ਸੰਗਤਿ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਲੈ ਲਾਹਾ ਜੀਉ ॥
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਸੰਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਮੁਖਿ ਪਾਹਾ ਜੀਉ ॥ ਮਿਲੁ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਅੜੇ ਧੁਰਿ ਕਰਮਾ ॥ ੩ ॥
ਸਾਵਣਿ ਵਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਜਗੁ ਛਾਇਆ ਜੀਉ ॥ ਮਨੁ ਮੋਰੁ ਕੁਹੁਕਿਅੜਾ ਸਬਦੁ ਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੁਠੜਾ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ਜੀਉ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਰਤੰਨਾ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ: ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੭੨)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਸਾ	ਰੇ ਰੇਮ ਪ ਮ
		ਗੁ	ਰ ਮੁs ਖਜਿੰ
ਪ — ਧੁਪ ਮ ਪ	ਮਗ ਮ ਗੁਰ ਸਾਰੇ	ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ
ਦੂ s ਜs ਪਿs	ਨਾs s ਮੁs ਕs	ਰੰ s ਮਾ ਮ	ਤਿ ਮਾ s ਤਾ
ਸਾ ਸਾ ਸਾ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼	ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇਮ ਪ ਮ
ਮ ਤਿ ਜੀ ਉ	ਨਾ ਮੁ ਮੁ ਖਿ	ਨਾ s ਮਾ ਸੰ	ਤੋ ਖੁs s ਪਿ
ਪ -- ਪਪ ਧੁਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ — ਰੇਂ
ਤਾ s ਕਰਿ ਗੁ ਰੁ	ਪੁ ਰ ਖੁ ਅ	ਜ ਨ ਮਾ ਵ	ਡ ਭਾ s s
ਨ਼ੀ — ਧ ਪ	ਨ਼ੀਧ ਮਪ ਧਮ ਗੁਰੇ	ਮਗੁ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ	
ਗੀ s ਮਿ ਲੁ	ਰਾs ss ss ss	ਮਾs ss ss	
		ਅੰਤਰਾ : ਪ	ਮ ਪ — ਪ
		ਗੁ	ਰੁ ਜੋ s ਗੀ
ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਗੁ
ਪੁ ਰ ਖੁ ਮਿਲਿ	ਆ s ਰੰ ਗੁ	ਮਾ ਣੀ ਜੀਉ ਗੁਰੁ	ਹ ਰਿ ਰੰ ਗਿ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਪ ਮ ਪ ਧੁ
ਰ ਤ ੜਾ ਸ	ਦਾ s ਨਿ ਰ	ਬਾ ਣੀ ਜੀ ਉ	ਵ ਡ ਭਾ s
ਪ — ਮ ਗ	ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ
ਗੀ s ਮਿ ਲੁ	ਸੁ ਘ ੜ ਸੁ	ਜਾ ਣੀ ਜੀ ਉ	ਮੇ ਰਾ ਮ ਨੁ
ਧੁਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਪ ਮਪ ਧਪ	ਮਗੁ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀ	
ਤs ਨੁs ਹs ਰਿ	ਰੰs ss ਗਿs ਭਿੰs	ਨਾs ss s	

• • •

ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੪

ਆਉ ਸਖੀ ਗੁਣ ਕਾਮਣ ਕਰੀਹਾ ਜੀਉ ॥
ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣਿਹ ਰਲੀਆ ਜੀਉ ॥
ਗੁਰ ਦੀਪਕੁ ਗਿਆਨੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਬਲੀਆ ਜੀਉ ॥
ਹਰਿ ਤੁਠੈ ਢੁਲਿ ਢੁਲਿ ਮਿਲੀਆ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਲਗਾ ਹਰਿ ਢੋਲੇ ਜੀਉ ॥
ਮੈ ਮੇਲੇ ਮਿਤ੍ਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਵੇਚੋਲੇ ਜੀਉ ॥
ਮਨੁ ਦੇਵਾਂ ਸੰਤਾ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲੇ ਜੀਉ ॥
ਹਰਿ ਵਿਟੜਿਅਹੁ ਸਦਾ ਘੋਲੇ ਜੀਉ ॥ ੨ ॥
ਵਸੁ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆ ਵਸੁ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿਦਾ
ਹਰਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮਨਿ ਵਸੁ ਜੀਉ ॥
ਮਨਿ ਚਿੰਦਿਅੜਾ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ
ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸੁ ਜੀਉ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲਿਆ ਸੋਹਾਗਣੀ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ
ਮਨਿ ਅਨਦਿਨੁ ਅਨਦੁ ਰਹਸੁ ਜੀਉ ॥
ਹਰਿ ਪਾਇਅੜਾ ਵਡਭਾਗੀਈ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿੰਦਾ
ਨਿਤ ਲੈ ਲਾਹਾ ਮਨਿ ਹਸੁ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਆਪਿ ਉਪਾਏ ਹਰਿ ਆਪੇ ਵੇਖੈ ਹਰਿ ਆਪੇ ਕਾਰੈ ਲਾਇਆ ਜੀਉ ॥
ਇਕਿ ਖਾਵਹਿ ਬਖਸ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਇਕਨਾ ਫਕਾ ਪਾਇਆ ਜੀਉ ॥
ਇਕ ਰਾਜੇ ਤਖਤਿ ਬਹਹਿ ਨਿਤ ਸੁਖੀਏ ਇਕਨਾ ਭਿਖ ਮੰਗਾਇਆ ਜੀਉ ॥
ਸਭੁ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵਰਤਦਾ ਮੇਰੇ ਗੋਵਿਦਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੭੩)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :				—	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਮ
												s	ਆs	ਉs	ਸ
ਪ	—	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮ	ਗੁਰੇ	ਪ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ
ਖੀ	s	ਗੁs	ਣs	ਕਾs	ਮ	sਣ	ਕ	ਰੀs	ss	ਹਾs	ਜੀ	ਉ	ਮਿਲਿ	ਸੰਤ	ਜ
ਨ਼ੀ	—	ਧ਼	ਪ਼	ਧ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸ	ਸਾਰੇ	ਮ	ਪਪ
ਨਾ	s	ਰੰ	ਗੁ	ਮਾs	ss	ਣਿਹ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ਜੀ	s	ਉ	ਗੁਰ	ਦੀ	ਪਕੁ

ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ
ਗਿਆ s		ਨੁ	ਸ	ਦਾs	ss	ਮ	ਨਿ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ਜੀ	ਉ	ਹਰਿ	ਤੁs	ਠੈ
ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ			
ਢੁ	ਲਿ	ਢੁ	ਲਿ	ਮਿs	ਲੀs	ਆ	s	ਜੀs	ss	ਉs	ss	ss			
									ਅੰਤਰਾ :		ਪਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
											ਮੇਰੇ	ਮ	ਨਿ	ਤ	ਨਿ
ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ
ਪ੍ਰੇs	ss	ਮੁ	ਲ	ਗਾ	s	ਹ	ਰਿ	ਢੋ	ਲੇ	ਜੀ	ਉ	ਮੈਂਮੇ	ਲੇ	ਸ	ਤਿ
ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ
ਗੁ	ਰ	ਵੇ	s	ਚੋ	s	ਲੇs	s	ਜੀ	s	ਉ	s	ਮ	ਨੁ	ਦੇ	ਵਾਂ
ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੁ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ
ਸੰ	s	ਤਾ	s	ਮੇ	ਰਾ	ਪ੍ਰਿs	ਭੁs	ਮੇ	ਲੇ	ਜੀ	ਉ	ਹ	ਰਿ	ਵਿs	ਟੜਿ
ਸਾਂ	—	ਨ਼ੀ	ਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਧ	ਮ	ਗੁਰੇ	ਪਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ			
ਅਹੁ	s	ਸ	ਦ	ਘੋਂs	ss	ਲੇ	s	ਜੀs	ss	ਉs	ss	ss			

ਰਾਗ ਗਉੜੀ

ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਗ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ (1) ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ (2) ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ, (3) ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਵਾਲਾ ਅਤੇ (4) ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ । ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਗਉੜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਨਾਦ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ 'ਤੇ 'ਮੁਕਾਮ' (ਨਿਆਸ, ਠਹਿਰਾਓ) ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ : ਸਾਰੇ ਸਾਰੇ ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਧ ਨੀ''

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਰੇਂ ਗ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ ਸਾ ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਗ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ ਨੀ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਥਾਰ

1. (ਸਾ), ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ ਧ ਸਾ ਨੀ, ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਧ ਨੀ,
ਨੀ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਧ ਸਾ ਨੀ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾ ਸਾ ਰੋ ਗ, ਗ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ
ਨੀ ਸ਼ਾ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਸਾ ਰੇ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਪ ਮ ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ
ਨੀ ਧ ਨੀ, ਸਾਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗਮ, ਗ ਮ ਪ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਗ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ
ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ ਨੀ ਧ ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਨੀ ਸਾ

2. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਗ ਰੇ ਗ ਮ, ਮ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਸਾ ਗ ਮ ਧ, ਪ ਧ ਪ ਧ
ਮ ਪ ਗ ਮ, ਧ ਪ ਧ ਮ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ ਧ ਪ ਧ ਮ, ਪ ਧ ਨੀ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ,
ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ ਪ, ਧ ਪ ਧ ਮ, ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਪ ਮਗ, ਮ ਗ ਗਰੇ ਰੇ ਸਾ,
ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ ਸਾ ।

3. ਮ ਪ ਧ. ਪ ਧ ਨੀ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ,
ਮ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ
ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਨੀ ਸਾ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ ਪ, ਸਾਂਰੇਂ ਗਂ
ਮਂ ਪਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇਂ, ਗ ਰੇ,
ਸਾ, ਨੀ ਧ ਸਾ ਨੀ ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਦਇਆਲੁ ਹੈ ਜਿਸਨੋ ਸਮਤੁ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਏਕ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕਰਿ ਦੇਖਦਾ ਮਨ ਭਾਵਨੀ ਤੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪਦੁ ਸੋਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੦੦)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਭੈਰਵ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਗਮ ਗ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
		ਸs ਤਿs ਗੁ ਰੁ	ਪੁ ਰ ਖੁ ਦਇ
ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ ਨ਼ੀ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਮ ਮ ਮ
ਅ s s ਲੁ	ਹੈ s s s	ਜਿ ਸ ਨੋ ਸ	ਮ ਤੁ ਸ ਭੁ
ਗਮ ਪਧੁ ਪ ਧੁ	ਮਪ ਗਮ ਰੇਗ —	ਸਾ — ਗ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ
ਕੋs ss s s	ਇs ss ss s	ਏ s ਕ ਦ੍ਰਿ	s ਸਟਿ ਕ ਰਿ
ਪਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ — ਧੁ ਪ	ਗਮ ਪਧੁ ਪ ਮ	ਗ ਮ ਰੇ ਗ
ਦੇs s s ਖ	ਦਾ s ਮ ਨ	ਭਾs ss ਵ ਨੀ	ਤੇ s ਸਿਧਿ
ਮਮ ਗਮ ਰੇਗ ਮਪ	ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ		
ਹੋs ss ss ss	ਇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਧੁ ਪ ਧੁ	ਨੀ — ਸਾਂ —
		ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਵਿ s ਚਿ s

ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਮ ਗਾਂ ਰੇਂ	ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤੁ	ਹੈ s ਹ ਰਿ	ਉs ss ਤ ਮੁ	ਹ ਰਿ ਪ ਦੁ
ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ	ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ ਧੁ ਪ —
ਸੋਂs ss ss	ਇ s s s	ਨਾਂs ss ਨ ਕ	ਕਿ ਰ ਪਾs
ਮ ਪ ਗ ਮ	ਰੇ ਮ ਗ —	ਗ ਮ ਪ ਧੁ	ਪਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ
ਤੇ s ਹ ਰਿ	ਧਿਆ s ਈਐ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਪਾs s ਵੇ s
ਨੀ ਧੁਪ ਧੁ ਪਮ	ਗਮ ਰੇਗ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ		
ਕੋ ss s ss	ਇs ss ss ss		

• • •

ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪

ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਪਿਰੰਮ ਕਾ ਅਠੇ ਪਹਰ ਲਗੰਨਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਭ ਸਤਿਗੁਰਿ ਸੁਖਿ ਵਸੰਨਿ ॥ ੧ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਭੈਰਵ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ : ਮ	ਗਮ ਪਧੁ ਪ ਮ	ਗਮ ਪਮ ਗਰੇ ਗਰੇ
	ਮੈ	ਮs ਨਿs ਤ ਨਿ	ਪ੍ਰੇs ss ਮੁs ਪਿs
ਸਾ — ਨ਼ੀ ਰੇ	ਸਾ — — —	ਮ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਧੁ ਪ ਪ
ਰੰ s s ਮ	ਕਾ s s s	ਅ ਠੇ s s	ਪ ਹ ਰ ਲ
ਪਧੁ ਨ਼ੀਸਾਂ ਨ਼ੀਧੁ ਨੀ	ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਗ		
ਗੰs ss ss s	ss ss ਨਿs		

	ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਮ ਪ ਧੁ	ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ —
		ਜਨ ਨਾ ਨ ਕ	ਕਿS ਰS ਪਾ S
ਸਾਂ — ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਨੀ
ਧਾ S S ਹਿ	ਪ੍ਰ S ਭ S	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰਿ	ਸੁ S ਖਿ ਵ
ਪਧੁ ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਪਧੁ	ਮਪ ਗਮ ਰੇਗ		
ਸੰS SS SS SS	SS SS ਨਿS		

• • •

ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਨ ਅੰਦਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਰੰਮ ਕੀ ਜਿਉ ਬੋਲਨਿ ਤਿਵੈ ਸੋਹੰਨਿ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਆਪੇ ਜਾਣਦਾ ਜਿਨਿ ਲਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਰੰਨਿ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੦੧)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਭੈਰਵ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਧੁ
			ਜਿ ਨ
ਸਾਂ — ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ ਗਰੇ ਗਗ ਪਮ	ਗਰੇ ਗਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ	— — ਸਾ ਰੇ
ਅੰ S ਦ ਰਿ	ਪ੍ਰੀS SS ਤਿS ਪਿS	ਰੰS ਮS ਕੀS SS	S S ਜਿਉ S
ਗ ਮ ਮ ਮ	ਗਮ ਪਧੁ ਪ ਪ	ਮਨੀ ਨੀਧੁ ਪਧੁ ਮਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਧੁ
ਬੋ S ਲ ਨਿ	ਤਿS ਵੈS S ਸੋ	ਹੰS SS SS SS	SS SS ਨਿS ਜਿਨ
		ਅੰਤਰਾ :	
ਧੁ ਪ ਮ ਗ	ਮਪ ਧੁ ਪਧੁ ਨੀ	— ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਨਾ ਨਕ ਹ ਰਿ	ਆS S ਪੇS S	S ਜਾ S ਣ	ਦਾ S ਜਿ ਨਿ
ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਪਧੁ ਸਾਂਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਨੀ ਨੀਧੁ ਪਧੁ ਮਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਧੁ
ਲਾS SS ਈ S	ਪ੍ਰੀS SS ਤਿ ਪਿ	ਰੰS SS SS SS	SS SS ਨਿS ਜਿਨ

ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਸੁਣਿ ਸਾਜਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਦੇਸਰਾ ਅਖੀ ਤਾਰ ਲਗੰਨਿ ॥
ਗੁਰਿ ਤੁਠੈ ਸਜਣੁ ਮੇਲਿਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸੁਖਿ ਸਵੰਨਿ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰਥ. ਪੰਨਾ ੩੦੨)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਭੈਰਵ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ : ਗ ਮ	ਗਮ ਪਧੁ ਪਧੁ ਮਪ	ਗਮ ਪਮ ਗਰੇ
	ਸੁ ਣਿ	ਸਾਂs ss ਜs ਨs	ਪ੍ਰੇs ss ਮ ਸੰ
ਗ — — ਰੇ	ਸਾ — — —	— ਮ ਗ ਮ	ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਸਾ
ਦੇ s s ਸ	ਰਾ s s s	s ਅ ਖੀ s	ਤਾs ss ਰ ਲ
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸੰਨੀ ਧੁਨੀ	ਧੁਪ ਮਗ		
ਗੰs ss ss ss	ss ਨਿs		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਗਮ ਪ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸ
		ਗੁਰਿ ਤੁs ਠੈ s	ਸ s ਜ ਣੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਨੀ — ਧੁ ਪ	ਪਪ ਪਧੁ ਮ ਪ	ਗ ਮ — ਮ
ਮੇs ss s ਲਿ	ਆ s s s	ਜਨ ਨਾs ਨ ਕ	ਸੁ ਖਿ s ਸ
ਪਸ ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਧੁਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਗਮ		
ਵੰs ss ss ss	ss ss ਨਿs ਸੁਣਿ		

●●●

ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਵਡਭਾਗੀਆ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥
ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਾਸੀਆ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੦੯)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਭੈਰਵ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ ਨੀ ਧੁ ਸਾ
		ਵs	ਡs ਭਾ s ਗੀ
ਨੀ — — ਸਾ	ਸਾਰੇ ਗਮ ਪਪ ਮਗ	ਗਰੇ ਗਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਪੁ ਪ ਧੁ
ਆ s s ਸੋ	ਹਾs ss ss ਗs	ਣੀs ss s ਜਿਨਾ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪਧੁ ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਨਗ	ਮਗ ਰੇਗ ਰੇਸਾ	
ਮਿ ਲਿ ਆ s	ਆs ਹs ਰਿs ss	ਰਾs ss ਇs	
		ਅੰਤਰਾ : ਪ	ਧੁ ਪਸੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ
		ਅੰ	s ਤs ss sਰਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਪ ਧੁ ਮ ਪ
ਜੋ s ਤਿ ਪ੍ਰ	ਗਾs s s ਸੀ	ਆs ss s ਨਾ	s ਨ s ਕ
ਗ ਮ ਪ ਧੁ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਧੁਪ	ਮਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਨਾ s ਮਿ ਸ	ਮਾs ss ss ss	ਇs ss ss	

●●●

ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਸਾ ਧਰਤੀ ਭਈ ਹਰਿਆਵਲੀ ਜਿਥੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੈਠਾ ਆਇ ॥
ਸੇ ਜੰਤ ਭਏ ਹਰੀਆਵਲੇ ਜਿਨੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੇਖਿਆ ਜਾਇ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਪਿਤਾ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਕੁਲੁ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਸੁ ਜਨਨੀ ਜਿਨਿ ਗੁਰੂ ਜਣਿਆ ਮਾਇ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਿਆ ਆਪਿ ਤਰਿਆ ਜਿਨੀ ਡਿਠਾ ਤਿਨਾ ਲਏ ਛਡਾਇ ॥
ਹਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲਹੁ ਦਇਆ ਕਰਿ ਜਨੁ ਨਾਨਕ ਧੋਵੈ ਪਾਇ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੧੦)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
				ਸਥਾਈ :			ਸਾ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ
							ਸਾ	ਧ	ਰ	ਤੀ	ਭ	ਈ	ऽ	ਹ	ਰੀ
ਨੀ	ਧੁ	ਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਆ	ऽ	ऽ	ਵ	ਲੀ	ऽ	ਜਿਥੈ	ਮੇਰਾ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਬੈ	ऽ	ਠਾ	ऽ
ਮ	ਧੁ	ਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਜੰ	ऽ	ਤ	ਭ	ਏ	ऽ	ਹ	ਰੀ
ਮ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਪ	ਪਪ	ਮ	ਧੁ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—
ਆ	ऽ	ऽ	ਵ	ਲੇ	ऽ	ਜਿਨੀ	ਮੇਰਾ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਦੇ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ
ਰੇਂਨੀ	ਧੁਮ	ਮਧੁ	ਮਗ	ਰੇਮ	ਗਰੇ	ਸਾ									
ਜਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇ									
				ਮਾਝਾ :			ਸਾਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਗ	—	ਪ	ਪ
							ਧਨੁ	ਧੰ	ऽ	ਨੁ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਧ	ਨੁ

ਮ — ਮ ਧੁ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਧੰ S S ਨੁ	ਕੁ ਲ ਧ ਨੁ	ਧੰ S ਨੁ ਸ	ਜ ਨ ਨੀ S
ਨੀ ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ	ਧੁ ਧੁ ਪ —	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧੁ ਪਮ	ਗਮ ਰੇਮ ਗਰੇ
ਜਿ ਨਿ ਗੁ ਰੂ	ਜ ਣਿ ਆ S	ਮਾS SS SS SS	SS SS ਇS
	ਅੰਤਰਾ : ਪਪ	ਮਧ ਧੁਪ ਮ ਗ	ਮ — ਧੁ ਧੁ
	ਧਨ	ਧੰS SS ਨੁ ਗੁ	ਰੂ S ਜਿ ਨਿ
ਮਧੁ ਨੀਸਾ ਸਾਂ ਸਾ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ	ਮ ਗਾਂ ਰੇ ਸਾਂ
ਨੁS SS ਮੁ ਅ	ਰਾ S ਧਿਆ ਆਪਿ	ਤਰਿ ਅ ਜਿ ਨੀ	ਡਿ ਠਾ ਤਿ ਨਾ
ਨੀਸਾਂ ਰੇ ਸਾ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ — ਧੁ ਪਪ	ਮ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਲS ਏS S ਛ	ਡਾ S ਇ ਹਰਿ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੂ	ਮੇ S ਲਹੁ S
ਮ ਗ ਰੇ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਪ — ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ —
ਦਇ ਆ S S	ਕ ਰਿ ਜ ਨ	ਨਾ S ਨ ਕ	ਧੋ S ਵੈ S
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧੁ ਨੀ	ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਪਾS SS SS S	ਇS SS SS		

• • •

ਗਉੜੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਮੈ ਮਨੁ ਤਨੁ ਖੋਜਿ ਖੋਜੇਦਿਆਂ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਲਧਾ ਲੋੜਿ ॥
ਵਿਸਟੁ ਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਤਾ ਜੋੜਿ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੧੩)

ਰਾਗ ਗਉੜੀ (ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਪ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ
	ਮੈ	ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ	ਖੋ s ਜਿ ਖੋ
ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ	ਰੇ ਸਾ — —	ਨੀਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਪ ਪ — —
ਜੇ s s ਦਿ	ਆਂ s s s	ਸੋs s ਪ੍ਰ ਭੁ	ਲ ਧਾ s s
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧੁ ਪਮ	ਗੁਰੇ ਗਰੇ ਸਾ		
ਲੋੜs ss ss ss	ss ss ੜਿ		
	ਅੰਤਰਾ :	— ਮਮ ਗ ਗ	ਮ — ਧੁ —
		s ਵਿਸ ਟੁ ਗੁ	ਰੂ s ਮੈ s
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗ ਰੇਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਪਾs ss s s	ਇਆ s ਜਿ ਨਿ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਦਿ ਤਾ s s
ਰੇਨੀ ਧੁਪ ਮਧੁ ਨੀਨਿ	ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਜੋs ss ss ss	ss ss ੜਿs		

●●●

ਰਾਗ ਆਸਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿਚ ਆਸਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਣ ਕਣ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾ ਰਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਇਕ ਅਨਿੱਖੜ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਰਮੱਗ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦੀਆਂ ਸੋਨ-ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਰਨਾਂ ਇਸੇ ਰਾਗ ਦੀ ਮਧੁਰ ਧੁਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸੰਝ ਦੀ ਲਾਲੀ ਕਿਸੇ ਦਿਸ-ਹੱਦੇ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੁਕਣ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ "ਬਲਿਹਾਰੀ ਕੁਦਰਤਿ ਵਸਿਆ" ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਾਦਨਾਚਾਰੀਆ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਰਬਾਬ ਦੀ ਮਧੁਰ ਝਨਕਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਬਾਬੇ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਸੋ ਦਰੁ' ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਇਸੇ ਰਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ।

ਪੁਰਾਤਨ ਜਾਂ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪ੍ਰੋ: ਸ਼ੰਕਰ ਗਨੇਸ਼ ਵਿਆਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ ਵਿਆਸ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਦਿਗੰਬਰ ਪਲੁਸਕਰ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਦਿਗੰਬਰ 1901 ਈ: ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਸਨ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾ ਰਾਗ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਪੰਡਿਤ ਪਲੁਸਕਰ ਨੇ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਸਰਣਾਈ ਆਇਆ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਗ ਸਿਖਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਾ ਰਾਗ ਉਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਲੋਕ ਧੁਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਆਸਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਗਲ ਮਿਲਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨਾ ਆਵੱਸ਼ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰੂਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਸਤਿਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ "ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ" ਗਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈ" ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚੌਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ 24 ਛਕਿਆਂ ਨੂੰ 24 ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਨਿਤ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਗਾਇ ਰਬਾਬੀ ਆਸਾ ਵਾਰ ॥ (ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ) ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਦਰ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਵੇਲੇ ਸੰਝ ਸਮੇਂ ਵੀ ਆਸਾ ਗਊਣ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ।" ਇਸ ਕਥਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀਤ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਰੂੜ੍ਹ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ "ਜਪੁ" ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਰਾਗ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ "ਆਸਾ" ਹੈ ।

ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਕਈ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵੀ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਰਾਗ ਧਰਮ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸੰਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਰਾਗ ਮਾਂਡ ਹੈ । ਮਾਂਡ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਆਰੋਹ ਵਿਚ "ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਆਸਾ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ (ਗ ਨੀ) ਵਰਜਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਮਾਂਡ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਰੇ, ਮ ਪ, ਧ ਸਾਂ ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ, ਪ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ ।

ਰਾਗ ਆਸਾ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨੀ̣ ਧ̣, ਸਾ, ਨੀ̣ ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨੀ̣ ਧ̣ ਪ̣, ਧ̣ ਪ̣ ਮ̣, ਧ̣ ਮ̣,
ਪ̣ ਧ̣ ਨੀ̣, ਪ̣ ਧ̣ ਸਾ, ਮ̣ ਪ̣ ਧ̣ ਨੀ̣ ਪ̣ ਧ̣ ਨੀ̣ ਧ̣ ਸਾ, ਪ̣ ਧ̣ ਸਾ ਰੇ, ਧ̣ ਸਾ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨੀ̣
ਧ̣ ਨੀ̣ ਪ̣ ਧ̣ ਸਾ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਮ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਮ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
ਰੇ ਰੇ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਸਾ ਰੇ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਮ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ,
ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ ।

2. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਧ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰੇ,
ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ,
ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰੇ,
ਰੇ ਮ ਮ ਪ ਪ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ
ਨੀ ਧ ਪ, ਮ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਰੇ ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਪ ਮ,
ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰੇ, ਪ ਮ ਗ ਰੇ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ ।

3. ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਨੀ, ਪ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਧ
ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਧ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਧ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਨੀ ਧ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਗਂ, ਰੇਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਸਾ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ, ਧ ਨੀ ਧ, ਪ ਧ ਪ,
ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਮਂ, ਗਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਨੀ ਧ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ ਧ ਮ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ
ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਸਾ ।

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਸਚਿਆਰੁ ਮੈਡਾ ਸਾਂਈ ॥ ਜੋ ਤਉ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਥੀਸੀ ਜੋ ਤੂੰ ਦੇਹਿ ਸਈ ਹਉ ਪਾਈ ॥੧॥
॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂੰ ਸਭਨੀ ਧਿਆਇਆ ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਤਿਨਿ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਪਾਇਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਲਾਧਾ ਮਨਮੁਖਿ ਗਵਾਇਆ ॥ ਤੁਧੁ ਆਪਿ ਵਿਛੋੜਿਆ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥੨॥
ਤੂੰ ਦਰੀਆਉ ਸਭ ਤੁਝਹੀ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ॥ ਵਿਜੋਗਿ ਮਿਲਿ ਵਿਛੜਿਆ ਸੰਜੋਗੀ ਮੇਲੁ ॥੨॥
ਜਿਸਨੋ ਤੂ ਜਾਣਾਇਹਿ ਸੋਈ ਜਨੁ ਜਾਣੈ ॥ ਹਰਿਗੁਣ ਸਦ ਹੀ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ ॥
ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਸੇਵਿਆ ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥ ਸਹਜੇ ਹੀ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥੩॥
ਤੂੰ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਸਭੁ ਹੋਇ ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਤੂੰ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੫)

ਰਾਗ ਆਸਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :				ਮ ਰੇ	—	ਮ	ਪ
												ਤੂੰ	s	ਕ	ਰ
ਨੀਧ	—	ਧ	ਨੀ	ਪ	—	—	ਧ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਮ	ਮ
ਤਾs	s	ਸ	ਚਿ	ਆ	s	s	ਰੁ	ਮੈਂs	ਡਾs	ਸਾਂ	ਈ	ਜੋ	s	ਤਉ	s
ਪ	—	ਪ	—	ਰੇਮ	ਪਧ	ਪ	ਧ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇ	—	ਮ	—	ਪ	ਧ
ਭਾ	s	ਵੈ	s	ਸੋs	ss	ਈ	s	ਥੀs	ss	ਸੀ	s	ਜੋ		ਤੂੰ	s
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ				
ਦੇ	s	ਹਿ	ਸੋ	ਈs	ss	ਹਉ	s	ਪਾs	ss	ਈs	ss				

ਮ	ਮ	ਮ	—
ਸ	ਭ	ਤੇ	s
ਧਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਜਿਸ	ਨੋ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ
ਰੇਮ	ਪਧ	ਪ	ਧ
ਆs	ss	ਪਿ	ਵਿ

ਅੰਤਰਾ :

ਸਾਂਨੀ	ਧਰੇਂ	ਸਾਂ	—
ਧਿਆ	ss	ਇਆ	s
ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	—
ਪਾs	ss	ਇਆ	s
ਪ	—	ਪ	ਪਪ
ਵਾ	s	ਇਆ	ਤੁਧ
ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ
ਲਾs	ss	ਇਆ	ss

ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਸ	ਭ	ਨੀ	s
ਸਾਂਰੇਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਗਾਂ
ਨਾs	ਮ	ਰ	ਤਨੁ
ਪਪ	ਧ	ਮ	ਮ
ਮਨ	ਮੁ	ਖਿ	ਗ
ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ
ਆ	s	ਪਿ	ਮਿ

ਪ	—	ਧਨੀ	ਪਧ
ਰੀ	s	ਤੂੰs	ss
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ	ਰੇ
ਕ	ਰਹਿ	ਤਿ	ਨ
ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ
ਲਾs	ss	ਧਾ	s
ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾ	—
ਛੋs	ss	ੜਿਆ	s

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਹਿਰਦੈ ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਮਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਭਾਇਆ ॥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਰਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ ॥੧॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੀ ਭੈਨਾ ॥
ਏਕੋ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਮੁਖਿ ਬੋਲਹੁ ਗੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੈਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਮਹਾ ਬੈਰਾਗੁ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਪਾਇਆ ਵਡਭਾਗੁ ॥੨॥
ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਭਵਹਿ ਬਿਖੁ ਮਾਇਆ ॥ ਭਾਗ ਹੀਨ ਨਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ਪੀਆਇਆ ॥ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੬)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਧ ਮ ਪ ਧ
			ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਧ	ਪ ਧ ਮ —	ਮ — ਮ —
ਨਾ s ਮੁ ਸੁ	ਨਿs ਹੁs ਮੇ ਰੀ	ਭੈ s ਨਾ s	ਏ s ਕੋ s
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਧ ਪਧ ਮ ਮ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ —
ਰ ਵਿ ਰ ਹਿ	ਆs ss ਘ ਟ	ਅੰs ss ਤ ਰਿ	ਮੁ ਖਿ ਬੋ s
ਪ — ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੰਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ	
ਲਹੁ s ਗੁs ਰs	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤ	ਬੈs ss ਨਾs ss	
		ਅੰਤਰਾ :	ਰੇਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
			ਹਿਰ ਦੈ ਸੁਣਿ
ਪ ਪ ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਪ ਪ ਧ —
ਸੁਣਿ ਮs ਨਿs	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤੁ	ਭਾ s ਇਆ s	ਗੁ ਰ ਬਾ s
ਸਾਂ — ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਗਂ ਰੇਂਗਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਧਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਧ ਪਮ	
ਣੀ s ਹ ਰਿ	ਅs ਲs ਖੁ ਲ	ਖਾs ss ਇਆ ss	

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਨਾਮੁ ਆਧਾਰੁ ॥ ਨਾਮੁ ਜਪੀ ਨਾਮੋ ਸੁਖ ਸਾਰੁ ॥੧॥

ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਸਾਜਨ ਸੈਨਾ ॥

ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਲੈਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਜੀਵਿਆ ਜਾਇ ॥ ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਪਾਇ ॥੨॥

ਨਾਮ ਹੀਨ ਕਾਲਖ ਮੁਖਿ ਮਾਇਆ ॥ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਇਆ ॥੩॥

ਵਡਾ ਵਡਾ ਹਰਿ ਭਾਗ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਦਿਵਾਇਆ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੬)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਪਧ	ਪਮ ਗਰੇ ਗ ਸਾਰੇ
		ਨਾs	ss ਮੁs s ਜs
ਮ — ਮ ਮ	ਰੇਮ ਪਸ ਪ ਧ	ਮਗ ਰਗ ਸਾ ਰੇ	ਮ ਰੇਮ ਪਧ ਮ
ਪਹੁ s ਮੇ ਰੇ	ਸਾs ss ਜ ਨ	ਸੈs ss ਨਾ ਨਾ	s ਮs ss ਬਿ
ਪ — ਪ —	ਪਧ ਨੀ ਪ ਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਧ ਧ — ਸਾਂ
ਨਾ s ਮੈ s	ਅs ਵ ਰੁ ਨ	ਕੋ s ਈ s	ਵ ਡੇ s ਭਾ
— ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰਾਂ ਰੇਂਗ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਨੀ ਧਪ	
s ਗਿ ਗ ਰ	ਮੁs ਖਿs ਹ ਰਿ	ਲੈs ss ਨਾs	
		ਅੰਤਰਾ : ਧ	ਮ ਪ — ਧ
		ਮੋ	ਰੈ ਮ s ਨਿ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਸਾਂ ਰੇਗਂ ਰੇਂ ਗਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਧ	ਮ ਪ — ਧ
ਤ ਨਿ ਪ੍ਰੇ ਮੁ	ਨਾs ss ਮੁ ਅ	ਧਾs ss ਰੁ ਨਾ	s ਮੁ s ਜ
ਮਪ ਧਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਧਨੀ ਧੁਪ ਪਧ ਪਮ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ ਸਾ	
ਪੀs ss ਨਾ s	ਮੋs ss ਸੁs ਖs	ਸਾs ss ਰੁ	

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਗੁਣ ਬੋਲੀ ਬਾਣੀ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਆਖਿ ਵਖਾਣੀ ॥ ੧ ॥
ਜਪਿ ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਭਇਆ ਅਨੰਦਾ ॥
ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਗੁਰ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਰਸਿ ਗਾਏ ਗੁਣ ਪਰਮਾਨੰਦਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਹਰਿ ਜਨ ਲੋਗਾ ॥ ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਪਾਏ ਨਿਰਜੋਗਾ ॥ ੨ ॥
ਗੁਣ ਵਿਹੂਣ ਮਾਇਆ ਮਲੁ ਧਾਰੀ ॥ ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਜਨਮਿ ਮੁਏ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਸਰੀਰਿ ਸਰੋਵਰਿ ਗੁਣ ਪਰਗਟਿ ਕੀਏ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਥਿ ਤਤੁ ਕਢੀਏ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੭)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਨੀਧ ਪਧ ਮ ਧ
			ਜS ਪਿS ਜ ਪਿ
ਪ —ਪ ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ —	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
ਨਾ Sਮੁ ਮ ਨਿ	ਭਇ ਆS S ਅ	ਨੰS SS ਦਾ S	ਸ ਤਿ ਸ ਤਿ
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ	ਮ ਗ ਰੇ —	ਮ ਪ ਪ ਧ
ਸ ਤਿ ਗੁ ਰਿ	ਨਾS SS ਮੁ ਦਿ	ੜਾ S ਇਆ S	ਰ ਸਿ ਗਾ S
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧਪ	ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਏ S ਗ ਣ	ਪS ਰS ਮਾS SS	ਨੰS SS ਦਾS SS	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ —
			ਗੁ ਣ ਗਾ S
ਪਧ ਨੀ ਪ ਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ
ਵਾS S ਗੁ ਣ	ਬੋ S ਲੀ S	ਬਾ S ਣੀ S	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਸਾਂਗਂ ਰੇਂਗ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਧ	ਪਧ ਪਮ ਗਰੇ ਗਸਾ	
ਹS ਰਿS ਗੁ ਣ	ਆS SS ਖਿ ਵ	ਖਾS SS ਣੀS SS	

●●●

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨਿ ਭੂਖ ਲਗਾਈ ॥ ਨਾਮਿ ਸੁਨਿਐ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥੧॥
ਨਾਮ ਜਪਤੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰ ਸਿਖ ਮੀਤਾ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਨਾਮੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹੁ ਨਾਮੁ ਰਖਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਮਨਿ ਚੀਤਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾਮੋ ਨਾਮੁ ਸੁਣੀ ਮਨੁ ਸਰਸਾ ॥ ਨਾਮੁ ਲਾਹਾ ਲੈ ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਗਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੁਸਟੀ ਮੋਹ ਅੰਧਾ ॥ ਸਭ ਨਿਹਫਲ ਕਰਮ ਕੀਏ ਦੁਖੁ ਧੰਧਾ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਪੈ ਵਡਭਾਗੀ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥੪॥੮॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ੩੬੭)

ਰਾਗ ਆਸਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :				ਰੇਮ	ਪਧ	ਮ	ਪ
												ਨਾs	ss	ਮੁ	ਜ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਮ	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਪਹੁ	s	ਮੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ਖ	ਮੀs	s	ਤਾ	s	ਨਾ	s	ਮੁ	ਜ
ਪ	—	ਪ	ਮ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਪ	ਧ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ
ਪਹੁ	s	ਨਾ	s	ਮੇs	ss	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾs	ss	ਵਹੁ	s	ਨਾ	s	ਮ	ਰ
ਧ	—	ਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ				
ਖਹੁ	s	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਮ	ਨਿ	ਚੀs	ss	ਤਾs	ss				
								ਅੰਤਰਾ :				ਧ ਹ	ਧ ਰਿ	ਮ ਹ	ਮ ਰਿ
ਪ	ਪਪ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਰੇਂਰੇਂ
ਨਾ	ਮਕੀ	ਮs	ਨਿs	ਭੂ	s	ਖ	ਲ	ਗਾ	s	ਈ	s	ਨਾ	s	ਮਿ	ਸੁਨਿ
ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਗਂ	ਰੇਂਗਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਮਮ
ਐ	s	ਮ	ਨੁ	ਤ੍ਰਿਪ	ਤੈs	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾs	ss	ਈ	s	ਨਾ	s	ਮਿ	ਸੁਨਿ
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮਧ	ਪਧ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾ	—				
ਐ	s	ਮ	ਨੁ	ਤ੍ਰਿਪ	ਤੈs	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾs	ss	ਈ	s				

●●●

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਘਰੁ ੬ ਕੇ ੩

ਹਥਿ ਕਰਿ ਤੰਤੁ ਵਜਾਵੈ ਜੋਗੀ ਥੋਥਰ ਵਾਜੈ ਬੇਨ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਬੋਲਹੁ ਜੋਗੀ ਇਹੁ ਮਨੂਆ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਭੇਨ ॥੧॥
ਜੋਗੀ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਉਪਦੇਸੁ ॥
ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਏਕੋ ਵਰਤੈ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਹਮ ਆਦੇਸੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗਾਵਹਿ ਰਾਗ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਬੋਲਹਿ ਇਹੁ ਮਨੂਆ ਖੇਲੈ ਖੇਲ ॥
ਜੋਵਹਿ ਕੂਪ ਸਿੰਚਨ ਕਉ ਬਸੁਧਾ ਉਠਿ ਬੈਲ ਗਏ ਚਰਿ ਬੇਲ ॥੨॥
ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਮਹਿ ਕਰਮ ਹਰਿ ਬੋਵਹੁ ਹਰਿ ਜਾਮੈ ਹਰਿਆ ਖੇਤੁ ॥
ਮਨੂਆ ਅਸਥਿਰੁ ਬੈਲੁ ਮਨੁ ਜੋਵਹੁ ਹਰਿ ਸਿੰਚਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਜੇਤੁ ॥੩॥
ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਤੁਮਰੀ ਜੋ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਤਿਤੁ ਚੇਲ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਲਾਵਹੁ ਮਨੂਆ ਪੇਲ ॥੪॥੯॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੮)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :								ਮ							
				ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧਨੀ	ਪਧ
				ਜੋs	ਗੀs	ਹ	ਰਿ	ਦੇ	s	ਹੁ	ਮ	ਤੀ	s	ਉs	ਪs
ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੀ	ਪ	ਧ
ਦੇ	s	s	ਸੁ	ਜੁ	ਗੁ	ਜੁ	ਗੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਏs	s	ਕੋ	s
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ	ਪ	ਧ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ
ਵ	ਰ	ਤੈ	s	ਤਿਸੁ	ਆ	ਗੈ	s	ਹ	ਮ	ਆ	s	ਦੇs	ss	ss	ss
ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾਂ												
ss	ss	ss	ਸੁs												
ਅੰਤਰਾ :				ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੀ	ਪ	ਧ
				ਹ	ਥਿ	ਕ	ਰਿ	ਤੰs	ss	ਤੁ	ਵ	ਜਾs	s	ਵੈ	s

ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂਗੰ	ਰੇਂਗੰ	ਸਾਂ	—
ਜੋ	s	ਗੀ	s	ਬੇ	s	ਬ	ਰ	ਵਾ	s	ਜੈ	s	ਬੇs	ss	s	s
ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—
ss	ss	s	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਹs	ਰਿs	ਗ	ਣਿ	ਬੋ	s	ਲਹੁ	s
ਮ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਧਸਾਂ
ਜੋ	s	ਗੀ	ਇਹੁ	ਮ	ਨੂ	ਆ	s	ਹs	ਰਿs	ਰੰ	ਗਿ	ਭੇs	ss	ss	ss
ਨੀਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ												
ss	ss	ss	ਨ												

• • •

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਕਬ ਕੋ ਭਾਲੈ ਘੁੰਘਰੂ ਤਾਲਾ ਕਬ ਕੋ ਬਜਾਵੈ ਰਬਾਬੁ ॥
ਆਵਤ ਜਾਤ ਬਾਰ ਖਿਨੁ ਲਾਗੈ ਹਉ ਤਬ ਲਗੁ ਸਮਾਰਉ ਨਾਮੁ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਐਸੀ ਭਗਤਿ ਬਨਿ ਆਈ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਜੈਸੇ ਜਲ ਬਿਨੁ ਮੀਨੁ ਮਰਿ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਬ ਕੋਊ ਮੇਲੈ ਪੰਚ ਸਤ ਗਾਇਣ ਕਬ ਕੋ ਰਾਗ ਧੁਨਿ ਉਠਾਵੈ ॥
ਮੇਲਤ ਚੁਨਤ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਚਸਾ ਲਾਗੈ ਤਬ ਲਗੁ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈ । ੨ ।
ਕਬ ਕੋ ਨਾਚੈ ਪਾਵ ਪਸਾਰੈ ਕਬ ਕੋ ਹਾਥ ਪਸਾਰੈ ॥
ਹਾਥ ਪਾਵ ਪਸਾਰਤ ਬਿਲਮੁ ਤਿਲੁ ਲਾਗੈ ਤਬ ਲਗੁ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਸਮ੍ਹਾਰ ॥
ਕਬ ਕੋਊ ਲੋਗਨ ਕਉ ਪਤੀਆਵੈ ਲੋਕਿ ਪਤੀਣੈ ਨਾ ਪਤਿ ਹੋਇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਸਦ ਧਿਆਵਹੁ ਤਾ ਜੈ ਜੈ ਕਰੇ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥੪ ॥ ੧੦ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੮)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :				ਮਰੇ	ਪਮ	ਧਪ	ਨੀਧ
												ਮੋs	ਰੇs	ਮs	ਨਿs

ਸਾਂ — ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ	ਧ ਮ ਗ ਰੇ	ਰੇਰੇ ਰੇਰੇ ਮ ਮ
ਐ s ਸੀ ਭss	ਗ ਤਿ ਬ ਨਿ	ਆ s ਈ s	ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ
ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ ਸਾ	— ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	— ਧਮ ਪ ਧ
ਖਿs ਨੁs ਪ ਲੁ	s ਰਹਿ ਨ ਸ	ਕਉ s ਜੈ ਸੇ	s ਜਲ ਬਿ ਨੁ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਧਸਾਂ	ਨੀਧ ਪਮ ਗਰੇ ਗਸਾ	
ਮੀ sਨੁ ਮ ਰਿ	ਜਾs ss ss ss	ਈs ss ss ss	

ਅੰਤਰਾ :

			ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ
			ਕ ਬ ਕੋ
ਧ ਪ ਮ —	ਮਪ ਧਨੀ ਪ ਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	— ਪਪ ਧ ਧ
ਭਾ s ਲੈ s	ਘੁੰ ss ਘ ਰੂ	ਤਾ s ਲਾ s	s ਕਬ ਕੋ ਬ
ਸਾਂ — ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਧ	— ਧਮ ਪ ਧ
ਜਾ s ਵੈ ਰ	ਬਾs ss s s	ss ss s ਬੁ	s ਆ ਵ ਤ
ਮਪ ਧਸਾਂ ਨੀ ਧ	— ਮ ਪ ਧ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮਮ ਮ
ਜਾs ss ਤ ਬਾ	s ਰ ਖਿ ਨ	ਲਾs ss ਗੈ ਹਉ	ਤ ਬ ਲਗੁ ਸ
ਪ — ਧ —	ਮਪ ਧਸਾਂ ਪਧ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਮਾ s ਰਉ s	ਨਾs ss ss ss	ss ss ss ਮੁs	

• • •

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੀਐ ਹਰਿ ਸਾਧੂ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ॥
ਗਿਆਨ ਰਤਨੁ ਬਲਿਆ ਘਟਿ ਚਾਨਣੁ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਜਾਇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਨਾਚਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ॥
ਐਸੇ ਸੰਤ ਮਿਲਹਿ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਹਮ ਜਨ ਕੇ ਧੋਵਹ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਜੋ ਇਛਹੁ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵਹੁ ਫਿਰਿ ਭੂਖ ਨ ਲਾਗੈ ਆਇ ॥ ੨ ॥
ਆਪੇ ਹਰਿ ਅਪਰੰਪਰੁ ਕਰਤਾ ਹਰਿ ਆਪੇ ਬੋਲਿ ਬੁਲਾਇ ॥
ਸੇਈ ਸੰਤ ਭਲੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਹਿ ਜਿਨੑ ਕੀ ਪਤਿ ਪਾਵਹਿ ਥਾਇ ॥ ੩ ॥
ਨਾਨਕੁ ਆਖਿ ਨ ਰਾਜੈ ਹਰਿ ਗੁਣ ਜਿਉ ਆਖੈ ਤਿਉ ਸੁਖੁ ਪਾਇ ॥
ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਦੀਏ ਹਰਿ ਅਪੁਨੇ ਗੁਣ ਗਾਹਕੁ ਵਣਜਿ ਲੈ ਜਾਇ ॥ ੪ ॥ ੧੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੮)

ਰਾਗ ਆਸਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਧਸਾਂ ਨੀਧ ਪਨੀ ਧਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ ਰੇ	ਮ ਪ — ਧ
	ਹs ਰਿs ਜs ਨs	ਨਾs ss ਚਹੁ ਹ	ਰਿ ਹ s ਰਿ
ਸਾਂ — — ਸਾਂ	ਰੇ — ਮ	ਪ — ਪ- ਪ	ਪਧ ਨੀ ਪ ਧ
ਧਿਆ ss ਇ	ਐ s ਸੇ s	ਸੰ s ਤ ਮਿ	ਲs ਹਿ ਮੇ ਰੇ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀਧ	ਪ ਧ ਮ —	ਧਧ ਪਧ ਮਪ ਧਸਾਂ
ਭਾ s ਈ ਹਮ	ਜs ਨs ਕੇ s	ਧੋ s ਵ ਹ s	ਪਾs ss ss ss
ਰੇਂਗ ਰੇਂਸਾ ਨੀਧ ਪਧ			
ਇs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਮ —	ਪ ਪ ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਸ ਤ ਸੰ s	ਗਤਿ ਮਿs ਲੀs	ਐ s ਹ ਰਿ
ਸਾਨੀ ਧਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧ — ਪ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਗਂ ਰੇਂਗਂ ਸਾਂ —
ਸਾs ss ਧੂ ਮਿਲਿ	ਸੰ s ਗ ਤਿ	ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ	ਗਾs ss ss

ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਧ ਮ ਪ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਇS SS S S	ਗਿਆ S ਨ ਰ	ਤ ਨੁ ਬ ਲਿ	ਆS S ਘਟਿ
ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧਧ	ਪ ਧ ਮ ਮ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾ —	ਰੇਮ ਪਧ ਮਪ ਧਸਾ
ਚਾS SS ਨ ਣੁ	ਅਗਿ ਆ ਨੁ ਅੰ	ਧੇS SS ਰਾ S	ਜਾS SS SS SS
ਨੀਧ ਪਪ ਗਰੇ ਸਾ			
ਇ SS SS S			

• • •

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਘਰੁ ੮ ਕੇ ਕਾਫੀ ਮਹਲਾ ੪

ਆਇਆ ਮਰਣੁ ਧੁਰਾਹੁ ਹਉਮੈ ਰੋਈਐ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਅਸਥਿਰੁ ਹੋਈਐ ॥੧॥
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਸਾਬਾਸਿ ਚਲਣੁ ਜਾਣਿਆ ॥
ਲਾਹਾ ਨਾਮੁ ਸੁ ਸਾਰੁ ਸਬਦਿ ਸਮਾਣਿਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਰਬਿ ਲਿਖੇ ਡੇਹ ਸਿ ਆਏ ਮਾਇਆ ॥ ਚਲਣੁ ਅਜੁ ਕਿ ਕਲ੍ਹਿ ਧੁਰਹੁ ਫੁਰਮਾਇਆ ॥੨॥
ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਤਿਨਾ ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ॥ ਜੂਐ ਖੇਲਣੁ ਜਗਿ ਕਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਹਾਰਿਆ ॥੩॥
ਜੀਵਣਿ ਮਰਣਿ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ਜਿਨ੍ਹਾ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਸਚਿ ਸਚਿ ਸਮਾਇਆ ॥੪॥
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਰਾਗ ਆਸਾ ਕਾਫੀ — **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

×	2	3	×	2	3
		ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਮ ਮ	ਪ —	ਧਨੀ ਪਧ
			ਗੁ ਰ ਪੂ	ਰੇ S	ਸਾS SS
ਸਾਂ — ਰੇਂ	ਨੀ ਨੀ	ਧ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧਪ	ਮ ਗੁ	ਰੇਗੁ ਸਾ
ਬਾ S ਸਿ	ਚ S	ਲ ਣੁ	ਜਾS SS ਣਿS	ਆ S	SS S

ਸਾ ਸਾ ਰੇ	ਮ —	ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਧ ਪ	ਧਪ ਮਪ	ਧ ਪ
ਲਾ ਹਾ s	ਠ s	ਮੁ ਸੁ	ਸਾs ss ਰੁ	ਸs ਬs	ਦਿ ਸ
ਮਪ ਧਪ ਮਪ	ਗੁ ਰੇ	ਗ ਸਾ			
ਮਾs ss ਣਿs	ਆ s	s s			
		ਅੰਤਰਾ :			
ਮ — ਮ	ਪ ਪ	ਧਨ਼ੀ ਪਧ	ਸਾਂ — ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ	ਸਾਂ —
ਆ sਇਆ	ਮ ਰ	ਣੁs ਧੁs	ਰਾ s ਹੁ	ਹਉ s	ਮੈ s
ਧਸਾਂ ਰੇਂਗੁ ਰੇਂ	ਗੁਂ ਰੇਂ	ਸਾ —	ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਧ ਪ
ਰੈs ss ਈ	ਐ s	s s	ਗੁਰ ਮੁਖਿ	ਨਾ s	s ਮੁ
ਧਪ ਮਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ	ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧਪ	ਮ ਗੁ	ਰੇ ਸਾ
ਧਿਆss ਇ	ਅ ਸ	ਥਿ ਰ	ਹੋs ss ਈs	ਐ s	s s

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਜੀਵਨੋ ਮੈ ਜੀਵਨੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਾਏ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੇਵੈ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਵਸਾਏ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਵਸਾਏ ਸਭੁ ਸੰਸਾ ਦੂਖੁ ਗਵਾਇਆ ॥
ਅਦਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਗੁਰ ਬਚਨਿ ਧਿਆਇਆ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਇਆ ॥
ਅਨਹਦ ਧੁਨਿ ਵਾਜਹਿ ਨਿਤ ਵਾਜੇ ਗਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਤਿ ਕਰੀ ਪ੍ਰਭਿ ਦਾਤੈ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੪੨)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ**

×	2	0	3	0	4	0
				ਸਥਾਈ :	— ਰੇਸ	ਪਧ ਮਪ
					s ਜੀs	ss ਵs
ਧ ਸਾਂ	— ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧ ਧ	ਪਧ ਮ	ਧ —	ਪ ਪ
ਨੋ s	s ਮੈ	ਜੀs ss	ਵ ਨ	ਪਾs s	ਇਆ s	ਗੁ ਰ
ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਧ	ਪ ਧ	ਮਗ ਰੇਗ	ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ	ਮ —
ਮੁ ਖਿ	ਭਾs ss	ਏ s	ਰਾs s s	s ਮ	ਹਰਿ	ਨਾ s
ਪ —	ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ	— ਸਾਂ	— ਪ	— ਧ
ਮੋ s	ਹs ਰਿs	ਨਾ s	ਮੁ ਦੇ	s ਵੈ	s ਮੇ	s ਰੈ
ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਮ ਧਪ	ਮਗ ਰੇਗ	ਸਾ	
ਪ੍ਰਾ s	ਨਿ ਵ	ਸਾs ss	ਏ s s s	ਰਾs s s	ਮ	
					— ਮਮ	ਮਮ
				ਅੰਤਰਾ :	s ਹਰਿ	ਹਰਿ
ਪ ਪ	ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਧ	— ਧ
ਨਾ ਮੁ	ਮੇs ਰੈs	ਪ੍ਰਾ ਨਿ	ਵ ਸਾ	s ਏ	ਸਭੁ ਸੰ	s ਸਾ
ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰਾਂ ਰੇਂਰਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਨੀ	ਧ ਪ	ਧ ਮ
ਦੂ s	ਖੁ ਗ	ਵਾs ss	s s	ਇਆ s	s ਅ	ਦਿਸ ਟੂ
ਮ ਪ	ਪਪ ਪਪ	ਪਧ ਨੀਨੀ	ਧ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ	ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਮ
ਅ ਗੋ	ਚਰੁ ਗੁਰ	ਬs ਚs	ਨਿ s	ਧਿਆ ss	ਇਆ ਪ	ਵਿ ਤ
ਮ ਪ	ਪ ਧ ਨੀ	ਪਧ ਸਾਂ	ਪਧ ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ	ਧਪ ਮਗ	
ਪ ਰ	ਮ ਪs	ਦs ਪਾ	ਇਆ s s	ss ss	ss	

• • •

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ ਘਰੁ ੪

ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿੰਨੇ ਲੋਇਣਾ ਮਨੁ ਪ੍ਰੇਮਿ ਰਤੰਨਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ ॥
ਮਨੁ ਰਾਮਿ ਕਸਵਟੀ ਲਾਇਆ ਕੰਚਨੁ ਸੋਵਿੰਨਾ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲਿਆ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੋ ਭਿੰਨਾ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਮੁਸਕਿ ਝਕੋਲਿਆ ਸਭੁ ਜਨਮੁ ਧਨੁ ਧੰਨਾ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੪੮)

ਰਾਗ ਆਸਾ **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

×	0	×	0
		ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਸਾ
			ਹ ਰਿ
ਮ ਰੇ — ਮ ਮ	ਪ — ਧਨੀ ਪਪ	ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤ	ਭਿੰ s ਨੇs ss	ਲੋ s s ਇ	ਣਾ s ਮ ਨੁ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਧ ਧ	ਪ ਧ ਮ —	— ਪ —ਪ ਪ	ਪ — ਪ ਧ
ਪ੍ਰੇs ss ਮਿ ਰ	ਤੰ s ਨਾ s	s ਰਾs ਮ ਰਾ	ਜੇ s ਮ ਨੁ
ਪਧ ਨੀ ਨੀ ਪ	ਪ ਧ ਮ —	— ਪ — ਪ	ਪ — ਪ —
ਰਾs ਮਿ ਕ ਸ	ਵ s ਟੀ s	s ਲਾ s ਇ	ਆ s ਕੰ s
ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਗ ਰੇਗ ਸਾ —	— — — —	— — — —
ਚ ਨੁ ਸੋ s	ਵਿੰs ss ਨਾ s	s s s s	s s s s
		ਅੰਤਰਾ :	
ਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ — ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ — ਰੇਂ ਰੇਂ
ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਰ s ਗਿs ਚs	ਲੂ s s ਲਿ	ਆ s ਮੇ ਰਾ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਗਂ ਰੇਂਗ ਸਾਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਧ	— — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਮ ਨੁ ਤ ਨੋ	ਭਿੰs ss ਨਾ s	ss ss s s	s s ਜ ਨੁ

ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਪ ਮ	ਮ ਪ — ਪ	ਪ — ਪ ਪ
ਨਾS S ਨ ਕੁ	ਮੁ ਸ ਕਿ S	ਝ ਕੇ S ਲਿ	ਆ S ਸ ਭ
ਗਗ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰਾ ਰੇਗ ਸਾ —	— — — —	— —
ਜਨ ਮੁ ਧ ਨੁ	ਧੰS SS ਨਾS	S S S S	S S

●●●

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ **ਘਰ** ੫

ਮੇਰੇ ਮਨ ਪਰਦੇਸੀ ਵੇ ਪਿਆਰੇ ਆਉ ਘਰੇ ॥
ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਘਰਿ ਵਸੈ ਹਰੇ ॥
ਰੰਗਿ ਰਲੀਆ ਮਾਣਹੁ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਤੁਠਾ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਮੇਲੇ ਹਰੇ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੫੧)

ਰਾਗ ਆਸਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਧਨੀ ਪਧ
	ਮੇ ਰੇ	ਮ ਨ ਪ ਰ	ਦੇ S ਸੀS ਵੇS
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਧਧ	ਪ ਧ ਮ ਮ
ਪਿਆ S ਰੇ S	ਆ S ਉ ਘ	ਰੇS SS S ਹਰਿ	ਗੁ ਰੂ S ਮਿ
ਪ — ਪ —	ਪਧ ਨੀ ਪਧ	ਮ — ਮ ਪ	ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ
ਲਾ S ਵਹੁ S	ਮੇS ਰੇ ਪਿਆ S	ਰੇ S ਘਰਿ	ਵ ਸੈ S ਹ
ਸਾਗ ਰੇਗ ਸਾ —	— —		
ਰੇS SS S S	S S		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ — ਪਧਨੀ ਪਧ
		ਰੰ ਗਿ ਰ ਲੀ	ਆ S ਮਾSS SS

ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਧ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇ ਗਾਂ ਰੇਂ ਗਾਂ
ਣਹੁ s ਮੇ ਰੇ	ਪਿਆ s ਰੇ s	ਹਰਿ ਕਿ ਰ	ਪਾs s s ਕ
ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ ਧ —	ਮਪ ਧਨੀ ਪਧ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਗਾਂ
ਰੇs ss s s	ss ss ss s	ਹ ਰਿ ਕਿ ਰ	ਪਾs s s ਕ
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ —	— — — —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨੀਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਮ
ਰੇs ss s s	s s s s	ਗੁ ਰੁ ਨਾ s	ਨs ਕੁs ਤੁ s
ਪ ਧ ਮ ਮ	ਪ — ਪ —	ਮਧ ਪਧ ਮ ਪ	ਗ — ਰੇ ਸਾ
ਠਾ s ਮੇ ਰੇ	ਪਿਆ s ਰੇ s	ਮੇs ss ਲੇ ਹ	ਰੇ s s s
ਸਾਗ ਰੇਗ ਸ —	— —		
ss ss s s	s s		

• • •

ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਪਿਰ ਰਤਿਅੜੇ ਮੈਂਡੇ ਲੋਇਣ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਬੂੰਦ ਜਿਵੇ ॥
ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਆ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਪੀਵੇ ॥
ਤਨਿ ਬਿਰਹੁ ਜਗਾਵੈ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਨੀਦ ਨ ਪਵੈ ਕਿਵੈ ।
ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਲਧਾ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਲਿਵੈ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੫੨)

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਰਾਗ ਆਸਾ

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ : ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧਪ	ਧ ਮ ਪ ਧ
	ਪਿ ਰ	ਰs ਤਿs ਅs ੜੇs	s s ਮੈ ੜੇ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	— — ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ —	ਧਪ ਮਪ ਨੀ ਧ
ਲੋ s ਇ ਣ	s s ਮੇ ਰੇ	ਪਿਆ ss ਰੇ s	ਚਾs ss ਤਿ ਕ

ਪਮ ਮਪ ਗ ਰੇਸਾ	ਰੇ ਸਾ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧਪ	ਧ ਮ, ਮ ਮ
ਬੂੰs ss ਦ ਜਿs	ਵੈ s ਪਿ ਰ	ਰs ਤਿs ਅs ੜੇs	s s, ਮ ਨੁ
ਮ — ਮ ਮ	ਪ ਪ ਧਨੀ ਪਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧਸਾਂ ਰੇਂਗਾਂ ਰੇਂ ਗਾਂ
ਸੀ s ਤ ਲੁ	ਹੋ ਆ ਮs ਰੇs	ਪਿਆ s ਰੇ ਹਰਿ	ਬੂੰs ss ਦ ਪ
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ	ਰੇਗ ਸਾ		
ਵੈਂs ss ss ss	ss s		
	ਅੰਤਰਾ : ਪ ਪ	ਪਧ ਨੀ ਧ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਧ
	ਤ ਨਿ	ਬਿs ਰ ਹੁ ਜ	ਗਾ ਵੈ ਮੇ ਰੇ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਰੇਂ — ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਗਾਂ	ਸਾਂ — — ਸਾਂਸਾਂ
ਪਿਆ s ਰੇ s	ਨੀ s ਦ ਨ	ਪs ਵੈ s ਕਿ	ਵੈ s s ਹਰਿ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਧ ਪ	ਧ ਪ ਮ —	ਰੇਮ ਪਧ ਮਪ ਧਪ
ਸs s ਜ ਣੁ	ਲ ਧਾ ਮੇ ਰੇ	ਪਿਆ s ਰੇ s	ਨਾs ss ਠs ਕs
ਸ ਗ ਰੇ ਗ	ਸ —		
ਗੁ ਰੂ s ਲਿ	ਵੈ s		

000

ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ

ਆਸਾਵਰੀ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸਾਧਾਰਣ ਸਰੋਤੇ ਵੀ ਸੌਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਕਿਤ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਥੂਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਆਸਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰੰਤੂ ਸੂਖਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤਕ ਸਮਾਨਤਾ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ । ਕੇਵਲ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ : ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ "ਆਸਾ, ਅਤੇ "ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ ।। ਆਸਾਵਰੀ ਅਰਥਾਤ ਆਸਾ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਸਾਵਰੀ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਦ ਤਕ ਉਘੜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਸਮਾਨਤਾ ਕਾਰਣ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਸਾਵਰੀ ਨੂੰ ਆਸਾ ਨਾਲ ਸੰਮਿਲਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਖਿਆ । ਵੈਸੇ, ਸੰਗੀਤਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਆਸਾਵਰੀ ਆਸਾ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਭਿੰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਹ ਭਿੰਨਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਤੋਂ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ (1) ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਸਹਿਤ ਅਤੇ (2) ਰਿਸ਼ਭ ਸ਼ੁੱਧ ਸਹਿਤ । ਰਿਸ਼ਭ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਗਭਗ ਸਮਾਨ ਹੀ ਹੈ ।

ਸਾਡੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਰੂਪ ਵਿਦਮਾਨ ਹਨ । ਚੌਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਪੰਨਾ 369-70 ਤੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਅੰਕਿਤ ਹਨ । ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ "ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਕਰਉ ।" ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਘਰੁ ੧੬ ਕੇ ਮਹਲਾ ੪ ਸੁਧੰਗ ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ "ਸੁਧੰਗ" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਸ਼ੁੱਧ ਅੰਗ । ਅਰਥਾਤ ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ । ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਆਸਾਵਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥" ਪੰਨਾ 369 ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹੈ "ਮਾਈ ਮੋਰੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਾਮ ਬਤਾਵਹੁ ਰੀ ਮਾਈ ।" ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਜਿਨੀ ਵੀ ਸੰਦੇਹ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਭਿੰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ 8 ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਆਸਾਵਰੀ ਮਹਲਾ ੫" ਹੈ । ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਅੰਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥ ੧੫੭ ਦੂਜੇ ਦੀ ॥ ੨ ॥ ੨ ॥ ੧੫੮ ਤੀਜੇ ਦੀ ॥ ੨ ॥ ੩ ॥ ੧੫੯ ॥ ਚੌਥੇ ਦੀ ॥ ੨ ॥ ੪ ॥ ੧੬੦ ਪੰਜਵੇਂ ਦੀ ॥ ੨ ॥ ੪ ॥ ੧੬੧ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਦੀ ॥ ੩ ॥ ੫ ॥ ੧੬੧ ॥ ੧੬੨ ਅਤੇ ਸੱਤਵੇਂ ਦੀ ॥ ੪ ॥ ੨੬੩ ਇਤਿਆਦਿ ।

ਇਸ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ੨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਹਾਉ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਪਦਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਇਕ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਆਸਾਵਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ੧੫ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਪਰਵਾਹ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੁਲ ਜੋੜ। ਇਹੋ ਹੀ ਲੜੀ ਅੰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਕੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕ ਸੰਖਿਆ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਢਾਰਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਮਤ ਦਾ ਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਥਾਟ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਡਜ, ਰਿਸ਼ਭ ਸ਼ੁੱਧ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ, ਸਾਂ
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਧੁ ਮ ਪ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਨੀ ਧੁ, ਪ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ ਪ,
ਗੁ ਗੁ, ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਮ ਪ ਧੁਧੁਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਮ ਪ ਮ ਪ ਧੁ,ਧੁ ਧੁ,
ਰੇ ਮ ਪ ਮ ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ, ਮ ਪ ਪਂ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ
ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਸਾ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਧੁ ਧੁ ਸਾ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਰ ਸਾ, ਰੇ ਨੀ ਧੁ ਧੁ ਪ,
ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਰੇ ਸਾ।

2. ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ, ਸਰੇ ਪਮ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਪ,
ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ।ਧੁ ਧੁ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ,
ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਗੁ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ
ਨੀ ਧੁ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਧ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ,
ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਪ,
ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

3. ਸਾਰੇ ਮਪ ਧੁ ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਧੁਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਧੁ ਧੁ ਪ,
ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧੁ ਧੁ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਧੁ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ
ਗੁਂਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਧ ਧੁ ਪ,

ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਰੇਂਗੁਂ ਸਾਂਰੇਂ ਮਂ ਗੁਂ ਰੇ., ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਪਂ ਗੁਂ ਗੁਂ ਰਂ, ਮਂ ਗੁਂ ਰਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ
ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਪ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ,
ਮ ਪ ਸਾਂ ਧੁ ਧੁ ਪ ਧੁ। ਮ ਪ ਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ ਰੇ ਮ ਮ ਪ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ
ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਘਰੁ ੧੬ ਕੇ ੨ ਮਹਲਾ ੪ ਸੁਧੰਗ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਬਤਾਇਆ ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ॥
੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰੈ ਸ੍ਰਵਣੁ ਸਿਮਰਣੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਹਉ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ॥
ਜੈਸੇ ਹੰਸੁ ਸਰਵਰ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਹਰਿ ਜਨੁ ਕਿਉ ਰਹੈ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਬਿਨੁ ॥ ੧ ॥
ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਰਿਦ ਧਾਰਿ ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਮੋਹ ਅਪਮਾਨ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਹਰਿ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦ ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨ ॥੨॥ ੧੪ ॥
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ (ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਪ	ਧੁ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਧੁ ਪ ਪਧੁ ਮਪ
	ਹਉ	ਅ ਨ ਦਿ ਨੁ	ਹ ਰਿ ਨਾs sਮੁ
ਗੁ ਸਰੇ ਮ ਮ	ਪ — — —	ਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ	ਧੁ ਪ ਪਸੁ ਮਪ
ਕੀ sਰ ਤਨ ਕ	ਰਉ s s s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰਿ	ਮੋ ਕਉ ਹs ਰਿs
ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸੈ ਸ	ਪ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਨਾ s ਮੁ ਬ	ਤਾ s ਇਆ ਹਉ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਖਿ ਨੁ ਪ ਲੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਧੁ, ਪ		
ਰs ਹਿ ਨ ਸ	ਕਉ s ss s, ਹਉ		

	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧ਼ ਧ਼ ਧ਼ ਧ਼
		ਹ ਮ ਰੈ ਸੁ	ਵ ਣੁ ਸਿ ਮ
ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ਼ ਧ਼ ਸਾਂ ਰੇ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੁ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਰ ਣ ਹ ਰਿ	ਕੀS ਰ ਤਨੁ ਹਉ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਰS ਹਿ ਨ ਸ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਧ਼ ਧ਼ ਪਪ ਪਪ	ਧ਼ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਧ਼ ਪ ਪਧ਼ ਮਪ
ਕਉ S ਹਉ SS	ਇ ਕੁ ਖਿਨੁ ਜੈਸੇ	ਹੰ ਸੁ ਸ ਰ	ਵ ਰ ਬਿS ਨੁS
ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮੈਂ ਮ	ਪ ਧ਼ ਸਾਂ —
ਰ ਹਿ ਨੁ ਸ	ਕੈ S ਤੈ ਸੇ	ਹ ਰਿ ਜ ਨੁ	ਕਿਉ ਰ ਹੈ S
ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਧ਼ਧ਼ ਪ		
ਹS ਰਿ ਸੇ S	ਵਾS SS ਬਿਨੁ ਹਉ		

ਆਸਾਵਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮਾਈ ਮੋਰੋ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਰਾਮੁ ਬਤਾਵਹੁ ਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਜੈਸੇ ਕਰਹਲੁ ਬੇਲਿ ਰੀਝਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰਾ ਮਨੁ ਬੈਰਾਗ ਬਿਰਕਤੁ ਭਇਓ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਮੀਤ ਕੈ ਤਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਅਲਿ ਕਮਲਾ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥
ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਜਗਦੀਸੁਰ ਪਿਆਰੇ ਮੋਹਿ ਸਰਧਾ ਪੂਰਿ ਹਰਿ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੈ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਹੋਤ ਹੈ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਨਿਮਖ ਦਿਖਾਈ ॥ ੨ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ (ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਪਧੁ	ਮ ਪ — ਸਾਂ
		ਮਾs	ਈ ਮੋ s ਰੇ
ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ	ਧੁ ਮੁ ਪਧੁ ਮਪ	ਗੁ — ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ
ਪ੍ਰੀ s ਤ ਮੁ	ਰਾ s ਮs ਬs	ਤਾ s ਵਹੁ ਰੀ	ਮਾ s ਈ ਹਉ
ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ
ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਖਿ ਨੁ ਪ ਲੁ	ਰ ਹਿ ਨ ਸ	ਕਉ s ਜੈ ਸੇ
ਧੁ ਮ ਪ ਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਧੁਪ	
ਕ ਰ ਹ ਲੁ	ਬੇs s ਲਿ ਰੀ	ਝਾs ss ਈs	
		ਅੰਤਰਾ : ਪਪ ਪ	ਮ ਮ ਪ —
		ਹਮ ਰਾ	ਮ ਨੁ ਬੈ s
ਧੁ — ਧੁ ਧੁ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਧੁ
ਰਾ s ਗ ਬਿ	ਰ ਕ ਤੁ ਭ	ਇਓ s ਹ ਰਿ	ਦ ਰ ਸ ਨ
ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ — ਪ ਪਪ	ਧੁ ਮ ਪ ਪ
ਮੀs s ਤ ਕੈ	ਤਾ s ss ss	ਈ s s ਜੈਸੇ	ਅ ਲਿ ਕ ਮ
ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗੁ — ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਗੁਂ ਗੁਂ
ਲਾs ss ਬਿ ਨੁ	ਰ ਹਿ ਨs ਸs	ਕੈ— s s s	ਤੇ ਸੇ ਮੋ ਹਿ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਗੁ ਰੇਸਾ	
ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਰs ਹs ਨੁs ਨs	ਜਾs ss ਈs	

●●●

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ

ਗੂਜਰੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣ ਰਚਨਾ ਕਰੁਣ ਰਸ ਨਾਲ ਓਤਪ੍ਰੋਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਕਰੁਣ ਮੰਨੀ ਹੈ।

12ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕ ਤੇ ਕਵੀ ਭਗਤ ਜੈ ਦੇਵ ਨੇ "ਗੀਤ ਗੋਵਿੰਦ" ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ 24 ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਉਤੇ ਗੂਜਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵੀ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ। ਗੂਜਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕ ਪਦ ਜੈ ਦੇਵ ਦਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਗੂਜਰੀ ਰਾਗ ਤੋੜੀ ਦੀ ਇਕ ਵੰਨਗੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤਿ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ 6 ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਬਾਰੇ ਗੁਣੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ। ਕਈ ਇਸ ਦਾ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਗੰਧਾਰ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਭ ਦੇ ਮੱਤ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦਾ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ—ਇਹ ਦਿਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧੈਵਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ "ਰੇ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ, ਸਾ" ਕੇਵਲ ਇਤਨੀ ਸੁਰਾਵਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਧਾਰ ਸਤੰਭ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸ਼ਡਜ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਗਾਇਕ ਸੌਖ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੰਭ 'ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ' ਸੁਰਾਵਲੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਡਜ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਟਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ : 'ਮ ਧੁ ਸਾਂ' ਜਾਂ 'ਮ ਧੁ ਨੀ ਮ ਧੁ ਸਾਂ' ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਨਿਖਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ (ਆਰੰਭਕ ਸੁਰ) ਧੈਵਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅਟਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਯੋਗਿਤਾ ਅਨੁਸਾਰ "ਗ੍ਰਹਿ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਥੋੜੀ ਬਹੁਤੀ ਖੁਲ੍ਹ ਮਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ, ਗੂਜਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਈ ਉਕਤੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ "ਰਾਗਣੀ" ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੂਜਰੀ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੈਰਵ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਚਮ ਰਾਗ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਗ੍ਰੰਥ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਗੂਜਰੀ" ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ ਰੇ ਗ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ, ਨੀਧ, ਮਗ, ਰੇ ਗ, ਰੇ, ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਰੇ ਗ, ਮਧ, ਨੀਧ, ਮਗ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਮੋਹੈ ॥
ਜਪਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਧਿਆਈਐ ਸਭ ਕਉ ਦਾਨੁ ਦੇਇ ਪ੍ਰਭੁ ਓਹੈ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਜਨਾ ਮੋ ਕਉ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੋਵਿੰਦੁ ਮਨੁ ਮੋਹੈ ॥
ਗੋਵਿੰਦ ਗੋਵਿੰਦ ਗੋਵਿੰਦ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜਨੁ ਸੋਹੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਕਉਲਾ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਲਾਗੈ ਪਗਿ ਓਹੈ ॥
ਜਨ ਕਉ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਆਧਾਰਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਸੋਹੈ ॥੨॥
ਦੁਰਮਤਿ ਭਾਗਹੀਨ ਮਤਿ ਫੀਕੇ ਨਾਮੁ ਸੁਨਤ ਆਵੈ ਮਨਿ ਰੋਹੈ ॥
ਕਊਆ ਕਾਗ ਕਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਵਿਸਟਾ ਖਾਇ ਮੁਖਿ ਗੋਹੈ ॥੩॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਤਿਵਾਦੀ ਜਿਤੁ ਨਾਤੈ ਕਊਆ ਹੰਸੁ ਹੋਹੈ ॥
ਨਾਨਕ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਵਡੇ ਵਡਭਾਗੀ ਜਿਨ੍ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਮਲੁ ਧੋਹੈ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੯੨)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
								ਸਥਾਈ :						ਸਾ	ਰੇ
														ਮੇ	ਰੇ
ਸਾ	—	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	—	ਮ	ਧ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਮਧ	ਨੀ	ਧ	ਮ
ਭਾ	ऽ	ਈ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ਮੋ	ਕਉ	ਗੋऽ	ऽऽ	ਵਿੰ	ਦੁ	ਗੋऽ	ऽ	ਵਿੰ	ਦੁ

ਗੁਮ ਧੁ ਮ ਗੁ	ਮਗੁ ਰੇਗੁ ਮ ਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	— — ਸਾਰੇ ਗੁ
ਗੋਂS S ਵਿ ਦੁ	ਮS ਨੁS ਮੋ S	ਹੈ S S S	S S S S
ਸਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ ਧੁ ਮ ਧੁ	ਸਾ — ਸਾ ਸਾਸਾ
ਗੋਂS S ਵਿੰ ਦ	ਗੋਂS S ਵਿੰ ਦ	ਗੋ ਵਿੰਦ ਗੁ ਣ	ਗਾ S ਵਾ ਮਿਲਿ
ਸਾ — ਧੁ ਧੁ	ਮ ਗੁ ਮ ਧੁ	ਗਮ ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਗੁ ਰੇਸਾ ਧੁਨੀ
ਸਾ S ਧ ਸੰ	ਗ ਤਿ ਜ ਨੁ	ਸੋਂS SS SS SS	ਹੈS SS SS ਮੇਰੇ
			ਸਾਂ ਸਾਂ

ਅੰਤਰਾ :

ਮ ਮ ਗੁ ਗੁ	ਮ — ਧੁ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਗੋ ਵਿੰ ਦੁ ਗੋ	ਵਿੰ S ਦੁ ਪ੍ਰੀ	ਤS ਮੁS ਮ ਨਿ	ਪ੍ਰੀ S ਤS ਮS
ਧੁ ਧੁ ਧੁ ਧੁ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀ ਧੁ
ਮਿ ਲਿ ਸ ਤ	ਸੰ ਗ ਤਿ ਸ	ਬS ਦਿ ਮ ਨੁ	ਮੋਂS SS ਹੈ S
ਮ ਧੁ ਗੁ ਮ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਮ ਧੁ ਮ ਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾਂ
ਜ ਪਿ ਗੋਂ S	ਵਿੰS SS ਦੁ ਗੋ	ਵਿੰ S S ਦੁ	ਧਿਆ S ਈਐ S
ਸਾ ਸਾ ਗੁ —	ਰੇ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਮ ਧੁਨੀ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ ਗੁਰੇ ਸਾ ਧੁਨੀ
ਸ ਭ ਕਉ S	ਦਾ S ਨ ਦੇ	ਇS SS ਪ੍ਰS ਭੁS	ਓS SS ਹੈ ਮੇਰੇ

●●●

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਤ ਪੁਰਖਾ ਹਉ ਬਿਨਉ ਕਰਉ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
ਹਮ ਕੀਰੇ ਕਿਰਮ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਕਰਿ ਦਇਆ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਗੁਰਦੇਵ ਮੋ ਕਉ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਹਮਰੀ ਰਹਰਾਸਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਕੇ ਵਡਭਾਗ ਵਡੇਰੇ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਹਰਿ ਪਿਆਸ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸਹਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਗੁਣ ਪਰਗਾਸਿ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਭਾਗਹੀਣ ਜਮ ਪਾਸਿ ॥
ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸੰਗਤਿ ਨਹੀ ਆਏ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵੇ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਾਸਿ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਤਿਨ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਿਆ ਲਿਖਾਸਿ ॥
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸਿ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੯੨)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀਸੁ ਮਧੁ	ਨੀ ਧੁ ਮਧੁ ਗਮ
		ਮੇs ss ਰੇs ਮੀs	s ਤ ਗੁs ਰs
ਧੁ — — ਮੇਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਗੁ ਰੇ ਗੁਮ	ਧੁ ਮ ਧੁ ਧੁ
ਦੇ s s ਵs	ਮੋ s ਕਉ s	ਰਾs s ਮ ਨਾs	s ਮੁ ਪ ਰ
ਮ ਧੁ ਮ ਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਮ਼ ਮ਼ ਧੁ਼ ਧੁ਼	ਮ਼ਧੁ ਨ਼ੀਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਗਾ s s s	s s s ਸਿ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਨਾs sਮੁ ਮੇ ਰਾ
ਸਾਰੇ ਗਗੁ ਰੇ ਗੁ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਰੇ' ਗੁ —	ਗੁ ਗੁ ਮ ਧੁ
ਪ੍ਰਾs ss ਨ ਸ	ਖਾ s ਈ s	ਹ ਰਿ ਕੀ s	ਰ ਤਿ ਹ ਮ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਧੁਮ ਗੁਮ ਰੇਗੁ ਰੇਸਾ		
ਰੀs ss ਰ ਹ	ਰਾs ss ss ਸਿs		

• • •

ਅੰਤਰਾ :

		ਮ ਮ ਗੁ —	ਮ ਮ ਧੁ ਮੇਧੁ
		ਹ ਰਿ ਕੇ s	ਜ ਨ ਸ ਤਿs
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਧੁ ਧੁ — ਧੁ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਗੁ ਰ ਸ ਤ	ਪੁ ਰ ਖਾ s	ਬਿ ਨਉ s ਕ	ਰਉ s ਗੁ ਰ
ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ ਧੁ ਮ ਧੁ	ਗੁ ਮ ਧੁ ਧੁ
ਪਾs s s s	ss ss ਸਿ ਹਮ	ਕੀ s ਰੇ ਕਿ	ਰ ਮ ਸ ਤਿ
ਮ ਗੁ ਰੇ ਗੁ	ਰੇ — ਸ ਸਸ	ਸ ਗੁ — ਰੇਂ	— ਰੇਂ ਸਂ ਸਂ
ਗੁ ਰ ਸ ਰ	ਣਾ s ਈ ਕਰਿ	ਦ ਇਆ s ਨਾ	s ਮੁ ਪ ਰ
ਸਂਨੀ ਧੁਮ ਧੁਨੀ ਸਂਰੇਂ	ਸਂਨੀ ਧੁਮ ਗੁਰੇ ਸ		
ਗਾs ss ss ss	ss ss ss ਸਿ		

• • •

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਜਨ ਊਤਮ ਊਤਮ ਬਾਣੀ ਮੁਖਿ ਬੋਲਹਿ ਪਰਉਪਕਾਰੇ ॥
ਜੋ ਜਨੁ ਸੁਣੈ ਸਰਧਾ ਭਗਤਿ ਸੇਤੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿ ਜਨ ਮੇਲਿ ਪਿਆਰੇ ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਹਮ ਪਾਪੀ ਗੁਰਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਡਭਾਗੀ ਵਡਭਾਗੇ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੇ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਵਹਿ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰੇ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਦਰਸਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸਤ ਪੁਰਖ ਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਭਾਗਹੀਣ ਜਮਿ ਮਾਰੇ ॥
ਸੇ ਕੂਕਰ ਸੂਕਰ ਗਰਧਭ ਪਵਹਿ ਗਰਭ ਜੋਨੀ ਦਯਿ ਮਾਰੇ ਮਹਾ ਹਤਿਆਰੇ ॥੩॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਜਨ ਊਪਰਿ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਜਨ ਹਰਿ ਕੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਹਰਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥੪॥ ੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੯੩)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ | **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਮ ਧੁ ਗੁ ਮ
		ਰਾs sਮ ਮੋਂ ਕਉ	ਹ ਰਿ ਜ ਨ
ਧੁ — — ਮਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇਸਾ ਸਾਸਾ	ਧੁ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾ —ਸ ਸਾ ਸਾ
ਮੇ s s ਲਿs	ਪਿਆ s ਰੇs ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰੀ s ਤ ਮ	ਪ੍ਰਾ sਨ ਸ ਤਿ
ਸਾਰੇ ਗੁ ਰੇ ਗੁ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਗੁ —	ਮ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ
ਗੁs ਰੁ ਗੁ ਰੁ	ਪ੍ਰ s ਰਾ ਹਮ	ਪਾ s ਪੀ s	ਗੁ ਰਿ ਨਿ ਸ
ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਗੁ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਗੁ ਰੇਗੁ ਰੇਸਾ		
ਤਾs ss ss ss	ਰੇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ ਧੁ ਮ ਗੁ	ਮ — ਧੁ ਧੁ
		ਹ ਰਿ ਜ ਨ	ਉ s ਤ ਮ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁ — ਧੁ ਧੁ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਉs ss ਤ ਮ	ਬਾ s ਣੀ ਮੁਖਿ	ਬੋ s ਲਹਿ s	ਪ ਰ ਉ ਪ
ਸਾਂਰੇਂ ਗੁ ਰੁ ਗੁਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਧੁ ਧੁ ਧੁ
ਕਾs s s s	ਰੇ s s s	ਜੋ s ਜs ਨੁ	ਸੁ ਣੈ ਸ ਰ
ਨੀਧੁ ਮਧੁ ਗੁ ਮ	ਧੁ — ਧੁ ਧੁਧੁ	ਮ ਧੁ ਮੇ ਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ
ਧਾs ss ਭਗ ਤਿ	ਸੇ s ਤੀ ਕਰਿ	ਕਿ ਰ ਪਾ s	ਹ ਰਿ ਨਿ ਸ
ਸਾਰੇ ਗੁਮ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਮ ਗੁਰੇ ਸਾ		
ਤਾs ss ss ss	ਰੇs ss ss s		

●●●

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹੋਹੁ ਦਇਆਲ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਵਹੁ ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨਿਤ ਧਿਆਈ ॥
ਸਭਿ ਸੁਖ ਸਭਿ ਗੁਣ ਸਭਿ ਨਿਧਾਨ ਹਰਿ ਜਿਤੁ ਜਪਿਐ ਦੁਖ ਭੁਖ ਸਭ ਲਹਿ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਖਾ ਹਰਿ ਭਾਈ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਸੁ ਗਾਵਾ ਅੰਤਿ ਬੇਲੀ ਦਰਗਹ ਲਏ ਛਡਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੂੰ ਆਪੇ ਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਲੋਚ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਲਾਈ ।
ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਲੋਚ ਲਗੀ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਪ੍ਰਭਿ ਲੋਚ ਪੂਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ॥ ੨ ॥
ਮਾਣਸ ਜਨਮ ਪੁੰਨਿ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਬਿਰਥਾ ਜਾਈ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਰਸ ਕਸ ਦੁਖੁ ਖਾਵੈ ਮੁਖੁ ਫੀਕਾ ਥੁਕ ਥੂਕ ਮੁਖਿ ਪਾਈ ॥ ੩ ॥
ਜੋ ਜਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਣਾ ਤਿਨ ਦਰਗਹ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ॥
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਾਬਾਸਿ ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨ ਕਉ ਜਨ ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਲਏ ਗਲਿ ਲਾਈ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੯੩)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ **ਇਕ ਤਾਲ**

×		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :		। ਮ	ਗੁ	। ਮ	ਧੁ	। ਮ	ਧੁ
						ਮ	ਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਮੇ	ਰਾ
। ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	। ਮ	ਗੁ	। ਮਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾ	ਰੇ
ਰਾs	ss	ਮ	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਸ	ਖਾs	ss	ਹ	ਰਿ
ਗੁ	—	ਗੁ	—	—	—	। ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	—
ਭਾ	s	ਈ	s	s	s	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਰਾ	s
ਸਾ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ
ਮ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਜ	ਸੁ	ਗਾ	s	ਵਾ	s	ਅੰ	ਤਿ
ਗੁ	ਗੁ	। ਮ	। ਮ	ਧੁ	ਧੁ	। ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ
ਬੇ	ਲੀ	ਦ	ਰ	ਗ	ਹ	ਲਏ	ss	s	ਛ	ਡਾs	ss

ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਰੇਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ						
ਈs	ss	ss	ss	ss	ss						

ਅੰਤਰਾ :

						×		0		2	
ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਹੋ	ਹੁ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਮੈs	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਲਾ	ਵਹੁ	ਹਓ
ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁ	—
ਅਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	s	ਮ	ਨs	ਮੁ	ਨਿਤ	ਧਿਆ	ਈ	s
ਧੁ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ
ਸ	ਭਿ	ਸੁ	ਖ	ਸ	ਭਿ	ਗੁ	ਣਿ	ਸ	ਭਿ	ਨਿ	ਧਾ
ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
s	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਜਿ	ਤੁ	ਜ	ਪਿ	ਐ	s	ਦੁ	ਖ
ਧੁ	ਧੁਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ
ਭੁ	ਖ	ਸ	ਭ	ਲ	ਹਿ	ਜਾs	ss	ss	ss	ਈs	ss
ਸਾ	ਮਗੁ										
s	ਮਨ										

●●●

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਖੀ ਸਹੇਲੀ ਮੇਰੀ ॥ ਮੋ ਕਉ ਦੇਵਹੁ ਦਾਨੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਜੀਵਾਇਆ ॥
ਹਮ ਹੋਵਹ ਲਾਲੇ ਗੋਲੇ ਗੁਰਸਿਖਾ ਕੇ ॥ ਜਿਨ੍ਹਾ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਿਰਹੁ ਗੁਰਸਿਖ ਪਗ ਲਾਇਆ ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿਖ ਭਾਈ ॥ ਮੋ ਕਉ ਕਰਹੁ ਉਪਦੇਸੁ ਹਰਿ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਇਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਤਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲੇ ॥ ਜਿਨ੍ਹ ਵਚਨ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿਖ ਪਿਆਰੇ ॥ ਹਰਿ ਨਿਰਬਾਣੀ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਹਰਿ ਪਿਆਰੀ ॥ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੀਠਾ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥
ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ਸੇ ਭਾਗਹੀਣ ਪਾਪੀ ਜਮਿ ਖਾਇਆ ॥੩॥
ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭੁ ਧਾਰੇ ॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਇਆ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੈ ਗੁਣ ਬਾਣੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥੪॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੯੩-੪੯੪)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
				ਸਥਾਈ :			ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ̱	ਗ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ
							ਮੇਰੇ	ਮ	ਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਬਿਰ	ਹੁ	ਗੁ	ਰ
ਧ̱	ਧ̱	ਮ̍	ਗ̱	ਰ̱	ਗ̱	ਰੇ̱	ਸਾਸਾ	ਸਾਰੇ̱	ਗ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਰੇ̱	ਨੀ̣	ਧ̱̣	ਧ̱̣
ਸਿ	ਖ	ਪ	ਗ	ਲਾ	s	ਇਆ	ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰਾs	ss	ਨ	ਸ	ਖਾ	s	ਗੁ	ਰ
ਗ	—	ਰੇ̱	ਗ̱	ਰੇ̱	—	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ̱	ਗ̱	ਮ̍	ਮ̍	ਧ̱	ਧ̱
ਕੇ	s	ਸਿ	ਖ	ਭਾ	s	ਈ	ਮੋਕਉ	ਕ	ਰਹੁ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸੁ	ਹ	ਰਿ
ਧ̱	ਮ̍ਧ̱	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਧ̱	ਮ̍ਗ̱	ਰੇ̱ਸਾ	ਸਾਸਾ								
ਮਿ	ਲੈs	ss	ਮਿ	ਲਾs	ss	ਇਆ	ਮੇਰੇ								
				ਅੰਤਰਾ :				ਧ̱	ਨੀ	ਧ̱	ਮ̍	ਗ̱	ਗ̱	ਮ̍	ਧ̱
								ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਸ	ਖੀ	s	ਸ
ਮ̍ਧ̱	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇ̱ਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧ̱	ਧ̱	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ
ਹੇs	ss	ਲੀ	s	ਮੇ	s	ਰੀ	ਮੋਕਉ	ਦੇ	ਵਹੁ	ਦਾ	ਨੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ

ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁਧੁ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਗੁ	ਮ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ
ਪ੍ਰਾS	S	ਨ	ਜੀ	ਵਾ	S	ਇਆ	ਹਮ	ਹੰS	SS	ਵਹ	S	ਲਾ	ਲੇ	ਗੋ	ਲੇ
ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਧੁ	ਧੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਗੁੰ	ਗੁੰ
ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ਖਾ	ਕੇ	S	S	ਜਿਨੁ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਰੇਂਗੁੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਸਾ								
ਪੁS	ਰS	ਖੁS	ਧਿS	ਆS	SS	ਇਆ	ਮੇਰੇ								

• • •

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ॥ ਮੋ ਕਉ ਕਰਿ ਉਪਦੇਸੁ ਹਰਿ ਮੀਠ ਲਗਾਵੈ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਸਭ ਹਰਿਆ ਹੋਆ ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥੧॥
ਭਾਈ ਰੇ ਮੋ ਕਉ ਕੋਈ ਆਇ ਮਿਲੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸਭੁ ਦੇਵਾ॥ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਧੀਰਜੁ ਧਰਮੁ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥ ਨਿਤ ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਹਰਿ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਵੈ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ॥ ਜੋ ਬੋਲੈ ਸੋ ਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵੈ ॥੨॥
ਨਿਰਮਲੁ ਨਾਮੁ ਜਿਤੁ ਮੈਲੁ ਨ ਲਾਗੈ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥
ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਜਿਨ ਨਰ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ॥ ਸੇ ਭਾਗਹੀਣ ਮੁਏ ਮਰਿ ਜਾਵੈ ॥੩॥
ਆਨਦ ਮੂਲੁ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ॥ ਸਭ ਜਨ ਕਉ ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਧਿਆਵੈ ॥
ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਜੀਅ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਵੈ॥੪॥੬॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ: ਪੰਨਾ ੪੯੪)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×				2				0				3			
										ਸਥਾਈ :		—	ਸਾਰੇ	ਗੁ	ਰੇ
												S	ਭਾS	S	ਈ

ਗੁ — — —	— ਗੁਮ ਧੁ ਮ	ਧੁ — — —	— ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ
ਰੇ s s s	s ਭਾs s ਈ	ਰੇ s s s	s ਭਾs ss ਈ
ਸਾ — — —	— — — --	ਰੇ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ
ਰੇ s s s	s s s s	ਮੋ ਕਉ ਕੋ ਈ	ਆs s s ਇ ਮਿ
ਮ ਗੁ ਮ ਧੁ	ਮੇ ਗੁ ਰੇ ਗੁ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ — ਸਾ ਰੇ
ਲੈ s ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ੜਾ s ਵੈ ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰੀ s ਤ ਮ
ਗਰੇਗੁ ਧੁ ਮੇ ਗੁ	ਮੇ ਗੁ ਰੇ ਗੁ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਰੇ	ਗੁ ਗੁ ਮ ਧੁ
ਪ੍ਰਾsss ਣ ਮ ਨੁ	ਤ ਨੁ ਸ ਭੁ	ਦੇ s ਵਾ ਮੇਰੇ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਨੀ ਧੁਮ ਗੁਰੇ ਸਾਨੀ	ਸਾ
ਕੀs ss ਹ ਰਿ	ਕ ਥਾ s ਸੁ	ਣਾs ss ਵੈs ss	s
		ਅੰਤਰਾ : ਧੁਧੁ	ਮੇ ਧੁ ਮੇ ਗੁ
		ਜਿਨ੍ਹ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ
ਮ ਮ ਧੁ ਧੁ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਧੁ ਧੁ
ਪੁਰ ਖੁ ਜਿ ਨਿ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਪਾ s ਇਆ ਮੋਕਉ	ਕ ਰਹੁ ਉ ਪ
ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਮ ਗੁ ਮ ਧੁ
ਦੇ ਸੁ ਹ ਰਿ	ਮੀ s ਠ ਲ	ਗਾs ss ਵੈ s	ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਮ ਗੁ ਰੇ ਗੁ	ਰੇ — ਸਾ —	ਗੁ ਗੁ ਮ ਧੁ
ਸੀs ਤਲੁ ਸਲ ਭ	ਹ ਰਿ ਆ s	ਹੋ s ਆ s	ਵ ਡ ਭਾ s
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਮ ਗੁਰੇ ਸਾਨੀ	ਸਾ
ਗੀs ss ਹ ਰਿ	ਨਾ s s ਮੁ	ਧਿਆ ss ਵੈs ss	s

●●●

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੩

ਮਾਈ ਬਾਪ ਪੁਤ੍ਰ ਸਭਿ ਹਰਿ ਕੇ ਕੀਏ ॥ ਸਭਨਾ ਕਉ ਸਨਬੰਧੁ ਹਰਿ ਕਰਿ ਦੀਏ ॥੧॥
ਹਮਰਾ ਜੋਰੁ ਸਭੁ ਰਹਿਓ ਮੇਰੇ ਬੀਰ ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਸਭੁ ਹਰਿ ਕੈ ਵਸਿ ਹੈ ਸਰੀਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਉ ਸਰਧਾ ਆਪਿ ਹਰਿ ਲਾਈ ॥ ਵਿਚੇ ਗ੍ਰਿਸਤ ਉਦਾਸ ਰਹਾਈ ॥੨॥
ਜਬ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹਰਿ ਸਿਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥ ਤਬ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਈ ॥੩॥
ਜਿਤੁ ਕਾਰੈ ਕੰਮਿ ਹਮ ਹਰਿ ਲਾਏ ॥ ਸੋ ਹਮ ਕਰਹ ਜੁ ਆਪਿ ਕਰਾਏ ॥੪॥
ਜਿਨ ਕੀ ਭਗਤਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਈ ॥ ਤੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥੫॥੧॥੭॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੪੯੪)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X				2				O				3			
										ਸਥਾਈ :		—	ਮਧੁ	ਗੁ	ਮ
												s	ਹs	ਮ	ਰਾ
ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	—	ਮਧੁ	ਗੁ	ਮ
ਜੋ	ਰੁ	ਸ	ਭੁ	ਰਹਿ	ਓs	ਮੇ	ਰੇ	ਬੀ	s	s	ਰ	s	ਹs	ਮ	ਰਾ
ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	s	ਤ	ਨੁ	ਮ	ਨੁ	ਸs	ਭੁ	ਹ	ਰਿ	ਕੈ	s	ਵ	ਸਿ
ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾ			
ਹੈs	ss	s	ਸ	ਰੀs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਰੁ			
										ਅੰਤਰਾ :		ਮ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ
												ਮਾ	ਈ	ਬਾ	ਪ
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਪੁ	ਤ੍ਰ	ਸ	ਭਿs	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	ਕੀ	s	ਏ	ਸਭ	ਨਾs	s	ਕਉ	ਸਨ
ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਮ	ਧੁ	ਗੁ	ਮ	ਰੇਗੁ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	—			
ਬੰ	ਧੁ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰਿ	ਦੀ	s	ਏs	ss	ss	ss	s			

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਅਰਾ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਜਿਉ ਬਾਲਕੁ ਖੀਰ ਅਧਾਰੀ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਈਐ ਅਪੁਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਮਨ ਰੇ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਤਰੁ ਤਾਰੀ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲੁ ਪਾਈਐ ਜਿਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਨਕ ਸਨੰਦਨ ਨਾਰਦ ਮੁਨਿ ਸੇਵਹਿ ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਤ ਰਹਹਿ ਬਨਵਾਰੀ ॥
ਸਰਣਾਗਤਿ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਜਨ ਆਏ ਤਿਨ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਅਲਖ ਨਿਰੰਜਨੁ ਏਕੋ ਵਰਤੈ ਏਕਾ ਜੋਤਿ ਮੁਰਾਰੀ ॥
ਸਭਿ ਜਾਚਿਕ ਤੂ ਏਕੋ ਦਾਤਾ ਮਾਗਹਿ ਹਾਥ ਪਸਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ ਊਤਮ ਬਾਣੀ ਗਾਵਹਿ ਅਕਥ ਕਥਾ ਨਿਤ ਨਿਆਰੀ ॥
ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਭਇਆ ਤਿਨ ਕੇਰਾ ਆਪਿ ਤਰੇ ਕੁਲ ਤਾਰੀ ॥ ੪ ॥
ਮਨਮੁਖ ਦੁਬਿਧਾ ਦੁਰਮਤਿ ਬਿਆਪੇ ਜਿਨ ਅੰਤਰਿ ਮੋਹ ਗੁਬਾਰੀ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਕਥਾ ਨ ਭਾਵੈ ਓਇ ਡੂਬੇ ਸਣੁ ਪਰਵਾਰੀ ॥ ੫ ॥
ਨਿੰਦਕੁ ਨਿੰਦਾ ਕਰਿ ਮਲੁ ਧੋਵੈ ਓਹੁ ਮਲਭਖੁ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਵਿਆਪੇ ਨਾ ਉਰਵਾਰਿ ਨ ਪਾਰੀ ॥ ੬ ॥
ਏਹੁ ਪਰਪੰਚੁ ਖੇਲੁ ਕੀਆ ਸਭੁ ਕਰਤੈ ਹਰਿ ਕਰਤੈ ਸਭ ਕਲ ਧਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਏਕੋ ਸੂਤੁ ਵਰਤੈ ਜੁਗ ਅੰਤਰਿ ਸੂਤੁ ਖਿੰਚੈ ਏਕੰਕਾਰੀ ॥ ੭ ॥
ਰਸਨਿ ਰਸਨਿ ਰਸਿ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਧਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਮਾਗਉ ਹਰਿ ਰਸ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੀ ॥ ੮ ॥ ੧ ॥ ੭ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੦੬-੫੦੭)

ਰਾਗ ਗੂਜਰੀ — **ਤਿੰਨਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ
			ਮs ਨs
ਧ਼ — ਨ਼ੀਧ਼ ਮਧ਼	ਗ਼ ਮ ਧ਼ ਮ	ਰੇ਼ ਗ਼ ਰੇ —	ਸਾ —, — —
ਰੇ s ਹs ਰਿs	ਕੀ s ਰ ਤਿ	ਤ ਰੁ ਤਾ s	ਰੀ s, s s
ਸਾ ਸਾ ਸਾ ਰੇ਼	ਸਾਰੇ਼ ਗ਼ ਗ਼ ਗ਼	ਮ ਗ਼ ਰੇ਼ ਗ਼	ਰੇ — ਸਾ —
ਗੁ ਰ ਮੁਖਿ	ਨਾs s ਮੁ ਅੰ	ਮ੍ਰਿ ਤ ਜ ਲੁ	ਪਾ s ਈਐ s

ਗੁ ਗੁ ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂਗਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮੇਗੁ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ
ਜਨ ਕਉ ss	ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਤੁ	ਮਾs ss ss ss	ਰੀs ss ਮs ਨs

ਅੰਤਰਾ :

ਮ ਮ ਗੁ ਗੁ	ਮ ਮ ਧੁ ਮਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਜੀਅ ਰਾ ss	ਰs ਹਿs ਨ ਸ	ਕੈ s ਜਿ ਉ
ਧੁ — ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਗੁਂ ਗੁਂ	ਮਂਗੁ ਰੇਂਗੁਂ ਮਂ ਗੁਂ	ਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਬਾ s ਲ ਕੁ	ਖੀs s ਰ ਅ	ਧਾs ss s s	ਰੀ s s s
ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਮ	ਗੁ ਗੁਗੁ ਮ ਧੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਮ	ਗੁ ਰੇ ਸਾਸਾ ਸਾ
ਅ ਗ ਮ ਅ	ਗੋ ਚਰ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਗੁ ਰ ਮ ਖਿ	ਪਾ ਈਐ ਅਪੁ ਨੇ
ਸਾ ਸਾ ਗੁਂ ਗੁਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਮ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਮ ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ
ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਕੈ s ਬ ਲਿ	ਹਾs ss ss ss	ਰੀs ss ਮs ਨs

ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ (ੳ) ਆਸਾਵਰੀ ਅੰਗ, (ਅ) ਆਸਾਵਰੀ ਅਤੇ ਆਸਾ ਅੰਗ ਅਤੇ (ੲ) ਤੋੜੀ ਅੰਗ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਪਰਿਚਯ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਵਗੰਧਾਰ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਇਸ ਵੰਨਗੀ ਵਿਚ ਆਸਾਵਰੀ ਅਤੇ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਥਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ 10 ਥਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦਾ। ਥਾਟ-ਉਪਥਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਆਸਾਵਰੀ ਅਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਦੋ ਧੈਵਤ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਇਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਰਾਗ ਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਸਗੀਤ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਮ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਮ ਪ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਮ।

ਸੁਰ ਵਿਸਥਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਨ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਗ਼,

   ਰੇ ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧੁ਼ ਨ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ਼, ਧੁ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਧੁ਼ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਮ, ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਪ,

   ਮ ਪ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਪ।
2. ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਪ. ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ,
   ਮ ਪ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ ਮ ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਗ, ਸ ਰੇ ਮ ਮ ਪ,
   ਧੁ ਮ, ਪ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਧੁ ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਸਾ ਰੇ ਮ।
3. ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧ ਮ,
   ਪ ਧ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ,
   ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ ਧੁ ਮ, ਮ ਪ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਸਾ ਰੇ ਮ।

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ
ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ਸੇਵਕ ਜਨ ਬਨੇ ਠਾਕੁਰ ਲਿਵ ਲਾਗੇ ॥
ਜੋ ਤੁਮਰਾ ਜਸੁ ਕਹਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਤਿਨ ਮੁਖ ਭਾਗ ਸਭਾਗੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਟੂਟੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧਨ ਫਾਹੇ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਗੇ ॥
ਹਮਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਗੁਰ ਮੋਹਨਿ ਹਮ ਬਿਸਮ ਭਈ ਮੁਖਿ ਲਾਗੇ ॥ ੧ ॥
ਸਗਲੀ ਰੈਣਿ ਸੋਈ ਅੰਧਿਆਰੀ ਗੁਰ ਕਿੰਚਤ ਕਿਰਪਾ ਜਾਗੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁੰਦਰ ਸੁਆਮੀ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਸਰਿ ਅਵਰੁ ਨ ਲਾਗੇ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੨੭)

ਰਾਗ ਦੇਵ ਗੰਧਾਰੀ (ਆਸਾਵਰੀ ਅੰਗ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

×	2	0	3
ਸਥਾਈ : ਮ	ਪਧ॒ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਧ॒ ਪ ਪਧ॒ ਮਪ	ਗ॒ ਰੇਨ॒ੀ -ਸਾ -ਰੇ
ਸੇ	ਵS ਕ ਜ ਨ	ਬ ਨੇ SS ਠਾS	ਕੁ ਰS Sਲਿ Sਵ
ਗ — ਮ —	ਰੇ — ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਨ॒ੀ ਧ॒ਪ ਮਪ
ਲਾ S ਗੇ, S	ਜੋ S ਤੁ ਮ	ਰਾ S ਜ ਸੁ	ਕS ਹS ਤੇS SS
ਗ॒ ਗ॒ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨ॒ੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਰੇਗ ਮ ਮ	ਮਪ ਧ॒ਸਾ ਰੇਂਗ॒ਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਤਿS ਨੁ ਮੁ ਖ	ਭਾ SS ਗ ਸ	ਭਾS SS SS SS
ਨ॒ੀਧ॒ ਪਮ ਗ॒ਰੇ			
ਗੇS SS SS			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਪ ਮਪ ਨ॒ੀ	ਧ॒ ਪ ਪਧ॒ ਮਪ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਟੂ S ਟੇS S	ਮਾਇਆ ਕੇS SS	ਬੰ S ਧ ਨ
ਸਾਰੇਂ ਨ॒ੀ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂ — ਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ	ਗ॒ ਗ॒ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ॒ੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ॒ੀ
ਫਾS S ਹੇ ਹਰਿ	ਰਾ S ਮ ਨਾS	ਮ S ਲਿ ਵ	ਲਾS SS S S

ਧੁ ਧੁ ਪ —	ਪਧੁ ਮ ਪਧੁ ਨੀ਼ਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਮ —	ਧ ਮ ਪਧੁ ਮਪ
ਗੋ s s s	ਹs ਮ ਰਾs ss	ਮ ਨ ਮੋ s	ਹਿਓ s ਗੁs ਰs
ਗੁ — ਰੇ ਰੇਰੇ	ਸਾਰੇ ਨੀ਼ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਰੇਗ ਮ ਮ	ਪਧੁ ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਰੇਂਗੁ
ਮੋ s ਹਨ ਹਮ	ਬਿs ਸ ਮ ਭ	ਈ ss ਮੁ ਖਿ	ਲਾs ss ss ss
ਰੇਂਸਾ ਨੀ਼ਧੁ ਪ			
ਗੋs ss s			

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੋ ਸੁੰਦਰੁ ਕਹਹੁ ਮਿਲੈ ਕਿਤੁ ਗਲੀ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਬਤਾਵਹੁ ਮਾਰਗੁ ਹਮ ਪੀਛੈ ਲਾਗਿ ਚਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਖਾਨੇ ਹੀਅਰੈ ਇਹ ਚਾਲ ਬਨੀ ਹੈ ਭਲੀ ॥
ਲਟੁਰੀ ਮਧੁਰੀ ਠਾਕੁਰ ਭਾਈ ਓਹ ਸੁੰਦਰਿ ਹਰਿ ਢੁਲਿ ਮਿਲੀ ॥ ੧ ॥
ਏਕੋ ਪ੍ਰਿਉ ਸਖੀਆ ਸਭ ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਜੋ ਭਾਵੈ ਪਿਰ ਸਾ ਭਲੀ ॥
ਨਾਨਕੁ ਗਰੀਬੁ ਕਿਆ ਕਰੈ ਬਿਚਾਰਾ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਤਿਤੁ ਰਾਹਿ ਚਲੀ ॥ ੨ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ੫੨੭)

ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਆਸਾਵਰੀ ਅੰਗ) **ਤਿੰਨਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ : ਮ	ਪਧੁ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਧੁ ਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗੁ ਸਾਰੇਨੀ਼ ਸਾ ਰੇ
ਮੇ	ਰੋs ਸੁੰ ਦ ਰ	ਕ ਹ ਹੁs ਮਿs	ਲੈ ss ਕਿ ਤੁ
ਗ ਮ — —	ਰੇ ਰੇ ਮ —	ਪ — ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਸੁ ਮ ਪ
ਗ ਲੀ ss s	ਹ ਰਿ ਕੇ s	ਸੰ s ਤ ਬ	ਤਾs ss ਵਹੁ s

ਗੁ — ਰੇ ਸਾਸਾ	ਸਾਰੇ ਨੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ — ਮ ਮ	ਮਪ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਮਾ s ਰਗੁ ਹਮ	ਪੀs s ਛੈ s	ਲਾ s ਗਿ ਚ	ਲੀs ss ss ss
ਨੀਧੁ ਪਮ ਗੁਰੇ			
ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਪ ਧੁ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —
	ਪ੍ਰਿ ਅ ਕੇ s	ਬ ਚ ਨ ਸੁ	ਖਾ s ਨੇ s
ਸਾਂਰੇ ਨੀ ਸਾਂ —	ਧੁ — ਪ ਧੁ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਮੰਗੁ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਹੀs ਅ ਰੈ s	ਏ s s ਹ	ਚਾ s ਲ ਬ	ਨੀs ss ਹੈ ਭ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਪ —	ਧੁ ਮ ਪਧੁ ਮਪ
ਲੀs ss s s	ਲ ਟੁ ਰੀs ss	ਮ ਧੁ ਰੀ s	ਠਾ s ਕੁs ਰs
ਗੁ — ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਗ ਮ ਮ	ਮਪ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਭਾ s ਈ s	ਓs ਹ ਸੁੰ s	ਦ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਢੁs ss ਲਿs ਮਿs
ਨੀਧੁ ਪਮ ਗੁਰੇ			
ਲੀs ss ss			

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੋਲੀਐ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ ਰਾਤੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭੀਨੀ ਚੋਲੀਐ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਉ ਫਿਰਉ ਦਿਵਾਨੀ ਆਵਲ ਬਾਵਲ ਤਿਸੁ ਕਾਰਣਿ ਹਰਿ ਢੋਲੀਐ ॥
ਕੋਈ ਮੇਲੈ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰਾ ਹਮ ਤਿਸ ਕੀ ਗੁਲ ਗੋਲੀਐ ॥ ੧ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਨਾਵਹੁ ਅਪੁਨਾ ਹਰਿ ਅਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀ ਝੋਲੀਐ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਲਾਧਾ ਦੇਹ ਟੋਲੀਐ ॥ ੨ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੨੭)

ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਆਸਾਵਰੀ ਅੰਗ) ਤਿੰਨਤਾਲ

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ
	ਮੇ ਰੇ ਮs ਨs	ਮੁ ਖਿ ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਗ ਰੇਗ ਮ --	ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਮਰੇ ਪਮ ਧੁਪ ਸਾਂ
ਬੋ ਲੀs ਐ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਰੰ s ਗਿ ਚ	ਲੂs ss ਲੈs s
ਧੁ — ਪ —	ਧੁ ਮ ਪ ਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੁ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ
ਰਾ s ਤੀ s	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰੇ ਮ	ਭੀs s ਨੀ s	ਚੋs ss ss ਲੀs
ਧੁਪ ਮਪ ਮਗੁ ਰੇਸਾ			
ਐs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ : ਪਪ	ਮਪ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਪ —	ਸਾਂ — ਸਾ ਸਾਂ
ਹਉ	ਫਿs ਰਉ s ਦਿ	ਵਾ s ਨੀ s	ਆ s ਵ ਲ
ਸਾਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਧੁ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਬਾs s ਵ ਲ	ਤਿ ਸੁ ਕਾ s	ਰ ਣਿ ਹ ਰਿ	ਢੋs s s ਲੀ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਪਧੁ ਮ ਪਧੁ ਨ਼ੀਸਾਂ	ਧੁ ਪ ਧੁਪ ਮਪ	ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ
ਐs ss s s	ਕੋs ਈ ਮੇs ss	ਲੈ s ਮੇs ਰਾs	ਪ੍ਰੀ s ਤ ਮੁ
ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ	ਗਰੇ ਗ ਮ ਮ	ਮਪ ਧੁਨ਼ੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸਾਂ
ਪਿਆ s ਰਾ s	ਹs ਮ ਤਿ ਸ	ਕੀ s ਗੁ ਲੁ	ਗੋs ss ss ਲੀs
ਪਧੁ ਮਪ ਮਗੁ ਰੇਸਾ			
ਐs ss ss ss			

• • •

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਅਬ ਹਮ ਚਲੀ ਠਾਕੁਰ ਪਹਿ ਹਾਰਿ ॥
ਜਬ ਹਮ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਆਈ ਰਾਖੁ ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਲੋਕਨ ਕੀ ਚਤੁਰਾਈ ਉਪਮਾ ਤੇ ਬੈਸੰਤਰਿ ਜਾਰਿ ॥
ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਹਉ ਭਾਵੈ ਬੁਰਾ ਕਹਉ ਹਮ ਤਨੁ ਦੀਓ ਹੈ ਢਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਜੋ ਆਵਤ ਸਰਣਿ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮਰੀ ਤਿਸੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੨ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੨੭)

ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਆਸਾਵਰੀ ਅੰਗ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਧ॒	ਮ ਪਧ॒ ਨ॒ੀਸਾਂ ਨ॒ੀਸਾਂ
		ਅ	ਬ ਹS ਮS ਚS
ਧ॒ ਧ॒ ਪ ਪ	ਧ॒ ਮ ਪਧ॒ ਮਪ	ਗ॒ ਰੇ ਸਾ ਗ॒	ਗ॒ ਰੇ — ਸਾ
ਲੀ S S ਠਾ	ਕੁ ਰ ਪS ਹਿS	ਹਾ S ਰਿ ਜ	ਬ ਹ S ਮ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨ॒ੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਪ ਮ ਰੇ	ਮ ਪ — ਧ॒
ਸ ਰ ਣਿ ਪ੍ਰ	ਭੂS S ਕੀ S	ਆ S ਈ ਰਾ	S ਖੁ S ਪ੍ਰ
ਸਾਂਰੇਂ ਗ॒ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਪਧ॒ ਮਪ ਸਾਂਜਾਂ ਨ॒ੀਧ॒	ਪਧ॒ ਮਪ ਗ॒ਰੇ	
ਭੂS S ਭਾ ਵੈ	ਮਾS SS SS SS	SS SS ਰਿS	
		ਅੰਤਰਾ : ਮ	ਪ ਧ॒ ਧ॒ ਨ॒ੀ
		ਲੋ	S ਕ S ਨ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਰੇਂ ਨ॒ੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ॒	— ਪ — ਧ॒
ਕੀ S ਚ ਤੁ	ਰਾ S ਈ S	ਉ ਪ ਮਾ ਤੇ	S S S ਬੈ
ਸਾਂਰੇਂ ਗ॒ਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ॒ੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ॒ੀ	ਧ॒ ਧ॒ ਪ ਰੇ	ਮ ਪ — ਨ॒ੀ
ਸੈਂS S ਤ ਰਿ	ਜਾS SS S S	S S ਰਿ ਕੋ	S ਈ S ਭ

ਧੁ	s	ਪ	ਪ	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—	ਰੇ
ਲਾ	s	ਕ	ਹਉ	ਭਾs	ss	ਵੈ	ਬੁ	ਰਾ	s	ਕਹਉ	ਹs	ਮ	ਤ	s	ਨੁ
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਪਧੁ	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ					
ਦੀ	ਓ	ਹੈ	s	ਢਾs	ss	ss	ss	ss	ss	ਰਿs					

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਹਉ ਤਿਸ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਜੀਵਾ ਸਾਧ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਜਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਾਵਨ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਕਿਉ ਕਰਿ ਮਿਲਹ ਜੂਠਾਰੀ ॥
ਹਮਰੈ ਜੀਇ ਹੋਰੁ ਮੁਖਿ ਹੋਰੁ ਹੋਤ ਹੈ ਹਮ ਕਰਮਹੀਣ ਕੂੜਿਆਰੀ ॥ ੧ ॥
ਹਮਰੀ ਮੁਦ੍ਰ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਦੁਸਟ ਦੁਸਟਾਰੀ ॥
ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖਹੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ॥ ੨ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੨੮)

ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਮਪ	ਪਧੁ	ਪਧੁ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਮਪ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ
				ਹs	ਰਿs	ਗੁs	ਣs	ਗਾ	ਵੈ	ਹਉ	s	ਤਿs	ਸੁ	ਬ	ਲਿ
ਮ	—	ਮ	—	ਰੇ	—	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੀ	ਪ	ਧ
ਹਾ	s	ਰੀ	s	ਦੇ	s	ਖਿ	ਦੇ	s	ਖਿ	ਜੀ	ਵਾ	ਸਾs	ਧ	ਗੁ	ਰ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਧ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਧਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਜਿਸੁ	ਹਿਰ	ਦੈ,	s	ਨਾs	s	ਮੁ	ਮੁ	ਰਾs	ss	ss	ss
ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਰ	ਰੇਸ												
ਰੀs	ss	ss	ss												

ਅੰਤਰਾ :	ਮਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਪਧ ਨੀ ਪ ਧ
	ਤੁਮ ਪ ਵਿ ਤ੍ਰ	ਪਾ ਵ ਨ ਪੁ	ਰs ਖ ਪ੍ਰ ਭ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਸਾਂ ਪ ਧ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਗਾਂ
ਸੁਆ s ਮੀ s	ਹਮ ਕਿਉ ਕ ਰਿ	ਮਿ ਲ ਹੁ ਜੂ	ਠਾs s s s
ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ ਧ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ	— ਧ ਪ ਮ	ਮ ਪ ਪ ਧੁ
ਰੀs ss s ਹਮ	ਰੇs ਜੀ ਇ ਹੋ	s ਗੁ ਮੁ ਖਿ	ਹੋ s ਰੁ ਹੋ
ਨੀ ਧੁ ਪ ਪਪ	ਧ ਮ ਪ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਧ ਸਾਂਰੇਂ ਗਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ
s ਤ ਹੈ ਹਮ	ਕ ਰ ਮ ਹੀ	s ਣ ਕੂ ੜਿ	ਆs ss ss ss
ਧਪ ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਮਗ			
ਰੀs ss ss ss			

●●●

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸੁਦਰਿ ਹੈ ਨਕਟੀ ॥
ਜਿਉ ਬੇਸੁਆ ਕੇ ਘਰਿ ਪੂਤੁ ਜਮਤੁ ਹੈ ਤਿਸੁ ਨਾਮੁ ਪਰਿਓ ਹੈ ਧ੍ਰਕਟੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਨ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਨਾਹਿ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੇ ਬਿਗੜ ਰੂਪ ਬੇਰਕਟੀ ॥
ਜਿਉ ਨਿਗੁਰਾ ਬਹੁ ਬਾਤਾ ਜਾਣੈ ਓਹੁ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਹੈ ਭ੍ਰਸਟੀ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨਾ ਸਾਧ ਜਨਾ ਪਗ ਚਕਟੀ ॥
ਨਾਨਕ ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਛੈ ਛੁਕਟੀ ॥ ੨ ॥ ੬ ॥ ਛਕਾ ੧

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੨੮)

ਰਾਗ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਮ ਪ ਮਪ ਧੁਨੀ	ਧੁ ਪਮ ਪ ਪ	ਮ ਗ ਸਾ ਰੇ
	ਹ ਰਿ ਕੇs ss	ਨਾ ਮਬਿ ਨਾ ਸੁੰ	ਦ ਰਿ ਹੈ s

ਮ	ਮ	ਮ	—	ਰੇ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ
ਨ	ਕ	ਦੀ	ऽ	ਜਿਉ	ऽ	ਬੇ	ਸੁ	ਆ	ਕੇ	ਘ	ਰਿ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਤੁ	ਜ
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ
ਮ	ਤ	ਹੈ	ਤਿਸੁ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਪ	ਰਿਓ	ਹ	ਹੈ	ऽ	ਧੂऽ	ਕ	ਟੀ	ऽ
ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ												
ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ												
						ਅੰਤਰਾ :		ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ
								ਜਿ	ਨ	ਕੈਂऽ	ऽ	ਹਿ	ਰ	ਦੇ	ऽ
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਨਾ	ਹਿ	ਹ	ਰਿ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ਤੇ	ਬਿ	ਗ	ੜ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਬੇ	ऽ
ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	—	ਮਂ	ਪਂ
ਰੇऽ	ਕ	ਟੀ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਜਿਉ	ऽ	ਨਿ	ਗੁ	ਰਾ	ऽ	ਬ	ਹੁ
ਗਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਧ	ਮ	—
ਬਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਣੈ	ਓਹੁ	ਹऽ	ਰਿ	ਦ	ਰ	ਗ	ਹ	ਹੈ	ऽ
ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ												
ਭੂऽ	ਸऽ	ਟੀ	ऽ												

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਆਸਾਵਰੀ ਅੰਗ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×				2				0				3		
						ਸਥਾਈ :		ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ
								ਹ	ਰਿ	ਕ	ऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮਬਿ

ਧੁ — ਪਧੁ ਮਪ	ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਰ ਸਾ —	ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ
ਨਾ s ਸੁੰs ss	ਦ ਰਿ ਹੈ s	ਨ ਕ ਟੀ s	ਜਿਉ s ਬੇ ਸੁ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਗ ਮ ਮਮ	ਰੇ — ਮ ਪ
ਆ ਕੇ ਘਰਿ	ਪੂs s ਤੁ ਜ	ਮ ਤ ਹੈ ਤਿਸੁ	ਨਾ s ਮੁ ਪ
ਧੁਸਾਂ ਰੇਂਗੁ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਧੁ ਪ		
ਹਿਓ ss ਹੈ s	ਧੁs ਕs ਟੀ s		
		ਮ ਮ ਪ —	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
	ਅੰਤਰਾ :	ਜਿ ਨ ਕੈ s	ਹਿ ਰ ਦੈ ਨਾ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾ	ਸਾਂਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਸਾਂ	— ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
s ਹਿ ਹ ਰਿ	ਸੁਆ s ਮੀ ਤੇ	ਬਿ ਗ ੜ ਰੂ	s ਪ ਬੇ s
ਸਾਂਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਧੁ ਪ ਧੁਪ ਮਪ
ਰs ਕ ਟੀ s	ss ss s s	ਜਿਉ s ਨਿ ਗੁ	ਰਾ s ਬs ਹੁs
ਗੁਰੇ ਸਾਰੇ ਪ ਗੁ	ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਸਾਰੇ ਨੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਗ ਮ —
ਬਾs ss ਤਾ s	ਜਾ s ਣੈ ਓ ਹੁ	ਹs ਰਿ ਦ ਰ	ਗ ਹ ਹੈ s
ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਰੇਂਗੁ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਪਮ ਗੁਰੇ ਸਾ		
ਭੁs sਸ ਟੀs ss	ss ss ss s		

ਨੋਟ:—ਇਹ ਰੀਤ ਇਕ ਤਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਮ ਤੋਂ ਕਰੋ।

●●●

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ

ਰਾਤੀਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਹਾਗੜਾ ਬੜਾ ਮਧੁਰ ਅਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਿਹਾਗ ਅਤੇ ਖਮਾਜ ਦੇ ਮਧੁ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਉਪ ਅੰਗ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਹੀ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਸੁਰਾਵਲੀ "ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ, ਪ ਸਾਂ ਨੀ, ਧ ਪ, ਅਤੇ ਖਮਾਜ ਦੀ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਬਿਹਾਗੜੇ ਵਿਚ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ "ਸਾਂ ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ" ਪਰੰਤੂ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੁਚੇ ਚਲਨ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਦਾ ਬਿਹਾਗੜਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਧਿਕ ਹੈ। ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਬਿਹਾਗੜੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਹਾਗੜੇ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਵੇਤਾ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਡਵ ਸੰਪੂਰਣ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ -ਨ੍ਹੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਪ, ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ "ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਗ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ, ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਸ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਸੁਰ ਨਾ ਵਾਦੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਸੰਵਾਦੀ ਪਰੰਤੂ ਮਧਿਅਮ ਸੁਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਠਹਿਰਾਓ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਗ, ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸਾ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ :

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਨ੍ਹੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਪ ਮ ਪ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ੍ਹੀ ਨ੍ਹੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਥਾਰ ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਗ਼

ਗ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਗ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ,

ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ,
ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨੀ,
ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ ।

2. ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਮ ਗ ਗ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ,
ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਸਾ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਸਾ ਗ ਧ,
ਪ ਧ ਗ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਪ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ,
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਧ ਪ ਪ ਧ ਗ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ ।

3. ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਪ ਨ਼ੀ ਧ, ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ
ਪ ਨੀ, ਪ ਸਾਂ ਨੀ, ਧ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ, ਪ ਸਾਂ ਨੀ,
ਪ ਨ਼ੀ ਧ, ਨ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾ,
ਗ ਗ ਗ ਮ ਮ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਗਂ ਮ,
ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਸਾਂ ਨੀ, ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਧ ਗ
ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਧ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ
ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ ।

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲੇ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਰਸਿ ਬੀਧਾ ਹਰਿ ਮਨੁ ਪਿਆਰਾ ਮਨੁ ਹਰਿ ਰਸਿ ਨਾਮਿ ਝਕੋਲੇ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਮਨੁ ਠਹਰਾਈਐ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਅਨਤ ਨ ਕਾਹੂ ਡੋਲੇ ਰਾਮ ॥
ਮਨ ਚਿੰਦਿਅੜਾ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਣ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਬੋਲੇ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੩੮)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2				O				3			
ਸਥਾਈ :	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	s	ਮੁ	ਧਿਆ	ਈਐ	ਮੇ	ਰੀ

ਗ ਮ ਗ ਗ	ਗ ਗ ਗ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀਧ ਪਧ
ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾ s ਮੁ ਅ	ਮੈਂs ss ਲੇs ss
ਗ ਮ ਗ ਗ	ਗ ਮ ਪ ਮ	ਗ — ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ
ਰਾ s s ਮ	ਹ ਰਿ ਰ ਸਿ	ਬੀ ss ਧਾ s	ਹ ਰਿ ਮ ਨੁ
ਸਾ ਮ ਗ ਗਗ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀਧ ਪਧ
ਪਿਆ s ਰਾ ਮਨੁ	ਹ ਰਿ ਰ ਸਿ	ਨਾs ss ਮਿ ਤ	ਕੋਂs ss ਲੇਂs ss
ਗਮ ਪਮ ਗਰੇ ਸਾ			
ਰਾs ss ss ਮ			
ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਪ ਨੀ
	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਮ ਨੁ ਠ ਹ	ਰਾ ਈਐ ਮੇ ਰੀ
ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਮਂ	ਗਂ —ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਪਨੀ
ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਅ ਨ ਤ ਨ	ਕਾ ss ਹੁ s	ਡੋਂs ss ਲੈs
ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਗ	ਗ ਮ ਪ ਪ	ਧਪ ਨੀ ਧ ਪ	ਗਮ ਪਧ ਗਮ
ਰਾs ss ss ਮ	ਮ ਨ ਚਿੰ ਦਿ	ਅs ੜਾ ਫ ਲੁ	ਪਾs ਇਆ ਹਰਿ
ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨੀ	ਸਾ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀਨੀ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ
ਪ੍ਰ ਭ ਗੁ ਣ	ਨਾ s ਨ ਕ	ਬਾ s ਣੀ s	ਬੋਂs ss ਲੇਂs ss
ਪਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗਮ			
ਰਾs ss ss ਮs			

●●●

ਬਿਹਾਗੜਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰਮਤਿ ਮਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੁਠੜਾ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੈਣ ਅਲਾਏ ਰਾਮ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਮਨਿ ਸੁਣੀਐ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਏ ਰਾਮ ॥
ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਗਲਿ ਮਿਲਿਆ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਏ ਰਾਮ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਅਨਹਤ ਸਬਦ ਵਜਾਏ ਰਾਮ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੩੮)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ **ਇਕ ਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਪਧ
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਮ	ਨਿ	ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਵੁऽ	ਠऽ
ਮ	—	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਨ਼ੀ
ੜਾ	ऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰऽ	ਦੁ	ੜੀ	ਏ	ਮੁ	ਖਿ	ਅੰ	ऽ
ਸਾ	ਮ	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਪਧ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ
ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬੈ	ऽ	ਣ	ਅ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਏऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽਮ
ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਧ
ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬਾऽ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ਭ	ਗ	ਤ	ਜ
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ
ਨਾ	ਕੀ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ਏ	ਮ	ਨਿ	ਸੁऽ	ਣਿऽ
ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
ਐ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ਮ

				ਅੰਤਰਾ :							
ਨ਼ੀਧ	—ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਚਿਰੀ	sਵਿ	ਛੁੰ	ਨਾ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਪਾ	ਇਆ	s	ਗਲਿ
—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧਪ
ਮਿ	ਲਿ	ਆ	ਸਹ	ਜਿ	ਸੁ	ਭਾs	ss	ਏs	ਰਾ	sਮ	ਜਨ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਮ	ਨ	ਅ	ਨs	ਦੁ	ਭਇ	ਆ	s	ਹੈ
ਪਨੀ	ਸਾਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਹਗ	ਗਗ	ਮਮ
ਮੇs	ਰੀs	ss	ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ਏs	ss	ss	ਮਨ	ਅਨ	ਹਤ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
ਸ	ਬ	ਦ	ਵ	ਜਾs	ss	ਏs	ss	ਰਾs	ss	ss	ਮs

ਬਿਹਾਗੜਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਸਖੀ ਸਹੇਲੀ ਮੇਰੀਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਕੋਈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ ਰਾਮ ॥
ਹਉ ਮਨੁ ਦੇਵਉ ਤਿਸੁ ਆਪਣਾ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵੈ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦਾ ਆਰਾਧਿ ਹਰਿ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਮਨ ਚਿੰਦਿਅੜਾ ਫਲੁ ਪਾਵੇ ਰਾਮ ॥
ਨਾਨਕ ਭਜੁ ਹਰਿ ਸਰਣਾਗਤੀ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਵਡਭਾਗੀ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਰਾਮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੩੮)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ — **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ**

X			0			X			0		
						ਸਥਾਈ :					
ਸ	ਮ	ਗ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ	ਖੀ	ਸ	ਹੇ	s	ਲੀ	ਮੇs	s	ਰੀ	ਆ	ਮੇ	ਰੀ

ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਪਪ	ਪਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਧ
ਜਿੰs	ਦੁs	ੜੀs	ਏ	s	ਕੋਈ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਆs	ਣਿs	ਮਿs
ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	--ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਲਾ	s	ਵੇ	ਰਾ	sਮ	ਹਉ	ਮs	ਨੁ	ਦੇ	ਵਉ	ਤਿ	ਸੁ
ਨੀਸਾ	ਗਮ	ਗ	ਮ	—	ਗਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਗਮ
ਆs	ss	ਪ	ਣਾ	s	ਮੇਰੀ	ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ਏ	s	ਹਰਿ
ਪਸ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਧ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਸਾ
ਕਾs	s	ਹਰਿ	ਕs	ਥਾs	ਸੁs	ਣਾ	s	ਵੈ	ਰਾ	s	ਮ

ਅੰਤਰਾ :

ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂਸਾ	ਸਾਂ	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਸ	ਦਾ	ਆ	ਰਾ	s	ਧਿ	ਹਰਿ	ਮੇ	ਰੀ
ਪ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ਏ	s	ਮਨ	ਚਿੰ	ਦਿ	ਆ	ੜਾ	ਫ	ਲੁ
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਧਧ
ਪਾs	ss	ਵੇ	ਰਾ	s	ਮ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਭਜੁ	ਹਰਿ	ਸਰ
ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਮ	ਗ	—	ਗਮ
ਣਾ	s	ਗ	ਤੀ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ਏ	s	ਵਡ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਹਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਮਗ
ਭਾ	s	ਗੀ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਧਿਆ	ss	ਵੈs	ਰਾs	ss	ਮs

●●●

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਆਇ ਮਿਲੁ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਸੇ ਰਾਮ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਾਝੁ ਉਡੀਣੀਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਿਉ ਜਲ ਬਿਨੁ ਕਮਲ ਉਦਾਸੇ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਲਾਇਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਸੇ ਰਾਮ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਦਸਿਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਬਿਗਾਸੇ ਰਾਮ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੩੮)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ
			ਕ ਰਿ ਕਿ ਰ
ਨ਼ੀ — ਪ ਪ	ਪਧ ਨ਼ੁਨ਼ੀ ਧ ਮ	ਪ ਧ ਗ ਮ	ਗ ਮ ਪ ਪ
ਪਾ ऽ ਪ੍ਰ ਭ	ਆऽ ਇਐ ਮਿਲ ਮੇਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਗੁ ਰ ਮਤਿ
ਗ ਮ ਪ ਮ	ਗ — ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ — — ਸਾ	ਸਾਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀਨ਼ੀ
ਨਾ ਮ ਪ ਰ	ਗਾ ऽ ਸੇऽ ऽऽ	ਰਾ ऽ ऽ ਮ	ਹਉ ਹਰਿ ਬਾਝੁਉ
ਹ — ਮ ਮ	ਗ — ਨ਼ੀ ਸ਼ਾ	ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀ ਧ	ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਗ ਮ
ੜੀ ऽ ऽ ਣੀ	ਆ ऽ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰऽ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜਿਉ ऽ ਜ ਲ
ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਪਨ਼ੀ ਧਪ ਮਪ	ਗ ਗਮ ਪ ਸਾਂ
ਬਿ ਨੁ ਕ ਮ	ਲ ਉ ਦਾऽ ऽऽ	ਸੇऽ ऽऽ ਰਾऽ ऽऽ	ਮ ਕਰਿ ਕਿ ਰ
		ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ ਮ
			ਗੁ ਰਿ ਪੂ ऽ
ਪ਼ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਮਂ
ਰੈ ऽ ऽ ਮਿ	ਲਾਇਆ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਹਰਿ ਸ ਜ ਣੁ

ਗਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ ਪ ਨੀ	ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਗ	ਗਮ ਗ ਮ ਪ
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਪਾs ss ਸੇ s	ਰਾs ss ss ਮ	ਧਨੁ ਧ ਨੁ ਗੁ
ਪਧ ਨੀਨੀ ਧ ਪ	ਪ ਧ ਗ ਮ	ਪ ਮ ਗ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਸਮ ਗ ਮ
ਰੂs ss ਹ ਰਿ	ਦਸਿਆ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜਨ ਨਾs ਨ ਕ
ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਪਨੀ ਧਪ ਮਗ	
ਨਾ s ਮਿ ਬਿ	ਗਾs ss ਸੇs ss	ਰਾs ss ss ਮs	

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਿਉ ਬਾਲਕ ਲਗਿ ਦੁਧ ਖੀਰੇ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਸਾਂਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ ਜਲ ਬਿਨੁ ਟੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣੀ ਜਾਇ ਪਉ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਣ ਦਸੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਮੇਲਾਇਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਘਰਿ ਵਾਜੇ ਸਬਦ ਘਣੇਰੇ ਰਾਮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੩੮)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨੀ
	ਸਥਾਈ :	ਹ ਰਿ ਸੇ s	ਤੀ s ਮ ਨੁ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਧ ਪ	ਪਧ ਗਮ ਪਧ ਨੀ	ਨੀ ਧ ਪ ਧ
ਬੇ ਧਿਆ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜਿਉ ਬਾs ਲs ਕ	ਲ ਗਿ ਦੁ ਧ
ਗਮ ਪਧ ਗ ਮ	ਗ — ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਨੀ ਪ ਨੀ	ਪਨੀ ਸਾਗ ਰੇ ਸਾ
ਖੀs ss ਰੇ s	ਰਾ s s ਮ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਸਾਂs ss ਤਿ ਨ
ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ ਮ ਗ	ਪ ਪ ਗ ਮ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਪਾs ਈਐ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜਿਉ ਚਾ ਤ੍ਰਿ ਕੁ	ਜ ਲ ਬਿ ਨੁ

ਸਾਂਨੀ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਪਨ਼ੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਟੇs ss ਰੇs ss	ਰਾs ss ss ਮs		
	ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ ਨੀ ਪ ਨ਼ੀ	ਧ ਪ ਮ ਪ
		ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਸ ਰ ਣੀ s
ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਗਾਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ
ਜਾ ਏ ਪਉ ਮੇਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਗੁਣ ਦ ਸੇ s	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ	ਪਧ ਮਪ ਗ ਮ	ਧਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ
ਕੇs ss ਰੇ s	ਰਾ s s ਮ	ਜਨ ਨਾs ਨ ਕ	ਹs ਰਿ ਮੇ s
ਗਮ ਪਧ ਮ ਪ	ਗ ਮ ਗ ਸਾ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਲਾs ਇਆ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਘ ਰਿ ਵਾ ਜੇ	ਸ ਬ ਦ ਘ
ਪਨੀ ਸਾਂਗਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀਧ	ਪਨ਼ੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾਂ		
ਣੇs ss ਰੇs ss	ਰਾs ss ss ਮs		

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਸਾ ਰਸਨਾ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਤੇ ਸ੍ਰਵਨ ਭਲੇ ਸੋਭਨੀਕ ਹਹਿ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਣਹਿ ਹਰਿ ਤੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਸੋ ਸੀਸੁ ਭਲਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਾਵਨੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜੋ ਜਾਇ ਲਗੈ ਗੁਰ ਪੈਰੇ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਨਾਨਕੁ ਵਾਰਿਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਚਿਤੇਰੇ ਰਾਮ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ: ਪੰਨਾ ੫੪੦)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਮਪ ਗਮ	ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀਧ ਪਧ
		ਸ's ss ਰs ਸs	ਨਾ's ss ਧs ਨੁs
ਗ ਗ ਮ ਪਪ	ਗ ਮ ਗ ਸਾ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ	ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ
ਧੰਨੁ ਹੈ ਮੇਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਗੁ ਣ ਗਾ ਵੈ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ
ਸਾਗਾ ਮਪ ਗਮ ਪਮ	ਗ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਮ ਗ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨੀ
ਕੇs ss ਰੇs ss	ਰਾ s ਮ ਤੇ	ਸ੍ਰ ਵ ਨ ਭ	ਲੇ s ਸੇ ਭ
ਸਾਂ —ਸਾਂ ਸਾਂਸਾ ਸਾਂਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਸਾਂ-ਸਾਂ ਗਂਗਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
ਨੀ sਕ ਹਹਿ ਮੇਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਹਰਿ ਕੀsਰ ਤਨੁ ਸੁ	ਣ ਹਿ ਹਰਿ
ਪਸਾਂ ਨੀਨੀ ਪਨੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਗਮ ਗ		
ਤੇs ss ਰੇs s	ਰਾ's ss ss ਮ		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਗ ਮ	ਪ —ਪ ਨੀ ਨੀ
		ਸੋ ਸੀ ਸੁ ਭ	ਲਾ sਪ ਵਿ ਤ੍ਰ
ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ —ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਪਾ ਵਨੁ ਹੈ ਮੇਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜੋ ਜਾ's ਇ ਲ	ਗੇ ss ਗੁ ਰ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਨੀ	ਨੀਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ
ਪੈs s ਰੇs ss	ਰਾ s s ਮ	ਗੁਰ ਵਿ ਟਹੁ s	ਨਾ's ss ਨ ਕੁ
ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਸਾਸਾ ਰੇਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ
ਵਾ ਰਿਆ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਨਾ s ਮੁਚਿ
sਨੀ ਪਨੀ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਪਨ਼ੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਤੇs ss ਰੇs ss	ਰਾ's ss ss ਮs		

• • •

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਹੇ ਰਸਨਾ ਜਪਿ ਗੋਬਿੰਦੋ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜਾਏ ਰਾਮ ॥
ਜਿਸੁ ਦਇਆ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਤਿਸੁ ਮਨਿ ਨਾਮੁ ਵਸਾਏ ਰਾਮ ॥
ਜਿਸੁ ਭੇਟੇ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਸੋ ਹਰਿ ਧਨੁ ਨਿਧਿ ਪਾਏ ਰਾਮ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ਰਾਮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੪੧)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ — **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
			ਹੇS SS ਰS ਸS
ਨੀ — ਸਾ ਨੀ	ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪਧ	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਗ ਮ ਪਪ ਪਪ
ਨਾ S ਜ ਪਿ	ਗੋ ਬਿੰ ਦੋ ਮੇਰੀ	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਜ ਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
ਤ੍ਰਿS ਸS ਨਾ S	ਜਾS SS ਇ S	ਰਾ S S ਮ	ਜਿਸੁ ਦਇ ਆ ਕ
ਮ — ਗ ਗ	ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀਧ ਪਧ	ਗ ਮ ਗ ਗ	ਮ ਮ ਗ ਮ
ਰੇ S ਮੇ ਰਾ	ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮੁ ਮੇS ਰੀS	ਜਿੰ ਦੁ ੜੀ ਏ	ਤਿ ਸੁ ਮ ਨਿ
ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਪਨੀ ਰੇਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧਨ਼ੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਨਾ S ਮੁ ਵ	ਸਾS SS ਏS SS	ਰਾS SS SS ਮS	
		ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਗ ਮ
			ਜਿ ਸੁ ਭੇ ਟੇ
ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਮੰ
ਪੂ ਰਾ ਸ ਤਿ	ਗੁ ਰੂ ਮੇ ਰੀ	ਜਿੰS ਦੁS ੜੀS ਏS	ਸੋ S ਹ ਰਿ

ਗਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ
ਧ	ਨੁ	ਨਿ	ਧਿ	ਪਾs	ss	ਏ	s	ਰਾ	s	s	ਮ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨੀਨੀ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ
ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਮਿ	ਲੈs	ss	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ਏ	ਨਾ	s	ਨ	ਕ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮਗ				
ਹ	ਰਿ	ਗ	ਣ	ਗਾs	ss	ਏs	ss	ਰਾs	ss	ss	ਮs				

ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪਉੜੀ

ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂ ਸਭਸ ਦਾ ਸਭ ਤੁਧੁ ਉਪਾਇਆ ॥
ਸਭਨਾ ਵਿਚਿ ਤੂ ਵਰਤਦਾ ਤੂ ਸਭਨੀ ਧਿਆਇਆ ॥
ਤਿਸ ਦੀ ਤੂ ਭਗਤਿ ਥਾਇ ਪਾਇਹਿ ਜੋ ਤੁਧੁ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥
ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਸੋ ਥੀਐ ਸਭਿ ਕਰਨਿ ਤੇਰਾ ਕਰਾਇਆ ॥
ਸਲਾਹਿਹੁ ਹਰਿ ਸਭਨਾ ਤੇ ਵਡਾ ਜੋ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੪੮)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ — **ਇਕਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
						ਸਥਾਈ :		ਗਮ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਮਗ
								ਸs	ਭs	ਤੇs	ss
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾਮ	ਗ	ਮ
ਰੀ	s	ਤੂ	ਸ	ਭ	ਸ	ਦਾ	s	ਸਭ	ਤੁs	ਧੁ	ਉ
ਧਪ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪਧ	ਨੀ
ਪਾs	s	s	s	ਇਆ	s	s	s	ਸ	ਭ	ਨਾs	s

ਧ ਪ	ਪ ਧ	ਗ ਮ	ਗ —	ਗ ਮ	ਪ ਸਾਂ
ਵਿ ਚਿ	ਤ੍ਰੂ ਵ	ਰ ਤ	ਦਾ s	ਤ੍ਰੂ s	ਸ ਭ
ਨੀ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਪਨ਼ੀ	ਧਪ ਮਗ		
ਨੀ s	ਧਿਆ ss	ss ss	ਇਆ ss		
			ਮਾਝਾ	ਗਗ ਗ	ਗ ਮ
				ਤਿਸ ਦੀ	ਤ੍ਰੂ ਭ
ਪ ਪ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ	ਧ ਨ਼ੀ	ਧ ਪ	ਗ ਮ	ਪ ਨੀ
ਗ ਤਿ	ਥਾs ss	ਇ ਪਾ	ਇ ਹਿ	ਜੋ s	ਤੁ ਧੁ
ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨ਼ੀ	ਧਪ ਮਗ		
ਮ ਨਿ	ਭਾs ss	ਇਆ ss	ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ	ਪਪ ਨੀਨੀ	ਸਾਂ —	ਨੀ —
		ਜੋ s	ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ	ਭਾ s	ਵੈ s
ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਨੀ	ਸਾਂ ਮ	ਗਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂਰੇਂ
ਸੋ s	ਥੀ ਐ	ਸਭਿ ਕਰ	ਨਿ ਤੇ	ਰਾ s	ਕ ਰਾs
ਨੀਸਾਂ —	ਨੀ —	ਪ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਨੀ	ਪ ਪਧ
ss s	ਇਆ s	ਸ ਲਾ	ਹਿ ਹੁ	ਹਰਿਸ ਭ	ਣਾ ss
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਪ	ਮ ਗ	ਗ —	ਪ ਨੀਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ
ss ਤੇs	ਵ ਡਾ	ਜੋ s	ਸੰ ਤਜ	ਨਾਂ ਕੀ	ਪੈ ਜ
ਪਨੀ ਸਾਂਗਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ ਧਪ	ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਰs ਖs	ਦਾs ss	ਆs ss	ਇਆ ss		

●●●

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪਉੜੀ

ਜਦਹੁ ਆਪ ਥਾਟੁ ਕੀਆ ਬਹਿ ਕਰਤੈ ਤਦਹੁ ਪੁਛਿ ਨ ਸੇਵਕੁ ਬੀਆ ॥
ਤਦਹੁ ਕਿਆ ਕੋ ਲੇਵੈ ਕਿਆ ਕੋ ਦੇਵੈ ਜਾਂ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਕੀਆ ॥
ਫਿਰਿ ਆਪੇ ਜਗਤੁ ਉਪਾਇਆ ਕਰਤੈ ਦਾਨੁ ਸਭਨਾ ਕਉ ਦੀਆ ॥
ਆਪੇ ਸੇਵ ਬਣਾਈਅਨੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆ ॥
ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ਆਕਾਰੁ ਹੈ ਆਪੇ ਆਪੇ ਕਰੈ ਸੁ ਥੀਆ ॥ ੭ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੫੧)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ | **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :						ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	ਨੀ
						ਜsਦ	ਹੁs	ਆ	s	ਪੇ	s	ਥਾ	s	ਟੁ	ਕੀ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਧ	ਪ
ਆ	s	ਬ	ਹਿ	ਕs	ਰs	ਤੈ	ਤਦਹੁ	ਪੁ	s	ਛਿ	ਨ	ਸੇs	ss	ਵ	ਕੁ
ਗਮ	ਪਧ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਗ	—
ਬੀs	ss	s	s	ਆ	s	ਤ	ਦਹੁ	ਕਿਆ	s	ਕੋ	s	ਲੇ	s	ਵੈ	s
ਸਾਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਕਿਆ	ss	ਕੋ	s	ਦੇ	s	ਵੈ	ਜਾਂ	ਅ	ਵ	ਰੁ	ਨ	ਦੂ	s	ਜਾ	s
ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਨ਼ੀਸਾ								
ਕੀs	ss	ss	ss	ਆs	ss	ss	ਜਦਹੁ								
ਅੰਤਰਾ :															
								ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ
								ਫਿ	ਰਿ	ਆ	ਪੇ	ਜ	ਗ	ਤੁ	ਉ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਸਾਂ
ਪਾ	s	ਇਆ	s	ਕਰ	s	ਤੈ	s	ਦਾs	sਨੁ	ਸ	ਭ	ਨਾ	s	ਕਉ	s

ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ — ਧ ਪ	ਗ ਮ ਪ ਧ	ਮਪ ਧਨੀ ਧ ਪ
ਦੀS S S S	ਆ S S S	ਆ S ਪੇ S	ਸੇS SS ਵ ਬ
ਮ ਪ ਗ ਮ	ਗ ਰ ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਮ ਗ ਗ
ਣਾ ਈ ਅ ਨੁ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਆ S ਪੇ S	ਅੰ S ਮ੍ਰਿ ਤੁ
ਗਮ ਪਪ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨਾ
ਪੀS SS S S	ਆ S S S	ਆ ਪਿ ਨਿ ਰੰ	ਕਾ S ਰ ਆ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਪ ਸਾਂ ਨੀ —	ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ
ਕਾ S ਰੁ ਹੈ	ਆ S ਪੇ S	ਆ S ਪੇ S	ਕ ਰੇ S ਸੁ
ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਪ	ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਬੀS SS SS SS	ਆS SS		

ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕੁ ਮਹਲਾ ੪

ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਜੀਅ ਕੇ ਬੰਧਨਾ ਜੇਤੇ ਕਰਮ ਕਮਾਹਿ ॥
ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਠਵਰ ਨ ਪਾਵਹੀ ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ॥
ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਫਿਕਾ ਬੋਲਣਾ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥
ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੇ ਜਮ ਪੁਰਿ ਬਧੇ ਮਾਰੀਅਹਿ ਮੁਹਿ ਕਾਲੈ ਉਠਿ ਜਾਹਿ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੫੨)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ — **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ
		ਬਿ ਨੁ ਸ ਤਿ	ਗੁ ਰ ਸੇ ਵੇ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਗ ਮ ਪ ਧ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ
ਜੀS ਅS ਕੇ S	ਬੰ ਧ ਨਾ S	ਜੇ S ਤੇ S	ਕ ਰ ਮ ਕ

ਗਮ ਪਧ ਗ ਮ	ਗ — ਸਾ ਸਾ	ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ	ਮ ਮ ਮ ਮ
ਮਾS SS S S	S S S ਹਿ	ਬਿ ਨੁ ਸ ਤਿ	ਗੁ ਰ ਸੇ ਵੇ
ਗਮ ਪਧ ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਪ	ਗ ਮ ਗ —	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —
ਠS ਵS ਰS ਨS	ਪਾ ਵ ਹੀ S	ਮ ਰਿ ਜੰ ਮਹਿ	ਆ S ਵਹਿ S
ਸਾਂਨੀ ਪਨੀ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਪਨ਼ੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਜਾS SS SS SS	ਹਿS SS SS SS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ
		ਬਿ ਨੁ ਸ ਤਿ	ਗੁ ਰ ਸੇ ਵੇ
ਸਾਂ ਸਾਂ — ਸਾਂ	— ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਫਿ ਕਾ S ਬੋ	S ਲ ਣਾ S	ਨਾ S ਮੁ ਨ	ਵ ਸੈ ਮ ਨਿ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਪ ਨ਼ੀ	ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਗਗ	ਗ ਮ ਪ ਧ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ
ਆS SS S S	ਇS SS ਨਾS ਨਕ	ਬਿ ਨੁ ਸ ਤਿ	ਗੁ ਰ ਸੇ ਵੇ
ਧ ਗ ਮ ਪ	ਗ ਮ ਗ ਸਾ	ਸਾ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਜਮ ਪੁਰਿ ਬ ਧੇ	ਮਾ ਰੀ ਅ ਹਿ	ਮੁ ਹਿ ਕਾ S	ਲੇ S ਉ ਠਿ
ਸਾਂਨੀ ਪਨੀ ਰੇਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਪਨ਼ੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਜਾS SS SS SS	ਹਿS SS SS SS		

• • •

ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪਉੜੀ

ਆਪੇ ਦਾਨਾਂ ਬੀਨਿਆ ਆਪੇ ਪਰਧਾਨਾਂ ॥ ਆਪੇ ਰੂਪ ਦਿਖਾਲਦਾ ਆਪੇ ਲਾਇ ਧਿਆਨਾਂ ॥
ਆਪੇ ਮੋਨੀ ਵਰਤਦਾ ਆਪੇ ਕਥੈ ਗਿਆਨਾਂ ॥ ਕਉੜਾ ਕਿਸੈ ਨ ਲਗਈ ਸਭਨਾ ਹੀ ਭਾਨਾ ॥
ਉਸਤਤਿ ਬਰਨਿ ਨ ਸਕੀਐ ਸਦ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨਾ ॥ ੧੯ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੫੬)

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
		ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਗ	ਪ —	ਨੀ —
			ਆ s ਪੇ	ਦਾ s	ਨਾਂ s
ਨੀ ਸਾਂਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਪ ਸਾਂ	ਨੀ —
ਬੀs ss ਨਿ	ਆ s	ਅ s	ਪੇs ss ਪਰ	ਧਾ s	ਨਾਂ s
ਗ — ਮ	ਗਮਪਧ ਨੀ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਧ	ਪ —	ਪ —
ਆ s ਪੇ	ਰੂsss s	ਪ ਦਿ	ਖਾs ss ਲ	ਦਾ s	ਆ s
ਗਮ ਪਪ ਗਮ	ਗ —	ਸਾ —			
ਪੇs ss ਲਾਇ	ਧਿਆ s	ਨਾਂ s			
		ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ	ਪ —	ਨੀ —
			ਆ s ਪੇ	ਮੋ s	ਨੀ s
ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਗਂ ਰੇ	ਸਾਂ —
ਵ ਰ ਤ	ਦਾ s	ਆ s	ਪੇs ss ਕਥੈ	ਗਿਆ s	ਨਾਂ s
ਨੀ ਸਾਂ —	ਸਾਂਗਂ ਮਪ	ਮਂ ਗਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ
ਕਉ ੜਾ s	ਕਿs ਸੈs	s ਨ	ਲ s ਗ	ਈ s	ਸ ਭ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਪ ਸਾਂ	ਨੀ —	ਪਪ ਪਧ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਧ ਪ
ਨਾs ss ਹੀs	ਭਾ s	ਨਾ s	ਉਸ ਤ ਤਿ	ਬ ਰ	ਨਿ ਨ
ਧਪ ਮਪ ਧਪ	ਗ ਮ	ਗ ਗ	ਗਮ ਪਪ ਗਮ	ਗ — ਰੇ	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀs
ਸs ਕੀs ss	ਐ s	ਸ ਦ	ਸs ਦs ਕੂਰ	ਬਾ ss	ਨਾs ss

• • •

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿਚ ਵਡਹੰਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੇਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਘੋੜੀਆਂ, ਅਲਾਹੁਣੀਆਂ ਆਦਿ ।

ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਵਡਹੰਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ । ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੜਜ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲਾ ਮੱਤ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ-ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੈ । ਕੁਝ ਲੇਖਕ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਜਦੋਂ "ਧ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ", ਸੁਰਾਵਲੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ "ਬਰਵਾ ਰਾਗ" ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਕਲਾਕਾਰ "ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗਾ ਰੇ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਡਹੰਸ ਦਾ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਰਾਗ "ਦੇਸ" ਹੈ । ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁਦੇ ਹਨ । ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਵਡਹੰਸ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਾ "ਦੇਸ" ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ "ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਅਤੇ ਮੰਦਰ 'ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ਨਿਆਸ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦੇਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਮੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ "ਤਿਲਕ ਕਾਮੋਦ" ਰਾਗ ਜਾਪਣ ਲਗਦਾ ਪਰ "ਤਿਲਕ ਕਾਮੋਦ" ਵਿਚ "ਸਾ ਰੇ ਗਾ, ਸਾਨ਼ੀ, ਰੇ ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ, ਪ਼ਾਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਗ ਸਾ ਨ਼ੀ", ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਡਹੰਸ ਵਿਚ "ਧ ਮ ਗ ਰੇ ਸ਼ਾਨ਼ੀ ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ।

ਸੋ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਆਪਣੇ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ

ਆਰੋਹ :- ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :- ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ, ਰੇ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸਾ ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :- ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ, ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀਪ਼, ਧ਼ ਮ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਗ਼ ਰੇ਼, ਰੇ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਰੇ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀਪ਼, ਨ਼ੀਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾਮ ਰੇ, ਰੇ ਰੇ

ਸਾਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ, ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ

ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ।

2. ਨ਼ੀਸਾਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਧ ਪ ਧ ਮ, ਧ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀਸ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾਰੇ, ਨ਼ੀਸਾਰੇ ਮਪ ਮਰੇ ਪ ਮ ਧ ਪ ਨ਼ੀਪ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧਮ ਧ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀਪ, ਧਮ ਮਾ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਧ ਪ, ਪ ਮਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗਰੋ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਪ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ ਪ ਧ, ਮ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀਪ, ਧਨ਼ੀ ਪਧ ਮਪ ਧਮ ਗ ਰੇ, ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ।

3. ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧਪ ਧਮ, ਪਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ, ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮ ਪ

ਨ਼ੀ, ਧਨ਼ੀਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀਪ਼, ਧ ਮ ਪ ਨ਼ੀ, ਨੀ ਨੀਸਾਂ, ਰੇਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧਨ਼ਪੀ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ, ਪਨੀ ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀਪ, ਪ ਧ ਮਪ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਂ, ਨੀ ਨੀਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ, ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਪਨੀ ਸਾਂ ਪਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ, ਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀਪ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਨੀਪ, ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ।

ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੇਜ ਏਕ ਏਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਠਾਕੁਰੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਰਾਵੇ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ॥੧॥

ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਣ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨਿ ਆਸਾ ॥

ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮੇਲਾਵੈ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਹਉ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਕਉ ਜਾਸਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਮੈ ਅਵਗਣ ਭਰਪੂਰਿ ਸਰੀਰੇ ॥ ਹਉ ਕਿਉ ਕਰਿ ਮਿਲਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪੂਰੇ ॥ ੨ ॥

ਜਿਨਿ ਗੁਣਵੰਤੀ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਾਇਆ ਸੇ ਮੈ ਗੁਣ ਨਾਹੀ ਹਉ ਕਿਉ ਮਿਲਾ ਮੇਰੀ ਮਾਇਆ ॥ ੩ ॥

ਹਉ ਕਰਿ ਕਰਿ ਥਾਕਾ ਉਪਾਵ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਗਰੀਬ ਰਾਖਹੁ ਹਰਿ ਮੇਰੇ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ: ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੦)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

	X	2	O	3
ਸਥਾਈ :		ਰੇਮ ਪਧ ਮਪ ਧਨ਼ੀ	ਧ ਪ ਧ	ਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
		ਮੈs ss ਪ੍ਰs ਭs	ਮਿ ਲ ਣ ਪ੍ਰੇ	s ਮs ਮ ਨਿ

ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਗ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼	ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ
ਆs ss ਸਾ s	ਗੁ ਰੁ ਪੂs s	ਰਾ ss ਮੇ	ਲਾ ਵੈ ਮੇ ਰਾ
ਪ਼ੀਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਮ ਰੇ ਮ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ ਪ	ਨੀ ਸਾ ਨੀਸਾ ਰੇਂ
ਪ੍ਰੀ ss ਤਮੁ ਹਉ	ਵਾ ਰਿ ਵਾ ਰਿ	ਆs ਪs ਣੇs s	ਗੁ ਰੂ ਕਉ s
ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀਪ ਧਮ ਗਰੇ			
ਜਾs ss ਸਾs ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਮ ਪ	— ਪ ਨੀ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਸੇ s ਜ ਏ	s ਕ ਏ s	ਕੋ s ਪ੍ਰ ਭੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪ ਧ ਮ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨੁਨੀ ਧਨੀ
ਠਾs s ਕੁ ਰੁ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਹ ਰਿ ਗਾ ss	ਵੇs ss ਸੁs ਖs
ਪਧ ਮਪ ਮਗ ਰੇ			
ਸਾs ss ਗs ਰ			

ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁੰਦਰੁ ਮੈ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ ।। ਹਉ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲੋਭਾਣੀ ।।
ਹਉ ਕਿਉ ਕਰਿ ਪਿਰ ਕਉ ਮਿਲਉ ਇਆਣੀ ।।
ਜੋ ਪਿਰ ਭਾਵੈ ਸਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਸਾਈ ਪਿਰ ਕਉ ਮਿਲੈ ਸਿਆਣੀ ।। ੧ ।। ਰਹਾਉ ।।
ਮੈ ਵਿਚਿ ਦੋਸ ਹਉ ਕਿਉ ਕਰਿ ਪਿਰੁ ਪਾਵਾ ।। ਤੇਰੇ ਅਨੇਕ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਪਿਰ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਾ ।। ੨ ।।
ਜਿਨਿ ਪਿਰੁ ਰਾਵਿਆ ਸਾ ਭਲੀ ਸੁਹਾਗਣਿ ।। ਸੇ ਮੈ ਗੁਣ ਨਾਹੀ ਹਉ ਕਿਆ ਕਰੀ ਦੁਹਾਗਣਿ ।। ੩ ।।
ਨਿਤ ਸੁਹਾਗਣਿ ਸਦਾ ਪਿਰੁ ਰਾਵੈ । ਮੈ ਕਰਮਹੀਣ ਕਬ ਹੀ ਗਲਿ ਲਾਵੈ ।। ੪ ।।
ਤੂ ਪਿਰੁ ਗੁਣਵੰਤਾ ਹਉ ਅਉਗੁਣਿਆਰਾ ।। ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਬਖਸਿ ਨਾਨਕੁ ਵੇਚਾਰਾ ।। ੫ ।।

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੧)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ : ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਮਰੇ ਪਮ ਧਪ ਨੀ
ਹਉ	ਕਿਉs ss ਕs ਰਿs	ਪਿ ਰ ਕਉ s	ਮਿs ਲਉ ss s
ਸਾਂ — ਸਾਂ, —	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਮ
ਇਆ s ਣੀ, s	ਜੋ s ਪਿs ਰ	ਭਾ s ਵੈ s	ਸਾs ss s ਸੋ
ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਪਧ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਹਾ s ਗ ਣਿ	ਸਾ s ਈ s	ਪਿ ਰ ਕਉ s	ਮਿs ਲੈਂs ss s
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ ਪ			
ਸਿਆ ss ਣੀ			
ਅੰਤਰਾ : ਪਪ	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਮੇਰਾ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਸੁੰ ਦ ਰੁ ਮੈ	ਸਾ s ਰ ਨ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂਰੇਂ ਰੇਂ ਪਂ	ਮਂ — ਗਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਜਾs ss ਣੀ s	ਹਉ ਹਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਛੋ s ਡਿs ਦੂs	ਜੇ s ਲੈਂs s
ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀਪ ਪ			
ਭਾs sਣੀ			

• •

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੈ ਮਨਿ ਵਡੀ ਆਸ ਹਰੇ ਕਿਉ ਕਰਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਪਾਵਾ ॥
ਹਉ ਜਾਇ ਪੁਛਾ ਆਪਨੇ ਸਤਿਗੁਰੈ ਗੁਰ ਪੁਛਿ ਮਨੁ ਮੁਗਧੁ ਸਮਝਾਵਾ ॥
ਭੂਲਾ ਮਨੁ ਸਮਝੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਦਾ ਧਿਆਏ ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਸੋ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਏ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ਪ੬੧)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

	2	0	3
.	**ਸਥਾਈ** :	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਗ ਰੇ	— ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
		ਮੈਂs ss ਮ ਨਿ	s ਵs ਡੀ s
ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰ਼ੇ — ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਪ ਪ
ਆ s ਸ ਹ	ਰੇ s ਕਿਉ s	ਕ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਦ ਰ ਸ ਨੁ
ਧਪ ਮਪ ਸ ਮ	ਗ ਰੇ — ਰੇਰੇ	ਰੇ — ਮ ਮ	ਪ — ਪਪ ਪ
ਪਾs ss s s	ਵਾ s s ਹਉ	ਜਾ s ਇ ਪੁ	ਛਾ s ਆਪ ਨੇ
ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਮ ਧ	ਪ — ਪ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸs ਤਿs s ਗੁ	ਰੈ s ਗੁ ਰ	ਪੁ ਛਿ ਮ ਨੁ	ਮੁਗ ਧੁ ਸ ਮ
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ ਪਧ ਮਪ	ਮਰਾ ਰੇ — —		
ਝਾs ss ss ss	ਵਾs s s s		
	ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ — ਧ ਨ਼ੀ	ਪ ਧ ਮ ਪ
		ਭੂ s ਲਾ s	ਮ ਨੁ ਸ ਮ
ਨੀ — ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
ਝੈ s ਗੁ ਰ	ਸs ਬ ਦੀ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਸ ਦਾ s s
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਰੇ ਰੇਰੇ ਮਮ ਮ	ਪ ਪ ਪ ਪ
ਧਿਆ s ss ss	ਏ s s s	ਨਾ ਨਕ ਜਿਸੁ ਨs	ਨ ਦ ਰਿ ਕ
ਨ਼ੀਪ ਧਨ਼ੁ ਧਨੀ	ਮ ਧ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂਨੀ ਪਨੀ ਰੇਂ ਰੇਂ
ਰੇs ss ਮੇ ਰਾ	ਪਿਆ s ਰਾ ਸੋ	ਹ ਰਿ ਚ ਰ	ਣੈs ss ਚਿ ਤੁ
ਨ਼ੀਨ਼ ਧਨ਼ੀ ਪਧ ਪਪ	ਮਮ ਗਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ		
ਲਾs ss ss ss	ਏs ss ss ss		

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪

ਹਉ ਸਭਿ ਵੇਸ ਕਰੀ ਪਿਰ ਕਾਰਣਿ ਜੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਸਾਚੇ ਭਾਵਾ ॥
ਸੋ ਪਿਰੁ ਪਿਆਰਾ ਮੈ ਨਦਰਿ ਨ ਦੇਖੈ ਹਉ ਕਿਉ ਕਰਿ ਧੀਰਜੁ ਪਾਵਾ ॥
ਜਿਸੁ ਕਾਰਣਿ ਹਉ ਸੀਗਾਰੁ ਸੀਗਾਰੀ ਸੋ ਪਿਰੁ ਰਤਾ ਮੇਰਾ ਅਵਰਾ ॥
ਨਾਨਕ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸੋਹਾਗਣਿ ਜਿਨਿ ਪਿਰੁ ਰਾਵਿਅੜਾ ਸਚੁ ਸਵਰਾ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੧)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਮਰੇ ਪਮ ਧਪ ਨੀ
			ਹਉ ss ਸs ਭਿs
ਧ — ਨ਼ੀ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ	ਮ ਗ ਰੇ ਰੇ	ਰੇਮ ਪਧ ਪ ਧ
ਵੇ s ਸ ਕ	ਰੀs ss ਪਿ ਰ	ਕਾ ਰ ਣਿ ਜੇ	ਹs ਰਿs ਪ੍ਰ ਭ
ਮਮ ਗਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ — ਰੇ —	— — — —	ਪ — ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
ਸਾs ss ਚੇ s ss	ਭਾ s ਵਾ s	s s s s	ਸੋ s ਪਿ ਰੁ
ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਰੇਗ ਰੇਪ ਮ ਗਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾਸਾ	ਰੇ — ਮ ਮ
ਪਿਆ s ਰਾ ਮੈ	ਨs ਦs ਰਿ ਨs	ਦੇ s ਖੈ ਹਉ	ਕਿਉ s ਕ ਰਿ
ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਂਰੇਂ	ਧਨ਼ੀ ਪਧ ਮਮ ਗਰੇ	
ਧੀs ss ਰs ਜੁ	ss ss ss ss	ਪਾs ss ਵਾs ss	
		ਅੰਤਰਾ :	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
			ਜਿ ਸੁ ਕਾ s
ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਪਧ ਮਪ ਨੀ ਨੀ
ਰ ਣਿ ਹਉ ਸੀ	ਗਾ s ਰੁ ਸੀ	ਗਾ s s ਰੀ s	ਸੋs ss ਪਿ ਰੁ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ
ਰ ਤਾ ਮੇ ਰਾ	ਅs ਵs ਰਾ s	s s s s	ਨਾs ss ਨ ਕ

ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧਪਧ ਮ ਮ	ਗਰ ਸਾਰ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ
ਧ ਨ਼ ਧੰ ਨ਼	ਧੰ ss ਨ਼ ਸੇ	ਹਾs ss ਗ ਣਿ	ਜਿ ਨਿ ਪਿ ਰੁ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ	ਪਧ ਮਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਰਾ ਵਿ ਅ ੜਾ	ਸs ਚs ਸੁ ਵ	ਰਾs ss ss ss	

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪

ਹਉ ਜਾਇ ਪੁਛਾ ਸੋਹਾਗ ਸੁਹਾਗਣਿ ਤੁਸੀ ਕਿਉ ਪਿਰੁ ਪਾਇਅੜਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ॥
ਮੈ ਊਪਰਿ ਨਦਰਿ ਕਰੀ ਪਿਰਿ ਸਾਚੈ ਮੈ ਛੋਡਿਅੜਾ ਮੇਰਾ ਤੇਰਾ ॥
ਸਭੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਜੀਉ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਭੈਣੇ ਮਿਲੀਐ ॥
ਆਪਨੜਾ ਪ੍ਰਭੁ ਨਦਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖੈ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਜੋਤੀ ਰਲੀਐ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੧)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X	0	X	0
		ਸਥਾਈ	ਮ ਪ
			ਹਉ s
ਨੀ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — — ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਪ
ਜਾ s ਇ ਪੁ	ਛਾ s s ਸੋ	ਹਾs ss ਗ ਸੁ	ਹਾ ਗ ਣੀs ਤੁਸੀ
ਪ — ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਮ	ਗਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ —	ਸਾ — — ਸਾ
ਕਿਉ s ਪਿ ਰੁ	ਪਾs ਇs ੜਾ s	ਪ੍ਰੁs ਭੁs ਮੇ s	ਰਾ s s ਮੈ
ਰੇ — ਮ ਮ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧ ਨੀ	ਪ ਧ ਪ ਪ
ਊ s ਪ ਰਿ	ਨ ਦ ਰਿ ਕ	ਰੀs ss ਪਿ ਰਿ	ਸਾ s ਚੇ ਮੈ
ਪਧ ਮ ਪ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀਪ	ਮਗ ਰੇਸਾ
ਛੋs ਡਿ ਅ ੜਾ	ਮੇ s ਰਾ s	ਤੇs ss ਗs ss	ss ss

			ਅੰਤਰਾ : ਪ ਪ
			ਸ ਭੁ
ਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —
ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ	ਜੀ ऽ ਉ ਕ	ਰਹੁ ऽ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰਭ ਭ ਕਾ ऽ
ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਮ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ —	— — — —
ਇਤੁ ਮਾऽ ਰ ਗਿ	ਭੈ ऽ ਣੇ ऽ	ਮਿ ਲੀ ਐ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ
— ਪਧ ਮ ਪ	ਨੀ — ਨੀ ਨੀ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ
ऽ ਆऽ ਪ ਨ	ੜਾ ऽ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਨ ਦਰਿ ਕऽ ਰਿ	ਦੇ ऽ ਖੈ ऽ
ਰੇ ਰੇਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀਪ	ਮਗ ਰੇਸਾ
ਨਾ ਨਕ ਜੋ ਤਿ	ਜੋ ऽ ਤੀ ऽ	ਰऽ ਲੀऽ ਐऽ ऽऽ	ऽऽ ऽऽ

◆ ◆ ◆

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪

ਜੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਮੈ ਦੇਇ ਸਨੇਹਾ ਤਿਸੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਪਣਾ ਦੇਵਾ ॥
ਨਿਤ ਪਖਾ ਫੇਰੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵਾ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਪਾਣੀ ਢੋਵਾ ॥
ਨਿਤ ਨਿਤ ਸੇਵ ਕਰੀ ਹਰਿ ਜਨ ਕੀ ਜੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਏ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਆਸ ਪੁਜਾਏ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੧)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ — **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X	O	X	O
		ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਮ
			ਜੋ ऽ
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਪ — ਪ —	ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ	ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਪਪ
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਕਾ ऽ ਮੈ ऽ	ਦੇऽ ऽऽ ਇ ਸ	ਨੇ ऽ ਹਾ ਤਿਸੁ

ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ̣ੀ	ਸਾ	—	ਸਾ	—	—	—	ਸਾ	ਸਾ
ਮ	ਨ̣	ਤ	ਨੁ	ਅs	ਪs	ਣਾs	s	ਦੇ	s	ਵਾ	s	s	s	ਨਿ	ਤ
—	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ̣ੀ	ਧ	ਨ̣ੀ	ਪ̣	ਪ̣	ਧ̣	ਮ̣	ਪ̣	ਪ̣ਨ̣ੀ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	—
s	ਪ	ਖਾ	s	ਛੇ	s	ਰੀ	s	ਸੇ	s	ਵ	ਕ	ਮਾs	ss	ਵਾ	s
ਰੇਰੇ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਪਧ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ̣ੀ	ਸਾ	—	ਸਾ	—	—	—	—	—
ਤਿਸੁ	ਆs	ss	ਗੋs	ਪਾs	ss	ਣੀs	s	ਢੋ	s	ਵਾ	s	s	s	s	s

ਅੰਤਰਾ :

ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧਨ̣ੀ	ਧ	ਨ̣ੀ	ਧ	ਨ̣ੀ	ਪ	ਪ
ਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਤ	ਸੇ	s	ਵ	ਕ	ਰੀs	ss	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨ	ਕੀ	ਜੋ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	—	—	—	ਨੀ	ਸਾਂ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾ	s	ਸੁ	ਣਾs	ss	ਏ	s	s	s	ਧ	ਨੁ
ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—
ਧੰ	s	ਨੁ	ਗੁ	ਰੂ	s	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	s	ਰਾ	s
ਰੇ	ਮਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ̣ੀਧ	ਨ̣ੀਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ		
ਨਾ	ਨਕ	ਮ	ਨਿ	ਆ	s	ਸ	ਪ̣	ਜਾs	s	ਏs	ss	ss	ss		

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰੁ ਸਜਣੁ ਮੇਰਾ ਮੇਲਿ ਹਰੇ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿਨਾਮੁ ਧਿਆਵਾ ॥
ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਹੁ ਹਰਿ ਗੋਸਟਿ ਪੂਛਾਂ ਕਰਿ ਸਾਝੀ ਹਰਿ ਗੁਣਗਾਵਾ ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਿਤ ਨਿਤ ਸਦ ਹਰਿ ਕੇ ਮਨੁ ਜੀਵੈ ਨਾਮੁ ਸੁਣਿ ਤੇਰਾ ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਤੁ ਵੇਲਾ ਵਿਸਰੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਤੁ ਵੇਲੈ ਮਰਿ ਜਾਇ ਜੀਉ ਮੇਰਾ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੨)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ — **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ**

X			O			X			O		
							ਸਥਾਈ :			ਨ਼ੀ	ਸਾ
										ਗੁ	ਰੁ
ਰੇਂ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ	ਜ	ਣ	ਮੇ	s	ਰਾ	ਮੈs	ਲਿ	ਹ	ਰੇ	ਜਿ	ਤੁ
ਪ਼ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਾਰੇ	ਮ	ਮ	ਗਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—	ਸਾਸਾ
ਮਿਲਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾs	s	ਮੁ	ਧਿਆ	ss	s	ਵਾ	s	ਗੁਰ
ਰੇਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਪ	ਪਮ	ਧਪ	ਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਪ	ਪਪ
ਸਤਿ	ਗ	ਰ	ਪਾ	ਸਹੁ	ਹਰਿ	ਗੋਂs	ਸs	ਟਿ	ਪੁs	ਛਾ	ਕਰਿ
ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—	ਨ਼ੀਸਾ
ਸਾs	s	ਝੀ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾs	s	s	ਵਾ	s,	ਗੁਰ
							ਅੰਤਰਾ :				
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵਾ	s	ਨਿਤ	ਨਿਤ	ਸ	ਦ	ਹਰਿ	ਕੇ	s
ਰੇਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗਂਗਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	—	—
ਮਨੁ	ਜੀ	ਵੈ	ਨਾਮੁ	ਸੁ	ਣਿ	ਤੇs	s	s	ਰਾ	s	s
ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	—	ਧਧ	ਧ	ਧਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	—
ਨਾ	ਨਕ	ਜਿਤੁ	ਵੇ	ਲਾ	s	ਵਿਸ	ਰੈ	ਮੇਰਾ	ਸੁਆ	ਮੀ	s
ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ,	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਿ	ਤ	ਵੇ	ਲੈ	ਮ	ਰਿ	ਜਾਇ	ਜੀ	ਉ	ਮੇ	ਰਾ,	ਗੁਰੂ

◆ ◆ ◆

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਵੇਖਣ ਕਉ ਸਭੁ ਕੋਈ ਲੋਚੈ ਸੋ ਵੇਖੈ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਵਿਖਾਲੇ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਸੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਦਾ ਸਮਾਲੇ ॥
ਸੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਮਾਲੇ ਜਿਸੁ ਸਤਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮੇਰਾ ਮਿਲਿਆ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿਜਨ ਹਰਿ ਇਕੇ ਹੋਏ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਰਲਿਆ ॥੬॥੧॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੬੨)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ — **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
		ਸਥਾਈ :			
ਰੇ ਮ ਮ	ਪਪ ਪ	ਨੀ ਨੀ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ	ਨ਼ੀ ਪ
ਹ ਰਿ ਵੇ	ਖਣ ਕਉ	ਸ ਭੁ	ਕੋਂs ss ਈs	ਲੋਂ s	ਚੈ s
ਪਪ ਧਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ ਪ	ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧਪ	ਮ ਗ	ਰੇ —
ਸੋs ss ਵੇs	ਖੈ s	ਜਿ ਸੁ	ਆs ਪਿs ਵਿs	ਖਾ s	ਲੇ s
ਰੇ ਪ ਪਧ	ਮ ਮ	ਗ ਰੇ	ਮਗ ਰੇਗ ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ —	ਸਾ ਸਾ
ਜਿ ਸ ਨੋs	ਨ ਦ	ਰਿ ਕ	ਰੇs ss ਮੇਰਾ	ਪਿਆ s	ਰਾ ਸੋ
ਪ਼ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਰੇਮ	ਪਧ ਪਧ	ਮ ਗ ਰੇ	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ	ਸਾ —
ਹਰਿ ਹ ਰਿ	ਸ ਦਾs	ss ਸਾs	ਮਾ s s	ਲੇs s	s s
		ਅੰਤਰਾ :			
ਮ ਮਮ ਮਮ	ਪ ਪ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂਸ
ਸੋ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਨਾ ਮੁ	ਸ ਦਾ	ਸ ਦਾ ਸ	ਮਾs s	ਲੇ ਜਿਸੁ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਮੰ	ਗੰ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ —	— —
ਸਤ ਗੁ ਰੁ	ਪੂ ਰਾ	ਮੇ ਰਾ	ਮਿ ਲਿ s	ਆ s	s s
ਪਧ ਮਮ ਪਪ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀ	ਪ ਪਪ
ਨਾs ਨਕ ਹਰਿ	ਜ ਨ	ਮਿ ਲਿ	ਇs ਕੋs ss	ਹੋs s	ਏ ਹਰਿ
ਪਧ ਮ ਪ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧਪ	ਮਪ ਮਗ	ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸ
ਜਪਿ ਹ ਰਿ	ਸੇs ss	ਤੀs s	ਰs ਲਿs ss	ਆ ss	ss ss

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰੈ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰੈ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ਸਭਿ ਦੂਖ ਵਿਸਾਰਣਹਾਰਾ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਮਾਰਾ ॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਹ ਜਿਤੁ ਸੇਵਿਐ ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੭੨)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ **ਇਕਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
		ਸਥਾਈ :		ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ
				ਮੇ	ਰੈ	ਮ	ਨਿ	ਮੇ	ਰੈ	ਮ	ਨਿ
ਮ	ਗ	ਰ	ਸਾ	—	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	—
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	s	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਲ	ਗਾ	s	ਈ	s
ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧ
ਰਾ	s	s	ਮ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਪ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—	ਰੇ	ਮ
ਨਾ	ਮੁ	ਮੇ	ਰੈ	s	ਮੰ	ਨਿ	ਵ	ਸਾ	s	ਈ	s
ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ								
ਗ	s	s	ਮ								
		ਅੰਤਰਾ :		ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ
				ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਮੇ	ਰੈ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮ
ਮੰ	s	ਨਿ	ਵ	ਸਾ	ਈ	ਸ	ਭਿ	ਦੁ	s	ਖ	ਵਿ

ਗੇ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	—	—	—	—	—
ਸਾ	ऽ	ਰ	ਣ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ̣ੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ
ਵ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨੁ
ਨ̣ੀ	ਧ	ਨ̣ੀ	ਪ	ਮਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਨ̣ੀ
ਪਾ	ਇਆ	ਧ	ਨੁ	ਧऽ	ਨੂ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਹ
ਨ̣ੀ	—	ਸਾ	—								
ਮਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ								

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਕੋਈ ਆਣਿ ਕੋਈ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਰਾਮ ॥
ਹਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਦੇਵਾ ਤਿਸੁ ਕਾਟਿ ਸਰੀਰਾ ਰਾਮ ॥
ਹਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਕਾਟਿ ਕਾਟਿ ਤਿਸੁ ਦੇਈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨ ਸੁਣਾਏ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਬੈਰਾਗੁ ਭਇਆ ਬੈਰਾਗੀ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਦਰਸਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਸੁਖਦਾਤੇ ਦੇਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਹਮ ਧੂਰਾ ॥
ਕੋਈ ਆਣਿ ਕੋਈ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੭੨)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

O	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	— — ਮ ਪ
			ऽ ऽ ਕੋ ਈ
ਨੀ — ਸਾਂ —	— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ̣ੀ ਧ ਨ̣ੀ ਪ
ਆ ऽ ऽ ऽ	ऽ ਣਿ ਕੋ ਈ	ਆऽ ऽऽ ਣਿ ਮਿ	ਲਾ ਵੈ ਮੇ ਰਾ

ਧਪ ਮਪ ਧ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾਰੇ ਨੀ	ਸਾ — — —	— ਸਾ ਨੀ ਸਾ
ਸs ਤਿs ਗੁ ਰੁ	ਪੂ s ਰਾs s	ਰਾ s s s	s ਮ ਹਉ s
ਨੀਸਾ ਰੇਮ ਗ ਰੇ	— — ਰੇਪ ਮਪ	ਧ ਮ ਗ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨੀ
ਮs ਨੁs ਤ ਨੁ	s s ਹਉ ss	ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ	ਦੇ ਵਾ ਤਿ ਸੁ
— ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾ — ਰੇ ਗ	ਰੇ ਸਾ — —	— — — ਸ
s ਕਾ ਟਿ ਸ	ਰੀ s ਰਾ s	ਰਾ s s s	s s s ਮ

ਅੰਤਰਾ :

ਮ ਮਮ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਨੀ	— ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਹਉ ਮਨੁ ਤ ਨੁ	ਕਾ s ਟਿ ਕਾ	s ਟਿ ਤਿ ਸੁ	ਦੇ s ਈ ਜੋ
ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ —	ਨੀ ਧ ਨੀ ਪਪ
ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਬ ਚ ਨ ਸੁ	ਣਾs ss s s	ਏ s s ਮੇਰੇ
ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਪ ਧ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਧ	ਮ ਗ ਰੇ ਰਰੇ
ਮ ਨਿ ਬੇ s	ਰਾ s ਗੁ ਭ	ਇਆ s s ਬੇ	ਰਾ s ਗੀ ਮਿਲਿ
ਪ ਪ ਨੀ ਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇਮ ਗ ਰੇ	ਰੇਮ ਪਨੀ ਧਨੀ ਪਧ	ਮਗ ਰੇਸਾ
ਗੁ ਰ ਦ ਰ	ਸs ਨਿs ਸੁ ਖੁ	ਪਾs ss ss ss	ਏs ss

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਹੰਉ ਵਾਰੀ ਹੰਉ ਵਾਰੀ ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿਨਾਮੋ ਹਰਿਨਾਮੁ ਸੁਣਾਏ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੇ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾਈ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਘੜੀ ਨਿਮਖ ਨਹੀ ਜੀਵਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਸੁਖਦਾਤਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਵਾ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਸਰਧਾ ਲਾਇ ਮਿਲਾਏ ਹਰਿ ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਵਾਰੇ ॥
ਹੰਉ ਵਾਰੀ ਹੰਉ ਵਾਰੀ ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤ ਪਿਆਰੇ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰਥ. ਪੰਨਾ ੫੭੩)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	0	2	3
		ਸਥਾਈ :	— ਸਾਰੇ ਮਪ ਮ
			s ਹੰਉ ss ਵਾ
ਪ — — —	— ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧ	ਨ਼ੀ ਪ — —	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ
ਰੀ s s s	s ਹੰਉ ss ਵਾ	ਰੀ s s s	ਗੁ ਰ ਸਿ ਖ
ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ	ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਧ	ਮਗ ਰੇਗ ਰੇਨ਼ੀ ਸਾ	— ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
ਨ਼ੀs s s ਤ	ਪਿਆ s ਰੇ s	ਰਾs ss ss ਮ	s ਹ ਰਿ ਨਾ
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਰੇ ਰੇ	— ਮਰੇ ਧਮ ਧਪ	ਮ ਗ ਰੇ ਰੇਰੇ	— ਸਾਰੇ ਮ ਪ
ਨs s ਹ ਰਿ	s ਨਾs ਮੁs ਸੁs	ਣਾ s ਏ ਮੇਰਾ	s ਪ੍ਰੀs ਤ ਮੁ
ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇ	ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	—
ਨਾ s ਮੁ ਅ	ਧਾs ss ਰੇs ss	ਰਾs ss ss ਮs	s
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਮ ਮ
			ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ
ਨਾ ਮੁ ਮੇ ਰਾ	ਪ੍ਰਾ s ਨ ਸ	ਖਾ s ਈ s	ਤਿ ਸੁ ਬਿ ਨੁ
ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
ਘ ੜੀ s ਨਿ	ਮ ਖ ਨs ਹੀ	ਜੀ s ਵਾਂ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਪ ਪ — ਪ	ਪਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਂ ਨ਼ੀ	ਪ ਮ ਗ ਰੇ	ਰੇ ਮ ਪ ਧ
ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਕ	ਰੇs ss ਸੁ ਖ	ਦਾ s ਤਾ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਰੇਂ ਸਂਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ ਪਧ ਮਗ ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾਂ
ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤੁ	ਪੀs ss ss ss	ਵਾਂs ss ss ss	ss

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ

ਹਉ ਜੀਵਾ ਹਉ ਜੀਵਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਖਿ ਸਰਸੇ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿਨਾਮੋ ਹਰਿਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਿਗਸੇ ਰਾਮ ॥
ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਮਲ ਪਰਗਾਸੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਵੰਨਿਧਿ ਪਾਈ ॥
ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਗਇਆ ਦੁਖੁ ਲਾਥਾ ਹਰਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਈ ॥
ਹਰਿਨਾਮੁ ਵਡਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ ਸੁਖੁ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ਮਨ ਪਰਸੇ ॥
ਹਉ ਜੀਵਾ ਹਉ ਜੀਵਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਖਿ ਸਰਸੇ ॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੭੨)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ — **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

×	0	×	0
	ਸਥਾਈ :		
— ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ — — —	— ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਮ	ਗ ਰੇ — —
s ਹਉ s ਜੀ	ਵਾ s s s	s ਹਉ ss ਜੀ	ਵਾ s s s
ਰੇਮ ਪਧ ਪ ਧ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	— ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ	ਸਾ — — ਸਾ
ਸs ਤਿs ਗੁ ਰ	ਦੇ s s ਖਿ	s ਸ ਰ ਸੇ	ਰਾ s s ਮ
— ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ	ਪ ਧ ਪ ਪਪ
s ਹ ਰਿ ਨਾ	ਮੋ s ਹ ਰਿ	ਨਾs ss ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ੜਾ s ਏ ਜਪਿ
ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਗ ਰੇ ਰੇ
ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾs ss ਮੁ ਵਿ	ਗ s ਸੇ s	ਰਾ s s ਮ
	ਅੰਤਰਾ :		
ਰੇ ਰੇ ਮਮ ਮਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ	ਪ ਧ ਪ ਪਪ
ਜ ਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਕ	ਮs ਲs ਪ ਰ	ਗਾ s ਸੇ ਹਰਿ
ਮ — ਪ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	— — — —
ਨਾ s ਮੁ ਨ	ਵੰ s ਨਿ ਧਿ	ਪਾ s ਈ s	s s s s
ਪ ਧ ਮ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮ ਗਂ ਰੇਂ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਹਉ s ਮੈ s	ਰੋs ss ਗੁ ਗ	ਇਆ ss ਦੁ ਖੁ	ਲਾ s ਥਾ ਹਰਿ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇ	ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਧਪ ਪਮ ਧ ਪ	ਮ ਗ ਰੇ —
ਸs ਹs ਜਿ ਸ	ਮਾ s ਧਿ ਲ	ਗਾs ss s s	ਈ s s s

ਵਡਹੰਸੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘੋੜੀਆ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੇਹ ਤੇਜਣਿ ਜੀ ਰਾਮ ਉਪਾਈਆ ਰਾਮਿ ॥ ਧਨੁ ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਪੁੰਨਿ ਪਾਈਆ ਰਾਮ ॥
ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਵਡਪੁੰਨੇ ਪਾਇਆ ਦੇਹ ਸੁ ਕੰਚਨ ਚੰਗੜੀਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗੁ ਚਲੂਲਾ ਪਾਵੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਵਰੰਗੜੀਆ ॥
ਏਹ ਦੇਹ ਸੁਬਾਂਕੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਜਾਪੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸੁਹਾਵੀਆ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਈ ਨਾਮੁ ਸਖਾਈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਰਾਮਿ ਉਪਾਈਆ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੫੭੫)

ਰਾਗ ਵਡਹੰਸੁ — **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	0	X	2	3
		ਸਥਾਈ :			
ਪ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਪ	ਮ ਗ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
ਦੇ ਹ ਤੇ	ਜ ਣਿ	ਜੀ s	ਰਾ ਮ ਉ	ਪਾ s	ਈਆ s
ਸਾ — —	— —	— ਸਾ	ਰੇ ਮ ਮ	ਪ ਪ	ਪਪ ਧ
ਰਾ s s	s s	s ਮ	ਧੰ ਨੁ ਮਾ	ਣ ਸ	ਜਨ ਮੁ
ਮ — ਗਰੇ	ਸਾ ਰੇ	ਨ਼ੀ —	ਸਾ —	— —	— ਸਾ
ਪੁੰ s ਨਿs	ਪਾ s	ਈਆ s	ਰਾ s	s s	s ਮ
		ਅੰਤਰਾ :			
ਰ ਮ ਮ	ਪ ਪ	ਪ ਪ	ਮਪ ਧਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ	ਪ ਧ	ਪ —
ਮਾ ਣ ਸ	ਜਨ ਮ	ਵ ਡ	ਪੁੰs ss ਨੇs	ਪਾ s	[illegible]
ਮ ਪ ਪ	ਨੀ —	ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ —	— —
ਦੇ ਹ ਸੁ	ਕੰ s	ਚ ਨ	ਚੰ ਗ ੜੀ	ਆ s	s s
ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਧ	ਨ਼ੀ ਪ	ਮਪ ਧ ਪ	ਮ ਗ	ਰੇ —
ਗੁਰ ਮੁ ਖਿ	ਰੰ s	ਗੁ ਚ	ਲੂs s ਲਾ	ਪਾ s	ਵੈ s
ਰੇਗ ਰੇ ਪ	ਮ ਗ	ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ —	— —
ਹਰਿ ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ	ਨ ਵ	ਰੰ ਗ ੜੀ	ਆ s	s s

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ

ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਸੋਰਠਿ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗ੍ਰਹ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਸ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਸਾ, ਰੇ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਰਾਗ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਮਧਿਅਮ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਵੇਲੇ "ਮ, ਗ ਰੇ" ਸੁਰਾਵਟ ਦੁਆਰਾ ਮੀੰਡ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾ ਵੇਲੇ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ (ਗੰਧਾਰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ) 6 ਸੁਰ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਹੈ । ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਿਚ "ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਰੇ, "ਸਰਾਵਲੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਮਰੇ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਰੇਂ, ਨ਼ੀ ਧ, ਮ ਪ ਧ ਮ, ਰੇ, ਨ਼ੀ, ਸਾ ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਮ ਰੇ, ਮ ਪ, ਧ ਮਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਮ਼ ਰ਼ੇ, ਰ਼ੇ ਮ਼ ਪ਼,
ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਰ਼ੇ ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਮ਼, ਧ਼ ਮ਼, ਮ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ,
ਨ਼ੀ ਪ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ; ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ ਪ਼, ਮ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ, ਮ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ।

2. ਮ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਮਰੇ,
ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਰੇ, ਧ ਧ ਪ ਪ ਮ ਪ ਧ ਮ ਰੇ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ,
ਪਧ ਮ ਪ ਸਾਂ ਪ, ਧ ਮ ਰੇ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਨ਼ੀ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਮ ਧ ਪ ਨ਼ੀ ਧ,
ਪ ਧ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਸਾਂਪ, ਧ ਮ ਰੇ,
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਮ ਰੇ, ਪ ਮੇ ਰੇ, ਮਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ।

3. ਮ ਮ ਰੇ, ਮ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ, ਨੀ, ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ,
ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਪ ਪ ਧ ਮ ਪਾ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਨੀ ਸਾਂ,
ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਪ ਮ ਧ ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ, ਪ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ, ਮਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ,
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧ, ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ
ਧ ਮ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ।

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਆਪਿ ਅਪਾਹੁ ॥
ਵਣਜਾਰਾ ਜਗੁ ਆਪਿ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਸਾਚਾ ਸਾਹੁ ॥
ਆਪੇ ਵਣਜੁ ਵਾਪਾਰੀਆ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਸਚੁ ਵੇਸਾਹੁ ॥
ਜਪਿ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹ ॥
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਪਾਈਐ ਪਿਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਅਗਮ ਅਥਾਹੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪੇ ਸੁਣਿ ਸਭ ਵੇਖਦਾ ਪਿਆਰਾ ਮੁਖਿ ਬੋਲੇ ਆਪਿ ਮੁਹਾਹੁ ॥
ਆਪੇ ਉਝੜਿ ਪਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪਿ ਵਿਖਾਲੇ ਰਾਹੁ ॥
ਆਪੇ ਹੀ ਸਭੁ ਆਪਿ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਵੇਪਰਵਾਹੁ ॥੨॥
ਆਪੇ ਆਪਿ ਉਪਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿਰਿ ਆਪੇ ਧੰਧੜੈਲਾਹੁ ॥
ਆਪਿ ਕਰਾਏ ਸਾਖਤੀ ਪਿਆਰਾ ਆਪਿ ਮਾਰੇ ਮਰਿ ਜਾਹੁ ॥
ਆਪੇ ਪਤਣੁ ਪਾਤਣੀ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਪਾਰਿ ਲੰਘਾਹੁ ॥੩॥
ਆਪੇ ਸਾਗਰੁ ਬੋਹਿਥਾ ਪਿਆਰਾ ਗੁਰੁ ਖੇਵਟੁ ਆਪਿ ਚਲਾਹੁ ॥
ਆਪੇ ਹੀ ਚੜਿ ਲੰਘਦਾ ਪਿਆਰਾ ਕਰਿ ਚੋਜ ਵੇਖੈ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥
ਆਪੇ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਹੁ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੦੪)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

	X	2	0	3
ਸਥਾਈ :		ਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	— ਰੇਰੇ —ਮ —ਮ	ਪ — ਨੀ —ਨ਼ੀ
		ਜ ਪਿS ਮ ਨ	S ਹਰਿ SਹੇSਰਿ	ਨਾ S ਮ —ਸ

ਸਾਂ — — ਪਧ	— ਰੇਰੇ ਮ ਮ	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਧਧ ਮਪ ਧ ਮਪ
ਲਾ s s ਹੋs	s ਗੁਰ ਕਿ ਰ	ਪਾs ss ਤੇ s	ss ਪਾs s ਈਐ
ਮ —ਗ ਰੇ —	— ਮਰੇ ਮ ਪ	ਨ਼ੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਮਪ ਨੀਸਾ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ
ਪਿਆ ss ਰਾ s	s ਅੰs ਮ੍ਰਿ ਤੁ	ਅ ਗ ਮ ਅ	ਥਾs ss ss ss
ਰੇਂਨ਼ੀ ਧਪ ਧਮ ਗਰੇ			
ss ss ss ਹੋs			
ਅੰਤਰਾ :	— ਮਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ — ਨੀ —	— ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	s ਆs s ਪੇ	ਆ s ਪਿ s	s ਵਰ ਤ ਦਾ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	— ਨੀ — ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਪਿਆ s ਰਾ s	s ਆ s ਪੇ	ਆ s ਪਿ ਅ	ਪਾ s ss s
ਨ਼ੀ — ਧ ਪ	— ਪਧ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮਂ ਗਂ ਰੇਂ
s s s ਹੁ	s ਵਣ ਜਾ s	ਰਾ s ਜ ਗੁ	ਆs ss ਪਿ ਹੈ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ --	— ਨੀ — ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ —
ਪਿਆ s ਰਾ s	s ਆ s ਪੇ	ਸਾ s ਚਾ s	ਸਾs ss s s
ਨ਼ੀ — ਧ ਪ	— ਮਰੇ ਮ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਪ	ਪ ਧ ਮ ਮ
s s s ਹੁ	s ਆs ਪੇ s	ਵs ਣs ਜੁ ਵਾ	ਪਾ s ਰੀ ਆ
ਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	— ਮਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ —	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ
ਪਿਆ ss ਰਾ s	s ਆs ਪੇ s	ਸਾ ਚੁ ਵੇ s	ਸਾs ss ss ss
ਰੇਂਨ਼ੀ ਧਪ ਧਮ ਗਰੇ			
ss ss ss ਹੁs			

◆◆◆

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਚਉਥਾ

ਆਪੇ ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਸੇਤਜ ਉਤਭੁਜ ਆਪੇ ਖੰਡ ਆਪੇ ਸਭ ਲੋਇ ॥
ਆਪੇ ਸੂਤੁ ਆਪੇ ਬਹੁ ਮਣੀਆ ਕਰਿ ਸਕਤੀ ਜਗਤੁ ਪਰੋਇ ॥
ਆਪੇ ਹੀ ਸੂਤਧਾਰੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਸੂਤੁ ਖਿੰਚੇ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਇ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਕਰਿ ਦਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਮੁਖਿ ਚੋਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ ॥
ਆਪੇ ਜਲ ਥਲਿ ਸਭਤੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੇ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਇ ॥
ਸਭਨਾ ਰਿਜਕੁ ਸਮਹਾਦਾ ਪਿਆਰਾ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਆਪੇ ਖੇਲ ਖੇਲਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਇ ॥੨॥
ਆਪੇ ਹੀ ਆਪਿ ਨਿਰਮਲਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਨਿਰਮਲ ਸੋਇ ॥
ਆਪੇ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਇ ॥
ਆਪੇ ਅਲਖੁ ਨ ਲਖੀਐ ਪਿਆਰਾ ਆਪਿ ਲਖਾਵੈ ਸੋਇ ॥੨॥
ਆਪੇ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਤਿਸੁ ਜੇਵਡ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਸਭਿ ਘਟ ਆਪੇ ਭੋਗਵੈ ਪਿਆਰਾ ਵਿਚਿ ਨਾਰੀ ਪੁਰਖ ਸਭੁ ਸੋਇ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਪਤੁ ਵਰਤਦਾ ਪਿਆਰਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੦੫)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :				ਪ	ਪਧ	ਮਮ	ਮ	ਮ	ਗਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਪ
				ਮੇ	ਰੇS	ਮਨ	ਮੈ	ਹ	ਰਿS	ਬਿ	ਨੁ	ਅ	ਵ	ਰੁ	ਨ
ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ
ਕੋ	SS	S	ਇ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਵਿ	ਚਿ	ਨਾ	ਮੁਨਿ	ਧਾS	S	ਨੁ	ਹੈ
ਨੀ	—	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ	ਗਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਮਰੇ	ਪਮ	ਧਪ	ਨੀਨੀ
ਪਿਆ	S	ਰਾ	S	ਕਰਿ	ਦਇ	ਆS	ਅੰS	ਮ੍ਰਿ	ਤੁS	ਮੁ	ਖਿ	ਚੋS	SS	SS	SS
ਧਪ	ਮਪ	ਧਮ	ਗਰੇ												
ਇS	SS	SS	SS												
ਅੰਤਰਾ :				ਮ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨੀ	—	ਨੀ	ਨੀ
				ਆ	ਪੇ	ਅੰਡ	ਜ	ਜੇ	S	ਰ	ਜ	ਸੇ	S	ਤ	ਜ

ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	— ਨੀ — ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਉ ਤ ਭੁ ਜ	s ਆ s ਪੇ	ਖੰ s ਡ ਆ	ਪੇs ss ਸ ਭ
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	— ਧਪ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮਂ ਗਂ ਰੇਂ
ਲੋ s s ਇ	s ਆ s ਪੇ	ਸੂ s ਤੁ ਆ	ਪੇs ss ਬ ਹੁ
ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ —
ਮ ਣੀ ਆ s	ਕਰਿ ਸ ਕ ਤੀ	ਜ ਗ ਤੁ ਪ	ਡੰs ss s s
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਰੇ — ਮ —	ਪ — ਪ ਰੇਮ	ਪਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ
ਇ s s s	ਆ s ਪੇ s	ਸੂ s ਤ ਧਾs	ss ਰੁ ਹੈ s
ਧਪ ਧ ਮ ਗਰੇ	ਮ — ਗਰੇ ਸਾ	— ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ
ਪਿਆ s ਰਾ ss	ਸੂ s ਤੁs ਖਿੰ	s ਚੈ ਦ ਹਿ	ਢੇ s ਗੀ s
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਧ ਪਧ			
ss ss ਇs ss			

ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪

ਆਪੇ ਹੀ ਸਭੁ ਆਪਿ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪੈ ॥
ਆਪੇ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸਦਾ ਪਿਆਰਾ ਕਰਿ ਚੋਜ ਵੇਖੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੈ ॥
ਆਪੇ ਵਣਿ ਤਿਣਿ ਸਭਤੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਪੈ ॥ ੧ ॥
ਜਪਿ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਰਸਿ ਧ੍ਰਾਪੈ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਮਹਾ ਰਸੁ ਮੀਠਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਚਖਿ ਜਾਪੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪੇ ਤੀਰਥੁ ਤੁਲਹੜਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪਿ ਤਰੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੈ ॥
ਆਪੇ ਜਾਲੁ ਵਤਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਭੁ ਜਗੁ ਮਛੁਲੀ ਹਰਿ ਆਪੈ ॥
ਆਪਿ ਅਭੁਲੁ ਨ ਭੁਲਈ ਪਿਆਰਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਜਾਪੈ ॥ ੨ ॥
ਆਪੇ ਸਿੰਙੀ ਨਾਦੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਧੁਨਿ ਆਪਿ ਵਜਾਏ ਆਪੈ ॥
ਆਪੇ ਜੋਗੀ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਹੀ ਤਪੁ ਤਾਪੈ ॥
ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪਿ ਹੈ ਚੇਲਾ ਉਪਦੇਸੁ ਕਰੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੈ ॥ ੩ ॥
ਆਪੇ ਨਾਉ ਜਪਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਹੀ ਜਪੁ ਜਾਪੈ ॥
ਆਪੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਪਿ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਹੀ ਰਸੁ ਆਪੈ ॥
ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਲਾਹਦਾ ਪਿਆਰਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰਸਿ ਧ੍ਰਾਪੈ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੦੫)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਧ ਪ ਧ	ਮ ਗਰੇ ਨੀ ਸਾ
	ਜ ਪਿ ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ sਮ ਰਸਿ
ਰੇ ਮ ਮਗ ਰੇ	ਰੇ — ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਰੇਮ ਪਨੀ ਨੀ ਨੀ
ਧਾ s ਪੈs s	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤ	ਨਾ s ਮੁ ਮ	ਹਾs ss ਰਸਿ
ਧਪ ਮਪ ਮ ਗਰੇ	ਮ ਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਪਨੀ ਸਾਂ
ਮੀs ss ਠਾ ss	ਗੁ ਰ ਸ ਬ	ਦੀ s ਚ ਖਿ	ਜਾ ss ss ss
ਨੀਧ ਪਧ ਮਪ ਗਰੇ			
ਈs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਮ — ਆ s ਪੇ s	ਪ — ਨੀ ਨੀ ਹੀ ਸ ਭੁ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਨੀ ਆ s ਪਿ ਹੈ
ਸਾ — ਸਾਂ —	— ਨੀ — ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ —
ਪਿਆ s ਰਾ s	s ਆ s ਪੇ	ਬਾ s ਪਿ ਉ	ਧਾs ss s s
ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ	— ਸਾਂ — ਰੇਂ	ਨੀ — ਧ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ
ਪੈ s s s	s ਆ s ਪੇ	ਵੇ s ਖਿ ਵਿ	ਗs ਸs ਦਾ s
ਮ ਗਰੇ ਨੀ ਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਨੀ	ਨੀਧ ਪਧ ਪ —
ਪਿਆ ss ਰਾ s	ਕਰਿ ਚੋ ਜ ਵੇ	ਖੇ s ਪ੍ਰ ਭ	ਆ ss ਪੈ s
— — — — s s s s	— ਰੇ ਮ ਮ s ਆ s ਪੇ	ਪ ਪ ਨੀ ਵੀ ਵ ਣਿ ਤਿ ਣਿ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸ ਭ ਤੁ ਹੈ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ —	— ਨੀ — ਨੀ	ਸਾ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਅਪ ਨੀਸਾ ਧਨੀ ਸਾਰੇ
ਪਿਆ s ਰਾ s	s ਆ s ਪੇ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਜਾs ss ss ss
ਨੀਧ ਪਧ ਮਮ ਗਾਰੇ			
ਪੈs ss ss ss			

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪

ਆਪੇ ਕੰਡਾ ਆਪਿ ਤਰਾਜੀ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪੇ ਤੋਲਿ ਤੋਲਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਸਾਹੁ ਆਪੇ ਵਣਜਾਰਾ ਆਪੇ ਵਣਜੁ ਕਰਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਧਰਤੀ ਸਾਜੀਅਨੁ ਪਿਆਰੈ ਪਿਛੈ ਟੰਕੁ ਚੜਾਇਆ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪੇ ਧਰਤੀ ਆਪਿ ਜਲੁ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਕਰੇ ਕਰਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਹੁਕਮਿ ਵਰਤਦਾ ਪਿਆਰਾ ਜਲੁ ਮਾਟੀ ਬੰਧਿ ਰਖਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਹੀ ਭਉ ਪਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਬੰਨਿ ਬਕਰੀ ਸੀਹੁ ਹਢਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਆਪੇ ਹੀ ਕਾਸਟ ਆਪਿ ਹਰਿ ਪਿਆਰਾ ਵਿਚਿ ਕਾਸਟ ਅਗਨਿ ਰਖਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਹੀ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਪਿਆਰਾ ਭੈ ਅਗਨਿ ਨ ਸਕੈ ਜਲਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਸਾਹ ਲੈਦੇ ਸਭਿ ਲਵਾਇਆ ॥ ੩ ॥
ਆਪੇ ਤਾਣੁ ਦੀਬਾਣੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਆਪੇ ਕਾਰੈ ਲਾਇਆ ॥
ਜਿਉ ਆਪਿ ਚਲਾਏ ਤਿਉ ਚਲੀਐ ਪਿਆਰੇ ਜਿਉ ਹਰਿਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਭਾਇਆ ॥
ਆਪੇ ਜੰਤੀ ਜੰਤੁ ਹੈ ਪਿਆਰਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਵਜਹਿ ਵਜਾਇਆ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੦੫)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ
	ਮੇ ਰੇS ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਧਿਆ ਇ ਸੁ ਖੁ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਪਧ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਮਰੇ ਧਮ ਧਮ ਨ਼ੀ
ਪਾ S ਇਆ SS	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ S ਮੁ ਨਿ	ਧਾS SS ਨੁ ਹੈ
ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਪ —	— ਮਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ
ਪਿਆ SS ਰਾ S	S ਗੁ ਰਿ ਪੂਰੇ	ਮੀ S ਠਾ S	ਲਾS SS SS SS
ਪਧ ਮਪ ਧਮ ਗਰੇ			
ਇਆS SS SS SS			

ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਨੀ
	ਆ ऽ ਪੇ ऽ	ਕੰ ऽ ਡਾ ऽ	ਆ ऽ ਪਿ ਤ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਮੰ ਮੰ ਗੰਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਰਾ ਜੀ ਪ੍ਰ ਭਿ	ਆ ऽ ਪੇ ऽ	ਤੋਂऽ ऽऽ ਲਿ ਤੋਂऽ	ਲਾ ऽ ऽऽ ऽ
ਨੀ॒ ਨੀ॒ ਧ ਪ	ਨੀ ਨੀ॒ ਧ ਪ	ਧ ਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
ਇਆ ऽ ऽ ऽ	ਆ ऽ ਪੇ ऽ	ਸਾ ਹੁ ਆऽ ऽऽ	ਪੇ ऽ ਵ ਣ
ਰੇਂ ਨੀ॒ ਧ ਪ	ਪਧ ਪਧ ਮ —	ਮ ਗਰੇ ਨੀ॒ ਸਾ	ਰੇ ਮ ਗ ਰੇ
ਜਾ ऽ ਰਾ ऽ	ਆऽ ऽऽ ਪੇ ऽ	ਵ ਣऽ ਜੁ ਕ	ਰਾ ऽ ਇਆ ऽ
— — — —	ਮ ਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਨੀ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ऽ ऽ ऽ ऽ	ਆ ऽ ਪੇ ऽ	ਧ ਰ ਤੀ ऽ	ਸਾऽ ਜੀऽ ਅ ਨੁ
ਨੀ॒ ਨੀ॒ ਧ ਪ	— ਮਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨੀ॒ਧ
ਪਿਆ ऽ ਰੇ ऽ	ऽ ਪਿऽ ਛੇ ऽ	ਟੂ ऽ ਕੁ ਚ	ਡਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ
ਪਧ ਮਪ ਧਮ ਗਰੇ			
ਇਆ ऽऽ ऽऽ ऽऽ			

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪ ਦੁਤੁਕੇ

ਅਨਿਕ ਜਨਮ ਵਿਛੁੜੇ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ ਮਨਮੁਖਿ ਕਰਮ ਕਰੈ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥
ਸਾਧੂ ਪਰਸਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਗੋਬਿਦ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਗੋਬਿਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਅਤਿ ਪਿਆਰੀ ॥
ਜਬ ਸਤ ਸੰਗ ਭਏ ਸਾਧੂ ਜਨ ਹਿਰਦੈ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂਤਿ ਮੁਰਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੂ ਹਿਰਦੈ ਗੁਪਤੁ ਵਸਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਤੇਰਾ ਭਾਉ ਨ ਬੁਝਹਿ ਗਵਾਰੀ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਗੁਣ ਵੀਚਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਸਾਤਿ ਆਈ ਦੁਰਮਤਿ ਬੁਧਿ ਨਿਵਾਰੀ ॥
ਆਤਮ ਬ੍ਰਹਮੁ ਚੀਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਪੁਰਖ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਪੁਰਖੈ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਜਿਨ ਕਉ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਅਤਲੁ ਸਹਜ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਅਨਦਿਨੁ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ਬਨਵਾਰੀ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੦੭)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਮ ਰੇ ਮ਼ ਪ
			ਗੋ s ਬਿ ਦ
ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਮ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
ਪ੍ਰੀ s ਤਿ ਲ	ਗੀs ss ਅ ਤਿ	ਪਿਆ s ਰੀ s	ਜ ਬ ਸ ਤ
ਧ — ਪ ਧ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ	ਮ —ਗ ਰੇ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ
ਸੰ s ਗ ਭ	ਏs ss ਸਾ s	ਧੂ ss ਜ ਨ	ਹਿ ਰ ਦੈ s
ਪ ਪ ਪ —	ਪਧ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਮਮ ਗਰੇ	
ਮਿ ਲਿ ਆ s	ਸਾਂs ss ਤਿs ਮੁs	ਰਾs ss ਰੀs ss	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਮ ਮ
			ਅ ਨਿ ਕ ਜ
ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ
ਨ ਮ ਵਿ ਛੁ	ੜੇ s ਦੁ ਖੁ	ਪਾs s ਇਆ s	ਮ ਨ ਮੁ ਖਿ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਧ ਪ	ਰੇ — ਮ ਪ
ਕ ਰ ਮ ਕ	ਰੈs ss ਅ ਹੰ	ਕਾs ss ਰੀ s	ਸਾ s ਧੂ s
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਪ ਧ	ਮ ਮਗ ਰੇ —	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ
ਪ ਰ ਸ ਤ	ਹੀs ss ਪ੍ਰ ਭੂ	ਪਾ ss ਇਆ s	ਗੋ s ਬਿ ਦ
ਪ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਸ ਰ ਣਿ ਤੁ	ਮਾs ss ss ss	ਰੀs ss ss ss	

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅੰਤਰੁ ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥
ਜਿਉ ਮਛੁਲੀ ਬਿਨੁ ਨੀਰੈ ਬਿਨਸੈ ਤਿਉ ਨਾਮੈ ਬਿਨੁ ਮਰਿ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਜਲੁ ਦੇਵਹੁ ਹਰਿ ਨਾਈ ॥
ਹਉ ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ਮੰਗਾ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਨਾਮੇ ਹੀ ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਿਕੁ ਜਲ ਬਿਨੁ ਬਿਲਲਾਵੈ ਬਿਨੁ ਜਲ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਈ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਲੁ ਪਾਵੈ ਸੁਖ ਸਹਜੇ ਹਰਿਆ ਭਾਇ ਸੁਭਾਈ ॥ ੨ ॥
ਮਨਮੁਖ ਭੁਖੇ ਦਹਦਿਸ ਡੋਲਹਿ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਦੁਖੁ ਪਾਈ ॥
ਜਨਮਿ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਆਵੈ ਦਰਗਹਿ ਮਿਲੈ ਸਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਤਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹ ਹਰਿ ਰਸੁ ਅੰਤਰਿ ਪਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਭਏ ਹੈ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਸਬਦਿ ਬੁਝਾਈ ॥ ੪ ॥ ੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੦੭)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :															
				ਮ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਮ	ਗਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
				ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕਿs	ਰs	ਪਾs	ss	ਜ	ਲs	ਦੇ	ਵਹੁ
ਰੇ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਰੇਮ	ਪਨ਼ੀ	ਧ	ਮ
ਨਾ	s	ਈ	s	ਹਉ	ਅੰ	ਤ	ਰਿ	ਨਾ	s	ਮ	ਮੰ	ਗਾs	ss	ਦਿ	ਨੁ
ਧਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪ	—	—	ਪਧ	ਮ	ਪ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ
ਰਾs	ss	ਤੀ	s	s	ਨਾs	ਮੇ	s	ਹੀ	s	ਸਾਂ	ਤਿ	ਪਾs	ss	ss	ss
ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਮਮ	ਗਰੇ												
ਈs	ss	ss	ss												
ਅੰਤਰਾ :				ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ	—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਹ	ਰਿ	ਸਿਉ	s	ਪ੍ਰੀ	s	ਤਿ	ਅੰ	ਤ	ਰੁ	ਮ	ਨ

ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ —
ਬੇs s ਧਿਆ s	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਰ ਹ ਣੁ ਨ	ਜਾs ss s s
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਧ ਪਧ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮੰ ਗਂ ਰੇਂ
ਈ s s s	ਜਿਉ ss ਮ ਛੂ	ਲੀ s ਬਿ ਨੁ	ਨੀs s ਰੈ s
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਮ ਰੇ ਮ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀਧ
ਬਿs ਨ ਸੇ s	ਤਿਉ s ਨਾ ਮੈ	ਬਿ ਨੁ ਮ ਰਿ	ਜਾs ss ss ss
ਪਧ ਮਪ ਧਮ ਗਰੇ			
ਈs ss ss ss			

ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਕੀ

ਸੋਰਠਿ ਤਾਮਿ ਸੁਹਾਵਣੀ ਜਾ ਹਰਿਨਾਮੁ ਢੰਢੋਲੇ ॥
ਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਮਨਾਵੈ ਆਪਣਾ ਗੁਰਮਤੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੋਲੇ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮਿ ਕਸਾਈ ਦਿਨਸੁ ਰਾਤਿ ਹਰਿ ਰਤੀ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਚੋਲੇ ॥
ਹਰਿ ਜੈਸਾ ਪੁਰਖੁ ਨ ਲਭਈ ਸਭੁ ਦੇਖਿਆ ਜਗਤੁ ਮੈ ਟੋਲੇ ॥
ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਮਨੁ ਅਨਤ ਨ ਕਾਹੂ ਡੋਲੇ ।
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਕਾ ਦਾਸੁ ਹੈ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਗੋਲ ਗੋਲੇ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੪੨)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ ਪਧ	ਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
		ਸੋਂs ss ਰs ਠਿs	ਤਾ ss ਮਿ ਸੁ
ਰੇ — ਮ ਮ	ਗ ਰੇ — —	ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ	ਪ ਧ ਮ ਪ
ਹਾ s s ਵ	ਣੀ s s s	ਜਾ s ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਢੂੰ

ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਮ	ਗਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਸਾ	ਸਾਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	—
ਢੋs	ss	ss	ss	ਲੈs	ss	ss	ss	ਗੁਰ	ਪੂਰ	ਖੁ	ਮ	ਨਾ	s	ਵੈ	s
—	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	—	—	ਨੀਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
s	ਆ	s	ਪ	ਣਾ	s	s	s	s	ਗੁਰ	ਮ	ਤੀ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਧਮ	ਗਰੇ								
ਬੋs	ss	ss	ss	ਲੈs	ss	ss	ss								
					ਅੰਤਰਾ :			ਮਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	—
								ਹਰਿ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਕ	ਸਾ	s	ਈ	s
—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
s	ਦਿ	ਨ	ਸੁ	ਰਾ	ਤਿ	ਹ	ਰਿ	s	ਰ	ਤੀ	s	ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗਿ
ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪ	—	ਨੀਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨੀ	ਧ
ਚੋs	ss	s	s	ਲੈs	ss	ss	ss	ਹਰਿ	ਜੈ	s	ਸਾ	ਪੁs	ਰs	ਖੁ	ਨ
ਪ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇਰੇ	—	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
ਲ	ss	s	ਭ	ਈ	s	s	ਸਭੁ	s	ਦੇ	ਖਿਆ	ਜ	ਗ	ਤੁ	ਮੈ	s
ਮਪ	ਨੀਸਾ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮਮ	ਗਰੇ								
ਟੋs	ss	ss	ss	ਲੈs	ss	ss	ss								

ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਤਿਨਿ ਸਾਚੈ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਰਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਸਨ ਰਸਾਈ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੫੨)

ਰਾਗ ਸੋਰਠਿ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਮ ਰੇ ਮ ਪ
			ਨਾ s ਨ ਕ
ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ — ਧ ਪ	ਪ ਧ ਮ ਮ
ਪ੍ਰੀ s ਤਿ ਲਾ	ਈs ss ਤਿ ਨਿ	ਸਾ s ਚੈ s	ਤਿ ਸੁ ਬਿ ਨੁ
ਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇਮ ਪਧ ਮਪ ਧ	ਮ — ਗ ਰੇ	
ਰ ਹs ਣੁ ਨ	ਜਾs ss ss s	ਈ s s s	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਮ ਮ
			ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ
ਪ਼ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਮਂ ਮਂ ਗਂਰੇਂ	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ
ਮਿ ਲੈ s ਤ	ਪੂ s ਰਾ s	ਪਾs ss ਈਐ ss	ਹ ਰਿ ਰ ਸਿ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਮ ਧਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਮਮ ਗਰੇ	
ਰ ਸ ਨ ਰ	ਸਾs ss ss ss	ਈs ss ss ss	

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਮਧੁਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। (ੳ) ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ (ਅ) ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਅਤੇ (ੲ) ਪਟਦੀਪ ਅੰਗ ਦਾ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਵਿਦਵਾਨਾ ਨੇ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਦੇ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਪਰ੍ਹੇ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਰਾਗ ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਹੈ। ਧਨਾਸਰੀ ਅਤੇ ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਨੇੜਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਗਿਆਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਭੁਲੇਖਾ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਇਨੇ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅਲਪ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਭੇਦ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਰਾਗ ਧਾਨੀ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਨਿਖੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਹੈ "ਵਾਦੀ ਭੇਦੇ : ਰਾਗਾ ਭੇਦ" ਅਰਥਾਤ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰ ਸਮਾਨ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਗਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਭੇਦ ਕਾਰਣ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਹੈ ਅਤੇ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਪੰਚਮ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਭਿੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਸੁਰਾਂ ਤਾਂ ਰੂਪਾਂਤਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਧਨਾਸਰੀ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਣ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਧਨਾਸਰੀ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹਨ) ਨੂੰ, ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਈਏ, ਭਾਵ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਕਰ ਦਈਏ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ "ਨ਼ੀ ਸ ਗ਼ ਮ ਪ, ਗ਼, ਸ ਗ਼ ਮ ਪ ਨਾ, ਪ ਗ਼, ਰੇ ਸਾ" ਸੁਰ-ਸਮੂਹ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸ, ਗ਼ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਂ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ, ਮ ਗ਼, ਪ ਗ਼, ਮ ਗ਼ ਰੇ ਸ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸ, ਗ਼ ਗ਼ ਪ, ਮ ਪ ਗ਼, ਰੇ ਸ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ :

1. ਸ, ਨੀ ਨੀ ਸ, ਸਰੇ ਸਸ ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਧ ਪ, ਧ ਧੁ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ ਸ, ਪ ਨੀ—ਸ ਰੇ ਨੀ ਸ ਗੁ, ਰੇਂ ਸ, ਨੀ ਸ ਗਮ ਪਂ ਗੁ, ਸਂਸਂ ਗੁਂਗਂ ਪਗੁ, ਮਗੁ, ਰੇ ਸ, ਨੀ ਰੇਂ ਸ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਸ ਪ ਨੀ ਸ, ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸ ।

2. ਸ, ਰੇ ਰੇ ਸ ਨੀ ਸ, ਨੀ ਸ ਗੁ ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਸਗੁ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਸਰੇ ਸਸ, ਗੁ ਮ ਗੁਗੁ, ਮਪ ਮ ਮ, ਪਮ ਪ, ਸਗੁ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਗੁ ਸਗੁ ਮ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਗੁਮ ਨੀ ਧ ਪ, ਧਪ ਧਪ ਧ ਮ ਪ ਨੀ ਧਪ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ, ਧਪ ਪ ਮਪ ਗੁ, ਮ ਪ ਸਂ ਨੀਧ ਪ, ਪ,ਨੀ ਨੀ ਧ ਮਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਂ ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਪ ਮਪ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਰਸ, ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸ ।

3. ਨੀ ਸ ਗੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਪ, ਧਪ ਮਪ ਗੁਮ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ ਸਂ, ਸਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ ਸਂ, ਪ ਨੀਸਂ ਰੇਂ ਨੀਸਂ ਨੀ ਨੀ ਧਪ ਧਪ ਧਪ ਧਮਪ ਨੀ ਨੀ ਸਂ, ਪਨੀ ਸਂਰੇ ਨੀਸਂ ਗੁਂ, ਗੁ ਗਂ ਰੇਂ ਸਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਂਨੀ ਸਂ, ਨੀ ਸਂ ਗੁਂ, ਰੇ ਸਂ, ਨੀ ਸਂ ਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਂ, ਨੀ ਸਂ ਗੁਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਪਂ ਗੁਂ, ਪਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਂ, ਨੀ ਸਂ ਮ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਂ, ਨੀ ਸਂ ਗੁ ਰੇਂ ਸਂ, ਨੀ ਸਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਂ ਨੀ ਨੀ ਧਧ ਪਧ ਮਪ ਗੁ, ਧਪ ਮਪ ਗੁ, ਪਗੁ, ਰੇ ਸ ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸ ।

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਜੋ ਹਰਿ ਸੇਵਹਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਿਨ ਕੇ ਸਭਿ ਪਾਪ ਨਿਵਾਰੀ ॥
ਹਮ ਊਪਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਸੁਆਮੀ ਰਖੁ ਸੰਗਤਿ ਤੁਮ ਜੁ ਪਿਆਰੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਕਹਿ ਨ ਸਕਉ ਬਨਵਾਰੀ ॥
ਹਮ ਪਾਪੀ ਪਾਥਰ ਨੀਰਿ ਡੁਬਤ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਾਖਣ ਹਮ ਤਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਲਾਗੇ ਬਿਖੁ ਮੋਰਚਾ ਲਗਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਸਵਾਰੀ ॥
ਜਿਉ ਕੰਚਨੁ ਬੈਸੰਤਰਿ ਤਾਇਓ ਮਲੁ ਕਾਟੀ ਕਟਿਤ ਉਤਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰਧਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਉਖਧੁ ਜਗਿ ਪੂਰਾ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਅਪਰੰਪਰ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰੀ ॥
ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਜਗ ਜੀਵਨ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੪॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੬)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਗੁ ਮ ਪ ਨੁੀ	ਪਨੁੀ ਸਾਂਨੁੀ ਧਪ ਮਪ	ਗੁ ਰੇ ਨੁੀ ਰੇ
	ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ	ਕS ਹਿS ਨS ਸS	ਕਉ S ਬ ਨ
ਸਾ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਪ਼ — ਨੁੀ —	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾਗੁ ਮਪ ਗੁ ਮ
ਵਾ S ਰੀ ਹਮ	ਪਾ S ਪੀ S	ਪਾ S ਥ ਰ	ਨੀS SS ਰ ਡੁ
ਪ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਨੁੀ ਸਾ ਗੁ ਪ	ਗੁ ਮ ਪ ਨੁੀ	ਪਨੁੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੁੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਬ ਤ ਕ ਰਿ	ਕਿ ਰ ਪਾ ਪਾ	ਖ ਣ ਹ ਮ	ਤਾS SS SS SS
ਨੁੀਧ ਪਮ ਪਗੁ ਰੇਸਾ			
ਰੀS SS SS SS			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਗੁ ਮ	ਪ — ਨੁੀ ਨੁੀ
	ਜੋ S ਹ ਰਿ	ਸੇS SS ਵ ਹਿ	ਸੰ S ਤ ਭ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪ ਨੁੀ ਸਾਂ ਗੁੰ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੁੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਗ ਤ ਤਿ ਨ	ਕੇ S ਸ ਭ	ਪਾ S ਪ ਨਿ	ਵਾS SS S S
ਨੁੀ ਧ ਪ —	ਮ ਪ ਗੁ ਮ	ਪ ਨੁੀ ਨੁੀ ਨੁੀ	ਪਨੁੀ ਸਾਂਨੁੀ ਧ ਪ
ਰੀ S S S	ਹ ਮ ਉ S	ਪ ਰਿ ਕਿ ਰ	ਪਾS SS ਕ ਰਿ
ਗੁ — ਰੇ ਸਾਸਾ	ਨੁੀ ਸਾ ਗੁ ਮ	ਪ ਪ ਗੁ ਮ	ਪਨੁੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੁੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਸੁਆ S ਮੀ ਰਖੁ	ਸੰ S ਗ ਤਿ	ਤੁ ਮ S ਜੁS	ਪਿਆ S SS SS
ਨੁੀਧ ਪਮ ਪਗੁ ਰੇਸਾ			
ਰੀS SS SS SS			

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਨਾ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਤਿਨ ਕਾ ਦੂਖੁ ਭਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗੀ ॥
ਅਪਨੀ ਸੇਵਾ ਆਪਿ ਕਰਾਈ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਤਰਿ ਜਾਗੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਰਤਾ ਬੈਰਾਗੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣੀ ਮਨਿ ਭਾਈ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਜਾਤਿ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ੍ ਠਾਕੁਰ ਹਮ ਸਾਂਗੀ ॥
ਜੈਸੀ ਮਤਿ ਦੇਵਹੁ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਤੈਸੇ ਬੁਲਗ ਬੁਲਾਗੀ ॥ ੨ ॥
ਕਿਆ ਹਮ ਕਿਰਮ ਨਾਨ੍ਹ ਨਿਕ ਕੀਰੇ ਤੁਮ੍ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡਾਗੀ ॥
ਤੁਮ੍ਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਕਿਉ ਕਰਿ ਮਿਲਹ ਅਭਾਗੀ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਹੁ ਹਮ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਲਾਗੀ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਹਰਿ ਕਥਾ ਕਥਾਗੀ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੭)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਪਨੀ ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਗੁਮ
			ਹs ਰਿs ਕੇs ss
ਪ — ਪ ਪ	ਗੁ ਮ ਪ ਗੁ	ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਨੀ ਨੀ ਸਾ ਸਾ
ਨਾ s ਮਿ ਰ	ਤਾ s s ਬੈ	ਰਾ s ਗੀ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਰੇ ਸਾ — ਸਾ	ਸਾਗੁ ਮਪ ਗੁ ਮ	ਪ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ
ਕ ਥਾ s ਸੁ	ਣੀs ss ਮ ਨਿ	ਭਾ s ਈ s	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ
ਪ— ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗੁ ਪਗੁ ਰੇਸਾ	
ਹ ਰਿ ਲਿ ਵ	ਲਾs ss ss ss	ਗੀs ss ss ss	
		ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ —
			ਹ ਰਿ ਕੇ s
ਧਪ ਮਪ ਗੁ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਪ ਨੀ
ਸੰs ss ਤ ਜ	ਨਾ s ਹ ਰਿ	ਜ ਪਿਉ ਤਿਨ ਕਾ	ਦੂ s ਖੁ ਭ

ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਪਨੀ	ਸਾਂਗੂੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਧ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	—
ਰ	ਮ	ਭਉ	s	ਭਾs	ss	ss	ss	ਗੀ	s	s	s	ਅ	ਪ	ਨੀ	s
ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ
ਸੇs	ss	ਵਾ	s	ਆ	s	ਪਿ	ਕ	ਰਾ	s	ਈ	s	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਪਗੁ	ਰੇਸਾ				
ਅੰ	s	ਤ	ਰਿ	ਜਾs	ss	ss	ss	ਗੀs	ss	ss	ss				

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਸਤਗੁਰੁ ਸਤ ਪੁਰਖਾ ਜੋ ਬੋਲੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬਾਨੀ ॥
ਜੋ ਜੋ ਕਹੈ ਸੁਣੈ ਸੋ ਮੁਕਤਾ ਹਮ ਤਿਸ ਕੈ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੁਨਹੁ ਜਸੁ ਕਾਨੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਇਕ ਨਿਮਖ ਪਲ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਲਹਿ ਜਾਨੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਐਸਾ ਸੰਤੁ ਸਾਧੁ ਜਿਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡਾਨੀ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਧੂਰਿ ਮੰਗਹ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਹਰਿ ਲੋਚ ਲੁਚਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਫਲਿਓ ਬਿਰਖ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਜਿਨ ਜਪਿਓ ਸੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ ਸਭ ਲਾਥੀ ਭੂਖ ਭੁਖਾਨੀ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨ ਕੇ ਵਡੇ ਭਾਗ ਵਡ ਊਚੇ ਤਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਜਪਾਨੀ ॥
ਤਿਨ ਹਰਿ ਸੰਗਤਿ ਮੇਲਿ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦਸਾਨੀ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰਥ. ਪੰਨਾ ੬੬੭)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
		ਸਥਾਈ :		ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਸਾ	ਗੁ
				ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	ਸੰs	ss	ਤs	ਸੁs	ਨਹੁ	s	ਜ	ਸੁ
ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸ਼ਾ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ
ਕਾ	s	ਨੀ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾ	s	ਸੁ	ਨਹੁ	s	ਇ	ਕ

ਰੇਰੇ	ਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨੀ̱	ਸਾ	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ̱	ਮ	ਪਨੀ̱	ਸਾਂਗ̱ਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ̱ਸਾਂ
ਨਿਮ	ਖ	ਪਲ	ਸਭਿ	ਕਿ	ਲ	ਵਿ	ਖ	ਪਾ	ਪ	ਲ	ਹਿ	ਜਾS	SS	SS	SS
ਨੀ̱ਧ	ਪਮ	ਪਗ̱	ਰੇਸਾ												
ਨੀS	SS	SS	SS												
ਅੰਤਰਾ :				ਨੀ̱	ਨੀ̱	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ̱	ਨੀ̱
				ਹ	ਰਿ	ਕਾ	S	ਸੰ	ਤੁS	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਤ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਗ̱ਂ	ਮਂ	ਪਂ	ਗ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਰੇਂ	ਸਾ	ਨੀ̱	ਸਾਂ	ਨੀ̱ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਪੁ	ਰ	ਖਾ	S	ਜੋ	S	ਬੋ	ਲੈ	ਅੰ	S	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬਾ	S	SS	SS
ਨੀ̱	—	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਗ̱ਮ	ਪਨੀ̱	ਸਾਂ	ਨੀ̱	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ̱	ਮ	ਗ̱
ਨੀ	S	S	S	ਜੋS	SS	ਜੋS		ਕ	ਹੈ	S	ਸੁ	ਣੈ	S	ਸੋ	S
ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨੀ̱	ਸਾ	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਨੀ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ̱	ਸਾਂਗ̱ਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ̱ਸਾਂ
ਮੁ	ਕ	ਤਾ	ਹਮ	ਤਿ	ਸ	ਕੇ	S	ਸ	ਦ	ਕੁ	ਰ	ਬਾS	SS	SS	SS
ਨੀ̱ਧ	ਪਮ	ਪਗ̱	ਰੇਸਾ												
ਨੀS	SS	SS	SS												

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਅੰਧ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਰਾਤੇ ਕਿਉ ਚਾਲਹ ਗੁਰ ਚਾਲੀ ॥
ਸਤਗੁਰੁ ਦਇਆ ਕਰੇ ਸੁਖਦਾਤਾ ਹਮ ਲਾਵੈ ਆਪਨ ਪਾਲੀ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰ ਸਿਖ ਮੀਤ ਚਲਹੁ ਗੁਰ ਚਾਲੀ ॥
ਜੋ ਗੁਰੁ ਕਹੈ ਸੋਈ ਭਲ ਮਾਨਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਿਰਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੁਣਹੁ ਜਨ ਭਾਈ ਗੁਰ ਸੇਵਹੁ ਬੇਗਿ ਬੇਗਾਲੀ ॥
ਸਤਗੁਰ ਸੇਵਿ ਖਰਚੁ ਹਰਿ ਬਾਧਹੁ ਮਤ ਜਾਣਹੁ ਆਜੁ ਕਿ ਕਾਲ੍ਹੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਜਪਣਾ ਹਰਿ ਸੰਤ ਚਲੈ ਹਰਿ ਨਾਲੀ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਸੇ ਹਰਿ ਹੋਏ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਕੇਲ ਕੇਲਾਲੀ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਿ ਲੋਚ ਲੋੁਚਾਨੀ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਬਨਵਾਲੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾ ਪਗਰਾਲੀ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੭)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਪਨ਼ੀ ਸਾਂਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਮ ਮਪਧ ਮ ਪ	ਗ਼ — ਮ ਪ
	ਗੁs ਰs ਸਿ ਖ	s ਮੀss ਤ ਚ	ਲਹੁ s ਗੁ ਰ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਪ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਪ
ਚਾ s ਲੀ s	ਜੋ s ਗੁ ਰੁ	ਕ ਹੈ s ਸੋ	ਈs ss ਭ ਲ
ਗ਼ — ਰੇ ਸਾ	ਗ਼ ਮ ਗ਼ ਪ	ਮ ਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਗ਼ੰਰੇਂਸਾਂਨ਼ੀ
ਮਾ s ਨਹੁ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ ਥਾ s ਨਿ	ਰਾs ss ss ss
ਧਪ ਧਮ ਪਗ਼ ਰੇਸਾ			
ਲੀs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਸਾਂਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਗ਼ ਮ	ਪ — ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
	ਹਮ ਅੰ ਧੁ ਲੇ	ਅੰs ss ਧ ਬਿ	ਖੈ s ਬਿ ਖੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਗ਼ੰ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸਾਂ — —
ਰਾs ss ਤੇ s	ਕਿਉ s ਚਾ s	ਲਹ s ਗੁ ਰ	ਚਾs ss s s
ਨ਼ੀ ਧ ਪ —	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਗ਼ ਮ	ਪ — ਗ਼ ਮ
ਲੀ s s s	ਸ ਤ ਗੁ ਰ	ਦਇ ਆ s ਕ	ਰੇ s ਸੁ ਖ
ਪ ਗ਼ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਗ਼ ਮ ਗ਼ ਪ	ਮ ਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਗ਼ੰਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ
ਦਾ s ਤਾ ਹਮ	ਲਾ s ਵੈ s	ਆ s ਪ ਨ	ਪਾs ss ss ss
ਧਪ ਧਮ ਪਗ਼ ਰੇਸਾ			
ਲੀs ss ss ss			

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਭਏ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਬਿਲਲ ਬਿਲਲਾਤੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ਮੁਖਿ ਦੇਵਹੁ ਹਰਿ ਨਿਮਖਾਤੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਇਕ ਰਾਤੀ ॥
ਜਿਉ ਬਿਨੁ ਅਮਲੈ ਅਮਲੀ ਮਰਿ ਜਾਈ ਹੈ ਤਿਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਹਮ ਮਰਿ ਜਾਤੀ ॥੧॥
॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹਰਿ ਸਰਵਰ ਅਤਿ ਅਗਾਹ ਹਮ ਲਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਅੰਤੁ ਮਾਤੀ ॥
ਤੂ ਪਰੈ ਪਰੈ ਅਪਰੰਪਰੁ ਸੁਆਮੀ ਮਿਤਿ ਜਾਨਹੁ ਅਪਨੀ ਗਾਤੀ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਨਾ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ ਰਾਤੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਨੀ ਅਤਿ ਸੋਭਾ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਊਤਮ ਪਾਤੀ ॥੩॥
ਆਪੇ ਠਾਕੁਰ ਆਪੇ ਸੇਵਕੁ ਆਪਿ ਬਨਾਵੈ ਭਾਤੀ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਤੁਮਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਭਗਾਤੀ ॥੪॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੮)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਪਨ਼ੀ ਸਾਂਨ਼ੀ ਧ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਗ਼ ਮ
	ਸਥਾਈ :	ਹs ਰਿs ਬਿ ਨੁ	ਰs ਹਿs ਨ ਸ
ਪ — ਗ਼ ਮ	ਗ਼ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਪ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ
ਕਉ s ਇ ਕ	ਰਾ s ਤੀ ਜਿਉ	ਬਿ ਨੁ ਅ ਮ	ਲੈ s ਅ ਮ
ਸਗ਼ ਮਪ ਗ਼ ਮ	ਪ ਗ਼ ਰੇ ਸਾਂ	ਗ਼ ਮ ਪ ਗ਼	ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
ਲੀs ss ਮ ਰਿ	ਜਾ ਈ ਹੈ ਤਿਉ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਹ ਮ ਮ ਰਿ
ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ ਮਗ਼ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾਂ		
ਜਾs ss ss ss	ਤੀs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਗ਼ ਮ
		ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਬੂੰs ss ਦ ਭ
ਪ — ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗ਼ਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਏ s ਹ ਰਿ	ਸੁਆ s ਮੀ ਹਮ	ਚਾ s ਤ੍ਰਿ ਕ	ਬਿ ਲ ਲ ਬਿਲ

ਰੇੰਸਾਂ ਨੀਂਸਾਂ ਰੇੰ ਸਾਂ	ਨੀ — ਧ ਪ	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੀ ਸਾਂਨੀ	ਧ ਪ ਮ ਪ
ਲਾਂs ss s s	ਤੀ s s s	ਹs ਰਿs ਹs ਰਿs	ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਕ
ਗੁ — ਪ ਗੁ	ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਰਹੁ s ਪ੍ਰ ਭ	ਅ ਪ ਨੀ ਮੁਖਿ	ਦੇ s ਵਹੁ s	ਹ ਰਿ ਨਿ ਮ
ਨੀਨੀ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇੰ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗੁ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ		
ਖਾਂs ss ss ss	ਤੀs ss ss ss		

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਕਲਿਜੁਗ ਕਾ ਧਰਮੁ ਕਹਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ ਕਿਵ ਛੂਟਹ ਹਮ ਛੁਟਕਾਕੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਬੇੜੀ ਹਰਿ ਤੁਲਹਾ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਤਰੈ ਤਰਾਕੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਜੀ ਲਾਜ ਰਖਹੁ ਹਰਿ ਜਨ ਕੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਾਵਹੁ ਅਪਨਾ ਹਮ ਮਾਗੀ ਭਗਤਿ ਇਕਾਕੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸੇ ਹਰਿ ਪਿਆਰੇ ਜਿਨ ਜਪਿਓ ਹਰਿ ਬਚਨਾਕੀ ॥
ਲੇਖਾ ਚਿਤ੍ਰ ਗੁਪਤਿ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਸਭ ਛੂਟੀ ਜਮਕੀ ਬਾਕੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਪਿਓ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਗਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਜਨਾਕੀ ॥
ਦਿਨੀਅਰੁ ਸੂਰੁ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਬੁਝਾਨੀ ਸਿਵ ਚਰਿਓ ਚੰਦੁ ਚੰਦਾਕੀ ॥ ੩ ॥
ਤੁਮ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਤੁਮ ਆਪੇ ਆਪਿ ਅਪਾਕੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਕਰਿ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ਦਸਾਕੀ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੮)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਭੈਰਵੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਗੁ ਮ
			ਹ ਰਿ
ਪ — ਗੁਮ ਪਨੀ	ਧੁ ਪ ਗੁ —	ਮ ਗੁ ਰੇ ਰੇ	ਸਾ —, — —
ਜੀ s ਲਾਂs ss	ਜ ਰ ਖਹੁ s	ਹ ਰਿ ਜ ਨ	ਕੀ s, s s

ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੁ	ਜ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਹਮ
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ	ਨੀਧੁ	ਪਮ,	ਗੁ	ਮ
ਮਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਇ	ਕਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਕੀऽ	ऽऽ,	ਹ	ਰਿ

ਅੰਤਰਾ :

ਪ	ਪ	ਪਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਕ	ਲਿ	ਜੁਗ	ਕਾ	ਧऽ	ਰऽ	ਮੁ	ਕ	ਹਹੁ	ऽ	ਤੁ	ਮ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ਕਿਵ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—
ਛੂ	ऽ	ਟਹ	ऽ	ਹ	ਮ	ਛੂ	ਟ	ਕਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	—	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪਪ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪੁ	ਬੇ	ऽ	ਤ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਤੁ	ਲ	ਹਾ	ਹਰਿ
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗੁਂ	ਰੇਸਾ	ਨੀਧੁ	ਪਮ,	ਗੁ	ਮ
ਜ	ਪਿ	ਓ	—	ਤ	ਰੈ	ऽ	ਤ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਕੀऽ	ऽऽ,	ਹ	ਰਿ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੫ ਦੁਪਦੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਉਰਧਾਰਿ ਬੀਚਾਰਿ ਮੁਰਾਰੀ ਰਮੋ ਰਮੁ ਮਨ ਮੋਹਨ ਨਾਮੁ ਜਪੀਨੇ ॥
ਅਦ੍ਰਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿ ਦੀਨੇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਪਾਰਸ ਚੰਦਨ ਹਮ ਕਾਸਟ ਲੋਸਟ ॥
ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਹਰੀ ਸਤਸੰਗੁ ਭਏ ਹਰਿ ਕੰਚਨੁ ਚੰਦਨੁ ਕੀਨੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਵ ਛਿਅ ਖਟੁ ਬੋਲਹਿ ਮੁਖ ਆਗਰ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਇਵ ਨ ਪਤੀਨੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਿਰਦੈ ਸਦ ਧਿਆਵਹੁ ਇਉ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਭੀਨੇ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੮)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਭੈਰਵੀ ਮੇਲ) ਤਿੰਨਤਾਲ

×	2	0	3
			ਸਥਾਈ : ਗ̱ ਮ
			ਰਾ ਮ
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਪ ਪ ਗ̱ ਮ	ਪ ਨ̱ੀ ਨ̱ੀ ਧ̱	ਪ ਪ ਗ̱ ਮ
ਪਾ ਰ ਸ ਚੰ	ਦ ਨ ਹ ਮ	ਕਾ ਸ ਟ ਲੇ	ਸ ਟ ਹ ਰਿ
ਪ — ਪ ਪ	ਗ̱ਮ ਪਨ̱ੀ ਧ̱ ਪ	ਗ̱ — ਮ ਗ̱	ਰੇ̱ ਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਸੰ ऽ ਗਿ ਹ	ਰੀऽ ऽऽ ਸ ਤ	ਸੰ ऽ ਗੁ ਭ	ਏ ऽ ਹ ਰਿ
ਸਗ̱ ਮਪ ਗ̱ ਮ	ਪ ਨ̱ੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨ̱ੀਨ̱ੀ ਪਨ̱ੀ ਸਾਂਰੇ̱ਂ ਨ̱ੀਸਾਂ	ਨ̱ੀਧ̱ ਪਮ
ਕੰऽ ऽऽ ਚ ਨੁ	ਚੰ ऽ ਦ ਨੁ	ਕੀऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ਨੇऽ ऽऽ
		ਅੰਤਰਾ :	ਗ̱ ਮ
			ਉ ਰ
ਪ — ਪ ਪ	ਧ̱ਪ ਮਪ ਗ̱ ਮ	ਪ — ਨ̱ੀ ਨ̱ੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਧਾ ऽ ਰਿ ਬੀ	ਚਾ ऽऽ ਰਿ ਮੁ	ਰਾ ऽ ਰੀ ਰ	ਮੋ ਰਮੁ ਮ ਨ
ਪ ਨ̱ੀ ਸਾਂ ਚ̱ਾ	ਰੇ̱ਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂਸਾਂ ਨ̱ੀਸਾਂ ਰੇ̱ਂ ਸਾਂ	ਨ̱ੀਧ̱ ਪ — ਪ
ਮੋ ऽ ਹ ਨ	ਨਾ ऽ ਮੁ ਜ	ਪੀऽ ऽऽ ऽ ऽ	ਨੇऽ ऽ ऽ ਅ
ਪ — ਗ̱ ਮ	ਗ̱ਮ ਪਨ̱ੀ ਧ̱ ਪ	ਗ̱ ਮ ਪ ਮ	ਗ̱ ਰੇ̱ ਸਾ ਸਾਸਾ
ਦ੍ਰਿ ऽ ਸਟੁ ਅ	ਗੋऽ ऽऽ ਚਰੁ ਅ	ਪ ਹੰ ਪ ਰ	ਸੁਆ ऽ ਮੀ ਗੁਰਿ
ਸਾਗ̱ ਮਪ ਗ̱ ਮ	ਪ ਨ̱ੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨ̱ੀ ਸਾਂਰੇ ਨ̱ੀਸਾਂ ਗ̱ਗ̱ਂ	ਸਾਂਨ̱ੀ ਧ̱ਪ
ਪ੍ਰੂऽ ऽऽ ਰੇਂ ਪ੍ਰ	ਗ ਟ ਕ ਰਿ	ਦੀऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ਨੇऽ ऽऽ

◆ ◆ ◆

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਪੜੁ ਹਰਿ ਲਿਖੁ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਗਾਉ ਹਰਿ ਭਉਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੀ ॥
ਮਨਿ ਬਚਨਿ ਰਿਦੈ ਧਿਆਇ ਹਰਿ ਹੋਇ ਸੰਤੁਸਟੁ ਇਵ ਭਣੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਮਨਿ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਜਗਦੀਸ ॥ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧੂ ਮੀਤ ॥
ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਹੋਵੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਕਰਿ ਬਨਵਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਤਬ ਭਇਓ ਮਨਿ ਉਦਮੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿਓ ਗਤਿ ਭਈ ਹਮਾਰੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੁ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਆਇ ਪਰਿਓ ਹੈ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੯)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਭੈਰਵੀ ਮੇਲ) **ਇਕਤਾਲ**

X		0		3		0		3		4	
								ਸਥਾਈ :		ਗੁ	ਮ
										ਮ	ਨਿ
ਪ	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਪ	ਮਧੁ	ਪਂ	ਗੁ	ਮ
ਜ	ਪੀ	ਐ	ਹS	ਰਿS	ਜਗ	ਦੀS	SS	SS	ਸ	ਮਿ	ਲਿ
ਗੁਮ	ਪਨ਼ੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾ	ਸਾ
ਸੰS	SS	ਗ	ਤਿ	ਸਾS	SS	ਧੂ	S	ਮੀ	S	S	ਤ
ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਮਪ	ਗੁ ਮ	ਪ	ਪ	ਪਪ
ਸ	ਦਾ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਹੋ	ਵੈS	SS	ਦਿਨੁ	ਰਾ	ਤੀ	ਹਰਿ
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਧੁ	ਪਮ		
ਕੀ	ਰ	ਤਿ	ਕਰਿ	ਬ	ਨ	ਵਾS	SS	ਰੀS	SS		
								ਅੰਤਰਾ :			
ਗੁਗੁ	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂS
ਹਰਿ	ਪ	ੜੁ	ਹਰਿ	ਲਿ	ਖ	ਹਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਹਰਿ	ਗਾਉ	ਹਰਿ
ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧੁ	ਪ
ਭਉ	ਜ	ਲੁ	ਪਾS	SS	ਉS	ਤਾS	SS	S	ਰੀ	S	S

ਪ	ਨੁੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਰੁੇਸਾਂ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਪਪ
ਮ	ਨਿ	ਬ	ਚ	ਨਿ	ਰਿ	ਦੇs	ss	ss	ਧਿਆ	ਏ	ਹਰਿ
ਗ	ਪ	ਪ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੁੇ	ਸਾ
ਹੋ	s	ਇ	ਸੰ	ਤੁ	ਸਟੁ	ਇ	ਵ	ਭ	ਣੁ	ਹਰਿ	
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	—	ਨੁੀਸਾਂ	ਰੁੇਂਸਾਂ	ਨੁੀਧੁ	ਪਮ		
ਨਾ	s	ਮੁ	ਮੁ	ਰਾ	s	ਰੀs	ss	ss	ss		

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਇਛਾ ਪੂਰਕੁ ਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ਹਰਿ ਜਾ ਕੈ ਵਸਿ ਹੈ ਕਾਮ ਧੇਨਾ ॥
ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ਮੇਰੇ ਜੀਅੜੇ ਤਾ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਮੇਰੇ ਮਨਾ ॥ ੧ ॥
ਜਪਿ ਮਨ ਸਤਿਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸਤਿਨਾਮੁ ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਮੁਖ ਊਜਲ ਹੋਈ ਹੈ ਨਿਤ ਧਿਆਈਐ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਹ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਭਇਆ ਤਹ ਉਪਾਧਿ ਗਤੁ ਕੀਨੀ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਜਪਨਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਇਹ ਮਤਿ ਦੀਨੀ ਜਪਿ ਹਰਿ ਭਵਜਲੁ ਤਰਨਾ ॥ ੨ ॥ ੯ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੯)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਭੈਰਵੀ ਮੇਲ) — ਤਿੰਨਤਾਲ

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁੀ	ਪਨੁੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੁੀ	ਸਾਂਸਾ	ਪਨੁੀ	ਧੁਪ	ਗੁ	ਮ
				ਜ	ਪਿ	ਮ	ਨ	ਸs	ਤਿs	ਨਾs	sਮੁ	ਸs	ਦਾs	ਸ	ਤਿ
ਪ	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁੀ	ਧੁ	ਪ
ਨਾ	s	s	ਮੁ	ਹ	ਲ	ਤਿ	ਪ	ਲਿs	ਤਿs	ਮੁ	ਖ	ਊs	ss	ਜ	ਲ
ਗੁ	ਰੁੇ	ਸਾ	—	ਨੁੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪਨੁੀ	ਸਾਂਰੁੇਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਗੁਰੁੇਂ
ਹੋ	ਈ	ਹੈ	s	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	s	ਈਐ	s	ਹ	ਰਿ	ਪੁs	ਰs	ਖੁs	ਨਿs
ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁੇਸਾ												
ਰੰs	ਜs	ਨਾs	ss												

ਅੰਤਰਾ :				ਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ
				ਇ	ਛਾ	s	s	ਪੂs	ss	ਰ	ਕੁ	ਸਰ	ਬ	ਸੁ	ਖ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਦਾ	ਤਾ	ਹ	ਰਿ	ਜਾ	s	ਕੇ	s	ਵ	ਸਿ	ਹੈ	s	ਕਾs	ss	s	ਮ
ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਧੁ	ਪ
ਧੇ	s	ਨਾ	s	ਸੋ	s	ਐ	s	ਸਾ	s	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ s	ਈਐ	ਮੇ	ਰੇ
ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਰੇਂ
ਜੀ	ਅ	ੜੇ	ਤਾ	ਸਰ	ਬ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	s	ਵਹਿ	s	ਮੇs	ss	ਰੇs	ਮs
ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ												
ਨਾs	ss	ss	ss												

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਨ ਕਹੁ ਹਰਿ ਲਹੁ ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰ ਇਵ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ॥
ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਭਾਵਹਿ ਫਿਰਿ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਹ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਈ ॥ ੧ ॥
ਜਪਿ ਮਨ ਨਾਮੁ ਹਰੀ ਹੋਹਿ ਸਰਬ ਸੁਖੀ ॥
ਹਰਿ ਜਸੁ ਊਚ ਸਭਨਾ ਤੇ ਊਪਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੇਵਿ ਛਡਾਈ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਕੀਨੀ ਗੁਰਿ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਦੀਨੀ ਤਬ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨਿਆਈ ॥
ਕਹੁ ਚਿੰਤ ਵਿਸਾਰੀ ਹਰਿਨਾਮੁ ਉਰਧਾਰੀ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਏ ਹੈ ਸਖਾਈ ॥ ੨ ॥ ੨ ॥ ੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੯)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×				2				0				3			
					ਸਥਾਈ :	ਪਮ	ਗਮ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	—	ਮ
						ਜੋs	ਪਿs	ਮ	ਨ	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਹ

ਪ — — —	— —, — —	ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗ ਗ ਪ ਗ
ਰੀ s s s	s s, s s	ਹੇs ss ਹਿs ss	ਸ ਰ ਬ ਸੁ
ਰੁ — ਸਾ —	— —, — —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਗ ਗ ਮ ਗ
ਖੀ s s s	s s, s s	ਹ ਰਿ ਜ ਸੁ	ਉ ਚ ਸ ਭ
ਪ — ਪ —	ਮ ਧੁ ਪ ਪ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਨਾ s ਤੇ s	ਉ ਪ ਰਿ ਹਰਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਸੇ s ਵਿ ਛ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਗਾ		
ਡਾs ss ss ss	ਈs ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮ
		ਗੁ ਨ ਕ ਹੁ	ਹੇs ਰਿs ਲ ਹੁ
ਪਪ ਪ ਨੀ ਨੀਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਗਂ	ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਕਰਿ ਸੇ ਵਾ ਸਤਿ	ਗੁ ਰ ਇ ਵ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s s ਮੁ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਧੁ ਪ —	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗ ਮ
ਧਿਆ ss s s	ਈ s s s	ਹ ਰਿ ਦਰ ਗਹ	ਭਾs ਵਹਿ ਫਿ ਰਿ
ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ ਪ
ਜ ਨ ਮਿ ਨ	ਆ s ਵੈ ਹਰਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਜੋ s ਤਿ ਸ
ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਪਮ		
ਮਾs ss ss ss	ਈs ss		

●●●

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸੇਵਕ ਸਿਖ ਪੂਜਣ ਸਭ ਆਵਹਿ ਸਭ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਊਤਮ ਬਾਨੀ ॥
ਗਾਵਿਆ ਸੁਣਿਆ ਤਿਨ ਕਾ ਹਰਿ ਥਾਇ ਪਾਵੈ ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਬੋਲਹੁ ਭਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਭਵਜਲ ਤੀਰਥ ॥
ਹਰਿ ਦਰਿ ਤਿਨ ਕੀ ਊਤਮ ਬਾਤ ਹੈ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਕਥਾ ਜਿਨ ਜਨਹੁ ਜਾਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪੇ ਗੁਰੁ ਚੇਲਾ ਹੈ ਆਪੇ ਆਪੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਚੋਜ ਵਿਡਾਨੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਮਿਲਾਏ ਸੋਈ ਹਰਿ ਮਿਲਸੀ ਅਵਰ ਸਭ ਤਿਆਗਿ ਓਹਾ ਹਰਿ ਭਾਨੀ ॥੨॥੫॥੧੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੬੯)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਮੁਲਤਾਨੀ ਅੰਗ) **ਇਕ ਤਾਲ**

×		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	ਸਾ
ਬੋਂs	ss	ਲਹੁ	ss	ਭਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	s	ਰ	ਤਿ
ਪ਼	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਹ	ਰਿ	ਭ	ਵ	ਜ	ਲ	ਤੀ	ss	ss	ss	ਰ	ਥ
ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਦ	ਰਿ	ਤਿ	ਨ	ਕੀ	s	ਊ	ਤ	ਮ	ਬਾ
	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ
s	ਤ	ਹੈ	s	ਸੰs	ss	ਤਹੁ	s	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾ
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਪਗੁ	ਰੇਸਾ
ਜਿ	ਨ	ਜ	ਨਹੁ	ਜਾs	ss	ss	ss	ਨੀs	ss	ss	ss

ਅੰਤਰਾ :

				।	।						
ਪ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਸੇ	ਵ	ਕ	ਸਿ	ਖ	ਪੂ	ਜਣ	ਸ	ਭਿ	ਆ	ਵਹਿ	ਸਭਿ
ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਗੁ'ਗੁ	ਰੇ'	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇ'ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
ਗਾ	s	ਵਹਿ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਉਃs	ਤs	ਮs	ਬਾ	s	ਨੀ
।						।	।				
ਗੁਮ	ਨੀ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪਪ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਗਾs	ਵਿਆ	ਸੁਣਿ	ਆ	ਤਿਨ	ਕਾ	ਹਰਿ	ਬਾਇ	ਪਾ	ਵੈ	ਜਿ	ਨ
					।।	।।					
ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ
ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਕੀ	ਆ	ਗਿਆ	ਸਤਿ	ਸਤਿ	ਕਰਿ	ਮਾs	ss	ਨੀs	s s

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਸਾਹਾ ਮੈ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥
ਹਮਰੀ ਬੇਦਨਿ ਤੂ ਜਾਨਤਾ ਸਾਹਾ ਅਵਰੁ ਕਿਆ ਜਾਨੈ ਕੋਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਤੂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾ ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਸਚੁ ਸਭੁ ਹੋਇ ॥
ਝੂਠਾ ਕਿਸ ਕਉ ਆਖੀਐ ਸਾਹਾ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥੧॥
ਸਭਨਾ ਵਿਚਿ ਤੂ ਵਰਤਦਾ ਸਾਹਾ ਸਭਿ ਤੁਝਹਿ ਧਿਆਵਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥
ਸਭਿ ਤੁਝ ਹੀ ਥਾਵਹੁ ਮੰਗਦੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾ ਤੂ ਸਭਨਾ ਕਰਹਿ ਇਕ ਦਾਤਿ ॥੨॥
ਸਭੁ ਕੋ ਤੁਝ ਹੀ ਵਿਚਿ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥
ਸਭਿ ਜੀਅ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਸ ਦਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਾ ਸਭਿ ਤੁਝਹੀ ਮਾਹਿ ਸਮਾਹਿ ॥੩॥
ਸਭਨਾ ਕੀ ਤੂ ਆਸ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸਭਿ ਤੁਝਹਿ ਧਿਆਵਹਿ ਮੇਰੇ ਸਾਹ ॥
ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਖੁ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ॥੪॥੭॥੧੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੭੦)

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ (ਮੁਲਤਾਨੀ ਅੰਗ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

×				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :				ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ
										ਮੇਰੇ	ਸਾs	ਹਾ	s	ਮੈ	s
ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ,	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਸੁ	ਖੁ	ਹੋ	ਇ,	s	s	ਹ	ਮ	ਰੀ	ਬੇ
ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ
ਦs	ਨਿs	ਤੂ	s	ਜਾ	s	ਨ	ਤਾ	ਸਾ	s	ਹਾ	s	ਅ	ਵ	ਰੁ	ਕਿਆ
ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ						
ਜਾ	s	ਨੇ	s	ਕੋs	ss	ss	ss	ਇs	ss						
										ਅੰਤਰਾ :		ਪ	—	ਪ	—
												ਸਾ	s	ਚਾ	s
ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਪਂ
ਸਾs	ss	ਹਿ	ਬੁ	ਸਚੁ	ਤੂ	ਮੇ	ਰੇ	ਸਾs	ss	ਹਾ	s	ਤੇ	ਰਾ	ਕੀ	ਆ
ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਨੀ
ਸ	ਚੁ	ਸ	ਭੁ	ਹੋs	ss	s	s	ਇ	s	s	s	ਝੂs	ss	ਠਾ	s
ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ
ਕਿ	ਸ	ਕਉ	s	ਆs	ਖੀs	ਐs	ss	ਸਾ	s	ਹਾ	s	ਦੂ	s	ਜਾ	s
ਪ	—	ਪ	—	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ						
ਨਾ	s	ਹੀ	s	ਕੋs	ss	ss	ss	ਇs	ss						

●●●

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ

ਜੈਤਸਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਜਿਤਨਾ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ ਉਤਨਾ ਹੀ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਹਿਤ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕ ਹੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ : ਜੈਤ ਸ੍ਰੀ, ਜਯਸ੍ਰੀ, ਜਯੰਤ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਜੈਤਸਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਨਾਲ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੈਤਸਰੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮਤਭੇਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ ਦਾ ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਧੈਵਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਇਸ ਦਾ ਥਾਟ ਤਾਂ ਪੂਰਵੀ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ।

ਮੱਧਕਾਲ ਦੇ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਪੰਡਿਤ ਅਹੋਬਲ (1650 ਈ.) ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਤਾ ਹੈ : "ਜੈਤਸਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਿਅਮ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ।" ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰ ਮਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਡਿਤ ਅਹੋਬਲ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਜੈਤਸਰੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਥਾਟ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਤਸਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਹਿਲਾ ਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਜੈਤਸਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੈਤਸਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਰਾਗ ਪੂਰੀਆ ਧਨਾਸਰੀ ਹੈ, ਪੂਰੀਆ ਧਨਾਸਰੀ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ "ਮਰੇ ਮਰ੍ਹ ਗ" ਸੁਰ ਸੰਗੀਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੈਤਸਰੀ ਦੀ "ਪ ਮਧੁ ਮਗ, ਮਗ, ਮੇਗ, ਰੇ ਸਾ" ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੈਤਸਰੀ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "ਸਾਸਾ, ਗ ਗ ਪ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀਆ ਧਨਾਸਰੀ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੈਤਸਰੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕਲਾਕਾਰ "ਮ੍ਹ ਪ੍ਹ ਨ੍ਹੀ ਸਾ ਰੇਸਾ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ

ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਭਰਮ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਗਾਇਕ "ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ ਪ" ਸੁਰਾਵਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪਟਨਾ ਨਿਵਾਸੀ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕ "ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ" (1813 ਈ.) ਵਿਚ ਜੈਤਸਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। "ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ" ਦੇ ਕਰਤਾ ਗੋਸੁਆਮੀ ਪੰਨਾ ਲਾਲ (1846) ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਣੀ "ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਅਤੇ "ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤਸਾਰ" ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨੇ ਜੈਤਸਰੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਗੜਬੜ ਗੁਠਾਲਾ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਵਿਚ ਚੌਥੇ, ਪੰਜਵੇਂ, ਨੌਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੇਵਲ "ਰਾਗੁ ਜੈਤਸਰੀ" ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਮਧਕਾਲੀ ਕਪੋਲ ਕਲਪਨਾਂ ਵਾਲੀ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰਿਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਵਿਉਂਤ ਅਨੁਸਾਰ "ਰਾਗੁ" ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ, ਗਪ, ਮਧੁਪ, ਨੀਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ, ਮਗ, ਮਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗਪ; ਮ ਧੁ, ਮਗ, ਮਗ, ਰੇਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ਼ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਗ਼, ਮ਼ ਮ਼ ਗ਼ ਪ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ਪ਼ ਗ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਗ ਮ਼ਗ, ਮ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ, ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਸਾ, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ; ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਸਾਸਾ ਗਗ ਮ, ਮ ਮ ਗ ਸਾਗ ਮ, ਮਗ, ਮਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾਗ ਮ, ਮਗ ਸਾਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਪ ਮ, ਮ ਗੁਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ ਗ ਗਪ, ਮ ਧੁਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ ਪ ਮਧੁ ਪ ਪ ਮ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਮ ਧੁ ਮਗ, ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਗਪ ਮਧੁਪ, ਗ ਮ ਗ ਪ ਮਧੁ ਪ ਧੁ ਮਪ ਨੀ ਧੁਪ, ਧੁ ਮਗ, ਗ ਮ ਪ ਧੁਪ, ਨੀ ਧੁਪ, ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ, ਨੀਧੁਪ, ਰੇਂ ਨੀ ਧੁਪ, ਮਧੁ ਮਗ ਮਗ, ਨੀ ਮਗ, ਮਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

3. ਪ ਪ ਮਧੁ ਮਗ, ਮਧੁਪ, ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਮ ਧੁਪ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ, ਨੀਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਨੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਧੁਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀਸਾ, ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ, ਗ ਗਂ. ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂਗਂ ਮਂ ਮਂ ਗਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਰੇਂਸਾਂਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ, ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਗ ਪਂ ਮਂ ਧਂ ਮਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂਸਾ, ਨੀ, ਰੇਂ ਨੀ ਧੁਪ, ਮ ਪ ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਨੀਧੁਪ, ਮ ਪ ਧੁਪ, ਮਧੁ ਮ ਗ ਮਗ, ਗਪ, ਧੁਪ ਮਗ, ਪਗ ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਰਤਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਬਸਿਆ ਗੁਰ ਹਾਥੁ ਧਰਿਓ ਮੇਰੈ ਮਾਥਾ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਦੁਖ ਉਤਰੇ ਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਰਿਨੁ ਲਾਥਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਭਿ ਅਰਥਾ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਜੀਵਨੁ ਬਿਰਥਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੂੜ ਭਏ ਹੈ ਮਨਮੁਖ ਤੇ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਨਿਤ ਫਾਥਾ ॥
ਤਿਨ ਸਾਧੂ ਚਰਣ ਨ ਸੇਵੇ ਕਬਹੂ ਤਿਨ ਸਭੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਥਾ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਸਾਧੂ ਚਰਣ ਸਾਧ ਪਗ ਸੇਵੇ ਤਿਨ ਸਫਲਿਓ ਜਨਮੁ ਸਨਾਥਾ ॥
ਮੋਕਉ ਕੀਜੈ ਦਾਸੁ ਦਾਸ ਦਾਸਨ ਕੋ ਹਰਿ ਦਇਆ ਧਾਰਿ ਜਗੰਨਾਥਾ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਗਿਆਨਹੀਨ ਅਗਿਆਨੀ ਕਿਉ ਚਾਲਹ ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਾ ॥
ਹਮ ਅੰਧੁਲੇ ਕਉ ਗੁਰ ਅੰਚਲੁ ਦੀਜੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਚਲਹ ਮਿਲੰਥਾ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੬)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਮਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਮ	ਗ	ਸਾਰਾ	ਮਪ	ਮ	ਮ	ਧ
				ਮੇਂs	ਰੇs	ਮਨ	ਭਜੁ	ਰਾs	ss	ਮ	ਨਾs	ss	ਮੁ	ਸ	ਭਿ
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ
ਅ	ਰ	ਥਾ	s	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	s	ਰੈs	s	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਦਿ

ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ
ੜਾ	s	ਇਆ	ਬਿਨੁ	ਨਾ	s	ਵੈ	s	ਜੀ	s	ਵ	ਨੁ	ਬਿs	ਰs	ਥਾs	ss
ਧੁਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ												
ss	ss	ss	ss												
ਅੰਤਰਾ :				ਪਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ
				ਮੇਰੈ	ਹੀ	ਅ	ਰੈ	ਰs	ਤ	ਨੁ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਹ	ਰਿ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਬ	ਸਿ	ਓ	s	ਗੁਰਿ	ਹਾs	ਥੁ	ਧ	ਰਿਓ	s	ਮੇ	ਰੈ	ਮਾ	s	ss	ss
ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਗ
ਥਾ	s	s	s	ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨਮ	ਕੇ	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਦੁ	ਖ
ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਸਾਸਾ	ਨੀਸਾ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ
ਉ	ਤ	ਰੇ	s	ਗੁਰਿ	ਨਾs	ਮੁ	ਦੀ	ਓ	s	ਰਿ	ਨੁ	ਲਾs	ss	ss	ss
ਨੀਧੁ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ												
ਥਾs	ss	ss	ss												

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹੀਰਾ ਲਾਲੁ ਅਮੋਲਕੁ ਹੈ ਭਾਰੀ ਬਿਨੁ ਗਾਹਕ ਮੀਕਾ ਕਾਖਾ ॥
ਰਤਨ ਗਾਹਕੁ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਦੇਖਿਓ ਤਬ ਰਤਨੁ ਬਿਕਾਨੋ ਲਾਖਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਗੁਪਤੁ ਹੀਰੁ ਹਰਿ ਰਾਖਾ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲਿ ਮਿਲਾਇਓ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹੀਰੁ ਪਰਾਖਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਨਮੁਖ ਕੋਠੀ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਤਿਨ ਘਰਿ ਰਤਨੁ ਨ ਲਾਖਾ ॥
ਤੇ ਊਝੜਿ ਭਰਮਿ ਮੁਏ ਗਾਵਾਰੀ ਮਾਇਆ ਭੁਇ ਭੁਅੰਗ ਬਿਖੁ ਚਾਖਾ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਾਧ ਮੇਲਹੁ ਜਨ ਨੀਕੇ ਹਰਿ ਸਾਧੂ ਸਰਣਿ ਹਮ ਰਾਖਾ ॥
ਹਰਿ ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਪਰੇ ਭਾਗਿ ਤੁਮ ਪਾਖਾ ॥ ੩ ॥
ਜਿਹਵਾ ਕਿਆ ਗੁਣ ਆਖਿ ਵਖਾਣਹ ਤੁਮ ਵਡ ਅਗਮ ਵਡ ਪੁਰਖਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਪਾਖਾਣੁ ਡੁਬਤ ਹਰਿ ਰਾਖਾ ॥੪॥੨॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੬)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ ਤਿੰਨਤਾਲ

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਗ ਪ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ	— ਰੇੁ ਸਾ ਸਾ
	ਮੇ ਰੈ ਮ ਨਿ	ਗੁ ਪ ਤ ਹੀ	s ਰੁ ਹ ਰਿ
ਗ ਗ ਪ —	ਪ — ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਰੇਂ ਨੀ ਧੁ	ਮਪ ਧੁ ਮ ਗ
ਰਾ s ਖਾ s	ਦੀ s ਨ ਦਇ	ਆs ss ਲਿ ਮਿ	ਲਿਾs ੳ ਗੁ ਰਿ
ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਮ ਗ ਗ	ਪ — ਪ ਪ	ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ ਨੀਸਾਂ
ਸਾ s ਧੁ s	ਗੁਰੁ ਮਿ ਲਿ ਐ	ਹੀ s o ਪ	ਰਾs ss ss ss
ਰੇਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਖਾs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਮਪ ਧੁ	ਮ ਗ ਮ ਧੁ	ਪ ਪ ਪ —
	ਹੀ s ਰਾs s	ਲਾ s ਲੁ ਅ	ਮੋ ਲਕ ਹੈ s
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਗਂ	ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ —
ਭਾ s ਰੀ s	ਬਿ ਨੁ ਗਾ s	ਹ ਕ ਮੀ ਕਾ	ਕਾs ss s s
ਨੀ ਧੁ ਪ —	ਪ ਪ ਪ ਮਪ	ਨੀ ਧੁ ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ
ਖਾ s s s	ਰ ਤ ਨ ਗਾs	ਹ ਕੁ ਗੁ ਰੁ	ਸਾ s ਧੁ s
ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਗ ਗ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ —	ਗਮ ਪਸੁ ਮਪ ਨੀਸਾਂ
ਦੇ s ਖਿਉ ਤਬ	ਰ ਤ ਨੁ ਬਿ	ਕਾ s ਨੋ s	ਲਾs ss ss ss
ਰੇਂਨੀਂ ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾਂ			
ਖਾs ss ss ss			

●●●

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰ ਬਾਰਿਕ ਕਛੂਅ ਨ ਜਾਨਹ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੇਰੇ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਇਆਨਾ ॥
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਦੀਜੈ ਮਤਿ ਊਤਮ ਕਰਿ ਲੀਜੈ ਮੁਗਧੁ ਸਿਆਨਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਆਲਸੀਆ ਉਘਲਾਨਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਆਨਿ ਮਿਲਾਇਓ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਕਪਟ ਖੁਲਾਨਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਵਹੁ ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਾਮੁ ਪਰਾਨਾ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਰਿ ਜਾਈਐ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਜਿਉ ਅਮਲੀ ਅਮਲਿ ਲੁਭਾਨਾ ॥ ੪ ॥
ਜਿਨ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ਤਿਨ ਧੁਰਿ ਭਾਗ ਪੁਰਾਨਾ ॥
ਤਿਨ ਹਮ ਚਰਣ ਸਰੇਵਹ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਜਿਨ ਹਰਿ ਮੀਠ ਲਗਾਨਾ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਮੇਰੈ ਠਾਕੁਰਿ ਜਨੁ ਬਿਛੁਰਿਆ ਚਿਰੀ ਮਿਲਾਨਾ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਿਨਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਜਨੁ ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨਾ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੭)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
											ਸਥਾਈ :	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
												ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ
ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਆ	s	ਲ	ਸੀ	ਆ	s	ਉ	ਘ	ਲਾ	s	ਨਾ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਗ	ਗ
ਆs	ss	ਨਿ	ਮਿ	ਲਾ	ਇਓ	ਗੁ	ਰੁ	ਸਾ	s	ਧੂ	s	ਮਿਲਿ	ਸਾs	s	ਧੂ
ਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ				
ਕ	ਪ	ਟ	ਖੁ	ਲਾ	ss	ss	ss	ਨਾ	ss	ss	ss				
											ਅੰਤਰਾ :	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ
												ਹਮ	ਬਾ	ਰਿ	ਕ
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ
ਕ	ਛੂ	ਅ	ਨ	ਜਾ	s	ਨ	ਹ	ਗ	ਤਿ	ਮਿਤ	ਤੇਰੇ	ਮੂ	s	ਰ	ਖ
ਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮੁ	ਗ	ਧ	ਇ	ਆs	s	s	s	ਨਾ	s	s	s	ਹਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ

ਮਪ ਨੀਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਸਾਰਾ ਮਪ ਪ
ਧਾs ss ਰਿ ਦੀ	ਜੈ s ਮ ਤਿ	ਉ s ਤ ਮ	ਕਰਿ ਲੀs ss ਜੈ
ਮ ਧੁ ਪ ਪ	ਨੀਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਨੀਧੁ ਧੁਪ ਪਮ	
ਮੁ ਗ ਧ ਸਿ	ਆs ss ss ss	ਨਾs ss ss ss	

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਾਜਨੁ ਪੁਰਖੁ ਵਡ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਰਸਿਕ ਰਸਿਕ ਫਲ ਲਾਗਿਬਾ ॥
ਮਾਇਆ ਭੁਇਅੰਗ ਗ੍ਰਸਿਓ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰਬਚਨੀ ਬਿਸੁ ਕਰਿ ਕਾਢਿਬਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਸਿ ਲਾਗਿਬਾ ॥
ਹਰਿ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਿਲ ਸਾਧ ਗੁਰ ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖਿਬਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਡ ਭਾਗ ਮਿਲਿਓ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਲਿਵ ਉਨ ਮਨਿ ਲਾਗਿਬਾ ॥
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਬੁਝੀ ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਹਰਿ ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਮਲ ਗੁਨ ਗਾਇਬਾ ॥ ੨ ॥
ਤਿਨਕੇ ਭਾਗ ਖੀਨ ਧੁਰਿ ਪਾਏ ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸੁਨ ਪਾਇਆ ॥
ਤੇ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਪਵਹਿ ਗ੍ਰਭ ਜੋਨੀ ਸਭੁ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਤਿਨ ਜਾਇਬਾ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਗੁਰ ਸਾਧ ਪਗ ਸੇਵਹ ਹਮ ਹਰਿ ਮੀਠ ਲਗਾਇਬਾ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਰੇਣ ਸਾਧ ਪਗ ਮਾਗੈ ਹਰਿ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਦਿਵਾਇਬਾ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੭)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਪ ਧੁ	ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਮ	ਪਪ ਮਗ ਰੇ ਸਾ
	ਮੇ ਰਾ ਮ ਨੁ	ਰਾs ss ਮs ਨਾs	ss ਮs ਰ ਸਿ
ਗ ਗ ਪ —	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਪ	ਧੁ ਮ ਗ ਮ
ਲਾ ਗਿ ਬਾ s	ਹ ਰਿ ਕੀ ਏ	ਪs ਤਿs ਤ ਪ	ਵਿ ਤ੍ਰ ਮਿ ਲਿ

ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਗ	ਪ ਪ ਧ਼ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ
ਸਾ ਧ ਗੁ ਰ	ਹ ਰਿ ਨਾ ਮੈ	ਹ ਰਿ ਰ ਸ	ਚਾऽ ऽऽ ऽऽ ਖਿऽ
ਨੀਧ਼ ਪਮ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਬਾ ऽऽ ऽऽ ऽऽ			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪਮ ਗ ਗ	ਪ ਪ ਧ਼ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਸਾ ਜ ਨੁ ਪੁ	ਰ ਖੁ ਵੇ ਵਡ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਸਾ ਮੰ ਗੰ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਪਾ ऽ ਇਆ ऽ	ਹਰਿ ਰਸਿ ਕ ਰ	ਸਿ ਕ ਫ ਲ	ਲਾਂऽ ऽऽ ऽ ਗਿ
ਰੇਂ ਨੀ ਧ਼ ਪ	ਮੰਪ ਨੀ ਨੀ ਰੇਂ	ਨੀ ਧ਼ ਪ ਪ	ਮ ਧ਼ ਮ ਗ
ਬਾ ऽ ऽ ऽ	ਮਾऽ ऽ ਇਆ ਭੁਇ	ਅੰ ਗ ਗੁ ਸਿ	ਓ ऽ ਹੈ ऽ
ਮ ਗ ਰੇਂ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਗ ਗ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਨੀ ਧ਼ਪ
ਪਾ਼ ऽ ਣੀ ऽ	ਗੁਰ ਬ ਚ ਨੀ	ਬਿ ਸੁ ਹ ਰਿ	ਕਾऽ ऽऽ ऽऽ ਢਿऽ
ਮਧ਼ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਬਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ			

◆

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਬਸਿਓ ਤਿਨ ਮਾਤ ਕੀਜੈ ਹਰਿ ਬਾਂਝਾ ॥
ਤਿਨ ਸੁੰਞੀ ਦੇਹ ਫਿਰਹਿ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਓਇ ਖਪਿ ਖਪਿ ਮੁਏ ਕਰਾਂਝਾ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਮਾਝਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ਗੁਰਿ ਗਿਆਨੁ ਦੀਓ ਮਨੁ ਸਮਝਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਕਲਜੁਗਿ ਪਦੁ ਊਤਮੁ ਹਰਿ ਪਾਈਐ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਝਾ ॥
ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਜਿਨਿ ਗੁਪਤੁ ਨਾਮੁ ਪਰਗਾਝਾ ॥ ੨ ॥
ਦਰਸਨੁ ਸਾਧ ਮਿਲਿਓ ਵਡਭਾਗੀ ਸਭਿ ਕਿਲ ਬਿਖ ਗਏ ਗਵਾਝਾ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਾਹ ਪਾਇਆ ਵਡ ਦਾਣਾ ਹਰਿ ਕੀਏ ਬਹੁ ਗੁਣ ਸਾਝਾ ॥੩॥
ਜਿਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗ ਜੀਵਨਿ ਹਰਿ ਉਰਧਾਰਿਓ ਮਨ ਮਾਝਾ ॥
ਧਰਮਰਾਇ ਦਰਿ ਕਾਗਦ ਫਾਰੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਲੇਖਾ ਸਮਝਾ ॥੪॥੫॥ (ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੭)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ:	ਪ ਗ ਰੇ ਰੇ	ਸਾ ਸਾ ਨੀ ਸਾ	ਗ ਗ ਪ ਪ
	ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਜ ਪਿ ਰਾ ਮ	ਨਾ ਮ ਹ ਰਿ
ਮ ਧੁ ਪ —	ਪ ਪ ਪਪ ਪ	ਗਮ ਪਨੀ ਧੁ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਧੁ ਮ
ਮਾ s ਝਾ s	ਹ ਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿ	ਪਾs ss ਲਿ ਕ੍ਰਿ	ਪਾs ss ਪ੍ਰਭਿ
ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਗ — ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀਧੁ
ਧਾ s ਰੀ ਗੁਰਿ	ਗਿਆ s ਨੁ ਦੀ	ੳ s ਮ ਨੁ	ਸs ਮs ਝਾs ss
ਪਮ ਗਮ ਪਗ ਰੇਸਾ			
ss ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ:	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗ ਮ	ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਜਿ ਨ ਹ ਰਿ	ਰਿs ਰs ਦੇ s	ਨਾs ss ਮੁ ਨ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰਾਂ ਮ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ
ਬ ਸਿ ੳ ਤਿਨ	ਮਾ s ਤ ਕੀ	ਜੈ s ਹ ਰਿ	ਬਾਂ s ss ss
ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਮ	ਪਪ ਪ — ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗਮ	ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸੁ
ਝਾ s s s	ਤਿਨ ਸੁੰ s ਵੀ	ਦੇs ss ਹਿ ਫਿ	ਰs ਹਿs s ਬਿਨੁ
ਮ ਧੁ ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਸਾ,ਗ ਗਗ ਪਪ
ਨਾ s ਵੈ ਉਇ	ਖ ਪਿ ਖ ਪਿ	ਮੁ ਏ s ਕ	ਰਾਂs ss ss ss
ਮਧੁ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸ			
ਝਾs ss ss ss			

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਪਾਈ ਵਡ ਭਾਗੀ ਮਨੁ ਚਲਤੌ ਭਇਓ ਅਰੂੜਾ ॥
ਅਨਹਤ ਧੁਨਿ ਵਾਜਹਿ ਨਿਤ ਵਾਜੇ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ਰਸਿ ਲੀੜਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰੂੜਾ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਸਤਿ ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਮਿਲਿਓ ਲਾਇ ਝਪੀੜਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਕਤ ਬੰਧ ਭਏ ਹੈ ਮਾਇਆ ਬਿਖੁ ਸੰਚਹਿ ਲਾਇ ਜਕੀੜਾ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਅਰਥਿ ਖਰਚਿ ਨਹ ਸਾਕਹਿ ਜਮਕਾਲੁ ਸਹਹਿ ਸਿਰਿ ਪੀੜਾ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਅਰਥਿ ਸਰੀਰੁ ਲਗਾਇਆ ਗੁਰ ਸਾਧੂ ਬਹੁ ਸਰਧਾ ਲਾਇ ਮੁਖਿ ਧੂੜਾ ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਗਾ ਮਨਿ ਗੂੜਾ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਮੇਲਿ ਜਨ ਸਾਧੂ ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾ ਕਾ ਕੀੜਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਪਗ ਸਾਧੂ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪਾਖਾਣੁ ਹਰਿਓ ਮਨੁ ਮੂੜਾ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੮)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
			।				।								
ਸਥਾਈ :		ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ
		ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਜ	ਪਿ	ਰਾ	s	ਮ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਹ	ਰਿ
			।				।								
ਪ	ਪ,	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ
ਰੂ	ੜਾ,	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਜ	ਪਿ	ਰਾ	s	ਮ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਹ	ਰਿ
								।				।		।	
ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਗ
ਰੂ	s	ੜਾ	s	ਮੇਰੇ	ਮਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਪ੍ਰੀs	ss	ਤਿ	ਲ	ਗਾ	s	ਈ	s
।													।	।	
ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਸਾ	ਗ	—	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਨੀ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਹਰਿ	ਮਿs	ਲਿਓ	s	ਲਾ	s	ਇ	ਝ	ਪੀs	ss	ss	ss
		।													
ਰੇਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ												
ੜਾs	ss	ਮੇs	ਰੇs												

ਅੰਤਰਾ :

ਧਪ	ਪ — ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨੀ
ਸਤਿ	ਸੰ ऽ ਗ ਤਿ	ਸਾऽ ऽऽ ਧ ਪਾ	ਈ ऽ ਵ ਤ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂਮਂ ਪਂਪਂ	ਮਂ ਗਂ — ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਨੀ ਨੀਰੇਂ
ਭਾ ऽ ਗੀ ਮਨੁ	ਚ ਲ ਤੈਂऽ ऽऽ	ਭ ਇਓ ऽ ਅ	ਰੂ ऽ ऽऽ ऽऽ
ਨੀ ਧੁ ਪ —	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮਂ	ਗਮ ਪਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਧੁ ਮਂ ਗ
ਤਾ ऽ ऽ ऽ	ਅऽ ਨऽ ਹ ਤ	ਧੁऽ ਨਿऽ ਵਾ ऽ	ਜੇ ऽ ਨਿ ਤ
ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ ਗ ਗ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਨੀ
ਵਾ ऽ ਜੇ ऽ	ਹਰਿ ਅੰऽ ਮ੍ਰਿ ਤ	ਧਾ ਰ ਰ ਸਿ	ਲੀऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ
ਰੇਂਨੀ ਧੁਪ ਗ ਮ			
ਤਾऽ ऽऽ, ਮੇ ਰੇ			

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ ॥ ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖੁ ਮਿਟੈ ਹਮਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਾਵਹੁ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਮੀਤ ਹਮਾਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਖਹੁ ਉਰ ਧਾਰੇ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਸੁਣਾਵਹੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿਐ ਪਰਗਟੁ ਹੋਈ ਰਾਮ ॥ ੨ ॥
ਮਧੁ ਸੂਦਨ ਹਰਿ ਮਾਧੋ ਪ੍ਰਾਨਾ ॥ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੀਠ ਲਗਾਨਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲਹੁ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਈ ਰਾਮ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ ॥ ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਹਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲਹੁ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸੁਖੁ ਹੋਈ ਰਾਮ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੮)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ —
		ਹS ਰਿS ਹS ਰਿS	ਸਿ ਮ ਰ ਹੁS
ਗ ਗ ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ —	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਅ ਗ ਮ ਅ੍	ਪਾ S ਹਾ S	ਜਿ ਸੁ ਸਿ ਮ	ਰ ਤ ਦੁ ਖੁ
ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
ਮਿ ਟੈ S ਹ	ਮਾ S ਰਾ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ
ਗ ਗ ਪ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ —	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਪੁ ਰ ਖ ਮਿ	ਲਾ S ਵਹੁ S	ਗੁS ਰਿS ਮਿ ਲਿ	ਐ S ਸੁ ਖੁ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਗ ਪਗ ਰੇਸਾ		
ਹੋS SS ਈS SS	ਰਾS SS SS ਮS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮ
		ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ	ਗਾS SS ਵਹੁ S
ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਮੀ S ਤ ਹ	ਮਾ S ਰੇ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ S ਮੁ ਰ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਧੁ
ਖਹੁ S ੳ ਰ	ਧਾ S ਰੇ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਅੰS SS ਮਿ੍ ਤ
ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ ਪ
ਬS ਢS ਨS ਸੁS	ਣਾ S ਵਹੁ ਗੁਰ	ਮਿ ਲਿ ਐ S	ਪ ਰ ਗ ਟੁ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਗਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਹੋS SS ਈS SS	ਰਾS SS SS ਮS		

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਲੈ ਲਾਹਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦਇਆਲੁ ਧਿਆਹਾ ॥ ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਸਦਾ ਗੁਣ ਗਾਹਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਘੂਮਰਿ ਪਾਵਹੁ ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੨॥
ਆਉ ਸਖੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਹਾ ॥ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਾਮੁ ਲੈ ਲਾਹਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਗੁਰ ਮੇਲਹੁ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੩॥
ਕਰਿ ਕੀਰਤਿ ਜਸੁ ਅਗਮ ਅਥਾਹਾ ॥ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਗਾਵਾਹਾ ॥
ਮੋ ਕਉ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਿਲੀਐ ਗੁਰ ਦਾਤੇ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਭਗਤਿ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੮)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

				2				0				3			
				ਸਥਾਈ :				ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ
								ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਮਪ	ਧੁ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ
ਨਾ s	s	ਮੁ	ਜਾ	ਪਾ	s	ਹਾ	s	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਸ
ਸਾਰਾ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਦਾs	ss	ਲੈ	s	ਲਾ	s	ਹਾ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਮਪ	ਨੀਸਾ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਰੇ	ਸਾਂ
ਭs	ਗs	ਤਿ	ਦ੍ਰਿ	ੜਾ	s	ਵਹੁ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਉ
ਨ਼ੀਸਾ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ								
ਮਾs	ss	ਹਾs	ss	ਰਾs	ss	ss	ਮs								

	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮ
		ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾਂs ss ਮੁ ਦਇ
ਪ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮੰ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਆ s ਲੁ ਧਿ	ਆ s ਹਾ s	ਹ ਰਿ ਕੇ s	ਰੰ s ਗਿ ਸ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ	ਨੀ ਧੁ ਪ —	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਦਾ s ਗੁ ਣ	ਗਾ s ਹਾ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ ਜ ਸੁ
ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ	ਮ ਧੁ ਪ ਪ
ਘੁ s ਮ ਰਿ	ਪਾ s ਵਹੁ s	ਮਿ ਲਿ ਸ ਤ	ਸੰ s ਗਿ ਉ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਮਾs ss ਹਾs ss	ਰਾs ss ss ਮs		

•••

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਰਸਿ ਰਸਿ ਰਾਮੁ ਰਸਾਲੁ ਸਲਾਹਾ ॥ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਭੀਨਾ ਲੈ ਲਾਹਾ ॥
ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਭਗਤਿ ਓੁਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਜਪਾਹਾ ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਜੀਤਿ ਸਬਦੁ ਲੈ ਲਾਹਾ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਪੰਚ ਦੂਤ ਵਸਿ ਆਵਹਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਹਰਿ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੨ ॥
ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਸਦਾ ਲੈ ਲਾਹਾ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਮਾਧੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੩ ॥
ਜਪਿ ਜਗਦੀਸੁ ਜਪਉ ਮਨ ਮਾਹਾ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਗੰਨਾਥੁ ਜਗਿ ਲਾਹਾ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਡੇ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਭਗਤਿ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੪ ॥ ੧੦ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੯)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ ਗਰੇ ਸਾ	ਸਾਰਾ ਮਪ ਗਮ ਧੁ
		ਰS ਸਿS ਰS ਸਿ	ਰਾS SS ਮੁS ਰ
ਪ — ਧੁ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ——	ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਗ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
ਸਾ S ਲੁ ਸ	ਲਾ S ਹਾ S	ਮ ਨੁ ਰਾ ਮ	ਨਾ ਮੁ ਭੀ S
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ਼	ਮ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
ਨਾS S ਲੈ S	ਲਾ S ਹਾ S	ਖਿ ਨੁ ਖਿ ਨੁ	ਭ ਗ ਤਿ ਕ
ਸਾਗ ਮਪ ਮ ਗ	ਮ ਧੁ ਪ —	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਰS ਹੁS ਦਿ ਨੁ	ਰਾ S ਤੀ S	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਭ ਗ ਤਿ ਉ
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ	ਮਧੁ ਮਗ ਮਗ ਰੇਂਸਾ		
ਮਾS SS ਹਾS SS	ਰਾS SS SS ਮS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ ਧੁ ਪ ਧੁ	ਮ ਪ ਗ ਮ
		ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਗੁ ਣ ਗੋ S
ਪ -- ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਵਿੰ S ਦ ਜ	ਪਾ S ਹਾ S	ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ	ਜੀ S ਤਿ ਸ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਧੁ
ਬS ਦੁ ਲੈ S	ਲਾ S ਹਾ S	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਪੰS SS ਚ ਦੂ
— ਪ ਮ ਗ	ਪ ਗ ਰੇ ਸਾਂ	ਸਾ ਗ ਗ ਪ	ਮ ਧੁ ਪ —
S ਤ ਵ ਸਿ	ਆ S ਵ ਹਿ	ਮ ਨਿ ਤ ਨਿ	ਹ ਰਿ ਓ S
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮਪ	ਨੀਨੀ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਮਾS SS ਹਾS SS	ਰਾS SS SS ਮS		

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਮਾਪੇ ਜੋਗੀ ਜੁਗਤਿ ਜੁਗਾਹਾ ॥ ਆਪੇ ਨਿਰਭਉ ਤਾੜੀ ਲਾਹਾ ॥
ਮਾਪੇ ਹੀ ਆਪਿ ਆਪਿ ਵਰਤੈ ਆਪੇ ਨਾਮਿ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥
ਮਾਪ ਦੀਪ ਲੋਅ ਦੀਪਾਹਾ ॥ ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਮੁੰਦ ਮਥਾਹਾ ॥
ਮਾਪੇ ਮਥਿ ਮਥਿ ਤਤੁ ਕਢਾਏ ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੨ ॥
ਖੀ ਮਿਲਹੁ ਮਿਲਿ ਗੁਣ ਗਾਵਾਹਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਹਰਿਲਾਹਾ ॥
ਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜੀ ਮਨਿ ਭਾਈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੩ ॥
ਆਪੇ ਵਡਦਾਣਾ ਵਡ ਸਾਹਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂੰਜੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਹਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਾਤਿ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਗੁਣ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੯)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	– ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ
			s ਆs ss ਪੇs
ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ	ਪ ਮ ਗ ਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ –	– ਮਗ ਮ ਗ
ਜੋ s ਗੀ s	ਜੁ ਗ ਤਿ ਜੁ	ਗਾ s ਹਾ s	s ਆs s ਪੇ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ –	– ਸਾਰਾ ਮਪ ਮਗ	ਮ ਧੁ ਪ –	– ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ
ਨਿ ਰ ਭਉ s	s ਤਾs ss ੜੀs	ਲਾ s ਹਾ s	s ਆs ss ਪੇs
ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ	— ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ –	– ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ
ਹੀ s ਆ ਪਿ	s ਆ s ਪਿ	ਵ ਰ ਤੈ s	s ਆs s ਪਿ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ	ਪਮ ਗਮ ਪਨੀ ਧੁਪ	ਗਪ ਧੁਪ ਗਰੇ ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ
ਨਾ s s ਮਿ ਉ	ਮਾs ss ਹਾs ss	ਰਾs ss ss ss	ਮs
		ਅੰਤਰਾ :—	– ਧਪ ਮਪ ਗਮ
			s ਆs ss ਪੇs
ਧੁ — ਪ ਸਾਂ	– ਸਾਂ ਸਾਂ –	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ –	- ਸਾਂਰਾਂ ਮੰਪ ਮੰਗ
ਦੀ s ਪ ਲੋ	s ਅ ਦੀ s	ਪਾ s ਹਾ s	s ਆs ss ਪੇs

ਮੰ	ਗ਼	ਰੇਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀਂ	ਧ	ਪ	-	ਧੁਤ	ਮਮ	ਗਮ
ਸ	ਤਿ	ਗੁਰੁ	ਸ	ਮੁੰs	ss	ਦ	ਮ	ਥਾ	s	ਹਾ	s	s	ਆs	ss	ਪs
ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰ		ਨੀ	ਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਧ	ਪ	-	ਮਧ	ਮ	ਗ
ਮ	ਖਿ	ਮ	ਖਿ	s	ਤ	ਤੁ	ਕ	ਢਾ s	ਏs	ਜਾ	ਪਿ	s	ਨਾs	ਮ	ਰ
ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾ	ਰਾਮੇ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਪਰ	ਰੇਸਾ	ਨਾ	s	ਮਿਰ
ਤ	ਨੁ	ੳ	s	ਮਾs	ss	ਹਾss	ss	sਰਾ	ss	ss	ss	ਮs			

ਜੈਤਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਗੁਰਾਹਾ ॥ ਪੂੰਜੀ ਨਾਮੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੇਸਾਹਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਮਧੁਸੂਦਨ ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੧॥
ਹਰਿਗੁਣ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰਵਣਿ ਸੁਣਾਹਾ ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲਾਹਾ ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਗੁਣ ਬੋਲਹ ਬਾਣੀ ਹਰਿ ਗੁਣ ਜਪਿ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੨॥
ਸਭਿ ਤੀਰਥ ਵਰਤ ਜਗ ਪੁੰਨ ਤੋਲਾਹਾ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਪੁਜਹਿ ਪੁਜਾਹਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਤੁਲੁ ਤੋਲੁ ਹਰਿ ਭਾਰੀ ਗੁਰਮਤਿ ਜਪਿ ਓਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥੩॥
ਸਭਿ ਕਰਮ ਧਰਮ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਾਹਾ ॥ ਕਿਲ ਵਿਖ ਮੈਲੁ ਪਾਪ ਧੋਵਾਹਾ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਜਨ ਊਪਰਿ ਦੇਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਉਮਾਹਾ ਰਾਮ ॥ ੪॥੫ ੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੯)

ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
								ਸਥਾਈ :				ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ
												ਮਿ	ਲਿ	ਸ	ਤ
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ
ਸੰ	s	ਗ	ਤਿ	ਸੰs	ss	ਗਿs	ਗੁ	ਰਾ	s	ਹਾ	s	ਪੂੰ	s	ਜੀ	s

ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨੀਸਾਂ ਰੇ ਨੀ —	ਰੇ ਮ ਧ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾ
ਨਾ ਮੁ ਗੁ ਰ	ਮੁS ਖਿ ਵੇ S	ਸਾ S ਹਾ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਗ	— ਗ ਪ ਪ	ਮ ਧ ਪ ਪ	ਸਾ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ
ਕ੍ਰਿ S ਪਾ ਧਾ	S ਰਿ ਮ ਧੁ	ਸੂ S ਦ ਨ	ਮਿ ਲਿ ਸ ਤ
ਸਾ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਨੀ ਧਪ	ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਸੰ S ਗਿ ਉ	ਮਾS SS ਹਾS SS	ਰਾS SS SS ਮS	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਗ ਧ ਪ ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਬਾ S ਣੀ S	ਸੁ ਵ ਣਿ ਸੁ	ਣਾ S ਹਾ S	ਕ ਰਿ ਕਿ ਰ
ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਧ ਪ —	ਗ ਮ ਪ ਨੀ
ਪਾ S ਸ ਤਿ	ਗੁS ਰੂ S ਮਿ	ਲਾ S ਹਾ S	ਗੁ ਣ ਗਾ S
ਧ — ਪ ਪ	ਗ ਪ ਧ ਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਗ ਗ ਪ
ਵ ਹ S ਗੁ ਣ	ਬੋ S ਲ ਹ	ਬਾ S ਣੀ S	ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ
ਮ ਧ ਪ —	ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਜ ਪਿ ਓ S	ਮਾS SS ਹਾS SS	ਰਾS SS SS ਮS	

•••

ਰਾਗ ਟੋਡੀ

ਟੋਡੀ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਰਲ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂਗ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵਰਾਲੀ ਜਾਂ ਵਰਾਟੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਖਟ ਟੋਡੀ, ਭੂਪਾਲ ਟੋਡੀ, ਦੇਸ਼ੀ ਟੋਡੀ, ਜੌਨਪੁਰੀ ਟੋਡੀ, ਲਕਮੀ ਟੋਡੀ, ਮੰਜਾਰੀ ਟੋਡੀ, ਅੰਜਨੀ ਟੋਡੀ, ਹੁਸੈਨੀ ਟੋਡੀ, ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਆਂ ਕੀ ਟੋਡੀ, ਅਹਰੀ ਟੋਡੀ ਆਦਿ। ਇਹ ਰਾਗ ਜਨ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਤਨਾ ਅਨਿਖੜ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਧੁਨੀ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਤੋਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦੇ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਵੇ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸੁਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।" ਅਜਿਹਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਥਾਟ ਰਾਗ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਗੰਧਾਰ ਧੈਵਤ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਵੇਤਾ ਦਾ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਹਿਲਾ ਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਟੋਡੀ ਇਕ ਉਤਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਾਰੇ ਮਤਭੇਦ ਹੈ। ਕਈ ਇਸ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ। ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਤਾ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਇਸ ਸੁਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਟੋਡੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗੁਜਰੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਭਿੰਨਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਅਵਰੋਹਾਤਮਕ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਤਿ ਅਨਿਵਾਰੀਆ (ਲਾਜ਼ਮੀ) ਸੁਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਦਾ ਹੀ ਸਾਰਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੈ।

ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪਗ ਚਿੰਨਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ "ਟੋਡੀ ਰਾਗ" ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਬਣਾਕੇ ਸਭ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦੇ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਕਈਆਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾ ਨੇ ਇਸੇ ਇਕ ਰਾਗ ਨੂੰ ਇਕ ਮਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਨੇ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ, ਦੂਜ ਨੇ ਰਾਗ, ਤੀਜੇ ਨੇ ਧੀ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ

ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਭੰਬਲ-ਭੂਸੇ ਜਾਂ ਔਝੜ ਪਾਉ ਮੱਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ "ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ" ਨਾਮ ਹੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਟੋਡੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੀਪਕ ਜਾਂ ਬਸੰਤ ਦੇ ਰਾਗਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਤੇ ਕ੍ਰਿਆਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਪਾਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਖ ਵਾਲਾ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵੀ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸਭ ਥਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ "ਰਾਗੁ" ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਮੱਤ ਦਾ ਹੀ, (ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ) ਬਹੁਤਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਸਭ ਨੂੰ "ਰਾਗ" ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਰਾਗਿਨੀ" ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

ਰਾਗ ਟੋਡੀ

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਰੇ ਗੁ, ਮ ਪ, ਮ ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।

1. ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਨੀ ਨੀ ਸਾ, ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧੁ, ਨੀ ਸਾ, ਧੁ ਨੀ ਸਾ ਰੇ, ਰੇ ਨੀ ਧੁ

ਮ ਧੁ, ਪ, ਮ ਧੁ, ਨੀ ਧੁ ਪ ਮ ਧੁ ਮ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਮ ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਧੁ,

ਧੁ ਨੀ ਮ ਧੁ ਗੁ ਮ ਧੁ, ਮ ਨੀ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਮ ਧੁ ਨੀ ਮ ਧੁ ਸਾ, ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧੁ

ਧੁ ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧੁ ਧੁਗੁ, ਰੇ ਗੁ,

ਰੇ ਨੀ ਧੁ, ਮ ਧੁ ਮ ਨੀ ਮ ਧੁ ਸਾ।

2. ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਧੁ ਰੇ, ਧੁ ਗੁ ਰੇ ਗੁ.

ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਮ ਗੁ ਮ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਮ ਗੁ ਮ ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਮ ਮ ਗ.

ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਪ, ਰ ਗੁ ਗੁਮ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ ਪ ਰੇ

ਮ ਗ ਪ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਗ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ,

ਸਾ ਰੇ ਗ ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਧ, ਪ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ ਰੇ, ਧ ਰੇ,

ਮ ਧ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ,

ਰੇ ਸਾ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾ ।

3. ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਗ,

ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ, ਮ s ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ

ਰੇ ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਮ ਧ ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਮ ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ

ਮ ਧ ਮ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇ ਧ ਰੇ

ਸਾਂ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਸਾਂ ਨੀ ਨੀ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇ ਧ ਰੇ ਸਾਂ,

ਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧ, ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ

ਰੇ ਗ, ਗ. ਗ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾਂ ਰੇ ਗ ਮ ਰੇਂ ਮ ਮ ਗ

ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇ ਗ ਸਾਂ ਰੇ ਗ, ਧ ਗ, ਧ ਰੇ, ਸਾਂ ਰੇ ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਨੀ

ਰੇ ਨੀ ਧ, ਮ ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰੇ, ਮ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ,

ਗ ਰੇ ਸਾ ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾ ।

੧ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਵਜਲਿ ਫੇਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਲੋਚ ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਨੈਨਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹੇਰਾ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਦਇਆਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਹਰਿ ਪਾਧਰੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਰੰਗੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ ॥
ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠਾ ਲਾਗਾ ਮੁਖਿ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਚੰਗੇਰਾ ॥ ੨ ॥
ਲੋਭ ਵਿਕਾਰ ਜਿਨਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ਹਰਿ ਵਿਸਰਿਆ ਪੁਰਖੁ ਚੰਗੇਰਾ ॥
ਓਇ ਮਨਮੁਖ ਮੂੜ ਅਗਿਆਨੀ ਕਹੀਅਹਿ ਤਿਨ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੰਦੇਰਾ ॥ ੩ ॥
ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਾਇਆ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਲਿਖੇਰਾ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੧੧)

ਰਾਗ ਟੋਡੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਮ ਗੁ ਮ ਧੁ	ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਪਧੁ ਮਪ ਗੁ ਮ
	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਰS ਹਿ ਨ ਸ	ਕੈS SS ਮ ਨੁ
ਧੁ — ਧੁ —	ਧੁਧੁ ਧੁ ਧੁ ਧ	ਨੀ ਧੁ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁ ਮ ਗੁ
ਮੇ S ਰਾ S	ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀ ਤ ਮ	ਪ੍ਰਾ ਨ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰS ਭੁ ਗੁ ਰ
ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਗੁ	ਮ ਮ ਧੁ ਧੁ	ਨੀਨੀ ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ
ਮੇ S ਲੇ S	ਬ ਹੁ ਰਿ ਨ	ਭ ਵ ਜ ਲੁ	ਫੇS SS SS SS
ਨੀਧਾ ਪਮ ਗੁਰੇ ਸਾ			
ਰਾS SS SS S			

ਅਤਰਾ :

			ਧੁਧੁ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
			ਮੇਰੈ	ਹੀ	ਅ	ਰੈS	S	ਲੋ	S	ਚ	ਲ	ਗੀS	SS	ਪ੍ਰ	ਭ
ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਕੇ	S	ਰੀ	ਹਰਿ	ਨੈ	S	ਨਹੁ	S	ਹ	ਰਿ	ਪ	ਭੁ	ਹੇS	S	S	S
ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀ	ਧੁ
ਰਾS	SS	S	S	ਸ	ਤਿ	ਗੁਰ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਹ	ਰਿ	ਨਾS	SS	ਮੁ	ਦ੍ਰਿ
ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ
ੜਾ	S	ਇਆ	ਹਰਿ	ਪਾ	S	ਧ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇS	SS	SS	SS
ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ												
ਰਾS	SS	SS	SS												

ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ

ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਰਬ ਸਾਧਾਰਣ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸਹਿਤ ਕੇਵਲ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਗਾਇਕ ਹੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਪਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋਣਾ ਇਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਨਾਲ ਅੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ :—ਬੈਰਾਡੀ, ਵਰਾਟੀ, ਬਰਾਡੀ ਆਦਿ। ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ "ਵਰਾਲੀ" ਨਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਉੱਤਰੀ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਬੈਰਾੜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਾਰ" ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖਕ ਪੰਡਿਤ ਸ਼ਾਰੰਗ ਦੇਵ (1210-1247 ਈ.) ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਵੈਰਾਟੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਵੈਰਾਟੀ ਦੇ 7 ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਮੰਨੇ ਹਨ ਕੁੰਤਲ ਵੈਰਾਟੀ, ਦ੍ਰਾਵਿੜੀ ਵੈਰਾਟੀ, ਸੈਂਧਵੀ ਵੈਰਾਟੀ, ਅਪਸਥਾਨ ਵੈਰਾਟੀ, ਹਤਸਵਰ ਵੈਰਾਟੀ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੈਰਾਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਰਾਟੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਸਵਰਾ ਵੈਰਾਟੀਠ, ਤੋੜੀ ਵੈਰਾਟੀਠ, ਨਾਗ ਵੈਰਾਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਕ ਵੈਰਾਟੀ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ "ਰਾਗੁ ਬੈਰਾੜੀ" ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਾਟੀ ਜਾਂ ਬੈਰਾੜੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਦ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਤੋੜੀ, ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਦੇ ਮਧੁਰ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੋਂ ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਮਸਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਰਹੱਸ ਗੰਧਾਰ ਧੈਵਤ ਨਾਲ ਮਧਿਅਮ ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। "ਸੰਗੀਤ ਸੂਤਰ" ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣ ਧਨ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ, ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅਹੋਬਲ ਨੇ ਬੈਰਾੜੀ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ—ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਹੈ। "ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਕਾਯਮ" ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੈਰਾੜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਉਰਾ ਦਿਤਾ ਹੈ—

"ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਲਵੋ ਮਿਲਾਇ ॥
ਧਗ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਤੋਂ ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ ਹੋ ਜਾਇ ॥"

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ

ਬੈਰਾੜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਬਹੁਤ ਰੰਜਕਤਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ "ਪ ਧਗ" ਅਤੇ "ਰੇਂ ਨੀਪ" ਸੁਰ ਸਗਤੀਆਂ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੁਰਬਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ "ਸਾਂ ਧਪ, ਜਾਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ" ਸੁਰ ਸਮੂਹ ਸਰਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ "ਸਾਂ ਪ, "ਅਤੇ" ਗਪ" ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਬੈਰਾੜੀ ਭਾਵੇਂ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਚਲਨ ਕਾਰਣ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਨਿਰਾਲੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਧਾਰਣੀ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗਪ, ਮਗ, ਮਧ ਸਾਂ ਜਾਂ ਪਧ ਪਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ, ਰੇ਼ਂ ਨੀਪ, ਪ ਧਗ, ਮਧ, ਮਗ ਪਗ, ਰੇ਼ ਸਾ ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਪ ਧਗ, ਮਧ ਮਗ, ਰੇ਼ਗ, ਮਗ, ਰੇ਼ ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ

1. ਪ ਧ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ਼ ਸਾ, (ਸਾ), ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ, ਰੇ਼ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਰੇ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ,
ਰੇ਼ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ਼ ਸਾ, ਰੇ਼ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਧ਼ਮ ਗ, ਮ ਧ ਮ ਧ, ਮ ਧ਼ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ, ਮ ਮ
ਰੇ਼ਂ ਰੇ਼ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ । ।

2. ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਰੇ਼ ਗਪ, ਮ ਗ ਪ, ਪ ਗ ਪ, ਮ ਧ ਮਗ, ਪ ਮ ਧ ਮਗ,
ਰੇ਼ ਗ ਮ ਧ ਮ ਗ, ਪ ਧਗ, ਮ ਧਸਾਂ, ਰੇ਼ਂ ਨੀਪ, ਧ ਮਗ, ਮਧਮ ਗ,
ਪ ਮ ਧ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਗ, ਰੇ਼ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ ।

3. ਪ ਪ ਧ ਗ, ਮ ਧ ਪ ਪ ਸਾਂ, ਮ ਧ ਸਾਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇ਼ਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ,
ਰੇ਼ਂ ਨੀਪ ਧ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਮਸਾਂ, ਮ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂਨੀ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਰੇ਼ਂ ਨੀ ਨੀ ਪ, ਪ ਧ ਗ,
ਰੇ਼ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਮਂ ਗਂ ਰੇ਼ ਗਂ, ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਮਂ ਮਂ ਗ,
ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂ ਗ ਪਂ ਮਂ ਗਂ, ਪਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ,
ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਮਂ ਗ, ਮਂ ਗ ਰੇ਼ਂ ਗਂ, ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਨੀਰੇ਼ਂ ਗਂ ਗਂ ਰੇ਼ਗਂ ਮਂ ਮਂ ਗ,
ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ, ਪਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇ਼ ਸਾਂ,
ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ ਰੇ਼ਂਸਾ, ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਨੀਪ ਧ ਗ, ਰੇ਼ ਗ ਮ ਗ ਰੇ਼ ਗ ਪ ਗ,
ਧ ਮ ਗ, ਪ ਗ, ਪ ਧ ਨੀਪ ਧ ਮ ਪ ਗ, ਪ ਮ ਧ ਮ ਗ,
ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਗ ਪ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਸਾ ।

ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਪਰਿਚਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ

ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਪਖੋਂ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਹਿਤ ਮਹਾਨ ਯੋਗ ਦਾਨ ਦਿਤਾ, ਦੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਵਿਚਾਰ "ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ" ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 26 'ਤੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ" ਸੁਰਤਾਲ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਭੈਰੋਂ ਰਾਗ ਇਸਤਰੀ ਬੈਰਾੜੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੈਰਾਟੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਰ ਗੁਰੂ ਖਰਜ, ਸੰਮਬਾਦੀ ਵੀ ਖਰਜ ਅਤੇ ਖਰਜ ਤੋਂ ਹੀ ਉਚਾਹ ਹੈ, ਬਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ ਸਮਬਾਧੀ ਵੀ ਮਧਮ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ।

ਸਾ ਨ੍ਹੀ ਗ ਰ੍ਹੇ ਮ੍ ਪ੍ ਧ ॑। ਸੁਰ ਇਹ ਲਗਦੇ ਹਨ :—ਖਰਜ ਪੰਚਮ ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਖਭ ਧੈਵਤ ਸਕਾਰੀ ਮਧਮ, ਤੀਬਰ, ਗੰਧਾਰ, ਨਿਖਾਧ ਸੁਧ ਪਰ ਥੋੜਾ ਤੀਬਰ। ਦੇਸੀ ਸੰਕੀਰਨ ਹੈ। ਦੇਸੀ, ਤਿਰਵਨ, ਟੋਡੀ ਮਿਲਕੇ ਬੈਰਾੜੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਨਾਦ ਵਿਨੋਦ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅੰਸ ਨਿਯਾਸ ਗ੍ਰਿਹੁ ਮੱਧਮ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ, ਰਿਖਭ ਨਾਲ ਪਰੀਤ ਰਖਦੀ, ਖਾੜਵ ਹੈ। ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਿਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਗਾਵੀਦੀ ਹੈ।"

ਅੱਗੇ ਆਪ ਹੋਰ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :—

"ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤਸਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

ਦੋ ਸੰਪੂਰਨ ਸਵਰ ਹੋਤ ਹੈ ਸਤ੍ਰਿਯ ਭੂਖਨ ਅੰਗ।
ਪਹਿਰ ਦ੍ਵੈਕ ਬੀਤੇ ਕਰੇ ਰਾਗ ਬਿਰਾਟੀ ਅੰਗ।

ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਭੈਰੋਂ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਗਨੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਸ. ਰੇ. ਗ. ਮ. ਧ. ਨੀ. ਸਾ. ਅੰਸ ਨਿਯਾਸ ਗ੍ਰਿਹ ਇਸ ਦਾ ਖਰਜ ਹੈ। ਦੋ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਗਾਵੀਂਦੀ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਨ' ਵਿਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਨੂੰਹ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਜਿਤੁ ਕੁ ਪਦ × × × × × × ਆਦਿ।"

ਸੰਗੀਤ ਬਿਨੋਦ ਅਤੇ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਬੈਰਾਟੀ ਹੈ ਜਿਹਾ ਕੁ "ਬੈਰਾਟੀ ਕਰਨਾਟੀ ਧਰੀ॥

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕ ਖੁਦ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਪੱਧਤੀ ਮੰਨਣਵਾਲੇ ਮਤ ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੈਰਾੜੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੀਪਕ ਦੇ ਪੁਤਰ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਰਚਾਇਆ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ "ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ" ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੈਰਾੜੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਜੇ ਕੋਈ ਨਿੰਦ ਕਰੇ ਹਰਿ ਜਨ ਕੀ ਅਪੁਨਾ ਗੁਨੁ ਨ ਗਵਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਆਪੇ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਆਪੇ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੀ ਮਤਿ ਦੇਵੈ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਆਪੇ ਬੋਲਿ ਬੁਲਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਪੰਚ ਤਤੁ ਬਿਸਥਾਰਾ ਵਿਚਿ ਧਾਤੂ ਪੰਚ ਆਪਿ ਪਾਵੈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਲੇ ਆਪੇ ਹਰਿ ਆਪੇ ਝਗਰੁ ਚੁਕਾਵੈ ॥ ੨ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੧੯)

ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਪ ਪ ਧ ਗ
			ਹ ਰਿ ਜ ਨ
ਪ — ਪ ਮ	— ਧ ਮ ਗ	ਮ ਰੇ ਗ —	ਮ ਗ ਰੇ ਗ
ਰਾ — ਮ ਨਾ	s ਮ ਗੁ ਨ	ਗਾ s ਵੈ s	ਜੋ s ਕੋ ਈ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਗ	ਪ ਪ ਪ —	ਮ ਧ ਮਧ ਸਾਂ
ਨਿੰ s ਦ ਕ	ਰੇ s ਹ ਰਿ	ਜ ਨ ਕੀ s	ਅ ਪੁ ਨਾs s
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਪਧ ਨੀਨੀ ਧਪ	ਧਗ ਮਗ ਪਗ ਰੇਸਾ	
ਗੁ ਨ ਨ ਗ	ਵਾs ss ss ss	ਵੈs ss ss ss	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਧ ਮ ਧ
			ਜੌ s ਕਿ ਛੁ
ਸਾਂ ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ
ਕ ਰੇ s ਸੁ	ਆ s ਪੇ s	ਸੁਆ s ਮੀ s	ਹਰਿ ਆs ਪੇ s
ਨ਼ੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਪ	ਨੀ ਧ ਪ —	ਪਪ ਪ — ਪ
ਕਾ s ਰ ਕ	ਮਾs s s s	ਵੇ s s s	ਹਰਿ ਆ s ਪੇ
ਧ ਗ ਮ ਧ	ਮ — ਗ ਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਨ਼ੀਰੇ ਮ ਗ
ਹੀ s ਮ ਤਿ	ਦੇ s ਵੈ s	ਸੁਆ s ਮੀ s	ਹਰਿ ਆs ਪੇ s
ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਪਧ ਨੀਨੀ ਧਪ	ਧਗ ਮਗ ਪਗ ਰੇਸਾ	
ਬੋਂs ss ਲ ਬੁ	ਲਾs ss ss ss	ਵੈs ss ss ss	

✤✤✤

ਬੈਰਾੜੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥
ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਕੇ ਪਾਪ ਸਭਿ ਖੋਵੈ ਹਰਿ ਭਵਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਇਆ ਨਗਰਿ ਬਸਤ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਨਿਰੰਕਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਨਿਕਟਿ ਬਸਤ ਕਛੁ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ ਹਰਿ ਲਾਧਾ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਸਾਹੁ ਸਰਾਫੁ ਰਤਨੁ ਹੀਰਾ ਹਰਿ ਆਪਿ ਕੀਆ ਪਾਸਾਰਾ ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਸੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਿਹਾਝੇ ਸੋ ਸਾਹੁ ਸਚਾ ਵਣਜਾਰਾ ॥ ੨ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੨੦)

ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ — **ਤ੍ਰਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
											ਸਥਾਈ :	ਪ	ਪ	ਧ	ਗ
												ਜ	ਪਿ	ਮ	ਨ
			।			।						।			
ਪ	—	ਪ	ਮ	—	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ
ਰਾ	s	ਮ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਨਿ	ਸ	ਤਾ	s	ਰਾ	s	ਕੋ	s	ਟ	ਕੋ
ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	ਪ	—	ਪਪ	ਪ	ਧ	ਗ
ਟੰ	ਤ	ਰ	ਕੇ	ਪਾ	ਪ	ਸ	ਭਿ	ਖੋ	s	ਵੈ	s	ਹਰਿ	ਭਵ	ਜ	ਲ
।				।				।	।	।					
ਮ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਧ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨੀਪ	ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ				
ਪਾ	s	ਰਿ	ਉ	ਤਾs	ss	ss	ss	ਰਾs	ss	ss	ss				
												।			
											ਅੰਤਰਾ :	ਮ	—	ਧ	ਧ
												ਕਾ	s	ਇਆ	s
															।
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਮਂ
ਨ	ਗ	ਰਿ	ਬ	ਸ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਸੁਆ	s	ਮੀ	ਹਰਿ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ਨਿਰ
ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਪਧ	ਧ	ਗ
ਵ	ਰ	ਨਿ	ਰੰ	ਕਾ	s	ss	ss	ਰਾ	s	s	s	ਹਰਿ	ਨਿਕ	ਟਿ	ਬ

ਮਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ
ਸS	ਤ	ਕ	ਛੁ	ਨ	ਦ	ਰਿ	ਨ	ਆ	S	ਵੈ	ਹਰਿ	ਲਾ	S	ਧਾ	S
ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਮਧ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਪਪ	ਧਗ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੇਸਾ				
ਗੁ	ਰ	ਵੀ	S	ਚਾS	SS	SS	SS	ਰੇS	SS	SS	SS				

ਬੈਰਾੜੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਹਰਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਨਿਰੰਕਾਰਾ ॥
ਸਦਾ ਸਦਾ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਜਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਗਨਿ ਕੁੰਟ ਮਹਿ ਉਰਧ ਲਿਵ ਲਾਗਾ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਉਦਰ ਮੰਝਾਰਾ ॥
ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਸੇਵਹੁ ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਅੰਤਿ ਛਡਾਵਣ ਹਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਬਸਿਆ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਕਰਹੁ ਨਮਸਕਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਜਪੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰਾ ॥ ੨ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੨੦)

ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :				ਧੁ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਰੇ	ਗਪ	
				ਜ	ਪਿ	ਮ	ਨ	ਹS	ਰਿS	ਨਿਰੰ	SS	ਜS	ਨS	ਨਿ	ਰੰ
ਪ	-	ਪ	-	ਧ	ਗ	—	ਮ	ਮਧ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਪ
ਕਾ	S	ਰਾ	S	ਸ	ਦਾ	S	ਸ	ਦਾS	SS	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆਈਐ		ਸੁ	ਖ
ਨੀ	ਧ	ਪ	-	ਪ	–	ਧ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
ਦਾ	S	ਤਾ	S	ਜਾ	S	ਕਾ	S	ਅੰ	S	ਤੁ	ਨ	ਪਾS	SS	SS	SS
ਨੀਰੇ	ਗਰੇ	ਗਮ	ਪ												
ਰਾS	SS	SS	S												

ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ	ਧ ਗ ਮ ਧ	ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਅ ਗ ਨਿ ਕੁੰ	S ਟ ਮ ਹਿ	ਉਰ ਧ ਲਿ ਵ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ -	ਸਾਂਸਾ ਨੀਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ	ਮ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਪ
ਲਾ S ਗਾ S	ਹਰਿ ਰਾS ਖੈ S	ਉ ਦ ਰ ਮੰ	ਝਾS S S S
ਨੀ ਧ ਪ -	ਮੇ ਗ ਮੇ ਧ	ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਪ ਧ
ਰਾ S S S	ਸੋ S ਐ S	ਸਾS SS ਹਰਿ	ਸੇ S ਵਹੁ S
ਨੀ ਧ ਪ ਪ	ਪਪ ਪਧ ਗ ਗ	ਮ ਧ ਮ ਗ	ਨੀਰੇ ਗਮ ਧਸਾਂ ਰੇਨੀ
ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਹਰਿ ਅੰS ਤਿ ਛ	ਡਾ S ਵ ਣ	ਹਾS SS SS SS
ਪਧ ਨੀਪ ਧਗ ਮਰਾ			
ਰਾS SS SS SS			

ਬੈਰਾੜੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਤ ਧਿਆਇ ॥
ਜੋ ਇਛਹਿ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵਹਿ ਫਿਰਿ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗੈ ਆਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੋ ਜਪੁ ਸੋ ਤਪੁ ਸਾ ਬ੍ਰਤ ਪੂਜਾ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਇ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਭ ਝੂਠੀ ਇਕ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਸਰਿ ਸਭ ਜਾਇ ॥ ੧ ॥
ਤੂ ਬੇਅੰਤੁ ਸਰਬ ਕਲ ਪੂਰਾ ਕਿਛੁ ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨਾ ਜਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਭਾਵੈ ਤਿਵੈ ਛਡਾਇ ॥ ੨ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੨੦)

ਰਾਗ ਬੈਰਾੜੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੇਗ	ਰੇਸਾ ਨੀਰੇ ਸਾ ਸਾ
		ਜS ਪਿS ਮS ਨS	ਹS ਰਿS ਹ ਰਿ

ਪ ਪ ਪ ਪ	ਪ ਪਧ ਗ ਗ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ	ਧ ਗ ਮ ਧ
ਨਾ ਸਮੁ ਨਿ ਤ	ਧਿਆ ss s ਇ	ਜੋ s ਇ s	ਛਹਿ s ਸੋ s
ਮ ਰਾ ਪ ਗ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਨੀਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਪ ਪ —
ਈ s ਫ ਲੁ	ਪਾ s ਵਹੁ s	ਫਿਰਿ ਦੂs ਖੁ ਨ	ਲਾ s ਗੈ r
ਮਗ ਮਧ ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਪਧ ਨੀਪ ਧਗ		
ਆs ss ss ss	ss ss ss ਇs		
	ਅੰਤਰਾ:	ਮ ਗ ਮ ਧ	ਮਧ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
		ਸੋ s ਜ ਪੁ	ਸੋs s ਤ ਪੁ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸਾ s ਬ੍ ਤ	ਪੂ s ਜਾ s	ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਸਿਉ s	ਪ੍ਰੀ s ਤਿ ਲ
ਰੇਂਸਾ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਪ ਨੀ ਧ ਪ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧ ਗ ਮ ਧ
ਗਾs ss s s	s s s ਇ	ਬਿ ਨੁ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰੀ ਤਿ ਹੋ ਰ
ਮ ਗ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਨੀਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਪ ਪ ਪ
ਪ੍ਰੀ ਤਿ ਸ ਭ	ਝੂ s ਠੀ s	ਇਕ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿ	ਸ ਰਿ ਸ ਭ
ਮਗ ਮਧ ਮਧ ਸਾਂਸਾ	ਰੇਂਨੀ ਪਧ ਨੀਪ ਧਗ		
ਜਾs ss ss ss	ss ss ss ਇs		

ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ

ਤਿਲੰਗ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਮਨੋਹਰ ਅਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਸ੍ਰੋਤੇ ਵੀ ਬੜੀ ਸੌਖੀ ਤਰਾਂ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਹੈ। ਖਮਾਜ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤਿਲੰਗ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਲਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਖਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਨਿਰਾਲਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਸਵੀਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ. ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੁਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਦੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਸਦਾ ਵਰਜਿਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ ਔਡਵਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਸਭ ਸਲਾਕਾਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਧਨੀ, ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਨਿਜਮਨ ਪ੍ਰਤਿ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ" ਜਾਗ ਲੇਹੁ ਰੇ ਮਨਾ ਜਾਗਿ ਲੇਹੁ ਕਹਾ ਗਾਫਲ ਸੋਇਆ" ॥ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਕਿਤਨੀ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੂਝ ਦਾ ਪਰਿਚਾਇਕ ਹੈ ਇਹ ਮਹਾ ਵਾਕ।

ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ "ਨ਼ੀਪ" "ਗ ਮ ਗ" ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਮੱਧ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਸ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਚਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ, ਰਾਗ ਦਾ ਰਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਵਖੋ ਵਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

"ਚਤਵਾਰਿੰਸਚਵਤ ਰਾਗ ਨਿਰੂਪਣਮ" ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ "ਤ੍ਰੈਲੰਗੀ" ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਮਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਜਿਵੇਂ "ਤੈਲੰਗੀ ਦੇਵਕਰੀ ਆਈ" ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਤਿਲੰਗ" ਲਿਖਿਆ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤ੍ਰੈਲੰਗੀ ਜਾਂ ਤੇਲੰਗੀ ਨਹੀਂ।

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਭ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ : ਸੋਰਠਿ, ਗਉੜੀ,

ਦਵਗੰਧਾਰੀ, ਆਦਿ। ਜਿਸ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਗ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਮੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਤੇ "ਗਉੜੀ" ਅਤੇ ਕਿਤੇ "ਗਵਰੀ" ਅਥਵਾ "ਤਿਲੰਗ" ਜਾਂ "ਤੇਲੰਗੀ" ਸੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਤਿਲੰਗ" ਨਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰਿਹਾ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਕ੍ਰਿਆਤਮਕ ਸਰੂਪ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਹਿੰਡੋਲ ਅਤੇ ਤਿਲੰਗ ਵਿਚ ਕਈ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਖ ਵਾਲਾ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਸਭ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ "ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ" ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ :-ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :-ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਸਾ

ਮੁੱਖ ਅੰਗ :-ਨ਼ੀ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਸਾ।

ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਗ, ਨ਼ੀਸਾ ਸਾਗ ਗ ਮ, ਸਾਮ ਮਗ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮਪ, ਗਮ ਗ, ਮ ਮ ਗ ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਪ ਪ ਮ ਮ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗਗ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀਪ, ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ।

ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਨ਼ੀਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀਪ, ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਗ ਮ (ਸਾਂ) ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਨ਼ੀ ਨੀ ਪ ਨੀ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮਗ, ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਮ ਨ਼ ਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ।

ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਪਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ, ਪਨੀਸਾਂ, ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ, ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਗ, ਗਂ ਸਾਂ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਗਂ ਮਂ ਗ, ਮਂ ਮਂ ਗਂ ਮਂ ਸਾਂ ਮਂ ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂਨੀ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪਾ ਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਗਂਸਾਂ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਸਂ, ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਸਂ ਨ਼ੀਪੁ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਗ ਮ ਗ ਮ (ਸਾਂ) ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ ਗ ਸਾ, ਨੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ।

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਭਿ ਆਏ ਹੁਕਮਿ ਖਸਮਾਹੁ ਹੁਕਮਿ ਸਭ ਵਰਤਨੀ ॥
ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚਾ ਖੇਲੁ ਸਭੁ ਹਰਿ ਧਨੀ ॥ ੧ ॥
ਸਾਲਾਹਿਹੁ ਸਚੁ ਸਭ ਊਪਰਿ ਹਰਿ ਧਨੀ ॥
ਜਿਸੁ ਨਾਹੀ ਕੋਈ ਸਰੀਕੁ ਕਿਸੁ ਲੇਖੈ ਹਉ ਗਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਆਕਾਸੁ ਘਰ ਮੰਦਰ ਹਰਿਬਨੀ ॥
ਵਿਚਿ ਵਰਤੈ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਝੂਠੁ ਕਹੁ ਕਿਆ ਗਨੀ ॥੨॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੨੩)

ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
				ਸਥਾਈ :	ਸਾ
					ਸਾ
ਗ ਗ ਗ	ਮ ਮ	ਗ ਮ	ਗਮ ਪਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ ਪ	ਪਨ਼ੀ ਸਾਂ
ਲਾ ਹਿ ਹੁ	ਸ ਚੁ	ਸ ਭ	ਊs ss sਪ	ਰਿ ਹ	ਰਿs ਧ
ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਗਮ	ਗ਼ਮ ਗ	ਗ ਗਮ	ਗਮ ਪਨ਼ੀ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ
ਨੀs ss ss	ss s	s ਜਿਸੁ	ਨਾs ss ਹੀ	ਕੋs ਈ s	ਇ ਸ
(ਸਾਂ)ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ ਰਾਂ	ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ ਪਪ	ਗਮ ਗਸਾ
ਰੀ ਕੁ ਕਿਸੁ	ਲੇs s	ਖੈ s	ਹਉ ss ਗs	ਨੀs ss	ss sਸਾਂ
					— ਗਮ
				ਅੰਤਰਾ :	s ਸਭਿ
ਪ ਨ਼ੀ ਪ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ
ਆ s ਏ	ਹੁ ਕ	ਮਿ ਖਸ	ਮਾ s ਹੁ	ਹੁs ਕਮਿ	ਸ ਭ

ਪਨੀ ਪਸਾਂ ਨੀਪ	ਗ ਮ	ਗ ਗਮ	ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ —	ਗਂ ਮਂ
ਵs ਰੋs ਤs	ਨੀ s	s ਸਚੁ	ਸਾ ਹਿ ਬੁ	ਸਾ s	ਚਾ s
ਗਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਪਨੀ	ਪਮ ਪਮ ਗਮ	ਗ —	ਸਾ ਸਾ
ਖੇ ਲੁ ਸਭ	ਹs ਰਿs	ਧs ਨੀs	ss ss ss	s s	s ਸਾ

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਨਿਤ ਨਿਹਫਲ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ਬਫਾਵੈ ਦੁਰਮਤੀਆ ॥
ਜਬ ਆਣੈ ਵਲ ਵੰਚ ਕਰਿ ਝੂਠ ਤਬ ਜਾਣੈ ਜਗੁ ਜਿਤੀਆਂ ॥੧॥
ਐਸਾ ਬਾਜੀ ਸੈਸਾਰੁ ਨ ਚੇਤੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਨਸੈ ਸਭੁ ਝੂਠੁ ਮੇਰੇ ਮਨ ਧਿਆਇ ਰਾਮਾ ॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾ ਵੇਲਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਜਿਤੁ ਆਇ ਕੰਟ ਕੁ ਕਾਲੁ ਗ੍ਰਸੈ ॥
ਤਿਸੁ ਨਾਨਕ ਲਏ ਛਡਾਇ ਜਿਸੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਹਿਰਦੈ ਵਸੈ ॥੨॥੨॥੭॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੨੩)

ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ — **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ**

X	0	X	0
		ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਗ ਗ
			ਐ ਸਾ ਬਾ
ਮ — —	ਗਮ ਪਨੀ ਨੀ	ਨੀਪ —	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ
ਜੀ s s	ਐਸ ਸਾs ਬਾ	ਜੀ s s	ਐs ਸਾs ਬਾ
ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਪਪ	ਗਮ ਪਨੀ ਪਮ
ਜੀ s ਸੈ	ਸਾs sਰੁ ਨs	ਚੇ ਤੈ ਹਰਿ	ਨਾs ss ss
ਗਮ ਪਮ ਗਸ	ਸਾ ਗ ਪ	ਮ ਮ ਮ	ਗ ਮ ਗਮ
ਮਾs ss ss	ਖਿ ਨ ਮਹਿ	ਬਿ ਨ ਸੈ	ਸਭੁ ਝੂs

ਪਨ੍ਹੀ ਪ ਪ	ਨ੍ਹੀਨ੍ਹੀ ਨ੍ਹੀਨ੍ਹੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂਸਾਂ	ਨ੍ਹੀਨ੍ਹੀ ਪਨ੍ਹੀ ਸਾਂਰੇਂ
ss s ਠੁ	ਮੇਰੇ ਮਨ	ਧਿਆਇ ਹਰਿ	ਨਾs ss ss
ਸਾਂਨ੍ਹੀ ਪਮ ਗਸਾ			
ਮਾs ss ss		**ਅੰਤਰਾ :**	ਗ ਮ ਨ੍ਹੀ ਨਿ ਤ ਨਿ
ਪ ਪ ਪ	ਨੀਨੀ ਸਾਂਨੀ	ਰੇ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਹ ਫ ਲ	ਕਰ ਮ ਕ	ਮਾ ਇ ਬ	ਫਾs ਵੈs ਦੂਰ
ਗ ਰੇ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਨ੍ਹੀਪ	ਨ੍ਹੀਪ ਮਪ ਗਮ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ
ਮ ਤੀ ਆਂ	ਜਬ ਆਣੈ	ਵਲ ਵੰs ਚe	ਕ ਰਿ ਝੂ
— — ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ੍ਹੀਸਾਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨ੍ਹੀ ਪਨ੍ਹੀ
s s ਠੁ	ਤs ਬs ਜਾs	ਨੇ s ਜਗ	ਜਿs ਤੀs ਆs
ਪਮ ਗਮ ਗਸਾ			
ss ss ss			

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕੀਆ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆ ਗੁਰਿ ਮੀਤਿ ਸੁਣਾਈਆ ॥
ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਗੁਰ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈਆ ॥੧॥
ਆਇ ਮਿਲੁ ਗੁਰਸਿਖ ਆਇ ਮਿਲੁ ਤੂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਹਰਿ ਭਾਵਦੇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਾਏ ॥
ਜਿਨ ਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਤਿਨ ਘੁੰਮਿ ਘੁੰਮਿ ਜਾਏ ॥੨॥
ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਿਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਤਿਨ ਕਉ ਹਉ ਵਾਰੀ ॥
ਜਿਨ ਗੁਰ ਕੀ ਕੀਤੀ ਚਾਕਰੀ ਤਿਨ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੇਰਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ਦੁਖ ਮੇਟਣਹਾਰਾ ॥
ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਪਾਈਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੪॥
ਜੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਦੇ ਤੇ ਜਨ ਪਰਵਾਨਾ ॥
ਤਿਨ ਵਿਟਹੁ ਨਾਨਕੁ ਵਾਰਿਆ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨਾ ॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੨੫)

ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X	0	X	0
	ਸਥਾਈ :		
ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਗ ਗ ਮ ਗ	ਗਮ ਪਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ	— — — —
ਆ ਇ ਮਿਲ਼	ਗੁ ਰ ਸਿਖ	ਆs ਇs ਮਿਲ	s s s s
ਗਮ ਪਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ ਗ ਮ	ਗ — ਗ —	ਗਸਾ — —
ਤੁs ss ਮੇਰੇ	ਗੁ ਰੂ ਕੇ s	ਪਿਆ s ਰੇ s	s s s s
	ਅੰਤਰਾ :		
ਗ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ — — ਸਾਂਸਾਂ
ਹਰਿ ਕੀਆ	ਕ ਥਾ s ਕ	ਹਾ s s ਣੀ	ਆ s s ਗੁਰਿ
ਪਨੀ ਸਾਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	— — — —	— — — —
ਮੀs ss ਤਿ ਸੁ	ਣਾ s ਈਆ s	s s s s	s s s s
— ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਮਂ ਗਂ ਗਂ ਸਾਂ
s ਬਲਿ ਹਾ	ਰੀ s ਗੁ ਰ	ਆs ss ਪs	ਣੇ s s s
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਗਮ ਪਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ ਗਮ ਗ	— — — ਸਾ
ਗੁਰ ਕਉ ਬਲਿ	ਜਾs ss ss ss	ਈਆs ss s	s s s s

ਰਾਗ ਸੂਹੀ

ਸੂਹੀ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ । ਪੁਰਾਤਨ, ਮੱਧਕਾਲੀ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਅਪ੍ਰਸਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਰੂਪ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਤ ਭੇਦ ਹੋਣਾ ਇਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲ ਹੈ । ਮੱਧਕਾਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੂਹਾ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਸੂਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । "ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਨਾਕਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼" ਦੇ ਲੇਖਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨਾਭਾ) ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ :—"ਸੂਹੀ ਇਕ ਰਾਗਿਣੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੂਹਾ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਠਾਠ ਦੀ ਸ਼ਾਡਵ ਰਾਗਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ । ਸੂਹੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸ਼ੁਧ ਸੁਰ ਹਨ । ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ ਹੈ । ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਦੋ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹੈ ।" ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ :-

ਆਰੋਹੀ :-ਸਾਰੇ ਗੁ ਮਪ ਨੀ਼ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ ਨੀ਼ ਮਪ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਚਿਹਨ ਚੱਕਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੂਹਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਅੰਗ ਦੇ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸੂਹੀ (ਬਿਲਾਵਲ) ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਦਾ ਸੂਹੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਸੂਹੀ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਦਾ ਥਾਟ ਬਿਲਾਵਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ । ਇਕ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਤੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ :-ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਰੇਗ ਮ ਪ, ਨੀ ਧ ਨੀਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :-ਸਾਂ ਨੀ਼ ਧਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ ਸਾਂ ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :-ਸਾਂ ਨੀ਼ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ ।

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਮ ਪ, ਰੇ ਗ਼ ਮ਼

ਮ਼ ਪ਼, .ਰੇ ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਧ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗ।
ਰੇ ਗ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਗ ਮ ਰੇ ਰੇ ਰ ਗ਼ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ਼ ਪ ਧ ਮ ਪ
ਗ, ਮ ਰੇ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ।

2. ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਰ ਗ ਰੇ ਰੇ, ਗ ਗ ਮ ਮ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ; ਗ, ਮ ਧ ਪ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਧ,
ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਧ ਮ. ਮ ਪ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ, ਨੀ
ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਪਨ਼ੀ ਧਨ਼ੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ।
ਨ਼ੀ ਧ ਨੀ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮਪ ਧ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ ਮਗ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮਗ, ਮ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ

3. ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਧ ਪ ਪ ਮ ਗ ਗ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਗ, ਮ ਪ, ਪ ਪ
ਨੀ ਧਨੀ, ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀਸਂ ਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇ ਗਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ, ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਗ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ,
ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀਪ ਧ ਧ ਪ ਧ
ਮ ਪ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧਪ ਮ ਗ ਰੇ ਗ ਮਗ ਰੇਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾਂ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ਮਨਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਆਰਾਧਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕੇ ॥
ਸਭਿ ਇਛਾ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੂਰੀਆ ਸਭੁ ਚੂਕਾ ਡਰੁ ਜਮ ਕੇ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ॥
ਗੁਰਿ ਤੁਠੈ ਮਨ ਪਰਬੋਧਿਆ ਹਰਿ ਪੀਆ ਰਸੁ ਗਟ ਕੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ।
ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਊਤਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਰੀ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ॥
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਹਮ ਧੋਵਹ ਪਗ ਜਨ ਕੇ ॥ ੨ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਭੁ ਹੈ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਰਸੁ ਗੁਰਮਤਿ ਰਸੁ ਰਸ ਕੇ ॥
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਜਲੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਲਾਥੀ ਤਿਸ ਤਿਸ ਕੇ ॥ ੩ ॥
ਹਮਰੀ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਮ ਵੇਚਿਓ ਸਿਰੁ ਗੁਰ ਕੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਪਰਿਓ ਗੁਰ ਚੇਲਾ ਗੁਰ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਜਨ ਕੇ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੩੧)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ : ਪ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਮਪ ਨੀਪ	ਗੁ ਮ ਪ ਪ
ਮੇ ਰੇ	ਮ ਨ ਗੁ ਣ	ਗਾਵ ਹੁ ਰਾs ਮs	ਨਾ ਮ ਹ ਰਿ
ਸਾਂ — — —	ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਮਪ ਨੀਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਕੇ s s s	ਗੁ ਰਿ ਤੁ ਠੇ	ਮ ਨ ਪs ਰs	ਬੱ s s ਧਿ
ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਗੁ ਗੁ	ਮ — ਨੀ ਪ	ਪ ਸਾਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ
ਆ s s s	ਹ ਰਿ ਪੀ s	ਆ s ਰ ਸੁ	ਗ ਟ ਕੇs ss
ਪਨੀ ਪਮ			
ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨੀ ਪ ਮ ਪ	ਸਾਂ — — ਸਾਂ
	ਮ ਨਿ ਗ ਮ	ਨਾ s ਮ ਆ	ਰਾ s s ਧਿ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ ਗੁਂ ਮਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਆs s s s	ਗੁਰ ਸਬ ਦਿ ਗ	ਰੂ s s s	ਗੁs ਰs ਕੇ s
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਪਪ ਪ ਨੀਪ ਮਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
s s s s	ਸਭਿ ਇ ਛਾs ss	ਮ ਨਿ ਤ ਨਿ	ਪੂ s s ਰੀ
ਰੇ — ਸਾਂ —	ਸਾ ਸਾ ਗੁ ਮ	ਨੀ ਪ ਨੀ ਮ	ਪ ਸਾਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ
ਆs s s s	ਸ ਭੂ ਚੂ s	ਕਾ s ਡ ਰੁ	ਜ ਮ ਕੇr ss
ਪਨੀ ਪਮ			
ss ss			

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਹਿ ਨਿਤ ਕਪਟੁ ਕਮਾਵਹਿ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਨ ਹੋਈ ॥
ਅਨ ਦਿਨੁ ਕਰਮ ਕਰਹਿ ਬਹੁਤੇਰੇ ਸੁਪਨੈ ਸੁਖੁ ਨ ਹੋਈ ॥ ੧ ॥
ਗਿਆਨੀ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥
ਕੋਰੈ ਰੰਗੁ ਕਦੇ ਨ ਚੜੈ ਜੇ ਲੋਚੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਪੁ ਤਪੁ ਸੰਜਮ ਵਰਤ ਕਰੇ ਪੂਜਾ ਮਨਮੁਖ ਰੋਗੁ ਨ ਜਾਈ ॥
ਅੰਤਰਿ ਰੋਗੁ ਮਹਾ ਅਭਿਮਾਨਾ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਆਈ ॥ ੨ ॥
ਬਾਹਰਿ ਭੇਖ ਬਹੁਤੁ ਚਤੁਰਾਈ ਮਨੂਆ ਦਹ ਦਿਸਿ ਧਾਵੈ ॥
ਹਉਮੈ ਬਿਆਪਿਆ ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨੀ ਆਵੈ ॥ ੩ ॥
ਨਾਨਕ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਸੋ ਬੂਝੈ ਸੋ ਜਨੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਏਕੋ ਬੂਝੈ ਏਕਸੁ ਮਾਹਿ ਸਮਾਏ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥ ੧੩ ।

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੩੨)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ ;	- ਨੑੀ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੑੀਪ ਗੁ ਮ
		s ਗਿਆ s ਨੀ	ਗੁs ਰs ਬਿ ਨੁ
ਪ ਪ ਸਾ ਸਾਂ	ਨੑੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੑੀ ਪ	- ਨੑੀ ਪ ਪ	ਮਪ ਮਪ ਨੑੀਪ
ਭ ਗ ਤਿ ਨ	ਹੋs ss ਈ s	s ਕੋ s ਹੈ	ਰੰ s ਗੁs ਕs
ਗੁ - ਗੁ ਮ	ਰੇ - ਸਾ -	- ਸਾ ਮ ਮ	ਮ ਪ ਗੁ ਮ
ਦੇ s ਨ ਚ	ੜੈ s s s	s ਜੇ s ਲੋ	ਚੈ s ਸ ਭੁ
ਨੑੀਨੑੀ ਪਨੑੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੑੀਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ	-	
ਕੋs ss ss ss	ਈs ss ss ss	s	
	ਅੰਤਰਾ :	s ਨੑੀ ਪ ਮ ਪ	ਗੁ ਮ ਨੀ ਪ
		s ਹਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ ਰਹਿ ਨਿ ਤ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੑੀ ਸਾਂ -	- ਮਪ ਨੑੀ ਸਾਂ	ਗੁਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਕ ਪ ਟੁ ਕ	ਮਾs s ਵਹਿ s	s ਹਿਰ ਦਾ s	ਸੁ s ਧੁ ਨ

ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ	ਨੀ	–	ਪ	–	–	ਨੀਪ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਸ੍ਰਾਂ	ਨੀ	ਪ
ਹੋS		SS	SS	ਈ	S	S	S	S	ਅਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਕ	ਰ	ਮ	ਕ
ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨੀਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	–	ਸਾ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਨੀ	ਪ
ਰਹਿ	S	ਬS	ਤS	ਤੇ	S	ਰੈਂ	S	S	ਸੁ	ਪ	ਨੈ	ਸੁ	ਖੁ	ਨ	S
ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਕੇਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ							
SS	SS	SS	SS	ਈS	SS	SS	SS	SS							

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ਗੁਰਮਤਿ ਨਗਰੀ ਖੋਜਿ ਖੋਜਾਈ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਈ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਾਂਤਿ ਵਸਾਈ ॥
ਤਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਬੁਝੀ ਖਿੰਨ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਸਭ ਭੁਖ ਗਵਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਜੀਵਾ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰਿ ਦਇਆਲਿ ਗੁਣ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਈ ॥ ੨ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਆਰਾ ਢੂਢਿ ਢੂਢਾਈ । ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਰਸ ਪਾਈ ॥੩॥
ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਰਿ ਪਾਈ ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਤੁਠਾ ਮੇਲੈ ਹਰਿ ਭਾਈ ॥ ੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੩੨)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				3				3			
							ਸਥਾਈ :	ਪਨੀ	ਪਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ
								ਮੇਂS	ਰੇS	ਮS	ਲਿS	ਹS	ਰਿS	ਹS	ਰਿS
ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਰੇਂ	—	ਸਾ	—	ਪ	ਨੀ	ਮ	ਪ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸਾ	S	ਤਿ	ਵ	ਸਾ	S	ਈ	S	ਤਿ	ਸ	ਨਾ	S	ਅ	ਗ	ਨਿ	ਬੁ

ਗੁ — ਗੁ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਗੁ ਗੁ ਮ ਪ	ਨੀ ਪ ਮ ਪ
ਝੀ s ਖਿ ਨ	ਅੰ s ਤ ਰਿ	ਗੁ ਰਿ ਮਿ ਲਿ	ਐ s ਸ ਭ
— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀ ਪਮਪ		
s ਭੁ ਖ ਗ	ਵਾs ss ਈs ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨੀ ਪ ਨੀ —
		ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਨ ਗ ਰੀ s
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਗੁਂ ਮਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਖੋ s ਜਿ ਖੋ	ਜਾs s ਈ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਪ
ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਪ ਮਪ		
ਦਾs ss ਰ ਬੁ	ਪਾs ss ਈs ss		

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮਨਿ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਏ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਏ ॥੧॥
ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ਮਨੁ ਰੰਗ ਮਾਣੇ ॥
ਸਦਾ ਅਨੰਦਿ ਰਹੈ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਪੂਰੇ ਗੁਰਕੈ ਸਬਦਿ ਸਮਾਣੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਰੰਗ ਕਉ ਲੋਚੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗੁ ਚਲੂਲਾ ਹੋਈ ॥੨॥
ਮਨਮੁਖਿ ਮੁਗਧੁ ਨਰੁ ਕੋਰਾ ਹੋਇ ॥ ਜੇ ਸਉ ਲੋਚੈ ਰੰਗੁ ਹੋਵੈ ਕੋਇ ॥੩।।
ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਪਾਵੈ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰਸਿ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਸਮਾਵੈ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ. ਪੰਨਾ ੭੩੨)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਨ਼ੀ	ਪ ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਪ
		ਹ	ਰਿ ਰੰs ss ਗਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਪਨ਼ੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ ਪ ਨ਼ੀ	ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਪ
ਰਾ s ਤਾ s	ਮs ਨਿ ਰੰs ਗs	ਮਾ s ਣੇ ਸ	ਦਾ s s ਅ
ਮਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਨ਼ੀਪ	ਗੁ ਗੁ ਮ ਪ	ਗੁ ਗੁ ਗੁ ਮ
ਨੰs s ਦਿ ਰ	ਹੈ s ਦਿs ਨ਼ਿs	ਰਾ s ਤੀ ਪੂ	s ਰੇ s s
ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ	ਪ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇਂ ਨ਼ੀਸਾਂ	
ਗੁ ਰ ਕੇ s	ਸ ਬ ਦਿ ਸ	ਮਾ s ss ਣੇs	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਪ
			ਹ ਰਿ ਕ੍ਰਿ ਪਾ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ —	ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਸਾਂ
ਕ ਰੇ ਮ ਨਿ	ਹ ਰਿ ਰੰ ਗੁ	ਲਾ ss ਏ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ ਮਪ ਗੁਮ	
ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾs ss ਮਿs ਸs	ਮਾs ss ਏs	

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰ ੬

ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਹਰਿ ਜਪਤਿਆ ਉਤਮ ਪਦਵੀ ਪਾਇ ॥
ਪੂਛਹੁ ਬਿਦਰ ਦਾਸੀ ਸੁਤੈ ਕਿਸਨੁ ਉਤਰਿਆ ਘਰਿ ਜਿਸੁ ਜਾਇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਕੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਜਨ ਭਾਈ
ਜਿਤੁ ਸਹਸਾ ਦੂਖ ਭੂਖ ਸਭ ਲਹਿ ਜਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਵਿਦਾਸੁ ਚਮਾਰੁ ਉਸਤਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਨਿਮਖ ਇਕ ਗਾਇ ॥
ਪਤਿਤ ਜਾਤਿ ਉਤਮੁ ਭਇਆ ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਪਏ ਪਗਿ ਆਇ ॥ ੨ ॥
ਨਾਮਦੇਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਲੋਕੁ ਛੀਪਾ ਕਹੈ ਬੁਲਾਇ ॥
ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਿਠਿ ਦੇ ਛੋਡੇ ਹਰਿ ਨਾਮਦੇਉ ਲੀਆ ਮੁਖਿ ਲਾਇ ॥ ੩ ॥
ਜਿਤਨੇ ਭਗਤ ਹਰਿ ਸੇਵਕਾ ਮੁਖਿ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਤਿਨ ਤਿਲਕੁ ਕਢਾਇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕਉ ਅਨਦਿਨੁ ਪਰਸੇ ਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੩੩)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ **ਇਕ ਤਾਲ**

ਸਥਾਈ :

ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨ਼ੀਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਆ	ਕ	ਥ	ਕs	ਥਾs	ਸੁ	ਨਹੁ	ਜ	ਨ
ਰੇ	—	ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਨ਼ੀ	—	ਪ
ਭਾ	s	ਈ	s	ਜਿ	ਤੁ	ਸ	ਹ	ਸਾ	ਦੂ	s	ਖ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪਮ	ਨ਼ੀਪ	ਗੁ	ਮ
ਭੁ	—	ਖ	ਸ	ਭ	ਲਹਿ	ਜਾ	s	ss	ss	ਇ	s

ਅੰਤਰਾ :

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	—	—
ਨੀ	ਚ	ਜਾ	ਤਿ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਤਿ	ਆ	s	s

ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਪ
ੳ	ਤ	ਮ	ਪ	ਦ	ਵੀs	ਪਾ	s	ss	ss	ਇ	s
ਮ	ਪ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
ਪ	ਛਹੁ	s	ਬਿ	ਦ	ਰ	ਦਾ	ਸੀ	ਸੁ	ਤੈ	s	s
ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਪ	ਨੀਨੀ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਕਿ	ਸ	ਨੁ	ੳs	ਤs	ਰਿਆ	ਘਰਿ	ਜਿ	ਸੁ	ਜਾ	s	ਇ

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਸ ਨੋ ਹਰਿ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਹਰਿ ਗੁਣਾ ਰਵੈ ਸੋ ਭਗਤੁ ਸੋ ਪਰਵਾਨੁ ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਿਆ ਵਰਨੀਐ ਜਿਸ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਭਗਵਾਨੁ ॥੧॥
ਗੋਵਿੰਦ ਗੁਣ ਗਾਈਐ ਜੀਉ ਲਾਇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲਿ ਧਿਆਨੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸਫਲ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਪਾਈਐ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨੁ ॥
ਜੋ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਸਾਕਤ ਕਾਮਨਾ ਅਰਥਿ ਦੁਰਗੰਧ ਸਰੇਵਦੇ ਸੋ ਨਿਹਫਲ ਸਭੁ ਅਗਿਆਨੁ ॥੨॥
ਜਿਸਨੋ ਪਰਤੀਤਿ ਹੋਵੈ ਜਿਸਕਾ ਗਾਵਿਆ ਥਾਇ ਪਵੈ ਸੋ ਪਾਵੈ ਦਰਗਹ ਮਾਨੁ ॥
ਜੋ ਬਿਨੁ ਪਰਤੀਤੀ ਕਪਟੀ ਕੂੜੀ ਕੂੜੀ ਅਖੀ ਮੀਟਦੇ ਉਨ ਕਾ ਉਤਰਿ ਜਾਇਗਾ ਝੂਠੁ ਗੁਮਾਨੁ ॥੩॥
ਜੇਤਾ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਤੂੰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖੁ ਭਗਵਾਨੁ ॥
ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੈ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇਹਾ ਤੂੰ ਕਰਾਇਹਿ ਤੇਹਾ ਹਉ ਕਰੀ ਵਖਿਆਨੁ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੩੪)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ — **ਇਕ ਤਾਲ**

X		1		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਗੁ	ਗੁ	ਮਂ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ-	ਨੀ	ਸਾ	ਸਾ
ਗੋ	s	ਵਿੰ	ਦ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	s	ਈਐ	ਜੀ	s	ੳ
ਨੀਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਸਾ	—	ਸਾ
ਲਾs	s	ਇ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਨਾ	ss	ਲਿ	ਧਿਆ	s	ਨੁ

ਅੰਤਰਾ :

ਮ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਜਿ	ਸ	ਨੋ	ਹਰਿ	ਸੁ	ਪ੍ਰ	ਸੰ	s	ਨ	ਹੋ	s	ਇ
ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪ	—
ਸੋs	ss	s	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਟs	ਵੈs	ss	s	s	s
ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ
ਸੋ	s	s	ਭ	ਗ	ਤੁ	ਸੋ	ਪ	ਰ	ਵਾ	s	ਨੁ
ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪਪ	ਪ
ਤਿ	ਸ	ਕੀ	ਮਹਿ	ਮਾ	ਕਿਆ	ਵ	ਰ	ਨੀ	ਐ	ਜਿਸ	ਕੇ
ਮ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁ	ਮਮ	ਰੇ	—	ਸਾ
ਹਿਰ	ਦੈ	ਵ ਸਿ	ਆs	ਹ	ਰਿ	ਪੁਰ	ਖੁ	ਭਗ	ਵਾ	s	ਨੁ

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੭

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਤੇਰੇ ਕਵਨ ਕਵਨ ਗੁਣ ਕਹਿ ਕਹਿ ਗਾਵਾ ਤੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਤੁਮਰੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਤੂੰ ਠਾਕੁਰ ਊਚ ਭਗਵਾਨਾ ॥ ੧ ॥
ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਰ ਸੋਈ ॥
ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖੁ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੈ ਤਾਣੁ ਦੀਬਾਣੁ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥
ਮੈ ਹੋਰੁ ਥਾਉ ਨਾਹੀ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ ਮੇਰਾ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਤੁਝ ਹੀ ਪਾਸਿ ॥ ੨ ॥
ਵਿਚੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚਿ ਕਾਸਟ ਅਗਨਿ ਧਰੀਜੈ ॥
ਬਕਰੀ ਸਿੰਘੁ ਇਕਤੈ ਥਾਇ ਰਾਖੇ ਮਨ ਹਰਿ ਜਪਿ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਦੂਰਿ ਕੀਜੈ ॥ ੩ ।
ਹਰਿ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇਖਹੁ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਨਿਮਾਣਿਆ ਮਾਣੁ ਦੇਵਾਏ ॥
ਆਣਿ ਸਭੁ ਪੈਰੀ ਪਾਏ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥
ਜਿਉ ਧਰਤੀ ਚਰਣ ਤਲੇ ਤੇ ਊਪਰਿ ਆਵੈ ਤਿਉ ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਜਨਾ ਜਗਤੁ ।

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੩੪)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ **ਇਕ ਤਾਲ**

×		0		2		0		3		4	
								ਸਥਾਈ :		ਗ	ਮ
										ਮੈ	s
ਨੀ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਸਾਂ	ਨੀਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	—	—
ਹਰਿ	ਹਿ	ਰਿ	ਨਾs	ਮੁ	ਧਰ	ਸੰs	ss	ਈs	ss	s	s
ਪ	ਨੀ	ਪ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀਰੇ	ਨੀਰੇ	ਸਾ
ਜਿਉ	s	ਭਾ	ਵੈ	ਤਿਉ	—	ਰਾਖੁ	ਮੇਰੇ	ਸਾs	ਹਿs	ਬs	ਮੈ
ਗੁਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪਨੀ	ਮ	ਪ	ਨੀਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਪ	ਗੁਮ
ਤੁਝ	ਬਿ	ਨੁ	ਅਵ	ਰੁ	ਨ	ਕੋs	ss	ਈs	ss	ਮੈs	ss
								ਅੰਤਰਾ :		ਮ	ਪ
										ਤੇ	ਰੇ
ਪ	ਪਪ	ਪ	ਨੀਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਕ	ਵਨ	ਕ	ਵss	ਨ	ਗੁਣ	ਕਹਿ	ਕ	ਹਿ	ਗਾ	ਵਾ	ਤੂ
ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਖ
ਸਾs	ਹਿs	ਬ	ਗੁ	ਣੀ	ਨਿ	ਧਾs	ss	ss	ਨਾ	s	s
ਮ	ਪ	ਨੀਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਤੁ	ਮ	ਰੀs	ਮ	ਹਿ	ਮਾ	ਬਰ	ਨਿ	ਨ	ਸਾ	ਕਉ	ਤੂੰ
ਮ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਸਾਂ	ਨੀਪ	ਨੀਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ		
ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਉs	ਚ	ਭਗ	ਵਾs	ss	ਨਾs	ss		

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਮਹਲਾ ੪ ॥ ਘਰੁ ੨ ॥

ਕੋਈ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰਾ ਹਉ ਤਿਸੁ ਪਹਿ ਆਪੁ ਵੇਚਾਈ ॥੧॥
ਦਰਸਨੁ ਹਰਿ ਦੇਖਣ ਕੈ ਤਾਈ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਤਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੇ ਸੁਖੁ ਦੇਹਿ ਤ ਤੁਝਹਿ ਅਰਾਧੀ ਦੁਖਿ ਭੀ ਤੁਝੈ ਧਿਆਈ ॥੨॥
ਜੇ ਭੁਖ ਦੇਹਿ ਤ ਇਤ ਹੀ ਰਾਜਾ ਦੁਖ ਵਿਚਿ ਸੂਖ ਮਨਾਈ ॥੩ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਕਾਟਿ ਕਾਟਿ ਸਭੁ ਅਰਪੀ ਵਿਚਿ ਅਗਨੀ ਆਪੁ ਜਲਾਈ ॥੪॥
ਪਖਾ ਫੇਰੀ ਪਾਣੀ ਢੋਵਾ ਜੋ ਦੇਵਹਿ ਸੋ ਖਾਈ ॥੫॥
ਨਾਨਕੁ ਗਰੀਬੁ ਢਹਿ ਪਇਆ ਦੁਆਰੈ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਲੈਹੁ ਵਡਿਆਈ ॥੬॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੫੭)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਪ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਨ਼ੀਪ
		ਦ ਰ ਸ ਨੁ	ਹ ਰਿ ਦੇs ss
ਗ਼ ਗ਼ ਗ਼ ਮ	ਰੇ — ਨ਼ੀ ਸਾ	— ਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਰੇ — ਸਾਂ —
ਖ ਣ ਕੈ s	ਤਾ s ਈ s	s ਕ੍ਰਿ ਪਾ ਕ	ਰੇ s ਤਾ s
ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਪ਼ ਪ਼ —	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ਼ ਮ	ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ
ਸs ਤਿs ਗੁ ਰੁ	ਮੇ s ਲੇ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s s ਮੁ
ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀਪ	ਮਪ ਗ਼ਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ		
ਧਿਆ ss s ss	ਈs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਪ
		ਕੋਈ ਆ ਣਿ ਮਿ	ਲਾ ਵੈ ਮੇ ਰਾ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਪਪ ਮਪ ਨ਼ੀ ਸਾਂ	ਗ਼ਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਪ੍ਰੀ s ਤ ਮੁ	ਪਿਆ ss ਰਾ s	ਹਉ ਤਿਸੁ ਪ ਹਿ	ਆ s ਪੁ ਵੇ
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਗ਼ਮ ਰੇਸਾ		
ਚਾs ss ss ss	ਈs ss ss ss		

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਪਹਿਲੜੀ ਲਾਵ ਪਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਬਾਣੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵੇਦੁ ਧਰਮੁ ਦ੍ਰਿੜਹੁ ਪਾਪ ਤਜਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਧਰਮ ਦ੍ਰਿੜਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਆਰਾਧਹੁ ਸਭਿ ਕਿਲ ਵਿਖ ਪਾਪ ਗਵਾਇਆ ॥
ਸਹਜ ਅਨੰਦੁ ਹੋਆ ਵਡਭਾਗੀ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ॥
ਜਨ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਲਾਵ ਪਹਿਲੀ ਆਰੰਭੁ ਕਾਜੁ ਰਚਾਇਆ ॥੧॥

ਹਰਿ ਦੂਜੜੀ ਲਾਵ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਨਿਰਭਉ ਭੈ ਮਨੁ ਹੋਇ ਹਉਮੈ ਮੈਲੁ ਗਵਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਨਿਰਮਲ ਭਉ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇਆ ਹਰਿ ਵੇਖੈ ਰਾਮੁ ਹਦੂਰੇ ॥
ਹਰਿ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਸਾਰਿਆ ਸੁਆਮੀ ਸਰਬ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ ॥
ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੋ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਜਨ ਮੰਗਲ ਗਾਏ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦੂਜੀ ਲਾਵ ਚਲਾਈ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵਜਾਏ ॥੨॥

ਹਰਿ ਤੀਜੜੀ ਲਾਵ ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਇਆ ਬੈਰਾਗੀਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਹਰਿ ਮੇਲੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਵਡਭਾਗੀਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਨਿਰਮਲੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇਆ ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ਹਰਿ ਬਾਣੀ ॥
ਸੰਤਜਨਾ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਕਥੀਐ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥
ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧੁਨਿ ਉਪਜੀ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਜੀਉ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੇ ਤੀਜੀ ਲਾਵੈ ਹਰਿ ਉਪਜੈ ਮਨਿ ਬੈਰਾਗੁ ਜੀਉ ॥੩॥

ਹਰਿ ਚਉਥੜੀ ਲਾਵ ਮਨਿ ਸਹਜੁ ਭਇਆ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲਿਆ ਸੁਭਾਇ ਹਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ਬਲਿਰਾਮ ਜੀਉ ॥
ਹਰਿ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਇਆ ਅਨਦਿਨ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥
ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਵਜੀ ਵਾਧਾਈ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਠਾਕੁਰਿ ਕਾਜੁ ਰਚਾਇਆ ਧਨ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮਿ ਵਿਗਾਸੀ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੈ ਚਉਥੀ ਲਾਵੈ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਿਨਾਸੀ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੩)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
				ਸਥਾਈ:	ਗੁ ਮ ਹ ਰਿ
ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਪ —ਪ	ਪ ਪ	ਮ ਮ ਮ	ਗੁ ਮ	ਨ਼ੀ ਪ
ਪਹਿ ਲੜ	ਲਾ ऽਵ	ਪ ਰ	ਵਿ ਰ ਤੀ	ਕ ਰ	ਮ ਦ੍ਰਿ

ਗੁ — ਮ	ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਨ਼ੀ	ਸਾ —ਸਾ ਸਾ	ਸਾ —	— —
ਤਾ s s	ਇਆ s	ਬ ਲਿ	ਰਾ sਮ ਜੀ	ਉ s	s s
ਪ਼ ਨ਼ੀ ਪ਼	ਸਾ ਸਾ	ਸਾ —	ਗੁ — ਮ	ਰੇਰੇ ਰੇ	ਸਾ ਸਾ
ਬਾ s ਣੀ	ਬ੍ਰ ਹਾ	ਮਾ s	ਵੇ s ਦੁ	ਧਰ ਮੁ	ਦ੍ਰਿੜ ਹੁ
ਗੁ —ਮ ਮ	ਮਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ	ਗੁ —ਗੁ ਮੁ	ਰੇ —	ਸਾ —
ਪਾ sਪ ਤ	ਜਾs ਇਆ	ਬ ਲਿ	ਰਾ sਮ ਜੀ	ਉ s	s s

ਅੰਤਰਾ :

ਮ਼ ਮ਼ ਮ ਮ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਧਮ	ਪ ਸਾਂ	ਸਾਂ —ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀ	ਸਾਂ —
ਧਰ ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ੜਹੁ ss	ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮ	ਧਿਆ s	ਵਹੁ s
ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇ	ਰੇਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ	ਪ —
ਸਿ ਮ੍ਰਿਤਿ	ਨਾ s	ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ੜਾs ss ss	ਇਆ s	s s
ਮਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾਂ —	ਗੁ — ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਗੁ ਰੁ	ਪੂ s	ਰਾ s ਆ	ਗ ਧਹੁ	ਸਭਿ
ਮਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ	ਗੁ — ਮ	ਰੇ ਸਾ	
ਕਿਲ ਵਿ ਖ	ਪਾs s	ਪ ਗ	ਵਾ s s	ਇਆ s	

ਨੋਟ:—ਬਾਕੀ ਤਿੰਨਾਂ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਇਸੇ ਸਥਾਈ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥ ਹਿਰਦੈ ਰਸਨ ਰਸਾਏ ॥
ਹਰਿ ਰਸਨ ਰਸਾਏ ਮੇਰ ਪ੍ਰਭ ਭਾਏ ਮਿਲਿਆ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਏ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਭੋਗ ਭੋਗੇ ਸੁਖਿ ਸੋਵੈ ਸਬਦਿ ਰਹੈ ਲਿਵ ਲਾਏ ॥
ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ॥
ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਮਿਲਿਆ ਜਗ ਜੀਵਨੁ ਨਾਨਕ ਸੁੰਨਿ ਸਮਾਏ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ: ਗ੍ਰੰ: ਪੰਨਾ ੭੭੪)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਖਿਲਾਵਲ ਅੰਗ) **ਇਕ ਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਪ	
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁs	ਣs	ਗਾs	ss	ਏ	s
ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਧਮ	ਮਪ	ਗ
ਹਿ	ਰ	ਦੇ	s	ਰs	ਸs	ਨ	ਰ	ਸਾs	ss	ਏs	s
				ਅੰਤਰਾ :							ਪਪ
										—	ਹਰਿ
ਪ ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਹੈ	ਸਾਂ
ਰਸ	ਨ	ਸਾ	s	s	ਏ	ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰਭ	ਭਾ	s	ਏ
ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
ਮਿ	ਲਿ	ਆ ਸ	ਹ	ਜਿ	ਸੁ	ਭਾs	ss	s	ਏ	s	s
ਪਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗ	ਗ
ਅਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਭੋ	ਗ	ਭੋ	ਗੇ	ਸੁ	ਖਿ	ਸੋਂs	s ਵੈ	s
ਰੇਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾਂ
ਸਬ	ਦਿ	ਰ	ਹੈs	ss	ਲਿਵ	ਲਾs	ss	ss	ਏs	ss	ss

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਸੰਗਤਿ ਸੰਤ ਮਿਲਾਏ ॥ ਹਰਿ ਸਰਿ ਨਿਰਮਲਿ ਨਾਏ ॥
ਨਿਰਮਲਿ ਜਲਿ ਨਾਏ ਮੈਲੁ ਗਵਾਏ ਭਏ ਪਵਿਤੁ ਸਰੀਰਾ ॥
ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਈ ਭ੍ਰਮੁ ਭਾਗਾ ਹਉਮੈ ਬਿਨਠੀ ਪੀਰਾ ॥
ਨਦਰਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਨਿਜ ਘਰਿ ਹੋਆ ਵਾਸਾ ॥
ਹਰਿ ਮੰਗਲ ਰਸਿ ਰਸਨ ਰਸਾਏ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਗਾਸਾ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੪)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ) — **ਇਕ ਤਾਲ**

X		O		2		O		3		4	
		ਸਥਾਈ :		ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਧ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਗ
				ਸੰs	ss	ਗs	ਤਿs	ਸੰs	ss	ਤs	ਮਿs
ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ
ਲਾ	s	ਏ	s	ਹ	ਰਿ	ਸ	ਰਿ	ਨਿ	ਰ	ਮ	ਲਿ
ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ								
ਨਾs	ss	ਏs	ss								
		ਅੰਤਰਾ :		ਪਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਨਿਰ	ਮਲਿ	ਜਲਿ	ਨਾ	s	ਏ	ਮੈ	ਲੁ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਸਾ	ਸਾਂ	ਸਾਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ
ਗ	ਵਾ	s.	ਏ	ਭ	ਏ	ਪ	ਵਿ	ਤੁ	ਸ	ਰੀs	ss
ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧ	ਮ
ss	ਰਾ	s	s	ਦੁਰ	ਮs	ਤਿs	ਮੈ	ਲੁ	ਗ	ਈ	ਭ੍ਰ
ਮ	ਪ	ਗ	—	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਪੇ	ਧਪ	ਮਪ
ਮੁ	ਭਾ	ਗਾ	s	ਹਉ	s	ਮੈ	ਬਿs	ਨs	ਠੀ	ਪੀs	ss
ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸ਼ਾ								
ss	ਰਾs	ss	ss								

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਅੰਤਰਿ ਰਤਨੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰੇ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰੇ ਸਬਦਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ਅਗਿਆਨੁ ਅਧੇਰੁ ਗਵਾਇਆ ॥
ਗਿਆਨੁ ਪ੍ਰਚੰਡੁ ਬਲਿਆ ਘਟਿ ਚਾਨਣੁ ਘਰ ਮੰਦਰ ਸੋਹਾਇਆ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪਿ ਸੀਗਾਰ ਬਣਾਏ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਸਾਚੇ ਭਾਇਆ ॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੈ ਸੋਈ ਪਰੁ ਕੀਜੈ ਨਾਨਕ ਅੰਕਿ ਸਮਾਇਆ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ: ਪੰਨਾ ੭੭੪)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ) **ਇਕ ਤਾਲ**

X		O		2		O		3		4	
		ਸਥਾਈ :		ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗ
				ਅੰs	ss	ਤs	ਰਿs	ਰs	ਤs	ਨੁs	ਬੀ
ਪ	—	ਪ	—	ਗਮ	ਪਧ	ਨੀਧ	ਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਗ	ਮ
ਚਾ	s	ਰ	s	ਗੁs	ਰs	ਮੁs	ਖਿ	ਨਾs	ss	s	ਮੁ
ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	—								
ਪਿਆ	s	ਰੇ	s								
		ਅੰਤਰਾ :		ਪਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਹਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਪਿਆ	s	ਰੇ	ਸਬ	ਦਿ
ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਗਾਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਨਿਸ	ਤਾ	s	ਰ	ਅਗਿਆ	s s	ਨ	ਅ	ਧ	s	ਰੁ	ਗ
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧਨੀ	ਪ	ਗਪ	ਧਨੀ	ਧ	ਪ	ਪs	ਪਧ	ਮ	ਮ
ਵਾs	ss	ਇਆ	s	ਗਿਆ	sਨੁ	ਪ੍ਰ	ਚੰ	ਡੁ	ਬਲਿ	ਆ	ਘ
ਗਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ
ਟਿs	ਚਾ	ਨ	ਣੁ	ਘ	ਰ	ਮੰ	ss	ਰs	ਸੋ	ਹਾs	ss
ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ								
ss	ਇਆ	ss	ss								

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਾਜੁ ਰਚਾਇਆ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੀਆਹਣਿ ਆਇਆ ॥
ਵੀਆਹਣਿ ਆਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸਾ ਧਨ ਕੰਤ ਪਿਆਰੀ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਮੰਗਲ ਗਾਏ ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪਿ ਸਵਾਰੀ ॥
ਸੁਰਿ ਨਰ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਮਿਲਿ ਆਏ ਅਪੂਰਬ ਜੰਞ ਬਣਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਮੈ ਸਾਚਾ ਨਾ ਕਦੇ ਮਰੈ ਨ ਜਾਈ ॥੪॥੧॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੫)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ) — **ਇਕਤਾਲ**

X		O		2		O		3		4	
		ਸਥਾਈ :		ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
				ਹs	ਰਿs	ਪ੍ਰs	ਭਿs	ਕਾ	s	ਜੁ	ਰ
ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ
ਚਾs	ss	ਇਆ	s	ਗੁs	ਰs	ਮੁ	ਖਿ	ਵੀਆ	s	ਹ	ਣਿ
ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ								
ਆs	ss	ਇਆ	ss								
		ਅੰਤਰਾ :		ਪਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਪ	ਨੀਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਵੀਆ	ਹਣਿ	ਆs	ਇਆ	ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹ	ਰਿ
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਗ	ਗ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਪਾs	s	ਇਆ	s	ਸਾs	s	ਧ	ਨ	ਕੰs	ss	s	ਤ
ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	—	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੇ	ਗ
ਪਿਆ	s	ਰੀ	s	ਸੰ	ਤ	ਜ	ਨਾs	ss	ਮਿਲਿ	ਮੰ	ਗ
ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ
ਲ	ਗਾs	s	ਏ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਆs	ss	ਪਿs	ਸ
ਪਧ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗਮ								
ਵਾs	ss	ਰੀs	ss								

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੩

ਆਵਹੋ ਸੰਤ ਜਨਹੁ ਗੁਣ ਗਾਵਹ ਗੋਵਿੰਦ ਕੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਘਰਿ ਵਾਜਹਿ ਸਬਦ ਘਨੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਸਬਦ ਘਨੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਤੂ ਕਰਤਾ ਸਭ ਥਾਈ ॥
ਅਹਿਨਿਸਿ ਜਪੀ ਸਦਾ ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਚ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਸਹਜਿ ਰਹੈ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਪੂਜਾ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਏਕੁ ਪਛਾਣੈ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਦੂਜਾ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੫)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਖਮਾਜ ਅੰਗ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਗ ਰੇਗ — ਪ	— ਨੀ ਧ ਨੀ
		ਆ'ਸ ਵਹੋ ਸ ਸੰ	ਸ ਤ ਸ ਜ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਧ ਧ ਧ ਧ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਪਪ
ਨਹੁ ss ss	s s s s	ਗੁ ਣ ਗਾ ਵਹ	ਗੋਂs ss ਵਿੰਦ
ਮਪ ਗਮ ਰੇਗ	ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ	ਰੇ ਗ ਮ ਨੀ
ਕੇs ss ਰੇs	ਰਾ s s ਮ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਮਿ ਲਿ ਰ ਹੀ
ਧ ਧ ਪ ਪ	ਪ ਧ ਮ ਪ	ਗ ਮ ਰੇ ਗ	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ
ਐ s ਘ ਰਿ	ਵਾ s ਜਹਿ s	ਸ ਬ ਦ ਘ	ਨੇ s ਰੇ s
ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਮ ਗਰੇ ਨੀਸਾਂ		
ਰਾs ss ss ss	ss ss ss ਮs		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਨੀ ਧ ਨੀ —
		ਸ ਬ ਦ ਘ	ਨੇ s ਰੇ s

ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਾਂ ਮਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਤੇs ss ਰੇs ss	ਤੂ s ਕ ਰ	ਤਾ s ਸ ਭ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਗ ਮ ਰੇ	ਗ ਪ — ਪ
ਥਾs ss ss	ਈ s s s	ਅ ਹਿ ਨਿ ਸਿ	ਜ ਪੀ s ਸ
ਗਪ ਧਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ	ਪ ਧ ਪ —	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਦਾs ss s ਸਾ	ਲਾ s ਹੀ s	ਸਾ s ਚ ਸ	ਬ ਦਿ ਲਿ ਵ
ਮਗ ਰੇਗ ਪਧ ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਮ ਗਰੇ ਸਾਂ		
ਲਾs ss ss ss	ਈs ss ss s		

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਰਵੈ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਵਿਆ ਸੋਈ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਸਚੁ ਪਾਈਐ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ॥
ਸਹਜੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵਾ ਆਪੇ ਲਏ ਮਿਲਾਏ ॥
ਨਾਨਕ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਬਦੇ ਜਾਪੈ ਅਹਿਨਿਸਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੫)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਖਮਾਜ ਅੰਗ) **ਇਕ ਤਾਲ**

X	O	2		O		3		4	
	ਸਥਾਈ :	ਗ	ਮ	ਧ	—	—	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮਗ
		ਸ	ਭ	ਮਹਿ	s	s	ਰ	ਵਿ	ਰਹਿ

ਪ	—	—	—	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ
ਆ	s	s	s	ਸੋਂs	ss	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਅੰ	s	ਤ	ਰ
ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ
ਜਾ	s	ਮੀ	s	ਗੁਰ	ਸਬ	ਦਿ	ਰ	ਵੈ	s	ਰ	ਵਿ
ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ
ਰ	ਹਿ	ਆ	s	ਸੋਂs	ਪ੍ਰਭੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	ss	ਮੀ	s
ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ								
ਰਾs	ss	ss	ਮs								
		ਅੰਤਰਾ :		ਪਪ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਨੀ	ਧ
				ਪ੍ਰਭੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	s	ਮੀ	ਅੰ	ਤ
ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਾਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ
ਰ	ਜਾ	s	ਮੀ	ਘਟਿ	ਘ	ਟਿ	ਰ	ਵਿ	ਆ	ਸੋਂs	ss
—	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧਧ	ਧਧ	ਧਧ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪਧ	ਮ
s	ਈs	s	s	ਗੁਰ	ਮਤਿ	ਸਚ	ਪਾs	s	ਈਐ	ਸਹ	ਜਿ
ਗ	ਪ	—	ਪ	ਗਗ	ਮ	ਰੇ	ਗਗ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਨੀ
ਸ	ਮਾ	s	ਈਐ	ਤਿਸੁ	ਬਿ	ਨੁ	ਅਵ	ਰੁ	ਨ	ਕੋs	ss
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀਪ								
ss	ss	ਈs	ss								

●●●

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਇਹੁ ਜਗੋ ਦੁਤਰੁ ਮਨਮੁਖੁ ਪਾਰਿ ਨ ਪਾਈ ਰਾਮ ॥
ਅੰਤਰੇ ਹਉਮੈ ਮਮਤਾ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਚਤੁਰਾਈ ਰਾਮ ॥
ਅੰਤਰਿ ਚਤੁਰਾਈ ਥਾਇ ਨ ਪਾਈ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥
ਜਮ ਮਗਿ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ ਅੰਤਿ ਗਇਆ ਪਛੁਤਾਇਆ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕੋ ਬੇਲੀ ਨਾਹੀ ਪੁਤੁ ਕੁਟੰਬੁ ਸੁਤੁ ਭਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਪਸਾਰਾ ਆਗੈ ਸਾਥਿ ਨ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੫)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਖਮਾਜ ਅੰਗ) **ਰਾਗ ਦਾਦਰਾ**

X			O			X			O		
				ਸਥਾਈ :							
ਮਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ
ਇਹੁ	ਜ	ਗੋ	ਦੂ	ਤ	ਰੁ	ਮਨ	ਮੁ	ਖੁ	ਪਾS	Sਰਿ	ਨ
ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ
ਪਾS	S	ਈ	ਰਾ	S	ਮ	ਅੰ	ਤ	ਰੇ	ਹਉ	SS	ਮੈS
ਮ	ਰੇ	ਸਾ	—	—	—	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	—ਪ	ਨੀਨੀ
ਮ	ਮ	ਤਾ	S	S	S	ਕਾ	S	ਮ	ਕ੍ਰੋ	Sਧੁ	ਚਤੁ
ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ						
ਰਾS	SS	ਈS	ਰਾS	S	ਮ						
				ਅੰਤਰਾ :		ਪਧ	ਧਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਪ
						ਅੰS	ਤਰੇ	ਚਤੁ	ਰਾ	S	ਈ
ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂਗਂ	ਗਂ	ਗਂਗਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਥਾ	ਦਿ	ਇਨ	ਪਾ	S	ਈ	ਬਿS	ਰS	ਥਾ	ਜਨ	ਮੁ	ਗ
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਗ	ਪ	ਪ
ਵਾS	SS	S	ਇਆ	S	S	ਜਮ	ਮਗਿ	ਦੁਖੁ	ਪਾ	S	ਵੈ

ਧਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਧ	ਨੀ	ਨੀ
ਚੋਂs	ਟਾs	ss	ਖਾ	s	ਵੇ	ਅੰ	ਤਿ	ਗਇ	ਆs	ਪ	ਛੁ
ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀਪ	ਮਗ						
ਤਾ	ss	ss	ਇਆ	ss	ss						

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਹਉ ਪੂਛਉ ਅਪਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਕਿਨ ਬਿਧਿ ਦੁਤਰੁ ਤਰੀਐ ਰਾਮ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ ਚਲਹੁ ਜੀਵਤਿਆ ਇਵ ਮਰੀਐ ਰਾਮ ॥
ਜੀਵਤਿਆ ਇਵ ਮਰੀਐ ਭਉਜਲੁ ਤਰੀਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥
ਪੂਰਾ ਪੁਰਖੁ ਪਾਇਆ ਵਡਭਾਗੀ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥
ਮਤਿ ਪਰਗਾਸੁ ਭਈ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਵਡਿਆਈ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਸਬਦਿ ਮਿਲਾਇਆ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੫)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਖਮਾਜ ਅੰਗ) **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X				0				X				0			
												ਸਬਾਈ :		ਸਾ	ਰੇ
														ਹਉ	s
ਗ	—	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	—
ਪੂ	s	ਛਉ	s	ਅ	ਪ	ਨਾ	s	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਦਾ	s	ਤਾ	s
ਗਪ	ਧਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	—	—	ਪ
ਕਿs	ਨs	ਬਿ	ਧ	ਦੁ	s	ਤ	ਰੁ	ਤ	ਰੀ	ਐ	s	ਰਾ	s	s	ਮ
ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਗ	—	—	—	—	—	—	—
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਭਾ	s	ਇ	ਚ	ਲ	ਹੁ	s	s	s	s	s	s
ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—ਸਾ		
ਜੀ	s	ਵ	ਤਿ	ਆ	s	ਇ	ਵ	ਮ	ਰੀ	ਐ	s	ਰਾ	sਮ		

	ਅੰਤਰਾ :		
ਪ ਧ ਮ ਗ'	ਪ ਪ ਪ —	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —
ਜੀ ਵ ਤਿਆ s	ਮ ਰੀ ਐ s	ਭਉ s ਜ ਲੁ	ਤ ਰੀ ਐ s
ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਗ	ਗਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ	ਮ — ਗ —
ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾ s ਮਿ ਸ	ਮਾ s s s	ਵੇ s s s
ਮ ਗ ਰੇ ਗ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਗਪ ਧਨੀ ਧ ਨੀ	ਪ ਧ ਪ —
ਪੂ s ਰਾ s	ਪੁ ਰ ਖੁ ਪਾ	ਇਆ ss ਵ ਡ	ਭਾ s ਗੀ s
ਪ ਧ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਗ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਨੀ ਸਾ
ਸ s ਚਿ ਨਾ	s ਮ ਲਿ ਵ	ਲਾ s s s	ਵੇ s

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੫

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੁਰੁ ਸੰਤ ਜਨੋ ਪਿਆਰਾ ਮੈ ਮਿਲਿਆ ਮੇਰੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੁਝਿ ਗਈਆਸੇ ॥
ਹਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਦੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰੈ ਮੈ ਮੇਲੇ ਪ੍ਰਭ ਗੁਣਤਾਸੇ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਵਡ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ਮੈ ਦਸੇ ਹਰਿ ਸਾਬਾਸੇ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਵਿਗਾਸੇ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੬)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਮ ਸਾ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤੁ ਵਰਜਿਤ) **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ**

X	0	X	0	X	0
				ਸਥਾਈ :	ਸਾਸਾ
					s ਗੁਰੁ
ਸਾਰੇ ਗਮ ਗ	ਮ ਮੁ ਗ	ਪ ਪ ਪ	ਪ — ਗਮ	ਪਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਪਪ
ਸੰs ਤs ਜ	ਨੋ ਪਿਆ ਰਾ	ਮੈਂ ਮਿ ਲਿ	ਆ s ਮੇਰੀ	ਤ੍ਰਿs ਸs ਨਾ	ਬੁਝਿ ਗ ਈ

ਮਪ ਗਮ ਰੇਗ	ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਪ਼ਪ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ — ਸ	ਪ਼ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਪ
ਆs ss ss	ਸੇ s ਹਉ	ਮਨੁ ਤ ਨੁ	ਦੇ s ਵਾ	ਸs ਤਿs ਗੁ	ਰੈ s ਮੈ
ਮ — ਗਰੇ	ਗਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ —	ਸਾ —		
ਮੈ s ਲੈs	ਪ੍ਰਭ ਗੁ ਣ	ਤਾs s s	ਸੇ s		
				ਅੰਤਰਾ :	ਗਮ
					s ਧਨੁ
ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ — ਰੇਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਪ	ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ
ਧੰ ਨੁ ਗੁ	ਰੂ ਵ ਡ	ਪੁs ਰs ਖੁ	ਹੈ s ਮੈ	ਦ ਸੇ s	ਹ ਰਿ ਸਾ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ —	ਸਾਂ — —	ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਪਪ
ਬਾs s s	ਸੇ s s	ਵ ਡ ਭਾ	ਗੀ ਹ ਰਿ	ਪਾs ss ss	ਇਆ s ਜਨ
ਗ ਮ ਰੇ	ਰੇਗ ਮਪ ਮਗ	ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ	ਸਾ —		
ਨਾ ਨ ਕ	ਨਾs sਮਿ ਵਿs	ਗਾ s s	ਸੇ s		

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰੁ ਸਜਣੁ ਪਿਆਰਾ ਮੈ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਸਾਹਾ ॥
ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਿਆ ਮਿਲੁ ਸਬਦਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭ ਨਾਹਾ ॥
ਹਉ ਤੁਝੁ ਬਾਝਹੁ ਖਰੀ ਉਡੀਣੀਆ ਜਿਉ ਜਲ ਬਿਨੁ ਮੀਨ ਮੀਨ ਮਰਾਹਾ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਮਾਹਾ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੬)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮਾ ਸਾ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ)**

×			2		3		×			2		3	
										ਸਥਾਈ :		—	ਸਨ਼ੀ
												s	ਗੁਰੁ
ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗਗ	ਗ	—	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪਪ	ਮ	—	ਮ	ਗ
ਸ	ਜ	ਣੁ	ਪਿਆ	ss	ਰਾ	s	ਮੈਂs	ss	ਮਿਲਿ	ਆ	s	ਹ	ਰਿ
ਪ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਮ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ
ਮਾ	ਰ	ਗੁ	ਪੰs	ss	ਥੁ	ਦ	ਸਾ	s	s	ਹਾ	s	s	ਘਰਿ
ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਪ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	—	ਸਾਸਾ
ਆ	s	ਵਹੁ	ਚਿs	ਰੀs	s	ਵਿ	ਛੁੰs	s	ਨਿ	ਆ	s	s	ਮਿਲੁ
ਸਾਰੇ	ਗਪ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	
ਸਬ	ਦਿs	ਗੁ	ਰੂ	s	ਪ੍ਰ	ਭ	ਨਾs	ss	ss	ਹਾ	s	s	
										ਅੰਤਰਾ :		—	ਪਪ
												s	ਹਉ
ਪਪ	ਗ	ਮ਼	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਤੁਝੁ	ਬਾ	ਝਹੁ	ਖ	ਰੀ	s	ਉ	ਡੀ	s	ਣੀ	ਆ	s	s	ਜਿਉ
ਪਨੀ	ਸਾਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	—
ਜਲ	ਬਿs	ਨੁ	ਮੀ	s	ਨੁ	ਮ	ਰਾs	ss	ss	ਹਾ	s	s	s
ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਮ	ਮਗ
ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	s	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ	ss	ss	ਇਆ	s	s	ਜਨ
ਗਮ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	,
ਨਾs	ਨ	ਕ	ਨਾs	ss	ਮਿ	ਸ	ਮਾs	ss	ss	ਹਾ	s	s	,

ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਮਨੁ ਦਹ ਦਿਸਿ ਚਲਿ ਚਲਿ ਭਰਮਿਆ ਮਨਮੁਖੁ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਇਆ ॥
ਨਿਤ ਆਸਾ ਮਨਿ ਚਿਤਵੈ ਮਨ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੁਖ ਲਗਾਇਆ ॥
ਅਨਤਾ ਧਨੁ ਧਰਿ ਦਬਿਆ ਫਿਰਿ ਬਿਖੁ ਭਾਲਣ ਗਇਆ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿ ਤੂ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪਚਿ ਪਚਿ ਮੁਇਆ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੬)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ) — **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
				ਸਥਾਈ :	– ਗੁਮ
					ऽ ਮਨੁ
ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਮ ਪ	ਮਪ ਨ਼ੀਪ	ਗੁ ਗੁ ਮ	ਰੇ ਸਾ	ਸਾ –
ਦਹ ਦਿ ਸਿ	ਚ ਲਿ	ਚਲ਼ ਲਿਲ਼	ਭ ਰ ਮਿ	ਆ ऽ	ऽ ऽ
ਪ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਪ	ਗੁ ਗੁ ਮ	ਰੇ –	ਸਾ –
ਮਨ ਮੁ ਖੁ	ਭ ਰ	ਮਿ ਭੁ	ਲਾ ऽ ऽ	ਇਆ ऽ	ऽ ऽ
ਗੁ ਮ ਮ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ	ਗੁ ਮ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ -	- ਸਾਂਸਾਂ
ਨਿ ਤ ਅऽ	ਸਾऽ ऽऽ	ਮ ਨਿ	ਚਿऽ ऽऽ ਤ	ਵੈ ऽ	ऽ ਮਨ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਰੇਂ	ਰੇਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਮਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ ਗੁਮ	ਰੇਸਾ –
ਤ੍ਰਿऽ ਸऽ ਨਾ	ਭੁ ऽ ऽ	ਖ ਲ	ਗਾऽ ऽऽ ऽ	ਇਆ ऽऽ	ऽऽ ऽ
				ਅੰਤਰਾ :	
ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ	ਗੁ ਮ	ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ -	- ਸਾਂਸਾਂ
ਅ ਨ ਤਾ	ਧऽ ਨੁऽ	ਧ ਰਿ	ਦ ऽ ਬਿ	ਆ ऽ	ऽ ਫਿਰਿ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਗੁਂ ਮਂ ऽ	ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪਪ
ਬਿ ਖੁ ਭਾ	ऽ ऽ	ਲ ਣ	ਗਇ ऽऽ ऽऽ	ਇਆ ऽ	ऽ ਜਨ

ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਧ	ਗੁ ਗੁ ਮ	ਰੇ ਸ	ਸਾ ਸਾਸਾ
ਨਾ ਨ ਕ	ਨਾs ss	ਮੁ ਸ	ਲਾ s ਹਿ	ਤੂ s	s ਬਿਨੁ
ਗੁ — ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਪ ਮਪ ਸਾਂ	ਨੀਪ ਗੁਮ	ਰੇਸਾ
ਨਾ s ਵੇ	ਪ ਚਿ	ਪ ਚਿ	ਮੁs ss s	ਇਆ ss	ss

ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰੁ ਸੁੰਦਰੁ ਮੋਹਨੁ ਪਾਇ ਕਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਣੀ ਮਨੁ ਮਾਰਿਆ ॥
ਮੇਰੈ ਹਿਰਦੈ ਸੁਧਿ ਬੁਧਿ ਵਿਸਰਿ ਗਈ ਮਨ ਆਸਾ ਚਿੰਤ ਵਿਸਾਰਿਆ ॥
ਮੈ ਅੰਤਰਿ ਵੇਦਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਗੁਰ ਦੇਖਤ ਮਨੁ ਸਾਧਾਰਿਆ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਪ੍ਰਭ ਆਇ ਮਿਲੁ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਵਾਰਿਆ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੭੬)

ਰਾਗ ਸੂਹੀ (ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਾਫੀ ਥਾਟ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
			ਸਥਾਈ : ਮ-
			ਗੁਰੁ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਨੀਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ
ਸੁੰs ss ਦ ਰੁ	ਮੋ s ਹs ਨੁs	ਪਾ s ਇ ਕ	ਰੇ s ਹ ਰਿ
— ਪ ਨੀ ਪ	ਨੀ — ਸਾ ਰੇ	ਪ ਗੁ ਮ ਰੇਸਾ	ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਰੇ
s ਪ੍ਰੇ ਮ ਬਾ	ਣੀ s ਮ ਨ	s ਮਾ s ਰਿs	ਆ s ਮੇ ਰੇ
ਗੁ ਗੁ ਮ —	ਨੀ ਪ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਨੀਪ	ਗੁ ਮ ਮ ਪ
ਹਿ ਰ ਦੈ s	ਸੁ ਧਿ ਬੁ ਧਿ	ਵਿ ਸ ਰਿs ਗs	ਈ s ਮ ਨ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਰੇਂ —	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਨੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਨੀਪ	ਗੁਮ ਰੇਸਾ
ਆs ss ਸਾ s	ਚਿੰs ss ਤ ਵਿ	ਸਾs ss - ਰਿs	ਆs ss

										ਅੰਤਰਾ :				ਗੁ	ਮ
														ਮੈ	s
ਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਨੀਪ	ਗੁ	ਮ	—	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਅੰ	s	ਤ	ਰਿ	ਵੇs	ss	ਦ	ਨ	s	ਪ੍ਰੇs	s	ਮ	ਕੀ	s	s	ਗੁਰ
ਰੇਂ	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	—	—
ਦੇ	s	ਖ	ਤ	ਮ	ਨੁ	ਸਾ	s	ਧਾs	ss	s	ਰਿ	ਆ	s	s	s
—	ਨੀ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	—	ਗੁ	—	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
s	ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗੀs	ss	ਪੂ	ਭ	s	ਆ	s	ਇ	ਮਿ	ਲੁ	ਜ	ਨੁ
—	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਨੀਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ		
s	ਣਾ	ਨ	ਕੁ	ਖਿs	ਨੁs	ਖਿs	ਨੁ	ਵਾs	ss	ss	ਰਿs	ਆs	ss		

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਬਿਲਾਵਲੁ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰੇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਲਾਵਲੀ, ਵਿਲਾਵਲ ਜਾਂ ਬਿਲਾਵਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਕੋਈ ਕੋਈ ਬਿਲਾਵਲ ਅਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।" ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਵ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਹੀ ਰਾਗ ਦੇ ਵਖੋ ਵਖਰੇ ਨਾਮ ਹਨ ਕੇਵਲ ਉਚਾਰਣ ਵਿਚ ਹੀ ਭੇਦ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲ, ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਧੈਵਤ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਕਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਤ ਕਾਲ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਤ ਭੇਦ ਹੈ। ਕਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ—ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਸ਼ਾਡਵ ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਕਈ ਸ਼ਾਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੱਧਿਅਮ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਵਕਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸੁਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸਦੀ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਦੀ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :
"ਪ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ"।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖਕ ਪੰਡਿਤ ਦਾਮੋਦਰ ਨੇ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ" ਗ੍ਰੰਥ (1625 ਈ.) ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਭਾਰਯਾ (ਇਸਤਰੀ) ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲੀ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨਿਕਟ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ "ਰਾਗ ਰਾਗਣੀ" ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਔਝੜ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੱਤ ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੰਗਤਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ" ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ : ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥" ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ॥" ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ "ਬਿਲਾਵਲੁ" ਨਾਮ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ" ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ। ਜਿਵੇਂ "ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ॥" "ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ।" ਆਦਿ।

ਸੋ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਗੁਰਮਤਿ ਸਗੀਤ ਵਿਚ ਨਾ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪੁਤਰ ਸਗੋਂ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ ਰੇ ਗ ਰੇ, ਗ ਪ, ਨੀਧ, ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ ਨੀ ਸਾ ਧ ਧ ਪ, ਪ ਗ, ਮ ਰੇ, ਸਾ।

ਮਖ ਅੰਗ :—ਗ ਰੇ, ਗਪ, ਧ, ਨੀਸਾਂ

ਜਾਂ ਧ ਧ ਪ, ਧ ਗ, ਮਰੇ, ਗਪ ਮਗ, ਮਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੁ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ̣ੀ ਨ̣ੀ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ̣ੀਸਾ, ਧ̣ਧ̣ਪ̣, ਧ̣ ਗ̣ ਮ̣ ਰੇ, ਮ̣ ਮ̣ ਗ̣
ਗ̣ ਗ̣ਪ̣, ਮ̣ ਗ̣ ਮ̣ ਰੇਂ ਗ̣ ਪ̣ ਸ ਨ̣ੀ, ਧ̣ਪ̣ ਧ̣ਗ̣ ਮ̣ਰੇ, ਗ̣ ਪ̣ ਧ̣ਧ̣ ਨ̣ੀ, ਪ̣ ਪ̣ਨ̣ੀ
ਨ̣ੀ, ਨ̣ੀਨ̣ੀਸਾ, ਪ̣ ਨ̣ੀਸ਼ ਨ̣ੀ ਸਾ ਸਾ ਰੇ, ਧ̣ ਨ̣ੀ ਸਾਰੇ ਨ̣ੀਸਾ ਰੇ, ਧ̣ ਧ̣ ਪ̣, ਪ̣ ਪ̣ ਧ̣ ਨ̣ੀ
ਸਾਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗ, ਰੇਗ, ਸਾਰੇ ਨ̣ੀਸਾ, ਗ਼ ਰੇਗ, ਸਾਸਾਗ ਮਰੇ, ਸਾ, ਨ̣ੀ ਨ̣ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਸਾ ਸਾ ਗਰੇ ਗ, ਧ̣, ਧ̣ ਨ̣ੀ ਧ̣ ਸਾ ਨ̣ੀਰੇ ਮਾਰੇ ਗ ਰੇ ਗ, ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ
ਰੇ ਰੇ ਸਾਨ̣ੀ, ਸਾ ਮਾ ਗ ਰੇਗ, ਸਾਗ ਰੇਗਂ ਮ ਗ ਮਰੇ, ਮ ਮ ਗਰੇ ਗਮ ਪ ਮ ਗ
ਗਮ ਰੇਗ ਪਮ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਮ ਗਰੇ ਗਮ ਪ ਮਗ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਪ ਪ ਮ ਗ,
ਗਮ ਰੇ ਗ ਪਪ ਮਗ, ਗਮ ਧਧਪ, ਧ ਮ ਪਗ, ਮ ਰੇ, ਗ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਰੇ,
ਰੇ ਗ ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਪ ਮ ਪ ਰੇ, ਮ ਗ, ਮ ਰੇ, ਸ
ਨ̣ੀ ਨ̣ੀ ਰੇ ਸਾ।

3. ਸਾਰੇ ਗ ਮ ਗਰੇ, ਗਪ ਧ ਧ ਪ, ਧ ਧ ਪਧ ਮਪ ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਪ
ਧਧਪ, ਗਪ ਧ ਧ ਨੀ, ਗ ਗ ਮ ਰੇ ਗ ਪ ਧ ਧ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਧਧਪਪ
ਧ ਗ, ਮ ਰੇ, ਗ ਪ ਧ ਧ ਨੀ, ਪਪ ਸਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂਨ̣ੀ ਧਪ ਮ ਗ ਮ੍ਰੇ,
ਗ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਸਾਂ, ਗ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਧ ਪ, ਧ ਗ, ਮਰੇ, ਗਪ ਸ,
ਗ ਪ ਧ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ, ਰੇ, ਰੇਂ, ਸਾ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਧ ਧ ਪ, ਪ ਪ ਧ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਰੇਂ
ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਗਂ, ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਮਂ ਗਂ, ਮਂ ਗਂ, ਮਰੇਂ, ਮਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ, ਮਂ ਪਂ ਮਂ
ਗਂ, ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਗਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ, ਮਂ ਗਂ, ਮਂ ਰੇਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਗਪ ਧਨੀ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾਂ
ਧ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਗ ਪ ਮ ਗ, ਸਾਂ, ਧਪ ਧਗ ਮਰੇ, ਗ ਮਰੇ ਗ ਪ ਮਗ,
ਧ ਧ ਪਪ ਧ ਗ ਮਰੇ, ਗਮ ਰੇ ਗ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਰੇ, ਸਾ, ਨ̣ੀ ਨ̣ੀ ਰੇ ਸਾ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੩

ਉਦਮ ਮਤਿ ਪ੍ਰਭ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਿਉ ਪ੍ਰੇਰੇ ਤਿਉ ਕਰਨਾ ॥
ਜਿਉ ਨਟੂਆ ਤੰਤੁ ਵਜਾਏ ਤੰਤੀ ਤਿਉ ਵਾਜਹਿ ਜੰਤ ਜਨਾ ॥੧॥
ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਨਾ ॥
ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਤ ਲਿਖੇ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਬਸਨਾ ॥੧॥
ਮਾਇਆ ਗਿਰਸਤਿ ਭ੍ਰਮਤੁ ਹੈ ਪ੍ਰਾਨੀ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਜਨੁ ਅਪਨਾ ॥
ਜਿਉ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦੁ ਹਰਣਾਖਸਿ ਗ੍ਰਸਿਓ ਹਰਿ ਰਾਖਿਓ ਹਰਿ ਸਰਨਾ ॥੨॥
ਕਵਨ ਕਵਨ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕਹੀਐ ਹਰਿ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵੰਨਾ ॥
ਓਹੁ ਢੋਵੈ ਢੋਰ ਹਾਥਿ ਚਮੁ ਚਮਰੇ ਹਰਿ ਉਧਰਿਓ ਪਰਿਓ ਸਰਨਾ ॥੩॥
ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਭਗਤ ਭਵ ਤਾਰਨ ਹਮ ਪਾਪੀ ਰਾਖੁ ਪਪਨਾ ॥
ਹਰਿ ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਦਾਸ ਹਮ ਕਰੀਅਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦਸੰਨਾ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੯੮)

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਗਮ ਗ ਰੇ	ਗ ਪ ਪ ਨੀ	— ਧ ਨੀ ਨੀ
	ਜਮਿ ਪਿਮਿ ਮ ਨ	ਰਾ ਮਿ ਮ ਨਾ	ਮਿ ਮੁ ਰ ਸ
ਸਾਂ — — —	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਪ ਮ
ਨਾ ਮਿ ਮਿ ਮਿ	ਮਮਿ ਮਸ ਤ ਕਿ	ਲਿ ਖ ਤ ਲਿ	ਖੇਮਿ ਮਿਮਿ ਗੁ ਰੁ
ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਗ ਪ ਨੀਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ
ਪਾ ਮਿ ਇਆ ਮਿ	ਹਰਿ ਹਿਮਿ ਰ	ਦੈ ਮਿ ਹ ਰਿ	ਬਮਿ ਸਮਿ ਨਾਮਿ ਮਿਮਿ
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਮਿਮਿ ਮਿਮਿ ਮਿਮਿ ਮਿਮਿ			
ਅੰਤਰਾ :	— ਗ ਪ ਪ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਮਿ ਉ ਦ ਮ	ਮ ਤਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਅੰ ਮਿ ਤ ਰਿ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	— ਧ — ਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ —
ਜਾਮਿ ਮਿਮਿ ਮੀਮਿ ਮਿਮਿ	ਮਿ ਜਿਉ ਮਿ ਪ੍ਰੇ	ਰੇ ਮਿ ਤਿਉ ਮਿ	ਕਮਿ ਰਮਿ ਨਾ ਮਿ

ਧ ਧ ਪ —	ਪਪ ਗਂ ਗਂ ਮਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ
ऽ ऽ ऽ ऽ	ਜਿਉ ਨ ਟੂ ਆ	ਤੰ ऽ ਤੁ ਵ	ਜਾऽ ऽऽ ਏ ऽ
ਗਮ ਰੇਗ ਪ —	ਧ ਮਂ ਪ ਗ	ਮ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਗਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਗਂਰੇਂ
ਤੰऽ ऽऽ ਤੀऽ	ਤਿਉ ऽ ਵਾ ਜਹਿ	ਜੰ ऽ ਤ ਜ	ਨਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ
ਸਾਂਨੀ ਧਮ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ऽऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਅਗਿਆਨ ਮਤੀ ਸਰਣਾਗਤਿ ਪੁਰਖ ਅਜਨਮਾ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਹਮ ਪਾਥਰ ਹੀਨ ਅਕਰਮਾ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਾਮਾ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਹੋਰਿ ਤਿਆਗਹੁ ਨਿਹਫਲ ਕਾਮਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ
ਹਰਿ ਜਨ ਸੇਵਕ ਸੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਰਾਖੁ ਉਪਮਾ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਵਡ ਕਰੰਮਾ ॥੨॥
ਨਾਮ ਹੀਨ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਤੇ ਤਿਨ ਵਡ ਦੂਖ ਸਹੰਮਾ ॥
ਓਇ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਭਵਾਈਅਹਿ ਮੰਦ ਭਾਗੀ ਮੂੜ ਅਕਰਮਾ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਹੈ ਧੁਰਿ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖੇ ਵਡ ਕਰਮਾ ॥
ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਫਲੁ ਜਨੰਮਾ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰ. ਪੰਨਾ ੭੯੯)

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਗ ਮ	ਧ ਧ ਪ ਪ
		ਮੇ ਰੇ	ਮ ਨ ਭ ਜ

ਧ — ਮ ਪ	— ਗ ਮ ਰ	ਗ — — —	ਧ ਧ ਪ ਪ
ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮੈ ਰਾ s	ਮਾ s s s	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ
ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਂ — ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਹs ਰਿs ਰ ਸੁ	ਪਾ s ਈਐ s	ਹੋ s s ਰਿ	ਤਿਆ s ਗਹੁ s
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਪਧ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ ਪਮ	
ਨਿs ਹੋs ਫ ਲੁ	ਕਾs ss ss ss	ਮਾs ss	

ਅੰਤਰਾ :

			ਪ ਪ ਪ ਪਪ
			ਹ ਮ ਮੂ ਰਖ
ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ ਗਂਰੇਂ ਗਂ ਮਂ
ਮੁ ਗ ਧ ਅ	ਗਿਆ s ਨ ਮ	ਤੀ s s ਸਰ	ਣਾ ss ਗ ਤਿ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਧ ਧ ਪ —	ਧ ਧ ਪ ਪ
ਪੁ ਰ ਖ ਅ	ਜs ਨs s s	ਮਾ s s s	ਕ ਰਿ ਕਿ ਰ
ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ	ਗ ਗ ਮ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂਰੇਂ
ਪਾs ss ਰ ਖਿ	ਲੇ ਵਹੁ ਮੇ ਰੇ	ਠਾ s ਕ ਰ	ਹ ਮ ਪਾ ਥਰ
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ	
ਹਾਂ s ਨ ਅ	ਕs ਰs ਮਾs ss	ss ss	

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮਰਾ ਚਿਤੁ ਲੁਭਤ ਮੋਹਿ ਬਿਖਿਆ ਬਹੁ ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਭਰਾ ॥
ਤੁਮ੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਨ ਸਕਹ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਕਿਉ ਕਰਿ ਮੁਗਧ ਤਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਨਰਹਰ ਨਾਮੁ ਨਰਹਰਾ ॥
ਜਨ ਊਪਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਰਿ ਪਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰੇ ਪਿਤਾ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਜਸੁ ਕਰਾ ॥
ਤੁਮ੍ਰੈ ਸੰਗਿ ਲਗੇ ਸੇ ਉਧਰੇ ਜਿਉ ਸੰਗਿ ਕਾਸਟ ਲੋਹ ਤਰਾ ॥ ੨ ॥
ਸਾਕਤ ਨਰ ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਮਧਿਮ ਜਿਨ੍ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੇਵ ਨ ਕਰਾ ॥
ਤੇ ਨਰ ਭਾਗਹੀਨ ਦੁਹਚਾਰੀ ਓਇ ਜਨਮਿ ਮੁਏ ਫਿਰਿ ਮਰਾ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਤੁਮ੍ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸੁਆਮੀ ਤੇ ਨ੍ਹਾਏ ਸੰਤੋਖ ਗੁਰ ਸਰਾ ॥
ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਈ ਹਰਿ ਭਜਿਆ ਜਨੁ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਪਰਾ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੯੯)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

	X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਧ ਨੀ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਧ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਪ –	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ
	ਮੇ ਰੇ	ਮ ਨ ਜ ਪਿ	ਨਰ ਹਰ ਨਾ S	ਮੁ ਨ ਰ ਹ
	ਸਾਂ - - -	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ -	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਪ ਮ
	ਰਾ S S S	ਜ ਨ ਊ S	ਪ ਰਿ ਕਿ ਰ	ਪਾS SS ਪ੍ਰਭਿ
	ਗ ਰੇ ਸਾ -	ਸਾਸਾ ਗਗ ਮ ਰੇ	ਗ ਪ ਨੀਧ ਨੀ	ਗਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
	ਧਾ S ਰੀ S	ਮਿਲਿ ਸਤਿ ਗੁ ਰ	ਪਾ S ਰਿS ਪ	ਰਾS SS SS SS
	ਧਨੀ ਸਾਂ			
	SS S			
ਅੰਤਰਾ :		ਪ ਪ ਪ -	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
		ਹ ਮ ਰਾ S	ਚਿ S ਤੁ ਲੁ	ਭ ਤ ਮੋ ਹਿ

ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	-	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	-	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	s	ਬਹੁ	ਦੂਰ	ਮ	ਤਿ	ਮੈ	s	ਲੁ	ਭ	ਰਾs	ss	ss	ss
ਧ	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਪ	ਪ	-	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਪ
s	s	s	s	ਤੁ	ਮੁ	ਰੀ	s	ਸੇ	s	ਵਾ	s	ਕs	ਰਿs	ਨ	ਸ
ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਗਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ
ਕ	ਹ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਹਮ	ਕਿਉ	ਕ	ਰਿ	ਮੁ	ਗ	ਧ	ਤ	ਰਾs	ss	ss	ss
ਧਨੀ		ਸਾਂ													
ss		s													

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਆਵਹੁ ਸੰਤ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਕਰਹੁ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਬੋਹਿਥੁ ਹੈ ਕਲਜੁਗਿ ਖੇਵਟੁ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਤਰਹੁ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਗੁਣ ਹਰਿ ਉਚਰਹੁ ॥
ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਤ ਲਿਖੇ ਗੁਨ ਗਾਏ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਰਿ ਪਰਹੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਮਹਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਊਤਮੁ ਕਿਉ ਪਾਈਐ ਉਪਦੇਸੁ ਜਨ ਕਰਹੁ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਫਲ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਮਿਲਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਅਹੁ ॥੨॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਮੀਠਾ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਚਾਖਿ ਦਿਖਹੁ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਮੀਠਾ ਲਾਗਾ ਤਿਨ ਬਿਸਰੇ ਸਭਿ ਬਿਖ ਰਸਹੁ ॥੩॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸੁ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਹਰਿ ਸੇਵਹੁ ਸੰਤ ਜਨਹੁ ॥
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਚਾਰੇ ਪਾਏ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਜਹੁ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੭੯੯)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਪਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ	ਧ ਪ ਗਮ ਰੇਗ	ਪ ਪ ਨੀਧ ਨੀ
	ਮੇs ਰੇs Ms ਨs	ਹ ਰਿ ਗੁs ਣs	ਹ ਰਿ ਉs ਚ
ਸਾਂ — — —	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਪ ਮ
ਰਹੁ s s s	Ms ss ਸਤ ਕਿ	ਲਿ ਖ ਤ ਲਿ	ਖੇs ss ਗੁ ਨ
ਗ s ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਸਾ ਮ ਗ	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ ਗਂਰੇ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ
ਗਾ s ਏ s	ਮਿਲਿ ਸੰ ਗ ਤਿ	ਪਾ s ਰਿ ਪ	ਰਹੁ ss ss ss
ਸਾਂਨੀ ਪਧ ਮਗ ਰੇਗ			
ss ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਪ —	ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਆ s ਵਹੁ s	ਸੰs ss ਤ ਮਿ	ਲਹੁ s ਮੇ ਰੇ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਗਂਰੇ ਗਂਮਂ ਪਂਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ
ਭਾ s ਈ s	ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਹs ਰਿs	ਕ ਥਾ s ਕ	ਰਹੁ ss ss s
ਧ ਧ ਪ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ — ਪ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ
s s s s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਬੋ	ਹਿs ਥs ਹੈ s
ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਗ ਗਗ ਪ ਪ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ ਗਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ
ਕ ਲ ਜੁ ਗਿ	ਖੇ ਵਟੁ ਗੁ ਰ	ਸ ਬ ਦਿ ਤ	ਰਹੁ ss ss ss
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਗ			
ss ss ss ss			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਸੂਦੁ ਵੈਸੁ ਕੋ ਜਾਪੈ ਹਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਜਪੈਨੀ ॥
ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਿ ਪੂਜਹੁ ਨਿਤ ਸੇਵਹੁ ਦਿਨਸੁ ਸਭ ਰੈਨੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਜਨ ਦੇਖਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਨੈਨੀ ॥
ਜੋ ਇਛਹੁ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵਹੁ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਬੈਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਉਪਾਵ ਚਿਤਵੀਅਹਿ ਬਹੁਤੇਰੇ ਸਾ ਹੋਵੈ ਜਿ ਬਾਤ ਹੋਵੈਨੀ
ਅਪਨਾ ਭਲਾ ਸਭੁ ਕੋਈ ਬਾਛੈ ਸੋ ਕਰੇ ਜਿ ਮੇਰੈ ਚਿਤਿ ਨ ਚਿਤੈਨੀ ॥੨॥
ਮਨ ਕੀ ਮਤਿ ਤਿਆਗਹੁ ਹਰਿ ਜਨ ਏਹਾ ਬਾਤ ਕਠੈਨੀ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਲੈਨੀ ॥੩॥
ਮਤਿ ਸੁਮਤਿ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਜੰਤ ਤੂ ਪੁਰਖੁ ਜੰਤੈਨੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਕਰਤੇ ਸੁਆਮੀ ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਵੈ ਬੁਲੈਨੀ ॥੪॥ ੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੦੦)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ	ਮਗ ਰੇਗ — ਪ	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ
	ਹs ਰਿs ਜs ਨs	ਦੇs ਖਹੁ s ਸ	ਤਿ ਗੁ s ਰ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ
ਨੈ s ਨੀ s	ਜੋ s s ਇ	ਛਹੁ s ਸੋ s	ਈs ss ਫ ਲੁ
ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਗ ਪ ਪਂ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਗਮ ਰੇਗ ਪਧ ਨੀਸਾਂ
ਪਾ s ਵਹੁ s	ਹਰਿ ਬੋ s ਲਹੁ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਬੈs ss ss ss
ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਗਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ			
ਨੀs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਗ — ਮ ਰੇ	ਗ ਪ ਪ ਪ	ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ
	ਖ s ਤ੍ਰੀ s	ਬ੍ਰਾ ਹ ਮ ਣੁ	ਸੂs ss ਦੂ ਵੈ
— ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਪ ਨੀ ਧ ਸਾਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ
s ਸੁ ਕੋ s	ਜਾ ਪੇ ਹ ਰਿ	ਮੰ s ਤ੍ਰ ਜ	ਪੈs ss s s

ਧ	ਧ	ਪ	—	ਪਪ	ਪਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ
ਨੀ	s	s	s	ਗੁਰੁ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਪਾ	s	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹs	ਮs	ਕ	ਰਿ
ਮ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ
ਧ੍ਰੂ	s	ਜਹੁ	s	ਨਿਤ	ਸੇ	ਵਹੁ	ਦਿ	ਨ	ਸੁ	ਸ	ਭ	ਰੇs	ss	ss	ss
ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ												
ਨੀs	ss	ss	ss												

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਅਨਦ ਮੂਲੁ ਧਿਆਇਓ ਪੁਰਖੋਤਮੁ ਅਨਦਿਨੁ ਅਨਦ ਅਨੰਦੇ ॥
ਧਰਮ ਰਾਇ ਕੀ ਕਾਣਿ ਚੁਕਾਈ ਸਭਿ ਚੂਕੇ ਜਮ ਕੇ ਛੰਦੇ ॥ ੧ ॥
ਜਪਿ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਗੁੋਬਿੰਦੇ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਗੁਣ ਗਾਏ ਪਰਮਾਨੰਦੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਕਤ ਮੂੜ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬਧਿਕ ਵਿਚਿ ਮਾਇਆ ਫਿਰਹਿ ਫਿਰੰਦੇ ॥
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜਲਤ ਕਿਰਤ ਕੇ ਬਾਧੇ ਜਿਉ ਤੇਲੀ ਬਲਦ ਭਵੰਦੇ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵ ਲਗੇ ਸੇ ਉਧਰੇ ਵਡਭਾਗੀ ਸੇਵ ਕਰੰਦੇ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਤਿਨ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਸਭਿ ਤੂਟੇ ਮਾਇਆ ਫੰਦੇ ॥ ੩ ॥
ਆਪੇ ਠਾਕੁਰੁ ਆਪੇ ਸੇਵਕੁ ਸਭੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਗੋੁਵਿੰਦੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਭੁ ਵਰਤੈ ਜਿਉ ਰਾਖੈ ਤਿਵੈ ਰਹੰਦੇ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੦੦)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2				O				3			
				ਸਥਾਈ :	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ
					ਜ	ਪਿ	ਮ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ

ਪ — ਪ ਧ	ਮਪ ਧਪ ਗਮ ਰੇਗ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ
ਨਾ s ਮੁ ਗੌ	ਬਿੰs ss ਦੇs ss	ਵ ਡ ਭਾ s	ਗੀs ss ਗੁ ਰੁ
ਗ ਗ ਮ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਪਾ s ਇਆ s	ਗੁ ਣ ਗਾ ਏ	ਪ ਰ ਮਾ s
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਗ		
ਨੰs ss ss ss	ਦੇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਨੀ	— ਧ ਨੀ ਧਨੀ
		ਅ ਨ ਦ ਮੂ	s ਲੁ ਧਿਆ ss
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ
ਇਓ s ਪੁ ਰ	ਖੋ s ਤ ਮੁ	ਅ ਨ ਦਿ ਨੁ	ਅs ਨs ਦ ਅ
ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮ ਗ ਪ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ	— ਧ ਪ —
ਨੰ s s s	ਦੇ s s s	ਧ ਰ ਮ ਰਾ	s ਇ ਕੀ s
ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਕਾs ss ਣਿ ਚੁ	ਕਾ s ਈ s	ਸ ਭਿ ਚੂ ਕੇ	ਜ ਮ ਕੇ s
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਗ		
ਛੰs ss ss ss	ਦੇs ss ss ss		

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਅੰਤਰਿ ਪਿਆਸ ਉਠੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸੁਣਿ ਗੁਰ ਬਚਨ ਮਨਿ ਤੀਰ ਲਗਈਆ ॥
ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਮਨ ਹੀ ਜਾਣੈ ਅਵਰੁ ਕਿ ਜਾਣੈ ਕੋ ਪੀਰ ਪਰਈਆ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਗੁਰਿ ਮੋਹਨਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲਈਆ ॥
ਹਉ ਆਕਲ ਬਿਕਲ ਭਈ ਗੁਰ ਦੇਖੇ ਹਉ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋਇ ਪਈਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਉ ਨਿਰਖਤ ਫਿਰਉ ਸਭਿ ਦੇਸ ਦਿਸੰਤਰ ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਦੇਖਨ ਕੋ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਚਈਆ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਕਾਟਿ ਦੇਉ ਗੁਰ ਆਗੈ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਿਖਈਆ ॥ ੨ ॥
ਕੋਈ ਆਣਿ ਸਦੇਸਾ ਦੇਇ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠ ਲਗਈਆ ॥
ਮਸਤਕੁ ਕਾਟਿ ਦੇਉ ਚਰਣਾ ਤਲਿ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਈਆ ॥ ੩ ॥
ਚਲੁ ਚਲੁ ਸਖੀ ਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਬੋਧਹ ਗੁਣ ਕਾਮਣ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਹੀਆ ॥
ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਉਆ ਕੋ ਨਾਮੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਤਿਸੁ ਪਾਛੈ ਪਈਆ ॥ ੪ ॥
ਖਿਮਾ ਸੀਗਾਰ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭ ਖੁਸੀਆ ਮਨਿ ਦੀਪਕ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਬਲਈਆ ॥
ਰਸਿ ਰਸਿ ਭੋਗ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਹਮ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਜੀਉ ਕਟਿ ਕਟਿ ਪਈਆ ॥ ੫ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਾਰੁ ਕੰਠਿ ਹੈ ਬਨਿਆ ਮਨੁ ਮੋਤੀਚੂਰੁ ਵਡ ਗਹਨ ਗਹਨਈਆ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਧਾ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ ਪ੍ਰਭੁ ਛੋਡਿ ਨ ਸਕੈ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਭਈਆ ॥ ੬ ॥
ਕਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਰੁ ਅਵਰੁ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਫੋਕਟ ਫੋਕਟਈਆ ॥
ਕੀਓ ਸੀਗਾਰੁ ਮਿਲਣ ਕੈ ਤਾਈ ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਓ ਸੁਹਾਗਨਿ ਥੂਕ ਮੁਖਿ ਪਈਆ ॥ ੭ ॥
ਹਮ ਚੇਰੀ ਤੂ ਅਗਮ ਗੁਸਾਈ ਕਿਆ ਹਮ ਕਰਹ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਪਈਆ ।
ਦਇਆ ਦੀਨ ਕਰਹੁ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਰ ਸਰਣਿ ਸਮਈਆ ॥ ੮ ॥ ੫ ॥ ੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੩੫)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਗਮ ਗਰੇ ਗਮ
			ਰਾs sਮ ਗੁs ਰਿs
ਧ — ਪ ਪ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਗਮ ਰੇਗ	ਪ ਮਗ ਮ ਰੇ
ਮੋ s ਹ ਨਿ	ਮੋ ਹਿ ਮ ਨ	ਲਈ ss ਆs ss	ਹਉ ਆs ਕ ਲ
ਗ ਮ ਧ ਪ	ਮ ਗ ਮ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਧ
ਬਿ ਕ ਲ ਭ	ਈ s ਗੁ ਰ	ਦੇ s ਖੇ ਹਉ	ਲੋ s ਟ ਪੋ
— ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
s ਟ ਹੋ ਇ	ਪਈ ss ss ss	ਆs ss ss ss	

			ਅੰਤਰਾ : ਪ — ਨੀਧ ਨੀ
			ਅੰ s ਤs ਰਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਸਾ ਰੇਂ ਗਾਸਾਂ ਸਾਂ
ਪਿਆ s ਸ ਉ	ਠੀ s ਪ੍ਰ ਭ	ਕੇs ss ਰੀs ss	ਸੁ ਣਿ ਗੁਰ ਬs
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ —	ਸਗ ਰੇਗ ਪ —
ਚ ਨ ਮ ਨਿ	ਤੀs ss ਰ ਲ	ਗ ਈ ਆ s	ਮs ਨs ਕੀ s
ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਬਿs ਰs ਥਾ s	ਮs ਨs ਹੀ s	ਜਾ s ਣੈ s	ਅ ਵ ਰੁ ਕਿ
ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਜਾ ਣੈ ਕੋ s	ਪੀs ss ਰs ਪs	ਰਈ ss ਆs ss	

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪

ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਅਗਮ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਸਰਧਾ ਮਨਿ ਬਹੁਤੁ ਉਠਈਆ ॥
ਗੁਰ ਦੇਖੇ ਸਰਧਾ ਮਨ ਪੂਰੀ ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਬੂੰਦ ਮੁਖਿ ਪਈਆ ॥ ੧ ॥
ਮਿਲੁ ਮਿਲੁ ਸਖੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਈਆ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਇਆ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲੇ ਮੈ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਸਿਰੁ ਕਟਿ ਕਟਿ ਪਈਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰੋਮਿ ਰੋਮਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਇਕ ਬੇਦਨ ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਦੇਖੇ ਬਿਨੁ ਨੀਦ ਨ ਪਈਆ ॥
ਬੇਦਕ ਨਾਟਿਕ ਦੇਖਿ ਭੁਲਾਨੇ ਮੈ ਹਿਰਦੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪੀਰ ਲਗਈਆ ॥ ੨ ॥
ਹਉ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿਉ ਬਿਨੁ ਅਮਲੈ ਅਮਲੀ ਮਰਿ ਗਈਆ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਪਿਆਸ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਤਿਨ੍ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਵੈ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕੋ ਦੁਈਆ ॥ ੩ ॥
ਕੋਈ ਆਨਿ ਆਨਿ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਵੈ ਹਉ ਤਿਸੁ ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਬਲਿ ਘੁਮਿ ਗਈਆ ॥
ਅਨੇਕ ਜਨਮ ਕੇ ਵਿਛੁੜੇ ਜਨ ਮੇਲੇ ਜਾ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਿ ਪਵਈਆ ॥ ੪ ॥
ਸੇਜ ਏਕ ਏਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਠਾਕੁਰੁ ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਵੈ ਮਨਮੁਖ ਭਰਮਈਆ ॥
ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤ ਸਰਣਿ ਜੇ ਆਵੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇ ਮਿਲੈ ਖਿਨੁ ਢੀਲ ਨ ਪਈਆ ॥ ੫ ॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਕਿਰਿਆਚਾਰ ਵਧਾਏ ਮਨਿ ਪਾਖੰਡ ਕਰਮੁ ਕਪਟ ਲੋਭਈਆ ॥
ਬੇਸੁਆ ਕੈ ਘਰਿ ਬੇਟਾ ਜਨਮਿਆ ਪਿਤਾ ਤਾਹਿ ਕਿਆ ਨਾਮੁ ਸਦਈਆ ॥ ੬ ॥
ਪੂਰਬ ਜਨਮਿ ਭਗਤਿ ਕਰਿ ਆਏ ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਜਮਈਆ ॥
ਭਗਤਿ ਭਗਤਿ ਕਰਤੇ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਜਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਮਈਆ ॥ ੭ ॥
ਪ੍ਰਭਿ ਆਣਿ ਆਣਿ ਮਹਿੰਦੀ ਪੀਸਾਈ ਆਪੇ ਘੋਲਿ ਘੋਲਿ ਅੰਗਿ ਲਈਆ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਠਾਕੁਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਬਾਹ ਪਕਰਿ ਨਾਨਕ ਕਢਿ ਲਈਆ ॥ ੮ ॥ ੯ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੩੬)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ | **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਗ	ਪ ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ
		ਮਿ	ਲੁ ਮਿS ਲੁS ਸ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਗ	ਮ ਰੇ ਗ ਗ	ਮ ਰੇਗ ਮਧ ਪ
ਖੀS SS ਹ ਰਿ	ਕS ਥਾS S ਸੁ	ਨਈ S ਆ ਸ	ਤਿ ਗੁS SS ਰ–
ਧ ਧ ਪ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ	ਗ ਰੇਂ ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਮ ਗ
ਦਇ ਆ S ਕ	ਰੇS SS ਪ੍ਰ ਭੁ	ਮੇ S ਲੇ ਮੈ	ਤਿ ਸੁ ਆ S
ਪ — ਨੀਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ	
ਗੋ S ਸਿS ਰ	ਕ ਟਿ ਕ ਟਿ	ਪਈ SS ਆS	
		ਅੰਤਰਾ : ਪ	ਪ ਪ ਨੀਧ ਨੀ
		ਮੈ	ਮ ਨਿ ਤS ਨਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਾਂ ਮਂ
ਪ੍ਰੇ S ਮ ਅ	ਗ ਮ ਠਾ S	ਕੁ ਰ ਕਾ S	ਖਿ ਨੁ ਖਿ ਨੁ
ਰੇਂਰੇ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਗ	ਮ ਗਮ ਧ ਪ
ਸਰ ਧਾ ਮ ਨਿ	ਬS ਹੁS ਤੁ ਉ	ਠਈ S ਆ ਗੁ	ਰ ਦੇS S S
ਧ — ਪ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਸਾ — ਮ ਗ
ਖੇ S ਸ ਰ	ਧਾS SS ਮ ਨ	ਪੂ S ਰੀ ਜਿਉ	ਚਾ S ਤ੍ਰਿ ਕ
ਪ ਪ ਨੀਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ	
ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿS ਉ	ਬੂੰ ਦ ਮੁ ਖਿ	ਪਈ SS ਆS	

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਛੰਤ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ਮੰਗਲ

ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਜੈ ਆਇਆ ਮਨੁ ਸੁਖਿ ਸਮਾਣਾ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਿ ਤੁਠੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਰੰਗਿ ਰਲੀਆ ਮਾਣਾ ਰਾਮ ॥
ਵਡਭਾਗੀਆ ਸੋਹਾਗਣੀ ਹਰਿ ਮਸਤਕਿ ਮਾਣਾ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਿ ਸੋਹਾਗੁ ਹੈ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਭਾਣਾ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰ. ਪੰਨਾ ੮੪੪)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X			2		3		X			2		3	
										ਸਥਾਈ :		ਸਾ	ਰੇ
												ਮੇ	ਰਾ
ਗਗ	ਗ	ਗ	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਗਰੇ	ਗ	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਮ	ਗ	—	ਗ	ਮ
ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸੇs	ss	ਜੈs	s	ਆs	ss	s	ਇਆ	s	ਮ	ਨੁ
ਧ	ਧ	ਧ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਪ	—	ਗਮ	ਰੇਗ	ਪਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ
ਸੁ	ਖਿ	ਸ	ਮਾs	ss	ਣਾ	s	ਰਾs	ss	ss	s	ਮ	ਗੁ	ਰਿ
ਪ	ਪ	-	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਪਧ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਤੁ	ਠੈ	s	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਪਾs	ss	s	ਇਆ	s	ਰੰ	ਗਿ
ਧ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰੇ	ਰੇ		
ਰ	ਲੀ	ਆ	ਮਾs	ss	ਣਾ	s	ਰਾ	s	s	s	ਮ		
										ਅੰਤਰਾ :		ਧ	ਪ
												ਵ	ਡ
ਪ	—	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨ਼ੀ	ਪਧ	ਨ਼ੀਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਭਾ	S	ਗੀ	ਆ	s	s	ਸੋ	ਹਾs	ss	ਗ	ਣੀ	s	ਹ	ਰਿ

ਗਂਗ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇ॰	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	-	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਪ
ਮਸ		ਤਕਿ	ਮਾ	s	ਣਾ	s	ਰਾs	ss	s	s	s	s	ਮ
ਗਮ	ਧ	ਧ	ਨੀ ਧ	ਪ ਧ	ਪ	—	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	—
ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਹs	ਰਿs	ਸੋ	s	ਹਾs	ss	ਗੁ	ਹੈ	s	s	s
ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰੇ	ਰੇ		
ਨਾ	ਨਕ	ਮਨਿ	ਭਾs	ss	ਣਾ	s	ਰਾ	s	s	s	ਮ		

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ (ਛੰਤ)

ਨਿੰਮਾਣਿਆ ਹਰਿ ਮਾਣੁ ਹੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਿ ਆਪੈ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੁ ਗਵਾਇਆ ਨਿਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਾਪੈ ਰਾਮ ॥
ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਸੋ ਕਰੈ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਹਰਿ ਰਾਪੈ ਰਾਮ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਇਆ ਹਰਿ ਰਸਿ ਹਰਿ ਧ੍ਰਾਪੈ ਰਾਮ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੪੪)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ**

X			O			X			O		
									ਸਥਾਈ :		ਸਾ ਨਿੰ
ਧ	—	ਧ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪਪ	ਗਮ	ਰੇ	ਗ	ਪ	—	ਪਪ
ਮਾ	s	ਣਿ	ਆs	ss	ਹਰਿ	ਮਾs	s	ਣੁ	ਹੈ	s	ਹਰਿ
ਪਧ	ਧਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਪ੍ਰਭੁ	ਹਰਿ	ਰਿ	ਆ	s	ਪੇ	ਰਾs	ss	ss	s	s	ਮ
ਸਾਸਾ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	—	ਪਪ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਆ	ਪੁ	ਗ	ਵਾs	ss	ਇ	ਆ	s	ਨਿਤ
ਪਪ	ਨੀ	ਧ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਜਾs	ss	ਪੇs	ਰਾs	ss	s	s	ਮ	

						ਅੰਤਰਾ :					ਪਪ
											ਮੇਰੇ
ਪਪ	ਨੀ	ਧ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਭਾs	ss	ਵੈ	ਸੋਂs	ss	ਕ	ਰੇ	s	ਹਰਿ
ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਪਪ
ਰੰਗਿ	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	s	ਪੈ	ਰਾs	ss	ss	s	ਮ	ਜਨੁ
ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	ਗਪ
ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਸਹ	ਜਿ	ਮਿ	ਲਾs	ss	s	ਇਆ	s	ਹਰਿ
ਧਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	
ਰਸਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਾs	ss	ਪੈs	ਰਾs	ss	s	s	ਮ	

ਬਿਲਾਵਲੁ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਮਾਣਸ ਜਨਮਿ ਹਰਿ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਰਾਵਣ ਵੇਰਾ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲੁ ਸੋਹਾਗਣੀ ਰੰਗੁ ਹੋਇ ਘਣੇਰਾ ਰਾਮ ॥
ਜਿਨ ਮਾਣਸ ਜਨਮਿ ਨ ਪਾਇਆ ਤਿਨ੍ ਭਾਗੁ ਮੰਦੇਰਾ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਖੁ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ਰਾਮ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੪੪)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ — **ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ**

X				O				X				O			
				ਸਥਾਈ :											
ਸਾ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	—	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	ਗ	ਪ
ਮਾ	ਧੁ	ਸ	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਹ	ਰਿ	s	ਪਾs	ss	ਈ	ਐ	s	ਹ	ਰਿ

ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਗ
ਰਾS	SS	ਵ	ਣ	ਵੇS	SS	ਰਾ	S	ਰਾ	S	S	S	S	S	S	ਮ
—	ਸਾਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਪ਼
S	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਮਿ	ਲੁ	ਸੋ	S	ਹਾS	SS	S	ਗ	ਣੀ	S	ਰੰ	ਗੁ
ਗ	—	ਮ	ਰੇ	ਗਪਧਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਹੋ	S	ਇ	ਘ	ਣੇSS	SS	ਰਾ	S	ਰਾS	SS	—	SS	S	S	S	ਮ
								ਅੰਤਰਾ :							
ਪਪ	ਪਧ	ਪਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਜਿਨ	ਮਾS	ਣS	ਸ	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਨ	S	ਪਾS	SS	ਇ	ਆ	S	ਤਿ	ਨੁ
ਪਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂ	—	—	—	—	—	—	ਸਾਂ
ਭਾS	S	ਗੁ	ਮੰ	ਦੇS	SS	ਰਾS	SS	ਰਾ	S	S	S	S	S	S	ਮ
ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਰਾS	SS	S	ਖੁ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਨਾ	S
ਗਪਧਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਨSSS	ਕੁ	ਜ	ਨੁ	ਤੇS	SS	ਰਾ	S	ਰਾ	S	S	S	S	S	S	ਮ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਮਨੁ ਤਨੁ ਰੰਗਿ ਭੀਨਾ ਰਾਮ ॥
ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਲੀਨਾ ਰਾਮ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਜੀਵਦੇ ਜਿਉ ਜਲ ਬਿਨੁ ਮੀਨਾ ਰਾਮ ॥
ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨਾ ਰਾਮ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੪੪)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X			2		3		X			2		3	
					ਸਥਾਈ :							—	ਸਾਰੇ
												s	ਗੁਰਿ
ਗਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇਂ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	—	—	ਗਮ
ਹਰਿ		ਪ੍ਰਭੁ	ਅ	ਗ	ਮੁ	ਦ੍ਰਿ	ੜਾs	ss	ਇ	ਆ	s	s	ਮਨੁ
ਧਧ	ਧ	ਧ	ਨੁੀਧ	ਪਧ	ਪ	—	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	—	ਰੇ	ਸਾ
ਤਨੁ	ਰੰ	ਗਿ	ਭੀs	ss	ਨਾ	s	ਰਾ	ss	ss	ss	s	s	ਮ
ਗਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਂ	ਸਾਂ	—	—	—
ਭਗ	ਤਿ	ਵ	ਛ	ਲੁ	ਹ	ਰਿ	ਨਾs	ss	ਮੁ	ਹੈ	s	s	s
ਸਾਂਰੇ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧ	ਨੁੀ	ਪ	—	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	—	ਰੇ	ਸਾ
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹਰਿ	ਲੀ	s	ਨਾ	s	ਰਾs	ss	ss	ss	s	s	ਮ
					ਅੰਤਰਾ :								
ਗਗ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਬਿਨ	ਹ	ਰਿ	ਨਾs	s	ਮ	ਨ	ਜੀs	ss	ਵ	ਦੋ	s	s	ਜਿਉ
ਸਾਰੇ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	—	ਧ	ਨੁੀ	ਧ	ਪ
ਜਲ	ਬਿ	ਨੁ	ਮੀ	s	ਨਾ	s	ਰਾs	ss	s	s	s	s	ਮ
ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ	ਫਲ	ਜ	ਨ	ਮ	ਹ	ਥਿ	ਪਾs	ss	ਇ	ਆ	s	s	ਨਾ
ਧ	ਨੁੀ	ਪਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰੇ	—	ਸਾ	
ਨ	ਕ	ਪ੍ਰਭਿ	ਕੀs	ss	ਨਾ	s	ਰਾ	s	s	s	s	ਮ	

• • •

ਬਿਲਾਵਲ ਮਹਲਾ ੪ ਸਲੋਕੁ

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਜਣੁ ਲੋੜਿਲਹੁ ਮਨਿ ਵਸੈ ਵਡਭਾਗੁ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਵੇਖਾਲਿਆ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੁ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੪੫)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ **ਝਪਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਗ ਮਰੇ	ਗਪ ਗਪ ਨੀਸਾਂ —ਨੀ
		ਹ ਰਿs	ਪ੍ਰs ssss sਭੁ
ਸਂਰੇਂਨੀਸਾਂ —	ਧ ਧਧ ਪ	ਰੇਗਮਧ ਧਪ	ਧਧਪਮ ਪਮ ਮ—ਗ
ਸs ss s	ਜ as ਣੁ	ਲੋsss sੜਿ	ਲsਹੁs ਮਨਿ ਵsਸੈs
ਰੇਗ ਰੇ ਗ	ਰੇਗਮਪ ਮਗਮਰੇ ਸਾਰੇਸਾ		
ਵs s ਡ	ਭਾsss ssss ssਗੁs		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਪ	ਨੀਨੀਧਪ ਪਧਨੀਸਾਂ -ਨੀ
		ਗੁ ਰਿ	ਪੂsss ਰੈsss sਵੇ
ਸਾਂ —ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਸਾਂਰੇਂ ਗਂਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾ ਸਾਂ
ਖਾ sਲਿ	ਆsss s s	ਨਾs ਨਕ	ਹਰਿ ਲਿss ਵ
ਗਪਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਨੀ ਧਪਮਗ ਰੇਸਾਂਨ਼ੀਸ		
ਲਾsss ssss	ssss ssss ssਗੁs		

●●●

ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਸਲੋਕ ਮ: ੪

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ ਕਰਿ ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ ॥
ਉਪਦੇਸੁ ਗੁਰੂ ਸੁਣਿ ਮੰਨਿਆ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਪੂਰਾ ਭਾਗੁ ॥
ਸਭ ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਗੁਣ ਉਚਰੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੁ ॥
ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁ ਖਿੜਿਆ ਹਰਿਆ ਬਾਗੁ ॥
ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਗੁਰ ਚਾਨਣੁ ਗਿਆਨੁ ਚਰਾਗੁ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਵੈ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਇਕ ਨਿਮਖ ਘੜੀ ਮੁਖਿ ਲਾਗੁ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੪੯)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਮ ਗ	ਰੇਗ ਮਧ ਪ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ
	ਕ ਰਿ	ਨਾS SS ਦੁ ਬਿ	ਲਾS SS ਵ ਲੁ
ਗ — ਰੇ —	ਸਾ ਸਾ ਮ ਗ	— ਪ ਪ ਪ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ
ਰਾ S S S	S ਗੁ ਹ ਰਿ	S ਉ ਤ ਮੁ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ
ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਗਮ ਗ ਰੇ	ਗ ਗ ਪ ਪ
ਗਾS SS S ਵਿ	ਆS SS ਉ ਪ	ਦੇS SS ਸੁ ਗੁ	ਰੂ S ਸੁ ਣਿ
— ਧ ਗ ਮ	ਰੇਗ — ਪ ਪ	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
S ਮੰ S ਨਿ	ਆS S ਧੁ ਰਿ	ਮ ਸ ਤ ਕਿ	ਪੂ S ਰਾ S
ਸਾਂਨੀ ਧਮ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ		
ਭਾS ਗੁ SS SS	SS ਗੁS		

	ਅੰਤਰਾ : ਪਪ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ
	ਸਭ	ਦਿ ਨ ਸੁ ਰੈ	s ਣਿ ਗੁ ਣ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	— — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਗਂਰੇਂ ਗਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਉ ਚ ਰੈ s	s s ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ s ਹ ਰਿ	ਉ ਰਿ ਲਿ ਵ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਧ	ਪ ਪ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ	ਗਮ ਰੇਗ ਪ ਮ
ਲਾs ss s s	s ਗੁ ਸ ਭੁ	ਤ ਨੁ ਮ ਨੁ	ਹs ਰਿs ਆs
ਗ — ਮਰੇ —	ਸਾ — ਗ ਪ	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਹੋ s ss s	ਇਆ s ਮ ਨੁ	ਖਿ ੜਿ ਆ s	ਹ ਰਿ ਆ s
ਗਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗ		
ਥਾs ss ss ss	ss ਗੁs		

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਨਾਲ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ੳ) ਗੌਡ, (ਅ) ਗੋਂਡ ਅਤੇ (ੲ) ਗੋਂਡ

ਗੋਂਡ ਰਾਗ ਦੀ ਗਣਨਾ ਭਾਰਤੀ ਸਗੀਤ ਦੇ ਅਲਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਕਈ ਸਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਇਕ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ—ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ।

ਆਰੋਹ —ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਨੀਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ:—ਸਾ ਨੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਮਪ, ਨੀਧ ਨੀਪ, ਗਮ ਗਰੇ, ਗਰੇ ਸਾ।

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼" ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਇਕ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ, ਰਿਸ਼ਭ, ਮਧਿਅਮ, ਪੰਚਮ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁਧ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹਨ। ਗ੍ਰਹ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਦੋਪਹਿਰ ਹੈ। ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਸ ਰੇ ਮ ਮ ਪ ਧ਼ ਸਾਂ ਧ਼ ਨੀ ਪ, ਮ ਗ਼ ਮ ਰੇ ਸਾ।"

ਗੋਂਡ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਉਕਾਈ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਮੱਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦੀ ਭਾਵ ਕਦੇ ਉਤਪੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਗੋਂਡ ਦਾ ਇਕ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਬੜਾ ਮਧੁਰ, ਆਕਰਸ਼ਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਵਨਿਰਮਾਤਾ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਆਪਣੀ

"ਕ੍ਰਮਿਕ-ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ "ਭਾਗ 6 ਦੇ ਪੰਨਾ 291 ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਗੋਂਡ ਹੇ ਏਕ ਕਾਫੀ ਥਾਟਾਂ ਤਨ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਾ ਰੇ ਆਪ੍ਰਸਿਧ ਰੂਪ ਆਹੇ। ਪੂਰਵਾਂਗਾਂਤ ਕਾਨੜਾ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਮਲਾਰ ਅਸ਼ਾ ਸੰਯੋਗਨੇ ਰੇਂ ਰਾਗ ਸਰੂਪ ਹੋਤੇਂ ਯਾਚੇਂ ਸਾਧਾਰਣ ਚਲਨ ਅਸੇਂ ਆਹੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ ਆਹੇ।"

ਭਾਵ ਅਰਥ :—ਗੋਂਡ ਇਕ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੂਪ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਕਾਨੜਾ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਮਲਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੋਂ ਇਹ ਰਾਗ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਾਧਾਰਣ ਚਲਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ।

ਅਗੇ ਆਪਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਾਧਾਰਣ ਚਲਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :—

ਸਾ, ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਮ, ਗੁ ਮ ਰੇਪ, ਧਪ, ਪਗੁ, ਮ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧਰੇਂ ਸਾਂ; ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ, ਪ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸਾਰ ਅੰਸ਼ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗੋਂਡ ਦੇ ਇਸ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਨੜਾ ਅਤੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਮਧੁਰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਗੋਂਡ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅੰਤਮ ਸਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਜੇ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇ।

ਗੋਂਡ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਰੇ ਪ" ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਧਸਾਂ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ "ਨ਼ੀ ਪ" ਅਤੇ "ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ" ਦੋ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਿਚ "ਮਪਧਸਾਂ ਧਰੇਂ ਸਾਂ, ਮ ਰੇ ਪ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ –ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੱਧਰਾਤ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੋਂਡ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :

"ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਗੋਂਡ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਸਾਲੂ ਸਾਰਗ ਸਾਗਰਾ ਅਉਰ ਗੋਂਡ ਗੰਭੀਰ' ਨਟ ਹਮੀਰ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਗੋਰ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਨਿਖਾਦ ਹੀਨ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਦੂਜਾ ਗੋਂਡ ਮੇਘ ਰਾਗ ਪੁਤ੍ਰ ਕਿਤੇ ਗੂੰਡ ਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਘ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਲੈ ਸ਼ੁਧ ਗੋੜ ਪੰਚਮ ਨਿਖਾਧ ਸਮੇਤ ਹੈ ਆਦਿ ਖੜਜ ਅੰਤ ਧੈਵਤ ਹੈ।" (ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 27)

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਾਠਕ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਰੇਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :— ਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਮਖ ਅੰਗ :— ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਧਰੇਂ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਪ, ਮਪ ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਾਗ ਗੌਂਡ

1. ਸਾ, ਸਾਰ ਸਾ਼ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਧ਼ ਨ਼̱ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਧ਼ ਨ਼̱ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਗ̱ ਗ̱ ਮ਼ ਰੇ̱ ਪ਼,

ਰੇ̱ ਮ਼ ਰੇ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਧ਼ ਸਾ ਨ਼̱ੀਮ਼ ਨ਼ੀਪ, ਮ਼ ਪ਼ ਧ ਸਾ, ਧ̱ ਰੇ ਨ਼̱ੀ ਪ਼ ਮ਼ ਧ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਨੀਸਾ, ਧ਼ਨ̱ੀ ਪ ਮ਼ ਧ ਸਾ

ਧ਼ ਰੇ ਸਾ, ਗ̱ ਗ̱ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ।

2. ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ, ਗ̱ ਗ̱ ਮ ਰੇ ਪ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਮ ਪ ਗ̱ ਗ̱ ਮ ਰੇ, ਪ ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਸਾ, ਧ਼ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਰੇ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਮਪ, ਧ ਮਪ, ਗ̱ ਗ̱ ਮਰੇ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਮ ਪ ਨ̱ੀਧ ਨ̱ੀਪ, ਨ̱ੀ ਨ̱ੀ ਪ ਮ ਪ, ਧ ਮਪ ਗ̱ ਗ̱ ਮਰੇਪ, ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਪ ਨ̱ੀ ਧ ਨ̱ੀ ਪ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨ̱ੀ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਪ ਮ ਪ ਗ̱ ਮ ਰੇ ਪ, ਗ̱ ਗ̱ ਮ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀਸ, ਸਾ

3. ਮ ਮ ਪ ਪ, ਮ ਪ ਨ̱ੀ ਧ ਸਾਂ; ਨੀ ਸਾਂ ਨ̱ੀਸਂ ਨ̱ੀਪ਼ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ̱ਨੀ ਮ ਪ ਮਪ ਧਸਾਂ ਪਤੇ ਸਾ ਸਾਂ ਗ̱ ਗ̱ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨ̱ੀਪ ਧ ਰੇਂਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਪਂ, ਗ̱ਂ ਗ̱ਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਮਂ ਰੇਂ ਪਂ, ਪਂ ਗ̱ਂ ਗ̱ਂ ਮਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਗ̱ਂ ਮਂ ਰੇਂਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ਼ ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧਨ̱ੀ ਮਪ, ਗ̱ ਮ ਰੇ ਪ ਮ ਪ ਨ̱ੀ ਧ ਨੀਸਾਂ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧਰੇਂ ਸਾਂ. ਸਾਂ ਨ̱ੀ, ਪ ਮ ਪ ਗ̱ ਗ̱ ਮ ਰੇ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਨੀ ਰੇਂਸਾ ।

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਚਉਪਦੇ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ਜੇ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਆਸ ਰਖਹਿ ਹਰਿ ਊਪਰਿ ਤਾ ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਅਨੇਕ ਅਨੇਕ ਫਲ ਪਾਈ ॥
ਹਰਿ ਜਾਣੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਜੋ ਜੀਇ ਵਰਤੈ ਪ੍ਰਭੁ ਘਾਲਿਆ ਕਿਸੈ ਕਾ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨ ਗਵਾਈ ॥
ਹਰਿ ਤਿਸ ਕੀ ਆਸ ਕੀਜੈ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੋ ਸਭ ਮਹਿ ਸੁਆਮੀ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸਾ ਕਰਿ ਜਗਦੀਸ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜੋ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਆਸ ਅਵਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਕੀਜੈ ਸਾ ਨਿਹਫਲ ਆਸ ਸਭ ਬਿਰਥੀ ਜਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ।
ਜੋ ਦੀਸੈ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਕੁਟੰਬੁ ਸਭੁ ਮਤ ਤਿਸ ਕੀ ਆਸ ਲਗਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਈ ॥
ਇਨ੍ ਕੈ ਕਿਛੁ ਹਾਥਿ ਨਹੀ ਕਹਾ ਕਰਹਿ ਇਹਿ ਬਪੁੜੇ ਇਨ ਕਾ ਵਾਹਿਆ ਕਛੁ ਨ ਵਸਾਈ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਪੁਨੇ ਕੀ ਜੋ ਤੁਝੁ ਤਾਰੈ ਤੇਰਾ ਕੁਟੰਬੁ ਸਭੁ ਛਡਾਈ ॥ ੨ ॥
ਜੇ ਕਿਛੁ ਆਸ ਅਵਰ ਕਰਹਿ ਪਰਮਿਤ੍ਰੀ ਮਤ ਤੂੰ ਜਾਣਹਿ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਕੰਮਿ ਆਈ ॥
ਇਹ ਆਸ ਪਰਮਿਤ੍ਰੀ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਹੈ ਖਿਨ ਮਹਿ ਝੂਠੁ ਬਿਨਸਿ ਸਭ ਜਾਈ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਾਚੇ ਕੀ ਜੋ ਤੇਰਾ ਘਾਲਿਆ ਸਭੁ ਥਾਇ ਪਾਈ ॥ ੩ ॥
ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਭ ਤੇਰੀ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਜੈਸੀ ਤੂੰ ਆਸ ਕਰਾਵਹਿ ਤੈਸੀ ਕੋ ਆਸ ਕਰਾਈ ॥
ਕਿਛੁ ਕਿਸੀ ਕੈ ਹਥਿ ਨਾਹੀ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਐਸੀ ਮੇਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਆਸ ਤੂ ਜਾਣਹਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੫੯)

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ (ਬਿਲਾਵਲ ਮੇਲ) — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨੀਨੀ ਧਪ ਨੀ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਗ	ਪ — ਨੀ ਨੀ
	ਮੇਰੇ ਮਨ ਆ ਸਾ	ਕ ਰਿ ਜ ਗ	ਦੀ s ਸ ਗੁ
ਸਾਂ — —, ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾ	ਨੀ ਪ ਧ ਮ
ਸਾ s ਈ, ਜੋ	ਬਿ ਨੁ ਹ ਰਿ	ਆs ss ਸ ਅ	ਵ ਰ ਕਾ ਹੂ
ਪ ਗ ਗ ਗ	ਸਾ ਗ ਰੇ ਮ	ਗ ਪ ਮ ਮ	ਗਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਕੀ ਕੀ ਜੇ ਸਾ	ਨਿ ਹ ਫ ਲ	ਆ ਸ ਸ ਭ	ਬਿs ਰs ਥੀs ss
ਨੀਧ ਨੀਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਜਾs ss ਈs ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਧ ਮ ਜੇ s ਮ ਨਿ	ਪ ਗ ਪ ਪ ਚਿ ਤਿ ਆ ਸ	ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ ਰ ਖਹਿ ਹ ਰਿ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾ	ਪ ਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧ
ਉ s ਪਰਿ ਤਾ	ਮ ਨ ਚਿੰਦੇ ਅਨੇ	ਕਅ ਨੇਕ ਫ ਲ	ਪਾ s s s
ਨੀ ਧ ਪ — ਦੀ s s s	ਪ ਪ ਪ ਪ ਹ ਰਿ ਜਾ ਣੈ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਨੀ ਸ ਭੁ ਕਿ ਛੁ	ਸਾਂ — ਸਾ ਸਾਂ ਜੋ s ਜੀ ਇ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾ	ਸਾਂਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਪ ਪ
ਵ ਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ	ਘਾs s ਲਿਆ s	ਕਿ ਸੈ ਕਾ ਇਕੁ	ਤਿs ਲੁs ਨ ਗ
ਪਧ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਨੀ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਗ
ਵਾs ss ਈ ਹਰਿ	ਤਿ ਸ ਕੀ s	ਆs ss ਸ ਕੀ	ਜੈ s ਮ ਨ
ਰੇ ਮ ਗ ਗ	ਸਾ ਰੇ ਸਾਰੇ ਗਮ	ਗ ਪ ਮ —	ਗਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਮੇ s ਰੇ ਜੋ	ਸ ਭ ਮs ਹਿs	ਸੁਆ s ਮੀ s	ਰs ਹਿs ਆs ਮs
ਨੀਧ ਨੀਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਮਾs ss ਈs ss			

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪

ਐਸਾ ਹਰਿ ਸੇਵੀਐ ਨਿਤ ਧਿਆਈਐ ਜੋ ਖਿਨ ਮਹਿ ਕਿਲਵਿਖ ਸਭ ਕਰੇ ਬਿਨਾਸਾ ॥
ਜੇ ਹਰਿ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕੀ ਆਸ ਕੀਜੈ ਤਾ ਹਰਿ ਨਿਹਫਲ ਸਭ ਘਾਲ ਗਵਾਸਾ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਸੇਵਿਹੁ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸੁਆਮੀ ਜਿਸੁ ਸੇਵਿਐ ਸਭ ਭੁਖ ਲਹਾਸਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਊਪਰਿ ਕੀਜੈ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਜਹ ਜਾਈਐ ਤਹ ਨਾਲਿ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਅਪਨੀ ਪੈਜ ਰਖੈ ਜਨ ਦਾਸਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੇ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਕਹਹੁ ਅਵਰਾ ਪਹਿ ਤਾ ਆਗੈ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਬਹੁ ਬਹੁਤੁ ਕਢਾਸਾ ॥
ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਕਹਹੁ ਹਰਿ ਅਪੁਨੇ ਸੁਆਮੀ ਪਹਿ ਜੋ ਤੁਮ੍ਰੇ ਦੂਖ ਤਤਕਾਲ ਕਟਾਸਾ ॥
ਸੋ ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਛੋਡਿ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਅਵਰਾ ਪਹਿ ਕਹੀਐ ਅਵਰਾ ਪਹਿ ਕਹਿ
ਮਨ ਲਾਜ ਮਰਾਸਾ ॥ ੨ ॥
ਜੋ ਸੰਸਾਰੈ ਕੇ ਕੁਟੰਬ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਦੀਸਹਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਭਿ ਅਪਨੈ ਸੁਆਇ ਮਿਲਾਸਾ ॥
ਜਿਤੁ ਦਿਨਿ ਉਨ੍ ਕਾ ਸੁਆਉ ਹੋਇ ਨ ਆਵੈ ਤਿਤੁ ਦਿਨਿ ਨੇੜੈ ਕੋ ਨ ਢੁਕਾਸਾ ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਅਪਨਾ ਹਰਿ ਸੇਵਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਜੋ ਤੁਧੁ ਉਪਕਰੈ ਦੂਖਿ ਸੁਖਾਸਾ ॥ ੩ ॥
ਤਿਸ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ਕਿਉ ਕੀਜੈ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੋ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰਿ ਰਖਿ ਨ ਸਕਾਸਾ ॥
ਹਰਿ ਜਪੁ ਮੰਤੁ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਲੈ ਜਾਪਹੁ ਤਿਨ੍ ਅੰਤਿ ਛਡਾਏ ਜਿਨ੍ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਿਤਾਸਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਛੂਟਣ ਕਾ ਸਾਚਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥ ੪ ॥ ੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੬੦)

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇਰੇ ਪਪ	ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਸਾ ਰੇ
	ਮੇ ਰੇ ਮਨ ਹਰਿ	ਊ ਪ ਰਿ ਕੀ	ਜੈ s ਭ ਰ
ਨ਼ੀ — ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ —	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ	ਧ਼ ਨ਼ੀ ਮ਼ ਪ਼
ਵਾ s ਸਾ s	ਜ ਹ ਜਾ s	ਈਐ ss ਤ ਹ	ਨਾ ਲਿ ਮੇ ਰਾ
ਮ਼ਪ਼ ਧ਼ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ —	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਮਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸੁਆ ss ਮੀ ਹਰਿ	ਅ ਪ ਨੀ s	ਪੈ s ਜ ਰ	ਖੈs ss ਜ ਨ
ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ਦਾs ss ਸਾs ss			

ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਪ —	ਨੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਐ ऽ ਸਾ ऽ	ਹ ਰਿ ਸੇ ਵੀ	ਐ ऽ ਨਿ ਤ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਧ	ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
ਧਿਆ ऽ ਈਐ ਜੋ	ਖਿ ਨ ਮ ਹਿ	ਕਿਲ ਵਿਖ ਸ ਭਿ	ਕ ਰੇ ऽ ਬਿ
ਧ ਨੀ ਮ ਪ	ਸਾਂ — ਨੀ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਪਂ ਪਂ ਪਂ	ਗੁਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਨਾ ऽ ਸਾ ऽ	ਜੇ ऽ ਹ ਰਿ	ਤਿਆ ऽऽ ਗਿ ਅ	ਵਰ ਕੀ ਆ ਸ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਧ ਨੀ ਮ ਪ	ਗੁ ਗੁ ਮ ਰੇ
ਕੀऽ ऽ ਜੇ ਤਾ	ਹ ਰਿ ਨਿ ਹ	ਫ ਲ ਸ ਭ	ਘਾ ऽ ਲ ਗ
ਧ ਨੀ ਪ —	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂ —	ਧ ਨੀ ਮ ਪ
ਵਾ ऽ ਸਾ ऽ	ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਹऽ ਰਿऽ ਸੇ ऽ	ਵਿਹੁ ऽ ਸੁ ਖ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ — ਨੀ ਪ	ਮਪ ਧਸਾਂ ਧਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਦਾ ਤਾ ਸੁਆ ਮੀ	ਜਿ ਸੁ ਸੇ ਵਿ	ਐ ऽ ਸ ਭ	ਭੁऽ ऽऽ ਖऽ ਲऽ
ਨੀਪ ਗਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ਹਾऽ ऽऽ ਸਾऽ ऽऽ			

• • •

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਸਦਾ ਹੋਇ ਅਨੰਦੁ ਸੁਖੁ ਅੰਤਰਿ ਸਾਂਤਿ ਸੀਤਲ ਮਨੁ ਅਪਨਾ ॥
ਜੈਸੇ ਸਕਤਿ ਸੂਰੁ ਬਹੁ ਜਲਤਾ ਗੁਰ ਸਸਿ ਦੇਖੇ ਲਹਿ ਜਾਇ ਸਭ ਤਪਨਾ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਨਦਿਨੁ ਧਿਆਇ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਜਪਨਾ ॥
ਜਹਾ ਕਹਾ ਤੁਝੁ ਰਾਖੈ ਸਭ ਠਾਈ ਸੋ ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਿ ਸਦਾ ਤੂ ਅਪਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਮਹਿ ਸਭਿ ਨਿਧਾਨ ਸੋ ਹਰਿ ਜਪਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਖੋਜਿ ਲਹਹੁ ਹਰਿ ਰਤਨਾ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਤਿਨ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਣ ਮਲਹੁ ਹਰਿ ਦਸਨਾ ॥੨॥
ਸਬਦ ਪਛਾਣਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਪਾਵਹੁ ਓਹੁ ਊਤਮੁ ਸੰਤੁ ਭਇਓ ਬਡ ਬਡਨਾ ॥
ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਹਰਿ ਆਪਿ ਵਧਾਈ ਓਹੁ ਘਟੈ ਨ ਕਿਸੈ ਕੀ ਘਟਾਈ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ ਤਿਲਨਾ ॥੩॥
ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਸੋ ਸਦਾ ਧਿਆਇ ਨਿਤ ਕਰ ਜੁਰਨਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਦਾਨੁ ਇਕੁ ਦੀਜੈ ਨਿਤ ਬਸਹਿ ਰਿਦੈ ਹਰੀ ਮੋਹਿ ਚਰਨਾ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੬੦)

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ (ਕਾਫ਼ੀ ਮੇਲ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਗੁਮ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਗੁ	—	ਮ	ਰੇ	ਰੇ
				ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਅਨ	ਦਿਨੁ	ਧਿਆ	s	ਇ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਹ	ਰਿ
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਮ਼ਪ਼
ਜ	ਪ	ਨਾ	s	ਜ	ਹਾ	ss	ਕ	ਹਾ	s	ਤੁ	ਝੂ	ਰਾs	ਥੈs	ਸs	ਭs
ਮ਼ਪ਼	ਧ਼ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧਸਾਂ	ਧਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਠਾs	ss	ਈ	ਸੈ	ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸੇs	s	ਵਿ	ਸ	ਦਾs	ss	ਤੂs	ss
ਧਨ਼ੀ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ												
ਅs	ਪੁs	ਨਾs	ss												
ਅੰਤਰਾ :				ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ
				ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਸ	ਦਾ	ਹੋ	s	ਇ	ਅ
ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਧ	ਨੀ
ਨੰ	s	s	ਦੁ/ਸੁਖ	ਅੰ	s	ਤ	ਰਿ	ਸਾਂ	s	ਤਿ	ਸੀ	ਤs	ਲs	ਮ	ਨੁ
ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਪ	—	ਮਪ	ਧਸਾਂ	ਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ	ਪ
ਅ	ਪ	ਨਾ	s	ਜੇ	s	ਸੰ	s	ਸs	ਕs	ਤਿ	ਸੂ	s	ਰੁ	ਬs	ਹੁ
ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧਸਾਂ	ਧਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਜ	ਲ	ਤਾ	s	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਿ	ਦੇ	ਖੇ	ਲ	ਹਿ	ਜਾs	ਇਸ	ਸs	ਭs
ਧੁਨੀ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸਾ												
ਤs	ਪੁs	ਨਾs	ss												

• • •

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਤਨੇ ਸਾਹ ਪਾਤਿਸਾਹ ਉਮਰਾਵ ਸਿਕਦਾਰ ਚਉਧਰੀ ਸਭਿ ਮਿਥਿਆ ਝੂਠੁ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਜਾਣੁ
ਹਰਿ ਅਬਿਨਾਸੀ ਸਦਾ ਥਿਰੁ ਨਿਹਚਲੁ ਤਿਸੁ ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਪਰਵਾਣੁ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ ਹਰੀ ਭਜੁ ਸਦਾ ਦੀਬਾਣੁ ॥
ਜੋ ਹਰਿ ਮਹਲੁ ਪਾਵੈ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਤਿਸੁ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਕਿਸੈ ਦਾ ਤਾਣੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਤਨੇ ਧਨਵੰਤ ਕੁਲਵੰਤ ਮਿਲਖਵੰਤ ਦੀਸਹਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਸਭਿ ਬਿਨਸਿ ਜਾਹਿ ਜਿਉ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭ ਕਚਾਣੁ ॥
ਹਰਿ ਸਤਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸਦਾ ਸੇਵਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਪਾਵਹਿ ਤੂ ਮਾਣੁ ॥੨॥
ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਖਤ੍ਰੀ ਸੂਦ ਵੈਸ ਚਾਰਿ ਵਰਨ ਚਾਰਿ ਆਸ੍ਰਮ ਹਹਿ ਜੋ ਹਰਿ ਧਿਆਵੈ ਸੋ ਪਰਧਾਨੁ ॥
ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਨਿਕਟਿ ਵਸੈ ਹਿਰਡੁ ਬਪੁੜਾ ਤਿਉ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਪਤਿਤ ਪਰਵਾਣੁ ॥੩॥
ਓਹੁ ਸਭ ਤੇ ਊਚਾ ਸਭ ਤੇ ਸੂਚਾ ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਭਗਵਾਨੁ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਲੈ ਜੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਨੀਚੁ ਜਾਤਿ ਸੇਵਕਾਣੁ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰ. ਪੰਨਾ ੮੬੧)

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇਰੇ ਰੇਰੇ	ਰੇ ਸਾ ਰੇਪ ਮਪ	ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ
	ਮੇ ਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ	ਹ ਰੀ ਭs ਜੁs	ਸ ਦਾ s ਦੀ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ — ਮ਼ ਪ਼
ਬਾ s s ਣੁ	ਜੋ s ਹ ਰਿ	ਮs ਹs ਲੁ ਪਾ	ਵੈ s ਗੁ ਰ
ਧ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪਪ ਪ ਮ ਪ	ਮਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂ —
ਬ ਚ ਨੀ s	ਤਿਸੁ ਜੇ ਵ ਡ	ਅਵ ਰੁ ਨਾ s	ਕਿੁs ਸੈs ਦਾ s
ਨੁੀਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ਤਾs ss ss ਣੁs			
ਅੰਤਰਾ :	ਮਮ ਰੇ ਪਪ ਪਪ	ਨੁੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
	ਜਿਤੁ ਨੇ ਸਾਹ ਪਾਤਿ	ਸਾ ਹ ਉ ਮ	ਰਾ ਵ ਸਿਕ ਦਾਰ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਪਂ	ਗੁਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਚਉ ਧ ਰੀ s	ਸ ਭਿ ਮਿ ਥਿ	ਆ sਝੂਠੁ ਭਾਉ s	ਦੂs ss ਜਾ s

ਧ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਨ਼ੀ ਪ ਧਮ ਪ
ਜਾ s s ਣੂ	ਹ ਰਿ ਅ ਬਿ	ਨਾs ss ਸੀ ਸ	ਦਾs s ਬਿs ਰੂ
ਗ਼ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਮਪ ਧਸ ਂਧਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਨਿ ਹ ਚ ਲ਼	ਤਿ ਸੁ ਮੇ ਰੇ	ਮ ਨ ਭ ਜੁ	ਪs ਰs ਵਾs ss
ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਗ਼ਮ ਰੇਸਾ			
ss ss ss ਣੂs			

• • •

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭ ਤੈ ਵਰਤੈ ਜੇਹਾ ਹਰਿ ਕਰਾਏ ਤੇਹਾ ਕੋ ਕਰਈਐ
ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਸੇਵਿ ਸਦਾ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੋ ਤੁਧਨੋ ਸਭਦੂ ਰਖਿ ਲਈਐ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਨਿਤ ਪੜਈਐ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋ ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਲਿ ਨ ਸਾਕੈ ਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕਾਇਤੁ ਕੜਈਐ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਪਰਪੰਚੁ ਕੀਆ ਸਭੁ ਕਰਤੈ ਵਿਚਿ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਜੋਤਿ ਧਰਈਐ ॥
ਹਰਿ ਏਕੋ ਬੋਲੈ ਹਰਿ ਏਕੁ ਬੁਲਾਏ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਏਕੁ ਦਿਖਈਐ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅੰਤਰਿ ਨਾਲੇ ਬਾਹਰਿ ਨਾਲੇ ਕਹੁ ਤਿਸੁ ਪਾਸਹੁ ਮਨ ਕਿਆ ਚੋਰਈਐ ॥
ਨਿਹਕਪਟ ਸੇਵਾ ਕੀਜੈ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਈਐ ॥ ੩ ॥
ਜਿਸ ਦੈ ਵਸਿ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੋ ਸਭ ਦੂ ਵਡਾ ਸੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਦਾ ਧਿਅਈਐ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸੋ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ਹੈ ਤੇਰੈ ਹਰਿ ਸਦਾ ਧਿਆਇ ਤੂ ਤੁਧੁ ਲਏ ਛਡਈਐ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੬੧)

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਨ਼ੀਪ	ਗ਼ ਮ ਰ ਸਾ
	ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਜs ਪਿs	ਹ ਰਿ ਨਿ ਤ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਨੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ ਨ਼ੀ ਮ਼ ਪ਼
ਪ ੜ ਈਐ s	ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋ s	ਮਾ's ss ਰਿ ਜੀ	ਵਾ s ਲਿ ਨ

ਧ਼ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਧਨ਼ੀ
ਸਾ s ਕੇ ਤਾ	ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਕਾ s ਇ ਤੁ	ਕs ੜੀs ਈਐ ss
ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ss ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਪ ਮ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ -
	ਹਰਿ ਅ ਤਰ	ਜਾ ੧ ਮੀ s	ਸ ਭ ਤੇ s
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਗੁੰ ਗੁੰ ਗੁੰ ਮੰ	ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਵs ਰ ਤੇ s	ਜੇ ਹਾ ਹਰਿ ਕ	ਰਾ s ਏ ਤੇ	ਹਾ s ਕੋਂs ss
ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਕ ਰ ਈਐ ਸੰ	ਐ ਸਾ ਹ ਰਿ	ਸੇs ss ਵਿ ਸ	ਦਾ s ਮ ਨ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ਼	ਮਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧਨ਼ੀ
ਮੇ s ਰੇ ਜੇ	ਤੁਧ ਨੋ ਸ ਭ	ਦੂ s ਰ ਖਿ	ਲਈ ss ss ss
ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ			
ਐs ss ss ss			

• • •

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਹੁ ਤਪਤੈ ਜਿਉ ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤੁ ਬਿਨੁ ਨੀਰ ॥੧॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਲਗੋ ਹਰਿ ਤੀਰ ॥
ਹਮਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਪੀਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਸੋ ਭਾਈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਬੀਰ ॥੨॥
ਮਿਲੁ ਮਿਲੁ ਸਖੀ ਗੁਣ ਕਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਧੀਰ ॥੩॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਆਸ ਪੁਜਾਵਹੁ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਸਾਂਤਿ ਸਰੀਰ ॥੪॥੬॥ ਛਕਾ ੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੬੧)

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ (ਕਾਫੀ ਮੇਲ) — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਮ ਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਧ ਮ -ਪ ਪ
	ਮੇ ਰੇ ਮs ਨਿ	ਪ੍ਰੇs s ਮ ਲ	ਗੋ s sਹ ਰਿ
ਸਾ — — ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਧਮ ਪ
ਤੀ s s ਰ	ਹ ਮ ਰੀs s	ਬੇs s ਦ ਨ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰs ਭੁ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ —	ਮਪ ਧਸਾਂ ਧਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਜਾ s ਨੇ ਮੇਰੇ	ਮ ਨ ਅ s	ਤ ਰ ਕੀ s	ਪੀs ss ss ss
ਧਨ਼ੀ ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ss ss ss ਰs			
ਅੰਤਰਾ : ਪਪ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾ ਸਾਂ
ਹਰਿ	ਦ ਰ ਸ ਨ	ਕਉ s ਮੇ ਰਾ	ਮ ਨ ਬ ਹੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾ ਸਾਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਪਂ	ਗੁ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
ਤੁs ਪ ਤੈ ਜਿਉ	ਤ੍ਰਿs ਖਾs s ਵ	s ਤ ਬਿ ਨ	ਨੀs s s s
ਧ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਪਪ ਮਮ ਪ —	ਮਪ ਧਰੇਂ ਸਾ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀ ਪਮ ਪ
s s s ਰ	ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀ s	ਤਮ ਕੀs ਕੇ ਈ	ਬਾs s ਤs ਸੁ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ —	ਮਪ ਪਧ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਸਾ
ਨਾ s ਵੈ ਸੋ	ਭਾ s ਈ ਸੋ	ਮੋ s ਰਾ s	ਬੀs s,s ss, ss
ਧਨ਼ੀ ਮਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ss ss ss ਰs			

●●●

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਮਕਲੀ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਹੈ।

ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਗਾਂਗ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪਗ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋ ਮਧਿਅਮ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤ ਸੁਰ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਕਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪਹਿਲਾ ਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ, ਮੱਧਿਅਮ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਕਈ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਆਲਾਪ ਅਤੇ ਤਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਆਸ ਵੀ ਪੰਚਮ ਸੁਰ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਚਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਦੀ ਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਭੈਰਵ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿਚ ਭੈਰਵ ਜਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਹੀਂ। ਭੈਰਵ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਸੁਰ ਪਰਬਲ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿਚ ਪੰਚਮ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੱਗਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਕਲੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਉਘਾੜਨ ਵਿਚ "ਸਾਮ, ਗਮ, ਪ, ਧੁਪ, ਪਗ, ਮਰੇ, ਸਾ, ਧੁਪ।" ਸਵਾਵਲੀ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਖ਼ਿਆਲ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਲਈ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ : ਮ ਪ ਧੁਨੀ ਧੁਪ।"

ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਦੀ ਸਮਸਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਰਹਸ ਜਿਸ ਸੁਰਾਵਟ ਵਿਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ :—"ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ ਮ ਧੁਪ, ਧੁਪ, ਮਪ ਗਮ, ਰੇਸਾ, ਧੁ ਧੁਪ ਮਪ ਧੁਨੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਗਮ ਰੇਸਾ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ, ਤਰਲਤਾ, ਮਧੁਰਤਾ ਅਤੇ ਕੋਮਲਤਾ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ "ਪਰਾਧਿਕਾਰੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੀ ਰੁਚੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਥੇ ਦੇਣਾ ਉਚਿੱਤ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। "ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਨੁਸਾਰ

ਇਹ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਸ਼ੰਕਰਾਭਰਨ, ਅਡਾਨਾ, ਸੋਰਠਿ ਮਿਲੇ ਤੇ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਜੇਹਾ ਕੁ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ, ਹਿੰਡੋਲ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਹਨੁਮਾਨ ਮਤ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਭੈਰਵ, ਬਿਭਾਸ ਤੇ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਮੇਲ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਗਾਰਣਵ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਲਲਿਤ, ਰੇਵਾ, ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ।"[1]

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ? ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਰਾਗ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ "ਰਾਗ ਰਾਗਣੀ" ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕਾਂ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮਤ ਨੇ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਹਿੰਡੋਲ ਦੇ ਪਲੇ ਲਾਇਆ, ਦੂਜੇ ਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਨੇ ਪੰਚਮ ਰਾਗ ਦੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤ ਮਤਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਗੜਬੜ-ਗੁਠਾਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ "ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ" ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਹੈ, ਰਾਗਣੀ ਨਹੀਂ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਗ, ਮ ਪ, ਧੁਨੀਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਪ, ਧੁਨੀ ਧੁਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ : ਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁਪ, ਗ ਮਰੇ ਸਾ।

ਰਾਮਕਲੀ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾਂ, ਸਾਰੁ ਸਾਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾਨ਼ੀਸਾ, ਧੁ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ. ਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ਼.
ਮਪ਼ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ਼, ਧੁ ਧੁ ਪ਼ ਮੈ ਪ਼, ਮੇਪ਼ ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਨੀ ਧੁ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਗ਼ ਮ਼

ਪ਼ ਧੁ ਧੁ ਨ਼ੀ,
ਧ਼ ਨੀਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ, ਗਮ ਰੇ ਸਾ, ਧੁਨ਼ੀਸਾ ਰੁੇ ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ ਰੁੇ ਸਾ, ਗ ਗ ਰੁੇ ਸਾ

ਨ਼ੀ ਸਾ ਧੁ ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ ਰੁੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾਗ ਮਪ, ਮਪ. ਗਮ ਰੁੇ ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਰੁੇ

2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗਮਪ, ਮਪ ਗਮਰੁੇ ਗਮਪ, ਮਪ, ਗ਼ ਮ ਧੁ ਧੁਪ, ਮਪ, ਗਮ ਨੀਸੁ ਧੁ

ਪ. ਮਪ, ਗਮਪ ਗਮ ਰੁੇ ਸਾ, ਸਾ ਮ਼ ਮ ਗ ਪ ਮਪ, ਸਾਗ ਮਪ ਗਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮਪ

ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਧੁ ਧੁ ਨੀ, ਨੀਨੀਧਨ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪ

---

1. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ, ਪੰਨਾ 27

ਗਮ ਧੁਧੁ ਨੀ, ਨੀ ਨੀਸਾਂ, ਰੇੁਂ ਰੇੁਂ ਸਾਂਨੀਸਾਂ. ਨੀਸਾਂ ਧੁਨੁੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਗਮ ਧੁਨੀਸਾਂ,
ਧੂਨੀਸਾਂ ਰੇੁਂ ਧੁ ਰੇੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧੁ ਨੁੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਧੁਨੁੀ ਧੁਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ
ਗਮ ਰੇੁ. ਪ ਮਪ ਗ ਮ ਰੇੁ, ਗਮ ਰੇੁਸਾ, ਗ ਗ ਮ ਪ ।

3. ਪ ਪ ਮ ਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨੀ, ਧੁਪ ਮਪ ਧੁ ਨੁੀ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਧੁ ਧੁਨੀ,
ਗ ਮ ਧ ਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਧੁ ਨੀਸਾਂ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇੁ ਧੁਰੇੁਂਸਾਂ,
ਨੀਸਾਂ, ਧੁ ਨੁੀ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਧੁਨੀਸਾਂ, ਧੁਨੀ ਸਉ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਰੇੁਂਸਾਂ ।
ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਰੇੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ, ਮ ਪਂ, ਗਂ ਮਂ ਰੇੁ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂਸਾਂ ।
ਨੀਸਾਂ ਰੇੁ ਰੇੁਂ ਸਾਂ, ਰੇੁਂ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ, ਧੁ ਨੁੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਧੁ ਨੁੀ ਧੁਪ, ਗਮ ਧੁਨੀ
ਗ ਨੀ ਨੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਧੁਨੀ ਧੁਪ, ਮ ਪ ਗਮ ਰੇੁ, ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਸਾਪ ਮਪ
ਗ ਮ ਰੇੁ ਸਾ, ਗ ਗ ਮ ਪ ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪ **ਘਰੁ** ੧

ਜੇ ਵਡਭਾਗ ਹੋਵਹਿ ਵਡਭਾਗੀ ਤਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਨਾਮੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਹਰਿਨਾਮੇ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ ਸਦ ਪ੍ਰਾਣੀ ॥
ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਹੋਵੈ ਲਿਵ ਲਾਗੈ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੀਰਾ ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਮਾਣਕ ਬਹੁ ਸਾਗਰ ਭਰਪੂਰੁ ਕੀਆ ॥
ਜਿਸੁ ਵਡਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਵਡ ਮਸਤਕਿ ਤਿਨਿ ਗੁਰਮਤਿ ਕਢਿ ਕਢਿ ਲੀਆ ॥ ੨ ॥
ਰਤਨੁ ਜਵੇਹਰੁ ਲਾਲੁ ਹਰਿਨਾਮਾ ਗੁਰਿ ਕਾਢਿ ਤਲੀ ਦਿਖਲਾਇਆ ॥
ਭਾਗਹੀਣ ਮਨਮੁਖਿ ਨਹੀ ਲੀਆ ਤ੍ਰਿਣ ਓਲੈ ਲਾਖੁ ਛਪਾਇਆ ॥ ੩ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿਆ ਤਾ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਲਾਏ ॥
ਨਾਨਕ ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਪਾਵੈ ਧਨੁ ਧਨੁ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਪਾਏ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੮੦)

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :		—	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਮਪ
								s	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਭs	ਗ	ਤਿs	ਕ
ਧ਼	—	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧ਼ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮਮ	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਪ
ਰਹੁ	s	ਸ	ਦ	ਪ੍ਰਾs	ss	ਣੀ	s	s	ਹਿਰ	ਦੇ	ਪ੍ਰ	ਗਾs	ss	ਸੁ	ਹੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸਾ	—	—	ਨ਼ੀਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ
ਵੈ	s	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	s	ਗੈ	s	s	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਪਧ਼	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪ							
ਨਾs	ss	ਮਿs	ਸs	ਮਾs	ss	ਣੀs	ss	s							
						ਅੰਤਰਾ :		—	ਪ	ਗ	ਮ	ਧ਼	—	ਨੀ	ਨੀ
								s	ਜੇ	ਵ	ਡ	ਭਾ	s	ਗ	ਹੋ
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਧ਼ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਵਡਿ	s	ਵ	ਡ	ਭਾ	s	ਗੀ	s	ਤਾ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	s	ਮੁ
ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ
ਧਿਆ	ss	s	s	ਵੈ	s	s	s	s	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪs	ਤs	ਨਾ	s
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	—	ਨ਼ੀਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਗ	ਮ
ਮੇ	s	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	s	ਵੈ	s	s	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮੋ	ਨਾ	s	ਮਿ	ਸ
ਪਧ਼	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪ							
ਮਾs	ss	ss	ss	ਵੈs	ss	ss	ss	s							

●●●

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਭਇਆ ਅਨੰਦਾ ਹਰਿ ਨੀਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਇ ॥
ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਈ ਸਭ ਨੀਕਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਬੁਧਿ ਪਾਇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਜਨ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮੁ ਬੋਲਾਇ ॥
ਜੋ ਜੋ ਸੁਣੈ ਕਹੈ ਸੋ ਮੁਕਤਾ ਰਾਮ ਜਪਤ ਸੋਹਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੇ ਵਡ ਭਾਗ ਹੋਵਹਿ ਮੁਖਿ ਮਸਤਕਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਜਨਾ ਭੇਟਾਇ ॥
ਦਰਸਨੁ ਸੰਤ ਦੇਹੁ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਭੁ ਦਾਲਦੁ ਦੁਖੁ ਲਹਿ ਜਾਇ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਲੋਗ ਰਾਮ ਜਨ ਨੀਕੇ ਭਾਗਹੀਣ ਨ ਸੁਖਾਇ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਰਾਮੁ ਕਹਹਿ ਜਨ ਊਚੇ ਨਰ ਨਿੰਦਕ ਡੰਸੁ ਲਗਾਇ ॥ ੩ ॥
ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਨਰ ਨਿੰਦਕ ਜਿਨ ਜਨ ਨਹੀ ਭਾਏ ਹਰਿ ਕੇ ਸਖਾ ਸਖਾਇ ॥
ਸੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚੋਰ ਵੇਮੁਖ ਮੁਖ ਕਾਲੇ ਜਿਨ ਗੁਰ ਕੀ ਪੈਜ ਨ ਭਾਇ ॥ ੪ ॥
ਦਇਆ ਦਇਆ ਕਰਿ ਰਾਖਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਹਮ ਦੀਨ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਇ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੁਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਇ ॥ ੫ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ.ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੮੦)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
							ਸਥਾਈ :	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
								ਰਾs	sਮ	ਜ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ
ਪ	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਰਾ	s	ਮ	ਬੋ	ਲਾ	s	ਇ	s	ਜੋ	s	ਜੋ	s	ਸੁ	ਣੈ	s	ਕ
ਗ	ਰੇ	ਗਮ	ਪਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
ਹੈ	s	ਸੋs	ss	ਮੁ	ਕ	ਤਾ	s	ਰਾ	s	ਮ	ਜ	ਪ	ਤ	ਸੋ	s
ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ								
ਹਾs	ss	ss	ss	ਇs	ss	ss	ss								
							ਅੰਤਰਾ :	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੀ	ਨੀ
								ਰਾ	s	ਮ	ਜ	ਨਾ	s	ਮਿ	ਲਿ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	—	ਗ	—	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਭਇ	ਆ	s	ਅ	ਨੰ	ਦਾ	ਹ	ਰਿ	ਨੀ	s	ਕੀ	s	ਕ	ਥਾ	s	ਸੁ

ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ	ਪ ਗ ਮ ਰੇ
ਨਾs ss s s	ਇ s s s	ਦ ਰ ਮ ਤਿ	ਮੈ s ਲੁ ਗ
ਗਮ ਪਪ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਈ ss ਸ ਭ	ਨੀ s ਕਲਿ ਸਤ	ਸੰ s ਗ ਤਿ	ਮਿ ਲਿ ਬੁ ਧਿ
ਸਾਂਨੀਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧੁਪ ਮਪ		
ਪਾs ss ss ss	ਇs ss ss ss		

• • •

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਕੇ ਸਖਾ ਸਾਧ ਜਨ ਨੀਕੇ ਤਿਨ ਊਪਰਿ ਹਾਥੁ ਵਤਾਵੈ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਧ ਸੇਈ ਪ੍ਰਭ ਭਾਏ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਆਪਿ ਮਿਲਾਵੈ ॥੧॥
ਰਾਮ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿ ਜਨ ਮੇਲਿ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ॥
ਅਮਿਉ ਅਮਿਉ ਹਰਿ ਰਸੁ ਹੈ ਮੀਠਾ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਲੋਗ ਰਾਮ ਜਨ ਊਤਮ ਮਿਲਿ ਊਤਮ ਪਦਵੀ ਪਾਵੈ ॥
ਹਮ ਹੋਵਤ ਚੇਰੀ ਦਾਸ ਦਾਸਨ ਕੀ ਮੇਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਖੁਸੀ ਕਰਾਵੈ ॥੨॥
ਸੇਵਕ ਜਨ ਸੇਵਹਿ ਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ਰਿਦ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਵੈ ॥
ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਹਿ ਬਹੁ ਬਾਤਾ ਕੂੜੁ ਬੋਲਿ ਕੂੜੋ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ॥੩॥
ਮੋ ਕਉ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਗਜੀਵਨ ਦਾਤੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਪਗੀ ਲੇ ਪਾਵੈ ॥
ਹਉ ਕਾਟਉ ਕਾਟਿ ਬਾਢਿ ਸਿਰੁ ਰਾਖਉ ਜਿਤੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤੁ ਚੜਿ ਆਵੈ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੮੧)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਗਮ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮ
		ਰਾs ਮ ਮੋ ਕਉ	ਹs ਰਿs ਜ ਨ
ਧੁ —ਧੁ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਮ ਗ	ਮ ਮ — ਮ	ਮ — ਮ ਮ
ਮੇ sਲਿ ਮ ਨਿ	ਭਾs ss ਵੈ s	ਅ ਮਿਉ s ਅ	ਮਿਉ s ਹ ਰਿ

ਗ ਰੇ ਗਮ ਪਪ	ਗ ਮ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ — ਗ ਮ
ਰ ਸੁ ਹੈs ss	ਮੀ s ਠਾ ਮਿਲਿ	ਸੰ s ਤ ਜ	ਨਾ s ਮੁ ਖਿ
ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਧਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗਮ		
ਪਾs ss ss ss	ਵੈs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਮ —	ਧ ਧ ਨੀ ਨੀ
		ਹ ਰਿ ਕੇ s	ਸ ਖਾ s ਸਾ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ — ਗਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
s ਧ ਜ ਨ	ਨੀ s ਕੇ ਤਿਨ	ਊ s ਪ ਰਿ	ਹਾ s ਥੁ ਵ
ਨੀ ਸਾ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਧ ਨੀ ਧ ਪ	ਮ ਪ ਗ ਮ	ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਧ ਨੀ
ਤਾ s ss ss	ਵੈ s s s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਸਾs ss ਧ ਸੇ
ਧਪ ਮਪ ਗ ਮ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ — ਗ ਮ
ਈs ss ਪ੍ਰ ਭ	ਭਾ s ਏ ਕਰਿ	ਕਿ ਰ ਪਾ s	ਆ s ਪਿ ਮਿ
ਪਧ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਧਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗਮ		
ਲਾs ss ss ss	ਵੈs ss ss ss		

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪

ਜੇ ਵਡ ਭਾਗ ਹੋਵਹਿ ਵਡ ਮੇਰੇ ਜਨ ਮਿਲਦਿਆ ਢਿਲ ਨ ਲਾਈਐ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਟ ਸਰ ਨੀਕ ਵਡਭਾਗੀ ਤਿਤੁ ਨਾਵਾਈਐ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿ ਜਨ ਕਾਰੈ ਲਾਈਐ ॥
ਹਉ ਪਾਣੀ ਪਖਾ ਪੀਸਉ ਸੰਤ ਆਗੈ ਪਗ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਲਾਈਐ ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਵਡੇ ਵਡੇ ਵਡ ਊਚੇ ਜੋ ਸਤਗੁਰ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਈਐ ॥
ਸਤਗੁਰ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਮਿਲਿ ਸਤਗੁਰ ਪੁਰਖ ਧਿਆਈਐ ॥ ੨ ॥
ਸਤਗੁਰ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਲਾਜ ਰਖਾਈਐ ।
ਇਕਿ ਅਪਣੈ ਸੁਆਇ ਆਇ ਬਹਹਿ ਗੁਰ ਆਗੈ ਜਿਉ ਬਗੁਲ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਈਐ ॥ ੩ ॥
ਬਗੁਲਾ ਕਾਗ ਨੀਚ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਜਾਇ ਕਰੰਗ ਬਿਖੂ ਮੁਖਿ ਲਾਈਐ ॥
ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਮੇਲਿ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹੰਸੁ ਕਰਾਈਐ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੮੮੧)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਪ ਧੁਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਪ
		ਰਾs sਮ ਮੋ ਕਉ	ਹs ਰਿs ਜ ਨ
ਮ — — ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਸਾ	ਰੇ ਸਾ — ਸਾ
ਕਾ s s ਰੈ	ਲਾ s ਈਐ ਹਉ	ਪਾ s ਣੀ s	ਪ ਖਾ s ਪੀ
ਸਾਂਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ
ਸਉ ss ਸੰ ਤ	ਆ s ਗੈ ਪਗ	ਮ ਲਿ ਮ ਲਿ	ਧੂ ਰਿ ਮੁ ਖਿ
ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ	ਗਮ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਪ
ਲਾs ss ss ss	ਈਐ ss ss ss	ਰਾs ਮ ਮੋ ਕਉ	ਹs ਰਿs ਜ ਨ
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਗ ਮ	ਧੁ — ਨੀ ਨੀ
		ਜੇ s ਵ ਡ	ਭਾ s ਗ ਹੋ
ਸਾ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇ ਰੇ ਸਾਂ ਸਾਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਗਂਮ ਪਂ	ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਵਹਿ s ਵ ਡ	ਮੇ s ਰੇ ਜਨ	ਮਿ ਲ ਦਿਆ s	ਢਿ s ਲ ਨ
ਰੇਂਸਾ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ	ਪ ਗ ਮ ਨੀ
ਲਾs ss s s	ਈਐ s s s	ਹ ਰਿ ਜ ਨ	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤ
ਧੁ ਪ ਗ ਮ	ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ	ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਕੁੰ ਟ ਸ ਰ	ਨੀ s ਕੇ s	ਵ ਡ ਭਾ s	ਗੀ ਤਿ ਤੁ ਨਾ
ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ	ਗਮ ਨੀ ਧੀ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਪ
ਵਾs ss ss ss	ਈਐ ss ss ss	ਰਾs ਮ ਮੋ ਕਉ	ਹs ਰਿs ਜ ਨ

000

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤਗੁਰ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਣ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਹਮ ਚੇਰੀ ਹੋਇ ਲਗਹ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਿਖਾਇਆ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥
ਮੈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਬੇਲੀ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਹਰਿ ਸਖਾਇਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰੇ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਰਹਹਿ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਮਰਹਿ ਮੇਰੀ ਮਾਇਆ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਡ ਭਾਗ ਗੁਰ ਸਰਣੀ ਆਏ ਹਰਿ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਸੂਝੈ ਬੂਝੈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਪਉ ਜਪਾਇਆ ॥
ਨਾਮਹੀਣ ਫਿਰਹਿ ਸੇ ਨਕਟੇ ਤਿਨ ਘਸਿ ਘਸਿ ਨਕ ਵਢਾਇਆ ॥ ੩ ॥
ਮੋ ਕਉ ਜਗਜੀਵਨ ਜੀਵਾਲਿ ਲੈ ਸੁਆਮੀ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ਵਸਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਪੂਰਾ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੨)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਪ ਧੁਨੀ ਧੁ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਗ ਮ
		ਰਾS Sਮ ਮੈ S	ਹS ਰਿS ਹ ਰਿ
ਗ — ਗ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ ਮ	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਗ ਰੇ ਗਮ ਪ
ਨਾ Sਮੁ ਮ ਨਿ	ਭਾ S ਇਆ ਮੈ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨੁ	ਅ ਵ ਰੁS ਨ
ਗ ਮ ਪ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਗ ਮ — ਧੁ	— ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਕੋ S ਈ S	ਬੇ S ਲੀ ਮੇਰਾ	ਪਿ ਤਾ S ਮਾ	S ਤਾ ਹ ਰਿ
ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਗਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਧੁਨੀ ਪਧੁ ਮਂਪ		
ਸਖਾ SS SS SS	ਇਆ SS SS SS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਗ ਮ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
		ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਦਇ ਆ S ਕ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਰਹ S ਹ ਰਿ	ਮੇ S ਲਹੁ ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰੀ S ਤ ਮ	ਪ੍ਰਾ ਣ ਹ ਰਿ

ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਰਾS SS SS SS	ਇਆ S S ਹਮ	ਚੇ S ਰੀ S	ਹੇ S ਇ ਲ
ਮ ਗ ਪ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਗ ਹ S ਗੁ ਰ	ਚ ਰ ਣੀ ਜਿਨਿ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਮਾ S ਰ ਗੁ
ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਗ ਰੇਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਧੁਨੀ ਪਧੁ ਮੰਪ		
ਪੰS SS ਥੁS ਦਿS	ਖਾS SS ਇਆ SS		

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ਸਤਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਵਡਾ ਵਡ ਪੁਰਖੁ ਹੈ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰੇ ॥
ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੀਆ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸਮਾਰੇ ॥੧॥
ਰਾਮ ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕੰਠਿ ਧਾਰੇ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਥਾ ਸੁਣੀ ਮਨਿ ਭਾਈ ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਡ ਭਾਗ ਹਮਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਧਿਆਵਹਿ ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਪਾਰੇ ॥
ਹਿਰਦੈ ਕਾਮ ਕਾਮਨੀ ਮਾਗਹਿ ਰਿਧਿ ਮਾਗਹਿ ਹਾਥੁ ਪਸਾਰੇ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਪਿ ਜਪੁ ਵਡਾ ਵਡੇਰਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਖਉ ਉਰਿ ਧਾਰੇ ॥
ਜੇ ਵਡ ਭਾਗ ਹੋਵਹਿ ਤਾ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਭਉਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਜਨ ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਹਰਿ ਜਨ ਹੈ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਕੰਠਿ ਜਨ ਧਾਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਹੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥ ੧੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੨)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਧੁਪ ਮਪ ਧੁਨੀ ਧੁਪ	ਗਮ ਪ ਗ ਮ
		ਰਾS Sਮ ਗੁS ਰਿS	ਹS ਰਿ ਹ ਰਿ
ਰੇ —ਰੇ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ —	ਨੀ ਨੀ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਸਾ — ਸਾ
ਨਾ Sਮੁ ਕੰ ਠਿ	ਧਾ S ਰੇ S	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਕ ਥਾ S ਸੁ

ਸਾਗ ਮਪ ਗਪ ਮਗ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਸਾ
ਣੀs ss ਮs ਨਿs	ਭਾ s ਈ ਧਨੁ	ਧ ਨੁ ਵ ਡ	ਭਾ s ਗ ਹ
ਨੀਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਧੁਪੁ ਮਪ ਗਮ		
ਮਾs ss ss ss	ਰੇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਗ ਮ	ਧੁ — ਧੁ ਧੁ
		ਸ ਤ ਗੁ ਰੁ	ਦਾ s ਤਾ ਵ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਧੁ —	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਡਾ s ਵ ਡ	ਪੁਰ ਖੁ ਹੈ ਜਿਤੁ	ਮਿ ਲਿ ਐ s	ਹ ਰਿ ਉ ਰ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾ ਰੇਂਸਂ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ — ਪ ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ
ਧਾ s ss ss	ਰੇ s s s	ਜੀ s ਅ ਦਾs	ss ਨੁ ਗੁ ਰਿ
ਗ ਮ ਗਮ ਪਮ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਸਾ	ਸਾ ਮ ਗ ਮ	ਧੁ — ਨੀ ਨੀ
ਪੂ s ਰੈs ss	ਦੀ s ਆ ਹਰਿ	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤ	ਨਾ s ਮੁ ਸ
ਨੀਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ		
ਮਾs ss ss ss	ਰੇs ss ss ss		

● ● ●

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਮਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 6 ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਪੁਰਾਤਨਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ ਔਡਵ ਜਾਂ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵੀ. ਐਨ. ਭਾਤਖੰਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹਨ : "ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਨਾਵਾਂ 'ਚ ਏਕ ,ਰਾਗ ਨਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਹੇ ਤਯਾਂਤ ਧੈਵਤ ਅਵਰੋ ਹਾਂਤ ਸਪਸ਼ਟ ਘੇਤਲਾ ਜਾਤੋ ਵ ਮੱਧਿਅਮਾਵਰ ਨਟਾ ਸਾਰਖਾ ਨਿਯਾਮ ਕੇਲਾ ਜਾਤ ਨ ਹੀ। ਆਰੋ ਹਾਂਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੁਰਬਲ ਆਹੇ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਨਟਚ ਆਹੇ। "(ਕ੍ਰਮਿਕ ਪਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ" ਭਾਗ ਪੰਜ, ਪੰਨਾ 128)

"ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ" ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਹੁਨਮਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ:" ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ—ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕੁ "ਜਬਲੀਧਰ ਨਟ ਅਉਜਲਧਾਰਾ ॥" ਹਮੀਰ ਕਲਯਾਨ ਦੇ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਨਟ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਮਤ ਅਤੇ ਕਲੀ ਨਾਥ ਮਤ ਵਿਚ ਪੂਰਣ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਗਾਰਣਵ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚ ਨਾਟ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 27)

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰਾਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਕੇਵਲ "ਨਟ" ਰਾਗ ਵਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਤਨਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕ ਦਾ ਇਹ ਹਵਾਲੇ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਪਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹੀ :—ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਰੇ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧਾਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹੀ :—ਸਾਂ ਧਪ ਗਮ ਧਪ, ਗਮ ਰੇ ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਪ, ਧਪ, ਗਮਰੇ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਮਾ, ਧ਼ ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼, ਸਾ ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ, ਗਮ ਰੇਸਾ।

ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ, ਪ, ਗਮ ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼ਪ਼ ਸਾਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ,

2. ਸਾ ਗ ਗਮ ਰੇਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਗਮਪ, ਗਮ ਧਧਪ, ਗਮ ਪ ਗਮ ਰੇ ਸਾ,
ਸਾਰੇ ਰੇ ਗ ਗ ਮ ਮਪ, ਸਾਰੇ ਗ ਮਪ ਗਮ ਧਪ, ਨੀਧਸਾਂ ਧਪ, ਗ ਮਪ,
ਸਧ ਪਪ, ਸਾਰੇ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਗਮ ਰੇ ਸਾ, ਪ ਧ ਪਪ,
ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਰੇਰ ਗਮ ਸਾਰੇ ਸਾ।

3. ਪ ਪ ਧਪ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਧਪ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਧਪਸਾਂ,
ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ ਸਾਂ ਧਪ ਗਮ ਰੇਸਾ ਪ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਰੇਂ ਗਂਮਂ ਪਂ, ਗਂਮਂ ਰੇਂਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਧਧ ਪਪ ਸਾਂ, ਧਪ, ਗਮ ਪ ਗਮ ਧਧਪ, ਧਨ਼ ਪਧ ਪ, ਗਮ
ਸਾਰੇਸਾ, ਸਾਰੇਗਮ ਪ ਪ ਸਾਂਸਾਂ ਪ ਪ ਗ ਮ, ਸਾਰੇ ਸਾ, ਧ ਪ ਸਾ।

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸਿ ਨਾਮੁ ਹਰੇ ॥
ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਦੋਖ ਬਹੁ ਕੀਨੇ ਸਭ ਪਰਹਰਿ ਪਾਸਿ ਧਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹਿ ਆਰਾਧਹਿ ਸੇਵਕ ਭਾਇ ਖਰੇ ॥
ਕਿਲਬਿਖ ਦੋਖ ਗਏ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਮੈਲੁ ਹਰੇ ॥ ੧ ॥
ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਨਰੁ ਨਾਰਾਇਨੁ ਗਾਵਹਿ ਮੁਖਿ ਬੋਲਹਿ ਨਰ ਨਰਹਰੇ ॥
ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਸਾਧ ਨਗਰ ਮਹਿ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਦੂਰਿ ਕਰੇ ॥ ੨ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਕੇ ਭਗਤ ਹਰੇ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਦੇਹ ਪ੍ਰਭ ਜਾਚਉ ਮੈ ਮੂੜ ਮੁਗਧ ਨਿਸਤਰੇ ॥ ੩ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਜਗਜੀਵਨ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਸਰਨਿ ਪਰੇ ।
ਨਾਨਕ ਜਨੁ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾਈ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਹਰੇ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੭੫)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				O				3			
						ਸਥਾਈ :		ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਸਾ	ਪਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
								ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਅ	ਹਿ	ਨਿ	ਸਿ
ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਸਾ	ਰ	ਸਾ	—	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਸਾਂ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਨਾ	s	ਮੁ	ਹ	ਰੇ	s	s	s	ਕੋਂs	ss	s	ਟਿ	ਕੋ	s	ਟਿ	ਦੋ
—	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ	—	ਪ	ਸਾਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਧ	ਪ	ਪ
s	ਖ	ਬ	ਹੁ	ਕੀ	s	ਨੇ	ਸਭ	ਪ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰਾs	ss	ਸਿ	ਧ
ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਗਮ	ਸਾਰੇ	ਸਾ								
ਰੇs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ss								
						ਅੰਤਰਾ :		ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
								ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਜ
ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਪ	ਹਿ	ਆ	s	ਰਾ	s	ਧਹਿ	s	ਸੇ	s	ਵ	ਕ	ਭਾ	s	ਇ	ਖ
ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾ	—	—	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਰੇ	—	ਗ	ਮ
ਰੇs	ss	s	s	s	s	s	s	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਦੋ	s	ਖ	ਗ
ਗਮ	ਧਪ	ਗ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ	ਰੇ	—	ਗ	—	ਰੇਗ	ਮਧ	ਪ	ਪ
ਏs	ss	ਸ	ਭ	ਨੀ	s	ਕਰਿ	ਜਿਉ	ਪਾ	s	ਨੀ	s	ਮੈs	ss	ਲੁ	ਹ
ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਗਮ	ਸਾਰੇ	ਸਾਂ								
ਰੇs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ss								

• • •

ਰਾਗੁ ਨਟ

ਨਟ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂਗ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੋਂ ਨਟ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ : ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ, ਨਟ ਬਿਲਾਵਲ, ਛਾਇਆ ਨਟ, ਹਮੀਰ ਨਟ, ਕੇਦਾਰ ਨਟ, ਨਟ ਬਿਹਾਗ, ਨਟ ਮਲਾਰ, ਕਾਮੋਦ ਨਟ, ਨਟ ਭੈਰਵ ਆਦਿ। ਨਟ ਦੇ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੱਧ ਕਾਲ ਤੋਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਟ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਰੂਪ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਹਨ।

ਨਟ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਨਟ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਨੇ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਗਲਾ ਚਰਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ "ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਮਹਲਾ ੪ ॥" ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ "ਨਟ ਮਹਲਾ ੪ ॥" ਜਾਂ "ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ ॥" ਦਾ ਨਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸੂਝ ਦਾ ਬੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਤਮਕ ਸੂਖਮ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਆਚਾਰੀਆ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਉਚੇਰੀ ਵਸਤੂ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਥਾਟ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਨਟ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਵਕਰ ਰੀਤ ਨਾਲ ਸਤ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਕਰ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ "ਵਾਦੀ ਭੇਦੇ ਰਾਗਾ ਭੇਦ।" ਅਰਥਾਤ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰ ਸਮਾਨ ਲਗਣ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਮਧਿਅਮ ਸੁਰ ਪ੍ਰਬਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਿਅਮ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਨਿਖਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ : "ਸਾ, ਗਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ।" ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ "ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਟ ਰਾਗ, ਛਾਇਆ ਨਟ ਦੇ ਬੜਾ ਨਿਕਟ ਹੈ ਪਰ ਛਾਇਆ ਨਟ ਵਿਚ ਤੀਬਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਟ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁੱਧ ਸੁਰ ਹੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ

ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਗ ਮ, ਪ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨੀਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਧ, ਨੀਪ, ਮ ਗ, ਰੇਗ, ਮ ਪ, ਸਾਰੇ, ਸਾ ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਗ ਗ ਮ, ਪ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ ਰਾਗ ਨਟ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀਧ਼ ਨ਼ੀਪ਼ ਮ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਗ਼, ਗ਼ ਮ਼, ਗ਼ ਗ਼ ਮ਼, ਰੇ਼ ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਗਮ, ਗਮ ਧਪ ਪ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਧਨੀ ਨੀ ਪ, ਧ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਸ ਰੇ, ਸਾ ।
2. ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਰੇ, ਗ ਗ ਮ, ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਪ਼, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਗ ਗ, ਮ, ਰੇ ਗ ਗ ਮ ਮ ਮ, ਗ ਮ ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ, ਸਾਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਪ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾ ਨੀ ਧਪ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਪ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਪ, ਪ ਪ ਸਾ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ, ਮਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ ਮਂ, ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀਧ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਧ ਪ ਪ, ਰੇ ਗ ਗ ਮ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ।

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮ ਜਪਿ ਜਨ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਰਲੇ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਲੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਜਪਿ ਮਿਲਿ ਸਲਲ ਸਲਲੇ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਹਮ ਜਨ ਕੈ ਬਲਿ ਬਲਲੇ ॥੧॥
ਪੁਰਖੋਤਮੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਨਿ ਗਾਇਓ ਸਭਿ ਦਾਲਦ ਦੁਖ ਦਲਲੇ ॥
ਵਿਚਿ ਦੇਹੀ ਦੋਖ ਅਸਾਧ ਪੰਚ ਧਾਤੂ ਹਰਿ ਕੀਏ ਖਿਨ ਪਰਲੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਜਿਉ ਦੇਖੈ ਸਸਿ ਕਮਲੇ ॥
ਉਨਵੈ ਘਨੁ ਘਨ ਘਨਿਹਰੁ ਗਰਜੈ ਮਨਿ ਬਿਗਸੈ ਮੋਰ ਮੁਰਲੇ ॥੩॥
ਹਮਰੇ ਸੁਆਮੀ ਲੋਚ ਹਮ ਲਾਈ ਹਮ ਜੀਵਹਿ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਮਿਲੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਅਮਲ ਹਰਿ ਲਾਇ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਅਨੰਦ ਭਲੇ ॥ ੪॥੨॥

(ਗ, ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੭੫)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਤਿਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾ— ਸਾ ਗ ਰੇਗ	ਮ ਮ ਮ ਮ
		ਰਾ sਮ ਜ ਪਿs	ਜ ਨ ਰਾ ਮੈ
ਰੇਗ ਮਪ ਮ ਗ	ਮ ਰ ਸਾ —	ਪ਼ — ਪ਼ ਸਾ	— ਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਨਾs ss ਮਿ ਰ	ਲੇ s s s	ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਜ ਪਿ
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਰੇ ਸਾਰੇਂ ਗਮ	ਰੇ ਰ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਮ —	ਗਮ ਪ ਪ ਪ
ਓs ss ਗੁs ਰs	ਬ ਚ ਨੀ s	ਹ ਰਿ ਧਾ s	ਰੀs s ਹ ਰਿ
ਧਨੀ ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀਪ	ਰੇਗ ਮਪ ਸਾਰੇ ਸਾ		
ਕ੍ਰਿs ਪs ਲੇs ss	ss ss ss s		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
		ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਅ ਗ ਮ ਅ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਧ ਧ ਧ ਧ	— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਗੋ s ਚ ਰੁ	ਸੁਆ ss ਮੀs ss	ਜ ਨ ਜ ਪਿ	s ਮਿ ਲਿ ਸ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਧ ਨ਼ੀ ਪ —	ਪ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਪ ਪ
ਲ ਲ ਸ ਲ	ਲੇ s s s	ਹ ਰਿ ਕੇ s	ਸੰ ਤ ਮਿ ਲਿ
ਧਨੀ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਰਾਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਧ ਨੀ ਪ
ਰਾs sਮ ਰ ਸੁ	ਪਾ s ਇਆ ਹਮ	ਜs ਨ ਕੈ s	ਬ ਲਿ ਬ ਲ
ਰੇ ਗ ਗਮ ਪ	ਮਗ ਮਰੇ ਸਾਰੇ ਸਾ		
ਲੇ s ss s	ss ss ss s		

●●●

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਖੇ ॥
ਗੁਰਪਰਸਾਦੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਪਖੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਊਤਮ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸੁਰ ਹਮ ਪਾਪੀ ਸਰਨਿ ਰਖੇ ॥
ਤੁਮ ਵਡ ਪੁਰਖ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਹਰਿ ਦੀਓ ਨਾਮੁ ਮੁਖੇ ॥੧॥
ਹਰਿ ਗੁਨ ਊਚ ਨੀਚ ਹਮ ਗਾਏ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਸਖੇ ॥
ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਸੰਗਿ ਬਸੈ ਨਿੰਮੁ ਬਿਰਖਾ ਗੁਨ ਚੰਦਨ ਕੇ ਬਸਖੇ ॥੨॥
ਹਮਰੇ ਅਵਗਨ ਬਿਖਿਆ ਬਿਖੈ ਕੇ ਬਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਿਮਖੇ ॥
ਅਵਗਨੀਆਰੇ ਪਾਥਰ ਭਾਰੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਸੰਗਿ ਜਨਖੇ ॥੩॥
ਜਿਨ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਕ੍ਰਿਖੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੁਸਟ ਤਾਰੇ ਹਰਣਖੇ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੭੬)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :		ਪ਼	ਪ਼	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਮ
								ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿS	ਹ	ਰਿ
ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ
ਨਾS	S	ਮੁ	ਸ	ਖੇ	S	S	S	ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰS	ਸਾ	ਦੀ	ਹ	ਰਿ
ਪਮ	ਗਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਪਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਾS	SS	S	ਮੁ	ਧਿਆ	S	ਇਓ	ਹਮ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਚ	ਰ	ਨ	ਪ
ਮਪ	ਮਗ	ਮਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾ								
ਖੇS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	S								
						ਅੰਤਰਾ :		ਪ	—	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
								ਊ	S	ਤ	ਮ	ਜ	ਗੰ	S	ਨਾ
—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰੇਂਗਂ	ਮਂਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
S	ਥ	ਜ	ਗ	ਦੀS	SS	ਸੁS	ਰS	ਹ	ਮ	ਪਾ	ਪੀ	ਸS	ਰS	ਨਿ	ਰ

ਸਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	—	—	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਧ
ਥੇS	SS	S	S	S	S	S	S	ਤੁ	ਮ	ਵ	ਡ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਚੀ
ਨੀ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਸਾ	—	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਪ
S	ਨ	ਦ	ਖ	ਭੰ	S	ਜਨ	ਹਰਿ	ਦੀ	S	ਓ	SS	ਨਾ	SS	ਮੁ	ਮੁ
ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਧਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾ								
ਥੇS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	S								

• • •

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮਰੰਗੇ ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸੁਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਓ ਜਨ ਪਗਿ ਲਗੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਭੂਲ ਚੂਕ ਹਮ ਅਬ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਸਰਨਗੇ ॥
ਤੁਮ ਸਰਣਾਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਰਾਖਹੁ ਵਡ ਪਾਪਗੇ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਕੋ ਕੋ ਨ ਉਧਰਿਓ ਪ੍ਰਭ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵਗੇ ॥
ਗੁਨਗਾਵਤ ਛੀਪਾ ਦੁਸਟਾਰਿਓ ਪ੍ਰਭਿ ਰਾਖੀ ਪੈਜ ਜਨਗੇ ॥ ੨ ॥
ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਸੁਆਮੀ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਤਿਨਗੇ ॥
ਭਵਨ ਭਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਏ ਜਹ ਧੂਰਿ ਪਰੀ ਜਨ ਪਗੇ ॥ ੩ ॥
ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਹਮ ਤੁਮ ਵਡ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡਗੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਹਮ ਸੇਵਹ ਤੁਮ ਜਨ ਪਗੇ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੭੬)

ਰਾਗੁ ਨਟ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :		ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਗਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ
								ਮੇS	ਰੇS	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਰਾ	S	S	ਮ	ਰੰ	S	ਗੇ	S	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿS	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਕ

ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ	ਧ਼ ਨ਼ੀ ਪ਼ਪ਼ ਪ਼ਪ਼	ਸਾ ਰੇ ਸਾ —	ਗਗ ਰੇਗ ਮ ਪ
ਰੀS SS ਜS ਗ	ਦੀ S ਸੁਰਿ ਹਰਿ	ਧਿਆ S ਇਓ S	ਜਨ ਪS ਗ ਲ
ਰੇਗ ਮਧ ਪਪ ਰੇਗ	ਮਪ ਮਗ ਮਰੇ ਸਾ		
ਗੇS SS SS SS	SS SS SS S		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਸਾ ਸਾਂ ਸਾਂ —
		ਜ ਨ ਮ ਜ	ਨ ਮ ਕੇ S
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	- ਸਾ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂਗਂ	ਮਂ ਪਂ ਮ ਗ
ਭੂ S ਲ ਚੂ	S ਕ ਹ ਮ	ਅ ਬ ਆ SS	ਏ S ਪ੍ਰ ਭ
ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਪ ਪ ਰੇ ਗ	ਰੇਗ ਮਧ ਪ ਪ
ਸਾ ਰ ਨ ਗੇ	S S S S	ਤੁ ਮ ਸ ਰ	ਣਾS ਗਣ ਤਿ ਪ੍ਰਤਿ
ਮ ਗ ਮ ਰੇ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਗ ਰੇਗ	ਮ ਪ ਮ ਮ
ਪਾ S ਲ ਕ	ਸੁਆ S ਮੀ S–	ਹ ਮ ਰਾ ਖਹੁ	ਵ ਡ ਪਾ ਪ
ਰੇਗ ਮਧ ਪਪ ਰੇਗ	ਮਪ ਮਗ ਮਰੇ ਸਾ		
ਗੇS SS SS SS	SS SS SS S		

• • •

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨੇ ॥
ਜਗੰਨਾਥਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਬਨੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਜਸੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਇਓ ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸੁਨੇ ॥
ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕਾਟੇ ਜਿਵ ਖੇਤ ਕ੍ਰਿਸਾਨਿ ਲੁਨੇ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਉਪਮਾ ਤੁਮਹੀ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹ ਹਰਿ ਗੁਨੇ ॥
ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਹੀ ਗੁਨ ਜਾਨਹੁ ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨ ॥ ੨ ॥
ਮਾਇਆ ਫਾਸ ਬੰਧ ਬਹੁ ਬੰਧੇ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਖੁਲ ਖੁਲਨੇ ॥
ਜਿਉ ਜਲ ਕੁੰਚਰੁ ਤਦੂਐ ਬਾਂਧਿਓ ਹਰਿ ਚੇਤਿਓ ਮੋਖ ਮੁਖਨੇ ॥ ੩ ॥
ਸੁਆਮੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰੁ ਤੁਮ ਖੋਜਹੁ ਜੁਗ ਜੁਗਨੇ ॥
ਤੁਮਰੀ ਥਾਹ ਪਾਈ ਨਹੀ ਪਾਵੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਵਡਨੇ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੭੬)

ਰਾਗੁ ਨਟ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :				ਰੇ	ਗ	ਮਧ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਗ	ਰਗ
				ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾS	S	ਮੁ	ਮS
ਮ	—	—	—	ਰੇ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਪ
ਨੇ	S	S	S	ਜ	ਗੰ	SS	ਨਾ	S	ਥਿ	ਕ੍ਰਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਪ੍ਰ	ਭਿ
ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇਰੇ	ਪ਼	ਪ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਧਪ	ਰੇਗ
ਧਾ	S	ਰੀ	ਮਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	SS	ਮ	ਬ	ਨੇS	SS	SS	SS
ਮਧ	ਪਪ	ਸਾਰੇ	ਸਾ												
SS	SS	SS	S												
ਅੰਤਰਾ :				ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਗ	ਰੇਂਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	—	—
ਗਾ	S	ਇਓ	ਉਪ	ਦੇ	S	ਸਿ	ਗੁS	ਰੂ	S	ਗੁ	ਰ	ਸੁS	ਨੇS	S	S
ਧ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	—	ਰੇ	ਗ	ਮ
S	S	S	S	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਪਾ	S	ਪ	ਨਾ	S	ਮ	ਹ	ਰਿ
ਮ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਪ	ਗ	ਰੈ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਧਪ	ਰੇਗ
ਕਾ	S	ਟੇ	ਜਿਵ	ਖੇ	S	ਤ	ਕ੍ਰਿ	ਸਾ	SS	ਨਿ	ਲੂ	ਨੇ	SS	SS	SS
ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾ												
SS	SS	SS	S												

●●●

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਕਲਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਵਣੇ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਇਆਲਿ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰੀ ਲਗਿ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਜਪਣੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਤੁਮ ਵਡ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਸੁਆਮੀ ਸਭਿ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਰੁੜਣੇ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਤੁਮ੍ਹਰੇ ਵਡ ਕਟਾਖ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਣੇ ॥ ੧ ॥
ਇਹੁ ਪਰਪੰਚੁ ਕੀਆ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਸਭੁ ਜਗਜੀਵਨੁ ਜੁਗਣੇ ॥
ਜਿਉ ਸਲਲੈ ਸਲਲ ਉਠਹਿ ਬਹੁ ਲਹਰੀ ਮਿਲਿ ਸਲਲੈ ਸਲਲ ਸਮਣੇ ॥ ੨ ॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀਆ ਸੁ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਨਹ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਗਹਣੇ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਕਉ ਰਿਦ ਉਸਤਤਿ ਧਾਰਹੁ ਹਮ ਕਰਹ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਮਰਣੇ ॥ ੩ ॥
ਤੁਮ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਜੋ ਸੇਵੈ ਸਭ ਫਲਣੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬਾਂਛੈ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਣੇ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੭੬)

ਰਾਗੁ ਨਟ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਰੇਰੇ ਗਗ ਮ ਪ	ਮ ਗ ਮ ਰੇ	ਸਾ ਸਾ ਗ ਰੇਗ
	ਮੇਰੇ ਮਨ ਕਲਿ	ਕੀ S ਰ ਤਿ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਵS
ਮ — — —	ਪ ਪ ਰੇ ਗ	ਰੇਗ ਮਪ ਮਗ	ਮ ਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ
ਣੇ S S S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਦਇ ਆS ਲਿ ਦਇ	ਆ S ਪ੍ਰS ਭS
ਧ਼ — ਪ਼ ਪ਼ਪ਼	ਪ ਪ ਰੇ ਗ	ਮ ਧ ਪ ਪ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਰੇਗ ਮਪ
ਧਾ S ਰੀ ਲਗਿ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਹ ਰਿ ਜ ਪ	ਣੇS SS SS SS
ਮਗ ਮਰੇ ਸਾਰੇ ਸਾ			
SS SS SS S			
ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਪਪ ਪ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਹਰਿ ਤੁਮ ਵ ਡ	ਅ ਗ ਮ ਅ	ਗੋ S ਚ ਰ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂ –	ਧ ਧ ਧ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ —
ਸੁਆ SS ਮੀ S	ਸ ਭਿ ਧਿਆ S	ਵਹਿ S ਹਰਿ	ਰੁS ੜS ਣੇ S

ਧ ਧ ਪ –	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਧ ਧ ਪ —	ਰੇ ਗ ਰੇਗ ਪ
S S S S	ਜਿ ਨ ਕਉ S	ਤੁ ਮ੍ ਰੇ S	ਵ ਡ SS ਕ
ਮ –ਮ ਮ ਮ	ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਰੇ	ਗ ਗ ਮਧ ਪ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਰੇਗ ਮਪ
ਟਾ Sਖ ਹੈ ਤੇ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਹ ਰਿ ਸਿਮ ਰ	ਣੋS SS SS SS
ਮਗ ਮਰੇ ਸਾਰੇ ਸਾ			
SS SS SS S			

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਤਿ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦਾ ਇਕ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ 6 ਸ਼ਬਦ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 8 ਅਤੇ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 3 ਸ਼ਬਦ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਵੇਂ :—ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ, ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ, ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ, ਸਵਰ ਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧੀ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ, ਚਤੁਰਦੰਡੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ, ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ, ਸੰਗੀਤ ਸਮਯਸਾਰ, ਅਨੂਪ ਵਿਲਾਸ ਆਦਿ ਵਿਚ ਗੌਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਤਾਂ ਬਿਉਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਰਾਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਨਾਮ "ਮਾਲਵ ਗੌੜ" ਦਾ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਰੂਪ ਹੈ।

"ਨਾਦ-ਬਿਨੋਦ" ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਗੋਸਾਈਂ ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਨ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ "ਸੰਗੀਤ ਸੂਤਰਸਾਰ" ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੈਨਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਸੰਗੀਤਸਾਰ" ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕਸ਼ੇਤਰ ਮੋਹਨ ਗੋਸੁਆਮੀ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਥਾਟ ਮਾਰਵਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਟਨਾ ਨਿਵਾਸੀ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ "ਨਗ਼ਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ" 1813 ਈ: ਵਿਚ ਲਿਖੀ, ਮਾਲੀਗੌੜਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਤੀਬਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। "ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸਾਰ" ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ :

"ਗਮਧਨੀ ਤੀਖੇ ਮ੍ਰਿਦੂ ਰਿਖਭ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਹੂੰ ਲੰਗਾਯ।
ਰਿਪ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਤੇਂ ਮਾਲੀ ਗੌਰਾ ਗਾਯ ॥"

ਭਾਵ ਅਰਥ : ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਮਧਿਅਮ, ਧੈਵਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੀਬਰ ਹਨ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਕਰਕੇ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸਾਰ ਦਾ ਇਹ ਦੋਹਾ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗੌੜਾ ਰਾਗ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੀ ਬਿਉਰਾ ਇਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੋ ਰਾਗਾਂ—ਪੂਰੀਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦੇ ਮਧੁਰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ

ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ, ਦੋ ਧਵਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਧੈਵਤ ਨਾਲੋਂ ਤੀਬਰ ਧੈਵਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਧੈਵਤ ਪੂਰੀਆ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਧੈਵਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰਚਾਇਕ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਸਾ ਪ" ਅਤੇ "ਰੇ ਪਾ" ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਗੌੜਾ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ- ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਡਜ, ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਹਨ। ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਤੇ ਆਲਾਪ-ਤਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀਆ, ਪੰਚਮ ਤੇ ਆਲਾਪ ਤਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਡਜ ਤੇ ਆਲਾਪ ਤਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ (ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਦੁਰਬਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ "ਰੇ ਨੀ ਪ', ਰੇਂ ਨੀ ਪ, ਮ ਧ

ਗ, ਨੀ ਧ ਨੀ, ਰੇ ਪ ਪ, ਮ ਰੇ ਗ, ਧ ਮ ਗ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਜੈਤ ਰਾਗ ਦੀ ਝਲਕ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ : ਪ ਧ ਗ ਪ, ਗ ਪ ਧ ਗ, ਪ ਧ ਗ, ਗ ਧ ਆਦਿ। ਪਰੰਤੂ ਤੀਬਰ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜੈਤ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵੀ. ਐਨ. ਭਾਤ ਖੰਡੇ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਧ਼

ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਨੀ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਗ਼, ਮ਼ ਧ਼ ਸਾ ਇਤਨੇ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਡਾ. ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸਗੀਤ ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਾਲਵਾ ਅਤੇ ਗੌੜ ਮਿਲੇ ਤੇ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਬਾਹਲੇ ਭੇਦ ਹਨ। ਭਰਤ ਮਤ ਵਿਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸੋਰਠਿ ਤੇ ਗੌੜੀ ਦਾ ਮੇਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਉ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਉ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇਹਾ ਕੁ ਰੀਤ ਗੌੜ, ਕਾਨੜਾ ਗੌੜ, ਸਿਰੀ ਗੌੜ ਆਦਿਕ ਬਾਹਲੇ ਭੇਦ ਹਨ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 27-28)

ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਡੀ ਰੁਚੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ, ਇਥੇ ਦੇਣੇ ਆਵਸ਼ਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। "ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ—ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।"

(ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 31)

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਗੋਂ ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਰਾਗ —ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮੱਤ ਨੇ ਵੀ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਰਾਗ ਨੂੰ 6 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗੀਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੰਨੇ ਪੂਰਨ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਖਣ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪੰਡਿਤ ਵੀ.ਐਨ. ਭਾਤਖੰਡੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਠਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ : "ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਮ ਗ਼, ਮ਼ ਧ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾਂ।"

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਧ, ਮ ਨੀ ਧ ਮ ਗ, ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਗ ਪ, ਮ ਧ ਪ, ਮ ਨੀ ਧ ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਥਾਰ ਰਾਗ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਗ਼, ਮ਼ ਧ ਸਾ, ਮ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਸਾ, ਮ ਰੇ ਸਾ,
ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਪ, ਮ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਪ, ਮ ਧ ਪ ਪ,
ਮ ਧ ਮ ਗ, ਰੇ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਗ਼, ਮ਼ ਧ਼ ਰੇ ਸਾ,
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਪ, ਪ, ਮ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਗ, ਧ ਮ ਗ, ਪ ਪ ਮ ਧ ਮ ਗ, ਧ ਮ ਗ
ਮ ਧ ਮ ਗ, ਪ, ਪ, ਧ ਗ, ਰੇ ਗ, ਮ ਧ, ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ ਮ ਮ, ਗ ਰੇ, ਮ ਗ, ਰੇ
ਸਾ, ਨ਼ੀ, ਰੇ ਗ, ਮ ਰੇ ਗ, ਮੇ ਮ ਗ ਮ ਰੇ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ,
ਰੇ ਨ਼ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਗ਼, ਮ਼ ਗ਼, ਰੇ ਗ਼, ਰੇ ਸਾ, ਮ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

3. ਸਾ ਰੇ, ਸਾ ਸਾ, ਮ ਧ ਪ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਸਾ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ।
ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਪ, ਧ ਮ ਗ, ਮ$_2$ ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਮ ਸਾ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਪ, ਧ ਮੇਂ ਗ,
ਨੀ ਨੀ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਗ ਮ ਗ, ਨੀ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਪ,
ਮ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖੁਨਿਰਭਉਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲਮੂਰਤਿਅਜੂਨੀਸੈਭੰਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕਰਿ ਰਹੇ ਹਰਿ ਅੰਤੁ ਨਾਹੀ ਪਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਆਦੇਸੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਰਾਇਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਨਿਤ ਝਗਰਤੇ ਝਗਰਾਇਆ ॥
ਹਮ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਦੀਨ ਤੇਰੇ ਹਰਿ ਸਰਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ॥੧॥
ਸਰਣਾਗਤੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਲਤੇ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਨਾਇਆ ॥
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦੁ ਜਨੁ ਹਰਨਾਖਿ ਪਕਰਿਆ ਹਰਿ ਰਾਖਿ ਲੀਓ ਤਰਾਇਆ ॥੨॥
ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਰੇ ਮਨ ਮਹਲੁ ਪਾਵਣ ਸਭ ਦੂਖ ਭੰਜਨੁ ਰਾਇਆ ॥
ਭਉ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰਿ ਠਾਕੁਰ ਹਰਿ ਗੁਰਮਤੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਹਰਿ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਸੁਆਮੀ ਭਉ ਭਗਤ ਭੰਜਨੁ ਗਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਹਾਰੁ ਹਰਿ ਉਰਿ ਧਾਰਿਓ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੪)

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਗ ਰੇਗ ਰੇਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ ਨ਼ੀਧ਼ ਨ਼ੀਧ਼ ਪ਼ਪ਼
		ਅਨਿ ਕਜ ਤਨ ਕਰਿ	ਰਙ ਹੇਙ ਹੇਙ ਰਿਙ
ਪ਼ — ਮ਼ ਗ਼	ਮ਼ — ਗ਼ —	ਗ਼ਗ਼ ਗ਼ ਗ਼ ਗ਼	ਮ਼ ਮ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਧ਼
ਅੰ ਤੁ ਨਾ ਹੀ	ਪਾ ਙ ਇਆ ਙ	ਹਰਿ ਅ ਗ ਮ	ਅ ਗ ਮ ਅਙ
ਸਾ — ਸਾ ਨ਼ੀ	— ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਪ ਮਧੁ ਪ ਪ
ਗਾ ਙ ਧਿ ਬੋ	ਙ ਧਿ ਆ ਙ	ਦੇਙ ਙ ਙ ਸੁ	ਹਙ ਰਿਙ ਪ੍ਰ ਭ
ਮਧੁ ਮਗ ਮਗ ਰੇਗ	ਮਗ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਰੇ ਸਾ		
ਰਾਙ ਙਙ ਙਙ ਙਙ	ਇਆ ਙਙ ਙਙ ਙ		

	ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਗ ਗ	ਮ — ਧ ਮ
		ਕਾ S S ਮੁ	ਕੁ S S ਧੁ
ਸਾਂ — — ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਲੋ S S ਭ	ਮੋ S S ਹੁ	ਨਿ ਤ ਝ ਗ	ਰ ਤੇ ਝ ਗ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਪ ਮ ਗ ਗਗ		
ਰਾS SS S S	ਇਆ S S S	ਗ ਗ ਮ ਧ	ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ
		ਹ ਮ ਰਾ ਖੁ	ਰਾS SS S ਖੁ
ਪ — ਧ ਗ	ਮ ਰੇ ਗ ਗ	— ਮਗ ਰੇਂ ਗ	ਰੇ ਰੇ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਦੀ S ਨ ਤੇ	ਰੇ S ਹ ਰਿ	S ਸS ਰ ਨਿ	ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ
ਪ — — —	ਮਧੁ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਅ S S S	ਇਆ SS SS SS		

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖਦਾਤਾ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਸਾਦੁ ਆਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਤਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਤਾ ॥
ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਈ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹਰਿ ਸਰਿ ਨਾਤਾ ॥੧॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਾਧ ਜਿਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਤਿਨ ਪੂਛਉ ਹਰਿ ਕੀ ਬਾਤਾ ॥
ਪਾਇ ਲਗਉ ਨਿਤ ਕਰਉ ਜੁਦਰੀਆ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਕਰਮਿ ਬਿਧਾਤਾ ॥੨॥
ਲਿਲਾਟ ਲਿਖੇ ਪਾਇਆ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਾਤਾ ॥
ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਆਇ ਮਿਲੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਗਵਾਤਾ ॥੩॥
ਰਾਮ ਰਸਾਇਣ ਜਿਨ੍ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਇਆ ਤਿਨ੍ ਕੀ ਊਤਮ ਬਾਤਾ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਪੰਕ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਚਰਨਿ ਪਰਾਤਾ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੪)

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਤਿਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਮਗ ਰੇਸਾ ਧਨੀ ਰੇਸਾ
			ਜS ਪਿS ਮS ਨS
ਨੀ — ਨੀ ਧ	— ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਮ ਧ
ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਸੁ ਖ	ss ss ਦਾ ਤਾ	ਸ ਤ ਸੰ s
ਨੀ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਨੀ ਰੇ ਸਾ —	ਨੀ ਰੇ ਗ ਗ
ਗ ਤਿ ਮਿ ਲਿ	ਹ ਰਿ ਸਾ ਦੁ	ਆ s ਇਆ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਗਪ ਮਧ ਪ ਪੁ	ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੇਗ	ਮਗ ਰੇਸਾ ਨੀਰੇ ਸਾ	
ਬੁਹ ਹS ਮੁ ਪ	ਛਾS ss ss ss	ਤਾS ss ss s	
		ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ —
			ਵ ਡ ਭਾ s
ਮ ਗ ਮ ਧ	ਮ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਰੇਂ ਗਂਰੇਂ ਰੇਂ
ਗੀ s ਗੁ ਰ	ਦ ਰ ਸ ਨੁ	ਪਾ s ਇਆ s	ਗੁ ਰਿ ਮਿਲਿ ਐ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ ਨੀ	ਪ — ਮ ਗ	ਮ ਰੇ ਗ ਗ
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਜਾS ss s s	ਤਾ s s s	ਦੁ ਰ ਮ ਤਿ
ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਗਮੇ	ਗ ਰੇ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾਸਾ ਸਾਸਾ	ਸ — ਪ ਪ
ਮੈS ss ਲੁS ਗS	ਈ s ਸ ਭ	ਨੀ s ਕਰਿ ਹਰਿ	ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤਿ
ਮ ਧੁ ਪ ਪ	ਨੀਨੀ ਧੁਪ ਮਧ ਮਗ	ਮਗ ਰੇਗ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ	
ਹ ਰਿ ਸ ਰਿ	ਨਾS ss ss ss	ਤਾS ss ss ss	

●●●

ਮਾਲੀ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸਭਿ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਮੁਨਿ ਜਨਾ ਮਨਿ ਭਾਵਨੀ ਹਰਿ ਧਿਆਇਓ ॥
ਅਪਰੰਪਰੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਅਲਖੁ ਗੁਰੂ ਲਖਾਇਓ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮ ਨੀਚ ਮਧਿਮ ਕਰਮ ਕੀਏ ਨਹੀ ਚੇਤਿਓ ਹਰਿ ਰਾਇਓ ॥
ਹਰਿ ਆਨਿ ਮੇਲਿਓ ਸਤਿਗੁਰੂ ਖਿਨੁ ਬੰਧ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਓ ॥੧॥
ਪ੍ਰਭਿ ਮਸਤਕੇ ਧੁਰਿ ਲੀਖਿਆ ਗੁਰਮਤੀ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਇਓ ॥
ਪੰਚ ਸਬਦ ਦਰਗਹ ਬਾਜਿਆ ਹਰਿ ਮਿਲਿਓ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਓ ॥੨॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਨਾਮੁ ਨਰਹਰਿ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਨਹੀ ਭਾਇਓ ॥
ਤੇ ਗਰਭ ਜੋਨੀ ਗਾਲੀਅਹਿ ਜਿਉ ਲੋਨੁ ਜਲਹਿ ਗਲਾਇਓ ॥੩॥
ਮਤਿ ਦੇਹਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਅਗਮ ਠਾਕੁਰ ਗੁਰ ਚਰਨ ਮਨੁ ਮੈ ਲਾਇਓ ॥
ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਹਉ ਲਾਗੋ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਓ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੫)

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ — **ਇਕ ਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀਧੁ	ਨੀਰੇ	ਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	—
ਸਭਿ	ਸਿ	ਧ	ਸਾs	ਧਿs	ਕ	ਮੁ	ਨਿ	ਜ	ਨਾ	s	s
ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ
ਮ	ਨਿ	ਭਾ	ਵ	ਨੀ	s	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ	s	ਇਓ	ਅਪ
ਨੀ	ਨੀ	ਰੇ	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਸਾ
ਰੰ	ਪ	ਰੋ	ਪਾ	s	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ	ਸੁਆ	s	ਮੀ	ਹਰਿ
ਸਾ	ਪ	ਪ	ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	—
ਅ	ਲ	ਖੁ	ਗੁS	ਰੂs	ਲ	ਖਾ	s	s	ਇਓ	s	s
				ਅੰਤਰਾ :							ਪਪ
											ਹਮ
ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਰੇਂ
ਨੀ	s	ਚ	ਮ	ਧਿ	ਮ	ਕ	ਰ	ਮ	ਕੀ	ਏ	ਨਹੀ

ਗਂ	ਰੇ̱ਂ	ਮਂ	ਗ਼	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ̱ਨੀ	ਸਾਂਰੇ̱ਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ̱	ਪ
ਚੇ	ऽ	ਤਿਓ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇਓ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ਼ਪ	ਧ̱	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
ਹ	ਰਿ	ਆऽ	ਨਿ	ਮੇ	ਲਿਓ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਖਿ	ਨੁ
ਨ਼ੀਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ̱	ਗਮ	ਧਨੀ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇ̱ਸਾ
ਥੰऽ	ऽ	ਧ	ਮੁਕ	ਤਿ	ਕ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇਓ	ऽऽ

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਰਸਿ ਲਾਗਾ ॥
ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਭੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਲਾਗੋ ਮੇਰਾ ਹੀਅਰਾ ਮਨੁ ਸੋਇਓ ਗੁਰਮਤਿ ਜਾਗਾ ॥
ਕਿਲਬਿਖ ਖੀਨ ਭਏ ਸਾਂਤਿ ਆਈ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਵਡਭਾਗਾ ॥੧॥
ਮਨਮੁਖੁ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭੁ ਹੈ ਕਚੂਆ ਜਿਉ ਕੁਸਮ ਚਾਰਿ ਦਿਨ ਚਾਗਾ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਪਰਤਾਪੈ ਡੰਡੁ ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਾ ਲਾਗਾ ॥੨॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਾਧ ਅਤਿ ਗੂੜੀ ਜਿਉ ਰੰਗੁ ਮਜੀਠ ਬਹੁ ਲਾਗਾ ॥
ਕਾਇਆ ਕਾਪਰੁ ਚੀਰ ਬਹੁ ਫਾਰੇ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਨ ਲਹੈ ਸਭਾਗਾ ॥੩॥
ਹਰਿ ਚਾਰ੍ਹਿਓ ਰੰਗੁ ਮਿਲੈ ਗੁਰੁ ਸੋਭਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ ਰਾਂਗਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਰੈ ਜੋ ਹਰਿ ਚਰਨੀ ਜਨੁ ਲਾਗਾ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੫)

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀਧ̱ ਨ਼ੀਰੇ̱
			ਮੇ ਰਾ ਮऽ ਨੁऽ
ਨ਼ੀ — ਧ̱ ਪ਼	— ਪ਼ ਮ਼ ਧ̱	ਪ਼ — ਮ਼ ਗ਼	ਮ਼ ਮ਼ ਗ਼ ਗ਼
ਰਾ ऽ ਮ ਨਾ	ऽਮਿ ਰਸਿ	ਲਾ ऽ ਗਾ ऽ	ਕ ਮ ਲ ਪ੍

ਮ — ਧ ਮਧ	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾਨੀ ਧਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਪ —
ਗਾ S ਸੁ ਭਇ	ਆ S ਗੁ ਰੁ	ਪਾS SS ਇਆ ਹਰਿ	ਜਸ ਪਿS ਓ S
ਮ ਧੁ ਪ —	ਗਮ ਧਨੀ ਰੇਂਨੀ ਧਮ	ਗਮ ਧਗ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਭ੍ਰ ਮੁ ਭਓ S	ਭਾS SS SS SS	ਗਾS SS SS SS	
		ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਮ ਗ
			ਭੈ S ਭਾ ਇ
ਮ ਮ ਧ ਮਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ
ਭ ਗ ਤਿ ਲਾS	ਗੋ S ਮੇ ਰਾ	ਹੀ ਅ ਰਾ ਮਨੁ	ਸੋ S ਇਓ S
ਮਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਪ	ਮ ਗ ਮ ਧ
ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਜਾS SS S S	ਗ S S S	ਕਿ ਲ ਬਿ ਖ
ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਧ	ਪਮ ਧੁ ਪ —	ਧੁ ਮ ਗ ਮ
ਮੀS SS ਨ ਭ	ਏ S ਸਾਂ ਤਿ	ਆS S ਈ S	ਹ ਰਿ ਉ ਰਿ
ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨੀਰੇ ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ	ਗਮ ਧਗ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਧਾ ਰਿਓ ਵ ਡ	ਭS SS SS SS	ਗਾS SS SS SS	

• • •

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਗੁਪਾਲਾ ॥
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਲੀਨੁ ਭਇਆ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸਾਲਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨਿ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਜਪਮਾਲਾ ॥
ਜਿਨ੍ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਲੀਖਿਆ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਬਨਮਾਲਾ ॥ ੧ ॥
ਜਿਨ੍ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਤਿਨ੍ ਚੂਕੇ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲਾ ॥
ਤਿਨ੍ ਜਮੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵਈ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਹਰਿ ਰਖਵਾਲਾ ॥ ੨ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਕਿਛੂ ਨ ਜਾਣਹੂ ਹਰਿ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ॥
ਕਰੁ ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਨਿਤ ਮੇਲਤੇ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ ॥ ੩ ॥
ਬਹੁ ਮੈਲੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇਆ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਿ ਜਸਿ ਜਾਲਾ ॥
ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲਾ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੫)

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ — ਤ੍ਰਿਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਰੇ ਸਾਸਾ ਰੇਪ ਮਧੁ	ਪ ਪ ਪ ਪ
		ਮੇਂs ਰੇs ਮਨ ਭਜੁ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਮ ਧ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਸਾ ਸਾਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ ਨ਼ੀਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁ
ਨਾ s ਮੁ ਗੁ	ਪਾ s ਲਾ s	ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤ ਨੁ	ਲੀs ss ਨੁ ਭ
ਪ — ਮ ਗ	ਮ — ਗ ਗਗ	ਮ ਮ ਧ ਧ	ਮਧ ਨ਼ੀਰੇ ਸਾ –ਸਾ
ਇਆ s ਰਾ ਮ	ਨਾ s ਮੈ ਮਤਿ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ss ਰਾs ਮ ਰਾs
ਨ਼ੀਗ ਰੇਪ ਮਧੁ ਪਪ	ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਸਾs ss ss ss	ਲਾs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਧ ਮ	ਗ ਗ ਮ ਧ
		ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਨਾ sਮੁ ਧਿਆ s
ਮ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗ ਰੇਂ	ਮਂ ਗ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਈਐ s ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ ਮ ਨਿ	ਜ ਪੀ ਐ s	ਹ ਰਿ ਜ ਪ
ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਪ	ਪ ਪ ਪ —	ਮ ਧੁ ਪ ਪ
ਮਾs ss s s	ਲਾ s s s	ਜਿ ਨੑ ਕੈ s	ਮ ਸ ਤ ਕਿ
ਮ ਧ ਮ ਗ	ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ —	ਮ ਰੇ ਗ ਗ
ਲੀ s s ਖਿ	ਆ s ਹ ਰਿ	ਮਿ ਲਿ ਆ s	ਹ ਰਿ ਬ ਨ
ਪਪ ਮਧੁ ਪਸਾ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਧ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਮਾs ss ss ss	ਲਾs ss ss ss		

●●●

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਕਾਟ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਰਾ ਸੀਸੁ ਕੀਜੈ ਗੁਰ ਵਾਟ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਮੈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਤਿਸੁ ਮਨੁ ਦੇਵਉ ਕਟਿ ਕਾਟ ॥
ਹਰਿ ਸਾਜਨੁ ਮੇਲਿਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਗੁਰ ਬਚਨਿ ਬਿਕਾਨੋ ਹਟਿ ਹਾਟ ॥੧॥
ਮਕਰ ਪ੍ਰਾਗਿ ਦਾਨੁ ਬਹੁ ਕੀਆ ਸਰੀਰੁ ਦੀਓ ਅਧ ਕਾਟਿ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੋ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ਬਹੁ ਕੰਚਨੁ ਦੀਜੈ ਕਟਿ ਕਾਟ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਜਸੁ ਗਾਇਓ ਮਨਿ ਉਘਰੇ ਕਪਟ ਕਪਾਟ ॥
ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਫੋਰਿ ਭਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗਾ ਲਜ ਭਾਨੀ ਮਟੁਕੀ ਮਾਟ ॥੩॥
ਕਲਜੁਗਿ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਜਿਨ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖੇ ਲਿਲਾਟ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆ ਸਭ ਲਾਥੀ ਭੂਖ ਤਿਖਾਟ ॥੪॥੬॥ ਛਕਾ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੮੬)

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਪ	ਪ	ਮਧੁ	ਪਪ	ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ
				ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਹਰਿ	ਭS	ਜੁS	ਸS	ਭS	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ
ਪ	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਗ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਧ	ਮ
ਕਾ	S	S	ਟ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਉ	ਰ	ਧਾ	S	ਰਿਓS	SS	ਗੁ	ਰਿ
ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	—	ਮਧ	ਪਪ	ਨੀਨੀ	ਰੇਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ
ਪੂ	S	ਰੇ	ਮੇਰਾ	ਸੀ	S	ਸੁ	ਕੀ	ਜੈ	S	ਗੁS	ਰS	ਵਾS	SS	SS	SS
ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ												
ਟS	SS	SS	SS												
ਅੰਤਰਾ :				ਪਪ	ਮਮ	ਗ	ਗ	ਮ	—	ਧ	ਮ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾ
				ਮੇਰੇ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S	ਮੈ	S	ਬਾ	S	ਤ	ਸੁ
ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਰੇਂ	ਨੀ
ਨਾ	S	ਵੇ	ਤਿਸੁ	ਮ	ਨੁ	ਦੇ	S	ਵਉ	S	ਕ	ਟਿ	ਕਾ	S	S	S

ਪ	—	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਧ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਨੀ	ਮ	ਗ	ਮ
s	s	s	ਟ	ਹ	ਰਿ	ਸਾs	s	ਜ	ਨੁ	ਮੇ	s	ਲਿਓ	s	ਗੁ	ਰਿ
ਗ	ਰੇ਼	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ਼	ਗ	ਰੇ਼	ਸਾਪ	ਮਧ਼	ਪ	ਪ	ਨੀਨੀ	ਰੇ਼ਨੀ	ਧ਼ਪ	ਮਗ
ਪੂ	s	ਰੇ	ਗੁਰ	ਬ	ਚ	ਨਿ	ਬਿ	ਕਾs	ਨੇs	ਹ	ਟਿ	ਹਾs	ss	ss	ss
ਮਧ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇ਼ਸਾ												
ss	ss	ss	ਟs												

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਮਾਰੂ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ : ਮਾਲਵ, ਮਾਰੁਵ, ਮਾਰੁਵਾ, ਮਾਰੂਵਿਕਾ ਆਦਿ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਲਵ, ਮਾਰੂ, ਮਾਲਵਾ, ਮਾਰਵਿਕਾ, ਮਾਲਵਗੌੜ, ਆਦਿ ਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਹੀ ਗੜਬੜ ਕੀਤੀ ਹੈ।" ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਿਸਨੂੰ "ਰਾਗ ਮਾਰੂ" ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਮ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵਿਚ ਮਾਰਵਾ, ਮਾਰੁਵਾ ਜਾਂ ਮਾਰਵਿਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।" ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੰਗੀਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਮ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਅ ਵਰਦਾ, ਪੀਅਰਵਾ, ਗਈ ਦਾ ਗਈਅਲਵਾ, ਭਈ ਦਾ ਭਈਲਵਾ, ਟੂਣੇ ਦਾ ਟੁਣਵਾ ਆਦਿ ਆਮ ਹੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਪ੍ਰਿਵ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ ਮਾਰੂ ਦਾ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਰੂਪ ਮਾਰਵਿਕਾ, ਮਾਰੂਵ ਜਾਂ ਮਾਰਵਾ ਸ਼ਬਦ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ।

ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ "ਚੰਦ੍ਰਕਾਯਮ" ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ :

"ਤੀਬ੍ਰੋ ਗਮੋਧਨੀ ਚੈਵ ਮ੍ਰਿਦੁਰਿ, ਧੈਵਤ ਰਿਸ਼ਭੋ ॥
ਸਵਾਦੀ ਵਾਦਿਨੌ ਸਤ੍ਰ ਸ ਮਾਰੂ : ਸਾਯਮੀਰਿਤ ॥"

ਭਾਵਅਰਥ : ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਮਧਨੀ ਸੁਰ ਤੀਬਰ, ਕੋਮਲ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ, ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਉਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ : ਸ਼ੜਜ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁੱਧ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਵਾਦੀ, ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ। ਇਹ ਰਾਗ ਯੁਧ ਅਤੇ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਧਾਰਣ ਰੀਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਈਦਾ ਹੈ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹੋ ਹੀ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰੂ ਅਤੇ ਮਾਰਵਾ ਇਕ ਹੀ ਰਾਗ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹੋ ਹੀ ਲਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਰਵਾ ਰਾਗ ਨਾਲ ਪੂਰਣ ਸਮਾਨਤਾ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਇਕ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ, ਦੂਜਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ।

ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰ :

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ "ਗਮਨ ਸ਼ਾਮ" (ਮਾਰਵਾ) ਮੇਲ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅਹੋਬਲ ਲਿਖਤ "ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਿਜਾਤ" ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ, ਰਿਸ਼ਭ, ਕੋਮਲ, ਮਧਿਆਮ ਤੀਬਰ, ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਮੰਨਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਅਨੁਭਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ ਸੁਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਮੰਨਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਤ ਦੇ ਧਾਰਣੀ ਮਾਰੂ ਦਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ-ਨੀਰੁ ਗ ਮ ਧਨੀ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਧਾ ਗ ਰੁਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਗ ਇਸੇ ਰੀਤ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਧ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਰਿਸ਼ਭ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦੀ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਪਰ ਸੰਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਗੰਧਾਰ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਣਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੱਖੋਂ ਵਧਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਪਰ ਗੰਧਾਰ ਵਾਦੀ ਸਵੀਕਾਰਨ ਤੋਂ ਉਸ ਤੇ ਵਾਦੀ ਵਾਲਾ ਨਿਆਸ ਕਰਨਾ ਅਤਿਆਵੱਸ਼ਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਗ ਪੂਰੀਆ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨਿਕਟ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਭ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰੂ ਵਿਚ ਦੋ ਸੁਰ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਬਲ ਹਨ—ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਧੈਵਤ। ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਠਹਿਰਾਉ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਹ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਉਸ ਤੇ ਕਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਿਆਸ ਨ ਕਰੋ। "ਸੋ, ਬਹੁ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਗੁਣੀ ਲੋਕ ਇਸਦਾ ਵਾਦੀ ਸਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਸੁਯੋਗ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਧੈਵਤ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ—"ਧ, ਮ ਗ ਗ ਮ ਧ, ਮ ਗ ਰੁ, ਗ ਮ ਗ ਰੁ, ਸਾ।" ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਲਾਪਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਤੇ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ ਸੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਕਰ ਰੀਤ ਨ ਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਰੋਹ ਕਰਨ ਵੇਲੇ "ਗਮ ਧ ਨੀਸਾਂ" ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਾਂ ਨੀਧ ਮ ਗ ਰੁ ਸਾ।" ਸੁਰ ਵਲੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸੁਰ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੋਹਣੀ ਰਾਗ ਦੀ ਝਲਕ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਸ ਵੀ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰ ਮੱਧਿਅਮ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਮਧ ਸਾਂ, ਮਧ ਮਸਾ ਜਾਂ ਮਧ ਨੀਰੇਂ, ਸਾਂ ਆਦਿ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਰਾਗ ਹਿੰਡੋਲ, ਪੰਚਮ, ਸੋਹਨੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀਆ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਸਮੇਂ ਗਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਯ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ :—

"ਆਗੇ ਚਲਤ ਸੁ ਮਾਰੂ ਗਾਵਤ+ + + + +ਚੰਦਨ ਚਿਤਾ ਬਿਸ਼ਾਲ ਬਣਾਈ।"

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨਿਕਟ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ ਮ, ਮਗ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : —ਸਾਂਨੀ ਧਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਗ, ਸਾਰੇ ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਸਾਰੇ ਸਾਨ਼ੀ, ਸਾਮ ਮ ਗ, ਨੀ ਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਸਾਰੇ, ਸਾ।

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਖ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਹਨੂਮਾਨ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲ ਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁਤਰ, ਭਰਤ ਮਤ ਨੇ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਪੁਤਰ, ਸ਼ਿਵਮਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ "ਮਾਰੂ ਮਸਤ ਅੰਗ ਮੇਵਾਰਾ।" "ਰਾਗ ਮਾਲਾ" ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ "ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮਾਰੂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।" ਅਗੇ ਆਪ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ :

"ਟੰਕ, ਇਰਾਕ, ਭੈਰਵੀ ਆਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੇ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 28)

ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਗਿਆਤਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਹਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਉਕਤ ਕਥਿਤ ਤਿੰਨੇ ਰਾਗਾਂ—ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਪੁਤਰ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮਗ੍ਰ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਮਤਾਂ ਨੇ ਰਾਗਣੀਆਂ, ਪੁਤਰ ਜਾਂ ਨੂੰਹਾਂ ਕਲਪਿਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਕੇਵਲ "ਰਾਗੁ" ਨਾਮ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਖਮਾਜ ਮੇਲ) ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ; ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ।

ਮ਼ਪ਼ਨ਼ੀਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਗ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਮ਼ ਪ਼

ਨ਼ੀਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਗ, ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਗ ਮ ਗ, ਮ, ਸਾਰੇ ਸਾ ।
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਧਮ, ਪ ਗ ਸਾਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ ।

2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਸਾਗ ਮਪ ਗਮਪ, ਸਾਪ ਮ ਪ ਗ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਧ ਧ ਪ ਮਪ ਧਮ, ਪਗ, ਮਗ, ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ, ਗਮ ਗਗ, ਮਪ ਮਮ, ਪ, ਮਪ ਧਪ ਧਮ, ਪਗ, ਨ਼ੀਸਾ ਗਮਪ, ਗਮਪਨ਼ੀਧ, ਧਧਪਧ ਮਪ ਗਮ ਪਨ਼ੀਧ, ਪ ਪਧ ਮਪ ਧ ਮ, ਪਗ, ਗਮ ਪਧ ਪ ਸਾਂਨੀਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ ਪਧ, ਮ ਪ ਧਮ, ਪਗ, ਮਗ, ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਗ ਸਾ,

3. ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਸਂ, ਪ ਧ ਮਪ ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ, ਸਾਂ,

ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮਪ ਗ ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ, ਮ ਪ ਗਮ ਪ ਨੀਸਾ ਰੇਂ, ਪ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂ, ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ, ਸਾਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਸਾਂਰੇਂ, ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ, ਮਂ ਗਂ ਮਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ, ਗਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਪਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂਰੇਂਸਾਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ, ਪ ਧ ਪਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਨੀ ਧ, ਪਧ, ਮਪ ਧਮ, ਪਗ, ਮਗ ਸਾਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਨੀ ਗ ਸਾ ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਜਪਿਓ ਨਾਮੁ ਸੁਕ ਜਨਕ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ॥
ਦਾਲਦੁ ਭੰਜਿ ਸੁਦਾਮੇ ਮਿਲਿਓ ਭਗਤੀ ਭਾਇ ਤਰੇ ॥
ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਉਧਰੇ ॥
ਧ੍ਰੂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦੁ ਬਿਦਰੁ ਦਾਸੀ ਸੁਤੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਤਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਲਜੁਗਿ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਧਾਨੁ ਪਦਾਰਥੁ ਭਗਤ ਜਨਾ ਉਧਰੇ ॥
ਨਾਮਾ ਜੈਦੇਉ ਕਬੀਰੁ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨੁ ਸਭਿ ਦੋਖ ਗਏ ਚਮਰੇ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਲਗੇ ਸੇ ਉਧਰੇ ਸਭਿ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਟਰੇ ॥੨॥
ਜੋ ਜੋ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਅਪਰਾਧੀ ਸਭਿ ਤਿਨ ਕੇ ਦੋਖ ਪਰਹਰੇ ॥
ਬੇਸੁਆ ਰਵਤ ਅਜਾਮਲੁ ਉਧਰਿਓ ਮੁਖਿ ਬੋਲੈ ਨਾਰਾਇਣੁ ਨਰਹਰੇ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਉਗ੍ਰਸੈਣਿ ਗਤਿ ਪਾਈ ਤੋੜਿ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤਿ ਕਰੇ ॥ ੩ ॥
ਜਨ ਕਉ ਆਪਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਕੀਆ ਹਰਿ ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕਰੇ ॥
ਸੇਵਕ ਪੈਜ ਰਖੈ ਮੇਰਾ ਗੋਵਿਦੁ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਉਧਰੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਉਰ ਧਰਿਓ ਨਾਮੁ ਹਰੇ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੫)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਗ	ਰੇ਼ਗ ਮਧ ਮੇ ਗ	ਰੇਗ ਰੇ਼ਰੇ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼
	ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਨਾS SS ਮੁ ਜ	ਪS ਤS ਉ ਧ
ਰੇ਼ — ਸਾ —	ਨ਼ੀਰੇ਼ ਗ ਰੇ਼ ਮ	ਗ ਰੇ਼ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼
ਰੇ S S S	ਧ਼S S ਪ੍ਰ ਹਿ	ਲਾ S ਦੁ ਬਿ	ਦ ਰੁ ਦਾ S
ਮ਼ ਧ਼ ਸਾ ਸਾ	ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ	ਰੇ਼ਗ ਮਧ ਮ ਨੀ	ਧ — — —
ਸੀ S ਸੁ ਤੁ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾS SS ਮਿ ਤ	ਰੇ S S S
ਧਧ ਮਤ਼ ਰੇ਼ਗ ਰੇ਼ਸਾ			
SS SS SS SS			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਗ ਗ ਗ	ਮ ਧ ਧ ਮ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਜ ਪਿ ਓ ਨਾ	ਮੁ ਸੁ ਕ ਜ	ਨ ਕ ਗੁ ਰ
ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ —	ਧ ਨੀ ਰੇ਼ਂ ਗਂ	ਮਂਗ ਰੇ਼ਂਗਂ ਰੇ਼ਂ ਨੀਧ	ਰੇ਼ਂ — ਨੀ ਧ
ਬ ਚ ਨੀ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਸS ਰS ਣਿ ਪS	ਰੇ S S S
ਨੀਰੇ਼ਂ ਨੀਧ ਮਧ ਮਗ	ਮ ਗ ਮ ਧ	ਮਧ ਨੀਰੇ਼ਂ ਨੀ ਧ	ਮਧ ਮਗ ਰੇ਼ਗ ਮਧ
SS SS SS SS	ਦਾ S ਲ ਦੁ	ਭੰS SS ਜਿ ਸੁ	ਦਾS SS ਮੇS SS
ਮਗ ਰੇ਼ ਸਾ —	ਰੇ਼ਨੀ ਧ਼ਨ਼ੀ ਰੇ਼ —	ਗਮ ਧਨੀ ਰੇ਼ਂ ਨੀ	ਰੇ਼ਂ — ਨੀ ਧ
ਮਿS ਲਿ ਓ S	ਭS ਗS ਤੀ S	ਭਾS SS ਇ ਤ	ਰੇ S S S
ਮਧ ਮਗ ਰੇ਼ਗ ਰੇ਼ਸਾ	ਨ਼ੀ ਨ਼ ਰੇ਼ ਰੇ਼	ਗ ਗ ਮ ਮ	ਰੇ਼ਗ ਮਧ ਮ ਗ
SS SS SS SS	ਭ ਗ ਤਿ ਵ	ਛ ਲੁ ਹ ਰਿ	ਨਾS SS ਮੁ ਕ੍ਰਿ

ਰੇਸਾ ਨੀਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਨੀ ਧ ਮ ਗ	ਧ — — —
ਤਾS SS ਰ ਥੁ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਕ੍ਰਿ ਪਾ S ਕ	ਰੇ S S S
ਮਧ ਮਗ ਰੇਗ ਰੇਸਾ			
SS SS SS SS			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪

ਸਿਧ ਸਮਾਧਿ ਜਪਿਓ ਲਿਵ ਲਾਈ ਸਾਧਿਕ ਮੁਨਿ ਜਪਿਆ ॥
ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਧਿਆਇਆ ਮੁਖਿ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਰਵਿਆ ॥
ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਜਪਿਓ ਤੇ ਭਾਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਤਰਿਆ ॥
ਧੰਨਾ ਜਟੁ ਬਾਲਮੀਕੁ ਬਟਵਾਰਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਰਿ ਨਰ ਗਣ ਗੰਧਰਬੇ ਜਪਿਓ ਰਿਖਿ ਬਪੁਰੈ ਹਰਿ ਗਾਇਆ ॥
ਸੰਕਰਿ ਬ੍ਰਹਮੈ ਦੇਵੀ ਜਪਿਓ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿਆ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਜਿਨਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥੨॥
ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਧਿਆਇਓ ਹਰਿ ਜਪਤਿਆ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਮੁਖਿ ਪੰਡਿਤ ਹਰਿ ਗਾਇਆ ॥
ਨਾਮੁ ਰਸਾਲੁ ਜਿਨਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥੩॥
ਅਨਤ ਤਰੰਗੀ ਨਾਮੁ ਜਿਨ ਜਪਿਆ ਮੈ ਗਣਤ ਨ ਕਰਿ ਸਕਿਆ ॥
ਗੋਬਿਦੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਥਾਇ ਪਾਏ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਨਿ ਭਾਇਆ ॥
ਗੁਰਿ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਲਇਆ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੫)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਧਨੀ ਧਧ ਮਧ ਮਗ	ਰੇਮ ਗਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਰੇ -ਨੀ ਨੀ
	ਮੇਂS ਰੇS ਮS ਨS	ਨਾS SS ਮੁ ਜ	ਪ ਤ Sਤ ਰਿ

ਧ — — —	ਮੇਧ ਨੀਰੇਂ ਧ ਨੀ	ਗ ਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਰੇਗ ਮਧ ਮ ਗ
ਆ S S S	ਧੰS SS ਨਾ S	ਜ ਟੁ ਬਾ ਲ	ਮੀS ਕੁS ਬ ਟ
ਰੇ — ਸਾ —	ਨੀ ਰੇ ਗ ਗ	ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਧ ਰੇਂ	ਨੀ — ਧ ਮ
ਵਾ S ਰਾ S	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਪਾS SS ਰਿ ਪ	ਇਆ S S S
ਗਮ ਧਮ ਗਰੇ ਸਾ			
SS SS SS S			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਗ ਗ ਮ	— ਮ ਧ ਮਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਸਿ ਧ ਸ ਮਾ	S ਧਿ ਜ ਧਿS	ੳ S ਲਿ ਵ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਰੇਂਨੀ ਧਨੀ ਗ ਰੇਂ	ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ —
ਲਾ S ਈ S	ਸਾS SS ਧਿ ਕ	ਮੁ ਨਿ S S	ਜS ਧਿS ਆ S
ਨੀ ਧ ਮ ਗ	ਮ ਗ — ਗ	ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਮ ਧ	ਸਾ — ਨੀ ਰੇਂ
S S S S	ਜ ਤੀ S ਸ	ਤੀS SS ਸੰ S	ਤੋ S ਖੀ S
ਸਾਂ - ਸਾਂ -	ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਮ	ਧ — ਮ ਗ	ਰੇ ਗ ਮ ਗ
ਧਿਆ S ਇਆ S	ਮੁ ਖਿ ਡਿੰ S	ਦਾ S ਦਿ ਕ	ਰ ਵਿ ਆ S
ਰੇ — ਸਾ —	ਰੇ ਨੀ ਧ ਮ	ਗ ਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਰੇਗ ਮਧ ਗ ਰੁ
S S S S	ਸ ਰ ਣਿ ਪ	ਰੇ S ਜ ਪਿ	ਇਓ SS ਤੇ S
ਰੇਂ — ਸਾਂ -	ਧ ਧ ਧ ਧ	ਮਗ ਰੇਮ ਧ ਨੀ	ਰੇਂ — ਨੀ ਧ
ਭਾ S ਏ S	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਪS SS ਰਿ ਪਇ	ਆ S S S
ਗਮ ਧਮ ਗਰੇ ਸਾ			
SS SS SS S			

●●●

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੩

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਲੈ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਪਤਿ ਪਾਇ ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਨਾਲਿ ਚਲਦਾ ਹਰਿ ਅੰਤੇ ਲਏ ਛਡਾਇ ॥
ਜਿਥੈ ਅਵਘਟ ਗਲੀਆ ਭੀੜੀਆ ਤਿਥੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇ ॥
ਮੇਰਾ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਪੋ ਮੈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਮਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੈ ਹਰਿ ਬਿਰਹੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਕੋਈ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ ਮਾਇ ॥
ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਮੈ ਜੋਦੜੀ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਇ ਮਿਲਾਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਿ ਮੇਲੇ ਢਿਲ ਨ ਪਾਇ ॥੨॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨ ਚੇਤਿਓ ਸੇ ਭਾਗਹੀਣ ਮਰਿ ਜਾਇ ॥
ਓਇ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਭਵਾਈਅਹਿ ਮਰਿ ਜੰਮਹਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥
ਓਇ ਜਮ ਦਰਿ ਬਧ ਮਾਰੀਅਹਿ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ ॥੩॥
ਤੂ ਪ੍ਰਭੁ ਹਮ ਸਰਣਾਗਤੀ ਮੋ ਕਉ ਮੇਲਿ ਲੈਹੁ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥
ਹਰ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਗਜੀਵਨਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸਰਣਾਇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਹੋਇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਮੇਲਾਇ ॥੪॥੧॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੬)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਧ਼	ਨ਼ੀ ਰੇਗ ਮਧ ਮ
		ਮ	ਰੇ ਸS ਤਿS ਗੁ
ਧ — — ਧ	ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੇਗ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ
ਰਾ S S ਮੇ	ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾS ਮਦ੍ਰਿ	ੜਾ Sਇ ਮੇਰਾ	ਮਾS S ਤ ਪਿ
ਰੇ ਨੀ ਧ਼ ਧ਼	— ਨ਼ੀ ਧ਼ ਮ਼ਧ਼ ਰੇ	ਸਾ — — ਸਾ	ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ
ਤਾ S ਸੁ ਤ	S ਬੰS SS ਧ	ਪੋ S S ਮੈ	ਹ ਰਿ ਬਿ ਨ
ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਧ ਰੇਂ	ਸਾ — — —	ਰੇਂਨੀ ਧ਼ਮ ਗਰੇ	
ਅS ਵS ਰ ਨ	ਮਾ S S S	ਇS SS SS	

ਧ ਮ ਗ ਰੇ
ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਮ ਧ ਮ ਗ
ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ
ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ
ਹ ਲ ਤਿ ਪ

ਧ ਮ ਨੀ ਧ
ਅੰ S ਤੇ S
ਰੇ ਨੀ ਧ ਧ
ਅ ਵ ਘ ਟ
ਮ ਗ ਮ ਧ
ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ

ਅੰਤਰਾ :

ਧ — — —
ਲੋ S S S
ਸਾਂ — — —
ਇ S S S

ਮ ਧ ਮ ਗ
S S ਹ ਰਿ
ਸਾ — ਸਾ ਸਾ
ਇ S ਜਿ ਥੇ
ਧ — ਧ ਧ
ਆ S ਤਿ ਕੇ
ਰੇਂਨੀ ਧਮ ਗਰੇ
ਇ S SS SS

ਧ — ਮ ਨੀ
ਧਾ S S ਨੁ
ਸਾਂ — — —
ਪਾ S S S

ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਧ
ਚ ਲ ਦਾ S
ਰੇ — — —
ਡਾ S S S
ਰੇਗ ਮਧ ਗਮ ਧਨੀ
ਭੀS SS SS ੜੀS
ਸਾਂ — — —
ਹਾ S S S

ਗ — ਮ ਗਮ
ਨਾ S ਮ ਨਿS
ਮ ਧ ਨੀ ਰੇਂ
ਹ ਰਿ ਪ ਤਿ

ਮ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਲ ਤਿ ਨਾ ਲਿ
ਮ ਧ ਮ ਗ
ਲ ਏ S ਛ
ਗ ਰੇ ਰੇ —
ਗ ਲੀ ਆ S
ਮਧ ਨੀ ਰੇਂ ਧਨੀ ਰੇਂ
ਮੁS ਕS ਤਿ ਕ

●●●

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪

ਹਉ ਪੂੰਜੀ ਨਾਮੁ ਦਸਾਇਦਾ ਕੋ ਦਸੇ ਹਰਿ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ॥
ਹਉ ਤਿਸੁ ਵਿਟਹੁ ਖਨ ਖੰਨੀਐ ਮੈ ਮੇਲੇ ਹਰਿਪ੍ਰਭ ਪਾਸਿ ॥
ਮੈ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਪਿਰੰਮ ਕਾ ਕਿਉ ਸਜਣੁ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਸਿ ॥ ੧ ॥
ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁਧ ਨੁ ਰਾਸਿ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਹਰਿ ਧੀਰਕ ਹਰਿ ਸਾਬਾਸਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇ ਗੁਰੁ ਮੈ ਦਸੇ ਹਰਿ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮੁ ਨ ਲਭਈ ਜਨ ਵੇਖਹੁ ਮਨਿ ਨਿਰਜਾਸਿ ॥
ਹਰਿ ਗੁਰ ਵਿਚਿ ਆਪੁ ਰਖਿਆ ਹਰਿ ਮੇਲੇ ਗੁਰ ਸਾਬਾਸਿ ॥ ੨ ॥
ਸਾਗਰ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਹਰਿ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੁਠਾ ਖੋਲਿ ਦੇਇ ਮੁਖਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਪਰਗਾਸਿ ॥
ਮਨਮੁਖਿ ਭਾਗ ਵਿਹੂਣਿਆ ਤਿਖ ਮੁਈਆ ਕੰਧੀ ਪਾਸਿ ॥ ੩ ॥
ਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਦਾਤਾਰੁ ਹੈ ਹਉ ਮਾਗਉ ਦਾਨੁ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥
ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਾ ਮੇਲਿ ਪ੍ਰਭ ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਵਡੜੀ ਆਸ ॥
ਗੁਰ ਭਾਵੈ ਸੁਣਿ ਬੇਨਤੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੬)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਖਮਾਜ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
						ਸਥਾਈ :		ਸਾਰੇ	ਨੀ	—	ਸਾ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਮ
								ਮs	ਨ	s	ਪਿਆ	ਰਿਆ	ਮਿs	s	ਤ੍ਰਾ
ਗ	—	—	—	ਸਾਰੇ	—	ਸਾ	—	ਸਾਰੇ	ਨੀ	—	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਗਮ	ਪਮ
s	s	s	s	ss	s	s	s	ਮs	ਨ	s	ਪਿਆ	ਰਿਆ	ਮਿs	s	ਤ੍ਰਾ
ਗ	—	—	—	ਸਾਰੇ	—	ਸਾ	—	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ
s	s	s	—	ss	s	ਮੈ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	sਮੁ	ਧ	ਨੁ
ਗਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	—	ਨੀ	—	ਗਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਰਾs	ss	ss	ss	ss	sਸ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	s	ਰੈ	s	ਨਾs	s	ਮੁ	ਦ੍ਰਿ
ਪ	—	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
ੜਾ	s	s	s	ਇਆ	s	ਹ	ਰਿ	ਧੀ	s	ਰ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਸਾ	s
ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਗਰੇ	ਸਾ								
ਬਾs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਸਿ								

	ਅੰਤਰਾ : ਪ —	ਗ ਮ ਗ ਮ	ਪ — ਨੀ ਨੀ
	ਹਉ S	ਪੂੰ S ਜੀ S	ਨਾ S ਮੁ ਦ
ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ — — ਸਾਂ	ਸਾਂ ਨੀ — —	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸਾ S S ਇ	ਦਾ S S ਕੋ	ਦ ਸ S S	ਹ ਰਿ ਧ ਨੁ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਪਧ ਮਪ	ਪ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਮਂ ਗਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ
ਰਾS SS S S	S S SS Sਸਿ	ਹਉ ਤਿਸੁ S ਵਿ	ਟਹੁ S ਖਨ S
— ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਮਪ ਗ	ਗਮ ਪਧ ਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਮਪ ਗ
S ਖੰS SS ਨੋS	ਐS SS ਮੈS SS	ਮੇS SS ਲੇ S	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰS ਭ
ਗਮ ਪਧ ਗ ਮ	ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ — ਪ ਪ
ਪਾS SS S S	SS S ਸਿ ਮੈ	ਅੰ S ਤ ਰਿ	ਪ੍ਰੇ S ਮੁ ਪਿ
ਗਮ ਪਨੀ ਧ ਪ	ਧ ਮ ਗ —	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਰੰS SS S ਮ	ਕਾ S ਕਿਉ S	ਸ S ਜ ਣੁ	ਮਿ ਲੈ S ਮਿ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਧ ਪਧ	ਮਪ ਗਮ ਸਾਰੇ ਸਾ		
ਲਾS SS SS SS	SS SS SS ਸਿ		

• • •

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਇ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਸਮਾਣੀ ॥
ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਵਡਭਾਗੀਆ ਹਰਿ ਉਤਮ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਣੀ ॥
ਗੁਰਮੁਖਾ ਮਨਿ ਪਰਤੀਤਿ ਹੈ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੀ ॥ ੧ ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਮਨਿ ਭਾਣੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਨਿਤ ਸਦਾ ਕਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੈ ਮਨੁ ਤਨੁ ਖੋਜਿ ਢੰਢੋਲਿਆ ਕਿਉ ਪਾਈਐ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਪਾਇਆ ਸੁਣ ਅਕਥ ਕਥਾ ਮਨਿ ਭਾਣੀ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਹਰਿ ਮੈ ਮੇਲੇ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੀ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰ ਪੁਰਖੈ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਾਇ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਿ ਸੁਰਤੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਣੀ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਣੀ ॥
ਮਨਮੁਖ ਭਾਗ ਵਿਹੂਣਿਆ ਤਿਨ ਦੁਖੀ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਣੀ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਜਾਚਿਕ ਦੀਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਿਆ ਮੁਖਿ ਦੀਜੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਮਿਤ੍ਰੁ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਣੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਾਗਤੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੀ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੬੯੬)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਖਮਾਜ ਮੇਲ) — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਪਨੀ ਸਾਂਨੀ
			ਮ ਨ ਮੇਂs ss
ਸਾ — ਨ਼ੀ ਧ	ਪਪ ਧਧ ਮ ਪ	ਗ ਸਾ ਸਾਰੇ ਸਾ	ਪ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ
ਰੇ s ਮੈ s	ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ ਥਾ	ਮ ਨਿ ਭਾs ਣੀ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਸਾ ਸਾ — —	ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ ਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ
ਕ ਥਾ s s	ਨਿs ss ਤ ਸ	ਦਾ s ਕ ਰਿ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਮਪ ਗਮ	ਪਪ ਮਗ ਸਾਰੇ ਸਾ	
ਅਕ s ਥ ਕ	ਹਾs ss ss ss	ss ss ਣੀs s	
		ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਗ ਮ ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ s s ਨੀ
ਕ ਥਾ s ਸ	ਣਾ ਇ ਪ਼ੂ ਭ	ਗੁs ਰ ਮ ਤਿ	ਹ s s ਰਿ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ — ਧ ਪ	ਗ ਮ ਧ ਧ
ਰਿ s s ਦੇ	ਸਮਾ ss ss ss	ਣੀ s s s	ਜ ਪ ਹ ਰਿ
ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਹ ਰਿ ਕ ਥਾ	ਪ ਧ ਮ ਪ ਵ ਡ ਭਾ ਗੀ	ਗ ਮ ਗ ਗ ਆ s ਹ ਰਿ	ਗ ਮ ਪ ਪ ਉ s ਤ ਮ
ਗ ਮ ਗ ਸਾ ਪ ਦੁ ਨਿ ਰ	ਰੇ — ਸਾ — ਬਾ s s s	ਸਾ — — — ਣੀ s s s	ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਾ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਗਂਮਂ ਗਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	— ਨੀ — ਨੀ
ਮ ਨਿ ਪ ਰ	ਤੀs ss s ਤਿ	ਹੈs s s ਗੁਰਿ	s ਪੂ s ਰੈ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਧ ਪਸਾਂ ਨ਼ੀਧ ਮਪ	ਗਮ ਗਸਾ ਰੇ ਸਾ	
ਨਾ s ਮਿ ਸ	ਮਾs ss ss ss	ਣੀs ss s s	

• • •

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਭਾਉ ਲਗਾ ਬੈਰਾਗੀਆ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਮਨਿ ਰਾਖੁ ॥
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਸਰਧਾ ਊਪਜੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖੁ ॥
ਸਭੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਰਿ ਗੁਣ ਭਾਖੁ ॥੧॥
ਮਨ ਪਿਆਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਰਸੁ ਚਾਖੁ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਪਤਿ ਰਾਖੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਚਾਖੁ ॥
ਤਨੁ ਧਰਤੀ ਹਰਿ ਬੀਜੀਐ ਵਿਚਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖੁ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖੁ ॥੨॥
ਮਨਮੁਖ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭਰਿ ਰਹੇ ਮਨਿ ਆਸਾ ਦਹਦਿਸ ਬਹੁ ਲਾਖੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਦੇ ਵਿਚਿ ਬਿਸਟਾ ਮਨਮੁਖ ਰਾਖੁ ॥
ਓਇ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ਭਵਾਈਅਹਿ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਦੁਰਗੰਧ ਭਾਖੁ ॥੩॥
ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਸਰਣਾਗਤੀ ਹਰਿ ਦਇਆ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖੁ ॥
ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮੇਲਾਪੁ ਕਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਪਤਿ ਸਾਖੁ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਨੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਭਾਖੁ ॥੪॥੪॥੬॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੭)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਖਮਾਜ ਮੇਲ) — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ — ਪ	ਪ ਨੀ — ਨੀ
		ਮ ਨ S ਪਿਆ	ਰਿਆ ਮਿ S ਤ੍ਰਾ
ਸਂ — — —	— — — —	ਪਧ ਪਸਂ ਨ਼ੀ ਧ	ਮ ਪ ਗ ਮ
S S S S	S S S S	ਹS ਰਿS ਹਰਿ	ਨਾ ਮ ਰ ਸੁ
ਗ — ਸਾਰੇ —	ਸਾ — — ਸਾ	ਪ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ —	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ
ਚਾ S SS S	S S S ਖੁ	ਗੁ ਰਿ ਪੂ S	ਰੈ S ਹਰਿ
ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ ਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ ਨੀ ਧ ਧ
ਪਾS SS S S	ਦਿਆ S S S	ਹ ਲ ਤਿ ਪ	ਲ ਤਿ ਪ ਤਿ
ਪਧ ਪਧ ਮਪ ਗਮ	ਗ ਸਾ ਰੇ ਸਾ		
ਰਾS SS SS SS	S S S ਖੁ		

	ਅੰਤਰਾ : ਪ ਪ ਹ ਰਿ	— ਪ ਗ ਮ s ਭਾ ਉ ਲ	ਪ — ਨੀ — ਗਾ s ਬੈ s
ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਗਾਂ ਮੰਪਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਰਾ s s ਗੀ	ਆ s ਵ ਡ	ਭ's ss ਗੀ s	ਹ ਰਿ ਮ ਨਿ
ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ — —	ਨੀ ਨੀ ਧ ਪਪ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਧ ਮ ਪ ਗ
ਰਾ's ss ss	s s ਖੁ ਮਿਲਿ	ਸੰ s ਗ ਤਿ	ਸ ਰ ਧਾ s
ਮ ਪ ਗ ਮ	ਗ — — ਗਮ	ਪ ਪ ਗ ਮ	ਗ ਗ ਸਾ ਰੇ
ਉ s s ਪ	ਜੈ ss ਗੁਰ	ਸ ਬ ਦੀ s	ਹ ਰਿ ਰ ਸ
ਰੇ ਸਾ — — ਚਾ s s s	— ਸਾ ਸਾ ਸਾ s ਖੁ ਸ ਭੁ	ਗ ਮ ਗ ਮ ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ ਹ ਰਿ ਆ s
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ — — ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ — ਨੀ —	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾ
ਹੋs ss ss	ਇਆ ss ਗਰ	ਬਾ s ਣੀ s	ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ
ਪਧ ਪਸਾਂ ਧਾਸਾਂ ਨੀਧ	ਪਧ ਮਪ ਗਸਾ ਰੇਸਾ		
ਭਾ's ss ss ss	ss ss ss ਖੁs		

• • •

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪ **ਘਰੁ** ੫

ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਾਮੁ ਕਰੇ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਸੋ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਜੀਉ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਬਨਵਾਲੀ ॥ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਮਾਲੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਜੀਅੜੇ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਛਡਾਵੈ ਜੀਉ ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥ ਮੰਗਤ ਜਨੁ ਜਾਚੈ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਪਸਾਉ ॥
ਹਰਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਸਤਿ ਹਰਿ ਸਤਿ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ਜੀਉ ॥ ੨ ॥
ਨਵੇ ਛਿਦ੍ਰ ਸ੍ਰਵਹਿ ਅਪਵਿਤ੍ਰਾ ॥ ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕਿਤਾ ॥
ਜੇ ਹਰਿ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਮਲੁ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ਜੀਉ ॥੩॥
ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਬਿਖਮੁ ਹੈ ਭਾਰੀ ॥ ਕਿਉ ਤਰੀਐ ਦੁਤਰੁ ਸੰਸਾਰੀ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੋਹਿਥੁ ਦੇਇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਚਾ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਲੰਘਾਵੈ ਜੀਉ ॥੪॥
ਤੂ ਸਰਬਤ੍ਰ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਜੋ ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭ ਹੋਈ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਬੇਚਾਰਾ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਹਰਿ ਥਾਇ ਪਾਵੈ ਜੀਉ ॥ ੫॥੧॥੭॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੭)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਖਮਾਜ ਮੇਲ)

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਗ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ ਪਨੀ ਸਾਂ ਨੀ
		ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ੍ਰਿ ਪਾs s ਕ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ੍ਹੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਗਮ ਗਗ	ਗ ਮ ਪ ਪ	ਗਮ ਪਸਾਂ ਨ੍ਹੀ ਧ
ਰੇs ss ਬ ਨ	ਵਾs ss ਲੀs ਹਰਿ	ਹਿ ਰ ਦੈ ਸ	ਦਾs ss s ਸ
ਪਧ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ ਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਪ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ
ਦਾs ss s ਸ	ਮਾ s ਲੀ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਜ
ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ ਗ ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਰਾਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ
ਪਹੁ ss ਮੇ ਰੇ	ਜੀ ਅ ੜੇs ਜਪਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁs ਛ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ੍ਹੀਧ ਪਧ	ਮਪ ਗਮ ਗਸਾ ਰੇਸਾ		
ਡਾs ss ਵੈs ss	ਜੀs ss ਉs ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ ਮ ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਪ ਪ ਨੀ — ਭ ਗ ਤਿ s
ਸਾਂ ਸਾਂ -- ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਗਾਂ ਮਾਂ	ਗਾਂ — ਸਾਂ ਰੇਂ
ਭ ਰੇ s ਭੇਂ	ਡਾs ss ਰਾ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਰਾ s ਮੁ ਕ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ੍ਹੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਗਮ ਗ	ਗ ਮ ਪ —	ਗਮ ਪਸਾਂ ਨ੍ਹੀ ਧ
ਰੇs ss ਨਿ ਸ	ਤਾs ss ਰਾs s	ਜਿ ਸ ਨੋ s	ਕ੍ਰਿs ਪਾs s ਕ
ਪਧ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ — ਸਾਰੇ ਸਾ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਗ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ
ਰੇs ss ਮੇ ਰਾ	ਸੁਆ s ਮੀs s	ਸੋ s ਹ ਰਿ	ਕੇ s ਗੁs ਣ
ਨ੍ਹੀਧ ਪਧ ਮਪ ਸਾਂਸਾਂ	ਨ੍ਹੀਧ ਪਮ ਗਸਾ ਰੇਸਾ		
ਗਾs ss ਵੈs ss	ਜੀs ss ਉs ss		

●●●

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ॥ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਕਾਟੈ ਹਰਿ ਤੇਰੇ ॥
ਹਰਿ ਧਨੁ ਰਾਖਹੁ ਹਰਿ ਧਨੁ ਸੰਚਹੁ ਹਰਿ ਚਲਦਿਆ ਨਾਲਿ ਸਖਾਈ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਸੋ ਧਿਆਵੈ ॥ ਨਿਤ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ ਜਪਿ ਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਹਰਿ ਰਸੁ ਆਵੈ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਲੰਘਾਈ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਸ੍ਰੇਸਟੁ ਊਤਮ ਕਾਮੁ ॥
ਦੁਸਮਨ ਦੂਤ ਜਮਕਾਲੁ ਠੇਹ ਮਾਰਉ ਹਰਿ ਸੇਵਕ ਨੇੜਿ ਨ ਜਾਈ ਜੀਉ ॥ ੨ ॥
ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਹਰਿ ਕਾ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥ ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਚਹੁ ਜੁਗ ਚਹੁ ਕੁੰਟ ਜਾਨਿਆ ॥
ਜੇ ਉਸ ਕਾ ਬੁਰਾ ਕਹੈ ਕੋਈ ਪਾਪੀ ਤਿਸੁ ਜਮ ਕੰਕਰੁ ਖਾਈ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਨਿਰੰਜਨ ਕਰਤਾ ॥ ਸਭਿ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਅਪਣੇ ਚਲਤਾ ॥
ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਤਿਸੁ ਕਉਣੁ ਮਾਰੈ ਜਿਸੁ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਛਡਾਈ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥
ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਲਈ ਕਰਤਾਰੇ ॥ ਜਿਨਿ ਸੇਵਕ ਭਗਤ ਸਭੇ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥
ਦਸ ਅਠ ਚਾਰਿ ਵੇਦ ਸਭਿ ਪੂਛਹੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਛਡਾਈ ਜੀਉ ॥ ੫ ॥ ੨ ॥ ੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੯੯੮)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਬਿਲਾਵਲ ਮੇਲ) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
		ਸਖਾਈ : ਪਮ	ਗਮ ਗ — ਸਾ
		ਜਿS	ਸS ਨੋ S ਕ੍ਰਿ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਪਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ	ਗ ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰਾ ਮ
ਪਾ S ਕ ਰੇ	ਸੋS SS SS SS	ਧਿਆ SS ਵੈ ਨਿਤ	ਹ ਰਿ ਜ ਪੁ
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਗਮ ਪਨੀ ਨੀ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਗ	ਗ ਮ ਪ ਨੀ
ਜਾ ਪੈ ਜ ਪਿ	ਹS ਰਿS ਸੁ ਖੁ	ਪਾ S ਵੈ S	ਗੁ ਰ ਪ ਰ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ	ਸਾਂਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਧ ਮ
ਸਾ S ਦੀ S	ਹ ਰਿ ਰ ਸੁ	ਆS S ਵੈ ਜਪਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਪ ਗ ਗ ਮ	ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਪਾ S ਰਿ ਲੰ	ਘਾS SS Sਈ SS	ਜੀS SS ਉS	

		ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ ਮ
			ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਪ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਸਾ ਗਂ ਮਂ
ਨਾ s ਮੁ ਜ	ਪਹੁ s ਮ ਨ	ਮੇਂs ss ਰੇs ss	ਸ ਭਿ ਕਿ ਲ
ਗਂ ਗਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਪ ਸਾਂ ਨੀ —	ਨੀ ਨੀ ਪ ਧ
ਵਿ ਖ ਕਾs s	ਟੈs ss ਹ ਰਿ	ਤੇ s ਰੇ s	ਹ ਰਿ ਧ ਨੁ
ਮ ਪ ਗ —	ਗਮ ਪਧ ਗ ਮ	ਗ — ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ
ਰਾ s ਖਹੁ s	ਹs ਰਿs ਧ ਨੁ	ਸੰ s ਚਹੁ ਹਰਿ	ਚ ਲ ਦਿਆ s
ਸਾ ਮ ਮ ਪਗ	ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗ ਸਾਰੇ ਸਾ	ਪਮ ਗਮ ਗ ਸਾ
ਨਾ s ਲਿ ਸs	ਖਾs ss ss ਈs	ਜੀs ss ਉੁs s	ਜਿs ਸs ਨੰ s

• • •

ਮ ੪ (ਮਾਰੂ ਵਾਰ)

ਨਾਮ ਵਿਹੂਣੇ ਭਰਮਸਹਿ ਆਵਹਿ ਜਾਵਹਿ ਨੀਤ ॥
ਇਕਿ ਬਾਂਧੇ ਇਕਿ ਢੀਲਿਆ ਇਕਿ ਸੁਖੀਏ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸਚਾ ਮੰਨਿ ਲੈ ਸਚੁ ਕਰਣੀ ਸਚੁ ਰੀਤਿ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੦੮੭)

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਬਿਲਾਵਲ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਸਾਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ ਮ
			ਨਾs ss ਮ ਵਿ
ਗ — ਗ —	ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਗ ਸਾਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ
ਹੂ s ਣੇ s	ਭs ਰs s ਮ	ਸ ਹਿs s s	ਆ s ਵਹਿ s
ਸਾ ਮ ਗ —	ਪਮ ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਗਮ ਗ	
ਜਾ s ਵਹਿ s	ਨੀs ss ss ss	ss ss ss ਤ	

		ਅੰਤਰਾ :	ਪ਼ ਪ ਗ ਮ
			ਇ ਕਿ ਬਾਂ s
ਪ — ਨੀ ਨੀ	— ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਨੀ ਸਾਂ ਗ਼ ਮ਼
ਧੇ s ਇ ਕਿ	s ਢੀ s ਲਿ	ਆs ss s s	ਇ ਕਿ ਸੁ ਖੀ
ਗਾਂ — ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਧ ਪ	ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ
ਏ s ਹੁs ਰਿ	ਪ੍ਰੀs ss ss ss	s s s ਤਿ	ਨਾ s ਨ ਕ
ਨੀ ਨੀ ਧ ਪ	ਪ ਧ ਮੁ ਪ	ਗ ਮ ਗ —	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ
ਸ ਚਾ s s	ਮ੍ਹ s s ਨਿ	ਲੈ s s s	ਸ ਚੁ ਕ ਰ
ਸਾ ਮ ਗ ਗ	ਪਮ ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਗਮ ਗ	
ਣੀ s ਸ ਚੁ	ਰੀs ss ss ss	ss ss ss ਤਿ	

ਮ: ੪ (ਮਾਰੂ ਵਾਰ)

ਸਾਗਰੁ ਦੇਖਉ ਡਰਿ ਮਰਉ ਭੈ ਤੇਰੇ ਡਰੁ ਨਾਹਿ ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸੰਤੋਖੀਆ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾ ਨਾਇ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੦੮੭)

ਰਾਗ ਮਾਰੂ (ਬਿਲਾਵਲ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਪ ਧ ਮ
		ਸਾs ss ਗs ਰੁs	ਦੇ s ਖਉ s
ਪ —ਗੁ — ਮ	ਗ ਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਸ ਮ	ਮ ਮਪ ਗ ਗ
ਡ sਰਿ s ਮ	ਰਉ s s s	ਭੈs ss ਤੇ s	ਰੈ ss ਡ ਰੂ
ਗਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗ ਸਾਰੇ ਸਾ		
ਨਾs ss ss ss	ss ss ਹਿs s		

	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਮ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਨੀ ਨੀ
		ਗੁ ਰ ਬੇ ऽ	ਸ ਬ ਦਿ ਸੰ
ਸਾਂ — — ਸਾਂ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਗ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਤੇ ऽ ऽ ਖੀ	ਆऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ਨਾ ऽ ਨ ਕ	ਬਿ ਗ ਸਾ ऽ
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਗਮ	ਪਪ ਮਗ ਸਾਰੇ ਸਾ		
ਨਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ऽऽ ऽऽ ਇऽ ऽ		

●●●

ਮ: ੪ (ਮਾਰੂ ਵਾਰ)

ਚੜਿ ਬੋਹਿਥੈ ਚਾਲਸਉ ਸਾਗਰੁ ਲਹਰੀ ਦੇਇ ॥
ਠਾਕ ਨ ਸਚੈ ਬੋਹਿਥੈ ਜੇ ਗੁਰੁ ਧੀਰਕ ਦੇਇ ॥
ਤਿਤੁ ਦਰਿ ਜਾਇ ਉਤਾਰੀਆ ਗੁਰ ਦਿਸੈ ਸਾਵਧਾਨੁ ॥
ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਪਾਈਐ ਦਰਗਹ ਚਲੈ ਮਾਨੁ ॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੦੮੭)

ਰਾਗ ਮਾਰੂ (ਬਿਲਾਵਲ ਮੇਲ) — **ਇਕ ਤਾਲ**

X	O	2	O	3	4
	ਸਥਾਈ :	ਗਮ ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਪ	ਗ ਮ
		ਚऽ ੜਿऽ	ਬੋऽ ਹਿऽ	ਥੈऽ ऽऽ	ਚਾ ਲ
ਗ —	ਸਾਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ ਮ	ਗਮ ਪਪ	ਗ ਮ
ਸਉ ऽ	ऽऽ ऽ	ਸਾऽ ऽऽ	ਗ ਰੁ	ਲऽ ਹਿऽ	ਰੀ ऽ
ਗ ਸਾ	ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਸਾਨ਼ੀ	ਪ਼ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਮ	ਮਪ ਮਪ
ਦੇ ऽ	ਇ ऽ	ਠਾऽ ऽऽ	ਕ ਨ	ਸ ਚੈ	ਬੋऽ ਹਿऽ

ਗ	—	—	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਂ	ਗਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ
ਥੇ	s	s	s	ਜੇ	s	ਗੁ	ਰੁ	ਧੀ	s	ਰs	ਕ
ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ								
ਦੇs	ss	ss	ਇs								
		ਅੰਤਰਾ		ਗਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ
				ਤਿਤੁ	ਦ	ਰਿ	ਜਾ	ਇ	ਉ	ਤਾ	s
ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਰੀ	ਆ	s	s	ਗੁ	ਰ	ਦਿ	ਸੈ	ਸਾ	s	s	ਵ
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗਮ	ਪਸਾਂ
ਧਾs	ss	s	ਨੁ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਨ	ਦ	ਰੀ	ਪਾs	ss
ਨੀ	ਸਾਂ	—	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	—
ਈਐ	s	s	s	ਦs	ਰs	ਗ	ਹ	ਚ	ਲੈ	s	s
ਧਪ	ਮਗ	ਸਾਰੇ	ਸਾ								
ਮਾs	ss	ss	ਨੁ								

• • •

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ

ਤੁਖਾਰੀ, ਇੱਕ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ, ਮੱਧ ਕਾਲੀ ਜਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਘਰਾਣੇਦਾਰ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਨਾਦ ਲਹਿਰਾਂ ਕਦੇ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਮੱਧਕਾਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਗ ਇਕ ਅਨੂਪਮ ਦੇਣ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਹਨ (ੳ) ਟੋਡੀ ਜਾਂ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ, (ਅ) 10 ਥਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਰਾਗ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ (ੳ) ਪ੍ਰਕਾਰ

ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਟੋਡੀ ਜਾਂ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਪਾਤ ਕੀਤਿਆਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਨਾ ਹੀ ਟੋਡੀ ਦੇ ਸੁਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖਮਾਜ ਦੇ। ਸਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਵੀ. ਐਨ. ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੱਧਤੀ ਲਈ ਥਾਪੇ 10 ਥਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦਾ। ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਥਾਟ-ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੰਡਿਤ ਵਿਅੰਕਟ ਮੁਖੀ ਦੇ 72 ਥਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ "ਧਰਮਵਤੀ ਥਾਟ" ਨਾਲ ਕੁਝ ਨ ਕੁਝ ਨੇੜਤਾ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਰਾਗਾਂਗ-ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮੁਲਤਾਨੀ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਮੱਧਿਅਮ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੋਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਅਗੇ "ਪਧਨੀ ਧਪ"।

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ (ਇਕ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਕਾਰ)

ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਤਿ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਰੂਪ ਕਿਸੇ ਰਬਾਬੀ ਜਾਂ ਰਾਗੀ ਕੋਲੋਂ ਕਦੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਨਾਕਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਪੰਨਾ 446 ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹਨ :

"ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦੀ ਇਕ ਰਾਗਿਣੀ ਜਿਸਦਾ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ, ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ

ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਅਨੁਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ
|
ਦਾ ਵੇਲਾ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗ਼ ਗ ਮ ਮ ਪ ਧ ਨੀ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਤਖਾਰੀ ਸ਼ਾਡਵ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਸ਼ੜਜ, ਗੰਧਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁਧ, ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਤੀਵ੍ਰ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਨੰਬਰ ਬਾਈਵਾਂ ਹੈ।"

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਸਾਡੇ ਸਨਮੁਖ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਿਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੁਧ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਿਅਮ ਸ਼ੁਧ ਸੁਤੰਤਰ ਚਲਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਮੱਧਿਅਮ ਪੰਚਮ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ (ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ) ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ੜਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ-ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਜਾਂ ਸਮਪ੍ਰਕਿਤਕ ਰਾਗ ਮਧੁਵੰਤੀ ਹੈ। ਮਧੂਵੰਤੀ ਵਿਚ ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਦੋ ਮੱਧਿਅਮ ਅਤੇ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

|
ਆਰੋਹ :—ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ, ਧ ਨ਼ੀ ਧਪ, ਮ ਧ ਮ, ਪ ਨੀਸਾਂ

|
ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ ਨ਼ੀਧਪ, ਮਪ ਗ਼, ਸਾਰੇ, ਸਾ।

| |
ਮਖ ਅੰਗ :—ਨ਼ੀਸਾ ਗੁ ਮ ਪ, ਮਪ ਗ਼, ਸਾਰੇ, ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼,

| | |
ਮ਼ ਪ਼ ਗ, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ਪ਼,

|
ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀਸਾ, ਪ਼ਨ਼ੀਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾਗੁ, ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਗ਼, ਸਾਰੇ,

ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ਼ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਗੁ ਮ,
ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਗੁ ਗੁ ਮ, ਸਾਗੁ ਮ, ਸਾਮ ਮਗੁ, ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ ਰੇ ਸਾ ।

2. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ, ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ
ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾਨ਼ੀ, ਗੁ ਮ ਗੁਗਮਾ, ਗੁ ਮ ਪ ਮਪ, ਸਾ ਮ ਗੁ ਪ,
ਮ ਧ ਪਧ ਮਪ ਗੁ ਮਪ, ਨ਼ੀਸਾ ਗੁ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਧਪ, ਪਧ ਪ ਮਪ ਮ ਗੁ ਮ
ਧਪ, ਨ਼ੀਸਾ ਗੁ ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧ, ਨ਼ੀਪ, ਧ ਪ ਮਪ ਗੁ ਮ ਧਪ, ਧਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧਪ,
ਮਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀਪ, ਧਪ ਮਪ ਗੁ, ਮ, ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ।

3. ਪਪ, ਧਪ ਮਪ ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ, ਨ਼ੀ, ਨੀ, ਧਪ, ਮ ਪ ਧਪ ਮਪ
ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ, ਨੀਸਾਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਧਪ ਮਪ ਗੁਮ ਪਨੀਸਾਂ, ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ,
ਪਨੀ ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਗੁਂ ਗੁਂ ਰੇਂਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ,
ਨੀਸਾਂ ਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂਸਾਂ, ਨੀਸਾਂਗੁਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਪਂ ਗੁਂ, ਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ,
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧਪ, ਧ ਮ ਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧਪ, ਪਧ ਨ਼ੀ ਧਪ, ਧਪ ਮਪ ਗੁ, ਮਗੁ,
ਰੇਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ, ਕਲਿਆਣ, ਛਾਇਆ ਨਟ, ਮਾਲ ਗੂੰਜੀ ਆਦਿ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਛਾਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਅਜਿਹੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਮਤ ਭੇਦ ਹੋਣਾ ਇਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲ ਹੈ । ਭਵਿੱਸ਼ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਅਜਿਹੇ ਅਛੋਪ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿੱਗਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਤੁਰੰਤ ਅਪਣਾ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੀ ਸਨਿਮ੍ਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨੀਸਾਂ ।
ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ ਨੀ ਧਪ, ਮਪ ਮਗ, ਮਗੁ ਰੇ ਸਾ ।
ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਸਾ ਰੇ, ਗਮਪ, ਮਗ, ਮਗੁ ਰੇ ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਗ਼
ਪ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀਰੇ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਗੁ ਰੇ
ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਗ, ਗ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗ ਮਗ ਮਗੁ, ਰੇਸਾ,
ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ ।

2. ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮਪ,

ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਧ ਪ, ਸਾਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ ਧਪ, ਗ ਮ ਧਪ, ਪਧਮਪ

ਮਗ, ਗਮ ਧਧ ਪਧ ਮਪ ਮਗ, ਗਮ ਪ ਧਨੀ, ਧਨੀ ਪਧ ਮਧ ਮ ਗ,
ਮ ਗ਼ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ ।[2]

3. ਪ ਪ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮ ਪ ਧ[2] ਨੀ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂਗੁਂ

ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ, ਧਪ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ,

ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ ਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਧਪ ਮਪ ਰੇਂਸਾਂ,

ਧਪ ਮਪ ਸਾਂ, ਧਪ ਮਪ ਨੀ, ਧਪ ਮਪ ਧ, ਮਪ ਮਗ, ਮਗੁ ਰੇਸਾ,
ਨ਼ੀ ਸਾ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ ।

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ (ਦੂਜਾ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਕਾਰ)

ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਦ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵੇਤਾ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਰਾਗਾਂਗ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪਗ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵੀ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸ਼ਾਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਤੀਬਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ।[1] ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਾਦੀ ਤੀਬਰ ਮੱਧਿਅਮ ਹੋਵੇ । ਇਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਤੀਬਰ ਮੱਧਿਅਮ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸੰਵਾਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸ਼ਾਸਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਤੀਬਰ ਮੱਧਿਅਮ ਦਾ ਸ਼ੜਜ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਮੰਨਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ । ਇਹ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਦਾ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਾਰਵਾ ਜਾਂ ਗੂਜਰੀ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਪਰੰਤੂ ਮਾਰਵਾ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਗੂਜਰੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਤੁਖਾਰੀ—ਇਹ ਰਾਗਣੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਈ ਹੈ । ਦੇਸੀ ਭਿੰਨ ਰਾਗ ਹੈ ਭੈਰੋਂ, ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ । ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ !''[2] ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਡਾ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ' ''ਤੁਖਾਰੀ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਇਕੁਰ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਰਾਗ ਦੀ

---

1. ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਪੰਨਾ 595.
2. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ. ਪੰਨਾ 28.

ਕਿਸੇ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ । ਤਖਾਰੀ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਇਕ ਰਾਗ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਬਹੁਤ ਭਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਲੂਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ।"[3]

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਤੋਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਰਾਗ ਜਾਂ ਰਾਗਣੀ (ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਸਥਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ? ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਡਾ: ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੋਜ ਕਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਅਸਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਰਾਗ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਗ ਮ ਧੁ, ਨੀਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀਧੁ ਮਧੁ, ਮਗ ਰੇ, ਸਾ ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਗ ਮ ਧੁ ਮਧੁ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾਸਾ, ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸਾ, ਨੀਸਾ ਰੇ ਸਾਨੀ ਰੇ ਨੀਧੁ, ਮ ਧੁ
ਮ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਸਾ, ਮ ਧ ਨੀਸਾ ਧ ਨੀਰੇ ਰੇ, ਸਾ, ਨੀਸਾ ਧੁ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ ਰੇ ਸਾ,
ਨੀ ਰੇ ਨੀਗ, ਗ ਗ ਰੇ ਸਾਨੀ ਰੇ ਸਾਨੀ ਧ ਨੀ ਰੇ ਗ ਗ, ਗ, ਰੇ ਸਾ ਨੀ ਨੀ ਰੇ ਸਾ ।

2. ਨੀਰੇ ਗ, ਨੀਰੇ ਮ ਮ ਗ, ਮ ਮਗ ਮ ਰੇਗ. ਨੀਰੇ ਮ ਮ ਗ,
ਨੀਰੇ ਗਮਧੁ, ਮਧੁ, ਮਗ ਰੇ, ਗਮਧੁ, ਧਧ ਮ ਧੁ ਗ ਮ ਰੇਗ, ਨੀ ਰੇ ਗ ਮ ਪ,
ਗ ਮ ਧੁਗ ਮ ਨੀਧੁ, ਮਧੁ. ਮਗ ਰੇ, ਗਮ ਨੀਧੁ, ਨੀਰੇ ਗਮ ਧੁਨੀ ਮਧ ਨੀਧੁ,
ਮਮ ਗਮ ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀਧੁ, ਮਧੁ ਮਗ ਰੇ, ਨੀਰੇ ਸਾ ।

3. ਮਗ, ਮਧੁ ਨੀਨੀ, ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਸਾਂ, ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਮਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧੁਨੀ ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂ,

3. ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ. ਭਾਗ ਚੌਥਾ, ਪੰਨਾ 32.

ਨੀਰੇ ਗਾਂ ਮ ਗ ਰੇਂ, ਮ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਰੇ ਗਾਂ ਮ ਧੁ, ਮ ਧੁ ਮ ਗਾਂ ਰੇਂ ਨੀਰੇਂ ਸਾਧੁ,

ਗਾਂ ਗਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਮ ਧੁ ਨੀ ਰੇਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾ,

ਮਧੁ ਮਗ, ਮਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅੰਤਰਿ ਪਿਰੀ ਪਿਆਰੁ ਕਿਉ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਜੀਵੀਐ ਰਾਮ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਦਰਸੁ ਨ ਹੋਇ ਕਿਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵੀਐ ਰਾਮ ॥
ਕਿਉ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵੀਐ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਵੀਐ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਏ । ।
ਅਨਦਿਨੁ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਕਰੇ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਏ ।
ਅਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਪਿਆਰੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਦ ਸਾਰਿਆ ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮਿਲਿਆ ਮੈ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੩)

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ (ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ) — ਇਕ ਤਾਲ

X		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ .—		ਪਧ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਮਧ	ਗ	ਮ
						ਅੰs	ss	ਤs	ਰਿs	ਪਿ	ਰੀ
ਪ	—	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁ	ਰੇਸਾ	ਰੇ
ਪਿਆ	s	s	—	ਕਿਉ	s	ਪਿਰ	ਬਿs	ਨੁs	ਜੀ	ਵੀs	ਐ
ਸਾ	—	—	—	—	ਸਾ	ਪ਼ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਮ	ਗੁ
ਰਾ	s	s	s	s	ਮ	ਜਬ	ਲ	ਗੁ	ਦਰ	ਸੁ	ਨ
ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਸਾ	—	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਗੁ	ਮੇ	ਪ	ਪ	ਪ
ਹੋ	s	ਇ	s	ਕਿਉ	s	ਅੰs	ਮ੍ਰਿs	ਤੁ	ਪੀ	ਵੀ	ਐ
ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁਮ						
ਰਾs	s॰	ss	ss	ss	ਮs						

					ਅੰਤਰਾ :—ਧਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਗੁ	ਮ
					ਕਿਉ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਪੀS	ਵੀ	ਐ
ਧਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਜੀ	ਵੀ	ਐ	ਤਿਸੁ	ਬਿ	ਨੁ	ਰਹ	ਨੁ	ਨ
ਸਾਂਰੇ	ਨੀਸਾਂ	—	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਧ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
ਜਾS	SS	S	ਏS	S	S	ਅਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਪ੍ਰਿਉ	ਪ੍ਰਿਉ	S
ਧਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਪ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਕਰੇ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾS	SS	ਤੀ	ਪਿਰ	ਬਿS	ਨੁ	ਪਿਆ	ਸ	ਨ
ਪਨੀਸਾਂਰੇਂ		ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਗੁਪ	ਮ						
ਜਾS	SS	SS	SS	ਏS	S						

●●●

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਜਬ ਦੇਖਾਂ ਪਿਰੁ ਪਿਆਰਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਰਸਿ ਰਵਾ ਰਾਮ ॥
ਮੇਰੈ ਅੰਤਰਿ ਹੋਇ ਵਿਗਾਸੁ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਸਚੁ ਨਿਤ ਚਵਾ ਰਾਮ ॥
ਪ੍ਰਿਉ ਚਵਾ ਪਿਆਰੇ ਸਬਦਿ ਨਿਸਤਾਰੇ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਨ ਆਵਏ ॥
ਸਬਦਿ ਸੀਗਾਰੁ ਹੋਵੈ ਨਿਤ ਕਾਮਣਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਏ ॥
ਦਇਆ ਦਾਨੁ ਮੰਗਤ ਜਨ ਦੀਜੈ ਮੈ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਏ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਗੁਰੁ ਗੋਪਾਲੁ ਧਿਆਈ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਘੁਮਾਏ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੩-੧੧੧੪)

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ — **ਇਕਤਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨਤਾਲ**

X		0		2		0		3		4	
						ਸਥਾਈ : (ਇਕਤਾਲ ਵਿਚ)		ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਗਮ	ਪਮ
								ਜ	ਬ	ਦੇS	SS

ਪ	—	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	—	ਪ	ਨੀ	ਸਾ	ਮ
ਖਾਂ	s	ਪਿs	ਰੁs	ਪਿਆ	ss	ਰਾ	s	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ
ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ
ਰ	ਸਿ	ਰ	ਵਾ	ਤਾ	ਮ	ਮੇ	ਰੈ	ਅੰ	s	ਤ	ਰਿ
ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ
ਹੋ	s	ਇ	ਵਿ	ਗਾ	sਸੁ	ਪ੍ਰਿ	ਉ	ਪ੍ਰਿ	ਉ	ਸ	ਚੁ
ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ				
ਨਿ	ਤ	ਚ	ਵਾ	ਰਾs	ss	ss	ਮ				

ਅੰਤਰਾ :
(ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ)

X				2				0				3			
												ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
												ਪ੍ਰਿ	ਉ	ਚ	ਵਾ
ਮਪ	ਧਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ
ਪਿਆs	ss	ਰੇ	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਨਿ	ਸ	ਤਾs	ss	ਰੇ	s	ਬਿ	ਨੁ	ਦੇ	ਖੇ
ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਤ੍ਰਿ	ਪ	ਤਿ	ਨ	ਆ	s	ss	ਵs	ਏ	s	s	s	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਸੀ
ਨੀਧ	ਪਧ	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ
ਗਾs	ss	ਰੁ	ਹੋ	ਵੈs	ss	ਨਿs	ਤs	ਕਾ	ss	ਮ	ਣਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਪ	—	—	ਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗੁਮ	ਪਮ
ਨਾ	s	s	ਮੁ	ਧਿਆ	ss	ss	ਵਾs	ਏs	ss	ss	s	ਜ	ਬ	ਦੇs	ss

ਨੋਟ : ਅਗੋਂ ਸਮ ਤੋਂ ਫੇਰ ਜ਼ਬਾਈ ਇਕ ਤਾਲ ਵਿਚ

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮ ਪਾਥਰ ਗੁਰੁ ਨਾਵ ਬਿਖੁ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰੀਐ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰ ਦੇਵਹੁ ਸਬਦੁ ਸੁਭਾਇ ਮੈ ਮੂੜ ਨਿਸਤਾਰੀਐ ਰਾਮ ॥
ਹਮ ਮੂੜ ਮੁਗਧ ਕਿਛੁ ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈ ਤੂ ਅਗੰਮੁ ਵਡ ਜਾਣਿਆ ।
ਤੂ ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਦਇਆ ਕਰਿ ਮੇਲਹਿ ਹਮ ਨਿਰਗੁਣੀ ਨਿਮਾਣਿਆ ॥
ਅਨੇਕ ਜਨਮ ਪਾਪ ਕਰਿ ਭਰਮੇ ਹੁਣਿ ਤਉ ਸਰਣਾਗਤਿ ਆਏ ॥
ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਹਮ ਲਾਗਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਏ ॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੪)

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X			2		3		X			2		3	
			ਸਥਾਈ :										
ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	—ਪ	ਧਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧ	ਮਪ
ਹ	ਮ	ਪਾ	ਥ	ਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਨਾ	sਵ	ਬਿਖੁ	ਭs	ਵs	ਜs	ਲੁs
ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—	ਸਾ	—
ਤਾ	ਰੀ	ਐ	ਰਾ	s	s	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਦੇ	ਵਹੁ	s	s	s
ਨ਼ੀਸਾ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਪ	ਪ
ਸਬ	ਦੁ	ਸੁ	ਭਾ	s	ਏ	ਏ	ਮੈ	ਮੂ	ੜ	ਨਿs	ਸs	ਤਾ	ਰੀ
ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ							
ਐs	ss	s	ਰਾ	s	s	ਮ							
					ਅੰਤਰਾ :		ਪਪ	ਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ
							ਹਮ	ਮੂ	ੜਮੁ	ਗs	ਧs	ਕਿ	ਛੁ
ਪਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਮਿਤਿ	ਨ	ਹੀ	ਪਾ	s	ਈ	—	ਤੂs	s	ਅ	ਗੰ	ਮੁ	ਵ	ਡ

ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ
ਜਾ's	ss	ਇs	ਆ	s	s	ਤੂ	ਆ	ਪਿ	ਦਇ	ਆ	s	ਲੁ	ਦਇ
ਧਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪਪ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ
ਆ's	ਕ	ਰਿ	ਮੇ	s	ਲਹਿ	ਹਮ	ਨਿs	ਰ	ਗੁ	ਣੀ	s	s	ਨਿ
ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ							
ਮਾs	ss	s	ਇs	ਆ's	ss	s							

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰ ਪਾਰਸ ਹਮ ਲੋਹ ਮਿਲਿ ਕੰਚਨੁ ਹੋਇਆ ਰਾਮ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਕਾਇਆ ਗੜ ਸੋਹਿਆ ਰਾਮ ॥
ਕਾਇਆ ਗੜੁ ਸੋਇਆ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਭਿ ਮੋਹਿਆ ਕਿਉ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਵਿਸਾਰੀਐ ॥
ਅਦ੍ਰਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਪਕੜਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀਐ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੈ ਸੀਸੁ ਭੇਟ ਦੇਉ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੇ ਭਾਵੈ ॥
ਆਪੇ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤੇ ਨਾਨਕ ਅੰਕਿ ਸਮਾਵੈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੪)

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ **ਝਪਤਾਲ**

X		2			0		3		
		ਸਥਾਈ :							
ਪ	ਮ ਗੁ	ਗੁਮਪਧ	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	—	ਸਾ
ਗੁ	ਰ	ਪਾsss	ਰ	ਸ	ਹs	ਮ	ਲੋs	s	ਹ
ਪ	ਨੀ	ਪਨ਼ੀਸਾਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਗੁ	ਪਮ	ਧਪ	ਪ
ਮਿ	ਲਿ	ਕੰsss	ਚ	ਨੁ	ਹੋs	ਇਆ	ਰਾ's	ss	ਮ
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾ	—	ਸ
ਜੋ	ਤੀ	ਜੋ	ਤਿ	ਮਿ	ਲਾ	s	ਇsss	s	s
ਸਾਰੇਂਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਨੀਪਧ	ਪ	—	ਪਮਗੁਮ	ਪਧਨ਼ੀਧ	ਪਧਪਮ	ਪਮੇਗੁਮ	ਗੁਰੇਸਾ
ਕਾਇਆs	ਗsੜs	ਸੋsss	ਹਿਆ	s	ਰਾsss	sss	ssss	ssss	ssss

ਅੰਤਰਾ :

ਪ	ਪ	ਮਪ ਧਪ	ਗੁ	ਮੇ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—
ਕਾ	ਇਆ	ਗS ਙS	S	ੜੁ	ਸੋ	S	ਹਿਆ	S	S
ਪ	ਨੀ	ਪਨੀਸਾਂਗੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰSSS	S	ਭਿ	ਮੈਂSSS	S	ਹਿਆ	S	ਕਿਉ
ਨਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਨੀਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਪ
ਸਾ	ਸਿਗਿ	ਰਾSSS	ਸਿ	ਵਿ	ਸਾSSS	Sਰੀ	ਐਸ	S	ਅ
ਧ	ਮ	ਪ	—	ਮਪਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਨੀ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਦਿ	S	ਸਟ	S	ਅSSS	ਗੋS	SS	ਚ	S	ਰੁ
ਪ	ਗ	ਗੁਮਪਧ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਸਾਰੇ	—	ਸਾ
ਪ	ਕ	ੜਿਆSS	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦੀ	S	ਹਉ
ਨੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁਮਪਨੀ	ਪੁਨੀਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	S	ਰ	ਕੈSSS	SSSS	ਬ	S	ਲਿ
ਨੀ	ਸਾ	ਨੀਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਨੀਧਪ		ਪਮਗੁਮ	ਪਨੀਸਾਂਸਾਂ	ਧਨੀਪਧ	ਮਧਗੁਮ	ਗੁਰੇਸਾ
ਹਾ	S	SSSS	ਰੀSSS		ਐSSS	SSSS	SSSS	SSSS	SSSS

• • •

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਅਪਰੰਪਰ ਅਪਰਪਰਾ ॥
ਜੋ ਤੁਮ ਧਿਆਵਹਿ ਜਗਦੀਸ ਤੇ ਜਨ ਭਉ ਬਿਖਮੁ ਤਰਾ ॥
ਬਿਖਮ ਭਉ ਤਿਨ ਤਰਿਆ ਸੁਹੇਲਾ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ॥
ਗੁਰ ਵਾਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋ ਭਾਇ ਚਲੇ ਤਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਆਪਿ ਮਿਲਾਇਆ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਣੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਧਰਣੀਧਰਾ ।
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਅਪਰੰਪਰ ਅਪਰਪਰਾ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੪)

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ **ਇਕ ਤਾਲ**

X		O		2		O		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ
ਹS	ਰਿS	ਹS	ਰਿS	ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗਾ	S	S	ਧਿ
ਨੀ	ਸਾ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਅ	ਪ	ਹੰ	S	ਪ	ਰ	ਅS	ਪS	ਰ	ਪ	ਰਾ	S
ਧਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਜੋS	SS	ਤੁ	ਮ	ਧਿਆ	ਵਹਿ	ਜ	ਗ	ਦੀ	S	ਸ	ਤੇ
ਪਨੀ	ਸਾਂਗੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਪ
ਜS	ਨS	ਭਉ	S	ਬਿS	ਖS	ਮ	ੜ	ਗS	SS	SS	S
				ਅੰਤਰਾ :							
ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਗੁ	ਮ	ਪਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਬਿ	ਖ	ਮ	ਭਉ	ਤਿ	ਨ	ਤਰਿ	ਆ	ਸੁ	ਹੇ	ਲਾ	ਜਿਨ
ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਧਿਆ	SS	S	ਇਆ	S	S
ਧਧ	ਧ	ਧ	ਨ̱ੀਧ	ਨ̱ੀ	ਪ	ਧਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀਧ	ਧਪ	ਪ
ਗੁਰ	ਵਾ	ਕਿ	ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਜੋ	ਭS	ਇ	ਚ	ਲੇS	ਤਿS	ਨ
ਨ̱ੀਨ̱ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨ̱ੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਆS	ਪਿ	ਮਿ	ਲS	SS	SS	SS	ਇਆ	S

●●●

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਤੁਮ ਸੁਆਮੀ ਅਗਮ ਅਥਾਹ ਤੂ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ॥
ਤੂ ਅਲਖ ਅਭੇਉ ਅਗੰਮੁ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨਿ ਲਹਿਆ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਤੇ ਜਨ ਪੁਰਖ ਪੂਰੇ ਜਿਨ ਗੁਰ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਗੁਣ ਰਵੇ ॥
ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਬੀਚਾਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਹਰਿ ਨਿਤ ਚਵੇ ॥
ਜਾ ਬਹਹਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਬੋਲਹਿ ਜਾ ਖੜੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਹਿਆ ॥
ਤੁਮ ਸੁਆਮੀ ਅਗਮ ਅਥਾਹ ਤੂ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੪)

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		׀ ׀ ׀	׀ ׀ ਮ ਮ
	ਸਥਾਈ :	ਪਮ ਗੁਮ ਪਧ ਮਪ	ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾਂ
		ਤੁS ਮS ਸੁਆ ਮੀS	ਅ ਗ ਮ ਅ
ਰੇ — — —	ਸਾ — ਸਾ —	ਪ ਨੀ ਸਾ ਰੇ	ਨੀ ਸਾ ਗੁ ਮ
ਥਾ S S S	ਹ S ਤੂ S	ਘਟਿ ਘਟਿ	ਪੂ S ਰਿ ਰਹਿ
ਪ — — —	— — ਪ —	ਗੁਮ ਪਧ ਪਮ ਪ	ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ
ਆ S S S	S S ਤੂ S	ਅS ਲS ਖS ਅ	ਭੇ S ਉ ਅ
ਸਾ — — ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ
ਗੰ S S ਮੁ	ਗੁ S ਰ S	ਸS ਤਿS ਗੁS ਰ	ਬ ਚ ਨਿ ਲਹਿ
ਪਮ ਗਮ ਪਧ ਨੀਧ	ਪਮ ਗੁਮ ਗੁਰੇ ਸਾ		
ਆS SS SS SS	SS SS SS SSS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਗੁ ਮ
		ਧ ਨੁ ਧੰ ਨੁ	ਤੇS SS ਜ ਨ
— ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗੁ	ਰੇਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
S ਪੁ ਰ ਖ	ਪੂ S ਰੇ ਜਿਨ	ਗੁ ਰ ਸ ਤਿ	ਸੰ ਗਤਿ ਮਿ ਲਿ

ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ ਪ
ਗੁ ऽ ਣੇऽ ਰऽ	ਵੇ ऽ ऽ ਬਿ	ਬੇ ऽ ऽ ਕ	ਬ ਧਿ ਬੀ ऽ
ਧऽ ਮਪ ਗੁ ਮ	ਗੁ ਰ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਗੁਗੁ ਗੁਗੁ ਮ ਮ
ਚਾऽ ऽऽ ऽ ਰਿ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਗੁਰ ਸ ਬ ਦਿ	ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਹਰਿ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਮ ਗੁਰੇ ਸਾ		
ਨਿऽ ऽऽ ਤऽ ਚ	ਵੇऽ ऽऽ ऽऽ ऽ		

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਸੇਵਕ ਜਨ ਸੇਵਹਿ ਤੇ ਪਰਵਾਣੁ ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰੇ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਕੋਟਿ ਸਭਿ ਪਾਪ ਖਿਨੁ ਪਰਹਰਿ ਹਰਿ ਦੂਰਿ ਕਰੇ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਦੋਖ ਸਭਿ ਬਿਨਸੇ ਜਿਨ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਇਕੁ ਅਰਾਧਿਆ ॥
ਤਿਨ ਕਾ ਜਨਮੁ ਸਫਲਿਓ ਸਭੁ ਕੀਆ ਕਰਤੈ ਜਿਨ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਸਚੁ ਭਾਖਿਆ ॥
ਤੇ ਧੰਨੁ ਜਨ ਵਡ ਪੁਰਖ ਪੂਰੇ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਜਪਿ ਭਉ ਬਿਖਮੁ ਤਰੇ ॥
ਸੇਵਕ ਜਨ ਸੇਵਹਿ ਤੇ ਪਰਵਾਣੁ ਜਿਨ ਸੇਵਿਆ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰੇ ॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੪)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਰੇ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ
		ਸੇ	ਵ ਕ ਜ ਨ
ਪ — ਪ —	ਪਮ ਗੁਮ ਪਧ ਮਪ	ਗੁ ਸਾਰੇ ਸਾ ਮ	ਗੁ ਰੇ — ਸਾ
ਸੇ ऽ ਵਹਿ ऽ	ਤੇऽ ऽऽ ਪऽ ਰऽ	ਵਾ ऽऽ ਣੁ ਜਿ	ਨ ਸੇ ऽ ਵਿ

ਰੇ — ਸਾ —	ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ	ਰੇ ਾ — ਨ਼ੀ	ਸਾ ਗੁਮ ਪ ਮ
ਆ S S S	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਹ ਰੇ S ਤਿ	ਨ ਕੇS S S
ਪ — ਪ ਪ	ਪ ਗੁਮ ਪਧ ਪ	ਗੁ ਮ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਕੋ S ਟਿ ਸ	ਭਿ ਪਾS SS ਪ	ਖਿ ਨੁ ਪ ਰ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀਧ	ਪਧ ਪਮ ਗੁਮ ਪਧ	ਪਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ	
ਦੂS SS ਰਿ ਕ	ਰੇS SS SS SS	SS SS S	

ਅੰਤਰਾ :

			ਮਪ ਧਪ ਗੁ ਮ
			ਤਿS ਨS ਕੇ S
ਪ — ਪ ਨੀ	— ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਮਂ ਗੁਂ
ਪਾ — ਪ ਦੋ	S ਖ ਸ ਭਿ	ਬਿ ਨ ਸੇ ਜਿਨ	ਮ ਨਿ ਚਿ ਤਿ
— ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ	ਧਧ ਧ ਧਧ ਧ
S ਇ ਕੁ ਅ	ਰਾS SS S ਧਿ	ਆ S S S	ਉਨ ਕਾ ਜਨ ਮੁ
ਨ਼ੀਧ ਨ਼ੀ ਪ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ ਪਧ ਪ ਪਪ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ
ਸਫ ਲਿਓ ਸ ਭੁ	ਕੀ S ਆ S	ਕS ਰS ਤੇ ਜਿਨ	ਗੁ ਰ ਬ ਚ
ਗੁਮ ਪਧ ਪਮ ਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗੁ ਰੇਸਾ	
ਨੀS SS ਸS ਚੁ	ਭਾS SS SS ਤਿS	ਆS SS SS	

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਵਹਿ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਤਿਵੈ ਚਲਾ ॥
ਹਮਰੈ ਹਾਥਿ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਜਾ ਤੂ ਮੇਲਹਿ ਤਾ ਹਉ ਆਇ ਮਿਲਾ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਤੂ ਹਰਿ ਮੇਲਹਿ ਸੁਆਮੀ ਸਭੁ ਤਿਨ ਕਾ ਲੇਖਾ ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਗਣਤ ਨ ਕਰਿਅਹੁ ਕੋ ਭਾਈ ਜੋ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਲਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਤਿਨ ਉਪਰਿ ਜਿਨ ਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਭਲਾ ॥
ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਵਹਿ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਤਿਵੈ ਚਲਾ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੫)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ — **ਇਕ ਤਾਲ**

X		1		2		0		3		9	
						ਸਥਾਈ :		ਪ	ਮ ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
								ਤੂ	ਅੰ	ਤ	ਰ
ਸਾ	—	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ਾ	ਸਾ	—	ਸਾ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਜਾ	S	ਮੀ	ਹ	ਰਿ	ਆ	S	ਪਿ	ਜਿਉ	ਤੂ	ਚ	ਲਾ
ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—
ਵਹਿ	ਪਿਆ	ਰੇ	ਹਉ	ਤਿS	ਵੈS	ਚ	ਲਾ	ਹ	ਮ	ਰੈ	S
ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ
ਹਾ	S	ਥਿ	ਕਿ	ਛੁ	ਨਾ	S	ਹਿ	ਜਾ	ਤੂ	ਮੇ	ਲਹਿ
ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	-	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ				
ਤਾS	SS	ਹਉ	S	ਆS	ਇS	ਮਿS	ਲਾ				
						ਅੰਤਰਾ					
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਜਿ	ਨ	ਕਉ	ਤੂ	ਹ	ਰਿ	ਮ	S	ਲਹਿ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਸਭੁ

				ਮ							
ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁ	—	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—
ਤਿ	ਨ	ਕਾ	ਲੇ	ਖਾ	S	ਛੁਟ	ਕਿ	ਗਇ	ਆ	S	S
ਨੀ	ਧ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਤਿ	ਨ	ਕੀ	ਗਣ	ਤ	ਨ	ਕਰਿ	ਅਹੁ	ਕੋੌ	ਭਾ	ਈ	ਜੋ
ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ	ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾ
ਗੁ	ਰ	ਬ	ਚ	ਨੀ	S	ਹ	ਰਿ	ਮੇS	SS	ਲਿS	ਲਇ
ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਂ				
ਆS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	S				

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਤੂ ਜਗਜੀਵਨੁ ਜਗਦੀਸੁ ਸਭ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਨਾਥੁ ॥
ਤਿਨ ਤੂ ਧਿਆਇਆ ਮੇਰਾ ਰਾਮੁ ਜਿਨ ਕੈ ਧੁਰਿ ਲੇਖੁ ਮਾਥੁ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਧੁਰਿ ਹਰਿ ਲਿਖਿਆ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਿਆ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਇਕ ਨਿਮਖ ਸਭਿ ਲਾਥੇ ਜਿਨ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਜਾਪਿਆ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਤੇ ਜਨ ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਿਆ ਤਿਨ ਦੇਖੇ ਹਉ ਭਇਆ ਸਨਾਥੁ ॥
ਤੂ ਜਗਜੀਵਨੁ ਜਗਦੀਸੁ ਸਭ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਨਾਥੁ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੫)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ (ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ) — **ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ**

X			0			X			0		
							ਸਥਾਈ				
ਪ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਤੂ	ਜ	ਗ	ਜੀ	ਵਨੁ	ਜਗ	ਦੀS	SS	S	ਸੁ	ਸ	ਭ

ਗ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	—	ਰੇ	ਸਾ	—	—
ਕ	ਰ	ਤਾ	ਸ੍ਰਿ	Sਸ	ਟਿ	ਨਾ	S	S	ਥੁ	S	S
ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਧ	ਪਮ	ਪ	—	—	—	—	ਪ
ਤਿ	ਨ	ਤੂ	ਧਿਆ	ਇਆ	ਮੇਰਾ	ਰਾ	S	S	S	S	ਮੁ
ਨ਼ੀ	ਧ	ਪਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਰੇ	ਸਾ
ਜਿ	ਨ	ਕੇS	ਧੁਰਿ	ਲੇ	ਖ	ਮਾ	S	S	ਥੁS	SS	S
							ਅੰਤਰਾ				
ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
ਜਿ	ਨ	ਕਉ	ਧੁਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਲਿS	ਖਿS	ਆ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਤਿਨ
ਰੇਂਰੇਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਧ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਅ	ਰਾS	SS	ਧਿ	ਆ	S	S
ਮ	ਮ	ਪ	ਧਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਧਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਗਗ
ਤਿ	ਨ	ਕੇ	ਪਾS	ਪ	ਇਕ	ਨਿਮ	ਖS	ਸਭਿ	ਲਾ	ਥੇ	ਜਿਨ
ਰੇਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਧ	ਪਪ	ਮਗ	ਮ	ਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
ਗੁਰ	ਬ	ਚ	ਨ਼ੀS	SS	ਹਰਿ	ਜਾS	S	ਪਿ	ਆS	SS	SS

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਪੂਰਿ ਸਭ ਊਪਰਿ ਸਾਚੁ ਧਣੀ ॥
ਜਿਨ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਮਨਿ ਚੀਤਿ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਮੁਕਤੁ ਘਣੀ ॥
ਜਿਨ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਤੇ ਮੁਕਤ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤਿਨ ਕੇ ਊਜਲ ਮੁਖ ਹਰਿ ਦੁਆਰਿ ।
ਓਇ ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਜਨ ਭਏ ਸੁਹੇਲੇ ਹਰਿ ਰਾਖਿ ਲੀਏ ਰਖਨਹਾਰਿ ॥
ਹਰਿ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਜਨ ਸੁਣਹੁ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਸਫਲ ਬਣੀ ॥
ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਪੂਰਿ ਸਭ ਊਪਰਿ ਸਾਚੁ ਧਣੀ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੫)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ)**

×	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਸਾ —	ਰੇਗ ਮਪ ਮਗ ਮਗੁ	ਰੇਗੁ ਰੇਸਾਂ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ
	ਤੂ S	ਜS ਲਿS ਬS ਲਿS	ਮਹੀ ਅਲ SS ਭਰS
ਰੇ — — —	— ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਧ਼ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ	ਧ਼ — ਪ਼ ਪ਼
ਪੂ S S S	S ਰਿ ਸ ਭ	ਊS SS ਪS ਰਿ	ਸਾ S ਚੁ ਧ
ਸਾ ਛੀ ਰੇ —	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਗ —	ਰੇਗ ਮਧ ਪਮ ਪ
ਣੀ S S S	S S ਜ਼ਿ ਠ	ਜ ਪਿ ਆ S	ਹS ਰਿS ਮS ਨਿ
ਪਧ ਮਪ ਮ ਮ	ਗ ਗ ਪ ਪ	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ	ਧ ਪ ਮਂ ਪ
ਚੀS SS S S	S ਤਿ ਹ ਰਿ	ਜS ਪਿS ਜS ਪਿ	ਮੁ ਕ ਤੁ ਘ
ਮਗ ਪਮ ਗੁਰੇ ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ		
ਣੀS SS SS SS	SS SS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ ਪ ਮ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —
		ਜਿਨ ਜ ਪਿ ਆ	ਹ ਰਿ ਛੇ S
— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਨੀ ਸਾ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਗਂ —	ਰੇਂਗਂ ਮਂਗੁ ਰੇਂ ਸਾਂ
S ਮੁ ਕ ਤ	ਪ੍ਰਾS SS ਣੀS S	ਤਿ ਨ ਕੇ S	ਊS SS ਜ ਲ
ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਪਪ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ
ਮੁ ਖ ਹ ਰਿ	ਦੁਆ S S ਰਿ	ਓਇ ਹਲ ਤਿ ਪ	ਲ ਤਿ ਜ ਨ
ਪਧ ਮਪ ਮ ਗ	ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਗ ਗ	ਰੇਗ ਮਧ ਪ ਪ
ਭਏ SS S ਸੁ	ਹੇ S ਲੇ ਹਰਿ	ਰਾ ਖਿ ਲੀ ਏ	ਰS SS ਖ ਨ
ਪਧ ਪਮਂ ਪਮ ਗਮ	ਗੁਰੇ ਨ਼ੀਸਾ		
ਹਾS SS SS SS	SS ਰਿS		

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਤੂ ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ ਹਰਿ ਏਕੁ ਹਰਿ ਏਕੋ ਏਕੁ ਰਵਿਆ ॥
ਵਣਿ ਤ੍ਰਿਣਿ ਤ੍ਰਿਭਵਣਿ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਚਵਿਆ ॥
ਸਭਿ ਚਵਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤੇ ਅਸੰਖ ਅਗਣਤ ਹਰਿ ਧਿਆਵਏ ॥
ਸੋ ਧੰਨੁ ਧਨੁ ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਸਾਧੂ ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕਰਤੇ ਭਾਵਏ ॥
ਸੋ ਸਫਲੁ ਦਰਸਨੁ ਦੇਹੁ ਕਰਤੇ ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਸਦ ਚਵਿਆ ॥
ਤੂ ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ ਹਰਿ ਏਕੁ ਹਰਿ ਏਕੋ ਏਕੁ ਰਵਿਆ ॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੫)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ (ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ) — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				0				3			
					ਸਥਾਈ :		ਧੁ	ਮਧੁ	ਮਗ	ਰੇਮ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ
							ਤੂ	ਥਾS	SS	-ਨS	ਥS	ਨੰ	ਤਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਸਾ	—	—	—	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ	ਗਮ	ਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਰੇ
ਏ	S	S	S	S	ਕੁ	ਹ	ਰਿ	ਏS	SS	ਕੋ	ਏ	S	ਕੁ	ਰ	ਵਿ
ਸਾ	—	—	—	—	—	—	—	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਮ
ਆ	S	S	S	S	S	S	S	ਵ	ਣਿ	ਤ੍ਰਿ	ਣਿ	ਤ੍ਰਿ	ਭ	ਵ	ਣਿ
ਧੁ	ਨ਼ੀ	ਮ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਗ
ਸ	S	ਭ	S	ਸ੍ਰਿ	ਸਟਿ	ਮੁ	ਖਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਚ	ਵਿ
ਨੀਨੀ	ਧੁਨੀ	ਮਧੁ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀਧੁ	ਮਗ		ਰੇਸਾ								
ਆS	SS	SS	SS	SS	SS		SS								
					ਅੰਤਰਾ :			ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਮਧੁ
								ਸ	ਭਿ	ਚ	ਵਹਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿS
ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਨਾS	SS	S	ਮੁ	ਕ	ਰ	ਤੇ	ਅ	ਸੰ	ਖ	ਅ	ਗ	ਣ	ਤ	ਹ	ਰਿ

ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਧਨੀ ਮਧ ਮ ਗ	ਮ ਗ — ਗ	ਗਮ ਧਨੀ ਧ ਮੇ
ਧਿਆ SS S ਵ	ਏS SS S S	ਸੋ ਧੰ S ਨੁ	ਧS ਨੁS ਹ ਰਿ
ਗ ਰੇ ਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਨੀਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਮੰ ਧ —
ਸੰ S S ਤੁ	ਸਾ S ਧੂ S	ਜੋ ਹਰਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਕ ਰ ਤੇ S
ਨੀਨੀ ਧਨੀ ਮਧ ਨੀਰੇਂ	ਨੀਧ ਮਗ ਰੇਸਾ		
ਭਾS SS SS ਵS	ਏS SS SS		

●●●

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪

ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਅਸੰਖ ਜਿਸੁ ਤੂ ਦੇਵਹਿ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਮਿਲਹਿ ॥
ਜਿਸ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਗੁਰ ਹਾਥੁ ਤਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਗੁਣ ਟਿਕਹਿ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਹਿਰਦੈ ਟਿਕਹਿ ਤਿਸ ਕੈ ਜਿਸੁ ਅੰਤਰਿ ਭਉ ਭਾਵਨੀ ਹੋਈ ॥
ਬਿਨੁ ਭੈ ਕਿਨੈ ਨ ਪ੍ਰੇਮੁ ਪਾਇਆ ਬਿਨੁ ਭੈ ਪਾਰਿ ਨ ਉਤਰਿਆ ਕੋਈ ॥
ਭਉ ਭਾਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਨਕ ਤਿਸਹਿ ਲਾਗੈ ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਹਿ ॥
ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਅਸੰਖ ਜਿਸੁ ਤੂ ਦੇਵਹਿ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਮਿਲਹਿ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੫)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ (ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ:	ਰੇਗ ਮਧ ਗਮ ਧਨੀ	ਧ ਮ ਗ ਰੇ
		ਤੇS SS ਰੀS SS	ਭ ਗ ਤਿ ਭੰ
ਧ — ਧ ਧ	ਮ ਧ ਮ ਗ	ਮੰ ਗ ਰੇ ਗ	ਰੇ ਸਾ ਨੀ ਰੇ
ਡਾ S ਰ ਅ	ਸੰ S S ਖ	ਜਿ ਸੁ ਤੂ S	ਦੇ ਵਹਿ ਮੇ ਰੇ
ਸਾ — ਸਾ ਰੇਨੀ	ਧ ਰੇ ਸਾ —	ਨੀ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਮ ਧ ਮ
ਸੁਆ S ਮੀ ਤਿS	ਸੁ ਮਿ **ਲਹਿ** S	ਜਿ ਸੁ ਕੈ S	ਮ ਸ ਤ ਕਿ

ਗਮੇ ਧੁਨੀ ਮ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ
ਗੁS SS S ਰ	ਹਾ ਬੁ ਤਿ ਸੁ	ਹਿ ਰ ਦੈ S	ਹਰਿ ਗੁ ਣਟਿ
ਗਂਮ ਧੁਨੀ ਮਂਧੁ ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਮ ਗਰੇ ਸਾ		
ਠਹਿ SS SS SS	SS SS SS S		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਗ ਗ	ਗਮ ਧੁਨੀ ਮ ਧੁ
		ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ	ਹਿS ਰS ਦੈ S
— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —
S ਟਿ ਕ ਹਿ	ਤਿ ਸ ਕੈ ਜਿਸ	ਅੰ ਤਰਿ ਭ ਉ	ਭਾ ਵ ਨੀ S
ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ	ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਮ ਰੇ ਗ —	ਮਧੁ ਨੀਰੇ ਨੀ ਧੁ
ਹੋ S S S	ਈ S S S	ਬਿ ਨੁ ਭੈ S	ਕਿS ਨੈS S ਨ
ਮ ਧੁ ਮ ਗ	ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਨੀ ਰੇ ਗ —	ਮਂਧੁ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾ
ਪ੍ਰੋ S S ਮੁ	ਪਾ S ਇਆ S	ਬਿ ਨੁ ਭੈ S	ਪਾS SS ਰਿ ਨ
ਨੀਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਮ ਗਰੇ ਸਾ		
ਉS ਤ ਰਿਆ S	ਕੋਂS SS ਈS S		

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਿ ਚਲੇ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਸਿਖਾ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਬਣੀ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਨਿਮਖ ਵਿਖਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਣੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸਭੁ ਲੋਕੁ ਵੇਖਣਿ ਆਇਆ ॥
ਜਿਨ ਦਰਸੁ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰੂ ਕੀਆ ਤਿਨ ਆਪਿ ਹਰਿ ਮੇਲਾਇਆ ॥
ਤੀਰਥ ਉਦਮੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀਆ ਸਭ ਲੋਕ ਉਧਰਣ ਅਰਥਾ ॥
ਮਾਰਗਿ ਪੰਥਿ ਚਲੇ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਸਿਖਾ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੬)

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ (ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ) **ਇਕ ਤਾਲ**

X		O		2		0		3		4	
		ਸਥਾਈ :		ਮਧੁ	ਨੀਰੇ˙	ਨੀਧੁ	ਰੇਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਮ	ਧੁਮ	ਗਮ
				ਮਾs	ss	ਰs	ਗਿs	ਪੰs	ss	ਥਿs	ਚs
ਨੀ	ਧੁ	—	—	ਧ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਗਮ	ਨੀ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਮਗ
ਲੇ	s	s	s	ਗੁ	ਰ	ਸs	ਤਿs	ਗੁ	ਰ	ਸੰs	ss
ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀਰੇ	ਗਮ	ਗਰੇ	ਮਰਾਂ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀ	ਰੇ
ਗਿs	ਸਿs	ਖਾ		ਅs	ਨs	ਦਿs	ਨੁs	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਬ
ਸਾ	—	—	—	ਨੀ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮਧੁ	ਨੀਰੇ˙	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਣੀ	s	s	s	ਖਿ	ਨੁ	ਖਿ	ਨੁ	ਨਿs	ਮs	ਖ	ਵਿ
ਰੇਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗਮ	ਧੁਨੀ								
ਖਾs	ss	ss	ss								
		ਅੰਤਰਾ :									
ਮਮ	ਗ	ਗ	ਮਮਂ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਭਗ	ਤਿ	ਬs	ਣੀ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ਰੀ	ਸਭੁ
ਨੀਰੇ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗ
ਲੋs	s	ਕੁ	ਵੇ	ਖ	ਣਿ	ਆs	ss	ss	ਇਆ	s	s
ਮਮ	ਗਗ	ਗ	ਗਮ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗ	ਰੇ	—	ਸਾ
ਜਿਨ	ਦਰ	ਸੁ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰੂ	s	ਕੀ	s	ਆ

ਨੀ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਧ	ਮਧ	ਸਾਂ	—	—	—
ਤਿ	ਨ	ਆ	ਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਮੇ	ss	ਲਾ	s	s	s
ਰੇਨੀ	ਧਮ	ਗਮ	ਧਨੀ								
ਇਆ	ss	ss	ss								

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਕੇਦਾਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰ ਵਾਕ ਹੈ "**ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ ਭਾਈ ਸਬਦੇ ਕਰੇ ਪਿਆਰ।**" ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲ ਤੋਂ ਵਰਤਮਾਨ ਤਕ ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਬਣਿਆ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਕਠਿਨ ਜਾਂ ਜਟਿਲ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸਗੋਂ ਸਰਬ ਸਾਧਾਰਣ ਜਾਂ ਸੁਗਮ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਦੇ ਥਾਟ ਬਾਰੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਤਕਰਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਰਗ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ। ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਹਾਰ[1] ਵਿਚ ਬਹੁ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਹੀ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਮਧਿਅਮ, ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਸੰਗੀਤ ਵੇਤਾ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ, ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਨੁਵਾਦੀ ਸੁਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਚ ਅਨੁਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ[2] ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਲਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ 6 ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸ਼ਾਡਵ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਰਾਗਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਕੁਝ ਮਰਮੱਗ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਸੁਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਤਨੇ ਕਲਾਤਮਕ ਢੰਗ[3] ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਜਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਵੀ ਗੁਪਤ। ਗੰਧਾਰ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਸੂਝਵਾਨ ਸ੍ਰੋਤੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਕਲਾ ਕੌਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਿਸ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਲਾਵੰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕ੍ਰਿਆ ਅਤਿਅੰਤ ਚੋਕਸੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ "ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ" ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਕਾਮੋਦ ਅਤ "ਗ ਮ ਰੇ ਸ" ਤੋਂ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਿਅਮ (ਸ਼ੁੱਧ) ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਗ੍ਰਹ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਅੰਸ਼ ਮੱਧਿਅਮ ਅਤੇ ਨਿਆਸ ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੜਜ ਮੱਧਿਅਮ ਦੀ ਜੋੜੀ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ

ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਦਾਰਾ ਦੇ ਨਿਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਗ ਕਾਮੋਦ, ਹਮੀਰ, ਛਾਇਆ ਨਟ ਆਦਿ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਵਖਰੀ ਚਲਨ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਡਰੀ ਨੁਹਾਰ ਰਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠਹਿਰਾਓ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁੰਦਰ ਜਾਪਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਨੂੰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਨੁਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਲਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨੀ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ (ਸ਼ੁੱਧ) ਸੁਰ ਤੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਿਆਸ ਨ ਕਰੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਜਿਥੇ ਤਕ ਵਸ ਚੱਲੇ, ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਿਅਮ ਇਕੱਠੇ ਬੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕ੍ਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਰਾਗ ਅਤਿਅੰਤ ਮਨੋਰੰਜਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਧਾਰਣ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕ੍ਰਿਆ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। "ਮ ਪ ਧ ਮ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਅ ਤਮਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਤਾਰ ਸ਼ਡਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰੁੱਤ ਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਅੜਚਣ ਨਾ ਆਵੇ, ਇਸ ਸੌਖ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕਲਾਕਾਰ "ਮਪ ਧਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰੇਸਾ" ਵੀ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਬੜਾ ਗਹਿਰਾ ਅਧਿਐਨ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ।

"ਕੇਦਾਰ—ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ, ਜਿਹਾ ਕੁ" ਬੈਰਾਧਰ ਗਜਧਰ ਕੇਦਾਰਾ "ਪਾਵਸ ਅਤੇ ਮਲਾਰ ਮਿਲਕੇ ਕੇਦਾਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹਾ ਕੁ ਰਾਗਾਰਣਵ ਵਿਚ ਨਾਅਟ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਏਹੋ ਸ਼ਿਵਮਤ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰ ਗੌੜ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 28)

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਦਸ ਕੇ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜਗਿਆਸਾ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਇਥੇ ਬਹੁਤੀ ਟੀਕਾ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ, ਅਸੀਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਮਤ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰਾ ਪੁੱਤਰ, ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਗਣੀ, ਤੀਜੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤਰ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੇਘ ਰਾਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੇਘ "ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ" ਨਾਮ ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕੇਦਾਰਾ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਗਣੀ।

ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਸ਼ ਨੇ "ਰਾਗ" ਦੇ ਅਰਥ "ਰਾਗਣੀ" ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰੇ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ, ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂਨੀ ਧ, ਪ, ਮ ਪ ਧਪ ਮ, ਰੇ, ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਸਾਮ, ਮ ਪ. ਮ ਪ ਧਪ ਮ, ਮ, ਰੇ, ਸਾ

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ
ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ

1. (ਸਾ), ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਮ, (ਮ), ਰੇ, ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਮ ਪ਼ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ੇ ਪ਼

ਧ਼ ਮ਼ ਮ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਮ ਪ਼ੁ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼, ਮ ਮ਼ੇਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਧ਼ ਪ, ਗ ਮ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਧ਼ੁ ਮ਼ ਪ਼, ਧ਼ ਮ਼, ਪ਼ ਪ਼

ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਪ਼ ਮ਼ੇ ਪ਼ ਸ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਮ, ਮ਼ਪ ਪ਼ੁਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਮ,

ਰੇ ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼ੇ ਮ, ਪ਼ ਪ਼ ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਸਾਸਾ ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਮਪ ਮਪ ਧਪ ਮ।

ਪ਼ਸ ਮਪ ਮ, ਧਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ ਮ,

2. ਮ ਮ ਰੇਸਾ ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਮ, ਮਪ, ਸਾ ਮ ਮ ਪ, ਮ ਮ ਪ, ਮਪ ਧਧਪ, ਮਪ ਧਨੀ

ਮਪ, ਮਪ ਮਪ ਧ ਧ ਮ, ਮ ਪਸਂ ਨੀਸਂਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ,

ਮ ਮ ਪ ਪ ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮਪ ਧਪ ਮ, ਪ ਧ ਮਪ, ਸਾਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ ਮ, ਧ,ਮ

ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ, ਪ ਧ ਮ, ਪ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਨੀਸਂ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ,

ਧ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ਼ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮੁ ਪ ਮ, ਮ, ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ।

3. ਸਾਸਾ ਮ ਮ ਪ ਪ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ, ਧਪ ਮਪ ਧਪ ਪ, ਪਧ ਮਪ ਸਾਂ,ਮੇਂਪ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ,ਸਾਂ,

ਮ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇ, ਸਾਂਰੇ ਨੀਸਾਂ ਧਧਪ, ਮ ਪ ਸਾ, ਮਪ ਸ, ਮ ਪ ਰੇਂਸਾਂ, ਮ ਮ ਪ ਪ ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ,

ਮਪ ਧਮਪ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂ ਸਾਂ ਪਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮੱਮਂ ਰੇ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਧ ਪ ਮਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ

ਸਾ, ਸਾ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਪਂ ਮੇਂ ਪਂ ਮਂ, ਸਂਮਂ ਪਂ ਮਂ, ਧਂ ਧਂ ਪਂਪਂ ਮੇਂ ਮਂ, ਪਂਮਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ,

ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ਼ਧਪ, ਮਪ ਧਪਮ, ਪੇ ਪ ਮ ਨੀ ਧਪ ਮ, ਪ ਮ ਪਧਮ, ਪ, (ਮ) ਸਾਰੇ, ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੇਰੇ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਤ ਗਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਨ ਜਾਈ ਹਰਿ ਲਖਿਆ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਿਲੈ ਲਖਾਵੀਐ ਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਸੁ ਆਪੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਸਭੁ ਕੋ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੋ ਥਾਇ ਪਾਵੀਐ ਰੇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਹਰਿ ਪਹਿ ਹਰਿ ਦੇਵੈ ਤਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੀਐ ਰੇ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਲੇਖਾ ਸਭੁ ਛਡਾਵੀਐ ਰੇ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਸੇ ਧੰਨੁ ਜਨ ਕਹੀਅਹਿ ਤਿਨ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਤਿਨ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਉ ਸੁਤੁ ਮਿਲਿ ਮਾਤ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਮੋ ਕਉ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਜਿਉ ਬਛੁਰਾ ਦੇਖਿ ਗਊ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਿਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ ॥੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੮)

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ **ਤਿਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਮ ਮਗ਼ ਪ ਮਪ
			ਮੇ ਰੇs ਮ ਨs
ਧ — ਧ ਪ	— ਪ ਮਪ ਧਪ	ਮ ਰੇਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਮ ਮ ਰ ਸਾ
ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮ ਨਿs sਤ	ਗਾ ਵੀs ਐ ਰੇ	ਅ ਗ ਮ ਅ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਮ ਮ —	ਮ ਮ ਪ ਪ
ਗੋ ਚ ਰੁ ਨ	ਜਾ ਈ ਹ ਰਿ	ਲs ਖਿs ਆ s	ਗੁ ਰ ਪੂ ਰਾ
ਮਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਧਨੀ	ਪਧ ਮਪ ਮੁਮ ਰੇਸਾ	
ਮਿs ਲੈs ss ਲ਼s	ਖਾs ਵੀs ਐs ss	ਰੇs ss ss ss	
		ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ
			ਜਿ ਸ ਆ ਪੇ

ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਨੀ ਸਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧ ਧ ਧ —
ਕਿ ਰ ਪਾ ਕ	ਰੇ s ਮੇ ਰਾ	ਸੁਆ ss ਮੀ ਤਿਸੁ	ਜ ਨ ਕਉ s
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਮ —	ਮ ਮ ਪ —
ਹ ਰਿ ਲਿ ਵ	ਲਾs ਵੀs ਐ s	ਰੇs ss ss ss	ਸ ਭੂ ਕੋ s
ਮਪਧਨੀ ਸਾਂ ਧ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਧਪ	ਮ ਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਮ ਮਗ
ਭsss ਗ ਤਿ ਕ	ਰੇ s ਹs ਰਿs	ਕੇ s ਰੀ s	ਹs ਰਿs ਭਾ ਵੈs
ਮ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰੇਸਾ	
ਸੋ s ਬਾ ਇ	ਪਾs ਵੀs ਐs ss	ਰੇs ss ss ss	

ਕੰਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਕਹੁ ਰੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੂਜਹੁ ਇਨ ਬਿਧਿ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਹੁ ਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਬਿਖੈ ਰਸ ਇਨ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਤੂ ਰਹੁ ਰੇ ॥
ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੀਜੈ ਹਰਿ ਗੋਸਟਿ ਸਾਧੂ ਸਿਉ ਗੋਸਟਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਾਇਣੁ
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਾਇਣੁ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਾਮ ਰਮਹੁ ਰੇ ॥ ੧ ॥
ਅੰਤਰ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨੁ ਜੋਰੁ ਤੂ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਜਾਨਤਾ ਇਹੁ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਆਪਨ ਗਹੁ ਰੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰਿ ਕਰਿ ਹਰੇ ॥੨ ॥੧ ॥੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੧੮)

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ **ਤਿਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਧਪ
	ਮੇਂs ਰੇs ਮs ਨs	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਗੁ ਨ ਕs ਹੁs
ਮ — — —	ਮਪ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਧ ਧ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਧਪ
ਰੇ s s s	ਮੇਂs ਰੇs ਮs ਨs	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਗੁ ਨ ਕs ਹੁs
ਮ — — ਧਪ	ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਮ	— ਮਗ ਪ — ਪ
ਰੇ s s ਸਤਿ	ਗੁ ਰੂ ਕੇ s	ਚ ਰ ਨ ਧੋ	s ਇs ਧੋ s ਇ
ਪਮ ਧਪ ਮ ਮਮ	ਪ ਪ ਮ ਪ	ਨੀਧ ਸਾਂਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਪ ਧਨੀ
ਪੂs ss ਜਹੁ ਇਨ	ਬਿਧਿ ਮੈ ਰਾ	ਹs ਰਿs ਪ੍ਰ ਭ	ਲs ਹੁs ਰੇs ss
ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰੇਸਾ			
ss ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :			
ਮ — ਮ ਪ	— ਪ ਪ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਕਾ s ਮੁ ਕ੍ਰੋ	s ਧ ਲੋ ਭੁ	ਮੋ ਹੁ ਅ ਭਿ	ਮਾ s ਨੁ ਬਿ
ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇ ਸਾਂ	— — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ — ਧ ਧ	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ
ਖੰs ss ਰ ਸ	s s ਇ ਨ	ਸੰ s ਗ ਤਿ	ਤੇs ss ਤ੍ਰੁs s

ਧਪ ਮੇਪ ਮ —	ਮ ਮ ਮ ਮਗ	ਪ ਪ ਮ ਪ	ਮੇਪਧਨੀ ਸਾਂ ਧ ਪ
ਰs ਹੁs ਰੇ s	ਮਿ ਲਿ ਸ ਤs	ਸੰ ਗ ਤਿ ਕੀ	ਜੈsss s ਹ ਰਿ
ਪਮ ਧਪ -ਮ ਮ	ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ ਰੇਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ ਮ ਮਗ
ਗੋਂs ss sਸ ਟਿ	ਸਾ ਧੂ ਜਿਉ s	ਗੋ ਸਟਿ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰੇs ss ਮ ਰs
ਪ ਮ ਪ	ਮਪਧਨੀ ਸਾਂ ਧ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਮ ਮ	ਮ — ਮ ਮਂ
ਸਾ ਇਣ ਰਾ ਮ	ਨਾsss s ਮੁ ਰ	ਸਾs ss ss ਇਣੁ	ਰਾ s ਮ ਨਾ
— ਮ ਰੇ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਨੀ ਧਪ	ਮਪ ਧਪ ਮਮ ਰੇਸਾ	
s ਮ ਰਾ s	ਮ ਰ ਮਹੁ ss	ਰੇs ss ss ss	

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਭਰਉ (ਭੈਰਵ) ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ । ਥਾਟ ਪਧਤੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਜਨਕ (ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ । ਰਾਗਾਂਗ ਪਧਤੀ ਦੇ ਪਗ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਰਾਗਾਂਗ ਰਾਗ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ : ਅਹੀਰ ਭੈਰਵ, ਆਨੰਦ ਭੈਰਵ, ਸ਼ਿਵਮਤ ਭੈਰਵ, ਬੰਗਾਲ ਭੈਰਵ, ਨਟਭੈਰਵ, ਆਦਿ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਰਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਆਵੱਸ਼ਕ ਤੌਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਭੈਰਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ ।

ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਜਾਂ ਸਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ । ਭੈਰਉ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਪੰਚਮਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲਾ ਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ । ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਤ ਕਾਲ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਤ ਵਜੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਮਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਦੇ ਉਚਿੱਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ । ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੋਂ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਰਿਸ਼ਭ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅੰਦੋਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਪੂਰਣ ਰਹੱਸ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ ਸ਼ਡਜ, ਰਿਸ਼ਭ, ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਰ ਦਾ ਅਕਸਰ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਇਕ ਆਲਾਪ ਯੋਗ ਰਾਗ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਭੈਰਉ--ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਸੁਧ (ਖਾਲਸ) ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀ'' (ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 28)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਪਰਿਚਯ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ :

''ਇਹ ਰਾਗ ਹਨੂਮਾਨ ਮਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ''ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀ''ਲਿਖਿਆ ਹੈ (ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 33)

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਰਾਗ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਰਤੀਬਵਾਰ, ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸਥਾਨ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

"ਰਾਗਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਹੈ ਜੇ ਸਚਿ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥"

(ਵਾਰ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ : ੩)

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵੀ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰਬੋਤਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ :

"ਰਾਗਨ ਮੇਂ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਪਾਰਸ ਪਰਧਾਨ ਹੈ ॥"

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸੋ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਸਿਰੀ ਹੈ, ਭੈਰਵ ਨਹੀਂ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ

ਜਾਂ

ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ, ਧੁ ਨੀਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ ਨੀਧੁ, ਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਗ ਮ ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਗ ਗ ਰੇ ਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. (ਸਾ), ਗ ਮ ਰੇ ਰੇ, ਸਾ(ਸਾ), ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਧ਼ੁ ਧ਼ੁ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਧ਼ੁ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਗ਼ ਮ਼ ਧ਼ੁ ਧ਼ ਪ, ਮ਼ ਪ਼ ਗ਼ ਮ਼ ਧ਼ੁ ਧ਼ੁ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ੁਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਗ ਮ,ਗਮਰੇ, ਗਮਪ ਮ ਗ ਮਰੇ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮਰੇ, ਰੇ ਗ ਕ ਮ ਗਮ, ਪ ਗਮ, ਪਮ ਗਰੇ, ਗਮਰੇ, ਰੇ ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ ਪ ਮ ਗ, ਮਗ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ, ਧ਼ੁ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਧ਼ੁ ਧ਼ੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਗ ਗ ਮ, ਨ਼ੀਸਾ ਗਮ ਰੇ ਰੇ, ਪ ਮ ਗਮ ਰੇ ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ ਗਮ ਧੁ ਧੁਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਮ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਗਮ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਧੁਪ ਮ ਗ ਪ, ਰ ਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮਪ ਗਮ ਧੁ ਧ ਨੀ, ਨ਼ੀ, ਨੀ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਧ ਮ ਗ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ, ਨੀ ਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਨ਼ੀਸ ਪ. ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਗ ਮ, ਰੇ ਰੇ, ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਰੇ ਸਾ।

3, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮ ਪ ਗਮ ਧੁ ਨੀਸਾਂ, ਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੀਸਾਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ, ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਗਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂਰੁੇਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਰੁੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਧੁ ਨੀ ਪ ਧੁ ਮਪ ਗਮ ਧੁਾ ਨੀਸਾਂ. ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੁੇਂ ਨੀਸਾਂ ਗ ਗਂ ਮਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ ਗਂ ਮਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਮਂ ਗਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾਂ, ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੁੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮਪ ਗਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਨੀਧੁ ਮ ਗ ਪ, ਗ ਮਰੁੇ, ਪਰੁੇ, ਰੁੇ ਸਾ, ਧੁਨ਼ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨੀ ਰੁੇ ਸਾ ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹਰਿ ਜਨ ਸੰਤ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਗਿ ਲਾਇਣੁ ॥ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਭਜੁ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਇਣੁ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਮੁ ਨਰਾਇਣੁ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਸੁਖਦਾਤਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਵਜਲੁ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਤਰਾਇਣੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਮੇਲਿ ਹਰਿ ਗਾਇਣੁ ॥ ਗੁਰਮਤੀ ਲੇ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ॥੨॥
ਗੁਰ ਸਾਧੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗਿਆਨ ਸਰਿ ਨਾਇਣੁ ॥ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਗਏ ਗਾਵਾਇਣੁ ॥੩॥
ਤੂ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਧਰਾਇਣੁ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਮੇਲਿ ਤੇਰਾ ਦਾਸ ਦਸਾਇਣੁ ॥੪॥
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ (ਭੈਰਵ) — **ਤਿਨ ਤਾਲ**

x	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਧੁ ਧ	ਪ ਪ ਧੁ ਮ
		ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਭ ਜੁ
ਗ ਮ ਪ ਮ	ਰੁੇ — ਸਾ ਸਾ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ	ਸਾ ਸਾ — ਸਾ
ਨਾ s ਮੁ ਨ	ਰਾ s ਇ ਣੁ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਕ
ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਰੁੇ — ਸਾ —	ਗ ਗ ਮ ਮ	ਪਪ ਧੁਧੁ ਨੀ ਸਾ
ਰੇs ss ਸੁ ਖ	ਦਾ s ਤਾ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਭਵ ਜਲੁ ਹ ਰਿ
ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੁੇ ਨੀਸਾਂ	ਧੁਪ ਮਪ ਮ ਗ		
ਨਾs ss ਮਿs ਤs	ਰਾs ss ਇ ਣੁ		

	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਗ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਧੁ ਧ
		ਹ ਰਿ ਜ ਨ	ਸੰ ਤ ਕ ਰਿ
ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾ
ਕਿਰ ਪਾ ਪ ਗਿ	ਲਾ s ਇ ਣੁ	ਗੁਰ ਸ ਬ ਦੀ	ਹ ਰਿ ਭ ਜੁ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾ	ਧਨੀ ਪਧੁ ਮਪ ਮਗ		
ਸੁs ਰs ਤਿ ਸ	ਮਾs ss ਇs ਣੁs		

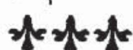
ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪

ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਫਲ ਸਾ ਘਰੀ ॥ ਗੁਰ ਉਪਦਸਿ ਸਭਿ ਦੁਖ ਪਰਹਰੀ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਮੁ ਨਰਹਰੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਸਿੰਧੁ ਭਉ ਤਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਗਜੀਵਨੁ ਧਿਆਇ ਮਨਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀ ॥ ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਤੇਰੇ ਪਾਪ ਪਰਹਰੀ ॥੨॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਪਰੀ ॥ ਇਸਨਾਨੁ ਕੀਓ ਅਠਸਠਿ ਸੁਰਸਰੀ ॥੩॥
ਹਮ ਮੂਰਖ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਾਰਿਓ ਤਾਰਣ ਹਰੀ ॥੪॥੨॥
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਧੁ ਪ ਮ	ਗ ਮ ਗੁਮ ਪਮ
		ਮੇ ਰੇ ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਭs ਜੁs
ਰੇ —ਰੇ ਮਮ ਗ	ਰੇ — ਸਾ —	ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਰੇ — ਸਾ —
ਨਾ sਮੁ ਨਰ ਹ	ਰੀ s s s	ਕ ਰਿ ਕਿ ਰ	ਪਾ s ਮੇ s
ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ ਧੁ ਨੀ	ਧੁ ਰੁ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪ — ਪ ਧੁਨੀ
ਲਹੁ ss ਗੁ ਰ	ਪੂ s ਰਾ ਸਤਿ	ਸੰ s ਗ ਤਿ	ਸੰ s ਗਿ ਸਿੰs
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ		
ss ਧੁ ਭਉ ਤ	ਰੀs ss ss ss		

	ਅੰਤਰਾ :	ਗੁ ਗ ਮ ਮ	ਧੁ — ਨੀ ਨੀ
		ਬੋ ਲਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ S ਮੁ ਸ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇ — ਸਾ —	ਨੀ ਸਾਂ ਗਾਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਫ ਲ ਸਾ ਘ	ਗੀ S S S	ਗੁ ਰ ਉ ਪ	ਦੇ ਸਿ ਸ ਭਿ
ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ		
ਦੁS ਖS ਪਰ ਹS	ਰੀS SS SS SS		

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪

ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰਣੀ ਸਾਰੁ ਜਪਮਾਲੀ ॥ ਹਿਰਦੈ ਫੇਰਿ ਚਲੈ ਤੁਧੁ ਨਾਲੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਬਨਵਾਲੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਤੂਟਿ ਗਈ ਮਾਇਆ ਜਮ ਜਾਲੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਾ ਘਾਲਿ ਜਿਨਿ ਘਾਲੀ ॥ ਤਿਸੁ ਘੜੀਐ ਸਬਦੁ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲੀ ॥੨॥
ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਗੁਰਿ ਅਗਮ ਦਿਖਾਲੀ ॥ ਵਿਚਿ ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਲਧਾ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥੩॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੀ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਾਰਹੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਮ ਗਮ ਪ ਮਪ
			ਹ ਰਿS ਹ ਰਿS
ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਮ ਮ ਮ ਮ
ਨਾ S ਮੁ ਜ	ਪਹੁ SS ਬS ਨS	ਵਾ S ਲੀ S	ਕ ਰਿ ਕਿ ਰ
ਮਗ ਰੇ ਰੇਗ ਮਪ	ਮ ਗ ਪ ਮ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ
ਪਾS S ਮੇS SS	ਲ ਹੁ ਸ ਤ	ਸੰ S ਗ ਤਿ	ਤੁ S ਟਿ ਗ
ਪ — ਗ ਮ	ਮਪ ਧੁਸਾ ਨੀ ਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਪ ਧੁਪ ਮਗ	
ਈ S ਮਾ S	ਇਆ SS ਜ ਮ	ਜਾS SS ਲੀS SS	

		ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਪ ਪ
			ਸੁ s ਕ੍ਰਿ ਤੁ
ਧੁ ਧੁ ਨੀ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ
ਕ ਰ ਣੀ s	ਸਾ ਰੁ ਜ ਪ	ਮਾs ss ਲੀs s	ਹਿ ਰ ਦੈ s
ਰੇਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਪ ਧੁਪ ਮਗ	
ਫੇ s ਰਿ ਚ	ਲੈs ss ਤੁs ਧੁs	ਨਾs ss ਲੀs ss	

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪

ਸਭਿ ਘਟ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਨਾ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥੧॥
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ ॥
ਹਉ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਪੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥ ਸਭ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥੨॥
ਜਿਸ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਭਾਵੈ ॥ ਜਿਸ ਕੈ ਨੇੜੈ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵੈ ॥੩॥
ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਭ ਤੈ ਭਰਪੂਰਿ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ ॥੪॥੪॥
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਮ	ਗ ਰੇ — ਸਾ
		ਹ	ਰਿ ਸੁ s ਖ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾਗ ਮਪ ਗ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ	ਧੁ ਮ ਪ ਗ
ਦਾ s ਤਾ ਮੇ	ਰੇ- ss ਮ ਨ	ਜਾ s ਪੁ ਹਉ	ਤੁ ਧੁ ਸਾ ਲਾ
ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਧੁ ਮ ਗਮ ਪਮ	ਰੇ — ਸਾ	
ਹੀs ss ਤੂ ਮੇਰਾ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰs ਭੁs	ਬਾ s ਪ	

		ਅੰਤਰਾ : ਨੀ	ਧੁ ਮ — ਪ
		ਸ	ਭਿ ਘ s ਟ
ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਧੁ	ਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਤੇ s ਰੇ ਤੂ	ਸ ਭ ਨਾ s	ਮਾ s ਹਿ ਤੁ	ਝ ਤੇs ss ss
ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਪ ਗ	
ਬਾ s ਹ ਰਿ	ਕੋs ss ਈs ss	ਨਾs ss ਹਿ	

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ਮੁਰਾਰਿ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਗੁਰਮਤਿ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਮ੍ਹਾਰਿ ॥੧॥
ਮਧੁਸੂਦਨੁ ਜਪੀਐ ਉਰ ਧਾਰਿ ॥
ਦੇਹੀ ਨਗਰਿ ਤਸਕਰ ਪੰਚ ਧਾਤੂ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਕਾਢੇ ਮਾਰਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਾਰਜ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿ ॥
ਤਿਨ ਚੂਕੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਲੋਕਨ ਕੀ ਹਰਿ ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕੀਆ ਕਰਤਾਰਿ ॥੨॥
ਮਤਾ ਮਸੂਰਤਿ ਤਾਂ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਜੇ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਹਰਿ ਬਾਹਰਿ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੋਈ ਭਲ ਹੋਸੀ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰਿ ॥੩॥
ਹਰਿ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਆਪੇ ਆਪੇ ਓਹੁ ਪੂਛਿ ਨ ਕਿਸੈ ਕਰੈ ਬੀਚਾਰਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਧਿਆਈਐ ਜਿਨਿ ਮੇਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥੪॥੧॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੩੫)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
		ਨੀ ਨੀ	
	ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ	ਪ ਪ ਧੁ ਮ
		ਮ ਧੁ ਸੂ s	ਦ ਨ ਜ ਪੀ

ਧੁਧੁ ਪਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਧੁਪ ਮ ਗ	ਮ — ਮ —	ਪਗ ਮ ਰੇ ਸਾਸਾ
ਐs ss ਉ ਰ	ਧਾs ss s ਰਿ	ਦੇ s ਹੀ s	ਨs ਗ ਰਿ ਤਸ
ਧੁ ਧੁ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗਾ ਮ	ਪ — ਪ ਧੁ
ਕ ਰ ਪ ਚ	ਧਾ s ਤੂ s	ਗੁ ਰ ਸ ਬ	ਦੀ s ਹ ਰਿ
ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਪ ਧੁਪ ਮਗ		
ਕਾs ss ਢੇs ss	ਮਾs ss ss sਰਿ		
	ਅੰਤਰਾ :	ਗ ਗ ਮ —	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
		ਹ ਰਿ ਕਾ s	ਸੰ ਤੁ ਹ ਰਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਕੀ s ਹ ਰਿ	ਮੂ s ਰਤਿ ਜਿਸੁ	ਹਿ ਰ ਦੈ ਹਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਮੁ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਪ ਪ	ਧ ਮ ਪ ਗ	ਮਪ ਧੁਸਾਂ ਧੁ ਪ
ਰਾs ss s s	s s s ਰਿ	ਮ ਸ ਤ ਕਿ	ਭਾs ss ਗੁ ਹੋ
ਧੁ ਮ ਗਮ ਪਮ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਪਪ ਪ ਪ ਧੁ
ਵੈ s ਜਿਸ ਮੁs	ਲਿ ਖਿ ਆ ਸੋ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਹਿਰ ਦੈ ਹ ਰਿ
ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਮਪ ਧੁਪ ਮਗ		
ਨਾs ss ਮੁs ਸs	ਮੁs ss ss sਰਿ		

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪

ਤੇ ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸੁਆਮੀ ਜਿਨ ਜਪਿਆ ਗਤਿ ਹੋਇ ਹਮਾਰੀ ॥
ਤਿਨ ਕਾ ਦਰਸੁ ਦੇਖਿ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਤਿਨ ਕਉ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਜਪਿ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰੀ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਜਗਤ ਪਿਤ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ਕੀਜੈ ਪਨਿਹਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਿਨ ਮਤਿ ਊਤਮ ਤਿਨ ਪਤਿ ਊਤਮ ਜਿਨ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਬਨਵਾਰੀ ॥
ਤਿਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਸਿਮਰਤ ਗਤਿ ਹੋਇ ਹਮਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਐਸਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਾਧੁ ਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਕਾਢੇ ਮਾਰੀ ॥
ਤੇ ਨਰ ਨਿੰਦਕ ਸੋਭ ਨ ਪਾਵਹਿ ਤਿਨ ਨਕ ਕਾਟੇ ਸਿਰਜਨਹਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਆਪਿ ਬੁਲਾਵੈ ਆਪੇ ਬੋਲੈ ਹਰਿ ਆਪਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਜਿਸੁ ਤੂ ਮੇਲਹਿ ਸੋ ਤੁਧੁ ਮਿਲਸੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਿਆ ਏਹਿ ਜੰਤ ਵਿਚਾਰੀ ॥
੪ ॥ ੨ ॥ ੬ ॥
(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ੧੧੩੫)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
											ਸਥਾਈ :	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਪਪ	ਮਗਂ
												ਹS	ਰਿS	ਹਿS	ਰS
ਮ	—	ਮ	ਮ	ਸਾਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਮ	ਗ	—	ਮ
ਦੈ	S	ਜ	ਪਿ	ਨਾS	SS	ਮੁ	ਮੁ	ਰਾ	S	ਰੀ	S	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਕ੍ਰਿ
ਰੇ	—	ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾ	ਨੀਸਾ	ਰੇਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ
ਪਾ	S	ਕਰਿ	ਜ	ਗ	ਤ	ਪਿ	ਤ	ਸੁਆ	SS	ਮੀ	ਹਮ	ਦਾ	S	ਸ	ਨਿ
ਪ	—	ਗ	ਮ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ				
ਦਾ	S	ਸ	ਕੀ	ਜੈS	SS	ਪ	ਨਿ	ਹਾ	SS	ਰੀS	SS				
											ਅੰਤਰਾ :	ਪ	—	ਗ	ਮ
												ਤੇ	S	ਸਾ	S
ਧੁ	—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ
ਧ	S	ਹ	ਰਿ	ਮੇ	S	ਲਹੁ	S	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S	ਜਿ	ਨ	ਜ	ਪਿ

ਨ਼ੀਸਾਂ	ਗ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗ
ਆS	S	ਗ	ਤਿ	ਹੋ	S	ਇS	ਹS	ਮਾ	S	ਰੀ	S	ਤਿ	ਨ	ਕਾ	S
ਪ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ
ਦ	ਰ	ਸੁ	ਦੇ	S	ਖਿ	ਮ	ਨੁ	ਬਿ	ਗ	ਸੇ	S	ਖਿ	ਨੁ	ਖਿ	ਨੁ
ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ				
ਤਿ	ਨ	ਕਤੇ	ਹਉ	ਬS	ਲਿS	ਹਾS	SS	ਰੀS	SS	SS	SS				

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪

ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਾਈ ਹਰਿ ਤੇਰੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਹਰਿ ਸੁਨਣੇ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੁਣਿਆ ਮਨੁ ਭੀਨਾ ਤਿਨ ਹਮ ਸਰੇਵਹ ਨਿਤ ਚਰਣੇ ॥੧॥
ਜਗਜੀਵਨੁ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਤਰਣੇ ॥
ਅਨੇਕ ਅਸੰਖ ਨਾਮ ਹਰਿ ਤੇਰੇ ਨ ਜਾਹੀ ਜਿਹਵਾ ਇਤੁ ਗਨਣੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰਸਿਖ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਹਰਿ ਗਾਵਹੁ ਲੇ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਜਪਣੇ ॥
ਜੋ ਉਪਦਸੁ ਸੁਣੇ ਗੁਰ ਕੇਰਾ ਸੋ ਜਨੁ ਪਾਵੈ ਹਰਿ ਸੁਖ ਘਣੇ ॥੨॥
ਧੰਨੁ ਸੁ ਵੰਸੁ ਧੰਨੁ ਸੁ ਪਿਤਾ ਧੰਨੁ ਸੁ ਮਾਤਾ ਜਿਨਿ ਜਨ ਜਣੇ ॥
ਜਿਨ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਧਿਆਇਆ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੇ ਸਾਚੀ ਦਰਗਹ ਹਰਿ ਜਨ ਬਣੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਨਾਮ ਹਰਿ ਤੇਰੇ ਵਿਚਿ ਭਗਤਾ ਹਰਿ ਧਰਣੇ ॥
ਨਾਨਕ ਜਨਿ ਪਾਇਆ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਪਵਣੇ ॥੪॥

(ਗੁ ਗ੍ਰੰ. ੧੧੩੫)

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ — **ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਅਤੇ ਰੂਪਕ**

										ਸਥਾਈ:		ਗ	ਮ
												ਜ	ਗ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਗ	ਮ
ਜੀ	ਵ	ਨ	ਹਰਿ	—	—	ਧਿਆS	ਏ	ਤ	ਰ	ਣੇ	S	ਜ	ਗ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧੁ	ਨ਼ੀ
ਜੀ	ਵ	ਨ	ਹਰਿ	ਧਿਆ	ਏS	—	—	ਤ	ਰ	ਣੇ	ਅ	ਨੇ	S

ਧ॒ ਸਾ	ਰੇ॒ —	ਸਾ ਸਾਗ	ਮਪ ਮ	ਗ ਮ	ਰੇ॒ —	ਸਾ ਸਾ
ਕ ਅ	ਸੰ S	ਖ ਨਾS	SS ਮ	ਹ ਰਿ	ਤੇ S	ਰੇ ਨ
ਸਾਂਗ ਮਪ	ਗਂ ਮ	ਧ॒ —	ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਰੇ॒ ਸਾਨੀ	ਧ॒ਨੀ ਧ॒ਪ	
ਜਾS S	ਹੀ ਜਿਹ	ਵਾ S	ਇਤੁ	ਗS ਨS	ਣੇS SS	

ਅੰਤਰਾ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X	2	3	X	2	3
ਪ ਗ ਮ	ਧ॒ ਧ॒	ਨੀ —	ਸਾਂ — ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇ॒ —	ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ
ਸ ਤ ਸੰ	ਗ ਤਿ	ਸਾ S	ਈ S ਹਰਿ	ਤੇ S	ਰੀ ਜਿਤੁ
ਧ॒ ਧ॒ ਧ	ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇ॒ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇ॒ਸਾਂ	ਧ॒ ਧ॒	ਧ —
ਹ ਰਿ ਕੀ	ਰ ਤਿ	ਹ ਰਿ	ਸੁS ਨS SS	ਣੇ S	S S
ਨੀਧ॒ ਮ ਪ	ਧ॒ ਧ॒	ਪ ਪ	ਗਮ ਪਮ ਗਮ	ਰੇ॒ —	ਸਾ ਸਾਸਾ
ਜਿਨ ਹ ਰਿ	ਨਾ ਮੁ	ਸੁ ਣਿ	ਆS SS ਮਨੁ	ਭੀ S	ਨਾ ਤਿਨ
ਸਾਗ ਮਪ ਗ	ਮ ਧ॒	— ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂਰੇ॒ ਸਾਂਨੀ	ਧ॒ਨੀ ਧ॒ਪ	ਗ ਮ
ਹS ਮS ਸਰੇ	— ਵਹ	S ਨਿ	ਤ ਚS ਤS	ਣੇS SS	ਜ ਗ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ

ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਨਵ ਦਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਅਟੁੱਟ ਸੰਬੰਧ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਰੰਗੀਨੀਆਂ ਮਾਨਵ ਨੂੰ ਖੇੜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾ—ਆਕਾਸ਼, ਪਾਤਾਲ, ਪਉਣ, ਪਾਣੀ, ਵਨਸਪਤੀ, ਬੈਸੰਤਰ, ਖੰਡ, ਬ੍ਰਹਮੰਡ, ਆਦਿ ਮਾਨਵ ਮਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਵਿਭੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਭਾਵ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ "ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ" ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੱਤਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ :

"ਕੁਦਰਤਿ ਦਿਸੈ ਕੁਦਰਤਿ ਸੁਣੀਐ ਕੁਦਰਤਿ ਭਉਸੁਖ ਸਾਰ ॥
ਕੁਦਰਤਿ ਪਾਤਾਲੀ ਆਕਾਸੀ ਕੁਦਰਤਿ ਸਰਬ ਆਕਾਰੁ ॥"

ਇਸੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ "ਗੋਯਾ" ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ :

"ਕਾਦਿਰਿ ਮੁਤਲਕ ਬ ਕੁਦਰਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਅਸਤ ॥
ਦਰਮਿਆਨੇ ਕੁਦਰਤੇ ਖ਼ੁਦ ਕਾਦਿਰ ਅਸਤ ॥
ਕਾਦਿਰ ਕੁਦਰਤ ਬ ਹਮ ਐ ਮੋਖ਼ਤੰਦ ॥
ਆਂ ਮਤਾ ਏ ਗ਼ੈਰਿ ਹਕ ਰਾ ਰੇਖ਼ਤੰਦ ॥

ਭਾਵ ਅਰਥ : ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੁਦਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਆਪ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਅਤੇ ਕਾਦਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਮੁਰਸ਼ਤ ਨੇ ਦਵੈਤ ਦਾ ਪਾੜ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਾਨਵ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਮਾਹ, ਰੁੱਤ, ਤਿਥ ਅਤੇ ਵਾਰ ਦਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਠ-ਹਾੜ ਵਿਚ ਥਲ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਤਪਣਾ, ਸਾਵਣ-ਭਾਦੋਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਂ ਦਾ ਗਰਜਨਾ, ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀਆਂ ਦਾ ਚਮਕਣਾ, ਰਿਮ-ਝਿਮ ਕਰਕੇ ਮੀਂਹ ਦਾ ਵਸਣਾ, ਦਾਦਰ ਮੋਰ, ਪਪੀਹੇ ਦਾ ਬੋਲਣਾ, ਚੇਤ-ਵੈਸਾਖ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਦਾ ਮਉਲਣਾ, ਫੁੱਲਾਂ ਉਤੇ ਭੰਵਰਿਆ ਦਾ ਮੰਡਲਾਉਣਾ ਮਾਨਵ ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਦਰ ਦੀ ਯਾਦ ਹੀ ਤਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਨੂੰ 'ਰਿੱਤੂ ਰਾਜ" ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ[2] ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੁੱਤ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ "ਬਨਸਪਤਿ ਮਉਲੀ-ਚੜ੍ਹਿਆ ਬਸਤ" ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਉਸ ਰੁਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ "ਮਉਲੀ ਧਰਤੀ ਮਉਲਿਆ ਅਕਾਸੁ" (ਬਸੰਤੁ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ 1193) ਅਰਥਾਤ : ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਬਨਸਪਤੀ, ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਮਉਲ ਉਠੇ ਹਨ। ਬਸਤ ਰੁਤ ਦਾ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ "ਦੀਵਾਨੇਗੋਯਾ" ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ :

"ਬਹੋਸ਼ ਬਾਸ਼ ਕਿ ਹੰਗਾਮਿ ਨੌ ਬਹਾਰ ਆਮਦ ॥
ਬਹਾਰ ਆਮਦੋ ਯਾਰ ਆਮਦੋ ਕਿਰਾਰ ਆਮਦ ॥"

ਭਾਵ ਅਰਥ : ਐ ਇਨਸਾਨ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲ' ਬਸੰਤ ਦੀ ਰੁਤ ਆਈ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਆਈ ਤੇ ਮਿੱਤਰ ਆਇਆ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੈਨ ਆਈ ॥

ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਰਿਤੂ ਕਾਲੀਨ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦੇ ਉਮਾਹ ਅਤੇ ਉਤਸਾਹ ਜਾਂ ਹੁਲਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕੀਤੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦਾ ਚਿਤਰਣ ਵਧੇਰੇ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ, ਮੱਧ ਕਾਲੀਨ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰੇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਮਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਮਤ ਨੇ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਨੇ ਥਾਟ ਮਾਰਵਾ, ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ, ਤੀਜੇ ਨੇ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਕੇਵਲ ਤੀਬਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਨੇ ਥਾਟ ਪੂਰਵੀ ਅਤੇ ਮਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ। ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਥਾਟ ਤੋੜੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਰੰਜਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਆਰੂੜ੍ਹ ਹੈ।

ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ (ਥਾਟ) ਦੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਤਾਰ ਸ਼ਡਜ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਕੁੱਝ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ਡਜ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲਾ ਮਤ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਵਿਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੁਤਾਂ ਵਿਚ ਮੱਧ ਰਾਤ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਰਾਤ ਦੇ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਤਿ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਰਾਗ ਪਰਜ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰਜ ਨੂੰ ਚੰਚਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਰਜ ਰਾਗ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

"ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾ, ਨੀ ਧ ਨੀ, ਮ ਧ ਨੀ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ, ਅਤੇ "ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ ਗ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਪਰਜ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਵਿਚ "ਮ ਧ ਸਾਂ, ਮ ਧ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧ, ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਗ," ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਮੱਧ ਸ਼ਡਜ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਲਲਿਤ ਅੰਗ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

"ਸਾ ਮ, ਮ ਮ ਮ ਗ, ਮਧੁ ਸਾਂ ਆਦਿ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਡਜ, ਗੰਧਾਰ, ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ ਹਨ।

ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਬਾਰੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੱਤ ਨੇ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਪੁਰਖ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ

ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਸੰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ : "ਬਸੰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋ ਜੇਹਾ ਕੁ "ਗਾਵਹਿ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਕਮੋਦਾ ॥" ਹਿੰਡੋਲ ਤੇ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਜੇਹਾ ਕੁ ਸਮੇਸਰ ਮਤ, ਕਾਲੀਦਾਸ ਮਤ, ਸਿੱਧ ਸਾਰਸੁਤ ਮਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।"

ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੋਜੀ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ। ਆਪਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। "ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤਸਾਰ ਰਾਗ ਦੀਪਿਕਾ ਵਿਚ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਪੁਤ੍ਰ ਬਸੰਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਕੁਰ ਹੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿਚ ਭੀ "ਗਾਵਹਿ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਕਮੋਦਾ ॥ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਆਪ ਇਸ ਦਾ ਆਰੋਹ "ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਦਸਦੇ ਹਨ।" ਇਸ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਰਿਤੂ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਦੇ ਦਿਨ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ **ਰਾਗ ਮੰਗਲੀਕ** ਹੈ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਡੋਲ ਮਾਲਕੌਂਸ ਮਿਲਕੇ ਬਸੰਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਧ ਸਾਰਸੁਤ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਹੀਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਇਸ ਦਾ "ਦੇਸ਼" ਹੈ ਛੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਾਗਣੀਆਂ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਮਤੰਗ ਮੁਨੀ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦੇ ਬਾਮ ਦੇਵ ਨਾਮੇ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਵੀਂਦਾ "ਸਾਰੰਗ ਨਟ, ਮਲਾਰ, ਬਿਲਾਵਲ ਦੇਵਗਿਰੀ ਮਿਲਕੇ ਬਸੰਤ ਬਣਦਾ ਹੈ।"

ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੁਰ ਇਸਦਾ ਪੰਚ ਹੈ, ਬਾਦ ਮੱਧਮ, ਸਮਬਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਅਮਬਾਦੀ ਧੈਵਤ। ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਮ.ਪ.ਧ.ਗ. ਸਾਰੇ ਨੀ. ਸੁਰ ਇਹ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਖਰਜ ਪੰਚਮ ਸ਼ੁੱਧ। ਰਿਖਭ ਕੋਮਲ, ਗੰਧਾਰ ਤੀਬਰ, ਧੈਵਤ ਨਿਖਾਧ ਤੀਬਰ।

ਮੱਧਕਾਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਡਾ: ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਸੰਗੀਤ ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਫੜਾਉਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੱਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਗ੍ਰੰਥ "ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ" ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਭ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ "ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ" ਹੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਵੇਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪਰਿਚਿਤ ਹਨ ਕਿ "ਰਾਗ" ਦੇ ਅਰਥ "ਰਾਗਣੀ" ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਸ਼ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ

ਆਰੋਹ : ਸਾਂ, ਗ ਮ ਧੁ, ਰੇਂ ਸਾਂ

ਅਰੋਹ : ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਮਗ ਮਗ, ਮਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਮ ਧੁ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਗ ਮਗ, ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਮਗ, ਮਗ, ਰੁੇ ਸਾ,

ਮ ਧੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ,

ਗ ਮ ਧੁ ਗ ਮ ਗ, ਮਗ, ਮ ਗ, ਰੁੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਧੁ ਰੁੇਂ ਸਾਂ,

ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ, ਮ ਧੁ ਰੁੇਂ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ ਗ, ਮਗ ਮ ਨੀ ਧੁ ਪ

ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਮਗ, ਮਗ, ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਮਗ, ਮਗ, ਮਗ, ਰੁੇ ਸਾ।

2. ਸਾ ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧੁ, ਨੀ ਧੁਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਮਗ, ਮਧੁ ਸਾਂ, ਸਾ ਸਾ ਮ, ਮ ਮਗ,

ਮਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਮਗ, ਮਧੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਗ,

ਮਧੁ ਰੁੇਂ ਨੀ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਗ, ਮਗ, ਮ ਮ ਗ ਮਧੁ ਨੀ ਮ ਧੁ ਸਾਂ,

ਮਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ ਮ ਮਗ, ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਗ

ਮਗ, ਮਗ, ਧੁ ਮ ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਰੁੇਂ ਨੀ ਰੁੇਂ ਨੀ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ

ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ ਗਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ,

ਮਧ ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ, ਮ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪਧੁ ਮਪ ਧੁ ਮਪ, ਮਗ ਮਗ,

ਨੀ ਮਗ, ਮ ਗ, ਮਗ, ਰੁੇਂ ਸਾਂ।

3. ਮ ਗ, ਮ ਧੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਰੁੇਂ, ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਮਗ,

ਧੁ ਮ ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਧੁ ਸਾਂ, ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ

ਨੀ ਰੁੇਂ ਗਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਮ ਗਂ ਮ ਗਂ ਮਗਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ,

ਨੀ ਰੁੇਂ ਗ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਗ ਮਗ ਮ ਮਗ ਮ ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਨੀ,

ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ, ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾ, ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ,

ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਧੁ ਨੀ ਰੁੇਂ ਧੁ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ,

ਮ ਧੁ ਮ ਪ, ਮਗ ਮਗ, ਮ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਮਗ ਮਗ ਰੁੇਂ ਸਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ਇਕਤੁਕੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਜਿਉ ਪਸਰੀ ਸੂਰਜ ਕਿਰਣਿ ਜੋਤਿ ॥ ਜਿਉ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਮਈਆ ਓਤਿ ਪੋਤਿ ॥ ੧ ॥
ਏਕੋ ਹਰਿ ਰਵਿਆ ਸ੍ਰਬ ਥਾਇ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਿਲੀਐ ਮੇਰੀ ਮਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਘਟਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰਿ ਏਕੋ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਇਕੁ ਪ੍ਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥
ਏਕੋ ਏਕੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥ ਸਾਕਤ ਨਰ ਲੋਭੀ ਜਾਣਹਿ ਦੂਰਿ ॥ ੩ ॥
ਏਕੋ ਏਕੁ ਵਰਤੈ ਹਰਿ ਲੋਇ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਏਕੋੁ ਕਰੇ ਸੁ ਹੋਇ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੭)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ (ਪੂਰਵੀ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ : ਮ ਧ੍	ਮਧ੍ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ੍	ਪਧ੍ ਮਪ ਮ ਗ
	ਏ ऽ	ਕੋऽ ऽऽ ਹ ਰਿ	ਰऽ ਵਿऽ ਆ ऽ
ਮ ਧ੍ ਰੇਂ ਸਾਂ	— ਸਾਂ — —	ਸਾਂਨੀ ਧ੍ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ	ਧ੍ — ਪ ਪ
ਸ੍ਰ ऽ ਬ ਥਾ	ऽ ਇ ऽ ऽ	ਗੁऽ ਰऽ ਸ ਬ	ਦੀ ऽ ਮਿ ਲੀ
ਮ ਗਗ ਮਧ ਗਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਮ ਮ	ਮਮੇ ਮਮ ਗ ਗ
ਐ ऽ ਮऽऽ ਰੀऽ	ਮਾ ऽ ਇ ऽ	ਗੁ ਰ ਸ ਬ	ਦੀऽ ऽऽ ਮਿ ਲੀ
ਮਨੀ ਧ੍ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ		
ਐऽ ऽऽ ਮ ਰੀ	ਮਾ ਇ		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਗ ਗ	ਮ — ਧ ਮਧ੍
		ਜਿਉ ਪ ਸ ਰੀ	ਸੂ ऽ ਰ ਜऽ
ਸ ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	— ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਰੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ	ਮਾਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਕਿ ਰ ਣਿ ਜੋ	ऽ ਤਿ ਜਿਉ ऽ	ਘ ਟਿ ਘ ਟਿ	ਰ ਮਈ ਆ ऽ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ੍ ਰੇਂਨੀ	ਧ੍ਪ ਮਗ		
ਓऽ ऽऽ ਤਿऽ ਪੋऽ	ऽऽ ਤਿऽ		

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੪

ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਦੁਇ ਸਦੇ ਪਏ ॥ ਮਨ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਅੰਤਿ ਸਦਾ ਰਖਿ ਲਏ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਸਦਾ ਮਨ ਮੇਰੇ ॥
ਸਭੁ ਆਲਸੁ ਦੂਖ ਭੰਜਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਵਹੁ ਗੁਣ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥੧॥
ਮਨਮੁਖ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਹਉਮੈ ਮੁਏ ॥ ਕਾਲਿ ਦੈਤਿ ਸੰਘਾਰੇ ਜਮ ਪੁਰਿ ਗਏ ॥੨॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੇ ॥ ਜਨੰਮ ਮਰਣ ਦੋਊ ਦੁਖ ਭਾਗੇ ॥੩॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਤੁਠਾ ਮਿਲਿਆ ਬਨਵਾਰੀ ॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੭)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ — **ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਿਆਮ ਧੈਵਤ ਰਿਸ਼ਭ ਸ਼ੁਧ ।**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਮ ਧ ਮ ਮ	ਮ ਗ ਮ ਧ
	ਹਸ ਰਿਸ ਹ ਰਿ	ਚੇ s ਤਿ ਸ	ਦਾ s ਮ ਨ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ — ਧ ਮ	— ਧ ਮ ਮ
ਮੇ s ਰੇ s	ਸਭੁ ਆ ਲ ਸs	ਦੂ s ਖ ਭੰ	s ਜਿ ਪ੍ਰ ਭੁ
ਮ ਗ ਸਾਂ —	ਸਾ ਸਾ ਮ ਮ	ਮਮ ਮਮ ਗ —	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਧਨੀ ਸਾਰ
ਪਾ s ਇਆ s	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਗਾs ss ਵਹੁ s	ਗੁs ਣs ਪ੍ਰs ਭs
ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧਮੇ ਮਗ			
ਕੇs ss ਰੇs ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਗ ਗ ਰੈ s ਣਿ ਦਿ	ਮ ਮ ਧ ਮਧ ਨ ਸੁ ਦੁ ਇs	ਸਾਂ ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸ ਦੇ s ਪ
ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂਸਾ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਮੰ ਮੰ	ਮੰਮੰ ਮੰਮੰ ਗੰ ਗੰ	ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂਨੀ
ਏs ss ss ਮਨ	ਹ ਰਿ ਸਿ ਮਿ	ਰਹੁ ss ਅੰਤਿ	ਸs ਦਾs ਰs ਖਿs
ਧਨੀ ਧਮ ਧਮ ਮਗ			
ਲਏs ss ss ss			

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ

ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਇਕ ਅਤਿ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਪੂਰਵ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਪਾਟੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਪਰ ਜਿੰਨੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਤਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਹੋਣ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ : ਆਸਾ ਕਾਫੀ, ਤਿਲੰਗ ਕਾਫੀ, ਸੂਹੀ ਕਾਫੀ, ਸੂਹੀ ਲਲਿਤ, ਮਾਰੂ ਕਾਫੀ, ਬਿਭਾਸ ਪ੍ਰਭਾਤੀ, ਕਲਿਆਨ ਭੋਪਾਲੀ ਆਦਿ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਰਾਗ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੱਧਕਾਲ ਤੋਂ ਵਰਤਮਾਨ ਤਕ ਅਨੇਕ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਏ। ਜਿਵੇਂ : ਬਸੰਤ-ਬਹਾਰ, ਭੈਰਵ ਬਹਾਰ, ਮਾਲਕੌਂਸ ਬਹਾਰ, ਕੇਦਾਰਾ ਬਹਾਰ, ਕਾਮੋਦ ਨਟ, ਨਟ ਬਿਹਾਗ, ਦੁਰਗਾ ਕਲਿਆਨ, ਯਮਨੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿਲਕ ਸ਼ਾਮ, ਮਾਝ ਖਮਾਜ ਆਦਿ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨਿਰਮਾਣ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ "ਛਾਇਆ ਲਗ" ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਭਿੰਨ ਜਾਂ ਵਖਰਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ "ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ ਮਹਲਾ ੪ ॥" ਅਤੇ "ਰਾਗ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਮਹਲਾ ੫ ॥" ਆਦਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇ ਜਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਬੋਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਥਾਟ-ਉਪ ਥਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਵੀ ਅਤੇ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਦੋ ਮੱਧਿਅਮ, ਦੋ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੁਚੇ ਚਲਨ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਆਪਣੇ ਨਿਕਟ ਵਰਤੀ ਰਾਗਾਂ (ਬਸੰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਡੋਲ) ਨਾਲੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਿਰਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਘਾੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਕਰ ਹੋ ਕੇ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨੀ ਹੈ।

|
ਆਰੋਹ : ਸਾ ਮ, ਮਗ, ਮ ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ

| | |
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ, ਰੇੰ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।

| | |
ਮੁੱਖ ਅੰਗ: ਮ ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਰੇੰ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ,

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਧ਼ ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼
ਮ ਗ, ਮ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਮ ਧ਼ ਸਾ, ਮ ਮ ਧ਼ ਧ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਮ ਧ਼ ਮ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ
ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਮ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ ਗ ਗ ਮ ਮਧ,
ਧ ਮ ਗ, ਮਗ ਰੇ ਸਾ ।

2. ਸਾ ਸਾ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਨੀ ਨੀ
ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਧੁ ਮ ਪ, ਮਗ, ਗ ਮ ਧੁ ਗ ਮ ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਸਾਂ,
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ, ਧੁ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਧੁ
ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ ਗ ਮਗ, ਰੇ, ਸਾ ।

3. ਮਗ, ਮਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਗ ਮੇਧ ਸਾਂ ਮਧ ਸਾਂ, ਧ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ
ਗਂ ਗਂ ਮ ਮਂ ਗਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਰੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮਧੁ ਸਾਂ,
ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮਗ, ਨੀ ਮੇਗ, ਮਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਧ ਮਧ ਸਾ, ਨੀ ਰੇ ਸਾ ।

ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੨

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਤਨ ਕੋਠੜੀ ਗੜ ਮੰਦਰਿ ਏਕ ਲੁਕਾਨੀ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤ ਖੋਜੀਐ ਮਿਲਿ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਨੀ ॥੧॥
ਮਾਧੋ ਸਾਧੂ ਜਨ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਇ ॥
ਦੇਖਤ ਦਰਸੁ ਪਾਪ ਸਭਿ ਨਾਸਹਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੰਚ ਚੋਰ ਮਿਲਿ ਲਾਗੇ ਨਗਰੀਆ ਰਾਮ ਨਾਮ ਧਨੁ ਹਿਰਿਆ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਖੋਜ ਪਰੇ ਤਬ ਪਕਰੇ ਧਨੁ ਸਾਬਤੁ ਰਾਸਿ ਉਬਰਿਆ ॥੨॥
ਪਾਖੰਡ ਭਰਮ ਉਪਾਵ ਕਰਿ ਥਾਕੇ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਮਾਇਆ ਮਾਇਆ ॥
ਸਾਧੂ ਪੁਰਖੁ ਪੁਰਖਪਤਿ ਪਾਇਆ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧੇਰੁ ਗਵਾਇਆ ॥੩॥
ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸ ਗੁਸਾਈ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਾਧੁ ਮਿਲਾਵੈ
ਨਾਨਕ ਸਾਂਤਿ ਹੋਵੈ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਨਿਤ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥੪॥੧॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੮)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧੁ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ	ਪਧੁ ਮਪ ਮ ਗ
		ਮਾs s ਧੋ ਸਾ	ਧੂs ss ਜ ਨ
ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀਰੇਂ ਨੀ ਧੁ	ਨੀ ਧੁ ਪ ਮ
ਦੇ s ਹੁ ਮਿ	ਲਾ s ਇ s	ਦੇ ss ਖ ਤ	ਦ ਰ ਸੁ ਪਾ
— ਧੁ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਮ ਮ	ਮ ਮ ਮ ਗ
s ਪ ਸ ਭਿ	ਨਾ s ਸਹਿ s	ਪ ਵਿ ਤ੍ਰ ਪ	ਰ ਮ ਪ ਦੁ
ਗਮ ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਮਗ		
ਪਾs ss ss ss	ਇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਨੀਧ ਮਧ ਮ ਗ	ਮ — ਧ ਮਧ
		ਰਾs ss s ਮ	ਨਾ s s ਮੁs
ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ — ਗਂ ਮਂ	ਗਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
ਰ ਤ ਨ ਕੋ	s ਠ ੜੀ ਗਤ	ਮਂ s ਦ ਰਿ	ਏ s ਕ ਲੁ
ਗਂਸਾਂ ਧਸਾਂ ਗ਼ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਮਂ ਗ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਨੀ	ਧ ਮ ਗ ਗ
ਕਾs ss s s	ਨੀ s s s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਮਿ ਲੈ s ਤ
ਗਮ ਧ ਗ ਮ	ਗ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਮ ਮ —	ਮਮ ਮਮ ਗ ਗ
ਘੋs s s ਜੀ	ਐ s ਮਿ ਲਿ	ਜੋ s ਤੀ s	ਜੋs ss ਤਿ ਸ
ਮਧੁ ਸਾਂਸਾਂ ਧੁਰੇਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਧੁਪ ਮਗ ਮਗ		
ਮਾs ss ss ss	ਨੀs ss ss ss		

◆ ◆ ◆

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੪ ਹਿੰਡੋਲ

ਤੁਮ੍ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡ ਅਗਮ ਗੁਸਾਈ ਹਮ ਕੀਰੇ ਕਿਰਮ ਤੁਮਨਛੇ ॥
ਹਰਿ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਣ ਹਮ ਬਨਛ ॥੧॥
ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਉ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮੇਲਿ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਛੇ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਵਿਖ ਮਲੁ ਭਰਿਆ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰਭ ਹਨਛੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ੍ਰਾ ਜਨੁ ਜਾਤਿ ਅਵਿਜਾਤਾ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਪਤਿਤ ਪਵੀਛੇ ॥
ਹਰਿ ਕੀਓ ਸਗਲ ਭਵਨ ਤੇ ਊਪਰਿ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਦਿਨਛੇ ॥੨॥
ਜਾਤਿ ਅਜਾਤਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭ ਧਿਆਵੈ ਸਭਿ ਪੂਰੇ ਮਾਨਸ ਤਿਨਛੇ ॥
ਸੇ ਧੰਨਿ ਵਡੇ ਵਡ ਪੂਰੇ ਹਰਿ ਜਨ ਜਿਨ੍ ਹਰਿ ਧਾਰਿਓ ਹਰਿ ਉਰਛੇ ॥੩॥
ਹਮ ਢੀਂਢੇ ਢੀਮ ਬਹੁਤੁ ਅਤਿ ਭਾਰੀ ਹਰਿ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਛੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਤੂਠੇ ਹਮ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵੀਛੇ ॥੪॥੨॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੮)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ — **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X			2		3		X			2		3	
					ਸਥਾਈ :								
ਮਧੁ	ਧੁਨੀ	ਨੀਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਗੋs	ਬਿੰs	ਦs	ਜੀ	ਉ	ਸ	ਤ	ਸੰs	ਗ	ਤਿ	ਮੇ	ਲਿ	ਕ	ਰਿ
ਪਧੁ	ਮਪ	ਮਗ	ਮ	—	ਗ	—	ਗਮ	ਮਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਕ੍ਰਿs	ਪs	ss	ਛੇ	s	s	s	ਜs	ਨਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ	s
ਪਪ	ਪਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਗ	ਗ
ਕਿਲ	ਵਿਖ	ਮਲੁ	ਭ	ਰਿ	ਆ	ਮਿਲਿ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਕs	ਰਿs	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਮਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਨੀਰੇਂ	ਸਾਂ	—	—	—							
ਹs	ਨs	ss	ਛੇ	s	s	s							
					ਅੰਤਰਾ :		ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ
							ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ਜਾ	ਨੁ	ਜਾ	ਤਿ

ਮਧ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਾਂ	ਮੰ	ਗਾਂ	ਗਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਅs	ss	ਵਿ	ਜਾ	s	ਤਾ	ਹਰਿ	ਜ	ਪਿ	ੳ	ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪ
ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਮਧ	ਨੀ	ਧ	ਮ	ਗ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਮ	ਧ
ਵੀs	ss	ss	ਛੈ	s	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	s	ੳ	ਸ	ਗ	ਲ	ਭ
ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਗ	ਗ
ਵ	ਨ	ਤੇ	ਉ	ਪਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਸੋ	s	ਭਾ	ਹs	ਰਿs	ਪ੍ਰ	ਭ
ਮਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਨੀਰੇਂ	ਸਾਂ	—	—	—							
ਦਿs	ਨs	ss	ਛੇ	s	s	s							

ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰਾ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਮਨੂਆ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਨਿਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਰਸਿ ਗੀਧੇ ॥
ਜਿਉ ਬਾਰਿਕੁ ਰਸਕਿ ਪਰਿਓ ਥਨਿ ਮਾਤਾ ਥਨਿ ਕਾਢੇ ਬਿਲਲ ਬਿਲੀਧੇ ॥੧॥
ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਉ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤਨ ਨਾਮ ਹਰਿ ਬੀਧੇ ॥
ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਵਿਚਿ ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਹਰਿ ਸੀਧੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਨ ਕੇ ਸਾਸ ਸਾਸ ਹੈ ਜੇਤੇ ਹਰਿ ਬਿਰਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਹਰਿ ਬੀਧੇ ॥
ਜਿਉ ਜਲ ਕਮਲ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਤਿ ਭਾਰੀ ਬਿਨੁ ਜਲ ਦੇਖੇ ਸੁਕਲੀਧੇ ॥੨॥
ਜਨ ਜਪਿਓ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਨਰਹਰਿ ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਧੇ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਹਉਮੈ ਮਲੁ ਨਿਕਸੀ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹਰਿ ਜਲਿ ਨੀਧੇ ॥੩॥
ਹਮਰੇ ਕਰਮ ਨ ਬਿਚਰਹੁ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮੁ ਪੈਜ ਰਖਹੁ ਅਪਨੀਧੇ ॥
ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੁਣਿ ਬਿਨਉ ਬੇਨਤੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਪਵੀਧੇ ॥੪॥੩॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੮)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ

ਇਕਤਾਲ

X	O	2	O	3	4
ਮਧੁ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ	**ਸਥਾਈ :** ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ	ਨੀਧੁ ਰੇਂਨੀ	ਧੁ ਪ
ਗੇS S	ਬਿੰ ਦ	ਜੀ S	ਉ S	ਮੇS SS	ਰੇ S
ਪਧੁ ਮਪ	ਮ ਗ	ਮੇ ਧੁ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇ —	ਸਾਂ —
ਮS ਨS	ਤ ਨ	ਨਾ ਮ	ਹ ਰਿ	ਬੀ S	ਧ S
ਨੀ ਨੀ	ਰੇਂ ਨੀ	ਧੁ ਪਪ	ਮਮ ਗ	ਮੇ ਗ	ਰੇ ਸਾ
ਵ ਡੇ	S ਭਾ	ਗਿ ਗੁਰ	ਸਤਿ ਗੁ	ਰ ਪਾ	S ਇਆ
ਸਾਸਾ ਸਾ	ਗ ਗ	ਮ ਮ	ਧ ਮਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ ਧੁਪ
ਵਿਚਿ ਕਾ	ਇਆ ਨ	ਗ ਰ	ਹ ਰਿS	ਸੀS SS	ਧੇS SS
			ਅੰਤਰਾ :		ਮ ਗ
					ਮੇ ਰਾ
ਗਗ ਗ	ਗ ਮ	ਧ ਮ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂਸਾ
ਇਕੁ ਖਿ	ਨੁ ਮ	ਨੂ ਆ	ਰਹਿ ਨ	ਸ ਕੇ	— ਠਿਤ
ਸਾਂਸਾਂ ਗ	ਮਂ ਗਂਗਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਧ	ਸਾਂ ਮ	ਗ ਗ
ਹਰਿ ਹ	ਰਿ ਨਾਮ	ਰ ਸਿ	ਗੀ S	S ਧੇ	S ਜਿਉ
ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ ਸਾਂਸਾਂ	ਮ ਧ	ਗ ਮ	ਗ ਸਾ	ਸਾ ਸਾਸਾ
ਬਾ ਰਿ	ਕੁ ਰਸ	ਕਿ ਪ	ਰਿਓ ਬ	ਨਿ ਮਾ	ਤਾ ਬਨਿ
ਸਾ ਮ	ਮ ਮਮ	ਕ ਗ	ਮਧੁ ਸਾਂਸਾਂ	ਮਾਂਰੇਂ ਸਾਨੀ	ਧੁਨੀ ਧੁਪ
ਕਾ S	ਢੇ ਬਿਲ	ਲ ਬਿ	ਲੀS SS	ਧੇS SS	SS SS

ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਮਹਲਾ ੪

ਮਨੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਬਹੁ ਧਾਵੈ ਤਿਲੁ ਘਰਿ ਨਹੀ ਵਾਸਾ ਪਾਈਐ ॥
ਗੁਰਿ ਅੰਕਸੁ ਸਬਦੁ ਦਾਰੂ ਸਿਰਿ ਧਾਰਿਓ ਘਰਿ ਮੰਦਰਿ ਆਣਿ ਵਸਾਈਐ ॥ ੧ ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਉ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮੇਲਿ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ॥
ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਗਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਸਹਿਜ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਈਐ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਘਰਿ ਰਤਨ ਲਾਲ ਬਹੁ ਮਾਣਕ ਲਾਦੇ ਮਨੁ ਭ੍ਰਮਿਆ ਲਹਿ ਨ ਸਕਾਈਐ ॥
ਜਿਉ ਓਡਾ ਕੂਪੁ ਗੁਹਜ ਖਿਨ ਕਾਢੈ ਤਿਉ ਸਤਿਗੁਰਿ ਵਸਤੁ ਲਹਾਈਐ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਐਸਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਾਧੁ ਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਧ੍ਰਿਗੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਨਰ ਜੀਵਾਈਐ ॥
ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਪੁੰਨਿ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਜਾਈਐ ॥ ੩ ॥
ਮਧੁਸੂਦਨ ਹਰਿ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾਈਐ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਈਐ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੯)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	
			ਸਾਂਨੀ ਨੀਧੁ ਪਪ ਮਗ
			ਗੋS ਬਿੰਦ ਜੀਉ ਸਤਿ
ਮ — ਗ ਗ	ਮ ਧੁ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇ ਸਾਂ —	ਨੀ ਧੁ ਰੇਂ ਨੀ
ਸ S ਗ ਤਿ	ਮ ਲਿ ਹ ਰਿ	ਧਿਆ S ਈਐ S	ਹਉ S ਮੈ S
ਧੁ — ਪ ਪ	ਮ ਗ ਗਮੇਧੁ ਗਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਮ ਮ
ਰੋ S ਗੁ ਗ	ਇਆ S ਸੁSS ਖS	ਪਾ S ਇਆ ਹਰਿ	ਸ ਹ ਜਿ ਸ
ਮ — ਗ ਗ	ਮਧੁ ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂਸਾ ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਗਮ ਧੁ	
ਮਾ S ਧਿ ਲ	ਗੁਾ SS SS SS	ਈਐ SS SS S	

		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਗ ਗਗ ਗਗ
			ਮ ਨ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ
ਮ ਮ ਧ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ ਗਾਂ ਗਾਂ ਮਂ
ਭ ਰ ਮਿ ਭ	ਰ ਮਿ ਬ ਹੁ	ਧਾ s ਵੈ ਤਿਲੁ	ਘ ਰਿ ਨ ਹੀ
ਗਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਗਾਂਸਾਂ ਧਸਾਂ ਗਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਧ ਮਧ ਮ ਰਾ	ਗਮ ਮਧ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਵਾ s ਸਾ s	ਪਾs ss s s	ਈਐ ss s s	ਗੁਰਿ ਅੰs ਕ ਸੁ
ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ ਮ	ਧ ਗ ਮ ਧ	ਮ ਗ ਸਾ —	ਸਾਸਾ ਸਾ ਮ ਮ
ਸ ਬ ਦੁ ਦਾ	ਰੂ s ਸਿ ਰਿ	ਧਾ ਰਿ ਓ s	ਘਰਿ ਮੰ ਦ ਰਿ
ਮ — ਗ ਗ	ਮਧੁ ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ ਮਧੁ ਗਮ ਧੁ	
ਆ s ਣਿ ਵ	ਸਾs ss ss ss	ਈਐ ss ss s	

ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਮਹਲਾ ੪

ਆਵਣ ਜਾਣੁ ਭਇਆ ਦੁਖੁ ਬਿਖਿਆ ਦੇਹ ਮਨਮੁਖ ਸੁੰਞੀ ਸੁੰਞੁ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਨਹੀ ਚੇਤਿਆ ਜਮਿ ਪਕਰੇ ਕਾਲਿ ਸਲੁੰਞੁ ॥੧॥
ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਉ ਬਿਖੁ ਹਉਮੈ ਮਮਤਾ ਮੁੰਞੁ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਹਰਿ ਪਿਆਰੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਭੁੰਞੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਦਇਆ ਕਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸਰਣਾਗਤਿ ਸਾਧੂ ਪੰਞੁ ॥
ਹਮ ਡੁਬਦੇ ਪਾਥਰ ਕਾਢਿ ਲੇਹੁ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ੍ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦੁਖ ਭੰਞੁ ॥੨॥
ਹਰਿ ਉਸਤਤਿ ਧਾਰਹੁ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਸੁਆਮੀ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਬੁਧਿ ਲੰਞੁ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਹਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਨੀ ਹਮ ਹਰਿ ਵਿਟਹੁ ਘੁਮਿ ਵੰਞੁ ॥੩॥
ਜਨ ਕੇ ਪੂਰਿ ਮਨੋਰਥ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ਹਰਿ ਲੰਞੁ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਤਨਿ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਹੈ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦੀਓ ਹਰਿ ਭੰਞੁ ॥੪॥੫॥੭॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੭੯)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ (ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ)

ਤਿੰਨਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਰੇਂ ਨੀਧ ਪ ਮਗ
		ਗੋਂS ਬਿੰਦ ਜੀਉ ਬਿਖੁ	ਹਉ SS ਮੈ SS
ਮ ਮ ਧ ਮਧ	ਸਾਂ — — ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ	ਧ ਮ ਗ ਗ
ਮ ਮ ਤਾ SS	ਮੈਂ S S ਦੂ	ਸ ਤ ਸੈ S	ਗ ਤ ਗੁ ਰ
ਗਮ ਧ ਗ ਮ	ਗ ਸਾ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਮ ਮ ਮ	ਮ ਮ ਗ ਗ
ਕੀS S ਹ ਰਿ	ਪਿਆ S ਰੀ ਮਿਲਿ	ਸੰ S ਗ ਤ	ਹ ਰਿ ਰ ਸੁ
ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਗਂਗਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਮ ਗਮ ਧਮ ਗਸਾ		
ਭੂੰS SS SS SS	SS SS SS ਦੂS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਗ ਗ	ਮ — ਧ ਧ
		ਆ S ਵ ਣੁ	ਜਾ S ਣੁ ਭਵਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਗਂ ਮਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —
ਆ S ਦੁ ਖੁ	ਬਿ ਖਿ ਆ S	ਦੇਹ ਮਨ ਮੁ ਖ	ਸੁੰ S ਦੀ S
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ	ਧਪ ਧਪ ਮਪ ਮਗ	ਗਮ ਧਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ	— ਧ ਮ ਗ
ਸੁS SS S S	SS SS SS ਦS	ਰਾS SS ਮ ਨਾ	S ਮੁ ਖਿ ਨੁ
ਮ ਗ ਗਮਧ ਗਮ	ਗ ਸਾ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਮ ਮ —	ਮ ਮ ਗ ਗ
ਪ ਲੁ ਨSS ਹੀS	ਥੇ S ਤਿਆ ਜਮਿ	ਪ ਕ ਰੇ S	ਕਾ S ਸਿ ਸ
ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਗਂਗਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਮ ਗਮ ਧਮ ਗਸਾ		
ਲੂੰS SS SS SS	SS SS SS ਦੂS		

ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲੁ ਘਰੁ ੨ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਾਇਆ ਨਗਰਿ ਇਕੁ ਬਾਲਕੁ ਵਸਿਆ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਥਿਰੁ ਨ ਰਹਾਈ ॥
ਅਨਿਕ ਉਪਾਵ ਜਤਨ ਕਰਿ ਥਾਕੇ ਬਾਰੰ ਬਾਰ ਭਰਮਾਈ ॥
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਬਾਲਕੁ ਇਕਤੁ ਘਰਿ ਆਣੁ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਇਹੁ ਮਿਰਤਕੁ ਮੜਾ ਸਰੀਰੁ ਹੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਜਿਤੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨਹੀ ਵਸਿਆ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਗੁਰਿ ਉਦਕੁ ਚੁਆਇਆ ਫਿਰਿ ਹਰਿਆ ਹੋਆ ਰਸਿਆ ॥੨॥
ਮੈ ਨਿਰਖਤ ਨਿਰਖਤ ਸਰੀਰੁ ਸਭੁ ਖੋਜਿਆ ਇਕੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਚਲਤੁ ਦਿਖਾਇਆ ॥
ਬਾਹਰੁ ਖੋਜਿ ਮੁਏ ਸਭਿ ਸਾਕਤ ਹਰਿ ਗੁਰਮਤੀ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਦੀਨਾ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਭਏ ਹੈ ਜਿਉ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਬਿਦਰ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥
ਮਿਲਿਓ ਸੁਦਾਮਾ ਭਾਵਨੀ ਧਾਰਿ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਗੈ ਦਾਲਦੁ ਭੰਜਿ ਸਮਾਇਆ ॥੪॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਕੀ ਪੈਜ ਵਡੇਰੀ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰਿ ਆਪਿ ਰਖਾਈ ॥
ਜੇ ਸਭਿ ਸਾਕਤ ਕਰਹਿ ਬਖੀਲੀ ਇਕ ਰਤੀ ਤਿਲੁ ਨ ਘਟਾਈ ॥੫॥
ਜਨ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਹੈ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਦਹ ਦਿਸਿ ਸੋਭਾ ਪਾਈ ॥
ਨਿੰਦਕੁ ਸਾਕਤੁ ਖਵਿ ਨ ਸਕੈ ਤਿਲੁ ਅਪਣੈ ਘਰਿ ਲੂਕੀ ਲਾਈ ॥੬॥
ਜਨ ਕਉ ਜਨੁ ਮਿਲਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ਗੁਣ ਮਹਿ ਗੁਣ ਪਰਗਾਸਾ ॥
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਜੋ ਹੋਵਹਿ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ॥੭॥
ਆਪੇ ਜਲੁ ਅਪਰੰਪਰੁ ਕਰਤਾ ਆਪੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਵੈ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਏ ਜਿਉ ਜਲੁ ਜਲਹਿ ਸਮਾਵੈ ॥੮॥੧॥੯॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੯੧)

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ (ਮਾਰਵਾ ਮੇਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
			ਸਥਾਈ : ਮ ਧ
			ਮੇ ਰੇ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਧ	ਪ ਧ ਮ ਪ	ਮ ਗ — —
ਠਾ s ਕੁ ਰ	ਬਾ ਲ ਕੁ ਇ	ਕ ਤੁ ਘ ਰਿ	ਆ ਣੁ s s
ਧ ਮ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਮ — ਧ —	ਸਾ — ਸਾ ਸਾਸਾ
ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਮਿ ਲੈ s ਤ	ਪੂ s ਰਾ s	ਪਾ s ਈਐ ਭਜੁ

ਸਾ ਮ ਮ ਮ	— ਮ ਗ —	ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂਨੀ ਧਪ	ਮਗ ਮਗ
ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਨੀ s	ਸਾs ss ss ss	ss ਣੇs

ਅੰਤਰਾ :

ਮ — ਗ ਗ	ਮ ਮ ਧ ਮਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —
ਕਾ s ਇਆ ਨ	ਗ ਰਿ ਇ ਕੁs	ਬਾ s ਲ ਕੁ	ਵ ਸਿ ਆ s
ਸਾਂ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ	ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਮ ਗ
ਖਿ ਨੁ ਪ ਲ਼	ਥਿ ਰੁ ਨ ਰ	ਹਾs ss s s	ਈs ss s s
ਮ ਗ ਮ ਧ	ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਮ ਗ	ਮਂ ਗ ਰੇ ਸਾ
ਅ ਨਿ ਕ ੳ	ਪਾs ss ਵ ਜ	ਤs ਨs ਕ ਰਿ	ਥਾ s ਕੇ s
ਸਾ ਮ — ਮ	— ਮਂ ਗ ਗ	ਮਧ ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂਨੀ ਧਪ	ਮਗ ਮਗ
ਬਾ ਰ s ਬਾ	s ਰ ਭ ਰ	ਮਾs ss ss ss	ਈs ss

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ

ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਅਤੇ ਇਕ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਭਿਅ ਅਤੇ ਅਸੱਭਿਅ ਲੋਕ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਵੱਸ਼ ਮਨੋਰੰਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਇਸ ਰਾਗ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਅਤੇ ਸਪੇਰਾ ਬੀਨ ਉਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਆਮ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਾਫੀ ਮੇਲ (ਥਾਟ) ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲਾ ਮੱਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਆਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂਗ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਹ ਹਨ—ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ ਸਾਰੰਗ, ਗੌੜ ਸਾਰੰਗ, ਬੜਹੰਸ ਸਾਰੰਗ, ਜਲਧਰ ਸਾਰੰਗ, ਨੂਰ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਆਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਮਦਮਾਦ ਸਾਰੰਗ, ਲੰਕ ਦਹਨ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ "ਨੀਪ ਮਰੇ" ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਦੋ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਔਡਵ ਹੈ। ਕਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਦਾ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸੁਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇਸ ਵਿਚ ਨਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿੰਦਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਰੰਗ—ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਗ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ ਜਿਹਾ ਕੁ "ਸਾਲੂ ਸਾਰੰਗ ਸਾਗਰਾ ਅਉਰ ਗੋਡ ਗੰਭੀਰ ॥" ਅਗੇ ਆਪ ਇਸ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ : "ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਮਧਮਾਧਵੀ, ਦੇਵਗਿਰੀ, ਮਲਾਰ ਨਟ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾ ਮਤਾਂ ਵਿਚ ਜੇਹਾਕੁ ਸ਼ਿਵਮਤ ਵਿਚ ਨਟਨਾ ਰੈਣ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ।

(ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪੰਨਾ ੨੯)

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਤੇ ਬਹੁਤੀ ਆਲੋਚਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬੜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ।

ਰਾਗ ਰਾਗਣੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਮੰਨਿਆ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਹਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ "ਸਾਰੰਗ ਰਾਗੁ" ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ :—ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :—ਸਾਂ, ਨ̱ੀ ਪ, ਮਰੇ, ਸਾ।

ਮੁਖ ਅੰਗ :—ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਮ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ।

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼̱ੀਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਪ਼,
ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਪ਼ ਸਾ, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਨ਼̱ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼̱ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ,
ਨ਼̱ੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨ਼̱ੀ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ, ਪ਼ ਨ਼̱ੀ ਪ਼ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਨ਼ੀਰੇ, ਨ਼̱ੀ ਨ਼̱ੀ ਪ਼ ਨ਼̱ੀ
ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ,
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ, ਮ ਰੇ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮਰੇ, ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮਰੇ, ਨ਼ੀ ਰੇਮ ਰੇ ਪ ਮਰੇ,
ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਸਾਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਮਰੇ, ਸਾਰੇ ਮਰੇ,
ਰੇ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਪ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮਪ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਮਨ̱ੀ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ
ਮ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ ਮ ਪ ਮ ਨ̱ੀਪ, ਨ਼ੀ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਨ̱ੀ ਮ ਪ
ਨ̱ੀ ਪ ਮ ਰੇ, ਨ̱ੀ ਨ̱ੀ ਪਨ̱ੀ ਮ ਪ ਰੇ ਮ ਪ ਨ̱ੀ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਨ̱ੀਪ,
ਮ ਪ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਨ̱ੀਪ, ਨ̱ੀ ਨ̱ੀ ਪ ਮ ਪਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਨ̱ੀਪ, ਨ̱ੀਪ ਰੇ, ਪ ਮਰੇ,
ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼̱ੀ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀਰੇ ਸਾ।

3. ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਨ̱ੀ ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨ̱ੀ ਪ ਮ ਰੇ ਮ ਪਨੀਸਾਂ,
ਨੀਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ̱ੀ, ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ, ਨ̱ੀਪ ਨੀਸਾਂ, ਪਨ̱ੀ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ,
ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ̱ੀਪ, ਮ ਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਪਂ ਮਂ ਰੇਂ, ਮਂ ਮਂ ਰੇਂਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ, ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਰੇ ਪਂ ਮਂ ਰੇਂ, ਮਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮਂ ਰੇ ਪਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ
ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ, ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਨ̱ੀ ਪ, ਮ ਪ ਨ̱ੀਸਾਂ ਨ̱ੀਪ, ਮ ਪ ਨ̱ੀ ਪ, ਨ̱ੀ ਨ̱ੀਪ ਪ ਮ ਪਮ ਰੇ,
ਨ̱ੀ ਪ ਰੇ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਨੀ ਰੇ ਸਾ।

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਹਮ ਧੂਰਿ ॥
ਮਿਲਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਸਾਂਤਿ ਪਾਈਐ ਕਿਲਵਿਖ ਦੁਖ ਕਾਟੇ ਸਭਿ ਦੂਰਿ ॥
ਆਤਮ ਜੋਤਿ ਭਈ ਪਰਫੂਲਿਤ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਦੇਖਿਆ ਹਜੂਰਿ ॥੧॥
ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥
ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਮਜਨੁ ਕੀਆ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪਗ ਨਾਏ ਧੂਰਿ ॥੨॥
ਦੁਰਮਤਿ ਬਿਕਾਰ ਮਲੀਨ ਮਤਿ ਹੋਛੀ ਹਿਰਦਾ ਕੁਸੁਧੁ ਲਾਗਾ ਮੋਹ ਕੂਰੁ ॥
ਬਿਨੁ ਕਰਮਾ ਕਿਉ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈਐ ਹਉਮੈ ਬਿਆਪਿ ਰਹਿਆ ਮਨੁ ਝੂਰਿ ॥੩॥
ਹੋਹੁ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਜੀ ਮਾਗਉ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪਗ ਧੂਰਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਹਰਿ ਪਾਈਐ ਜਨੁ ਹਰਿ ਭੇਟਿਆ ਰਾਮੁ ਹਜੂਰਿ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੯੮)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਰੇ ਮ ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਰੇ ਮ
	ਹ ਰਿ ਕੇS SS	ਸੰS S ਤ ਜ	ਨਾS ਕੀS ਹ ਮ
ਪ — — ਪ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਨ਼ੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ
ਧੂ S S ਰਿ	ਮਿ ਲਿ ਸ ਤ	ਸੰ ਗ ਤਿ ਪ	ਰS ਮS ਪ ਦੁ
ਰੇ — ਸਾ —	ਰੇ ਮ ਰੇ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਮਪ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਪਾ S ਇਆ S	ਆ S ਤ ਮ	ਰਾ S ਮੁ ਰ ਹਿ	ਆS SS ਭ ਰ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀਪ ਮਪ			
ਪੂS SS SS ਰਿS			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਸੰ S ਤੁ ਮਿ	ਲੈ S ਸਾਂ ਤਿ

ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਪਾs s ਈਐ s	ਕਿ ਲ ਵਿ ਖ	ਦੁ ਖ ਕਾ s	ਟੇs ss ਸ ਭਿ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਪ ਮ
ਦੂs ss s ਰਿ	ਆ s ਤ ਮ	ਜੋs ss ਤਿ ਭ	ਈs ss ਪ ਰ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਮ ਰੇ ਮ	ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸ
ਵੂ s ਲਿ ਤ	ਪੁ ਰ ਖੁ ਨਿ	ਰੇਂ s ਜ ਨੁ	ਦੇs ss ਖਿਆ ਹ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀਪ ਮਪ			
ਜੂs ss ss ਰਿs			

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥
ਭਵਜਲੁ ਜਗਤੁ ਨ ਜਾਈ ਤਰਣਾ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਬਨੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਬੀਚਾਰੀ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਰਾਮੁ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਹਿਰਦੈ ਸਰਬ ਕਲਾ ਗੁਣਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਰਵਿਆ ਸ੍ਰਬ ਠਾਈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਅਲਖ ਅਪਾਰੀ ॥
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾਲ ਭਏ ਤਬ ਪਾਇਆ ਹਿਰਦੈ ਅਲਖੁ ਲਖਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਅੰਤਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਰਬ ਧਰਣੀਧਰ ਸਾਕਤ ਕਉ ਦੂਰਿ ਭਇਆ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜਲਤ ਨ ਕਬਹੂ ਬੂਝਹਿ ਜੂਐ ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਗੁਰਿ ਕਿੰਚਤ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਕਉ ਨਦਰਿ ਭਈ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੯੮)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਮ	ਰੇਮ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ
	ਗੋs ss ਬਿੰ ਦ	ਚs ਰs ਨs ਨs	ਕਉ ss ਬs ਲਿs

ਰੇ — ਰੇ —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼
ਹਾ s ਰੀ s	ਭ ਵ ਜ ਲੁ	ਜs ਗs ਤੁ ਨ	ਜਾ s ਈ s
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇ
ਤ ਰ ਣਾ ਜਪਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਪਾ s ਫਿ ਉ	ਤਾs ss ss ss
ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ਰੀs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰ s	ਤੀ s ਤਿ ਬ	ਨੀ s ਪ੍ਰ ਭ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮੰ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਕੇs s ਰੀ s	ਸੇ s ਵਾ s	ਸੁs ਰs ਤਿ ਬੀ	ਚਾs ss s s
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ —	ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਨ਼ੀ	— ਪ ਰੇ ਮ
ਰੀ s s s	ਅ ਨ ਦਿ ਨੁ	ਰਾs ss ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਜ ਪਿ
ਮ ਨ਼ੀ ਪ —	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਹਿ ਰ ਦੈ s	ਸ ਰ ਬ ਕ	ਲਾ s ਗੁ ਣ	ਕਾs ss ss ss
ਸਾਂਨੀ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ਰੀs ss ss ss			

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ ਪਿਆਰੇ ॥
ਜਿਨ ਊਪਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਜਨ ਦੀਨ ਭਏ ਗੁਰ ਆਗੈ ਤਿਨ ਕੇ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰੇ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਕਰਹਿ ਗੁਰ ਆਗੈ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਵਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਰਸਿ ਗਾਵਹਿ ਰਸੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਚੀਨ੍ਹਿਆ ਓਇ ਪਾਵਹਿ ਮੋਖ ਦੁਆਰੇ ॥ ੨ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਅਚਲੁ ਅਚਲਾ ਮਤਿ ਜਿਸੁ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੇ ॥
ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਜੀਉ ਦੇਵਉ ਅਪੁਨਾ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਮਨਮੁਖ ਭ੍ਰਮਿ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਲਾਗੇ ਅੰਤਰਿ ਅਗਿਆਨ ਗੁਬਾਰੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾ ਉਰਵਾਰਿ ਨ ਪਾਰੇ ॥ ੪ ॥
ਸਰਬੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਵਿਆ ਸੁਆਮੀ ਸਰਬ ਕਲਾ ਕਲ ਧਾਰੇ ।
ਨਾਨਕੁ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹਤ ਹੈ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੇ ॥ ੫ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੯੯)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਪ ਮ	ਰੇਮ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ
	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਅੰs ss ਮ੍ਰਿ ਤ	ਨਾs ਮੁs ਦੇs ਹੁs
ਨ਼ੀ ਪ ਪ —	ਰੇ ਰੇ ਮ —	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨ਼ੀ ਪ
ਪਿਆ s ਰੇ s	ਜਿ ਨ ਊ s	ਪ ਰਿ ਗੁ ਰ	ਮੁs ਖਿs ਮ ਨੁ
ਮਰੇ — ਸਾ —	ਮ਼ ਰੇ ਪ ਮ	ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸਂ
ਮਾs s ਨਿਆ s	ਤਿ ਨ ਕੇ s	ਕਾ s ਜ ਸ	ਵਾs ss ss ss
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ਰੇs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ	ਰੇ ਮ ਨ਼ੀ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਜੋ s ਜ ਨ	ਦੀ s ਨ ਭ	ਏ s ਗੁ ਰ

ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਆऽ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਤਿ	ਨ	ਕੇ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਨੀ	ਨੀ	ਪ	—	ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਨੀਪ	ਮਪ	ਨੀ	ਪ
ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਕ	ਰऽ	ਹਿऽ	ਗੁ	ਰ
ਰੇ	—	ਸਾ	—	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਨੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੇਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸ
ਆ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਕੇ	ऽ	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਸ	ਵਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਨੀਨੀ	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ												
ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ												

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਗੋਬਿਦ ਕੀ ਐਸੀ ਕਾਰ ਕਮਾਇ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮਾਨਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਰਹਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੋਬਿਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਅਤਿ ਮੀਠੀ ਅਵਰ ਵਿਸਰਿ ਸਭ ਜਾਇ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਰਹਸੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ॥ ੧ ॥
ਜਬ ਗੁਣ ਗਾਇ ਤਬ ਹੀ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਸਾਂਤਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾਲ ਭਏ ਤਬ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥ ੨ ॥
ਮਤਿ ਪ੍ਰਗਾਸ ਭਈ ਹਰਿ ਧਿਆਇਆ ਗਿਆਨਿ ਤਤਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਗਟੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਹਰਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਇ ॥ ੩ ॥
ਹਿਰਦੈ ਕਪਟੁ ਨਿਤ ਕਪਟੁ ਕਮਾਵਹਿ ਮੁਖਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੁਣਾਇ ॥
ਅੰਤਰਿ ਲੋਭੁ ਮਹਾ ਗੁਬਾਰਾ ਤੁਹ ਕੂਟੈ ਦੁਖ ਖਾਇ ॥ ੪ ॥
ਜਬ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਚਾ ਲਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨੁ ਪਾਇਆ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖੁ ਪਾਇ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੯੯)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ ਪਨ਼ੀ ਮਪ	ਮਰੇ — ਸਾ ਸਾ
	ਗੋਂS SS ਬਿ ਦ	ਕੀ S ਐਸ ਸੀS	ਕਾ S ਰ ਕ
ਰੇ — ਸਾ —	ਰੇ — ਰੇ ਰੇ	ਰੇ ਸਾ — ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ
ਮਾ S ਇ S	ਜੋ S ਕਿ ਛੂ	ਕ ਰੈ S ਸੁ	ਸ ਤਿ ਕ ਰਿ
ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਮਾS SS ਨ ਹੁ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾ S ਮਿ ਰ	ਹੁS SS ਲਿS ਵ
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਪਮ			
ਲਾS SS ਇS SS			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਗੋ S ਬਿ ਦ	ਪ੍ਰੀ S ਤਿ ਲ	ਗੀ S ਅ ਤਿ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ --	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਮੀS S ਠੀ S	ਅ ਵ ਰ ਵਿ	ਸ ਰਿ ਸ ਭ	ਜਾS SS S S
ਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ
ਇ S S S	ਅ ਨ ਦਿ ਨੁ	ਰS ਹS ਸੁ ਭਇ	ਆ S ਮ ਨੁ
ਮਰੇ ਨ਼ੀ ਪ —	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂਨੀਸਾਂਰੇਂਰੇਂਸਾਂਨ਼ੀ
ਮਾS S ਨਿਆ S	ਜੋ S ਤੀ S	ਜੈ S ਤਿ ਮਿ	ਲਾS SS SS SS
ਪਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ਇS SS SS SS			

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਮਾਨੀ ॥
ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਖਾਨੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਵਹੁ ਜਨ ਊਪਰਿ ਜਨ ਦੇਵਹੁ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠ ਲਗਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗ ਰਤੇ ਬੈਰਾਗੀ ਜਿਨੑ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਪਛਾਨੀ ॥
ਪੁਰਖੈ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਚੂਕੀ ਆਵਣ ਜਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਨੈਣੀ ਬਿਰਹੁ ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਵਖਾਨੀ ॥
ਸ੍ਰਵਣੀ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਨਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਾਨੀ ॥ ੩ ॥
ਪੰਚ ਜਨਾ ਗੁਰਿ ਵਸਗਤਿ ਆਣੇ ਤਉ ਉਨਮਨਿ ਨਾਮਿ ਲਗਾਨੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨੀ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੧੯੯)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				O				3			
ਸਥਾਈ :				ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
				ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਰਾS	SS	ਮS	ਨਾS	SS	ਮਿS	ਮ	ਨੁ
ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਰੇਮ	ਪਨ਼ੀ	ਪ	ਮ
ਮਾ	S	ਨੀ	ਮੇਰੈ	ਹੀ	ਅ	ਰੈ	S	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਪ੍ਰੀS	SS	ਤਿ	ਲ
ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ
ਗਾ	S	ਈ	ਮਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾS	S	ਸੁ	ਖਾS	SS	SS	SS
ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਪਮ	ਪਮ												
ਨੀS	SS	SS	SS												
ਅੰਤਰਾ :				ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਪਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਦੀ	S	ਨ	ਦਇ	ਆS	SS	ਲ	ਹੋ	ਵਹੁ	S	ਜ	ਨ
ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਊS	SS	ਪਰਿ	ਜਨ	ਦੇ	S	ਵਹੁ	ਅ	ਕS	SS	ਥ	ਕ	ਹਾ	S	SS	SS

ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ	ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਮਪ ਨ਼ੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ
ਨੀ S S S	ਸੰ S ਤ ਜ	ਨਾ S ਮਿ ਲਿ	ਹS ਰਿS ਰ ਸੁ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਮ	ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਨ਼ੀਪਨੀਸਾਂਰੇਂਸਾਂਨੀ
ਪਾ S ਇਆ ਹਰਿ	ਮ ਨਿ ਤ ਨਿ	ਮੀ S ਠ ਲ	ਗਾS SS SS SS
ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਪਮ ਪਮ			
ਨੀS SS SS SS			

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪੜੁ ਸਾਰੁ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਥਿਰੁ ਨਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰੁ ਨਿਹਫਲ ਸਭੁ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਿਆ ਲੀਜੈ ਕਿਆ ਤਜੀਐ ਬਉਰੇ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਛਾਰੁ ॥
ਜਿਸੁ ਬਿਖਿਆ ਕਉ ਤੁਮ੍ ਅਪੁਨੀ ਕਰਿ ਜਾਨਹੁ ਸਾ ਛਾਡਿ ਜਾਹੁ ਸਿਰਿ ਭਾਰੁ ॥ ੧ ॥
ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ ਪਲੁ ਪਲੁ ਅਉਧ ਫੁਨਿ ਘਾਟੈ ਬੂਝਿ ਨ ਸਕੈ ਗਵਾਰੁ ॥
ਸੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਜਿ ਸਾਥਿ ਨ ਚਾਲੈ ਇਹੁ ਸਾਕਤ ਕਾ ਆਚਾਰੁ ॥ ੨ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮਿਲੁ ਬਉਰੇ ਤਉ ਪਾਵਹਿ ਮੋਖ ਦੁਆਰੁ ॥
ਬਿਨੁ ਸਤਸੰਗ ਸੁਖੁ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ ਪੂਛਹੁ ਬੇਦ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ੩ ॥
ਰਾਣਾ ਰਾਉ ਸਭੈ ਕੋਊ ਚਾਲੈ ਝੂਠੁ ਛੋਡਿ ਜਾਇ ਪਾਸਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਸਦਾ ਥਿਰੁ ਨਿਹਚਲੁ ਜਿਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਆਧਾਰੁ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੦੦)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਪਮ	ਰੇਮ ਪਮ ਰੇ ਸਾ
	ਜ ਪਿ ਮ ਨ	ਰਾS SS ਮS ਨਾS	SS ਮੁS ਪ ੜੁ

ਰੇ — — ਰੇ	ਰੇ — ਮ ਰੇਮ	ਪਨ਼ੀ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨ਼ੀ ਪ
ਸਾ S S ਰੂ	ਰਾ S ਮ ਨਾS	SS ਮ ਬਿ ਨੁ	ਥਿS ਰੁS ਨ ਹੀ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀਸ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਮਪ ਨ਼ੀਸ
ਕੋ S ਈ ਹੋਰੁ	ਨਿ ਹ ਫ ਲ	ਸS ਭੁ ਬਿ ਸ	ਥਾS SS SS SS
ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਸਾਂ			
SS SS SS ਰੁ			
ਅੰਤਰਾ :	ਸਾਂ — ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ —
	ਕਿ ਆ ਲੀ S	ਜੈ S ਕਿਆ S	ਤ ਜੀ ਐ S
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਬਉ S ਰੇ S	ਜੋ S ਦੀ S	ਸੈ S ਸੋ S	ਛਾ S SS SS
ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ ਪਪ ਪਪ	ਰੇ ਮ ਨ਼ੀ ਪ
S S S ਰੁ	ਜਿ ਸੁ ਬਿ ਖਿ	ਆ ਕਉ ਤੁਮੁ ਅਪ	ਨੀ S ਕ ਰਿ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾ — ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਨੀ ਪਨ਼ੀ ਮਪ ਨੀਸ
ਜਾ S ਨਹੁ ਸਾ	ਛਾ S ਡਿ ਜਾ	ਹੁS SS ਸਿ ਰਿ	ਭਾS SS SS SS
ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਸਾਂ			
SS SS SS ਰੁ			

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੩ ਦੁਪਦਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਾਹੇ ਪੂਤ ਝਗਰਤ ਹਉ ਸੰਗਿ ਬਾਪ ॥
ਜਿਨ ਕੇ ਜਣੇ ਬਡੀਰੇ ਤੁਮ ਹਉ ਤਿਨ ਸਿਉ ਝਗਰਤ ਪਾਪ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਸੁ ਧਨ ਕਾ ਤੁਮ ਗਰਬੁ ਕਰਤ ਹਉ ਸੋ ਧਨੁ ਕਿਸਹਿ ਨ ਆਪ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਛੋਡਿ ਜਾਇ ਬਿਖਿਆ ਰਸੁ ਤਉ ਲਾਗੈ ਪਛੁਤਾਪ ॥੧॥
ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਪ੍ਰਭ ਹੋਤੇ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਤਿਨ ਕੇ ਜਾਪਹੁ ਜਾਪ ॥
ਉਪਦੇਸੁ ਕਰਤ ਨਾਨਕ ਜਨ ਤੁਮ ਕਉ ਜਉ ਸੁਨਹੁ ਤਉ ਜਾਇ ਸੰਤਾਪ ॥੨॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੦੦)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਰੇਂਸਾਂ ਨ̱ੀ ਪ	ਰੇ — ਮ ਨ̱ੀ
	ਕਾ ਹੇ ਪੂ ਤ	ਝs ਗs ਰ ਤ	ਹਉ s ਸੰ ਗਿ
ਪ — — ਪ	ਪ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨ̱ੀ ਪ	ਰੇ ਮ ਮਨ̱ੀ ਪਪ
ਬਾ s s ਪ	ਜਿ ਨ ਕੇ s	ਜ ਣੇ s ਬ	ਡੀ s ਰੇs ss
ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮ ਰੇਂਸਾ
ਤੁ ਮ ਹਉ s	ਤਿ ਨ ਸਿਉ s	ਝ ਗ ਰ ਤ	ਪਾs ss ss ss
ਨ̱ੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ̱ੀਪ ਨ̱ੀਸਾ			
ss ss ss ਪs			
ਅੰਤਰਾ :	ਸਾਂ ਸਾਂ ਨ̱ੀ ਪ	ਨ̱ੀ — ਮ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਪ
	ਜਿ ਸੁ ਧ ਨ	ਕਾ s ਤੁ ਮ	ਗ ਰ ਬੁ ਕ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਮਂ ਰੇਂ — ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —
ਰ ਤ ਹਉ s	ਸੰ s ਧ ਨੁ	ਕਿ ਸੈ s ਨ	ਆs ss s s
ਨ̱ੀ — ਪ ਪ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ̱ੀ ਪ ਨ̱ੀਪ ਮਪ
s s s ਪ	ਖਿ ਨ ਮ ਹਿ	ਛੋs ss ਡਿ ਜਾ	ਇ s ਬਿs ਖਿs
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਮ ਪ ਨ̱ੀ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮ ਰੇਂਸਾਂ
ਆ s ਰ ਸੁ	ਤਉ s ਲਾ s	ਗੇ s ਪ ਛੁ	ਤਾs ss ss ss
ਨ̱ੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ̱ੀਪ ਨ̱ੀਸਾਂ			
ss ss ss ਪs			

ਸਲੋਕ ਮ: ੪ (ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ)

ਸਭੁ ਕੋਈ ਹੈ ਖਸਮ का ਖਸਮਹੁ ਸਭੁ ਕੋ ਹੋਇ ॥
ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੈ ਖਸਮ ਕਾ ਤਾ ਸਚੁ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਪੁ ਪਛਾਣੀਐ ਬੁਰਾ ਨ ਦੀਸੈ ਕੋਇ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਸਹਿਲਾ ਆਇਆ ਸੋਇ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੪੪)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
			ਰੇਮ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ
		ਸਥਾਈ :	ਸਭ ਭੁਡ ਕੋਡ ਡਡ
ਸਾਂ — — ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ — —	ਰੇ ਮ ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ
ਈ ਡ ਡ ਹੈਡ	ਖ ਸ ਡਡ ਮਡ	ਕਾ ਡ ਡ ਡ	ਖ ਸ ਮਹੁ ਡਡ
ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — — —	ਸਾ — — —	ਰੇ ਮ ਰੇ ਮ
ਸ ਭੁ ਕੋ ਡ	ਹੋ ਡ ਡ ਡ	ਇ ਡ ਡ ਡ	ਹੁ ਕ ਮੁ ਪ
ਪ — ਪ —	— ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ — —	ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਛਾ ਡ ਣੈ ਡ	ਡ ਖ ਸ ਮ	ਕਾਡ ਡਡ ਡ ਡ	ਤਾ ਡ ਸ ਚੁ
ਨੀ — ਸਾਂ —	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਮ	
ਪਾ ਡ ਵੈ ਡ	ਕੋਡ ਡਡ ਡਡ ਡਡ	ਇਡ ਡਡ ਡਡ ਡਡ	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ
			ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ — — —	ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ
ਆ ਡ ਪੁ ਪ	ਛਾ ਡ ਡ ਣੀ	ਐ ਡ ਡ ਡ	ਬੁ ਰਾ ਡ ਨ
ਰੇਂ — ਸਾਂ —	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਮਂ ਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਪਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਦੀ ਡ ਸੈ ਡ	ਕੋਡ ਡਡ ਡ ਡ	ਇਡ ਡਡ ਡ ਡ	ਨਾਡ ਡਡ ਨ ਕ

ਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨ਼ੀ ਪ	ਰੇ — ਸਾ —	ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ
ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾs ss s ਮੁ	ਧਿਆ s ਈਐ s	ਸ ਹਿ ਲਾ s
ਮ ਨ਼ੀ ਪ —	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਮ	
ਆ s ਇਆ s	ਸੋs ss ss ss	ਇਸ ss ss ss	

ਸਲੋਕ ਮ: ੪ (ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਨਿ ਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ॥
ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਜਿਨ੍ਹਾ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥
ਗਿਰਹ ਕੁਟੰਬ ਮਹਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਧੀ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਸੇ ਸਚੇ ਬੈਰਾਗੀ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੪੬)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
ਸਥਾਈ :	ਪ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ ਪਮ	ਰੇ — ਮ ਨ਼ੀ
	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਸੇs ss ਵs ਨਿs	ਸੇ s ਵ ਡ
ਪ — ਪ —	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਪ
ਭਾ s ਗੀ s	ਸs ਚੈs ਸs ਬ	ਦਿ ਜਿ ਨਾ s	ਏ ਕ ਲਿ ਵ
ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇ		
ਲਾ s ਗੀ s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ		
ਅੰਤਰਾ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਗਿ ਰ ਹ ਕੁ	ਟੰ ਬ ਮ ਹਿ	ਸ ਹ ਜਿ ਸ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਪਂ	ਮਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਮਾs s ਧੀ s	ਨਾ ਨ ਕ ਨਾ ਮਿ	ਰ ਤੇ ਸੇ ਸ	ਚੇs ss ss ਬੈ
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ		
ਰਾs ss ਗੀs ss	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ		

ਮ: ੪ (ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ)

ਸਭਨਾ ਦਾਤਾ ਆਪਿ ਹੈ ਆਪੇ ਮੇਲਣਹਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਮਿਲੇ ਨ ਵਿਛੁੜਹਿ ਜਿਨਾ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਦਾਤਾਰੁ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੪੪)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ **ਧਮਾਰ**

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਪ ਮਰੇ ਸਾ
			ਸ ਭ ਨਾ s
ਰੇ — ਸਾ — —	ਨ਼ੀ ਪ਼	ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ —
ਦਾ s ਤਾ ss	ਆ ਪਿ	ਹੈ s s	ਆ s ਪੇ s
ਮ ਰੇ ਪ — ਪ	ਨ਼ੀਮ ਪ	ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	
ਮੇ s ਲ s ਣ	ਹਾs s	s s ਰੁ	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ
			ਨਾ s ਨ ਕ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਸ ਬ ਦਿ ਮਿ ਲੇ	ਨਾ s	ਵਿ ਛੁ ੜਹਿ	ਜਿ ਨਾ ਸੇ ਵਿਆ
ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਪ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਰੇ ਸਾ	
ਹ ਰਿ ਦਾ s s	ਤਾ s	s s ਰੁ	

ਸਾਰੰਗ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਗਣਤੈ ਸੇਵ ਨ ਹੋਵਈ ਕੀਤਾ ਥਾਇ ਨ ਪਾਇ ॥
ਸਬਦੈ ਸਾਦੁ ਨ ਆਇਓ ਸਚਿ ਨ ਲਗੋ ਭਾਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਿਆਰਾ ਨ ਲਗਈ ਮਨਹਠਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ॥
ਜੇ ਇਕ ਵਿਖ ਅਗਾਹਾ ਭਰੇ ਤਾਂ ਦਸ ਵਿਖਾਂ ਪਿਛਾਹਾ ਜਾਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਾਕਰੀ ਜੇ ਚਲਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ ॥
ਆਪੁ ਗਵਾਇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੋ ਮਿਲੈ ਸਹਜੇ ਰਹੈ ਸਮਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਨਾ ਨਾਮੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਸਚੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੪੯)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਨ਼ੀ	ਸਾ ਰੇ — ਪ
		ਗ	ਣ ਤੇ ऽ ऽ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਮ਼	ਪ਼ ਨ਼ੀ — ਨ਼ੀ
ਸੇ ऽ ਵ ਨ	ਹੋ ऽ ऽऽ ਵਦ	ਈ ऽ ऽ ਕੀ	ऽ ਤਾ ऽ ऽ
ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਨ਼ੀ	ਸਾ ਰੇ — ਮ
ਥਾ ऽ ਇ ਨ	ਪਾ ऽ ऽ ऽ	ਇ ऽ ऽ ਸ	ਬ ਦੈ ऽ ऽ
ਪ — ਪ ਮ	ਨ਼ੀ ਪ ਨ਼ੀ ਮ	ਪ — — ਮ	ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਨ਼ੀ
ਸਾ ऽ ਦੁ ਨ	ਆ ऽ ऽ ऽ	ਇਓ ऽ ऽ ਸ	ऽ ਚਿ ऽ ਨ
ਸਾਂ ਸਾਂ — —	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਨ਼ੀ	ਪਮ ਪਮ ਰੇਂਸਾ	
ਲ ਗੋ ऽ ऽ	ਭਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ਉऽ ऽऽ ऽऽ	
		ਅੰਤਰਾ : ਮ	ਪ ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ
		ਸ	ਤਿ ਗੁ ऽ ਰੂ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	— ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ — ਮਂ
ਪਿਆ ऽ ਰਾ ऽ	ऽ ਨ ਲ ਗ	ਈऽ ऽऽ ऽ ਮ	ਨ ਹ ऽ ਠਿ

ਰੇਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨੁੀ ਨੁੀ ਪ ਨੁੀ	ਪ ਨੁੀ ਮ ਪ
ਆ s ਵੈ s	ਜਾ s ss ss	ਇ s s ਜੇ	s s ਇ ਕ
ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਮ ਰੇ ਪ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਰੇ
ਵਿs ਖs ਅ ਗਾ	ਹਾ s s ਭ	ਰੇ s s ਤਾਂ	ਦ ਸ ਵਿ ਖਾਂ
ਮ ਪ —	ਪਨੁੀ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੁੀ ਪਮ ਰੇਸਾ	
ਪਿ ਛਾ ਹਾ s	ਜਾs ss ss ss	ਇs ss ss	

ਮ: ੪ (ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ)

ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਬਿਨੁ ਘੜੀ ਨ ਜੀਵਣਾ
ਵਿਸਰੇ ਸਰੈ ਨ ਬਿੰਦ ॥
ਤਿਸੁ ਸਿਉ ਕਿਉ ਮਨ ਰੂਸੀਐ
ਜਿਸਹਿ ਹਮਾਰੀ ਚਿੰਦ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੫੦)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ **ਝਪਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :		
ਨੁੀਨੁੀਪਮ ਰੇਮਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ ਨੁੀ ਪ	ਰੇ ਰੇ	ਸਾਰੇਨੁੀਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਨਾsss ssss	ssss ਨ ਕ	ਜਿ ਸੁ	ਬਿsss s ਨੁ
ਰੇ ਰੇ	ਮਰੇ ਪ ਪ	ਨੁੀਪਮਪ ਨੁੀਪ	ਰੇ — ਸਾ
ਘ ੜੀ	ss s ਨ	ਜੀsss sਵ	ਣਾ s s
ਨੁੀਪ ਨੁੀਸਾ	ਰੇਪ ਮ ਰੇ	ਰੇਮਪਨੁੀ ਮਪਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂਸਾਂਨੁੀ ਪਮਪਮ ਰੇਸਾਨੁੀਸਾ
ਵਿਸ ਰੇs	ਸਰੈ s ਨ	ਬਿੰsss ssss	ssss ssss ssਦs

		ਅੰਤਰਾ :	
ਮ ਪ	ਨ਼ੀਨੀਪਮ ਪ ਨ਼ੀਪ	ਨੀ —	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਤਿ ਸੁ	ਜਿਉss s ss	ਕਿਉ s	ਮsss s ਨ
ਪਨੀਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂਰੇਂਮੰ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ —	ਨ਼ੀ ਮ ਪ
ਰੁsss ssss	ਸੀ s s	ਐsss s	s s s
ਰੇਮਪਨ਼ੀ ਮਪ	ਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀਪਮਪ ਰੇਮਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਂਨ਼ੀ ਪਮਪਮ ਰੇਸਾਨ਼ੀਸਾ
ਜਿsਸਹਿ sਹ	ਮਾ s ਰੀs	ਚਿੰsss ssss	ssss ssss ssਦਿs

ਸਾਰੰਗ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਸਾਵਣੁ ਆਇਆ ਝਿਮ ਝਿਮਾ ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥
ਦੁਖ ਭੁਖ ਕਾੜਾ ਸਭੁ ਚੁਕਾਇਸੀ ਮੀਹੁ ਵੁਠਾ ਛਹਬਰ ਲਾਇ ॥
ਸਭ ਧਰਤਿ ਭਈ ਹਰੀਆਵਲੀ ਅੰਨੁ ਜੰਮਿਆ ਬੋਹਲ ਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਅਚਿੰਤੁ ਬੁਲਾਵੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਆਪੇ ਪਾਵੈ ਥਾਇ ॥
ਹਰਿ ਤਿਸਹਿ ਧਿਆਵਹੁ ਸੰਤ ਜਨਹੁ ਜੁ ਅੰਤੇ ਲਏ ਛਡਾਇ ॥
ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਭਗਤਿ ਅਨੰਦੁ ਹੈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥
ਜਿਨ੍ਹਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਿਆ ਤਿਨਾ ਦੁਖ ਭੁਖ ਲਹਿ ਜਾਇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਗਾਇ ਗੁਣ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਦੇਹੁ ਸੁਭਾਇ ॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੫੦)

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਰੇਮ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ
			ਸਾs ss ਵs ਣੁs
ਨ਼ੀ ਪ ਪ —	ਮ ਰੇ ਪ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ
ਆ s ਇਆ s	ਝਿ ਮ s ਝਿ	ਮਾ s ਹ ਰਿ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਰੇ ਰੇ ਮ ਮ
ਨਾ s s ਮੁ	ਧਿਆ s s s	s s ਇ s	ਦੁ ਖ ਭੁ ਖ

ਪ ਪ ਪਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮੰ
ਕਾ ੜਾ ਸਭੁ ਚੁ	ਕਾS SS SS ਇ	ਸੀ S ਮੀ ਹੁ	ਵੁ ਠਾ S S
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਮ ਪਮ ਰੇਮਾ ਨੀਸਾ	
ਛ ਹ ਬ ਰ	ਲਾS SS SS SS	SS SS ਇS SS	

ਅੰਤਰਾ :

			ਪਪ ਮਮ ਪ ਪ
			ਸਭ ਧਰ ਤਿ ਭ
ਨ਼ੀ ਪ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — — ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ —
ਈ S ਹ ਰੀ	ਆ S S ਵ	ਲੀ S ਅੰ ਨੁ	ਜੰ ਮਿ ਆ S
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮੰ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ —	ਪਪ ਪਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ
ਥੋS SS ਹ ਲ	ਲਾ S SS SS	ਇ S S S	ਹਰਿ ਅਚਿੰ ਤ ਬੁ
ਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਰੇ ਮ	ਨ਼ੀ ਪ ਪ ਪ	ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ
ਲਾ S ਵੈ S	ਕ੍ਰਿS ਪਾS S S	ਕ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਆ S ਪੇ S
ਮ ਰੇ ਸਾ —	ਰੇਮ ਪਨ਼ੀ ਮਪ ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਸਾ	
ਪਾ S ਵੈ S	ਥਾS SS SS SS	ਇS SS SS SS	

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਮਹਾਂਵਾਕ ਹੈ

ਮਲਾਰੁ ਸੀਤਲੁ ਰਾਗੁ ਹੈ
ਹਰਿ ਧਿਆਇਐ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ 1283)

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਹ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਗਾਇਕ ਨਾਇਕ ਜਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਸਗੋਂ ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਉਤਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਗ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੰਤ ਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਚ ਅਮਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ : ਦੀਪਕ, ਮੇਘ ਅਤੇ ਮਲਾਰ ਆਦਿ ਰਾਗ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਲਾਰ, ਬੜਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ "ਮਲਹਾਰ" ਜਾਂ "ਮਲ੍ਹਾਰ" ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ "ਮਲ ਦਾ ਹਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ" ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਕਥਨ ਵਿਚ ਯਥਾਰਥਕਤਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਲਾਰ ਸ਼ਬਦ "ਮਲਰੂਹ" ਦਾ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਰੂਪ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਗ ਨਾਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੋਵੇ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਰੂਪ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ" ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਲੇਖਕ ਪੰਡਿਤ ਸ਼ਾਰਂਗ ਦੇਵ (1210-1247 ਈ:) ਨੇ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ" ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਦਮੋਦਰ (1625 ਈ.) ਮਲਾਰ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਹਿਰਦੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਵ (1660 ਈ.) ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਮਲਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਰਾਧਾ ਗੋਵਿੰਦ ਸੰਗੀਤਸਾਰ" ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇਵ (ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਰਾਜਾ) ਨੇ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਲਾਰੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਨੀ ਬਿਉਰਾ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

"ਮੇਘ ਰਾਗ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਰਾਗਨੀ ਮਲਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ "ਸੋਰਠਿ ਗੋਡ ਮਲਾਰੀ ਧੁਨੀ ॥" ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ ਵਿਚੋਂ ਅੰਸ਼ ਨਯਾਸ ਗ੍ਰਹ ਗੰਧਾਰ ਹੈ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਮੇਘ ਗੋਂਡ ਮਿਲਕੇ ਮਲਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਰੁਤ ਸਮੇਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੋਵਿੰਦਸੰਗੀਤਸਾਰ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਅੰਸ ਦੇ ਨਯਾਸ ਗ੍ਰਿਹ ਖਰਜ, ਰਿਖਭ ਸੁਰ ਹੀਨ। ਗਾਵੇ ਔੜਵ ਪ੍ਰਾਂਤ ਮਲਾਰੀ ਪਰਬੀਨ। ਔੜਵ ਹੈ। ਧ,ਨੀ, ਗ, ਨੀ ਪ, ਧ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਧ ਨੀ

ਸਾ ਰੇ ਗ ਮੇਂ ਪ ਧ । ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਘੜੀ ਵਿਚ ਗਾਂਵਦੇ ਹਨ । ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਗਾਓ । —++++ਪੰਚਮ ਕੋਮਲ ਹੈ । ××+× ਮੰਗਲੀਕ ਹੈ ।

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ, ਪੰਨਾ 37)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਮਹਾਨ ਗਿਆਤਾ ਜਾਂ ਖੋਜਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵ੍ਰਿਧੀ ਕਰਨਗੇ ਇਥੇ ਦੇਣੇ ਅਵੱਸ਼ਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ।

"ਮਲਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕੁ "ਸੋਰਠਿ ਗੋਡ ਮਲਾਰੀ ਧੁਨੀ" ਸੋਰਠ, ਮਧ ਮਾਧਵੀ, ਕਾਨੜਾ ਤਿਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮਲਾਰ ਕਰਕੇ ਹਨੂਵੰਤ ਮਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਮੇਲ ਭੀ ਮੇਘ ਗੌਂਡ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਹੈ ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 29)

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਕਤ ਕਥਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਆਪ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਲਾਰੀ ਦਾ ? ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਲਾਰ ਜਾਂ ਮਲਾਰੀ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵੇਲੇ "ਸੋਰਠ, ਮਧ ਮਾਧਵੀ ਕਾਨੜਾ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ" ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵੀ ਹਵਾਲੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਥਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਗ੍ਰੰਥ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਿਸ ਰਾਗ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ "ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ" ਹੈ ਮਲਾਰੀ ਨਹੀਂ । ਇਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਇਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ "ਮਲਾਰ" ਹੈ । ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ "ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਲਾਰ ਰਾਗੁ ਜੋ ਕਰਹਿ ਤਿਨ ਤਨੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ ॥

(ਮ: ੩ ਪੰਨਾ ੧੨੮੫)

ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਕੀ ਸੀ ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਪਰੰਤੂ ਹਿਰਦੇ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਵ 1660 ਈ: ਦਾ ਇਕ ਲੇਖਕ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ ।

"ਸਾ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਨੀ ਸਾਂ । ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਪ, ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਮ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਲਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਵਧੇਰੇ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ।

ਰਾਜਾ ਸੁਰੇਂਦਰ ਮੋਹਨ ਟੈਗੋਰ (1840-1954ਈ:) ਨੇ "ਸੰਗੀਤਸਾਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ" ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਮਲਾਰ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਮ, ਮ, ਮ ਮ, ਰੇ ਰੇ ਪ, ਮਪ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮ, ਮ ਮ, ਪ ਮ, ਰੇ ਸਾ ।" ਅਗੇ ਆਪ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ : ਮ ਪ ਪ^ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮ ਮਂ, ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ ।"

ਮੱਧਕਾਲੀ ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਲਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ।

ਮਲਾਰ ਇਕ ਰਾਗਾਂਗ ਰਾਗ ਹੈ। ਮੱਧ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ ਦਾ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ, ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਇਹ ਰਾਗ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਹਨ: ਸ਼ੁੱਧ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਆਂ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸੂਰਦਾਸੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੇਘ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਗੌਂਡ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਨਟ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਛਾਇਆ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਨਾਇਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਕਾਨੜਾ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਦੇਸ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸੋਰਠ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਜੈਅੰਤ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਰਾਂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਕੌ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਪਟ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚੰਚਲਸਸ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਧੂਲੀਆ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚਰਜੂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰੂਪ ਮੰਜਰੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਬਹਾਰ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸੋਹਨਮਲ੍ਹਾਰ, ਬਸੰਤੀ ਮਲਾਰ, ਖਮਾਜੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਆਦਿ।

ਭਵਿਸ਼ ਵਿਚ ਮਲਾਰ ਦੇ ਮਧੁ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣੀ ਜਨ ਹੋਰਨਾਂ ਮਲਾਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਗੇ ਅਜਿਹੀ ਪੂਰਨ ਆਸ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਇਕ ਰੁਤਕਾਲੀਨ ਜਾਂ ਮੌਸਮੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਗੋਲਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਮਾਹ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਰਖਾ ਰੁਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਮੌਸਮੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਵਰਖਾ ਰੁਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਦਲ, ਬਿਜਲੀ, ਮੇਘ, ਬਰਖਾ ਚਾਤ੍ਰਿਕ, ਮੋਰ, ਬਬੀਹਾ (ਪਪੀਹਾ) ਕੋਇਲ, ਦਾਦੁਰ, ਘਨ ਗਰਜਤ, ਉਨਵਿ, ਇੰਦ੍ਰ, ਬਰਸੈ ਲਾਇ ਝੜੀ, ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ, ਬ੍ਰਿਹ, ਮਿਲਨ, ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ: ਬਰਸੁ ਘਨਾ, ਸੁਣਿ ਘਨਘੋਰ, ਬਰਸ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ। ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਜਲੁ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਟੇਰੈ ਬਿਲਪ ਕਰੇ ਬਿਲਲਾਈ॥ ਘਨਹਰ ਘੋਰ ਦਸੌ ਦਿਸਿ ਬਰਸੈ ਬਿਨੁ ਜਲ ਪਿਆਸਿ ਨ ਜਾਈ॥ ਰੈਨਿ ਬਬੀਹਾ ਬੋਲਿਓ ਮੇਰੀ ਮਾਈ॥

(ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧)

"ਊਨਵਿ ਊਨਵਿ ਆਇਆ ਵਰਸੈ ਲਾਇ ਝੜੀ॥"

"ਭਿੰਨੀ ਰੈਣਿ ਚਮਕਿਆ ਵੁਠਾ ਛਹਬਰ ਲਾਇ॥"

(ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੩)

"ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੋਰ ਬੋਲਤ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਸੁਣ ਘਨਹਰ ਕੀ ਘੋਰ॥"

(ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰਵਾਕ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਣ ਵਾਤਾਵਰਣ ਉਲੀਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਿਹ-ਵਿਯੋਗ : "ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਓਇ ਬੈਰਾਗੀ ਤਿਆਗੀ॥ ਹਉ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਪ੍ਰੀਤ ਹਮਾਰੀ ਲਾਗੀ॥

(ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

ਮਿਲਨ : ਘਨਹਰ ਬਰਸਿ ਸਗਲ ਜਗ ਛਾਇਆ ॥
++++ਰਾਜਾ ਰਮਤ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਸੁਖਦਾਈ" (ਮਲਾਰ ਮ: ੫)
"ਘਨ ਗਰਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸੁਖ ਚੈਨ ॥" (ਮਲਾਰ ਮ: ੫) ਆਦਿ ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਰਾਗ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਕਰਤਾਰੀ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ।

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ ਕਰਕੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਗਾਇਕ, ਪੰਡਿਤ ਕਿਸ਼ਣ ਰਾਓ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਵਿਨਾਇਕ ਰਾਗ ਪਟਪਰਧਨ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੁਝ ਪੰਡਿਤ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ "ਮੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਮਲਾਰ ਅਤੇ ਮੀਆਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ "ਤਾਨਸੇਨੀ ਸਾਰੰਗ" ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਯਥਾਰਥ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਅਤੇ ਮਲਾਰ ਦੋ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ।

ਮਲਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ । (ੳ) ਕਾਫ਼ੀ ਥਾਟ ਦਾ ਅਤੇ (ਅ) ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ । ਮੱਧਕਾਲ ਵਿਚ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਲੀਭਾਂਤ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਪਰੰਤੂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਮਲਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਥਾਟ

ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਦੋ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਔਡਵ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਰੇ ਪ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ਡਜ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ । ਬਰਖਾ ਰੁਤ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਗ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਹੋਰ ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ ॥

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ।
ਅਵਰੋਹ . ਸਾਂ ਨੀ ਪ, ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਮ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ।
ਅੰਗ : ਮ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਪ, ਮ ਰੇ, ਮ ਪ ਮ ਮ, ਰੇ, ਸਾ ।

ਮਲਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ

ਮਲਾਰ ਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਜਾਂ ਮਲਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਬੜਾ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਮੱਧਕਾਲੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਗ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ । ਦੋ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ

ਜਾਤੀ ਔਡਵ-ਔਡਵ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ-ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਸਾ ਰੇ ਮ" ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ" ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ "ਰੇ ਪ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਆਤਮਾ" ਦਾ ਸਥਾਨ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਮਲਾਰ ਬਰਖਾ ਰੁਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਗ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਰੁਤ ਵਿਚ ਹਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਇਕ ਰਾਗਾਂਗ ਰਾਗ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਮਰਮੱਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ "ਮਰੇਮ, ਮਰੇਮ, ਮਰੇਪ ਰੇ ਪ, ਮ ਰੇ" ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮੁਕਤ (ਖੁੱਲ੍ਹਾ) ਮੱਧਿਅਮ "ਮ ਪ ਮ ਮ" ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਖਟਕਾ, ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਰਾਗ, ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ ਹਨ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਸਾਧਾਰਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਤੇਂ ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ, ਦੁਰਗਾ ਵਿਚ "ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ, ਧ ਮ ਸਾ ਰੇ, ਧ ਸਾ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ ਧ, ਸਾਂ ਪ, ਧ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਧ਼ ਸਾ" ਸੁਰਾਵਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਮਲਾਰ ਨਾਲੋਂ ਭਿੰਨਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ "ਮ ਪ ਧ ਮ ਰੇ, ਅਤੇ "ਰੇ ਧ਼ ਸਾ" ਇਹ ਦੋ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਗਾ ਮਲਾਰ ਨਾਲੋਂ ਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਖੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਗਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਸੁਰ ਵਿਸ਼ਰਾਂਤੀ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮਲਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸੁਰ ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰ ਅੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ "ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ ਮ ਰੇ ਪ ਮ, ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰੇ ਸਾ" ਆਦਿ ਸੁਰਾਵਟਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਭੇਦ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਲਾਰ ਵਿਚ "ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ" ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੈ। "ਮ ਰੇ" ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਮੀਂਡ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਮਸਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਰਹੱਸ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਸਾ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ , ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਮਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਮ਼ ਰੇ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਸਾ ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਰੇ, ਮ ਪ ਮ ਪ ਮ ਮ, ਮ ਰੇ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਧ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਰੇ ਪ ਮ, ਰੇ ਸ ਰੇ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਮ।

2, ਸਾ ਰੇ ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਮ ਰੇ ਮ, ਪ ਪ ਮ ਪ, ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਰੇ ਪ, ਧਂ ਪ ਮ ਰੇ ਮ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਮ ਰੇ ਪ ਮ ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ ।

3. ਮ ਰੇ ਪ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਸਾਂ ਰਂ, ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ ਪ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ, ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ ਮ ਪ ਧ, ਪ ਧ ਸਾਂ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ, ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਮਂ, ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਪਂ ਮਂ, ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇ ਰੇਂ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ, ਧ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਸਾ ਧ ਪ ਮ, ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਮ ਰੇ ਪ, ਮ, ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਸਾ ਰੇ ਮ, ਰੇ ਪ, ਮ ਪ਼ ਰੇ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਮ ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਓ ਹਿਰਦੈ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੂਖ ਵਿਸਾਰੀ ॥
ਸਭ ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਬੰਧਨ ਤੂਟੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਨੈਨੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਾਗੀ ਤਾਰੀ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੇਖਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸਿਓ ਜਨੁ ਹਰਿ ਭੇਟਿਓ ਬਨਵਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਨਿ ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤਿਸ ਕੈ ਕੁਲਿ ਲਾਗੀ ਗਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਤਿਸ ਕੈ ਕੁਲਿ ਪਰਸੂਤਿ ਨ ਕਰੀਅਹੁ ਤਿਸੁ ਬਿਧਵਾ ਕਰਿ ਮਹਤਾਰੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਆਨਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਗੁਰੁ ਸਾਧੂ ਜਿਸੁ ਅਹਿਨਿਸਿ ਹਰਿ ਉਰਿ ਧਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਡੀਠੈ ਗੁਰ ਕਾ ਸਿਖੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਉ ਬਾਰਿਕੁ ਦੇਖਿ ਮਹਤਾਰੀ ॥ ੩ ॥
ਧਨ ਪਿਰ ਕਾ ਇਕ ਹੀ ਸੰਗਿ ਵਾਸਾ ਵਿਚਿ ਹਉਮੈ ਭੀਤਿ ਕਰਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਉਮੈ ਭੀਤਿ ਤੋਰੀ ਜਨ ਨਾਨਕ ਮਿਲੇ ਬਨਵਾਰੀ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੨)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ (ਗਾ, ਧਾ ਵਰਜਿਤ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਮਰੇ ਪ —	ਮ ਰੇ ਨੀ ਸਾ
		ਨੇ ss ਨੀ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਨ਼ੀ — ਨ਼ੀ —	ਨ਼ੀ — ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ
ਲਾ s ਗੀ s	ਤਾ s ਰੀ s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਦੇs ss ਖਿ ਮੇ
ਨ਼ੀ — ਮ਼ ਪ਼	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ —	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਰਾ s ਮ ਨੁ	ਬਿ ਗ ਸਿਓ ਜਨੁ	ਹ ਰਿ ਭੇ s	ਟਿਓ s ਬ ਨ
ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਪ ਨ਼ੀਪ	ਮਪ ਮਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ		
ਵਾs ss ss ss	ਰੀs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨਾ
		ਅ ਨ ਦਿ ਨੁ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਧਿਆ s ਇਓ s	ਹਿs ਰ ਦੇ ਮਤਿ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਦੂs ss ਖ ਵਿ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਪਪ	ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ —
ਸਾ s ss ss	ਰੀ s s ਸਭ	ਆ s ਸਾ s	ਮ ਨ ਸਾ s
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਪ ਮ	ਰੇ ਮ ਰੇ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ ਪ ਪ —
ਬੰs ss ਧ ਨ	ਤੂ s ਟੇ ਹਰਿ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭਿ	ਕਿ ਰ ਪਾ s
ਮਪ ਨ਼ੀਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ ਨ਼ੀਪ ਮਮ ਰੇਸਾ		
ਧਾs ss ss ss	ਰੀs ss ss ss		

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਗੰਗਾ ਜਮੁਨਾ ਗੋਦਾਵਰੀ ਸਰਸੁਤੀ ਤੇ ਕਰਹਿ ਉਦਮੁ ਧੂਰਿ ਸਾਧੂ ਕੀ ਤਾਈ ॥
ਕਿਲਵਿਖ ਮੈਲੁ ਭਰੇ ਪਰੇ ਹਮਰੈ ਵਿਚਿ ਹਮਰੀ ਮੈਲੁ ਸਾਧੂ ਕੀ ਧੂਰਿ ਗਵਾਈ ॥
ਤੀਰਥਿ ਅਠਸਠਿ ਮਜਨੁ ਨਾਈ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੀ ਧੂਰਿ ਪਰੀ ਉਡਿ ਨੇਤ੍ਰੀ ਸਭ ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਗਵਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਜਾਹਰਨਵੀ ਤਪੈ ਭਾਗੀਰਥਿ ਆਣੀ ਕੇਦਾਰੁ ਥਾਪਿਓ ਮਹਸਾਈ ॥
ਕਾਂਸੀ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਚਰਾਵਤ ਗਾਊ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਜਨ ਸੋਭਾ ਪਾਈ ॥੨॥
ਜਿਤਨੇ ਤੀਰਥ ਦੇਵੀ ਥਾਪੇ ਸਭਿ ਤਿਤਨੇ ਲੋਚਹਿ ਧੂਰਿ ਸਾਧੂ ਕੀ ਤਾਈ ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਗੁਰ ਸਾਧੂ ਲੈ ਤਿਸ ਕੀ ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਲਾਈ ॥੩॥
ਜਿਤਨੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਤੁਮਰੀ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤਿਤਨੀ ਲੋਚੈ ਧੂਰਿ ਸਾਧੂ ਕੀ ਤਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਲਿਲਾਟਿ ਹੋਵੈ ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ ਤਿਸੁ ਸਾਧੂ ਧੂਰਿ ਦੇ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਲੰਘਾਈ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੩)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ
		ਤੀS SS ਰ ਥਿ	ਅ ਠ ਸ ਠਿ
—- ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਨੀ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ — ਮ ਰੇ
S ਮ ਜ ਨੁ	ਨਾ S ਈ ਸਤ	ਸੰ ਗ ਤਿ ਕੀ	ਧੂ S ਰਿ ਪ
ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀ — ਪ਼ ਪ਼ਪ਼	ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ
ਰੀ S ਉS ਡਿS	ਨੇ S ਤ੍ਰੀ ਸਭ	ਦੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਮੈ S ਲੁ ਗ
ਸਾਸਾ ਮਰੇ ਪਪ ਮਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਮ ਰੇਸਾ		
ਵਾS SS SS SS	ਈS SS SS SS		
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਮ ਪ ਪ
		ਗੰ S ਗਾ —	ਜ ਮੁ ਨਾ ਗੋ
ਨ਼ੀ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮੰ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਦਾ S ਵ ਰੀ	ਸਰ ਸੁ ਤੀ ਤੇ	ਕ ਰਹਿ S ਉ	ਦ — ਧੂ ਰਿ

ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨ਼ੀ — ਮ ਪ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਮਨ਼ੀ ਪਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ
ਸਾs ss ਧੂ ਕੀ	ਤਾ s ਈ s	ਕਿ ਲ ਵਿ ਖ	ਮੈਂs ss ਲੂ ਭ
ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨ਼ੀ ਪ	ਮ — ਰੇ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਨੀ —
ਰੇs ਪਰੇ ਹ ਮ	ਰੈ s ਵਿ ਚਿ	ਹਮ ਰੀ ਮੇ ਲੁ	ਸਾ ਧੂ ਕੀ s
ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ ਨ਼ੀਪ ਮਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਰੇਮ ਰੇਸਾ		
ਧੂs ss ਰਿs ਗs	ਵਾs ss ਈs ss		

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਮੀਠ ਲਗਾਨਾ ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੈ ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਭੂਖ ਦੂਖ ਸਭਿ ਉਤਰੈ ਜੋ ਹਰਿ ਗੁਣ ਹਰਿ ਉਚਰੈ ॥੧ ॥
ਜਪਿ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਿਸਤਰੈ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਬਚਨ ਕਰਨ ਸੁਨਿ ਧਿਆਵੈ ਭਵ ਸਾਗਰੁ ਪਾਰਿ ਪਰੈ ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੇ ਹਮ ਹਾਟਿ ਬਿਹਾਝੇ ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੈ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਕਉ ਮਿਲਿਆਂ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਸਭ ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਹਰੈ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਭੂਖ ਲਗਾਨੀ ਜਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਜਾ ਹਰਿ ਗੁਨ ਬਿਚਰੈ ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਜਨੁ ਹਰਿ ਜਲ ਕਾ ਮੀਨਾ ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਫੂਟਿ ਮਰੈ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨਿ ਏਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਸੋ ਜਾਨੈ ਕੈ ਜਾਨੈ ਜਿਸੁ ਮਨਿ ਧਰੈ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਦੇਖਿ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਸਭ ਤਨ ਕੀ ਭੂਖ ਟਰੈ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੩)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਨ਼ੀ ਨੀ
	ਜ ਪਿ ਮ ਨ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਹS ਰਿS ਨਿਸ ਤ
ਸਾਂ — — —	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ ਮ	ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ
ਰੇ S S S	ਗੁS ਰS ਕੇ S	ਬ ਚ ਨ ਕ	ਰ ਨ ਸੁ ਨਿ
ਮ — ਰੇ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ — ਮ ਪ	ਨ਼ਨ਼ੀਨੀਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ
ਧਿਆ S ਵੈ ਭਵ	ਸਾ S ਗ ਰੁ	ਪਾ S ਰਿ ਪ	ਰੈS SS SS SS
ਪਨ਼ੀ ਮਪ ਰੇਮ ਰੇਸਾ			
SS SS SS SS			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਤਿ ਸੁ ਜ ਨ	ਕਉ S ਹ ਰਿ	ਮੀ S ਠ ਲ
ਸਾਂਰੇਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਸਾਂ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਗਾS SS ਨਾ ਜਿਸੁ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ੍ਰਿS ਪਾS S ਕ	ਰੈ S SS SS
ਨ਼ੀ — ਮ ਪ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਨ਼ੀ — ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ
S S S S	ਤਿ ਸ ਕੀ S	ਭੂ S ਖ ਦੂ	SS ਖS ਸ ਭਿ
ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ ਪ ਮ ਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀਨੀਨੀਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ
ਉ ਤ ਰੈ ਜੋ	ਹ ਰਿ ਗੁ ਣ	ਹ ਰਿ ਉ ਚ	ਰੈS SS SS SS
ਨ਼ੀਪ ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਰੇਸਾ			
SS SS SS SS			

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਤਨੇ ਜੀਅ ਜੰਤ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨੇ ਤਿਤਨੇ ਸਿਰਿ ਕਾਰ ਲਿਖਾਵੈ ।
ਹਰਿ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਦੀਨ੍ ਵਡਾਈ ਹਰਿ ਜਨੁ ਹਰਿ ਕਾਰੈ ਲਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ॥
ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿਖ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਹਰਿ ਭਉਜਲੁ ਜਗਤੁ ਤਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਗੁਰ ਕਉ ਜਨੁ ਪੂਜੇ ਸੇਵੇ ਸੋ ਜਨੁ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ॥
ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਜਹੁ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਆਪਿ ਤਰਾਵੈ ॥ ੨ ॥
ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਅਗਿਆਨੀ ਅੰਧੁਲੇ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਫੂਲ ਤੋਰਾਵੈ ॥
ਨਿਰਜੀਉ ਪੂਜਹਿ ਮੜਾ ਸਰੇਵਹਿ ਸਭ ਬਿਰਥੀ ਘਾਲ ਗਵਾਵੈ ॥ ੩ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਿੰਦੇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਹੀਐ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਾਵੈ ।।
ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਛਾਦਨ ਭੋਜਨ ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਤਿ ਕਰਿ
ਮੁਖਿ ਸੰਚਹੁ ਤਿਸੁ ਪੁੰਨ ਕੀ ਫਿਰਿ ਤੋਟ ਨ ਆਵੈ ॥ ੪ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੇਉ ਪਰਤਖਿ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਸੁਣਾਵੈ ॥
ਨਾਨਕ ਭਾਗ ਭਲੇ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੇ ਜੋ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਵੈ ॥ ੫ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੩)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ (ਗ, ਨੀ ਵਰਜਿਤ) — **ਤ੍ਰਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ	ਧਸਾਂ ਧਪ ਮਪ ਮਰੇ	ਸਾ — ਰੇ ਪ
	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਹS ਰਿS ਹS ਰਿS	ਨਾ S ਮੁ ਦ੍ਰਿ
ਮ — ਮ —	ਮ ਰ ਪ ਮ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —	ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਪ਼
ੜਾ S ਵੈ S	ਹ ਰਿ ਬੋ ਲਹੁ	ਗੁ ਰ ਕੇ S	ਸਿ ਖ ਮੇ ਰੇ
ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ	ਧਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਧਸਾਂ ਧਪ
ਭਾ S ਈ ਹਰਿ	ਭਉ S ਜ ਲੁ	ਜ ਗ ਤੁ ਤ	ਰਾS SS SS SS
ਧਪ ਮਪ ਮ —			
ਵੇS SS S S			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ —	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	— ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਜਿ ਤ ਨੇ S	ਜੀ S ਅ ਜੰ	S ਤ ਪ੍ਰ ਭਿ

ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂ	ਧਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਕੀ	ऽ	ਨੇ	ऽ	ਤਿਤ	ਨੇ	ਸਿ	ਰਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਲਿ	ਖਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਧ	ਸਾ	ਧ	ਪ	ਮ	ਸਾ
ਵੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨ	ਕਉऽ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਦੀ	ऽ	ਨ੍	ਵ
ਰੇ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਧ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਸਾਂ	ਰੇਂਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਧ
ਡਾ	ऽ	ਈ	ਹਰਿ	ਜ	ਨੁ		ਹਰਿ	ਕਾऽ	ऽऽ	ਰੈ	ऽ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਪਮ	ਰੇਪ	ਮਰੇ	ਸਾ												
ਵੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ												

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਜਿਨ੍ ਕੈ ਹੀਅਰੈ ਬਸਿਓ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਸੰਤ ਭਲੇ ਭਲ ਭਾਂਤਿ ॥
ਤਿਨ੍ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਂਤ ॥੧॥
ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ ॥
ਤਿਨ੍ ਕੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ਸਭ ਉਤਰੀ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਖਾਂਤਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਦਾਸ ਸਾਧ ਸਖਾ ਜਨ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਲਹਿ ਜਾਇ ਭਰਾਂਤਿ ॥
ਜਿਉ ਜਲ ਦੁਧ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਾਢੈ ਚੁਣਿ ਹੰਸੁਲਾ ਤਿਉ ਦੇਹੀ ਤੇ ਚੁਣਿ ਕਾਢੇ ਸਾਧੂ ਹਉਮੈ ਤਾਤਿ ॥੨॥
ਜਿਨ ਕੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਤੇ ਕਪਟੀ ਨਰ ਨਿਤ ਕਪਟੁ ਕਮਾਂਤਿ ॥
ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਕੋਈ ਦੇਇ ਖਵਾਲੈ ਓਇ ਆਪਿ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਂਤਿ ॥੩॥
ਹਰਿ ਕਾ ਚਿਹਨੁ ਸੋਈ ਹਰਿ ਜਨ ਕਾ ਹਰਿ ਆਪੇ ਜਨ ਮਹਿ ਆਪੁ ਰਖਾਂਤਿ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਸਮਦਰਸੀ ਜਿਨਿ ਨਿੰਦਾ ਉਸਤਤਿ ਤਰੀ ਤਰਾਂਤਿ ॥੪॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੪)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ (ਗ, ਨੀ ਵਰਜਿਤ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਮਧ ਧਸਾ ਧਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ	— ਧਸਾਂ ਧਪ ਮ	ਸਾ — ਰੇ ਪ
	ਗਿਆ ss ਨੀs ss	s ਹs ਰਿs ਬੋ	ਲਹੁ s ਦਿਨ
ਮ — — ਮ	ਮ ਰੇ ਪ —	ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ	— ਧ਼ ਰੇ ਸਾ
ਰਾ s s ਤਿ	ਤਿਨ੍ ਕੀ s	ਤ੍ਰਿ ਸ ਨਾ ਭੂ	s ਖ ਸ ਭ
ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਮ਼	ਸਾ ਧ਼ ਸਾ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ ਪ	ਧਸ ਪਸ ਮਪ ਧਸ
ਉ ਤ ਰੀ ਜੋ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਰਾ ਮ ਰ ਸੁ	ਖਾਂs ss ss ss
ਧਪ ਮਰੇ ਮਰੇ ਸਾ			
ss ss ss ਤਿ			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ —	ਧਪ ਮਪ ਸਾਂ ਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਜਿਨ੍ਹ ਕੈ s	ਹੀs ਮs ਰੈ ਬ	ਸਿਓ s ਮੇ ਰਾ
ਸਾਂ ਰੇ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਰੇਂ ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ ਧਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਸ ਤਿ ਗੁਰੁ ਤੇ	ਸੰ s ਤ ਭ	ਲੇs s ਭ ਲ	ਭਾਂs ss ss
ਧ ਧ ਪ ਪ	ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ —	ਧ — ਪ —	ਮ ਰੇ ਪ ਮ
s s s ਤਿ	ਤਿ ਨ੍ ਦੇ s	ਖੇ s ਮੇ s	ਰਾ s ਮ ਨੁ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਮ ਰੇ ਪ —	ਸਾਂ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਧ ਪਸ ਮਪ ਧਸਾਂ
ਬਿ ਗ ਸੈ ਹਉ	ਤਿ ਨ ਕੈ s	ਸ ਦ ਬ ਲਿ	ਜਾਂs ss ss ss
ਧਪ ਮਰੇ ਮਰੇ ਸਾ			
ss ss ss ਤ			

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਊਤਮੁ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਜਪਿ ਲਇਆ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਪਾਈ ਵਡਭਾਗੀ ਸੰਗਿ ਸਾਧੂ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥੧॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਅਨਦਿਨੁ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕਾ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਗਇਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਗਾਇਆ ਜਿਨ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਤਿਨ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਕਰਿ ਮਇਆ ॥
ਤਿਨ ਕਾ ਦਰਸੁ ਦੇਖਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਦੁਖੁ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਗਇਆ ॥ ੨ ॥
ਜੋ ਅਨਦਿਨੁ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹਿ ਸਭੁ ਜਨਮੁ ਤਿਨਾ ਕਾ ਸਫਲੁ ਭਇਆ ॥
ਓਇ ਆਪਿ ਤਰੇ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਤਾਰੀ ਸਭੁ ਕੁਲੁ ਭੀ ਪਾਰਿ ਪਇਆ ॥੩ ॥
ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਉਪਾਇਆ ਸਭ ਜਗੁ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਵਸਿ ਕਰਿ ਲਇਆ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਬਿਖੁ ਡੁਬਦਾ ਕਾਢਿ ਲਇਆ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੪)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ ਧਸਾਂ ਧਪ	ਮਪ ਮਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਮਰੇ ਸਾ ਰੇ ਪ
	ਮੇs ਰੈs ਮs ਨਿs	ਅs ਨs ਦਿ ਨੁ	ਅs ਨ ਦੁ ਭਇ
ਮ — — —	ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ	ਪ — ਪ ਮ	— ਰੇ ਪ ਮ
ਆ s s s	ਗੁ ਰ ਪ ਰ	ਸਾ s ਦਿ ਨਾ	s ਮੁ ਹ ਰਿ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਰੇ ਮ ਤੇ ਪ	ਮ ਧ ਪ ਸਾਸਾ	ਧਸਾਂ ਰੇਂਮੰ ਰੇਂਸਾਂ ਧਪ
ਜ ਪਿ ਆ ਮੇਰੇ	ਮ ਨ ਕਾ s	ਭ੍ਰ ਮੁ ਭਉ ਗਇ	ਆ ss ss ss
ਮਧ ਧਸਾਂ ਧਪ ਮਰੇ			
ss ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਮ ਰੇ	ਪ — ਸਾਂ ਧ	ਸਾਂ ਪ ਸਾਂ ਰੇਂ
	ਅ ਗ ਮੁ ਅ	ਗੋ s ਚ ਰੁ	ਨਾ ਮੁ ਹ ਰਿ

ਸਾਂਧ	ਪਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਧਸਾਂ	ਰੇਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ ਸਾਂ	ਧਸਾਂ	ਰੇ	ਸਾਂ
ਉS	SS	ਤਮੁ	ਹਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਤੇS	SS	ਜ	ਪਿ	ਲ	ਇ	SS	SS
ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਮਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰੇ
ਆ	S	S	S	ਸ	ਤ	ਸੰ	S	ਗS	ਤਿ	ਸਾ	ਧ	ਪਾ	ਈ	ਵ	ਡ
ਪ	—	ਪ	ਪਪ	ਪ਼	ਧ਼	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ	ਰੇ	ਧਸਾਂ	ਰੇਮਂ	ਰੇਸਾਂ	ਧਪ
ਭਾ	S	ਗੀ	ਸੰਗਿ	ਸਾ	S	ਧ਼	S	ਪਾ	S	ਰਿ	ਪਇ	ਆS	SS	SS	SS
ਮਪ	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮਰੇ												
SS	SS	SS	SS												

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਹੀ ਪੀਆ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ਨ ਜਾਈ ॥
ਮਨਮੁਖ ਮੂੜ੍ ਜਲਤ ਅਹੰਕਾਰੀ ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਦੁਖੁ ਪਾਈ ॥
ਆਵਤ ਜਾਤ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ਦੁਖਿ ਲਾਗੈ ਪਛੁਤਾਈ ॥
ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜੇ ਤਿਸਹਿ ਨ ਚੇਤਹਿ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਧ੍ਰਿਗੁ ਖਾਈ ॥੧॥
ਪ੍ਰਾਣੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਗੁਰੁ ਮੇਲੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਨਮੁਖ ਜਨਮੁ ਭਇਆ ਹੈ ਬਿਰਥਾ ਆਵਤ ਜਾਤ ਲਜਾਈ ॥
ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਡੂਬੇ ਅਭਿਮਾਨੀ ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਜਲਿ ਜਾਈ ॥
ਤਿਨ ਸਿਧਿ ਨ ਬੁਧਿ ਭਈ ਮਤਿ ਮਧਿਮ ਲੋਭ ਲਹਰਿ ਦੁਖੁ ਪਾਈ ॥
ਗੁਰ ਬਿਹੂਨ ਮਹਾ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ ਜਮ ਪਕਰੇ ਬਿਲਲਾਈ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਈ ॥
ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਵਸਿਆ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਰਸਨਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਈ ॥
ਸਦਾ ਅਨੰਦਿ ਰਹੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥
ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਸਹਜੇ ਪਾਇਆ ਇਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥੩॥
ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪਿ ਰਖਉ ਸਭੁ ਆਗੈ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਚਿਤੁ ਲਾਈ ॥
ਅਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਆਪੇ ਲੈਹੁ ਮਿਲਾਈ ॥
ਹਮ ਲੋਹ ਗੁਰ ਨਾਵ ਬੋਹਿਥਾ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਲੰਘਾਈ ॥੪॥੭॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੬੫)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ (ਗ, ਨੀ ਵਰਜਿਤ)

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਮਰੇ ਪ —	ਰੇ ਮ ਮ ਰੇ	ਸਾਂ — ਧ ਪੁ
	ਪਾ ss ਣੀ s	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾ s s ਮੁ
ਸਾ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ ਪ — ਪ	ਧਪ ਮਪ ਧ ਸਾਂ
ਧਿਆ s ਈ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਕ	ਰੁs ss ਗੁ ਰੁ
ਧ ਪ ਮ —	ਮ ਮ ਧ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਧਪ ਮਪ ਧਸਾਂ
ਮੇ s ਲੇ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮਿ ਸ	ਮਾs ss ss ss
ਧਪ ਮਰੇ ਮਰੇ ਸਾ			
ਈs ss ss s			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਪ — ਸਾਂ ਧ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਗੁ ਰ ਪ ਰ	ਸਾ s ਦੀ ਅੰ	ਮ੍ਰਿ ਤੁ ਨ ਹੀ
ਸਾਂਧ ਪਰੇਂ ਸਾਂ —	ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ —	ਧਸਾਂ ਰੇਂਮ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਧ ਸਾਂ ਧਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਪੀs ss ਆ s	ਤ੍ਰਿ ਸ ਨਾ s	ਭੂs ss ਖ ਨ	ਜਾ s ss ss
ਧ ਪ ਮ —	ਮ ਪ ਧ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਧ ਪ	ਮ ਰੇ ਸਾ ਰੇ
ਈ s s s	ਮ ਨ ਮੁ ਖ	ਮੂ s ੜ੍ਹ ਜ	ਲ ਤ ਅ ਹੇ
ਪ ਮ ਮ —	ਸਾ ਸਾ ਮ ਰੇ	ਪ ਪ ਧ ਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਧਪ ਮਪ ਧਸਾਂ
ਕਾ s ਰੀ s	ਹਉ s ਮੈ s	ਵਿਚਿ — ਦੁ ਖੁ	ਪਾs ss ss ss
ਧਪ ਮਰੇ ਮਰੇ ਸਾ			
ਈs ss ss s			

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਕਾਨੜਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਇੱਕ ਅਤਿਅੰਤ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਅਤੇ ਮਨੋਹਰ ਰਾਗ ਹੈ।

ਇਤਨਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਕਬਰ ਕਾਲੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਮ ਕਰਣਾਟ ਸੀ। ਕਰਣਾਟ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੀ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਨਾਮ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਅਖਵਾਇਆ । ਕੁਝ ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਆ ਕਾਨ੍ਹੜੇ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਵੀ. ਐਨ. ਭਾਤਖੰਡੇ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ-"ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨ੍ਹੜੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰਬਾਰੀ ਯਾਵਨਿਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।"

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਰਾਗ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਵਾਰ" ਜੇਹੀਆਂ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕਾਨ੍ਹੜੇ ਦੀ ਵਾਰ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। (ੳ) ਇਸ ਨਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਵੇਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ । (ਅ) ਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਵੇਂ, ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਕਾਨ੍ਹੜੇ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਰੂਪ 'ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨ੍ਹੜਾ' ਜਾਂ 'ਸ਼ੁਧ ਕਾਨ੍ਹੜਾ' ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਨਾਦ ਤਰੰਗਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮਤਭੇਦ ਹੈ । ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ, ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਣ-ਸ਼ਾਡਵ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ-ਔਡਵ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਣੀ ਜਨ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਹੀ ਸੁਰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਸੰਪੂਰਣ-ਸ਼ਾਡਵ ਦੇ ਹਾਮੀ ਚੜ੍ਹਾ ਵੇਲੇ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਅਤੇ ਲਹਾ ਵੇਲੇ ਧੈਵਤ ਟਾਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਣ-ਔਡਵ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸੁਰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦੇ ਹਨ। ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਰਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸ਼ਾਡਵ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੱਧ-ਰਾਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਦੋਵੇਂ ਵਕਰ ਰੀਤਿ ਨਾਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 'ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਰਾਗਾਂਗ' ਹਨ । ਜਿਵੇਂ ਸਾਂ ਧੁ, ਨ੍ਹੀਪ ਅਤੇ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਸ । ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਡੋਲ (ਅੰਦੋਲਨ) ਦੁਆਰਾ ਮੂਰਛਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣੇ ਅਤਿਅੰਤ ਆਵਸ਼ਯਕ ਹਨ। ਇਸ ਕ੍ਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨ੍ਹੜਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਵਚਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰ-ਗ੍ਰੰਥ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ' ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਮ ਨੀ
ਆਰੋਹ : ਸਾਂ ਰੇ ਗੁ ਮ ਪ ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ

ਮ ਮ
ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ, ਨੀ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ ਗੁ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ।

ਮ ਮ
ਮੁਖ ਅੰਗ : ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਧੁ ਨੀ ਪ ਸਾ ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ. ਨੀ ਨੀ ਸ, ਨੀ ਸ ਰੇ ਧੁ ਧੁ, ਨੀ ਸ ਰੇ ਨੀ ਸ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਸ ਨੀ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ

ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸ ਰੇ, ਧੁ ਨੀ ਸ ਰੇ, ਧੁ ਨੀ ਰੇ, ਰੇ ਸ, ਰੇ ਧੁ ਨੀ ਪ ਸ ।

ਮ ਮ
2. ਸਾ ਰੇਂ ਗ ਗੁ (ਮ) ਰੇ ਸ, ਰੇ ਨੀ ਸ ਰੇ ਗੁ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਸ, ਰੇ ਰੇ ਸ ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਸ ਰੇ ਪ ਗੁ ਗੁ ਮ

ਨੀ ਨੀ ਮ ਮ
ਰੇ ਸ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਪ ਗੁ ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ

ਮ ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ
3. ਰੇ ਰੇ ਸਨੀ ਸ ਰੇਂ ਗੁ ऽ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਸਂ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਸਂ,

ਨੀ
ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਂ ਰੇਂ ਸ, ਸਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਂ ਧੁ ਨੀ ਸਂ ਰੇਂ ਗੁਂ ਗੁਂ ਮਂ ਰੇ ਸਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਂ ਨੀ ਸਂ ਰੇਂ ਨੀ

ਨੀ ਮ ਮ
ਸਂ ਰੇਂ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਸਂ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਮ ਪ ਸਂ ਨੀ ਪ ਗੁ ਗੁ ਮ ਰੇ ਸ, ਰੇ ਧੁ ਨੀ

ਮ ਮ
ਸ ਰੇ ਗੁ ਗੁ ਮ ਰੇ ਸ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਚਉਪਦੇ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਮਿਲਿ ਹਰਿਆ ॥
ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਕਉ
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਰਿ ਉਤਰਿਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਪਗ ਪਰਿਆ ॥
ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਾਧ ਜਿਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਿਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪਤਿਤ ਉਧਰਿਆ ॥੧॥
ਮਨੂਆ ਚਲੈ ਚਲੈ ਬਹੁ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਵਸਗਤਿ ਕਰਿਆ ॥
ਜਿਉਂ ਜਲ ਤੰਤੁ ਪਸਾਰਿਓ ਬਧਕਿ ਗ੍ਰਸਿ ਮੀਨਾ ਵਸਗਤਿ ਖਰਿਆ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੰਤ ਭਲ ਨੀਕੇ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਲੁ ਲਹੀਆ ॥
ਹਉਮੈ ਦੁਰਤੁ ਗਇਆ ਸਭੁ ਨੀਕਰਿ ਜਿਉ ਸਾਬੁਨਿ ਕਾਪਰੁ ਕਰਿਆ ॥੩॥
ਮਸਤਕਿ ਲਿਲਾਟਿ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਠਾਕੁਰਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਉਰ ਧਰਿਆ ॥
ਸਭੁ ਦਾਲਦੁ ਦੂਖ ਭੰਜ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਉਧਰਿਆ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯੪)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ — **ਤ੍ਰਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ਼	—	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ
				ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ਜ	ਨਾਂ	ऽ	ਮਿ	ਲਿ
ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	—	—	—	—	ਸਾਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਉ	ਬ	ਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਬ	ਲਿ
ਸਸਾ	ਰੇਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਪ਼ਪ਼	ਸ	—	ਪ਼	ਪ਼	ਧ਼	—	ਨ਼ੀ	ਰੇ
ਸਾऽऽ	ऽऽ	ਧ	ਜ	ਨਾਂ	ऽ	ਕਉ	ਮਿਲਿ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤਿ	ਪਾ	ऽ	ਰਿ	ਉ
ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	—												
ਤ	ਰਿ	ਆ	ऽ												

	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
		ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਕ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਮੰਗੁੰ ਮੰ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਰਹੁ s ਪ੍ਰ ਭ	ਅs ਪ ਨੀ s	ਹਮ ਸਾ ਧ ਜ	ਨਾਂs s ਪ ਗ
ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ	ਧੁ ਨੀ ਪ —	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਪ
ਪ ਰਿ ਆs s	s s s s	ਧ ਨੁ ਧ ਨੁ	ਸਾs sਧ ਜਿ ਨ
ਗੁ ਗੁ ਗੁ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਮ਼ — ਪ਼ —	ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਨੀ਼ ਰ
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਜਾ s ਨਿਆ ਮਿਲਿ	ਸਾ s ਧੂ s	ਪ ਤਿ ਤ ਉ
ਸਾ ਸਾ ਸਾ —			
ਧ ਰਿ ਆ s			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੰਤ ਜਨਾ ਪਗ ਰੇਨ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਮਨੁ ਕੋਰਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਭੇਨ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮ ਅਚਿਤ ਅਚੇਤ ਨ ਜਾਨਹਿ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਗੁਰਿ ਕੀਏ ਸੁਚਿਤ ਚਿਤੇਨ ॥
ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨ ਦਇਆਲਿ ਕੀਓ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤੁ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੇਨ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਹਿ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਟਿ ਦੇਵਉ ਹੀਅਰਾ ਤੇਨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਹਿ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਮ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵੇਨ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਊਤਮ ਜਗਿ ਕਹੀਅਹਿ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਪਾਥਰ ਸੇਨ ॥
ਜਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਓਇ ਊਤਮ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੇਨ ॥੩॥
ਤੁਮੑ ਹਰਿ ਸਾਹ ਵਡੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਵਣਜਾਰੇ ਰਾਸਿ ਦੇਨ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਲਦਿ ਵਾਖਰੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲੇਨ ॥੪॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯੪)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਸਾ ਨ਼ੀ ਰ ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇ ਸਾ	ਰੇਧ਼ — ਨ਼ੀ ਰੇ
	ਮੇ ਰਾ ਮ ਨੁ	ਸੰਙ ss ਤ ਜ	ਨਾs s ਪ ਗ
ਸਾ — — ਸਾ	ਰੇਂ ਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਰੇ ਸਾ ਰੇਪ ਮਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਰੇ s s ਨ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਕ ਥਾ ss ਸੁs	ਨੀ s ਮਿ ਲਿ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਗੁ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਪ
ਸੰ s ਗ ਤਿ	ਮ ਨੁ ਕੋ ਰਾ	ਹ ਰਿ ਰੰ ਗਿ	ਭੇ s s s
ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ss ss ss ਨੋs			
ਅੰਤਰਾ :	ਮਮ ਮ ਪ ਪਪ	ਧ਼ — ਨ਼ੀ ਪ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —
	ਹਮ ਅ ਚਿ ਤਅ	ਚੇ s ਤ ਨ	ਜਾ s ਨਹਿ s
ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਧ਼ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਗੁ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾ	ਰੇਂਸਾਂ ਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਗੁs ਤਿ ਮਿ ਤਿ	ਗੁ ਰਿ ਕੀ s	ਏ s s ਸੁ	ਚਿs ss ਤ ਚਿ
ਧ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਪਪ	ਮ — ਮ ਮ	ਪ — ਪ ਪ	ਮ ਪ ਮਪ ਨ਼ੀਪ
ਤੇ s ਨ ਪ੍ਰਭਿ	ਦੀ s ਨ ਦਇ	ਆ s ਲਿ ਕੀ	ਓ s ਅੰs ss
ਗੁ ਮ ਰੇਰੇ ਸਾਸਾ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਨ਼ੀਪ
ਗੀ s ਕ੍ਰਿਤੁ ਮਨਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾ s ਮੁ ਜ	ਪੇs ss s ss
ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ			
ss ss ss ਨੋs			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮੁ ਨਾਮ ਪਰਗਾਸ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਨੀ ਵਿਚੇ ਗਿਰਹ ਉਦਾਸ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਜਪਿਓ ਨਾਮੁ ਨਰਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਕਿਰਪਾਸ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਬਿਗਸਿਆ ਉਦਮ ਭਏ ਮਿਲਨ ਕੀ ਆਸ ॥੧॥
ਹਮ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਜਿਤਨੇ ਸਾਸ ਲੀਏ ਹਮ ਗ੍ਰਾਸ ॥
ਕਿਲਬਿਖ ਦਹਨ ਭਏ ਖਿਨ ਅੰਤਰਿ ਤੂਟਿ ਗਏ ਮਾਇਆ ਕੇ ਫਾਸ ॥੨॥
ਕਿਆ ਹਮ ਕਿਰਮ ਕਿਆ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਰਖੇ ਪ੍ਰਭ ਤਾਸ ॥
ਅਵਗਨੀਆਰੇ ਪਾਥਰ ਭਾਰੇ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਤਰੇ ਤਰਾਸ ॥੩॥
ਜੇਤੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸਰਿ ਤੇ ਸਭਿ ਊਚ ਹਮ ਨੀਚ ਬਿਖਿਆਸ ॥
ਹਮਰੇ ਅਵਗੁਨ ਸੰਗਿ ਗੁਰ ਮੇਟੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਲੀਏ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸ ॥੪॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯੫)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ | **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ ਰੇ ਪ	(ਮ ਮ) ਗੁ ਗੁ ਮ ਰੇ	— ਸਾ ਧੁ ਨੀ
	ਜS ਪਿS ਮ ਨ	ਰਾ S ਮ ਨਾ	S ਮ ਪ ਰ
ਸਾ — — ਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਨੀ ਰੇ	— ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ ਰੇ ਸਾ
ਗਾ S S ਸ	ਹ ਰਿ ਕੇ ਸੰ	S ਤ ਮਿ ਲਿ	ਪ੍ਰੀS SS ਤਿ ਲ
ਧੁ ਨੀ ਪ —	ਮ — ਪ —	ਮ ਪ ਮਪ ਨੀਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਗਾ S ਨੀ S	ਵਿ S ਚੇ S	ਗਿ ਰ ਹS ਉS	ਦਾ S S S
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਮ — ਪ —	ਮਪ ਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਨੀਪ ਮਪ ਨੀਨੀ ਮਪ
S S S ਸ	ਵਿ S ਚੇ S	ਗਿS ਰ ਹ ਉ	ਦਾS SS SS SS
ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ			
SS SS SS ਸS			

ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧ ਧ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਹ ਮ ਹ ਰਿ	ਹਿ ਰ ਦੈ ਜਪਿ	ੳ ऽ ਨਾ ਮੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸ
ਨऽ ਰ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰ ਭਿ ਕ੍ਰਿ ऽ	ਪਾ ऽ ਕ ਰੀ	ਕਿ ਰ ਪਾऽ ऽऽ
ਧ ਧ ਨੀ ਪ	ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ	ਗੁਂ — ਗੁਂ ਸਾਂ
ऽ ऽ ऽ ਸ	ਅ ਨ ਦਿ ਨੁ	ਅ ਨ ਦੁ ਭਇ	ਆ ऽ ਮ ਨੁ
ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਸਾਂ —	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ — ਨੀਪ	ਗੁ ਗੁ ਗੁ ਮ
ਬਿऽ ਗऽ ਸਿਆ ऽ	ੳ ਦ ਮ ਭ	ਏऽ ऽऽ ऽ ਮਿऽ	ਲ ਨ ਕੀ ऽ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ			
ਆ ऽ ऽ ਸ			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਵਾਕ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸਰਿ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਗਇਓ ਸਭ ਝਾਕ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਰੰਗ ਹਰਿ ਕੇਰੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਾਮੁ ਰਵਿਓ ਗੁਪਲਾਕ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਗਟੇ ਉਘਰਿ ਗਏ ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਤਾਕ ॥੧॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਬਹੁਤੁ ਬਹੁ ਸੋਭਾ ਜਿਨ ਉਰਿ ਧਾਰਿਓ ਹਰਿ ਰਸਿਕ ਰਸਾਕ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਜੈਸੇ ਗਊ ਦੇਖਿ ਬਛਰਾਕ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਤੇ ਜਨ ਊਤਮ ਜਨਕ ਜਨਾਕ ॥
ਤਿਨ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਬਾਸੁ ਬਸਾਨੀ ਛੂਟਿ ਗਈ ਮੁਸਕੀ ਮੁਸਕਾਕ ॥੩॥
ਤੁਮਰੇ ਜਨ ਤੁਮ੍ਹ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕੀਏ ਹਰਿ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਆਪਨ ਅਪਨਾਕ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸਖਾ ਹਰਿ ਭਾਈ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬੰਧਪ ਹਰਿ ਸਾਕ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯੫)

ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	3	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇਰੇ ਰੇਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਮ ਗ਼ੇ ਸਾ	ਧ਼ — ਨ਼ੀ ਰੇ
	ਮੇ ਰੈ ਮਨਿ ਰਾਮ	ਨਾs sਮੁ ਜ ਪਿ	ੳ s ਗੁ ਰ
ਸਾ — — ਸਾ	ਪਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਰੇ ਰੇ	ਰੇ ਸਾ ਰੇਪ ਮਪ	ਮਗੁ — ਗੁ ਮ
ਵਾ s s ਕ	ਹs ਰਿs ਹ ਰਿ	ਕ੍ਰਿ ਪਾ ss ਕs	ਗੀ s ਜ ਗ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ ਪ ਪਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਦੀ s ਸ ਰਿ	ਦੂ ਰ ਮ ਤਿ	ਦੂ ਜਾ ਭਾਉ ਗਇ	ੳs ss ਸ ਭ
ਗ਼ ਮ ਰੇ ਸਾ			
ਝਾ s s ਕ			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਪ —	ਧੁ — ਨ਼ੀ ਸਾਂ	— ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਨਾ s ਨਾ s	ਹੁ s ਪ ਰੈ	s ਗ ਹ ਰਿ
ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ —	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਰੇਂ —ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਕੇs s ਰੇ s	ਘs ਟਿ ਘ ਟਿ	ਰਾ sਮੁ ਰ ਵਿ	ੳs ss ਗੁ ਪ
ਧ਼ ਧੁ ਨ਼ੀ ਪ	ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ — ਰੇਂਸਾ ਨੇਂ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਲਾ s s ਕ	ਹ ਰਿ ਕੇ s	ਸੰ s ਤs ਮਿ	ਲੇ s ਹ ਰਿ
ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਧੁ ਨ਼ੀ ਮ ਪ	ਮਪ ਨ਼ੀਸਾਂ ਨ਼ੀ ਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਪ੍ਰ ਗ ਟੇ s	ਉ ਘ ਰਿ ਗ	ਏs ss ਬਿ ਖਿ	ਆ s ਕੇ s
ਰੇ — ਸਾ ਸਾ			
ਤਾ s s ਕ			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਚੀਤਿ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਵਸਤੁ ਮਾਇਆ ਗੜ੍ਹਿ ਵੇੜ੍ਹੀ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਲੀਓ ਗੜੁ ਜੀਤਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਿਥਿਆ ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਬਹੁ ਭ੍ਰਮਿਆ ਲੁਬਧੋ ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਮੋਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥
ਜੈਸੇ ਤਰਵਰ ਕੀ ਤੁਛ ਛਾਇਆ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਦੇਹ ਭੀਤ ॥ ੧ ॥
ਹਮਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਨ ਊਤਮ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਮਨਿ ਹੋਇ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ॥
ਪਰਚੈ ਰਾਮੁ ਰਵਿਆ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਅਸਥਿਰੁ ਰਾਮੁ ਰਵਿਆ ਰੰਗਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੰਤ ਜਨ ਨੀਕੇ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਮਨੁ ਰੰਗਿ ਰੰਗੀਤਿ ॥
ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਹੈ ਨ ਉਤਰੈ ਕਬਹੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਾਇ ਮਿਲੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਬਹੁ ਪਾਪ ਕੀਏ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਰਿ ਕਾਟੇ ਕਟਿਤ ਕਟੀਤਿ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਮੁਖਿ ਅਉਖਧੁ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤਿ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯੫)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਪ ਗੁਮ ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਸਾ ਧ਼	— ਨ਼ੀ ਮ਼ ਪ਼
	ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਰਾS S S ਮ ਨਾ	S ਮੁ ਜ ਪਿ
ਸਾ — — ਸਾ	ਮ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਪ਼	ਪ਼ SS ਸਾ ਨ਼ੀ	ਸਾ — ਰੇ ਸਾਰੇ
ਚੀ S S ਤਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਵ SS ਤੁ ਮਾ	ਇਆ S ਗ ੜ੍ਹਿ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਗੁ —	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧੁ ਧੁ ਨ਼ੀ ਪ
ਵੇ S ੜ੍ਹੀ S	ਗੁ ਰ ਕੈ S	ਸ ਬ ਦਿ ਲੀ	ਓ S ਗ ੜੁ
ਨ਼ੀਨ਼ੀ ਪਮ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ਜੀS SS SS ਤਿS			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ —	ਧੁ ਧੁ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਮਿ ਥਿ ਆ S	ਭ ਰ ਮਿ ਭ	ਰ ਮਿ ਬ ਹੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ —	ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਰੇਂ —	ਗੁ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ ਨ਼ੀਧਾ ਰੇਂ ਸਾਂ
ਭ੍ਰS ਮਿ ਆ S	ਲੁ ਬ ਧੋ S	ਪੁ S ਤ੍ਰ ਕ	ਲS ਤ੍ਰS ਮੋ ਹ

ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਪ	ਮ — ਮ —	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਸਾਂ ਨੀ ਪ
ਪ੍ਰੀ S S ਤਿ	ਜੈ S ਸੇ S	ਤ ਰ ਵ ਰ	ਕੀS S ਤੁ ਛ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਧੁਨੀ ਪ
ਛਾ S ਇ ਆ S	ਖਿ ਨ ਮ ਹਿ	ਬਿ ਨ ਸਿ ਜਾ	ਇ S ਦੇS ਹ
ਨੀਨੀ ਪਮ ਗੁਮ ਰੇਸਾ			
ਭੀS SS SS ਤਿS			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਗੰਨਾਥ ॥
ਘੂਮਨ ਘੇਰ ਪਰੇ ਬਿਖੁ ਬਿਖਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਢਿ ਲੀਏ ਦੇ ਹਾਥ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਆਮੀ ਅਭੈ ਨਿਰੰਜਨ ਨਰਹਰਿ ਤੁਮ੍ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਪਾਪੀ ਪਾਥ ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਖਿਆ ਲੋਭ ਲੁਭਤੇ ਕਾਸਟ ਲੋਹ ਤਰੇ ਸੰਗਿ ਸਾਥ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮ੍ ਵਡ ਪੁਰਖ ਬਡ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਹਮ ਢੂਢਿ ਰਹੇ ਪਾਈ ਨਹੀ ਹਾਥ ॥
ਤੂ ਪਰੈ ਪਰੈ ਅਪਰੰਪਰੁ ਸੁਆਮੀ ਤੂ ਆਪਨ ਜਾਨਹਿ ਆਪਿ ਜਗੰਨਾਥ ॥੨॥
ਅਦ੍ਰਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪਾਥ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਅਕਥ ਕਥ ਕਾਥ ॥੩॥
ਹਮਰੇ ਪ੍ਰਭ ਜਗਦੀਸ ਗੁਸਾਈ ਹਮ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਜਗੰਨਾਥ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਦਾਸ ਦਾਸਨ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਖਹੁ ਜਨ ਸਾਥ ॥੪॥੬॥

(ਗ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੨੯੫)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨੀਸਾ ਰੇਮ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ	ਨੀਰੇਸਾ ਰੇ ਸਾ ਧੁ	— ਨੀ ਮ ਪ
	ਜੈS ਪਿS ਮS ਨS	ਰਾS S ਮ ਨਾ	S ਮ ਜ ਗੰ
ਸਾ — — ਸਾ	ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਰੇ	ਰੇ ਸਾ ਰੇਪ ਮਪ	ਗੁ — ਗੁ ਮ
ਨਾ S S ਥ	ਘੂ S ਮ ਨ	ਘੇ S ਰS ਪS	ਰੇ S ਬਿ ਖੁ

ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਪ — ਨੀਮ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ — ਨੀਪ
ਬਿ ਖਿ ਆ —	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ	ਕਾS ਦਿS ਲੀ	ਏS SS S ਦੇS
ਮ ਮ ਰੇ ਸਾ			
ਹਾ S S ਥ			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ — ਧ ਪ	ਨੀਨੀ ਧਮ ਪ ਸਾਂ	ਧ ਧ ਨੀ ਨੀ
	ਸੁਆ S ਮੀ ਅ	ਭੇS SS S ਨਿ	ਰੰ S ਜ ਨ
ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ	ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ
ਨ ਰ ਹ ਰਿ	ਤੁ ਮ੍ ਰਾ ਖਿ	ਲੇ ਹੁ ਹ ਮ	ਪਾ S ਪੀS S
ਧ ਧ ਨੀ ਪ	ਮ — ਪ ਮਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ ਪ	ਗ — ਗ ਮ
ਪਾ S S ਥ	ਕਾ S ਮ ਕੋS	S ਧ ਬਿ ਖਿ	ਆ S ਲੋ ਭਿ
ਰ ਰੇ ਸਾ —	ਰੇਰੇ ਸਾਨੀ ਸਾ ਰੇ	ਗ ਗ ਮ ਪ	ਧ ਧ ਨੀ ਪ
ਲੁ ਭ ਤੇ S	ਕਾS SS ਸ ਟ	ਲੋ S ਹ ਤ	ਰੇ S ਸੰ ਗਿ
ਨੀਨੀ ਧਮ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ			
ਸਾS SS SS ਥS			

ਕਾਨੜਾ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈਗੋ ॥
ਜਿਉ ਜਿਉ ਜਪੈ ਤਿਵੈ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵ ਸਮਾਵੈਗੋ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਲੋਚਾ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈਗੋ ॥
ਅਨ ਰਸ ਸਾਦ ਗਏ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕਿਛੁ ਨ ਸੁਖਾਵੈਗੋ ॥ ੧ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੀਠਾ ਲਾਗਾ ਗੁਰੁ ਮੀਠੇ ਬਚਨ ਕਢਾਵੈਗੋ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ਪੁਰਖੁ ਪੁਰਖੋਤਮ ਬਾਣੀ ਸਿਉ ਚਿਤੁ ਲਾਵੈਗੋ ॥ ੨ ॥
ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਨਤ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਦ੍ਰਵਿਆ ਮਨੁ ਭੀਨਾ ਨਿਜ ਘਰਿ ਆਵੈਗੋ ॥
ਤਹ ਅਨਹਤ ਧੁਨੀ ਬਾਜਹਿ ਨਿਤ ਬਾਜੇ ਨੀਝਰ ਧਾਰ ਚੁਆਵੈਗੋ ॥ ੩ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਇਕੁ ਤਿਲ ਤਿਲ ਗਾਵੈ ਮਨ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈਗੋ ॥
ਨਾਮੁ ਸੁਣੈ ਨਾਮੋ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ਨਾਮੇ ਹੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਗੋ ॥ ੪ ॥
ਕਨਿਕ ਕਨਿਕ ਪਹਿਰੇ ਬਹੁ ਕੰਗਨਾ ਕਾਪਰੁ ਭਾਂਤਿ ਬਨਾਵੈਗੋ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਸਭਿ ਫੀਕ ਫਿਕਾਨੇ ਜਨਮਿ ਮਰੈ ਫਿਰਿ ਆਵੈਗੋ ॥ ੫ ॥
ਮਾਇਆ ਪਟਲ ਪਟਲ ਹੈ ਭਾਰੀ ਘਰੁ ਘੂਮਨਿ ਘੇਰਿ ਘੁਲਾਵੈਗੋ ॥
ਪਾਪ ਬਿਕਾਰ ਮਨੂਰ ਸਭਿ ਭਾਰੇ ਬਿਖੁ ਦੁਤਰੁ ਤਰਿਉ ਨ ਜਾਵੈਗੋ ॥ ੬ ॥
ਭਉ ਬੈਰਾਗੁ ਭਇਆ ਹੈ ਬੋਹਿਥੁ ਗੁਰੁ ਖੇਵਟੁ ਸਬਦਿ ਤਰਾਵੈਗੋ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਭੇਟੀਐ ਹਰਿ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਵੈਗੋ ॥ ੭ ॥
ਅਗਿਆਨਿ ਲਾਇ ਸਵਾਲਿਆ ਗੁਰ ਗਿਆਨੈ ਲਾਇ ਜਗਾਵੈਗੋ ॥
ਨਾਨਕ ਭਾਣੈ ਆਪਣੈ ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਵੈ ਚਲਾਵੈਗੋ ॥ ੮ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੦੯)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ (ਧ ਸ਼ੁਧ ਨੀ ਦੋਵੇਂ) — **ਤਿਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁ	—	ਮ	ਰੇ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
				ਜ	ਪਿ	ਮ	ਨs	ਰਾ	s	ਮ	ਨਾ	s	ਮ	ਸੁ	ਖੁ
ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇਪ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਗ	ਮ
ਪਾ	ਵੈ	ਗੋ	s	ਜਿਉ	s	ਜਿਉ	s	ਜ	ਪੈ	ss	ਤਿs	ਵੈ	s	ਸੁ	ਖ

ਰੇ — ਸਾ —	ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਗੁ	ਮ — ਪ ਪ	ਨੁੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਨੁੀਪ
ਪਾ s ਵੋ s	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਸੇ s ਵਿ ਸ	ਮਾs ss ss ਵੈs
ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਸਾਂਨੀ ਨੀਸਾ			
ਗੋs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਪ ਪ	ਨੁੀ ਪ ਨੀ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਭ ਗ ਤ ਜ	ਨਾਂ s ਕੀ s	ਖਿ ਨੁ ਖਿ ਨੁ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੁੀ ਸਾਂ —	ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇ	ਗੁ ਮ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ
ਲੋs s ਚਾ s	ਨਾ s ਮੁ ਜ	ਪ ਤ ਸੁ ਖੁ	ਪਾ s ਵੈs ss
ਨੁੀ ਧ ਨੁੀ ਪ	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਨੁੀ ਮ ਪ ਪ	ਮਪ ਨੀਸਾਂ ਨੁੀ ਪ
ਗੋ s s s	ਅ ਨ ਰ ਸ	ਸਾ s ਦ ਗ	ਏs ss ਸ ਭ
ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ ਸਾ ਗੁਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੁੀਪ ਮਪ ਸਾਂ ਨੁੀਪ
ਨੀ s ਕ ਰਿ	ਬਿ ਨੁ ਨਾ ਵੇ	ਕਿ ਛੁ ਨ ਸੁ	ਖਾs ss s ਵੈs
ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਰੇਸਾ ਨੁੀਸਾ			
ਗੋs ss ss ss			

●●●

ਮ. ੪ (ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ)

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਜਣੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਨਾਮੁ ਸਰੀਰਿ ॥
ਸਭਿ ਆਸਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂਰੀਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਧੀਰ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੫)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ **ਧਮਾਰ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਪ
			ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ
ਪ ਗ ਗ	ਮ ਰੇ	ਸਾ — —	ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਰੇ
ਸਜਣੁ ਨਾ ਮੁ	ਮ ਰਿ	ਮੈ ऽ ऽ	ਮ ਨਿ ਤ ਨਿ
ਨ਼ੀ ਪ ਪ਼	ਮ਼ ਪ਼	ਸਾ — ਸਾ	
ਨਾ ਮੁ ਸ	ਰੀ ऽ	ऽ ऽ ਰਿ	
		ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਪ ਧੁ ਨ਼ੀ
			ਸ ਭਿ ਆ ਸਾ
ਸਾ — ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਧੁਨੀ ਪਪ	
ਗੁਰਮੁ ऽ ਖਿ	ਪੂ ऽ	ਰੀ ਆऽ ਜਨ	
			ਗੁਂ ਗੁਂ ਗੁਂ ਮਂ
			ਨਾ ऽ ਨ ਕ
ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਗੁ ਮ	ਰੇ — ਸਾ	
ਸੁਣਿਹ ऽ ਰਿ	ਧੀ ऽ	ऽ ऽ ਰਿ	

ਮ ੪ (ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ)

ਹਰਿ ਇਕਸੁ ਸੇਤੀ ਪਿਰਹੜੀ
ਹਰਿ ਇਕੋ ਮੇਰੈ ਚਿਤਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਇਕੁ ਅਧਾਰੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ
ਇਕਸ ਤੇ ਗਤਿ ਪਤਿ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੫)

ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ **ਤਾਲ ਰੂਪਕ**

X			2		3		X			2		3	
										ਸਥਾਈ :		—	ਨ਼ੀਸਾ
												s	ਹਰਿ
ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਪ	ਮਪ	ਮ ਗ	ਮ ਗ	ਮ	ਰੇ	—	—	ਸਾਸ
ਇ	ਕ	ਸੁ	ਸੇs	ss	ਤੀs	ss	ਪਿ	ਰ	ਹ	ੜੀ	s	s	ਹਰਿ
ਨ਼ੀਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ਼	—	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—	—	ਸਾ	—	—	
ਇਕs	s	ਕੋ	ਮੇ	s	ਰੈ	s	ਚਿ	s	s	ਤਿ	s	s	
										ਅੰਤਰਾ :		—	ਪਪ
												s	ਜਨ
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਇ	s	ਕੁ	ਅ	ਧਾs	s	ਰੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ
ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ਼ੀ	ਪਪ
ਇ	ਕ	ਸ	ਤੇ	s	ਗ	ਤਿ	ਪs	ss	ss	ਤਿ	s	s	ਪ੍ਰਭ
ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ ਗੁ	ਮ ਗੁ	ਮ	ਰੇ	—	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾ
ਇ	ਕ	ਸ	ਤੇs	s	ਗ	ਤਿ	ਪ	s	s	ਤਿ	s	s	ਹਰਿ

ਸਲੋਕ ਮ: ੪ (ਕਾਨੜਾ ਵਾਰ)

ਭਗਤਿ ਸਰੋਵਰੁ ਉਛਲੇ
ਸੁਭਰ ਭਰੇ ਵਹੰਨਿ ॥
ਜਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੰਨਿਆ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਵਡ ਭਾਗ ਲਹੰਨਿ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੬)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ | **ਇਕ ਤਾਲ**

		0		2		0		3		4	
				ਸਥਾਈ :							
ਰੇਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ̱ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧ̱	ਨ̱ੀ਼	ਪ਼
ਭਗ	ਤਿ	ਸ	ਰੋ	ਵ	ਰੁ	ਊs	ss	ਛs	ਲੇ	s	s
ਮ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਧ਼̱	ਧ̱	ਨ̱ੀ	ਸਾ	—	ਨ̱ੀ਼	ਸਾ	—	—
ਸੁ	ਭ	ਰ	ਭ	ਰੇ	ਵ	ਹੰ	s	s	ਨਿ	s	s
ਮ	ਪ	ਪ	ਨ̱ੀਪ	ਮਪ	ਨ̱ੀਪ	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	—
ਸੁ	ਭ	ਰ	ਭs	ਰੇs	ਵs	ਹੰ	s	s	ਨਿ	s	s
				ਅੰਤਰਾ :							
ਮ	ਪ	ਧ̱	ਧ̱	ਨ̱ੀ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਨ̱ੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਜਿ	ਨਾ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਮ	s	ਨਿ	ਆ	s	ਜਨ
ਰਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ̱ੀਸਾ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ̱	ਨ̱ੀ	ਪਪ
ਨਾ	ਨਕ	ਵਡ	ਭਾ	ਗ	ਲ	ਹੰs	ss	ss	ਨਿ	s	ਜਨ
ਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਮਪਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀਪ	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	—
ਨਾ	ਨਕ	ਵਡ	ਭਾss	ਗ	ਲs	ਹੰ	s	s	ਨਿ	s	s

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪ (ਕਾਨੜਾ ਵਾਰ)

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਰਤੇ ਲੋਇਣਾ
ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਗੁਰੁ ਦੇਇ ॥
ਮੈ ਪ੍ਰਭੁ ਸਜਣੁ ਪਾਇਆ
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਹਜਿ ਮਿਲੇਇ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੭)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ **ਝਪ ਤਾਲ**

X		2			0		3		
			ਸਥਾਈ :						
ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ਼ਸਾ	ਨੀ਼ਧਾਰੇਸਾ	ਧ਼	ਨੀ਼	ਪ਼
ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਰ	ਤੇS	SSSS	ਲੋ	ਇ	ਣਾ
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਨੀਨੀਪਮ	ਪਨੀਮਪ	ਗਮਰੇਸਾ
ਗਿਆ	ਨ	ਅੰ	ਜ	ਨੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਦੇSSS	SSSS	ਇSSS
			ਅੰਤਰਾ :						
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਨੀਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ	—	ਸਾਂਸਾਂ
ਮੈ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸS	ਜਣੁ	ਪਾ	S	ਇਆSS		Sਜਨ
ਗੁ	ਗੁ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂਸਾਂਨੀ	ਧਮਰੇਸਾ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸ	ਹ	ਜਿ	ਮਿ	ਲੇSSS	SSSS	ਇSSS

ਮ: ੪ (ਕਾਨੜਾ ਵਾਰ)

ਮਨੁ ਤਨੁ ਤਾਮਿ ਸਗਾਰਵਾ
ਜਾਂ ਦੇਖਾ ਹਰਿ ਨੈਣੇ ॥
ਨਾਨਕ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੈ ਮਿਲੈ
ਹਉ ਜੀਵਾ ਸਦੁ ਸੁਣੇ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੭)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ — ਤ੍ਰਿੰਨ ਤਾਲ

	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	
		ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ ਧ ਨੀ ਪ
		ਮs	ਨs ਤ s ਨ
— ਰੇ ਸਾਰੇ	ਗ ਗ ਗ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਮ	— ਮ — ਪ
ਤਾ ਮਿ ਸs	ਗਾ s s ਰ	ਵਾ s s ਜਾਂ	s ਦ ਖਾ
ਧ ਨੀ ਪ	ਨੀਪ ਮਪ ਨੀਨੀ ਪਮ	ਗਮ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ	
s ਹ ਰਿ	ਨੈਂs ss ss ss	ਣੇs ss ss	
		ਅੰਤਰਾ :	
		ਮ	ਪ ਧ ਧ ਨੀ
		ਨਾ	s ਨ s ਕ
— ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਧ ਨੀ ਪ ਪ	ਗਂ — ਗਂ ਮਂ
ਸੋ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਮੈ s ss ਮਿs	ਲੇ s s ਹਉ	ਜੀ s ਵਾ ਸ
ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਪਮ ਗਮ ਰੇਸਾ	
ਦ ਸ	ਣੇs ss ss ss	ss ss ss	

ਸਲੋਕ ਮ: ੪ (ਕਾਨੜਾ ਵਾਰ)

ਹਉ ਢੂੰਢੇਂਦੀ ਸਜਣਾ
ਸਜਣੁ ਮੈਡੈ ਨਾਲਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਲਖੁ ਨ ਲਖੀਐ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਲਿ ॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੮)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
							ਸਥਾਈ :	ਨ਼̲ੀਸਾ	ਰੇਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼̲ੀ	ਸਾ	ਨ਼̲ੀਸਾ	ਰੇ
								ਹਉ	ss	ਢੂੰ	s	ਢੇਂ	s	ਦੀs	s
ਧ਼̲	—	ਧ਼̲	ਨ਼̲ੀ	ਨ਼̲ੀ	ਪ਼	—	—	—	ਮ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਧ਼̲	ਧ਼̲	ਨ਼̲ੀ	ਰੇ
ਸ	s	s	ਜ	ਣਾ	s	s	s	s	ਸ	ਜ	ਣੁ	ਮੈ	s	ਡੇ	s
ਸਾ	—	—	—	—	—	—	—	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਧ̲	ਨ̲ੀ	ਧ
ਨਾ	s	s	s	s	s	s	ਲਿ	s	ਸ	ਜ	ਣੁ	ਮੈ	s	ਡੈ	s
ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨ̲ੀਪ	ਗ̲	ਮ	ਰੇ	ਸਾ								
ਨਾ	s	ss	ss	s	s	s	ਲਿ								
							ਅੰਤਰਾ :	ਪਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਧ̲	ਨ̲ੀ	ਨ̲ੀ
								ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਅ	ਲ	ਖੁ	ਨ
—	ਸਾਂ	—	ਨ̲ੀ	ਸਾਂ	—	—	—	ਪ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਨ̲ੀਪ
s	ਲ	s	ਖੀ	ਐ	s	s	s	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਦੇ	s	ਹਿ	ਦਿs
ਗ̲	ਗ̲	ਗ̲	ਮ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ̲ਂ	ਗ̲ਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਖਾ	s	s	s	s	s	s	ਲਿ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਦੇ	s	ਹਿ	ਦਿ
ਸਾਂਨ̲ੀ	ਧ̲ਨ̲ੀ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ̲ੀ	ਪਮ	ਗ̲ਮ	ਰੇਸਾਂ	ਨ̲ੀਸਾਂ								
ਖਾs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਲਿs								

ਮ: ੪ ॥ (ਕਾਨੜਾ ਵਾਰ)

ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਤਿਨਿ ਸਚੈ
ਤਿਸੁ ਬਿਨੁ ਰਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ
ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਸਨ ਰਸਾਈ ॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੮)

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ (ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਨੀ, ਦੋਵੇਂ ਗ ਕੋਮਲ) **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ — ਪ
		ਨਾs	ss ਨ s ਕ ਸ
ਪ — ਪ ਨ਼ੀ	ਗੁ — ਗੁ ਮ	ਰੇ ਸਾ — ਸਾਂ	ਰੇ ਗੁ — ਮ
ਪ੍ਰੀ s ਤਿ ਲਾ	ਈ s ਤਿ ਨਿ	ਸ ਚੈ s ਤਿ	ਸੁ ਬਿ s ਨੁ
ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਸਾ	ਰੇ ਗੁ — ਮ
ਰ ਹ ਣੁ ਨ	ਜਾs s ss ss	ਈ s s ਤਿ	ਸੁ ਬਿ s ਨੁ
ਪ ਪ ਪ ਪ	ਨ਼ੀਪ ਮਪ ਸਾਂਸਾਂ ਨ਼ੀਪ	ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ	
ਰ ਹ ਣੁ ਨ	ਜਾs ss ss ss	ਈs ss ss	
		ਅੰਤਰਾ : ਨ਼ੀ	ਪ ਨ਼ੀ ਮ ਪ
		ਸ	ਤਿ ਗੁ s ਰੁ
ਨੀ ਸਾਂ — ਸਾਂ	ਰੇਂ ਸਾਂਰੇਂ ਗੁਂ ਮਂ	ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਪ	ਰੇਂ ਰੇਂ — ਸਾਂ
ਮਿ ਲੈ s ਤ	ਪੂ ss ਰਾ s	ਪਾ s ਈਐ ਹ	ਰਿ ਰ s ਸਿ
ਰੇ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ	ਸਾਂ — ਨ਼ੀਪ ਮਪ	ਗੁਮ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ	
ਰ ਸ ਨ ਰ	ਸਾ s ss ss	ਈs ss ss	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਾਇਕ ਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਪਣਾਇਆ। ਯਵਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਣ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਈ ਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ: ਯਵਨ, ਯਮਨ, ਏਮਨ, ਜੈਮਨ ਆਦਿ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਦਾ ਪੁਰਾਤਨ ਨਾਮ ਕਲਿਆਨ ਹੀ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਨੂੰ ਆਚਾਰੀਆਂ ਨੇ "ਰਾਗਾਂਗ-ਰਾਗ" ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਜਾਂ ਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਜਿਵੇਂ: ਭੂਪਾਲੀ-ਕਲਿਆਣ, ਕਲਿਆਨ, ਭੋਪਾਲੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਹਮੀਰ ਕਲਿਆਨ, ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਨ, ਸਾਵਨੀ-ਕਲਿਆਨ, ਹੇਮ-ਕਲਿਆਨ, ਪੂਰਬ ਕਲਿਆਨ, ਪੂਰੀਆ ਕਲਿਆਨ, ਦੁਰਗਾ ਕਲਿਆਨ, ਆਦਿ। ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਲਿਆਨ, ਜੋ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ, ਦੇ ਮਧੁਰ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਗ ਆਵੱਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਅੰਗ ਆਉਣ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਜੋਇਆ ਜਾਂਦਾਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਰਾਗ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਰਾਗਾਂਗ ਦਾ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ "ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਕਲਿਆਨ ਦੀ ਇਕ ਵੰਨਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਕ ਵਖਰਾ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ 6 ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਕ ਸੰਖਿਆ ॥੪॥੬॥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ "6" ਦਾ ਜੋੜ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ॥ ਛਕਾ ੧ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 6 ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਰਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੂਜਾ ਰਾਗ "(ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ)" ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮਹਲਾ ੪ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥" ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ॥੨॥੧॥੭॥ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਰਹਾਉ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋ ਪਦ। ਇਕ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ "ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ" ਰਾਗ ਵਿਚ ਮਹਲਾ ੪ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ "੭" ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕਲਿਆਨ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕੁਲ 7 ਸ਼ਬਦ।

ਇਸ ਉਦਾਹਰਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਕਲਿਆਨ ਭੋਪਾਲੀ ਇਕ ਭਿੰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਥਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਆਨ, ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ

ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਲਾ ਮੱਤ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ਡਜ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ : "ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ" ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਮੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਅਤੇ "ਗ ਮ ਪ" ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ "ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ" ਲੈ ਕੇ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਦਾ ਅਕਸਰ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ "ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਗਂ ਰੇਂ ਨੀ ਧ ਮ ਗ ਰੇ ਨ਼ੀ" ਜਿਹੀਆਂ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਰੰਗ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸਪੂਰਣ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ" ਵਾਲਾ ਆਰੋਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬੜਾ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਅਤੇ ਆਲਾਪ ਯੋਗ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਸ੍ਰੋਤੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਸਤਕ "ਬਾਣੀ ਬਿਉਰਾ" ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰੀ ਖੋਜ ਦਾ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਰ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ: "ਸੁਰਤਾਲ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਿਆਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ "ਗਉਰਾ ਅਉ ਕਾਨਰਾ ਕਲਾਨਾ ॥" ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਆਪ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾ- ਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦਾ ਬਿਉਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ : "ਇਸ ਦਾ ਸੁਰ ਗੁਰੂ ਖਰਜ ਹੈ। ਸਮਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਅਮਬਾਦੀ ਰਿਖਭ, ਬਾਦੀ ਖਰਜ ਖਾੜਵ ਹੈ। ਸਾ,ਨੀ ਧ ਪ ਗ ਰੇ।ਸੁਰ ਇਹ ਲਗਦੇ ਖਰਜ ਸੁਧ। ਰਿਖਭ ਗੰਧਾਰ ਤੀਬਰ। ਮੱਧਮ ਵਰਜਤ ਹੈ, ਤੀਬਰ ਕੋਮਲ ਹੈ ਫੇਰ ਕਰਕੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪੰਚਮ ਸ਼ੁੱਧ।" ਆਦਿ। ਇਕ ਹੋਰ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ : ਪਾਸਟਕ ਮੱਤ ਵਿਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।" (ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ, ਪੰਨਾ 39)

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ 29 ਤੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਕਲਿਆਨ-ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਹ ਭੀ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ, ਜੋਹਾਕੁ "ਗਉਰਾ ਅਉ ਕਾਨਰਾ ਕਲਾਨਾ।" ਆਦਿ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੀ ਪਰਖ ਪੜਚੋਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ, ਵਿਚਾਰ ਬੜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਘੋਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਲੇਖਕ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮਗ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਮੱਖ ਅੰਗ : ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਪ ਮ ਗ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਤੂ ਬਡ ਪੁਰਖੁ ਪਿਤਾ ਮੇਰਾ ਮਾਇਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਅਸੰਖ ਅਗਮ ਹਹਿ ਅਗਮ ਅਗਮ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ ॥ ੧ ॥
ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿਦ ਸਦ ਗਾਵਹਿ ਗੁਣ ਗੋਬਿਦ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਤੂ ਅਮਿਤਿ ਅਤੋਲੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ ਬਹੁ ਜਪੀਐ ਥਾਹ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਤੁਮਰੀ ਜਨ ਮਾਧੌ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਤੁਮ੍ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਮ ਮੀਨੇ ਤੁਮਰੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਕਤਹੂ ਪਾਇਆ ॥ ੩ ॥
ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮਧਸੂਦਨ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਅੰਧੁਲੇ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਹੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੯)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X				2				0				3			
							ਸਥਾਈ :	ਨੀ	ਧ	—	ਮ	ਪ	ਗ	—	ਮ
								ਰਾ	ਮਾ	S	ਰ	ਮ	ਰਾ	S	ਮੈ
ਪ	—	ਰੇ	ਗ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਮ	ਗ	ਗ	ਗ
ਅੰ	S	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	S	ਇਆ	S	ਹ	ਮ	ਬਾ	S	ਰਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਤਿ
ਪਮ	ਗਰੇ	ਗਧ	ਪ	ਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾ	—	ਨ਼ੀ	—	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ
ਪਾS	SS	ਰੇS	S	ਤੁ	ਮS	ਰੇ	S	ਤੂ	S	ਬ	ਡ	ਪੁਰ	ਖੁ	ਪਿ	ਤਾ
ਪਮ	ਗਮ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ								
ਮS	SS	ਰਾS	SS	ਰਾS	SS	ਇਆ	SS								
							ਅੰਤਰਾ :	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ
								ਹ	ਰਿ	ਕੇS	SS	ਨਾ	S	ਮ	ਅ

ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
ਸੰS	SS	ਖ	ਅS	ਗ	ਮ	ਹ	ਹਿ	ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗ	ਮ	ਹ	ਰਿ
ਸਾਂਰੇ	ਨੀਸਾਂ	—	—	ਨੀਧ	ਨੀ	ਧ਼	ਪ	ਮ਼	ਪ	ਗ	ਮ	ਮਨੀ	ਧਨੀ	ਪ	ਪ
ਰਾS	SS	S	S	ਇਆ	S	S	S	ਗੁ	ਣੀ	S	S	ਗਿਆ	SS	ਨੀ	ਸੁ
ਪਮ	ਗਰੇ	ਗਧ	ਪ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਕ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਰS	ਤਿS	ਬS	ਹੁ	ਕੀ	S	ਨੀ	ਇਕੁ	ਤਿ	ਲੁ	ਨ	ਹੀ	ਕੀS	S	ਮ	ਤਿ
ਪਮ	ਗਮ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ								
ਪਾS	SS	SS	SS	ਇਆ	SS	SS	SS								

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਹਰਿ ਜਨੁ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਹਸਿਆ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਨੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਪ੍ਰਭਿ ਲਿਖਿਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਪਗ ਸਿਮਰਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬਸਿਆ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਸਾਰੀ ਘਸਿ ਚੰਦਨੁ ਜਸੁ ਘਸਿਆ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ਸਭਿ ਸਾਕਤ ਖੋਜਿ ਪਇਆ ॥
ਜਿਉ ਕਿਰਤ ਸੰਜੋਗਿ ਚਲਿਓ ਨਰ ਨਿੰਦਕੁ ਪਗੁ ਨਾਗਨਿ ਛੁਹਿ ਜਲਿਆ ॥ ੨ ॥
ਜਨ ਕੇ ਤੁਮ੍ ਹਰਿ ਰਾਖੇ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ੍ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਜਨ ਰਖਿਆ ॥
ਕਹਾ ਭਇਆ ਦੈਤਿ ਕਰੀ ਬਖੀਲੀ ਸਭ ਕਰਿ ਕਰਿ ਝਰਿ ਪਰਿਆ ॥ ੩ ॥
ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਜੰਤ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਏ ਸਭਿ ਕਾਲੈ ਮੁਖਿ ਗ੍ਰਸਿਆ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਰਾਖੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਪਇਆ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੧੯)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

	X	2	0	3
ਸਥਾਈ :		ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ	ਨ਼ੀਰੇ ਗਮ ਪਧ ਮਪ	ਗ ਰੇ ਨ਼ੀ ਰੇ
		ਹ ਰਿ ਜ ਨੁ	ਗੁS ਨS ਗਾS SS	ਵ ਤ ਹ ਸਿ
	ਸਾ — — —	— — — —	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
	ਆ S S S	S S S S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਭ ਗ ਤਿ ਬ
	ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼	ਮ ਧ਼ ਪ਼ ਪ਼	ਪ਼ਪ਼ ਪਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧ ਮ ਗ
	ਨੀ S ਮ ਤਿ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਧੁਰਿ ਮਸ ਤ ਕਿ	ਹS ਰਿ ਪ੍ਰ ਭਿ
	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ —			
	ਲਿ ਖਿ ਆ S			
ਅੰਤਰਾ :			ਮ ਗ ਗ —	ਮ ਮ ਧ ਧ
			ਗੁ ਰ ਕੇ S	ਪ ਗ ਸਿ ਮ
	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਮ ਧ ਨੀ ਧ
	ਰਉ SS ਦਿ ਨੁ	ਰਾ S ਤੀ S	ਮ ਨਿ ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
	ਮ ਧ ਪਧ ਮਪ	— — — —	ਮ ਗ ਗ ਗ	ਮ ਰੇ ਗਮ ਧS
	ਬ ਸਿ ਆS SS	S S S S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਹ ਰਿ ਕੀS SS
	ਮ ਧ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ —	ਨ਼ੀਰੇ ਗਮ ਗ ਰੇ
	ਰ ਤਿ ਜ ਗਿ	ਸਾ S ਰੀ S	ਘ ਸਿ ਚੰ S	ਦS ਨੁS ਜ ਸੁ
	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ —			
	ਘ [illegible] ਆ S			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪੁ ਜਪਿ ਜਗੰਨਾਥੇ ॥
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਸਭਿ ਕਿਲਬਿਖ ਦੁਖ ਲਾਥੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਸਨਾ ਏਕ ਜਸੁ ਗਾਇ ਨ ਸਾਕੈ ਬਹੁ ਕੀਜੈ ਬਹੁ ਰਸੁਨਥੇ ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਖਿਨੁ ਪਲ ਸਭਿ ਗਾਵਹਿ ਗੁਨ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਨਥ ॥ ੧ ॥
ਹਮ ਬਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਲੋਚਹ ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਖਨਥੇ ॥
ਤੁਮ ਬਡ ਦਾਤੇ ਜੀਅ ਜੀਅਨ ਕੇ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਬਿਰਥੇ ॥ ੨ ॥
ਕੋਈ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਬਤਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਕਹੁ ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਦਿਨਥੇ ॥
ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪਉ ਅਰਪਿ ਅਰਾਪਉ ਕੋਈ ਮੇਲੈ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਥੇ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਬਹੁ ਸੋਭਾ ਹਮ ਤੁਛ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਰਨਥੇ ॥
ਹਮਰੀ ਮਤਿ ਵਸਗਤਿ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥੇ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੦)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :			ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀਰੇ	ਨ਼ੀਰੇ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ਼
			ਮੇs	ਰੇs	ss	ਮ	ਨ	ਜ	ਪੁ	ਜ	ਪਿ	ਜ	ਗੰ	ਨਾ	s
ਨ਼ੀ	—	—	—	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗਮ	ਪਧ	ਪ	ਮ
ਥੇ	s	s	s	ਗੁ	ਰ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾs	ss	s	ਮੁ
ਰੇ	ਮੇ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ
ਧਿਆ	s	ਇਓ	s	ਸ	ਭਿ	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਦੁ	ਖ	ਲਾs	ss	ss	ss
ਨ਼ੀ	s	ਸਾ,	—												
ਥੇ	s	s,	s												
ਅੰਤਰਾ :				ਧ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਧ	ਮਧ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂ
				ਰ	ਸ	ਨਾ	s	ਏ	ਕ	ਜ	ਸੁs	ਗਾs	ss	ਇ	ਨ
ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਰੇਂਸਾਂ
ਸਾ	s	ਕੇ	s	ਬ	ਹ	ਕੀ	s	ਜੈ	s	s	s	ਬs	ਹੁs	ਰs	ਸੁs

ਨੀਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਮ	—	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਮ	ਗ
ਨs	s	ਥ	s	ਥਾs	ss	ਰ	ਥਾ	s	ਰ	ਖਿ	ਨੁ	ਪs	ਲs	ਸ	ਭਿ
ਰੇ	ਮ	ਗ	—	ਗਗ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਨੀ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਮਪ
ਗਾ	s	ਵਹਿ	s	ਗੁਨ	ਕਹਿ	ਨ	ਸ	ਕਹਿ	s	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੁs	ਮs	ਨs	ਥੰs
ਰੇਗ	ਨ਼ੀਰੇ	ਸਾ													
ss	ss	s													

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਅਕਥ ਸੁਨਥਈ ॥
ਧਰਮੁ ਅਰਥੁ ਸਭੁ ਕਾਮੁ ਮੋਖੁ ਹੈ ਜਨ ਪੀਛੈ ਲਗਿ ਫਿਰਥਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਹਰਿ ਜਨੁ ਜਿਸੁ ਬਡਭਾਗ ਮਥਈ ॥
ਜਹ ਦਰਗਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲੇਖਾ ਮਾਗੈ ਤਹ ਛੁਟੈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਥਈ ॥ ੧ ॥
ਹਮਰੇ ਦੋਖ ਬਹੁ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਦੁਖੁ ਹਉਮੈ ਮੈਲੁ ਲਗਥਈ ॥
ਗੁਰਿ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਰਿ ਜਲਿ ਨਾਵਾਏ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਗਥਈ ॥ ੨ ॥
ਜਨ ਕੈ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਭਜਥਈ ॥
ਜਹ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰੁ ਆਇ ਬਨਤੁ ਹੈ ਤਹ ਰਾਖੈ ਨਾਮੁ ਸਾਥਈ ॥ ੩ ॥
ਜਨ ਤੇਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਜਗੰਨਥਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖੇ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਪਾਥਰ ਰਖੁ ਬੁਡਥਈ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੦)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X				2				0				3			
ਸਥਾਈ :				ਨ਼ੀਰੇ	ਗਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਰੇ
				ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਜs	ਪਿs	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਨਅ	ਕ	s	ਥ	ਸੁ
ਮ	ਗ	ਗ	—	—	—	—	—	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਨ	ਥ	ਈ	s	s	s	s	s	ਧ	ਰ	ਮੁ	ਅ	ਰ	ਥੁ	ਸ	ਭੁ

ਨ਼ੀਸਾ ਧ਼ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ	ਮ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ	ਧ ਨੀ — ਧ
ਕਾs ss s ਮੁ	ਮੋ ਖੁ ਹੈ ਜਨ	ਪੀ s ਛੇ s	ਲ ਗਿ s ਫਿ
ਪਾ ਮਪ ਰੇ ਸਾ			
ਰਾs ਥs ਈ s			
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਗਗ ਗ ਗ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
		ਸੋ ਹਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾs ss s ਮੁ
ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਰੇਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਧਿਆ s ਵੇ s	ਹ ਰਿ ਜ ਨੁ	ਜਿ ਸੁ ਬ ਡ	ਭਾ s s ਗ
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਮ ਧ ਪ —	ਮ ਧ ਨੀ ਧ	ਮ ਧ ਪਧ ਮਧ
ਮs ਥs ਈ s	s s s s	ਜ ਹ ਦ ਰ	ਗ ਹਿ ਪੁs ਭੁs
ਪਮ ਗਰੇ ਗਮ ਪ	ਰੇ — ਸਾ —	ਮ ਗ ਮ ਧ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀ
ਲੇs ss ਖਾs s	ਮਾ s ਗੈ s	ਡ ਹ ਛੁ ਟੈ	ਨਾs ss ss ਮ
ਪਧ ਮਪ ਰੇ ਸਾ			
ਧਿਆਏ ਥs ਈ s			

●●●

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਹਮਰੀ ਚਿਤਵਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ।।
ਅਉਰੁ ਕੋਈ ਨਿੰਦ ਕਰੈ ਹਰਿ ਜਨ ਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾ ਕਾ ਕਹਿਆ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ ॥ ੧ ॥
ਰਹਾਉ ॥
ਅਉਰ ਸਭ ਤਿਆਗਿ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਅਚੁਤ ਜੋ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਠਾਕੁਰੁ ਭਗਵਾਨੈ ॥
ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਤੇ ਕਾਲੁ ਜੋਹਿ ਨ ਸਾਕੈ ਚਰਨੀ ਆਇ ਪਵੈ ਹਰਿ ਜਾਨੈ ॥ ੧ ॥
ਜਾ ਕਉ ਰਾਖਿ ਲੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਾ ਕਉ ਸੁਮਤਿ ਦੇਇ ਪੈ ਕਾਨੈ ॥
ਤਾ ਕਉ ਕੋਈ ਅਪਰਿ ਨ ਸਾਕੈ ਜਾ ਕੀ ਭਗਤਿ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਨੈ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਚੋਜ ਵਿਡਾਨ ਦੇਖੁ ਜਨ ਜੋ ਖੋਟਾ ਖਰਾ ਇਕ ਨਿਮਖ ਪਛਾਨੈ ॥ ੩ ॥
ਤਾ ਤੇ ਜਨ ਕਉ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਹੈ ਰਿਦ ਸੁਧ ਮਿਲੇ ਖੋਟੇ ਪਛੁਤਾਨੈ ॥
ਤੁਮ ਹਰਿ ਦਾਤੇ ਸਮਰਥ ਸੁਆਮੀ ਇਕੁ ਮਾਗਉ ਤੁਝ ਪਾਸਹੁ ਹਰਿ ਦਾਨੈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਦੀਜੈ ਸਦ ਬਸਹਿ ਰਿਦੈ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਚਰਾਨੈ ॥ ੪ ॥ ੫ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੦)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਗ	ਮ ਧ ਮਧ ਨੀਸਾਂ
		ਹ	ਮ ਰੀ ਚਿਤ ਵs
ਨੀਧ ਨੀ — —	ਪ ਧ ਮ ਪ	ਰੇ ਮ ਗ —	ਮ ਪ ਮ ਗ
ਨੀs s s	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਜਾ s ਨੈ s	ਅਉ ਰੁ ਕੋ ਈ
ਮ — ਗ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ
ਨਿੰ s ਦ ਕ	ਰੈ s ਹ ਰਿ	ਜ ਨ ਕੀ s	ਪ੍ਰ ਭ ਤਾ ਕਾ
ਹ ਮ ਧ ਨੀ	ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਧਨੀ ਰੇਂਗਂ	ਰੇਂਨੀ ਧਮ ਗਰੇ	
ਕਹਿ ਆ ਇ ਕੁ.	ਤਿs ਲੁs ਨs ਹੀs	ਮਾs ss ਨੈ s	
		ਅੰਤਰਾ :	ਨੀਧ ਨੀ ਮ ਗ
			ਅਉ ਰ ਸ ਭ

ਮ — ਧ ਧ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਰੇਂ
ਤਿਆ s ਗਿ ਸੇ	ਵਾs ss ਕਰਿ ਅ	ਚੁ ਤ ਜੋ s	ਸ ਭ ਤੇ s
ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਧ ਨੀ ਧ ਪ	ਪ ਮ ਗ ਮ
ਊ s ਚ ਠਾ	ਕੁs ਰੁs ਭ ਗ	ਵਾs s ਨੈ s	ਹ ਰਿ ਸੰ s
ਮਨੀ ਧਨੀ ਪ ਪ	ਮਗ ਰੇਗ ਮਧ ਪਪ	ਰੇ — ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ
ਵਾs ਤੇs ਕਾਲ	ਜੋs ss ਹਿs ਨs	ਸਾ s ਕੈ s	ਚ ਰ ਨੀ s
ਗ ਮ ਧ ਨੀ	ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਧਨੀ ਰੇਂਗਂ	ਰੇਂਨੀ ਧਮ ਗਰੇ	
ਆ s ਇ ਪ	ਵੈs ss ਹs ਰਿs	ਜਾs ss ਨੈs	

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲਿ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥ ੧ ॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਖਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥ ੨ ॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥ ੩ ॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥ ੪ ॥ ੬ ॥ ਛਕਾ ੧ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :— ਮ ਗ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀਧ	ਮਧ ਮਧ ਗ ਮੇ
	ਪ੍ਰ ਭ	ਕੀS SS ਜੈS SS	ਕ੍ਰਿS ਪਾS S ਨਿ
ਪ — — —	ਮ ਗ ਗ ਮ	ਪਧ ਮੰਪ ਗ ਰੇ	ਗ਼ ਰੇ ਨ਼ੀ ਰੇ
ਧਾ S S S	S ਨ ਹ ਮ	ਹS ਰਿS ਗੁ ਨ	ਗਾ S ਵ ਹ
ਸਾ — — —	— — ਨ਼ੀ ਧ਼	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ	ਰੇ — ਨ਼ੀ ਰੇ
ਗੇ S S S	S S ਹਉ S	ਤੁ ਮ ਰੀ ਕ	ਰਉ S ਨਿ ਤ
ਸਾ — — ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਗ ਮ ਧ ਨੀ	ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਨੀਸਾਂ
ਆ S S ਸ	ਪ੍ਰ ਭ ਮੋਹਿ	ਕ ਬ ਗ ਲਿ	ਲਾS SS ਵਹਿ SS
ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਧਪ	ਮਪ ਮਗ		
ਗੇS SS SS SS	SS SS		
	ਅੰਤਰਾ : ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਮ ਰਾ	ਮ ਧ ਨੀ ਰੇਂ
	ਹ ਮ	ਬਾS SS ਰਿ ਕ	ਮੂ ਗ ਧ ਇ
ਸਾਂ — — —	— — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਰੇਂ
ਆ S S S	S S ਨ ਪਿ	ਤਾ S ਸ ਮ	ਝਾ S ਵ ਹਿ
ਸਾਂ — ਨੀ ਨੀ	ਧ ਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਮ ਗ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ
ਗੇ S S S	S S ਸੁ ਝੁ	ਖਿS ਨੁS ਖਿ ਨੁ	ਝੂ S ਲਿ ਬਿ
ਰੇ — — —	ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮੇ	ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਨੀਸਾਂ
ਗਾ S S S	S S ਰਿ ਜ	ਗ ਤ ਪਿ ਤ	ਭਾS SS ਵਹਿ SS
ਨੀਧ ਨੀਧ ਪਧ ਪਮ	ਪਮ ਗਮ		
ਗੇS SS SS SS	SS SS		

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੪ ਅਸਟਪਦੀਆ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੋ ਸੁਨਿ ਮਨੁ ਭੀਜੈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸੁ ਮੀਠਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸਹਜੇ ਪੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਸਟ ਮਹਿ ਜਿਉ ਹੈ ਬੈਸੰਤਰੁ ਮਥਿ ਸੰਜਮਿ ਕਾਢਿ ਕਢੀਜੈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹੈ ਜੋਤਿ ਸਬਾਈ ਤਤੁ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਢਿ ਲਈਜੈ ॥੧॥
ਨਉ ਦਰਵਾਜ ਨਵੇ ਦਰ ਫੀਕੇ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਦਸਵੇ ਚੁਈਜੈ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ॥੨॥
ਕਾਇਆ ਨਗਰੁ ਨਗਰੁ ਹੈ ਨੀਕੋ ਵਿਚਿ ਸਉਦਾ ਹਰਿ ਰਸੁ ਕੀਜੈ ॥
ਰਤਨ ਲਾਲ ਅਮੋਲ ਅਮੋਲਕ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਲੀਜੈ ॥੩॥
ਸਤਿਗੁਰ ਅਗਮੁ ਅਗਮੁ ਹੈ ਠਾਕੁਰੁ ਭਰਿ ਸਾਗਰ ਭਗਤਿ ਕਰੀਜੈ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਦੀਨ ਹਮ ਸਾਰਿੰਗ ਇਕ ਬੂੰਦ ਨਾਮੁ ਮੁਖਿ ਦੀਜੈ ॥੪॥
ਲਾਲਨੁ ਲਾਲੁ ਲਾਲੁ ਹੈ ਰੰਗਨੁ ਮਨੁ ਰੰਗਨ ਕਉ ਗੁਰ ਦੀਜੈ ॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਰਸ ਰਸਿਕ ਗਟਕ ਨਿਤ ਪੀਜੈ ॥੫॥
ਬਸੁਧਾ ਸਪਤ ਦੀਪ ਹੈ ਸਾਗਰ ਕਢਿ ਕੰਚਨੁ ਕਾਢਿ ਧਰੀਜੈ ॥
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਜਨ ਇਨਹੁ ਨ ਬਾਛਹਿ ਹਰਿ ਮਾਗਹਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਦੀਜੈ ॥੬॥
ਸਾਕਤ ਨਰ ਪ੍ਰਾਨੀ ਸਦ ਭੂਖੇ ਨਿਤ ਭੂਖਨ ਭੂਖ ਕਰੀਜੈ ॥
ਧਾਵਤੁ ਧਾਇ ਧਾਵਹਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਇਆ ਲਖ ਕੋਸਨ ਕਉ ਬਿਥਿ ਦੀਜੈ ॥੭॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਊਤਮ ਕਿਆ ਉਪਮਾ ਤਿਨੁ ਦੀਜੈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਤੁਲਿ ਅਉਰੁ ਨ ਉਪਮਾ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀਜੈ ॥੮॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੩)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਮਪ ਮਗ — ਮ	ਧ ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਧ ਨੀਧ ਪਮ ਗਮ
	ਰਾS ਮਾS S ਰ	ਮ ਰਾS SS ਮੋ	ਸੁS ਨਿS ਮS ਨੁS
ਪ — ਪ —	ਪ ਮ ਗ ਗ	ਗਮ ਪਧ ਪਮ ਪ	ਗ ਰੇ ਗ ਰ
ਭੀ S ਜੈ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾS SS ਮੁS ਅੰ	ਮ੍ਰਿ ਤੁ ਰ ਸੁ

ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ —	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ	ਪ ਪ ਪ —	ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਨੀਸਾਂ
ਮੀ s ਠਾ s	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਸ ਹ ਜੇ s	ਪੀs ss ss ss
ਨ਼ੀਧ ਪਮ ਗਰੇ ਸਾ			
ਜੇs ss ss ss			
ਅਤਰਾ :	ਮਪ ਧਪ ਮ ਗ	ਮ ਮ ਧ —	ਮਧ ਨੀਸਾਂ — ਨੀਸ
	ਕਾs ss ਸ ਟ	ਮ ਹਿ ਜਿਉ s	ਹੈs ss ਬੈs s
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਧ ਨੀ ਨੀ ਧ
ਸੰ s ਤ ਰੁ	ਮਥਿ ਸੰs ਜ ਮਿ	ਕਾ s ਢਿ ਕ	ਢੀ s s s
ਪਧ ਮਪ — —	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਗ	— ਮ ਨੀ ਧ	ਗ ਮ ਧ ਪ
ਜੇs ss s s	ਰਾs ss ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਹੈ s	ਜੋ s ਤਿ ਸ
ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ	ਪ ਮ ਪ ਪ	ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਨੀਸਾਂ
ਬਾ s ਈ ਤਤੁ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਕਾ s ਢਿ ਲ	ਈs ss ss ss
ਨ਼ੀਧ ਪਮ ਗਰੇ ਸਾ			
ਜੇs ss ss s			

●●●

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮ ਗੁਰੁ ਪਾਰਸੁ ਪਰਸੁ ਕਰੀਜੈ ॥
ਹਮ ਨਿਰਗੁਣੀ ਮਨੂਰ ਅਤਿ ਫੀਕੇ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਰਸੁ ਕੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਰਗ ਮੁਕਤਿ ਬੈਕੁੰਠ ਸਭਿ ਬਾਂਛਹਿ ਨਿਤਿ ਆਸਾ ਆਸ ਕਰੀਜੈ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕੇ ਜਨ ਮੁਕਤਿ ਨ ਮਾਂਗਹਿ ਮਿਲਿ ਦਰਸਨ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਮਨੁ ਧੀਜੈ ॥੧॥
ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਲੁ ਹੈ ਭਾਰੀ ਮੋਹੁ ਕਾਲਖ ਦਾਗ ਲਗੀਜੈ ॥
ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਜਨ ਅਲਿਪਤ ਹੈ ਮੁਕਤੇ ਜਿਉ ਮੁਰਗਾਈ ਪੰਕੁ ਨ ਭੀਜੈ ॥੨॥
ਚੰਦਨ ਵਾਸੁ ਭੁਇਅੰਗਮ ਵੇੜੀ ਕਿਵ ਮਿਲੀਐ ਚੰਦਨੁ ਲੀਜੈ ॥
ਕਾਢਿ ਖੜਗੁ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਕਰਾਰਾ ਬਿਖੁ ਛੇਦਿ ਛੇਦਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ॥੩॥
ਆਨਿ ਆਨਿ ਸਮਧਾ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਪਲੁ ਬੈਸੰਤਰ ਭਸਮ ਕਰੀਜੈ ॥
ਮਹਾ ਉਗ੍ਰ ਪਾਪ ਸਾਕਤ ਨਰ ਕੀਨੇ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਲੂਕੀ ਦੀਜੈ ॥੪॥
ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਸਾਧ ਜਨ ਨੀਕੇ ਜਿਨ ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ਧਰੀਜੈ ॥
ਪਰਸ ਨਿਪਰਸੁ ਭਏ ਸਾਧੂ ਜਨ ਜਨੁ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨੁ ਦਿਖੀਜੈ ॥੫॥
ਸਾਕਤ ਸੂਤੁ ਬਹੁ ਗੁਰਝੀ ਭਰਿਆ ਕਿਉ ਕਰਿ ਤਾਨੁ ਤਨੀਜੈ ॥
ਤੰਤੁ ਸੂਤੁ ਕਿਛੁ ਨਿਕਸੈ ਨਾਹੀ ਸਾਕਤ ਸੰਗੁ ਨ ਕੀਜੈ ॥੬॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹੈ ਨੀਕੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਰਾਮੁ ਰਵੀਜੈ ॥
ਅੰਤਰਿ ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਮਾਣਕ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਲੀਜੈ ॥੭॥
ਮੇਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਵਡਾ ਵਡਾ ਹੈ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਕਿਉ ਕਰਿ ਮਿਲਹ ਮਿਲੀਜੈ ॥
ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਜਨ ਕਉ ਪੂਰਨੁ ਦੀਜੈ ॥੮॥੨॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੪)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਨੀ	ਧ ਪਮ ਗਮ ਧ
		ਰਾ	ਮ ਗੁs ss ਰੁ
ਪ — ਪ ਪ	ਪਮ ਗਮ ਪਧ ਮਪ	ਰੇ — ਸਾ ਨੀ	ਧ ਨੀ — ਰੇ
ਪਾ s ਰ ਸੁ	ਪs ਰs ਸੁs ਕs	ਰੀ s ਜੈ ਹ	ਮ ਨਿ s ਰ
ਮ ਗ — ਗ	ਮਗ ਰੇਗ ਮਧ ਪ	ਰੇ — ਸਾ ਪਪ	ਗ ਮ ਧ ਨੀ
ਗੁ ਣੀ s ਮ	ਨੂs ਰs ਅs ਤਿ	ਫੀ s ਕੇ ਮਲਿ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰ
ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਰੇਂਰੇ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਮਗ ਰੇਧਾ	
ਪਾ s ਰ ਸੁ	ਕੀs ss ss ss	ਜੈs ss ss	

		ਅੰਤਰਾ :	— ਪ ਮ ਗ ऽ ਸੁ ਰ ਗ
ਮ ਮ ਧ ਮਧ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਰੇਂ ਨੀ ਗਾਂ
ਮੁ ਕ ਤਿ ਬੈऽ	ਕੁऽ ਠऽ ਸ ਭਿ	ਬਾਂ ऽ ਛਹਿ ऽ	ਨਿਤਿ ਆऽ ਸਾ ऽ
ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਨੀ ਧ ਪ ਪਪ	ਮ ਪ ਗ ਮ
ਆ ऽ ਸ ਕ	ਰੀऽ ऽऽ ऽ ऽ	ਜੇ ऽ ऽ ਹਰਿ	ਦ ਰ ਸ ਨ
ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਪਧ ਮਪ ਗ ਰੇ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ ਨੀ ਰੇ ਗਗ
ਕੇऽ ऽऽ ਜ, ਨ	ਮੁऽ ਕऽ ਤਿ ਨ	ਮਾ ऽ ਗੈ ਮਿਲਿ	ਦ ਰ ਸਨ ਤ੍ਰਿ
ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਧ ਨੀ	ਨੀਰੇਂ ਨੀਗਾਂ ਰੇਨੀ ਧਮ	ਗਰੇ ਨੀਰੇ ਸਾ	
ਪऽ ਤਿऽ ਮ ਨੁ	ਧੀऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ਜੈऽ ऽऽ ऽ	

• • •

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮਾ ਰਾਮ ਰਾਮੋ ਰਾਮੁ ਰਵੀਜੈ ॥
ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਸਾਧ ਜਨ ਨੀਕੇ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਕੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਆ ਜੰਤ ਸਭੁ ਜਗੁ ਹੈ ਜੇਤਾ ਮਨੁ ਡੋਲਤ ਡੋਲ ਕਰੀਜੈ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਸਾਧੁ ਮਿਲਾਵਹੁ ਜਗੁ ਥੰਮਨ ਕਉ ਥੰਮੁ ਦੀਜੈ ॥੧॥
ਬਸੁਧਾ ਤਲੈ ਤਲੈ ਸਭ ਉਪਰਿ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਰੁਲੀਜੈ ॥
ਅਤਿ ਊਤਮ ਅਤਿ ਊਤਮ ਹੋਵਹੁ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਚਰਨ ਤਲ ਦੀਜੈ ॥੨॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜੋਤਿ ਭਲੀ ਸਿਵ ਨੀਕੀ ਆਨਿ ਪਾਨੀ ਸਕਤਿ ਭਰੀਜੈ ॥
ਮੈਨ ਦੰਤ ਨਿਕਸੇ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਸਾਰੁ ਚਬਿ ਚਬਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ॥੩॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਬਹੁ ਕੀਆ ਗੁਰ ਸਾਧੂ ਪੁਰਖ ਮਿਲੀਜੈ ॥
ਗੁਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਸਥੀਰਨ ਕੀਏ ਹਰਿ ਸਗਲ ਭਵਨ ਜਸੁ ਦੀਜੈ ॥੪॥
ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਸਾਧ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਰਹਿ ਨ ਸਕੀਜੈ ॥
ਜਿਉ ਜਲ ਮੀਨ ਜਲੰ ਜਲ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਖਿਨੁ ਜਲ ਬਿਨੁ ਫੂਟਿ ਮਰੀਜੈ ॥੫॥
ਮਹਾ ਅਭਾਗ ਅਭਾਗ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਤਿਨ ਸਾਧੂ ਧੂਰਿ ਨ ਪੀਜੈ ॥
ਤਿਨਾ ਤਿਸਨਾ ਜਲਤ ਜਲਤ ਨਹੀ ਬੂਝਹਿ ਡੰਡੁ ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਾ ਦੀਜੈ ॥੬॥
ਸਭਿ ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਜਗ ਪੁੰਨ ਕੀਏ ਹਿਵੈ ਗਾਲਿ ਗਾਲਿ ਤਨੁ ਛੀਜੈ ॥
ਅਤੁਲਾ ਤੋਲੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਕੋ ਪੁਜੈ ਨ ਤੋਲ ਤੁਲੀਜੈ ॥੭॥
ਤਵ ਗੁਨ ਬ੍ਰਹਮ ਬ੍ਰਹਮ ਤੂ ਜਾਨਹਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਪਰੀਜੈ ॥
ਤੂ ਜਲ ਨਿਧਿ ਮੀਨ ਹਮ ਤੇਰੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸੰਗਿ ਰਖੀਜੈ ॥੮॥੩॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੪)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਮਪਧ	ਮਪ ਗ — ਮ
		ਰਾs ss ਮਾs ਰੁss	ਮs ਰਾ s ਮੈ
ਪ — ਰੇ ਗ	ਨੀ ਰੇ ਸਾ	ਨੀਸਾ ਰੇਸਾ ਨੀ ਧ	ਨੀ ਰੇ ਨੀ ਰ
ਰਾ s ਮ ਰ	ਵੀ s ਜ s	ਸਾs ss ਧੂ s	ਸਾ s ਧ ਸਾ
ਗ ਰੇ ਮ ਗ	ਮ ਧ ਪ ਪਪ	ਪ ਮ ਗ ਮ	ਧ ਸਾਂ ਨੀ ਨੀ
s ਧ ਜ ਨ	ਨੀ s ਕੇ ਮਿਲਿ	ਸਾ s ਧੂ s	ਹ ਰਿ ਰੰ ਗੁ
ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਮਨੀ	ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ		
ਕੀs ss ss ss	ਜੈs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ — ਪ ਮਪ	ਧ ਪ ਮ ਗ
		ਜੀ s ਅ ਜੰs	s ਤ ਸ ਭੁ
ਮ ਧ ਮ ਧ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ —	ਸਾਂਸਾਂ ਮਧ ਨੀ ਰੇ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਜ ਗੁ ਹੈ s	ਜੇs ss ਤਾ s	ਮਨੁ ਡੋs ਲ ਤ	ਡੋ s ਲ ਕ
ਨੀ ਰੇਂਸਾ ਨੀ ਧ	ਨੀ ਧ ਪ —	ਮ ਗ — ਨੀ	ਮ — ਗ ਗ
ਹੀ ss s s	ਜੈ s s s	ਕ੍ਰਿ ਪਾ s ਕ੍ਰਿ	ਪਾ s ਕ ਰਿ
ਮਗ ਰੇਗ ਮਧ ਪ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨੀ ਧ ਨੀ ਰੇ	ਮ ਗ ਗ ਗ
ਸਾs ss ਧੂs ਮਿ	ਲਾ s ਵਹੁ ਜਗੁ	ਥੰ s ਮ ਨ	ਕਉ s ਥੰ ਮੁ
ਗਮ ਧਨੀ ਮਧ ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ ਪਮ ਗਰੇ ਸਾ		
ਦੀs ss ss ss	ਜੈs ss ss s		

◆◆◆

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੋ ਪੂਜ ਕਰੀਜੈ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪਿ ਧਰਉ ਸਭੁ ਆਗੈ ਰਸੁ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨੁ ਦ੍ਰਿੜੀਜੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਨ ਮ ਗੁਣ ਸਾਖ ਤਰੋਵਰ ਨਿਤ ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਪੂਜ ਕਰੀਜੈ ॥
ਆਤਮ ਦੇਉ ਦੇਉ ਹੈ ਆਤਮੁ ਰਸਿ ਲਾਗੈ ਪੂਜ ਕਰੀਜੈ ॥ ੧ ॥
ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਸਭ ਜਗ ਮਹਿ ਨਿਰਮਲ ਬਿਚਰਿ ਬਿਚਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸ ਦਿ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰ ਕਉ ਇਹੁ ਮਨੁ ਦੀਜੈ ॥ ੨ ॥
ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਅਤਿ ਹੀਰੋ ਨੀਕੋ ਹੀਰੈ ਹੀਰੁ ਬਿਧੀਜੈ ॥
ਮਨੁ ਮੋਤੀ ਸਾਲੁ ਹੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਜਿਤੁ ਹੀਰਾ ਪਰਖਿ ਲਈਜੈ ॥ ੩ ॥
ਸੰਗਤਿ ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਲਗਿ ਊਚੇ ਜਿਉ ਪੀਪ ਪਲਾਸ ਖਾਇ ਲੀਜੈ ॥
ਸਭ ਨਰ ਮਹਿ ਪ੍ਰਾਨੀ ਊਤਮੁ ਹੋਵੈ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਬਾਸੁ ਬਸੀਜੈ ॥ ੪ ॥
ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਬਹੁ ਕੀਨੇ ਨਿਤ ਸਾਖਾ ਹਰੀ ਜੜੀਜੈ ॥
ਧਰਮੁ ਫੁਲੁ ਫਲੁ ਗੁਰਿ ਗਿਆਨੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਬਹਕਾਰ ਬਾਸੁ ਜਗਿ ਦੀਜੈ ॥ ੫ ॥
ਏਕ ਜੋਤਿ ਏਕੋ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਇਕੁ ਕੀਜੈ ॥
ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਸਭ ਏਕੈ ਹੈ ਪਸਰੇ ਸਭ ਚਰਨ ਤਲੇ ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ॥ ੬ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਕਟੇ ਨਰ ਦੇਖਹੁ ਤਿਨ ਘਸਿ ਘਸਿ ਨਾਲ ਵਢੀਜੈ ॥
ਸਾਕਤ ਨਰ ਅਹੰਕਾਰੀ ਕਹੀਅਤਿ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਧ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵੀਜੈ । ੭ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਸਾਸੁ ਸਾਸੁ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਤਤੁ ਬੇਗਲ ਸਰਨਿ ਪਰੀਜੈ ॥
ਨਾਨਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਧਾਰਹੁ ਮੈ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਪਖੀਜੈ ॥ ੮ ॥ ੪ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੫)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ ।—	ਨ਼ੀਧਾ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸ ਨ਼	ਰੇ ਰੇਗ ਮਪ ਮ
		ਰਾS SS ਮਾS ਰ	ਮ ਰਾS SS ਮੋ
ਪ — ਰੈ ਗ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ —	ਨੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਰੇ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
ਪੂ S ਜ ਕ	ਰੀ S ਜੈ S	ਮ ਨੁ ਤ ਨੁ	ਅ ਰ ਪਿ ਧ
ਨ਼ੀ ਰੇਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼	ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ —	ਪਪ ਗਮ ਧ ਨੀ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ
ਰਉ SS ਸ ਭੁ	ਆ S ਗੈ S	ਰਸੁ ਗੁਰ ਮਤਿ	ਗਿਆ SS ਨੁS ਦ੍ਰਿ

ਪ ਮਪ ਗਮ ਧਧ	ਪਮ ਗਰੇ ਨ਼ੀਰੇ ਸਾ		
ਤੀs ss ss ss	ਜੈs ss ss s		
	ਅੰਤਰਾ :—	— ਪ ਮ ਗ	ਮ ਮ ਧ ਧ
		s ਬ੍ਰ ਹ ਮ	ਨਾ ਮ ਗੁ ਣ
ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ	ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂਸਾਂ ਸਾਸਾਂ	ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਗਂ	ਨੀ ਰੇਸਾਂ ਨੀ ਧ
ਸਾs ss ਖ ਤ	ਰੋ s ਵਰ ਨਿਤ	ਚੁ ਨਿ ਚੁ ਨਿ	ਪੂ ss ਜ ਕ
ਨੀ ਨੀ ਮ ਧ	ਨੀ ਧ ਪ —	ਮਪ ਧਪ ਮ ਗ	ਮ ਗ ਗ ਪ
ਰੀ s s s	ਜੈ s s s	ਆs ss ਤ ਮ	ਦੇ s ਉ ਦੇ
— ਰੇ ਗ ਮ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਗ	ਮ — ਧ ਧ
s ਉ ਹੈ s	ਆ s ਤ ਮੁ	ਰ ਸਿ ਲਾ ਚੋ	ਪੂ s ਜ ਕ
ਗਮ ਧਨੀ ਰੇਂਗਂ ਨੀਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਨੀ ਧਮ ਗਰੇ		
ਹੀs ss ss ss	ss ss ਜੈs ss		

• • •

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮਾ ਮੈ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਧੁਵੀਜੈ ॥
ਕਿਲਬਿਖ ਦਹਨ ਹੋਹਿ ਖਿਨ ਅੰਤਰਿ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੰਗਤ ਜਨ ਦੀਨ ਖਰੇ ਦਰਿ ਠਾਢੇ ਅਤਿ ਤਰਸਨ ਕਉ ਦਾਨੁ ਦੀਜੈ ॥
ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਸਰਨਿ ਪ੍ਰਭ ਆਏ ਮੋ ਕਉ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜੀਜੈ ॥੧॥
ਕਾਮ ਕਰੋਧੁ ਨਗਰ ਮਹਿ ਸਬਲਾ ਨਿਤ ਉਠਿ ਉਠਿ ਜੂਝੁ ਕਰੀਜੈ ॥
ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕਰਹੁ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਕਾਢਿ ਕਢੀਜੈ ॥੨॥
ਅੰਤਰਿ ਅਗਨਿ ਸਬਲ ਅਤਿ ਬਿਖਿਆ ਹਿਵ ਸੀਤਲੁ ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਦੀਜੈ ॥
ਤਨਿ ਮਨਿ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ ਅਧਿਕਾਈ ਰੋਗੁ ਕਾਟੈ ਸੂਖਿ ਸਵੀਜੈ ॥੩॥
ਜਿਉ ਸੂਰਜੁ ਕਿਰਣਿ ਰਵਿਆ ਸਰਬ ਠਾਈ ਸਭ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਾਮੁ ਰਵੀਜੈ ॥
ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਮਿਲੇ ਰਸੁ ਪਾਵੈ ਤਤੁ ਨਿਜ ਘਰਿ ਬੈਠਿਆ ਪੀਜੈ ॥੪॥
ਜਨ ਕਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਗੁਰ ਸੇਤੀ ਜਿਉ ਚਕਵੀ ਦੇਖਿ ਸੂਰੀਜੈ ॥
ਨਿਰਖਤ ਨਿਰਖਤ ਰੈਨਿ ਸਭ ਨਿਰਖੀ ਮੁਖੁ ਕਾਢੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ॥੫॥
ਸਾਕਤ ਸੁਆਨ ਕਹੀਅਹਿ ਬਹੁ ਲੋਭੀ ਬਹੁ ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਭਰੀਜੈ ॥
ਆਪਨ ਸੁਆਇ ਕਰਹਿ ਬਹੁ ਬਾਤਾ ਤਿਨਾ ਕਾ ਵਿਸਾਹੁ ਕਿਆ ਕੀਜੈ ॥੬॥
ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਸਰਨਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਕਾਢਿ ਕਢੀਜੈ ॥
ਪਰਉਪਕਾਰ ਬੋਲਹਿ ਬਹੁ ਗੁਣੀਆ ਮੁਖਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਹਰਿ ਦੀਜੈ ॥੭॥
ਤੂ ਅਗਮ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਪਤਿ ਦਾਤਾ ਸਭ ਦਇਆ ਧਾਰਿ ਰਖਿ ਲੀਜੈ ॥
ਸਰਬ ਜੀਅ ਜਗਜੀਵਨੁ ਏਕੋ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰੀਜੈ ॥੮॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੫)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀਰੇ ਗਮ ਪਧ ਮਪ	ਰੇ ਗ ਰੇ ਨ਼ੀ	ਧ਼ ਨ਼ੀ — ਰੇ
	ਰਾs ss ਮਾs ਮੈਂs	ਸਾ s ਧੂ ਚ	ਰ ਨ s ਧੁ
ਮ ਗ — ਗ —	ਮ ਗ ਮਧ ਪਪ	ਰੇ ਰ ਸਾ ਸਾ	ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਨ਼ੀ ਸ
ਵੀ s ਜੈ s	ਕਿ ਲ ਬਿs ਖs	ਦ ਹ ਨ ਹੋ	ਹਿs ss ਖਿ ਨ
ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਪ਼	ਸਾਸਾ ਨ਼ੀਰੇ ਗ ਮ	ਮਨੀ ਧਨੀ ਪ —	ਪਮ ਗਮ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ
ਅੰ s ਤ ਰਿ	ਮੇਰੇ ਠਾs ਕੁ ਰ	ਕਿs ਰs ਪਾ s	ਕੀs ss ss ss
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਜੈs ss ss ss			
ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪਪ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਮ ਗ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਮੰ ਗਤ ਜ ਨ	ਦੀs ss ਨ ਖ	ਰੇs ss ਦ ਰਿ
ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਧ ਨੀ ਮ ਗ	ਮਧ ਨੀਰੇਂ ਪ ਨੀ	ਨੀਰੇਂ ਨੀਗਂ ਗਂ ਰੇਂ
ਠਾ s ਢੇ ਅਤਿ	ਤs ਰ ਸ ਨ	ਕਉ ss ਦਾ ਨੁ	ਦੀs ss s s
ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ — —	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਪ ਮਧ	ਧ ਪ — ਪ	ਮ ਰੇ ਗਮ ਪ
ਜੈs ss s s	ਤ੍ਰਾs ss ਹਿ ਤ੍ਰਾs	s ਹਿ ਸ	ਰ ਨਿ ਪ੍ਰs ਭ
ਰੇ — ਸਾਂ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ	ਮਨੀ ਧਨੀ ਪ ਪ	ਪਮ ਗਮ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ
ਆ s ਏਂ ਮੋਕਉ	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਨਾs ss ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ਤੀs ss ss ss
ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ ਰੇਸਾ			
ਜੈs ss ss ss			

◆ ◆ ◆

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੪

ਰਾਮਾ ਹਮ ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਕਰੀਜੈ ॥
ਜਬ ਲਗਿ ਸਾਸੁ ਹੋਇ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਸਾਧੂ ਧੂਰਿ ਪਿਵੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੰਕਰੁ ਨਾਰਦੁ ਸੇਖਨਾਗ ਮੁਨਿ ਧੂਰਿ ਸਾਧੂ ਕੀ ਲੋਚੀਜੈ ॥
ਭਵਨ ਭਵਨ ਪਵਿਤੁ ਹੋਹਿ ਸਭਿ ਜਹ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਧਰੀਜੈ ॥੧॥
ਤਜਿ ਲਾਜ ਅਹੰਕਾਰੁ ਸਭੁ ਤਜੀਐ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਰਹੀਜੈ ॥
ਧਰਮ ਰਾਇ ਕੀ ਕਾਨਿ ਚੁਕਾਵੈ ਬਿਖੁ ਡੁਬਦਾ ਕਾਢਿ ਕਢੀਜੈ ॥੨॥
ਭਰਮਿ ਸੂਕੇ ਬਹੁ ਉਭਿ ਸੁਕ ਕਹੀਅਹਿ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਹਰੀਜੈ ॥
ਤਾ ਤੇ ਬਿਲਮੁ ਪਲੁ ਢਿਲ ਨ ਕੀਜੈ ਜਾਇ ਸਾਧੂ ਚਰਨਿ ਲਗੀਜੈ ॥੩॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਰਤਨ ਵਥੁ ਹਰਿ ਸਾਧੂ ਪਾਸਿ ਰਖੀਜੈ ॥
ਜੋ ਬਚਨੁ ਗੁਰ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮਾਨੈ ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਕਾਢਿ ਧਰੀਜੈ ॥੪॥
ਸੰਤਹੁ ਸੁਨਹੁ ਸੁਨਹੁ ਜਨ ਭਾਈ ਗੁਰਿ ਕਾਢੀ ਬਾਹ ਕੁਕੀਜੈ ॥
ਜੇ ਆਤਮ ਕਉ ਸੁਖੁ ਸੁਖੁ ਨਿਤ ਲੋੜਹੁ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਨਿ ਪਵੀਜੈ ॥੫॥
ਜੇ ਵਡ ਭਾਗੁ ਹੋਇ ਅਤਿ ਨੀਕਾ ਤਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜੀਜੈ ॥
ਸਭੁ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਬਿਖਮੁ ਜਗੁ ਤਰੀਐ ਸਹਜੇ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ ॥੬॥
ਮਾਇਆ ਮਾਇਆ ਕੇ ਜੋ ਅਧਿਕਾਈ ਵਿਚਿ ਮਾਇਆ ਪਚੈ ਪਚੀਜੈ ॥
ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰੁ ਮਹਾ ਪੰਥੁ ਬਿਖੜਾ ਅਹੰਕਾਰਿ ਭਾਰਿ ਲਦਿ ਲੀਜੈ ॥੭॥
ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਰਮ ਰਮੁ ਰਮ ਰਮ ਰਾਮੈ ਤੇ ਗਤਿ ਕੀਜੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤਾ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਲੈ ਮਿਲੀਜੈ ॥੮॥੬॥ ਛਕਾ ੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੬)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ : ਗ	ਮ ਰੇ ਗ ਮ	ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀ
	ਰਾ	ਮਾ s ਹ ਮ	ਦਾਂs ss ਸs ਨ
ਨੀ ਧ ਪ ਪ	ਮਪ ਧਪ ਮਗ —	ਗ ਗ ਗ ਰੇ	ਗਪ ਮਧ ਪ ਪ
ਦਾ s ਸ ਕ	ਰੀs ss ਜੈs s	ਜ ਬ ਲ ਗਿ	ਸਾs ss ਸੁ ਹੋ
ਰੇ — ਗ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ — ਰੇ —	ਗ — ਮ ਮ
ਇ s ਮ ਨ	ਅੰ s ਤ ਰਿ	ਸਾ s ਧੂ s	ਧੂ s ਰਿ ਪ
ਨੀਰੇ ਗਮ ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਗ		
ਵੀs ss ss ss	ਜੈs ss ss		

		। ਪ ।	
	ਅੰਤਰਾ :	ਮ ਮ ਗ ਗ	ਮ — ਧ ਧ
		ਸੰ s ਕ ਰੁ	ਨਾ s ਰ ਦੁ
ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ	— ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ — ਨੀ ਰੇਂ	ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ
ਸੇs ss ਖ ਨਾ	s ਗ ਮੁ ਨਿ	ਧੂ s ਰਿ ਸਾ	ਧੂ s ਕੀ ਲੋ
ਮਧ ਨੀਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀ	ਮ ਧ ਪ —	— ਪ ਮ ਗ	ਮਨੀ ਧਨੀ ਪ ਪ
ਚੀs ss ss s	ਜੈ s s s	s ਭ ਵ ਨ	ਭs ਵs ਨ ਪ
ਰੇ ਰੇ ਗ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ — ਰੇ —	ਗ ਗ ਮ ਮ
ਵਿ ਤੁ ਹੋ ਹਿ	ਸ ਭਿ ਜ ਹ	ਸਾ s ਧੂ s	ਚ ਰ ਨ ਧ
ਗਮ ਧਨੀ ਰੇਂਗਂ ਰੇਂਨੀ	ਧਮ ਗਰੇ ਸਾ		
ਰੀs ss ss ss	ਜੈs ss s		

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ

ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ, ਭੂਪ, ਭੂਪਾਲੀ, ਭੂਪ ਕਲਿਆਨ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਓਅੰਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ ਨੂੰ ਭੂਪ ਕਲਿਆਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਭੂਪ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਭੂਪਾਲੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ "ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ" ਰਾਗ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਖ, ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਭੂਪਾਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਲਿਆਨ ਭੋਪਾਲੀ ਸਮਝਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਘੋਖਵੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਤੱਕਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਰਾਗ ਭੇਦ ਜਾਂ ਰਾਗ ਨਿਖੇੜ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਲਿਆਨ ਭੋਪਾਲੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸੂਹੀ-ਲਲਿਤ, ਬਿਭਾਸ ਪ੍ਰਭਾਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਗੌਂਡ ਆਦਿ। ਗੁਰੂਦੇਵ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਗਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਕਲਿਆਨ ਦਾ ਅੰਗ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭੋਪਾਲੀ ਦਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ, ਕਲਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਦਾ ਧਾਰਣੀ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਭੋਪਾਲੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਜਟਿਲ ਜਾਂ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਧੇਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮੱਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੁਚੇ ਚਲਨ ਵਿਚ ਕਲਿਆਨ ਅਤੇ ਭੋਪਾਲੀ ਦੀਆਂ ਨਾਦ ਲਹਿਰਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਲਾਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਕਲਿਆਣ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਭੋਪਾਲੀ ਰਾਗ ਦੀ "ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾ ਮੱਤ ਉਚਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਚੌਥੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਨ਼ੀ, ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮਗ, ਪ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ : ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਮ ਪ਼ ਮ ਗ, ਮ ਧ਼ ਨ਼ੀ, ਮਧ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ,

ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਮ ਮ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ ਪ
ਮ ਗ, ਪ ਮਗ, ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

2. ਸਾ ਸਾ, ਧ਼ ਧ਼ ਸਾ ਰੇ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਗ, ਧ ਸਾ ਧ਼ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ ਪ
ਪ, ਪ ਮ ਗ ਮ ਪ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਗ
ਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

3. ਪ ਪ ਮਗ, ਮਧ ਨੀ, ਗ ਮਧ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ, ਮ ਧ ਮ ਨੀ ਧ ਨੀ, ਪ ਮ ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਸ
ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਪ ਧ ਪ ਗ, ਪ ਮ ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ਼ ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ
ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਮ ਮ ਗਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਮ ਪਂ, ਮ ਗਂ, ਪਂ ਗਂ ਰੇਂ

ਧ ਪ ਗ, ਨੀ ਨੀ ਧ ਨੀ ਮ ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਗ, ਗ ਨੀ ਧ ਨੀ ਗ ਧ ਧ ਪ ਗ, ਪ
ਪ ਗ, ਰੇ, ਸਾਂ ਨੀ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾ

ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸੁਰੁ ਸੁਆਮੀ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣੁ ਨਾਰਾਇਣੇ ॥
ਸਗਲ ਭਗਤ ਜਾਚਹਿ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਭਵ ਨਿਧਿ ਤਰਣ ਹਰਿ ਚਿੰਤਾਮਣੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਜਗਦੀਸ ਦਮੋਦਰ ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੋਬਿੰਦੇ ॥
ਤੇ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਧਿਆਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਰਾਰਿ ਹਰਿ ਮੁਕੰਦੇ ॥ ੧ ॥
ਜਗਦੀਸੁਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਜੋ ਆਏ ਤੇ ਜਨ ਭਵ ਨਿਧਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ ਪੈਜ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ॥ ੨ ॥ ॥ ੧ ॥ ੭ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	0	3
	ਸਥਾਈ :	ਗਪ ਧਸਾਂ ਧ ਪ	ਗਪ ਰੇਗ ਸਾ ਰੇ
		ਪਾs ss ਰ ਬ੍ਰ	ਹs ਮੁs ਪ ਰ
ਸਾ ਧ਼ ਸਾ ਰੇ	ਪ ਗ ਗ —	ਗ — ਗ ਗ	ਗਰੇ ਸਾਰੇ ਗਧ ਪਪ
ਮ s ਸੁ ਰੁ	ਸੁਆ s ਮੀ s	ਦੂ s ਖ ਨਿ	ਵਾs ss ਰs ਣੁ
ਗਪ ਧਪ ਗ ਰੇ	ਗ ਰੇ ਸਾ —	ਸਾ ਗਰੇ ਗ ਗ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —
ਨਾs ss ਰਾ ਇ	ਣੇ s s s	ਸ ਗs ਲ ਛ	ਗ ਤ ਜਾ s
ਧ਼ — ਗ ਰੇ	ਪ ਗ ਗ ਗ	ਗ ਗ ਗ ਰੇ	ਪ ਗ ਧ ਪ
ਚਾਹਿ s ਸੁ ਖ	ਸਾ s ਗ ਰ	ਭ ਵ ਨਿ ਧਿ	ਤ ਰਣੁ ਹ ਰਿ
ਗਪ ਧਸਾਂ ਧਰੇਂ ਰੇਂਸਾ	ਧਸਾਂ ਧਪ ਗਰੇ ਸਾਰੇ		
ਚਿੰs ss ਤਾs ਮs	ਣੇs ss ss ss		
	ਅੰਤਰਾ :	ਸਾਂ ਧ ਪ ਗ	ਪ -ਪ ਸਾਂ ਧ
		ਦੀ s ਨ ਦਇ	ਆ sਲ ਜ ਗ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ —	ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ —
ਦੀ s ਸ ਦ	ਮੋ s ਦ ਰ	ਹ ਰਿ ਐ s	ਤ ਰ ਜਾ s
ਗਾਂਰੇਂ ਸਾਂਰੇ ਗਾਂ ਰੇਂ	ਸਾਂ ਧ ਪ ਗ	ਪ ਗ ਗ ਰੇ	ਗਪ ਧਮਾਂ ਧ ਪ
ਮੀs ss s ਗੋ	ਬਿੰ s ਦੋ s	ਤੇ s ਨਿ ਰ	ਭਉ ss ਜਿ ਨ
ਗ ਰੇ ਸਾ ਤੇ	ਪ ਗ ਗ —	ਧ਼ ਸਾ ਰੇ ਗ	ਪ ਧ ਧ ਧ
ਸ੍ਰੀ s ਰਾ ਮ	ਧਿਆ s ਇਆ s	ਗੁ ਰ ਮ ਤਿ	ਮੁ ਰਾ s ਰਿ
ਸਾਂਧ ਪਧ ਸਾਂਰੇ ਗਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਧਪ ਗਰੇ ਸਾਰੇ		
ਹs ਰਿs s ਮੁ	ss sਕੰ ਦੇs ss		

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪ੍ਰਭਾਤੀ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਜਾਂ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਇਕ ਅਤਿਅੰਤ ਮਨੋਹਰ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਪੁਚੇ ਚਲਨ ਵਿਚ ਭੈਰਵ, ਰਾਮਕਲੀ, ਲਲਿਤ, ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਆਦਿ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਿਖੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ—ਇਕ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਲਿਆਣ ਅੰਗ ਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਨ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਅਵੱਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਦ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪੂਰਵ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਧ ਮੱਧਿਅਮ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੁਰ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਧ ਮੱਧਿਅਮ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਗ੍ਰਹ ਜਾਂ ਆਰੰਭਕ ਸੁਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਮੱਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਆਸ (ਠਹਿਰਾਉ) ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਗ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਿਅਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਮੱਧਿਅਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਲਿਤ ਅੰਗ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ : ।

"ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਮ ਸ ਗ"

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸੰਧੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਦੇ ਗੀਤ ਬੜੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ,'ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਹ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਈ ਹੈ।"

(ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ. ਪੰਨਾ 30)

ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਨ ਹੋਵੇ।"

ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਇਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਰਾਗ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦਾ ਮਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਮਾਝ, ਬਡਹੰਸ, ਤੁਖਾਰੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਆਦਿ । ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਤਕ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਮਤ ਦੀ ਰਸਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੱਲੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਇਹ ਇਕ ਅਤਿਅੰਤ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹ : ਸਾ, ਰੇ਼ ਗ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਧ਼ ਨੀਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ : ਸਾਂ ਨੀ ਧ਼ਪ ਮ, ਮ ਮਗ ਰੇ਼ ਰੇ਼ ਸਾ ।

ਮੁਖ ਅੰਗ : ਮ, ਗ ਮ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਰੇ਼, ਸਾ, ਨੀ ਨੀ ਸਾ ।

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ਼ ਸਾ ਸਾ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਧ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਧ਼ਧ਼ਪ, ਮ਼ ਮ਼ ਗ਼, ਗ਼ ਮ਼ ਪ਼

ਗ਼ ਮ਼ ਧ਼ ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਗ਼ ਮ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਨੀਸਾ ਰੇ਼ ਰੇ਼ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਗ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ

ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮ ਮਮ ਗ, ਗ ਮ ਮ ਗਮ ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ,
ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਗ ਮ ।

2. ਸਾਰੇ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਗ ਮ ਰੇ਼ ਗ, ਮ ਮ ਗ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮ ਪ ਮ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ

ਧ਼ ਧ਼ ਪ, ਮ ਮ ਮਗ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਧ਼ ਧ਼ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਧ਼ਪ ਧ਼ਪ, ਮ ਮ ਗ

ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧ਼ ਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ, ਧ਼ਪ, ਨੀ ਧ਼ ਮ ਗ ਪ, ਧ਼ਪ ਧ਼ ਮ, ਮ ਮ ਗ,

ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧ਼ ਨੀਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਧ਼ਪ, ਨੀ ਧ਼ ਮ ਗ ਪ, ਧ਼ਪ ਧ਼ਮ, ਮ ਮ ਗ,

ਮ ਗ ਰੇ਼ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਗ ਮ ।

3. ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮ ਧ ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਨੀ, ਨੀ ਨੀ ਧੁਪ ਮ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ
ਨੀਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ ਮ ਮ ਮਗ, ਗ ਮ ਧੁ, ਨੀਸਾਂ, ਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ

ਗੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ, ਮਂ ਮਂ ਗਂ, ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਗਂ,

ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਗਂ ਮਂ ਮਂ ਗਂ, ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਮਂ ਗਂ, ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਗਂ

ਗੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ ਧੁ ਧੁ ਧ, ਨੀ ਧੁਪ, ਧੁਪ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ,

ਗੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਨੀ ਧੁਪ, ਧੁਪ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ,
ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਗ ਮ ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੪

ਉਗਵੈ ਸੂਰੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਬੋਲਹਿ ਸਭ ਰੈਨਿ ਸਮ੍ਹਾਲਹਿ ਹਰਿ ਗਾਲ ॥
ਹਮਰੈ ਪ੍ਰਭਿ ਹਮ ਲੋਚ ਲਗਾਈ ਹਮ ਕਰਹ ਪ੍ਰਭੂ ਹਰਿ ਭਾਲ ॥ ੧ ॥
    ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸਾਧੂ ਧੂਰਿ ਰਵਾਲ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ ਗੁਰਿ ਮੀਠਾ ਗੁਰ ਪਗ ਝਾਰਹ ਹਮ ਬਾਲ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਕਤ ਕਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਅੰਧਾਰੀ ਮੋਹਿ ਫਾਥੇ ਮਾਇਆ ਜਾਲ ॥
ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਰਿਦੈ ਨ ਵਸਿਓ ਰਿਨਿ ਬਾਧੇ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਾਲ ॥ ੨ ॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਮਤਿ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ਹਉ ਛੂਟੇ ਮਮਤਾ ਜਾਲ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਹਰਿ ਮੀਠ ਲਗਾਨਾ ਗੁਰ ਕੀਏ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਗੁਰ ਅਗਮ ਗੁਸਾਈ ਗੁਰ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥
ਬਿਖੁ ਭਉਜਲ ਡੁਬਦੇ ਕਾਢਿ ਲੈਹੁ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੩੫)

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ | ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ :	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ
			ਮੇ ਰਾ ਮ ਨ

ਮ	—	ਮ	—	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ
ਸਾ	s	ਧੂ	s	ਧੂs	ss	ਰਿ	ਰ	ਵਾ	ss	s	ਲ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਸਾ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨੀ
ਨਾ	s	ਮੁ	ਦਿ	ਤ੍ਰਾs	ਇਓ	ਗੁ	ਰਿ	ਮੀ	s	ਠਾ	ਗੁਰ	ਪ	ਗ	ਝਾ	s
ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਮਗ				
ਰਹ	s	ਹ	ਮ	ਬਾs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਲs				
										ਅੰਤਰਾ :		ਧ	ਪ	ਗ	ਮ
												ਓ	ਗ	ਵੈ	s
ਧ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧ	—	ਨੀ	ਸਾ
ਸੂ	ਰੁ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਹ	ਰਿ	ਬੋ	s	ਲਹਿ	ਸਭ	ਹੈ	s	ਨਿ	ਸ
ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—
ਮਾ	ਲਹਿ	ਹ	ਰਿ	ਗਾs	ss	s	s	s	s	s	ਲ	ਹ	ਮ	ਰੈ	s
ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ
ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਹ	ਮ	ਲੋਂs	ss	ਚ	ਲ	ਗਾ	s	ਈ	ਹਮ	ਕs	ਰs	ਹ	ਪ੍ਰ
ਧ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਮ	ਗਰੇ	ਸਾ				
ਭੁ	s	ਹ	ਰਿ	ਭਾs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਲ				

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੪

ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਗੁਨ ਗਾਏ ਰਸਕ ਰਸੀਕ ॥
ਗਾਵਤ ਸੁਨਤ ਦੋਊ ਭਏ ਮੁਕਤੇ ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਖਿਨੁ ਹਰਿ ਪੀਕ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸੁ ਟੀਕ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਸੀਤਲ ਜਲੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪੀਆ ਰਸੁ ਝੀਕ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਨੀ ਤਿਨਾ ਮਸਤਕਿ ਊਜਲ ਟੀਕ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਸੋਭਾ ਸਭ ਜਗ ਊਪਰਿ ਜਿਉ ਵਿਚਿ ਉਡਵਾ ਸਸਿ ਕੀਕ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸਿਓ ਤਿਨ ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਫੀਕ ॥
ਜੈਸੇ ਸੀਗਾਰੁ ਕਰੈ ਦੇਹ ਮਾਨੁਖ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਨਕਟੇ ਨਕ ਕੀਕ ॥ ੩ ॥
ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਮਈਆ ਰਮਤ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸਭ ਵਰਤੈ ਸਭ ਮਹਿ ਈਕ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਗੁਰ ਬਚਨ ਧਿਆਇਓ ਘਰੀ ਮੀਕ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥

(ਗੁ ਗ੍ਰੰ. ਪੰ ੧੩੩੬)

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	O	3
	ਸਥਾਈ :	ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ	ਪ ਪ ਧੁ ਮ
		ਮੇ ਰੈ ਮ ਨਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਮ — ਮ ਮ	— ਮ ਗ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ
ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਰ ਸੁ	ਟੀ s s ਕ	ਮੇ ਰੈ ਮ ਨਿ
ਪ ਪ ਧੁ ਮ	ਮ — — ਮ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾ
ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਰਾ s s ਮ	ਗੁ ਰ ਮੁ ਖਿ	ਨਾ s ਮੁ ਸੀ
ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ	ਸਾ — ਸਾ —	ਗ ਮ ਪ ਧੁ	ਨੀਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀs
ਤ ਲ ਜ ਲੁ	ਪਾ s ਇਆ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਨਾs ss ਮੁs ਪੀ
ਸਾਂ — ਧੁ ਪ	ਮਮ ਮਮ ਗ ਗ		
ਆ s ਰ ਸੁ	ਝੀs ss s ਕ		
	ਅੰਤਰਾ :	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
		ਇ ਕੁ ਖਿ ਨ	ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭਿ

ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇੁ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇੁਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਧਾ	s	ਰੀ	ਗੁਨ	ਗਾ's	s	ਏs	s	ਰ	ਸ	ਕ	ਰ
ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਂ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਪਗ	ਮ	ਗ	ਰੇੁ
ਸੀs	ss	s	s	s	s	s	ਕ	ਗਾ	s	ਵ	ਤ	ਸੁs	ਨ	ਤ	ਦੋ
ਰੇੁਗ	ਮਮਂ	ਮ	ਗ	ਰੇੁ	ਰੇੁ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਉਛs	ss	ਭ	ਏ	ਮੁ	ਕ	ਤੇ	ਜਿਨਾ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਖਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ
ਪਧੁਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁਪ	ਮਮਂ	ਮਗ	ਰੇੁਸਾ								
ਪੀs	ss	ss	ss	ss	ss	ss	ਕs								

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੪

ਅਗਮ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਮ ਕਹੇ ॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਸਭਿ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਲਹੇ ॥੧॥
ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਵਿ ਰਹੇ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲੁ ਦੁਖ ਭੰਜਨੁ ਗਾਇਓ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਲਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਇਆ ਨਗਰਿ ਨਗਰਿ ਹਰਿ ਬਸਿਓ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਹੇ ॥
ਸਰੀਰਿ ਸਰੋਵਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਘਰਿ ਮੰਦਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਹੇ ॥੨॥
ਜੋ ਨਰ ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਉਦਿਆਨੇ ਤੇ ਸਾਕਤ ਮੂੜ ਮੁਹੇ ॥
ਜਿਉ ਮ੍ਰਿਗ ਨਾਭਿ ਬਸੈ ਬਾਸੁ ਬਸਨਾ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿਓ ਝਾਰ ਗਹੇ ॥੩॥
ਤੁਮ ਵਡ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਪ੍ਰਭ ਮਤਿ ਦੇਵਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਲਹੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਹਾਥੁ ਸਿਰਿ ਧਰਿਓ ਹਰਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਰਵਿ ਰਹੇ ॥੪॥੪॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੩੬)

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ : ਮ	ਗ ਰੇ — ਸਾ
		ਜ	ਪਿ ਮ s ਨ
ਧ਼ — ਧ਼ ਨ਼ੀ	— ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ	ਸਾ ਸਾ — ਨ਼ੀ	ਸਾ ਗ — ਮ
ਰਾ s ਮ ਨਾ	s ਮੁ ਰ ਵਿ	ਰ ਹੇ s ਦੀ	s ਨ s ਦਇ
ਪ – ਪ ਪ ਪ	ਧੁਪ ਮਪ ਧੁ ਪ	ਮ ਮ ਗ ਰਾ	ਮ ਧੁ — ਨੀ
ਆ sਲੁ ਦੁ ਖ	ਭੰs ss ਜ ਨੁ	ਗਾ s ਇਓ ਗੁ	ਰ ਮ s ਤਿ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਮ ਮਗ	
ਨਾ s ਮੁ ਪ	ਦਾs ss ਰs ਥs	ਲs ਹੇs ss	
		ਅੰਤਰਾ : ਮ	ਪ ਧੁ — ਨੀ
		ਅ	ਗ ਮ s ਦਇ
ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
ਆ s ਲ ਕ੍ਰਿ	ਪਾ s ਪ੍ਰ ਭਿ	ਧਾs ss ਰੀ ਮੁਖਿ	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਨੀਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਗ ਰੇ — ਪ
ਨਾs sਮੁ ਹਮ ਕ	ਹੇs ss s s	s s s s	ਤਿ ਤ s ਪਾ
ਰੇਗ ਮਪ ਮ ਮ	ਮ ਮ ਗ ਗ	ਰੇ — ਸਾ ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ
ਵs ਨs ਹ ਰਿ	ਨਾs s ਮ —	ਧਿਆ s ਇਓ ਸਭਿ	ਕਿ ਲ ਬਿ ਖ
ਪ — ਪ ਧੁ	ਪਧੁ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ ਮਮ ਮਗ	
ਪਾ s ਪ ਲ	ਹੇs ss ss ss	ss ss ss ss	

• • •

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੪

ਮਨਿ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਵਡਫਾ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨ ਸੁਖਾਨੇ ਹੀਅਰੈ ਹਰਿ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਫਾ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਰਿ ਨਿਮਖਫਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਦਾਨੁ ਦੀਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਸਫਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਇਆ ਨਗਰਿ ਵਸਿਓ ਘਰਿ ਮੰਦਰਿ ਜਪਿ ਸੋਭਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਰਪਫਾ ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਜਨ ਭਏ ਸੁਹੇਲੇ ਮੁਖ ਊਜਲ ਗੁਰਮੁਖਿ ਤਰਫਾ ॥੨॥
ਅਨਭਉ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਗੁਰਿ ਨਿਮਖਫਾ ॥
ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਕੇ ਦੋਖ ਸਭ ਜਨ ਕੇ ਹਰਿ ਦੂਰਿ ਕੀਏ ਇਕ ਪਲਫਾ ॥੩॥
ਤੁਮਰੇ ਜਨ ਤੁਮ ਹੀ ਤੇ ਜਾਨੇ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨਿਓ ਜਨ ਤੇ ਮੁਖਫਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਆਪੁ ਧਰਿਓ ਹਰਿ ਜਨ ਮਹਿ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਇਕਫਾ ॥੪॥੫॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੩੬)

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

×	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਮਗ ਰੇਸਾ ਨੀ ਸਾ
			ਮੇਰੇ ਮਨ ਭ ਜੁ
ਗ ਮ ਮ ਮ	— ਮ ਗ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ
ਰਾ S ਮ ਨਾ	S ਮ ਹ ਰਿ	ਨਿਮ ਖ ਫਾ S	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ
ਸਾ — ਸਾ ਸਾ	ਮਗ ਰੇਗ ਮ ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਗ ਮ ਪ ਧੁ
ਦਾ S ਨੁ ਦੀ	ਓS SS ਗੁ ਰਿ	ਪੂ S ਰੈ ਹਰਿ	ਨਾ S ਮਾ S
ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਧੁਪ	ਮਮ ਮਗ ਮਗ ਰੇਸਾ	
ਮ ਨਿ ਤ ਨਿ	ਬS ਸS ਫਾS SS	SS SS SS SS	
		ਅੰਤਰਾ :	ਨੀ ਧੁ ਮ ਗ
			ਮ ਨਿ ਲਾ ਗੀ

ਪ — ਪ —	ਧੁ — ਧੁ ਨੀ	— ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਮਂ
ਪ੍ਰੀ ऽ ਤਿ	ਰਾ ऽ ਮ ਨਾ	ऽ ਮੈ ਹੈ ਰਿ	ਹਰਿ ਜੈ ਪਿ ਓ
ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ ਸਾਨੀ ਧੁ ਪ	ਮ ਮ ਮ —	ਮ ਮ ਮ ਗ
ਹ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭੁ	ਵੱਡऽ ਡੇऽ ਵੋਂ ऽ	ऽ ऽ ऽ ऽ	ਸੱ ਤਿ ਗੁ ਰ
ਪ ਪ ਪ ਧੁ	ਪਧੁ ਨੀਸਾ ਧੁ ਪ	ਮ ਮ ਗੋ —	ਨੀ ਸਾ ਗ ਮ
ਬ ਚ ਨ ਸੁ	ਖਾऽ ऽऽ ਨੇ ऽ	ਹੀ ਅ ਰੈ ऽ	ਹ ਰਿ ਧਾ ਰੀ
ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ	ਸਾਨੀ ਧੁਨੀ ਸਾਰੇਂ ਸਾਨੀ	ਧੁਨੀ ਧੁਪ ਮਂਮ ਮਂਗ	
ਰੇ ਰਿ ਪ੍ਰ ਭ	ਕਿऽ ਪऽ ਫਾ ऽऽ	ऽऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਮ ਮੁਏ ਜੀਵੇ ਹਰਿ ਜਪਿਭਾ ॥
ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਬਿਖੁ ਡੁਬਦੇ ਬਾਹ ਦੇਇ ਕਢਿਭਾ ॥੧॥
ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਅਰਧਾਂਭਾ ॥
ਉਪ ਜੰਪਿ ਉਪਾਇ ਨ ਪਾਈਐ ਕਤਹੂ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲਾਂਭਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸੁ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਰਸੁ ਪੀਆ ਗੁਰਮਤਿ ਰਸਭਾ ॥
ਲੋਹ ਮਨੂਰ ਕੰਚਨੁ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਉਰਧਾਰਿਓ ਗੁਰਿ ਹਰਿਭਾ ॥੨॥
ਹਉਮੈ ਬਿਖਿਆ ਨਿਤ ਲੋਭਿ ਲੁਭਾਨੇ ਪੁਤ ਕਲਤ ਮੋਹਿ ਲੁਭਿਭਾ ॥
ਤਿਨ ਪਗ ਸੰਤ ਨ ਸੇਵੇ ਕਬਹੂ ਤੇ ਮਨਮੁਖ ਭੂੰਭਰ ਭਰਭਾ ॥੩॥
ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਤੁਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਪਰੇ ਹਾਰਿ ਤੁਮ ਸਰਨਭਾ ॥
ਜਿਉ ਜਾਨਹੁ ਤਿਉ ਰਾਖਹੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਤੁਮਨਭਾ ॥੪॥੬॥ ਛਕਾ ੧ ॥

(ਗ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੩੭)

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ) — ਤਿੰਨ ਤਾਲ

X	2	O	3
		ਸਥਾਈ : ਪਧ	ਗ ਪ — ਧ
		ਜਸ	ਪਿ ਮ s ਨ
ਪਧ ਸਾਂਸਾਂ ਧਪ ਧਨੀ	ਨੀ ਪ ਪਧ ਗ	ਪ — ਪ ਗ	ਪ ਗਪ ਧਸਾਂ ਨੀ
ਰ's ss ਮs ਨਾ's	s ਮ ਅs ਰ	ਪ੍ਰਾਂ s ਭਾ ਉ	ਪ ਜੰs sਪਿ ਉ
ਧ ਨੀ ਪ ਪ	ਧਪ ਗਪ ਧ ਪ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ	ਸਾ ਰੇ ਗ —
ਪਾ s ਇ ਨ	ਪਾs ss ਈਐ s	ਕ ਤ ਹੂ ਗੁਰਿ	ਪੂ s ਰੈ s
ਪ ਪ ਧ ਧ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਗਰੇ ਸਾ	
ਹ ਰਿ ਪ੍ ਭੁ	ਲਾ's ss ss ss	ਭਾ's ss s	
		ਅੰਤਰਾ :	ਸਾਂਸਾਂ ਨੀਧ ਨੀ ਪ
			ਗੁਰ ਸਤਿ ਗੁ ਰਿ
ਧ ਗ ਪ ਧ	ਸਾਂ — ਸਾਂ —	ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਪਂ
ਨਾ s ਮੁ ਦ੍ਰਿ	ੜਾ s ਇਓ s	ਹ ਰਿ ਹ ਰਿ	ਹ ਮ ਮੁ ਏ
ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਰੇਂ ਸਾਂ —	ਨੀਧ ਨੀ ਪ ਪਪ	ਪਧ ਗ ਪ ਪ
ਜੀ ਵੇ ਹ ਰਿ	ਜs ਪਿs ਭਾ	ss s s ਧਨੁ	ਧੰs s ਨੁ ਗੁ
ਗਪ ਧਸਾਂ ਨੀ ਧ	ਨੀ ਪ ਧ ਗ	ਪ — ਪ ਪਪ	ਸਾ ਰੇ ਗ ਪ
ਰੂs ss ਗੁ ਰੂ	ਸ ਤਿ ਗੁ ਰੁ	ਪੂ s ਰਾ ਬਿਖੁ	ਡੁ ਬ ਦੇ s
ਧ ਧ ਧ ਧ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਧਰੇਂ ਸਾਂਨੀ	ਧਪ ਗਰੇ ਸਾ	
ਬਾ ਹ ਦੇ ਇ	ਕs ਦਿs ਭਾ's ss	ss ss s	

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੋ ਰਾਗਾਂ—ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਅਤੇ ਬਿਭਾਸ ਦੇ ਮਧੁਰ-ਮਿਸ਼ਰਣ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਰਾਗ ਵਰਗੀ-ਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਛਾਇਆਲਗ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਨਾਦ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਮੁਚਾ ਚਲਨ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਹੀ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਭਾਸ ਦੀ "ਪਗ ਰੇ ਸਾ" ਸੁਰਾਵਲੀ ਦੀ ਮਧੁਰ ਛੋਹ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਦਾਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਤ ਸੁਰ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸੰਧੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਸਮੇਂ, ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪੂਰਵ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਦੇ ਗੀਤ ਬੜੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ :— ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਪਗ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਧ ਨੀ ਸਾਂ

ਅਵਰੋਹ :— ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ, ਮਮ ਗ, ਪਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਮੁਅੰਗ :— ਸਾਰੇ ਗਮ ਮ ਮ ਗ, ਪ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ
ਸੁਰ ਵਿਸਤਾਰ

1. ਸਾ, ਸਾਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ, ਸਾ, ਪਗ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ ਧੁ ਨ਼ੀਸਾ। ਸਾਰੇ ਗ ਗ ਮ,
ਰੇ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਮ ਮਗ, ਰੇ, ਗ ਮ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਧੁ ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਮ, ਰੇ, ਗ
ਗ ਮ ਮ ਮ ਗ, ਪ ਗ, ਰੇ ਸਾ ਧੁ ਧੁ ਸਾ।

2. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਮ ਮ ਗ, ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਮ ਮ ਮਗ, ਸਾਰੇ ਗ ਮਪ,
ਮ ਮਗ, ਗਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਮ ਮ ਧੁ ਗ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਗ, ਪ, ਮ ਪੇ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ
ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀਧੁ ਮ ਗ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਨੀ ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ ਮ ਮ ਗ,ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਸਾ
ਗ ਗ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਗਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਰੇ ਸਾ।

3. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਮ ਮਗ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨੀ ਧੁਪ ਧੁ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਧੁ ਸਾਂ
ਸਾਂ ਨੀ ਧੁਪ ਮ ਮਗ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਧੁ ਸਾਂ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀਸਾਂ
ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ. ਨੀਸਂ ਗਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਗ, ਪਂ ਰਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇ ਗਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਰਂ, ਪਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ.
ਗਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਧੁਪ, ਮ ਮੇ ਮ ਗ, ਪਗ ਰੇ ਸਾਂ, ਧੁ ਧੁ ਰੇ ਸਾਂ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੪ ਬਿਭਾਸ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਰਸਿਕ ਰਸਿਕ ਗੁਨ ਗਾਵਹ ਗੁਰਮਤਿ ਲਿਵ ਉਨਮਨਿ ਨਾਮਿ ਲਗਾਨ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸੁ ਪੀਆ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਮ ਨਾਮ ਵਿਟਹੁ ਕੁਰਬਾਨ ॥੧॥
ਹਮਰੇ ਜਗਜੀਵਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਹਰਿ ਊਤਮੁ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਭਾਇਓ ਗੁਰਿ ਮੰਤੁ ਦੀਓ ਹਰਿ ਕਾਨ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਵਹੁ ਸੰਤ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਖਾਨ ॥
ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਕਿਉ ਪਾਈਐ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ ਮੋ ਕਉ ਕਰਹੁ ਉਪਦੇਸੁ ਹਰਿ ਦਾਨੁ ॥੨॥
ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਵਸਿਆ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਜਾਨ ॥
ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਰਸਿ ਭਗਵਾਨ ॥੩॥
ਗੁਨ ਗਾਵਹ ਪ੍ਰਭ ਅਗਮ ਠਾਕੁਰ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇ ਰਹੇ ਹੈਰਾਨ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਖਿਨ ਦਾਨ ॥੪॥੧॥

(ਗੁ. ਗ੍ਰੰ. ਪੰਨਾ ੧੩੩੫)

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ — **ਤਿੰਨ ਤਾਲ**

X	2	0	3
		ਸਥਾਈ :	ਗ ਗ
ਮ — — —	ਮੇਂ ਮ ਮ ਮ	ਗ ਗ ਪ ਗ	ਰੇ ਸਾ ਗ ਗ (ਹ ਮ)
ਰੇ ऽ ऽ ऽ	ਜ ਗ ਜੀ ऽ	ਵ ਨ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰਾ ਨ ਹ ਮ
ਮ ऽ ऽ ऽ	ਮ ਮ ਮ ਮ	ਗ ਗ ਪ ਗ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ
ਰੇ ऽ ऽ ऽ	ਜ ਗ ਜੀ ऽ	ਵ ਨ ਹ ਰਿ	ਪ੍ਰਾ ऽ ऽ ਨ
ਧ ਧ ਨੀ —	ਸਾ ਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਰੇਗ ਮਧ ਪ ਮ	ਮ ਮ ਗ ਗਗ
ਹ ਰਿ ਊ ऽ	ਤ ਮੁ ਰਿ ਦ	ਅੰऽ ऽऽ ਤ ਰਿ	ਭਾ ऽ ਇਓ ਗੁਰਿ
ਮ — ਧ ਧ	ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਮਮ ਮਗ	ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ
ਮੰ ऽ ਤੁ ਦੀ	ਓ ऽ ਹ ਰਿ	ਕਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ	ऽऽ ਨऽ

ਅੰਤਰਾ :

ਮ ਮ ਮ ਮ	ਧੁ ਧੁ ਨੀ ਨਾਂ	ਸਾ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂਸ
ਰ ਸਿ ਕ ਰ	ਸਿ ਕ ਗੁ ਨ	ਗਾ s ਵ ਹ	ਗੁ ਰ ਮਤਿ ਲਿਵ
ਧੁ ਧੁ ਧੁ ਧੁ	ਨੀ — ਸਾਂ ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ ਨੀਸਾਂ ਧੁ ਪ	ਮ ਮ ਮ ਗ
ਉ ਨ ਮ ਨਿ	ਨਾ s ਮਿ ਲ	ਗਾs ss s s	s s s ਨ
ਪ — ਧੁ ਗ	ਪ ਪ ਪ —	ਗ ਮ ਮਮ ਮਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ ਸਾਸਾ
ਅੰ s ਮ੍ਰਿ ਤੁ	ਰ ਸੁ ਪੀ s	ਆ s ਗੁs ਰs	ਸ ਬ ਦੀ ਹਮ
ਗ ਮ ਧੁ ਨੀ	ਸਾਂ — ਰੇ ਸਾਂ	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇ ਸਾਂਨੀ ਧੁਪ	ਮਮ ਮਗ ਮਗ ਰੇਗ
ਨਾ s ਮ ਵਿ	ਟ ਹੁ s ਕੁ ਰ	ਬਾs ss ss ss	ss ਨs ਹs ਮs

●●●